Sfîntului Sinod,

al

Sfintei nóstre biserici, autocefale ortodoxe Române,

dedic

acéstă modestă lucrare,

ca omagiŭ

de respect, supunere și devotament.

Autorul.

Un meteor saŭ un corp chimic, apar din véc în véc, escitând curiositatea de a fi cunoscute; *sentimentul religios însă, a apărut odată pentru tot-d'a-una, și în mod supra-natural.* Maĭ mult, data când a apărut *religiunea*, nu e de domeniul istorieĭ, ca a altor fenomene sociale; căcĭ ea coincidă cu aparițiunea omuluĭ.

Așa se explică, de ce în recenta sciință a istorieĭ religiunilor, — sciință de ordine sociologică — nu se póte studia de cât numaĭ caracterul istoric al religiuneĭ, adică influența eĭ socială în diferite timpurĭ și locurĭ; dar nu și *genesa eĭ*, care coincidă cu creiațiunea omuluĭ, și are de autor pe *A-tot-puternicul Dumnedeŭ*, care a creiat pe om după chipul și asemĕnarea Sa.

Sentimentul religios așa dar, nu se póte studia — orĭ-ce ar dice positiviștiĭ — de cât saŭ în *Metafisică*, întru cât el este considerat ca un ce transcedental, saŭ în *Psihologie*, dacă 'l punem în rândul sentimentelor de ordine emoțională.

Tóte aceste considerațiunĭ care aŭ nevoe de desvoltărĭ maĭ largĭ, de cât ne permite cadrul nostru de față, sunt în strînsă legătură cu *arta religiósă în biserică.*

În adevĕr, *Biserica* — luată din punctul de vedere artistic, — *este organul de expresie al Religiuneĭ.* Iar acest organ constă:

a) Dintr'un element *teologic saŭ moral*, care se póte afirma, fie prin contemplație saŭ rugăciune, fie printr'o practică piósă, dar pentru care nu se cer mijlóce technice saŭ artistice;

b) Dintr'un element propriŭ dis artistic: *architectură, arte plastice* și maĭ ales *musică*, care colaboréză tóte, pentru exprimarea sentimentuluĭ religios, ca pură contemplație saŭ adorare a Ființeĭ Dumnedeeștĭ.

ÎNTRODUCERE

Arta religiósă.

Unul din cele maĭ nobile şi maĭ constante sentimente, este *sentimentul religios*.

Nicĭ timpurile, nicĭ locurile n'aŭ desminţit existenţa şi ponderabilul sĕŭ rol în omenire. Cea maĭ superficială cercetare a istorieĭ în general şi a antropologieĭ în special, ne conving despre acésta.

Dar nu e în firea omenéscă, de a se mulţumi numaĭ să constate empiric un fenomen óre-care. Aprópe simultaneŭ se impune întrebarea: de unde şi cum a apărut cutare fenomen? Totuşĭ, de la acéstă necesitate organică a spirituluĭ uman, numaĭ singură *religiunea* a făcut escepţiune.

În adevĕr *sentimentul religios*, a cuprins şi pătruns aşa de puternic firea omuluĭ, 'ĭ s'a presentat cu atâta necesitate şi aşa de permanent, în cât nu a maĭ oferit omuluĭ doza de mirare necesară, pentru a determina cercetarea, cum se întâmplă cu fenomenele cosmologice.

Numaĭ despre acest din urmă element, ne vom ocupa în capitolul de faţă, care are evident un caracter estetico-religios, iar nu teologic.

Pe nicĭ un teren, nu e maĭ puţină siguranţă în formularea adevĕruluĭ, de cât pe cel estetic.

Începĕnd cu filosofia grécă, şi în special cu *Platon*, şi terminând cu cea maĭ recentă şcólă, (de exemplu poesia decadentă saŭ musica Wagneriană) definiţiile aŭ variat de la un cap la altul. În timpiĭ modernĭ s'a convenit — se părea în mod definitiv, — că obiectul arteĭ e *frumosul;* dar controversa s'a repus asupra acesteĭ noţiunĭ, cu mult maĭ puţinĭ sorţĭ de conciliare; cu aşa de puţinĭ, în cât chiar spirite şciinţifice, se ţin încă la norma: *«De gustibus non disputandum»*.

În timpul din urmă, însuşĭ problema obiectuluĭ Arteĭ, a fost din noŭ agitată. S'a contestat — cu argumente de cele, care impun tótă consideraţia —, *că nu frumosul este obiectul arteĭ.* Puţina siguranţă câştigată, ameninţă să devină o ilusiune.

Tótă discuţia asupra conţinutuluĭ arteĭ, se resumă în aceste două formule, pretinse contradictoriĭ:

1. *Arta este o activitate vitală*; adică un produs al organismuluĭ individual.

2. *Arta este o activitate socială;* adică o activitate care permite omuluĭ, să influenţeze conşcient asupra semenilor sĕĭ, prin óre-care semne exterióre, pentru a face să se nască în eĭ, sentimentele ce el a încercat.

Ceea-ce prelungeşte discuţia, e că fie-care din aceste două definiţiunĭ sunt exacte; şi sunt exacte, pentru că ambele definiţiunĭ redaŭ acelaş fenomen, privit din câte un alt punct de vedere.

În adevĕr ca *fenomen-causă*, arta este o activitate vitală; ea nu se produce de cât în individ şi

prin individ, saŭ maĭ bine ḑis, ea nu se produce de cât graţie temperamentuluĭ emoţional al individuluĭ; dar ca *fenomen-efect*, arta este o activitate socială, fiind-că numaĭ când emoţiunea individuală trece de la un individ la altul, numaĭ atuncĭ acéstă emoţiune saŭ activitate vitală e artistică.

Or, în nicĭ o alta din manifestările eĭ, de cât în cea *religiósă*, arta nu presintă maĭ clar, cele două caractere de maĭ sus. *Sentimentul religios e prea puternic, pentru a putea fi conţinut;* el se manifestă, întrupându-se şi în forme materiale: *constructive, plastice* saŭ *auditive.* Dar acest sentiment fiind identic la toţĭ ómeniĭ, de îndată ce el va fi fost manifestat în formă artistică de unul dintr'ênşiĭ, ceĭ-l-alţĭ nu vor face dificultăţĭ, să'l priméscă. *Aşa se explică, vasta şi repedea extensiune a arteĭ religióse; iar marele merit social al acesteĭ arte, e tocmaĭ de a fi accesibilă la cât maĭ mulţĭ, formând un mijloc de comunicare şi înţelegere frăţéscă.*

De şi *architectura, pictura* şi *musica* apar astă ḑĭ, ca elemente de artă coexistente în biserică; totuşi e fórte instructiv, când e vorba să se afle, care e partea fie-căreia în expresiunea estetică unitară, să se cunóscă ordinea apariţieĭ lor.

Între aceste arte (considerând în plus şi sculptura bisericeĭ catolice) există un raport de succesiune logică.

Dacă criteriul arteĭ e de a întrupa idea în forme materiale, adică de a spiritualisa materia, atuncĭ evident este, că cea maĭ inferióră dintre arte e *architectura,* care nu póte reda idea cu caracterul eĭ de precisiune individuală; ci numaĭ idea vagă cu caracter de sentiment, de exemplu: sentimentul tărieĭ, perma-

nenţeĭ, sublimuluĭ etc., pe care le produc templele uriaşe.

D'asupra architectureĭ stă *sculptura*, întru cât póte precisa ideea. Totuşĭ în sculptură, materia păstrând cele treĭ dimensiunĭ (lungime, lăţime şi adâncime), resistă la o maĭ complectă spiritualisare, care se realiséză însă în *pictură;* unde nu rĕmân materieĭ, de cât douĕ dimensiunĭ, (adâncimea fiind înlocuită prin perspectivă).

Într'un grad maĭ înalt însă stă *Musica*, artă în care materia este redusă la *sunete*, adică e fórte aprópe de complecta spiritualisare.

Susţinem că acéstă ĭerarhie a artelor frumóse, pe care *Hegel* o dă ca o necesitate de logică, este confirmată şi de istorie, adică e şi o necesitate cronologică.

Se ştie din istorie, că la Indienĭ, Asirienĭ şi Egiptenĭ, singurul mijloc artistic de a adora Zeiĭ e architectura. Ruinĭ de pagode şi temple, atestă şi acum magnificienţa eĭ. La Grecĭ, Romanĭ şi chiar în biserica medievală catolică, supravine pe lângă architectură şi sculptura.

De la Renaştere se introduce *pictura*,— în adevĕratul înţeles al cuvêntuluĭ — ; şi în fine *musica*, care deşi din timpurĭ fórte vechĭ împodobea cultul Divin, totuşĭ în timpiĭ modernĭ s'a perfecţionat, predominând în biserică, prin esenţa eĭ extrem idealisatóre.

Nu ignorăm, că *pictura* de exemplu a existat şi la Grecĭ, dacă nu (ca desemn) şi la Indienĭ şi Egiptenĭ; şi că *musica* aŭ cultivat-o şi Ebreiĭ şi Eliniĭ saŭ Greciĭ ceĭ vechĭ, dar precum vom vedea în istoricul musiceĭ, tratat în acéstă carte, musica numaĭ maĭ târḑiŭ ajunge la apogeul eĭ, şi este trecută chiar în rândul şciinţelor, întru cât îşĭ are technica eĭ.

Se înţelege de la sine, că dacă cele treĭ arte frumóse: *architectura*, *pictura* şi *musica* sunt reunite artistic într'un locaş sfînt, efectul e desăvêrşit.

Aşa se explică, pentru ce emoţiunea religiósă pătrunde adânc, pe cel care a păşit pragul uneĭ biserici mari, bine pictată şi cu cântăreţi escelenţi, fie el chiar ateŭ.

Cel maĭ abundent element de artă în biserica nóstră e musica. Din fericire e tocmaĭ cel maĭ necesar, şi cel maĭ în mĕsură de a nutri sentimentul religios, şi a stimula emoţiunea mistică.

În special musica bisericeĭ nóstre ortodoxe, (când e bine executată), prin faptul că e melodică, exprimă maĭ bine (de cât cea armonică) sentimentele pióse, care fac fondul religiuneĭ. Sufletul este înduioşat până la extaz, şi ridicat d'asupra micimeĭ omeneştĭ, prin melodia bogat desvoltată a cântărilor bisericeştĭ.

Iar împrejurarea că la noĭ musica, care are un caracter maĭ spiritual, preponderéză în raport cu architectura şi pictura, care aŭ un caracter maĭ mult material, face ca şi *Cultul Ortodox*, să fie maĭ idealist, dupĕ cum se şi cuvine într'o religiune superióră, cum este *«Creştinismul»*.

Dacă se consideră că melodia e singura în mĕsură, de a exprima o idee saŭ un sentiment de pietate, pe când *armonia — de cele maĭ multe orĭ nemelodică* — dă cel mult complexe sensaţiĭ acustice; şi dacă nu se uită, că musica bisericeĭ Creştine ortodoxe de rĕsărit, e prin esenţă şi esclusiv melodică, *se înţelege uşor, de ce cultul ortodox, se apropie maĭ mult de cât orĭ-care altul, de sublima învăţătură a întemeietoruluĭ religiuneĭ Creştine. Domnul nostru Iisus Christos.*

Maĭ avênd în vedere, că musica liniară-corală, fiind introdusă în biserica nóstră, și impusă prin programele de învățământ în tóte școlele publice, este lipsită cu desăvêrșire, de cărțĭ de musică bisericéscă corală;

Considerând că, prin legea învățământuluĭ primar, învățătoriĭ fiind obligațĭ, a merge cu copiiĭ la biserică, și a forma din elevĭ micĭ corurĭ, carĭ să cânte prin bisericile respective, nu pot a'șĭ face datoria pe deplin, neavênd la îndemână cântările trebuinciόse;

Maĭ considerând, că preoțiĭ și cântărețiĭ uneĭ bisericĭ, cunoscĕtorĭ de musică, cu tótă dorința ce ar avea, de a forma câte un mic cor, nu pot cânta, ne avênd o carte cu melodiĭ corale ușóre și plăcute,

Considerând în fine, că chiar soldațiĭ de pe la regimente, ar putea fi inițiațĭ în musica bisericéscă corală, de către șeful musiceĭ militare, din fie-care regiment, dacă ar avea la îndĕmână o carte de cântărĭ religióse corale pe vocĭ bărbăteștĭ;

Pentru aceste motive și considerațiunĭ, sub-scrisul socotesc, că aduc un mare serviciŭ sfinteĭ nóstre bisericĭ, dând la lumină presenta carte de musică bisericéscă, pe psaltichie și pe note liniare.

Lucrarea de față, se împarte în două părțĭ:

Partea I, *cuprinde maĭ întâiŭ, istoricul musiceĭ bisericeștĭ orientale, în care se expune fasele prin care a trecut acéstă musică, și cum a fost ea introdusă în Biserica Română; dând tot-o-dată biografiile și portretele marilor reformatorĭ musicalĭ din Orient, cum și a celor patru profesorĭ și compositorĭ de musică, românĭ, cariĭ aŭ îmbunătățit cântările din biserica nóstră. Apoĭ urméză teoria psaltichieĭ, și o serie de cântărĭ bisericeștĭ, puse pe psaltichie, absolut trebuinciόse, diferitelor serviciĭ Divine, și anume:*

a) *Cântări la serviciul Divin de séră, saŭ al Vecerniei;*

b) *Cântări la serviciul sfintei Liturghiĭ;*

c) *Cântări din postul Paştelui;*

d) *Cântări pentru Paşte şi alte praznice împĕrăteştĭ;*

e) *Cântări la Hirotonie, Cununie şi sfinţirea bisericeĭ;*

f) *Cântări la înmormêntări şi parastase.*

Tóte aceste cântări, sunt în mare parte compuse de ceĭ patru mari compositori: **Macarie, Anton Pann, Ştefănache** *şi* **Teodor Georgescu.** *Unele aŭ fost deja publicate; iar altele de şi sunt eşite tot din pana lor, dar n'aŭ fost tipărite până acum. Am ales însă, pe cele maĭ uşóre şi plăcute.*

Partea II, *cuprinde maĭ întâiŭ o scurtă întroducere, în care se arată insuficienţa musiceĭ occidentale, de a înlocui fidel şi fără alterare, frumósele şi bogatele melodiĭ, cântate din vechime în sfînta nóstră biserică Creştină Ortodoxă de rĕsărit; apoĭ urméză cântări bisericeştĭ corale, pentru treĭ vocĭ, şi anume:*

a) *Cântări la serviciul Divin al sfinteĭ Liturghiĭ;*

b) *Cântări pentru postul mare şi Paşte;*

c) *Cântări la Cununie, înmormêntări şi parastase.*

Tóte aceste cântări, sunt simple şi uşóre de învăţat. Multe din ele sunt transpuse din psaltichie pe notaţia liniară, şi armonisate pentru 3 vocĭ. Melodiile cântărilor transpuse pe note liniare, de şi nu corespund fidel celor de pe psaltichie — căcĭ acésta nu se póte —; totuşĭ le-am preferit pe acestea, fiind-că sunt maĭ acomodate cu gustul nostru de cântare, maĭ apropiate de cântarea bisericéscă, şi maĭ potrivite cu sfinţenia locaşuluĭ, unde se execută.

Scopul ce am urmărit, prin publicarea acesteĭ lucrări,

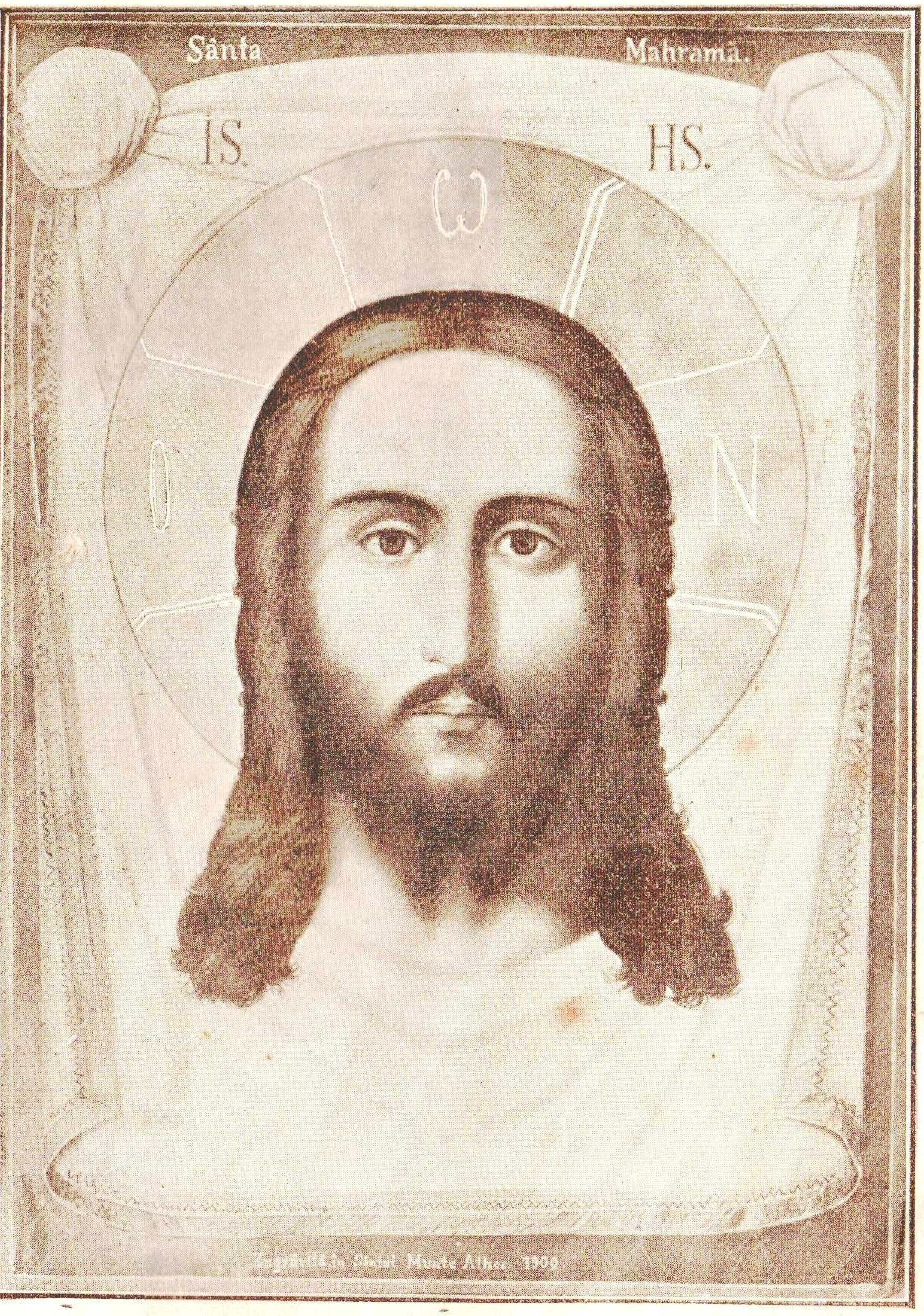
PREFAȚĂ.

Este adevărat, că manuale de cântărĭ bisericeștĭ, avem destule; dar o carte, care să cuprindă la un loc, cântările absolut trebuinciόse preoţilor şi cântăreţilor, la diferitele servicii religiόse; lipseşce în timpul de faţă în biserica nόstră.

În lunga-mĭ carieră de preot și maĭ în urmă de Arhiereŭ, de multe orĭ am fost nevoit, să renunț la dorința, de a cânta cu frațiĭ preoțĭ și diaconĭ conliturgisitorĭ, o cântare bisericéscă pe psaltichie saŭ în cor, fiind-că nu am avut la îndemână, o carte în care să fie tipărite cântările strict necesariĭ, serviciuluĭ liturgic și altor serviciĭ religiόse, puse pe psaltichie şi pe musica liniară armonică.

Avênd în vedere dar, că cântările sfinteĭ liturghiĭ, se găsesc risipite, prin multiplele cărțĭ de psaltichie ale diferiților autorĭ;

Avênd în vedere, că cântările bisericeștĭ, necesariĭ la: Hirotonie, Cununie, înmormêntărĭ *și* parastase, *lipsesc astă-ḑĭ din manualele de psaltichie; de όre-ce cărțile de musică orientală, ale luĭ Anton Pann și Ștefan Popescu, în care se află aceste cântărĭ, nu se maĭ găsesc, de cât fόrte rar;*

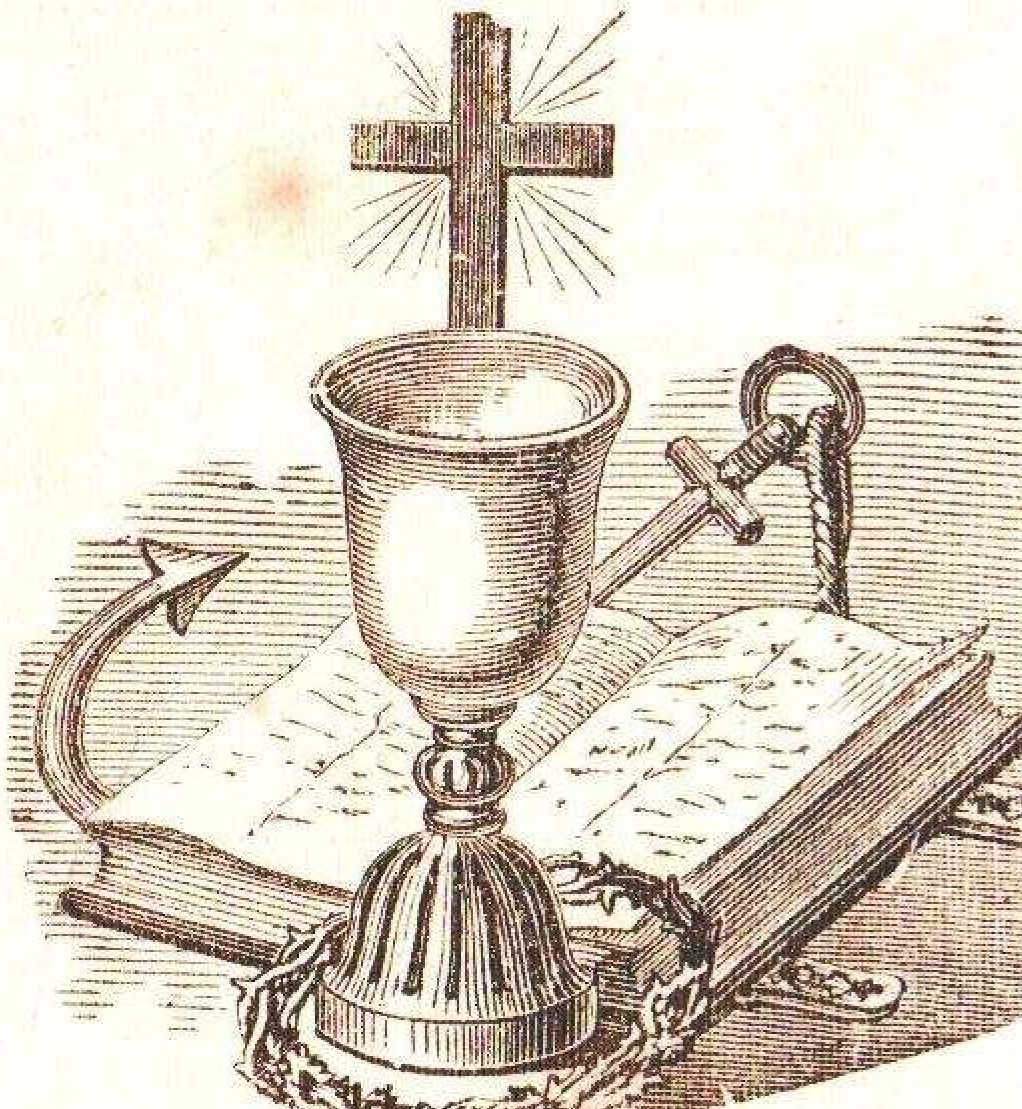

Sânta Mahramă.
IS. HS.

n'a fost nicĭ lauda și nicĭ interesul meŭ material; ci lauda luĭ Dumneḑeŭ, folosul real al sfinteĭ nóstre bisericĭ, și fala némuluĭ românesc.

Piosul creştin, şi inimosul Român, d-l Iorgu Dumitrescu, comerciant în comuna Podu-Bărbieruluĭ, judeţul Dâmboviţa, *care a tipărit maĭ multe cărțĭ religióse și le-a împărțit* **gratuit** *Creștinilor, observând lipsa uneĭ cărțĭ de cântărĭ bisericeștĭ pe ambele musicĭ, și apreciind lucrarea mea ca folositóre bisericilor, maĭ ales de la sate a bine-voit a o tipări cu cheltuiala sa, în 10,000 de exemplare; și ne-am decis, a o împărți* **în darŭ,** *tuturor preoților, cântăreților, învĕțătorilor și seminariştilor, spre vecĭnică pomenire a smereniei mele, care m'am ocupat multă vreme cu întocmirea eĭ, cum și a d-luĭ Iorgu Dumitrescu, care a cheltuit, spre a se tipări.*

† Arhiereul NIFON N. PLOEŞTEANU
Vicarul Sfinteĭ Mitropoliĭ a Ungro-Vlahieĭ.

Bucureştĭ, 1902, luna Martie.

PARTEA I.

Musica bisericéscă.

Mulţi voind să descopere origina saŭ începutul musiceĭ, aŭ rătăcit prin haosul vécurilor bĕtrâne, fără să ajungă la un resultat sigur.

După tótă probabilitatea, musica există în lume, de când există şi omul. Ea este glasul şi cuvêntul, pe care Creiatorul l-a însuflat în om; pentru că tot sunetul şi tot cuvêntul omuluĭ, este o melodie firéscă. Vocea este una din cele maĭ preţióse podóbe, cu care Dumneḑeŭ a înzestrat pe om. Prin voce 'şĭ exprimă omul, tot ce simte în inima sa. Dacă e dispus saŭ vesel, dă cuvintelor sale, o expresiune îmbucurătóre; dacă cere sprijinul saŭ ajutorul cuĭ-va, dă cuvintelor o expresiune plângĕtóre; iar dacă este isbit de vre-o nenorocire, tóte expresiunile luĭ sunt o melodie jalnică.

Musica însoţesce pe om de la naştere până la mormênt, şi fără dênsa nimic nu se săvêrşeşte. Ea are darul, de a înduioşa inimile cele maĭ tarĭ, şi a scóte lacrămĭ, chiar de la omul cel maĭ neînduplecat. Prin musică se îmblânzeşte furia, se porneşte mila, se încurajază soldaţiĭ, şi se alinéză durerile fisice şi morale. Ea este strîns legată de viaţa omuluĭ, fie el în societate orĭ în pustietate. Musica are o influenţă puternică,

chiar și asupra animalelor. Calul, de pildă, care se sperie de ori-ce lucru, musica 'l face să fie curagios; în cât, când aude vibrând un cântec eroic, jócă de nerăbdare, aşteptând ca pintenii cavalerului ce 'l pórtă, să 'i dea semnalul, de a pleca contra inamicului.

Musica în fine este singurul mijloc, prin care îngerii și ómenii, aduc laudă și mărire A-tot-Puternicului Creiator, mulțumindu-i pentru bine-facerile primite de la Dênsul.

Musica 'și-a luat numele de la Muze; de óre-ce Mitologia ne spune, că zeița *Euterpe,* era protectórea musicei la Grecii cei vechi.

Ea face parte din artele frumóse; dar fiind expresiunea sentimentelor sufletești, cum și manifestarea frumosului prin mijlocul sunetului, ea se află în fruntea celor-l-alte arte și este superióră *poesiei, picturei, sculpturei,* și *architecturei.*

Musica este așa dar *vorbirea sufletului,* fiind-că ea ne arată mișcările lui secrete și viața lui intimă.

Arta musicală, ca și tóte cele-l-alte arte frumóse, a fost la început simplă; însă cu timpul s'a desvoltat și perfecționat, până când a ajuns a fi prenumĕrată în rândul șciințelor, întru cât și musica 'și are technica ei.

Musica e ca o disciplină; ea face pe ómeni mai blânḑi, mai virtoși și mai înțelepți. Cântecul e cel mai frumos dintre arte și cel mai folositor dintre tóte exercițiile. Rare-ori cântăreții aŭ sufletul plin de mâhnire; ei sunt adese-ori veseli, fiind-că înlătură mâhnirea cu cântarea. Póte fi sigur cine-va, că va găsi sĕmînța unui însemnat numĕr de virtuți, în inima acelora cari iubesc musica.

Date istorice sigure, despre origina musicei nu

avem; căcĭ istoria este maĭ nouĕ de cât omenirea și vocea maĭ veche ca istoria [1]).

În limbagiul obicĭnuit, prin *musică se înțelege, arta de a produce și combina sunetele.*

Scopul eĭ este: *de a încânta urechia, a interesa spiritul* și *a mișca inima, cultivând sentimentele nobile ale omuluĭ* [2]).

Cea maĭ veche dintre musicĭ, este *cea orientală*: ea este mama și basa celor-l-alte.

Musica orientală, fiind un darŭ al vécurilor bĕtrâne, și un product al ómenilor învățațĭ, sfinții părințĭ aŭ așeḑat-o în Biserica luĭ Christos; și îndeletnicindu-se cu cultivarea și perfecționarea eĭ, aŭ format o musică religiósă, potrivită cultuluĭ Divin, și corespunḑĕtóre fastuluĭ ce din timpurĭ fórte vechĭ, predomină în Biserica Creştină.

Musica bisericéscă orientală, fiind singura musică, cu care Biserica nóstră ortodoxă Română, a strĕbătut vécurile strĕbune până în timpul de față, este de o mare importanță atât pentru cultul Dumneḑeesc, cât și pentru viața religiósă-morală a creştinilor; și presintă un viŭ inters, pentru tot Românul ortodox.

De aceĭa în lucrarea de față, 'mĭ-am propus, a trata pe scurt despre acéstă musică, arătând fasele prin care a trecut, de la începutul eĭ până în timpul de față. Și fiind-că origina musiceĭ bisericeștĭ, este în legătură cu musica Ebreilor și a Grecilor vechĭ, voiŭ vorbi maĭ întâiŭ pe scurt despre musica acestora, și apoĭ despre musica Bisericeĭ Creștine, arătând diferitele eĭ stadiĭ de desvoltare, și cum a fost întrodusă în

1) D-l *P. Gârbovicénu.* «Biserica ortodoxă», anul XIX (1895—96), pag. 291—292.

2) *Marmontel.* «Deuxième année de musique».

Biserica Română; dând tot o dată *biografiile și portretele marilor reformatorî musicalî din Orient, cum și a patru compositorî Românî*, cariĭ aŭ îmbunătățit cântările nóstre bisericeștĭ, și le-aŭ acomodat cu genul de cântare, cerut de biserica nóstră și cu simțul religios-național al poporuluĭ Român.

I.

Musica la Ebreĭ.

Dacă consultăm istoria, constatăm, că nu a existat în lume nicĭ un popor, care să nu aibă musică. Sentimentul frumosuluĭ, fiind sădit de Dumneḑeŭ în natura omuluĭ, el s'a manifestat la orĭ-ce popor, însă potrivit cu locul, timpul și natura diferitelor popóre. Probă despre acésta, sunt muzeele din Europa, carí sunt pline cu rĕmășițe, din feluritele instrumente musicale ale vechilor popóre.

Ebreiĭ, ca popor ales a luĭ Dumneḑeŭ, — prin care avea să se pregătéscă marea operă a mântuireĭ genuluĭ uman, — a trebuit ca tóte producțiunile omeneștĭ, să le aducă prinos luĭ Iehova. *Poesia* și *musica*, fiind cele maĭ esențiale producțiunĭ, prin care omul 'șĭ exprimă sentimentele sale, era natural, ca de la început Ebreiĭ să fi întrebuințat aceste producțiunĭ, pentru exprimarea sentimentuluĭ religios.

Moisi ne raporteză, că *Iubal* a fost părintele cântărilor cu *chitara* și *cimpoiul* [1]). Cu tóte că *Iubal* este considerat numaĭ ca inventatorul instrumentelor musicale, cu care se acompaniaŭ cântările vocale; totușĭ se crede, că musica a fost cultivată de Ebreĭ, și maĭ 'nainte de

1) Genesa, cap. IV; vers. 21.

Iubal; şi că acesta, ca maĭ bine cunoscĕtor al arteĭ musicale, a maĭ perfecţionat-o.

Cea dintâiŭ cântare, de care se vorbeşte în vechiul testament, este *cântarea luĭ Moisi*, pe care aŭ cântat-o Ebreiĭ, dupĕ ce aŭ trecut prin marea Roşie; ea începea ast-fel: «*Să cântăm Domnuluĭ, că cu mărire s'a prea mărit*» [1]).

Dupĕ ce Ebreiĭ s'aŭ stabilit în Palestina, aŭ cultivat musica fórte mult; dar maĭ ales în timpul judecătorilor, aŭ făcut progrese uimitóre. Judecătorul Samuel, înfiinţă o şcólă de profeţĭ şi de musicanţĭ în *Rama*, în care şcólă învaţă şi profetul David.

David, chiar maĭ înainte de a studia în acéstă şcólă, avea noţiunĭ de cântare; căcĭ în viaţa luĭ de păstor îl vedem că cânta fórte bine din harpă. Saul, regele Ebreilor, fiind chinuit îngrozitor din cauza fără de legilor sale, nu simţea uşurinţă în suferinţa sa, de cât atuncĭ când 'ĭ cânta David cu harpa [2]).

În timpul domnieĭ luĭ David, musica ajunsese la cel maĭ înalt grad de desvoltare, jucând un rol fórte însemnat, atât în viaţa politică cât şi în cea religiósă. El fiind musicant şi poet, compunea psalmĭ, şi 'ĭ dedea coruluĭ organisat de el, să'ĭ cânte la diferite sĕrbătorĭ. De la David ne-aŭ rĕmas o mulţime de psalmĭ, de o mare valóre literară, cariĭ împodobesc şi astă-ḑĭ cultul Creştin.

Solomon, fiul luĭ David, încă era amator de musică; căcĭ de la el avem o carte întitulată: «*Cântarea Cântărilor*».

Când Ebreiĭ fură duşĭ în captivitatea Babilonică,

1) Eşirea, cap. XV; vers. 1—7.

2) Cartea I a Împĕraţilor, cap. XVI, vers 23.

Nabuchodonosor știindu-ĭ că sunt bunĭ musicanțĭ, iĭ sili să cânte; și eĭ cântară psalmul 136, care începe ast-fel: «*La râul Babilonuluĭ, acolo am ședut și am plâns, când ne-am adus aminte de Sion*».

Dupĕ întórcerea din captivitate, Ebreiĭ aŭ început a cultiva iarășĭ musica lor religiósă-națională; dar n'aŭ maĭ putut ajunge la acea splendóre din timpul luĭ David și Solomon. Și cu tóte sforțările lor, de a ridica musica din starea de decadență, în care o aruncase captivitatea Babilonică, ea tot nu a putut progresa; ast-fel că la ivirea Creștinismuluĭ, musica ebraică era într'o complectă stare de înapoere.

Din cele ḑise până aci, se vede că Ebreiĭ, aŭ cultivat musica din cea maĭ profundă anticitate; și că ea a jucat un mare rol în viața religiósă și socială a lor.

Musica vocală a Ebreilor, era strîns unită cu cea instrumentală; și cântaŭ nu numaĭ bărbațiĭ, dar chiar și femeile. Din cartea I-ia a Cronicilor, se vede că Ebreiĭ, aveaŭ pentru cântarea psalmilor, anumite melodiĭ, pe care le executaŭ, atât cu vocea cât și cu instrumentele, în mod armonic [1]).

În timpurile moderne s'aŭ făcut încercărĭ, spre a se afla notele saŭ accentele musicale vechĭ, dupĕ care se cântaŭ psalmiĭ, dar nu s'a ajuns la nicĭ un resultat; căcĭ semnele psalmodieĭ, care se păstréză tradițional prin sinagogĭ până în ḑiua de astă-ḑĭ, nu se pot considera, ca note musicale din timpul luĭ David; ci sunt semne maĭ nouĭ, introduse de masorețĭ în cultul Ebraic [2]).

1) I, Cronica, cap. XV, vers 16—25.
2) Onciu, «Arhiologia biblică», pag. 184.

Musica la Grecii vechĭ.

Din cea maĭ profundă vechime se găsesc urme, că musica a fost cultivată și de *Elinĭ* saŭ *Grecii vechĭ*. De și cunoștințele despre musica lor sunt puține; totușĭ este inadmisibil, ca un popor care cultiva poesia și tóte cele-l-alte arte frumóse, să nu fi cultivat și musica. Din cercetările făcute asupra musiceĭ vechilor Grecĭ, deosibim treĭ epoce: I) *epoca Mitologică*; II) *epoca de înflorire* (de la aniĭ 1000 până la 400 înainte de Christos) și III) *epoca de decadență* (de la 431 înainte). Primele producțiunĭ musicale ale Grecilor, staŭ în strînsă legătură cu cultul zeilor. Cu arta musicală se ocupaŭ maĭ mult preoțiĭ, carĭ aveaŭ îndatorirea, de a săvêrși cultul zeilor.

Greciĭ vechĭ cultivaŭ musica, nu numaĭ pentru formarea voceĭ și dilectarea auḑuluĭ; dar și pentru desvoltarea, a tot ce este frumos și folositor. Musica, care în epoca mitologică a Grecilor, era maĭ mult o ocupațiune a preoților; în epoca de înflorire, devine o ocupațiune generală, fiind considerată ca un mijloc de educație publică. La vechiĭ Grecĭ, trebuia să se învețe musica de către toțĭ; căcĭ ea ocupa un loc de frunte, în programa de învățămênt.

Așa *Platon* (429—347 a. Hr.), vorbind despre cultivarea musiceĭ la Atenienĭ, ḑice: «*Vedețĭ să vĕ învățațĭ pe voĭ și pe copiiĭ voștriĭ, literile, musica și gimnastica, pentru că printr'acestea ajunge omul la virtute desăvêrșită*» [1]).

Pytagora (secolul VI a. Hr), înființă o școală de musică, unde studia cele maĭ însemnate personagiĭ dupĕ

1) Γεώργιος Ι. Παπαδόπουλος, în cartea sa întitulată : Συμβουλαὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς παρ' ἡμῖν ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, nota de la pagina 65.

timpul sĕŭ; căcĭ Elinii considerau musica, ca o învățătură a sufletuluĭ, dupĕ cum gimnastica era cultivată, pentru exercitarea și fortificarea corpuluĭ.

De la anul 431 înainte de Christos, începe la Grecĭ o serie de lupte și evoluțiunĭ pe tĕrêmul musical. Apar nouĭ reformatorĭ aĭ musiceĭ, cariĭ adăogând la *liră* alte córde, aŭ dat naștere la tonurĭ nouĭ; și decĭ și la cântece nouĭ; ceea ce Elinilor, conservatorĭ aĭ vecheĭ musicĭ, nu le conveneaŭ. Primul reformator al vecheĭ musicĭ eline, a fost *Timoteiŭ din Milet*, care a trăit pe la anul 357 înainte de Christos.

El adăogă la lira cu 7 córde, cu care se cânta pe atuncĭ încă alte patru córde; și se încercă se cânte cu dênsa melodiĭ nouĭ în Elada; dar întâmpină o puternică oposițiune, atât din partea statuluĭ, care prin legile de atuncĭ, pedepsea fórte aspru pe ceĭ carĭ ar fi cutezat, să facă schimbărĭ în genurile musiceĭ fixate prin legĭ; cât și din partea filosofilor, cariĭ susțineaŭ cu tărie, sfințenia vechiuluĭ sistem musical.

Încercând *Timoteiŭ*, să întroducă noul sistem musical printre *Lacedemonienĭ*, a fost expulsat din țară prin decret, ca inovator; iar cele 4 córde adăogate de el la liră, aŭ fost tăiate [1]).

Curentul pentru reformarea musiceĭ greceștĭ, devenind din ce în ce maĭ mare, musica vechilor Grecĭ, a trebuit să sufere transformărĭ. Schimbările însă ce se întroduseră într'ênsa, o făcu să 'și piardă caracterul de artă sfîntă; și luând un caracter profan, locul eĭ nu maĭ putu să fie la altarul zeilor, ci pe scenele teatrelor.

1) D-l *P. Gârbovicénu*, «Biserica Ortodoxă Română», anul XIX, 1895—96, pag. 528.

Ca *semne musicale*, Elinii întrebuinţaŭ *literile cele mari ale alfabetului*, pe care le numeaŭ *«ftonguri»*. Ordinea succesivă a ftongurilor, se chema *scară*. După numĕrul ftongurilor dintr'o scară, îşi luă numele diferitele sisteme musicale [1]). Cel maĭ vechiŭ sistem musical la Grecii vechĭ, era *tetracordul*, saŭ cântarea cu patru córde.

Depărtarea de la un ftong la altul, se numea *distanţă*. Teoria distanţelor din fie-care *tetracord*, se baza pe două regulĭ generale: I) În fie-care tetracord, trebuia să fie două distanţe şi jumĕtate. II) Două distanţe din fie-care tetracod, trebuia să fie equivalente cu ele însăşĭ; iar a treia distanţă, care se deosibea de cele două dintâiŭ, după mărimea orĭ micimea eĭ, servea de notă caracteristică, pentru cunóşterea *tetracordului*.

După aceste regulĭ, s'aŭ format treĭ genurĭ de tetracórde, şi anume: *Diatonicul*, *Hromaticul* şi *Enarmonicul*.

Pe basa acestor treĭ genurĭ musicale, se formaŭ diferite modulaţiunĭ, carĭ purtaŭ numele vre-unuĭ musicant mitic, de la care se credea, că 'şĭ are origina.

Aşa de exemplu: modulaţiunea saŭ ehul *Dorian*, s'a numit ast-fel, fiind-că *Dorienii*, l'aŭ întrebuinţat maĭ întâiŭ: şi se credea, că a fost inventat de *Tamaris din Tracia*. Ehul *Ionic* se credea, că l'a inventat *Pitermon* din *Milesia*; *Eolicul* se atribuia luĭ *Lasso* din *Ermonea; Lidianul* se credea, că 'l-a inventat *Amphion*; *Frigianul* se credea, că 'l-a inventat *Frixus-Marsias*, de unde 'şĭ-a luat şi numele; iar *Mixo-lidianul* era numit ast-fel, fiind-că era amestecat cu cântarea Lidiană [2]).

1) Prin sistem musical, se înţelege unirea a două saŭ maĭ multe ftongurĭ, înşirate succesiv unul după altul.

2) *Anton Pann*. «Bazul teoretic şi practic», pag. 95, 102, 109 şi 113.

De unde se vede, că fie-care popor 'şĭ-a format saŭ 'şĭ-a ales melodia, după firea limbeĭ, după clima ţěreĭ şi felul voceĭ.

Elinii ceĭ vechĭ însă, nu cunoşteaŭ de cât treĭ modurĭ de cântare, şi anume: *Dorianul*, *Lidianul* şi *Frigianul*.

Cu timpul însă, sistemul musical desvoltându-se, şi musica instrumentală făcênd progrese maĭ marĭ, s'a simţit nevoe, a se întrebuinţa ca semne musicale, pe lângă literile cele marĭ ale alfabetuluĭ elin, şi literile cele micĭ ale aceluiaşĭ alfabet, însă în contracţiune, de exemplu: αω, βψ, γχ, δφ, ευ, ζτ, ησ, θρ, ιπ, κο, λξ, μν. Afară de aceste semne, Elinii maĭ întrebuinţaŭ ca semne musicale şi alte litere ale alfabetuluĭ lor, pe care le combinaŭ în diferite forme şi posiţiunĭ, după natura tonurilor ce representaŭ; ceĭa-ce făcu — după mărturiile diferiţilor scriitorĭ Elinĭ — o mare încurcătură în melodiile pentru voce şi instrumente; căcĭ literile cele marĭ, se întrebuinţaŭ ca semne musicale pentru voce; iar cele micĭ de lângă dênsele, pentru instrumente; şi apoĭ textul saŭ cuvintele de dedesubtul notelor, fiind la fel cu caracterele musicale, se confundaŭ unele cu altele.

Peste tot, eraŭ în uz la Elinĭ, 150 de semne musicale, combinate în diferite chipurĭ din literele alfabetuluĭ; aşa că pentru descifrarea lor, se cerea pe lângă o memorie bună, şi un ochiŭ pětrundětor [1]).

Puterea semnelor musicale, precum şi modul cum s'aŭ rěspândit, nu ne sunt cunoscute. Semnele musiceĭ eline, arătaŭ înălţimea şi adîncimea tonurilor; iar durata lor, depindea de lungimea saŭ scurtimea

1) G. I. Papadopul, opul citat, pag. 27.

notelor, care se însemnaŭ prin numerile 1, 2, şi prin literile A, B; dintre care cele dintâiŭ arătaŭ o notă scurtă, iar cele de al doilea o notă lungă.

Ritmul saŭ mĕsura musicală, era fórte îngrijită; căcĭ se considera ca o adevĕrată forţă a musiceĭ. Melodia era strîns legată de ritm saŭ mĕsură; şi fără acésta nu se putea cânta [1]. Acestea sunt pe scurt principiile fundamentale, ale arteĭ musicale la greciĭ ceĭ vechĭ.

Acest sistem de musică, cultivându-se fórte mult de Greciĭ vechĭ, cariĭ încuragiaŭ şi se îndeletniceaŭ cu artele frumóse, s'a rĕspândit aprópe la tóte popórele de atuncĭ, care locuiaŭ în Asia-mică şi Europa rĕsăriténă.

În acéstă stare, se afla musica elină, la ivirea Creştinismuluĭ.

II.

Dupĕ ce am arătat în trăsurĭ generale, cum şi ce fel, era musica la Ebreĭ şi Elinĭ, să vedem acum, cum s'a întrodus ea în Creştinism, prin câte faze saŭ stadiĭ de desvoltare a trecut, de la ivirea Creştinismuluĭ, până în ḑilele nóstre; şi sub ce formă s'a întrodus în Biserica Română.

Musica bisericéscă,

In cele 3 secole primare ale Creştinismuluĭ

Musica în cultul Creştin, s'a întrodus fórte de timpuriŭ. Evanghelistul Mateiŭ, ne încredinţéză, că la *Cina cea de Taină, s'aŭ cântat psalmĭ* [2]. Ceĭa ce

1) Acelaşĭ, pag. 28—32.
2) Mateiŭ, cap. XXVI, vers. 30

denotă, că musica a fost întrodusă în cultul Creştin, chiar de pe timpul Mântuitoruluĭ.

Sfinţiĭ apostolĭ, imitând ceĭa ce făcuse Mântuitorul la Cina cea de Taină, aŭ întrebuinţat şi eĭ musica, în săvêrşirea cultuluĭ Dumneḑeesc. Ast-fel eĭ, orĭ de câte orĭ se adunaŭ ḑiua şi nóptea în case particulare, unde 'şĭ făceaŭ rugăciunea către Dumneḑeŭ. *cântaŭ imne de laudă* [1]*;* iar ceĭ-l-alţĭ fraţĭ ascultaŭ.

Adevĕrul acesta 'l confirmă şi Apostolul Paul, în epistolele sale către Efesenĭ şi Colosenĭ, unde ḑice: «*Vorbind între voĭ în psalmĭ, imne şi cântărĭ duhovnicescĭ, lăudând şi cântând în inimile vóstre, Domnuluĭ*» [2].

O dată stabilit acest adevĕr, putem să ne ocupăm de musica Creştină, care are un rol atât de important, în săvêrşirea cultuluĭ Dumneḑeesc.

Cel dintâiŭ lucru, care trebue să ne preocupe, este a se şti, ce fel de melodie a fost în uz, la săvêrşirea cultuluĭ Divin, pe timpul Mântuitoruluĭ şi al apostolilor sĕĭ?

Se ştie, că prima sĕminţă a Creştinismuluĭ fiind aruncată în Erusalim, şi cea dintâiŭ biserică Creştină fiind formată de Creştiniĭ născuţĭ Iudeĭ, de bună sémă, că melodia psalmilor din vechiul testament, a predominat în biserica primitivă; ast-fel în cât putem afirma, că până la dărâmarea Erusalimuluĭ, în anul 70 după Christos, *în Biserica Creştină, nu putea să fie altă melodie, de cât cea judaică* [3]*.*

De şi musica vocală a Iudeilor, era strîns unită cu cea instrumentală, totuşĭ nicăerĭ nu găsim urme.

1) «Faptele apostolilor», cap. XVI, vers. 25.
2) Efesenĭ, cap. V, vers. 19; Colosenĭ, cap. III, vers. 16.
3) «Biserica ortodoxă Română», anul VII (1883), pag. 35.

că în Biserica primitivă Creştină, să se fi întrebuinţat musica instrumentală; căcĭ melodia psalmilor şi a imnelor, deşi era de origină judaică, totuşĭ era acomodată cu spiritul principiilor creştine, care a susţinut: *că, este mult maĭ bine, să lăudăm pe Dumnedeŭ cu vocea, ca cel maĭ frumos şi maĭ neasemĕnat* **darŭ**, *cu care Creiatorul a împodobit pe om; de cât să'ĭ aducem laude, prin instrumente făcute de mâinĭ omeneştĭ.*

Dupĕ ce Creştinismul a eşit din cuprinsul Palestineĭ, şi s'a rĕspândit şi la alte popóre din Asia-mică şi Europa rĕsăriténă, în care părţĭ elementul grec era fórte mult rĕspândit, *musica cultuluĭ Creştin, n'a putut să fie alta, de cât cea elină, în genul în care se afla ea pe acele timpurĭ.* Despre acésta, ne încredinţéză *Mitropolitul Costantin Valiadis din Mitilene*, care afirmă: *Că în bisericile Creştine, care s'aŭ înfiinţat în Elada şi prin înprejurimĭ, s'a conservat pentru cultul Divin, musica naţională a vechilor Grecĭ* [1]).

Iar dupĕ ce Iudeiĭ fură împrăştiaţĭ, şi veniră în contact cu Greciĭ, aŭ împrumutat de la aceştia, nu numaĭ limba, dar şi musica lor.

Probă despre acésta este faptul, că pe timpul luĭ *Ptolomeŭ Filadeful* 285—247 a. Hr.), Ebreiĭ din Alexandria ne maĭ înţelegĕnd biblia în limba lor, aŭ fost nevoiţĭ, dupĕ cerinţele sinagogeĭ şi îndemnul regeluĭ, să o traducă în limba grécă; numind acéstă traducţiune *Septuaginta* saŭ *Versiunea Alexandrină,* dupĕ numĕrul celor 70 de bărbaţĭ Iudeĭ, cariĭ s'a ocupat cu traducerea eĭ, în Alexandria din Egipt.

Prin urmare, dacă Iudeiĭ aŭ fost nevoiţĭ, nu numaĭ să împrumute limba grécă; dar să tipărésca chiar

1) Gh. I. Papadopol, opul citat, pag. 42.

şi biblia în acéstă limbă, nu maĭ rĕmâne îndoială, că eĭ aŭ adoptat pentru cultul Divin, şi musica elină.

Acum vine întrebarea, ce fel de cântare întrebuinţaŭ Creştinii în biserică, în cele treĭ secole primare ale Creştinismuluĭ?

În acéstă privinţă, douĭ părinţĭ bisericeştĭ, *Tertulian*[1] († 220) şi *Sfîntul Ión gură de aur*[2] († 407) ne încredinţéză: *Că în cele treĭ secole primare ale Creştinismuluĭ, la serviciul Divin, cântaŭ toţĭ Creştinii, bărbaţĭ şi femeĭ, bĕtrânĭ şi tinerĭ; orĭ psalmĭ din sfînta Scriptură, saŭ imne făcute de Creştinĭ, din propria lor reflexiune religiósă,* **într'o singură melodie**.

Aşa dar, pe temeiul mărturiilor acestor părinţĭ bisericeştĭ, putem afirma, că cântarea bisericéscă în cele III secole primare ale Creştinismuluĭ, *era simplă saŭ unisonă;* şi consta numai în ridicarea voceĭ la începutul versuluĭ, şi lăsarea eĭ către sfîrşitul versuluĭ; cam cum se cântă *astă-ḑĭ în biserica nóstră, Evanghelia şi Apostolul*[3].

Dupĕ ce Creştinii aŭ început a se înmulţi, şi scăpară de persecuţiunĭ, aŭ căutat ca să facă serviciul Divin maĭ pompos. Pentru acésta eĭ despărţiră pe ceĭ ce cântaŭ în douĕ cete saŭ corurĭ, cântând alternativ, adică când un cor isprăvea cântarea, cel-l-alt începea; de unde se dete acestuĭ fel de cântare, numirea de *cântare antifonică*, care se păstréză până aḑĭ, în Biserica Creştină ortodoxă de rĕsărit.

Cântarea antifonică, s'a introdus pentru prima óră, în bisericile din *Constantinopole* şi *Antiohia*, de

1) Tertulian, «Apologia», 39.
2) Ion Chrisostom, Omilia la psalmul 145.
3) «Biserica ortodoxă Română», anul VII (1883), pag. 35.

doui călugări din secolul al IV-lea, anume *Florian* şi *Diodor*.

Sfîntul Vasile cel mare (✝ 379), voind să introducă *cântarea antifonică* în biserica din Neo-Cesareia, al căreĭ episcop era, creştiniĭ se opuseră, pretextând că o ast-fel de cântare, nu o pot tolera în biserica lor, pentru că n'aŭ primit'o de la *sfîntul Grigorie, făcĕtorul de minunĭ* (✝ 270); ceĭa-ce făcu pe Vasile cel mare să explice, printr'o epistolă adresată Neocesarienilor, că cântarea antifonică întrodusă din ordinul sĕŭ în biserica din Neo-Cesareia, a fost de mult întrodusă şi în alte biserici [1]).

Din cele dise până aci, se vede că biserica creştină în cele III secole primare, a întrebuinţat la început musica judaică; iar dupĕ ce creştinismul s'a rĕspândit prin Asia-mică şi Europa de rĕsărit, s'a întrodus atât în cultul Creştin cât şi în cel judaic, musica Elină.

Desvoltarea musiceĭ bisericeştĭ,

de la începutul secoluluĭ al 4-lea până la sfîntul Jón Damaschin.

Cu începutul secoluluĭ al IV lea, numit secolul de aur al bisericeĭ Creştine, a început să dispară cântarea cea simplă din biserică, luându-ĭ locul, o alt-fel de cântare maĭ meşteşugită.

Causele carĭ aŭ contribuit, ca cântarea bisericéscă, să ia o maĭ mare desvoltare, sunt următórele:

1. Creştiniĭ începênd a frequenta teatrele, prinseră plăcere de musica profană, pe care o preferaŭ musiceĭ bisericeşcĭ, care li se părea că este monotonă.

2. Ereticiĭ, maĭ ales *Arieniĭ*, profitând de slăbi-

1) Sf. Vasile cel mare, Epistola 207, către Neocesarienĭ.

ciunea creştinilor, cărora le plăceaŭ musica profană, maĭ mult de cât cea bisericéscă, compuneaŭ diferite imne ereticeştĭ, dupĕ sistema musiceĭ teatrale, şi le cântaŭ în adunările lor.

Despre acésta ne încredinţézā istoricul bisericesc *Socrat* (380 d. Hr.), care afirmă, că *Arie* [1]) a compus o mulţime de imne cu conţinut dogmatic, potrivit vederilor sale eretice, şi le dedea aderenţilor sĕĭ, să le cânte în mod antifonic, prin oraşul Constantinopole.

Propaganda învăţăturilor ariene, prin mijlocul musiceĭ, luând proporţiĭ marĭ, făcu pe *sfîntul Ion gură-de-aur, strejarul cel neadormit al ortodoxieĭ, să introducă în biserică imne ortodoxe, cântate în mod antifonic, dupĕ o melodie maĭ plăcută credincioşilor, ferindu-se de melodiile profane, care escitaŭ pasiunile; şi cu chipul acesta, păzi pe credincioşĭ, de a cădea în rătăcire.*

În Alexandria, patria luĭ Arie, luând eresia acestuia, proporţiĭ şi maĭ marĭ, determină pe *sfîntul Atanasie-cel-mare, părintele ortodoxieĭ*, să întroducă în biserică, o *musică fórte înaintată şi plăcută*, ca să întăréscă în credinţă pe creştinĭ. Despre acésta, ne relatéză istoria bisericéscă, un fapt fórte caracteristic:

Când Arieniĭ, aŭ trimis soldaţĭ, să ridice pe *sfîntul Atanasie* (✝ 373), şi să 'l aducă la judecată, el adună către séră pe credincioşĭ în biserică, şi le porunci să cânte psalmĭ şi imne. Soldaţiĭ fiind adânc mişcaţĭ de *frumuseţea cântărilor*, n'aŭ îndrăsnit să întrerupă sfînta rugăciune şi să pună mâna pe sfîntul Atanasie; şi în

1) *Arie*, preot din Alexandria (313), nega *Divinitatea Fiĭuluĭ luĭ Dumnedeŭ*. Eresul luĭ, a fost combătut la sinodul I ecumenic, convocat de Constantin-cel-Mare la Nicea, în anul 325 d. Ch.

acest chip, sfîntul Atanasie câştigă timp, să fugă pe mare, la Roma [1]).

Asemenea *sfîntul Efrem Sirul* († 379 , vĕḑênd că biserica Siriei, a fost atinsă de veninul învăţăturilor false, se ḑice, că a compus vre-o 12,000 de ode, în spiritul doctrineĭ şi al musiceĭ Bisericiĭ Creştine ortodoxe, din care fórte puţine aŭ ajuns până la noĭ.

Din cele expuse până aci, vedem că musica, nu maĭ putea să stea în starea eĭ de maĭ 'nainte; ci a trebuit să se desvolte şi să se perfecţioneze.

De îndată ce Creştinismul a fost declarat ca religiune dominantă în imperiul Roman; şi serviciul Divin nu se maĭ săvêrşia în secret, ci în temple măreţe şi în mod fórte pompos, a început a se naşte în suflețele creştinilor, o dorinţă arḑĕtóre pentru desvoltarea şi perfecţionarea musiceĭ; pe care o socoteaŭ ca mijlocul cel maĭ eficace, pentru lauda şi mărirea celuĭ Prea Înalt.

Ast-fel că, musica bisericéscă, pusă pe calea desvoltăreĭ de părinţiĭ bisericeştĭ aĭ véculuĭ al IV-lea, luând din ce în ce proporţiunĭ maĭ marĭ de înfrumuseţare şi perfecţionare, ajunsese pe timpul sfîntuluĭ Ion Damaschin, să fie fórte complicată, dupĕ cum vom vedea maĭ pe urmă.

Cântăreţiĭ bisericeştĭ.

Cu cât musica s'a desvoltat şi înfrumuseţat maĭ mult, cu atât s'a simţit nevoe şi de ómenĭ specialĭ, carĭ să execute melodiile eĭ, adică de *cântăreţĭ*.

1) «Istoria bisericéscă», de *Sozomen*, cartea III, cap. VI, pag. 94 ; tradusă în româneşte de I. P. S. Mitropolit Primat *Iosif Gheorghian*, în anul 1897.

Instituirea cântăreţilor bisericeşti este fórte veche; se găsesc urme, că eĭ aŭ existat chiar pe timpul apostolilor. Rolul lor, până la începutul secoluluĭ al IV-lea, nu este atât de important, pentru că cântările în cele III secole primare fiind simple, tótă activitatea cântăreţilor, se mărginea maĭ mult, întru a da semnalul poporuluĭ, de a începe cântarea; saŭ de a începe eĭ cântarea, pentru ca în urmă să o sfîrşéscă poporul. Dar de la secolul al IV-lea înainte, cântarea bisericéscă desvoltându-se şi maĭ perfecţionându-se de părinţiĭ bisericeştĭ, a început şi rolul cântăreţilor a creşte. Cântăreţiĭ nu maĭ puteaŭ veni la biserică nepregătiţĭ; ci trebuiaŭ să vină înarmaţĭ cu óre-care cunoştinţe musicale, pentru a putea cânta psalmiĭ şi imnele, ce trebuiaŭ acum a fi executate cu maĭ multă artă, ca în timpurile trecute. Acésta făcu, ca sinodul din *Laodiceĭa* (364), prin canonul 15, *să instituiască o anume clasă de persóne, carĭ să cânte în biserică.*

Afară de acésta, cântăreţilor li se maĭ cereaŭ, ca să nu fie predominaţĭ de vre-un viçiŭ, să nu dea din mâinĭ saŭ din picióre când cântă, să nu'şi îndoiască corpul în diferite direcţiunĭ, şi să nu întrebuinţeze strigărĭ puternice, în cântarea melodiilor bisericeştĭ.

Neputêndu-se însă stăpâni uniĭ cântăreţĭ, de acest obiceiŭ urât şi desgustător, *sinodul al VI-lea ecumenic* (680), *prin canonul 75*, puse stavilă acestuĭ obiceiŭ. Iată cum glăsueşte acest canon: *«Voim, ca ceĭ ce vin în biserică spre a cânta, să nu întrebuinţeze nicĭ strigărĭ necuviincióse, nicĭ să siléscă firea spre răcnire, şi nicĭ să ḑică ceva din cele nepotrivite şi neînsuşite bisericeĭ; ci cu multă luare aminte şi umilinţă, să aducă luĭ Dumneḑeŭ, privitorul celor ascunse, psalmodiĭ. Căcĭ*

sfinţitul Cuvênt, a învăţat pe fiiĭ luĭ Israil, a fi evlavioşĭ».

Numĕrul cântăreţilor, nu era fixat în biserica veche; dar pe timpul imperatoruluĭ Eracliŭ (610), se aflaŭ în biserica Sfinteĭ Sofiĭ din Constantinopole, *25 de cântăreţĭ, 160 de anagnoştĭ* şi *70 de ipodiaconĭ, carĭ formaŭ corurile* [1]. Cultura musicală 'şĭ-o făceaŭ cântăreţiĭ, prin şcólele particulare de musică, ale celor maĭ renumiţĭ musicanţĭ. Imnele musicale în biserică, eraŭ conduse de un *protopsalt*, care avea şi alţĭ subalternĭ, numiţĭ *domesticĭ*. Alegerea imnelor de cântat în biserică, privea pe episcop; iar arta musicală era lăsată protopsalţilor. Numirea cântăreţilor se făcea de episcop, şi era însoţită de următórele cuvinte: *«Vedĭ, ca ce cânţĭ din gură, să credĭ şi în inimă; şi ce credĭ în inimă, să confirmĭ şi prin fapte».*

În ceĭa ce priveşte semnele musicale, care se întrebuinţaŭ în Biserică, este de observat, că în cele III secole primare ale Creştinismuluĭ, cântarea bisericéscă fiind simplă, nu era necesitate de semne, musicale; dar de îndată ce cântarea a început să se desvolte, s'a simţit trebuinţă, de a se inventa şi semne, care să denote diferitele modulaţiunĭ şi broderiĭ ale melodieĭ. Că aŭ existat semne musicale, nu maĭ rĕmâne îndoială; de óre-ce ne spune indirect canonul 15 al sinoduluĭ din Laodiceĭa. Un mare musicolog din secolul nostru, *Arhimandritul Ioasaf Rossos*, vorbind despre formarea semnelor musiceĭ, ḑice: *Că în secolele primare ale creştinismuluĭ, nu a existat semne musicale; de óre-ce nu se cântă în biserică, de cât numaĭ cântărĭ*

1) *C. Erbicénu*: *«Cântarea şi imnografia în biserica primitivă»* să se vaḑă «Biserica ortodoxă Română», anul VII (1883), pag. 37.

simple, numite irmologice și stihirarice; iar de când se înființară monastirile, și a început slujba privegherilor, a deniilor și a panachidelor, și s'a întors în biserică și cântarea sistematisată numită papadică, care consta în fel de fel de figurĭ melodice, s'aŭ introdus și semne musicale. Semnele musicale constaŭ atuncĭ, de bună sémă, din vechile semne ale musiceĭ greceștĭ, adică din literile alfabetuluĭ elin, cum și din semne ieroglifice orĭ convenționale, care represintaŭ diferite întorsăturĭ [1]).

Aceste semne musicale însă, în decursul timpuluĭ se înmulțiseră așa de mult, în cât învățarea musiceĭ, devenise aprópe cu neputință; lucru care a determinat pe sfîntul Ión Damaschin, să facă o reformă în musica bisericéscă.

Musica bisericéscă,

de la sfîntul Ión Damaschin, până la începutul seculuĭ al 19-lea.

Maĭ 'nainte de a intra în cercetarea musiceĭ bisericeștĭ din acest stadiŭ, cred că este bine, să dăm pentru cunoștința cititorilor și amatorilor de musică, câte-va notițe biografice, și portretul renumituluĭ reformator și compositor de musică bisericéscă, *sfîntul Ion Damaschin.*

1. Sfîntul Ión Damaschin.

Sfîntul Ion Damaschin, s'a născut la anul 676 după Christos, în Damasc; de unde 'șĭ-a luat și numele de Damaschin. El a fost fiul învățatuluĭ și piosuluĭ creștin Sergiu din Damasc, care era consilier al califuluĭ arab, Abdul-Melic din Damasc. Sergiu, tatăl sfînt luĭ Ion Damaschin, rĕscumpĕrând între alțĭ creștinĭ și pe monahul *Cosma* de origină din Italia, care era

1) Papadopol. opul citat.

·SF·IOAN·DAMASCHIN·

(676—760 d. Hr.).

profund cunoscĕtor al filosofieĭ, un mare teolog şi un perfect musicant, încredinţă educaţia şi instrucţiunea fiuluĭ sĕŭ, monachuluĭ Cosma. De la acest monah, învăţă Damaschin nu numaĭ filosofia şi teologia, dar şi arta musicală. Dupĕ mórtea părinteluĭ sĕŭ Sergiu, el ajunse consilier al califuluĭ arab, în locul tatăluĭ sĕŭ. Fiind dotat cu darul vorbireĭ, căpătă pe lângă pronumele arab de *Mansur*, şi numele onorific de *Râŭ-de-Aur* [1]). Maĭ târḑiŭ fiind bănuit, că conspiră cu imperiul bizantin, contra califatuluĭ Arab, demisionă din funcţiunea ce ocupa, şi se retrase în monastirea Sf. Sava, de lângă Erusalim, unde îmbrăţişă schima monahală.

Aci se ocupă el cu scrierĭ literare, teologice şi maĭ ales cu musica bisericéscă. El muri ca simplu preot-monah, în monastirea sf. Sava, la anul 760 [2]).

Am arătat că Biserica Creştină, dupĕ ce a eşit din hotarele Palestineĭ, şi s'a rĕspândit printre popórele păgâne, a început treptat să înlăture musica ebraică de la cultul Divin, şi a îmbrăţişa melodiile musiceĭ eline, care eraŭ în uz la *Dorienĭ*, *Lidienĭ*, *Frigienĭ* şi *Milesienĭ*, popóre din Asia-mică. Dupĕ aceste melodiĭ, numite de grecĭ, *Ehurĭ*, cântaŭ creştiniĭ psalmĭ şi diferite imne compuse de credincioşĭ. De la secolul al IV înainte, cultul Divin, devenind maĭ pompos, şi fastul serviciuluĭ Dumneḑeesc, urmând să se menţie prin cântare, se înmulţiră fórte mult şi cântările liturgice.

Aceste cântărĭ însă, ne fiind aşeḑate într'un sistem, pe care cântăreţiĭ să 'l pótă urma cu siguranţă, fără să se depărteze de la adevĕrata normă a cântăriĭ bisericeştĭ, cântăreţiĭ alunecaŭ chiar fără voia lor, în melodiĭ lumeştĭ.

Neorânduiala acésta, observând-o *sfîntul Ión Da-*

---

1) *Istoria bisericéscă*, de P. S. Athanasie, episcopul Râmniculuĭ şi P. S. Gherasim, episcopul Argeşuluĭ, pag. 708.

2) *Istoria bisericéscă*, de Dr. N. Nitzulescu, 1881, pag. 190.

maschin, se apucă el cel dintâiŭ, să sistematiseze melodiile saŭ ehurile din biserică, ca unul ce învăţase musica destul de bine, de la monahul Cosma. El adună melodiile, ce se cântaŭ pe atuncĭ în biserică; şi le-a sistematizat pe baza *penta-cordulul elin*. Marele teoretician musical, *Mitropolitul Chrisant de Prusa*, susţine că: *Cele 4 distanţe superióre ale penta-cordulul elin a servit de bază sf-luĭ Ión Damaschin, pentru sistematizarea celor 4 ehurĭ saŭ glasurĭ principale; iar cele 4 distanţe inferióre ale aceluiaşi penta-cord. aŭ servit de bază pentru cele 4 ehurĭ saŭ glasurĭ lăturalnice, numite şi plagale* [1]).

Şi pentru ca cele 8 ehurĭ saŭ glasurĭ ast-fel sistematizate, să pótă fi învăţate cu uşurinţă, sfîntul Ión Damaschin, a scris şi óre-carĭ principiĭ teoretice, pentru practicarea lor. În bibliotecele monastirilor din sfîntul munte Atos, s'a conservat nişce micĭ fragmente din gramatica musicală a sfîntuluĭ Ión Damaschin, scrise pe pergament, cu întrebărĭ şi rĕspunsurĭ [2]).

Pe lângă acéstă gramatică, el a maĭ scris şi o altă carte de teoriĭ musicale, întitulată: *Aghiopolitis*, în care arată metoda, dupĕ care se póte învăţa musica bisericéscă. Dar pentru ca ehurile saŭ glasurile bisericeştĭ, să pótă fi învăţate şi aplicate aşa, dupĕ cum le-a sistematizat, el întocmi cartea bisericéscă numită *Octoich*, dupĕ numĕrul celor 8 glasurĭ ale bisericeĭ; şi de care se foloseşte până astă-ḑi, Biserica nóstră Creştină ortodoxă.

Imnele din Octoich, sunt aşeḑate maĭ ales pentru serviciul Divin al Duminiciĭ. Aceste imne se schimbă

1) G. Papadopol, opul citat, pag. 166; comparat cu tesa de licenţă în teologie, a D-luĭ Alexandru Luca: «Privirĭ generale asupra musiceĭ din biserica Creştină ortodoxă», pag. 41.

2) Aceiaşĭ....

în fie-care Duminică, începênd cu glasul I și sfîrșind cu al VIII-lea, după care se repetă iarăși dintâiŭ.

Cuprinsul imnelor din Octoich este panegiric, dogmatic, moral și în genere didactic; *iar psalmodia* este simplă și desbrăcată de strigările și figurile cele nemĕsurate ale vechei musicĭ. *Atât semnele psaltichieĭ, cât și glasurile Bisericeĭ Creștine, n'aŭ fost inventate însă, de sfîntul Ion Damaschin;* căcĭ cele III semne musicale găsite de el, și anume: *Isonul;* *Oligonul,* și *Epistroful,* se crede că sunt inventate de *Ptolomeŭ Filadelful* [1]) și el numai le-a folosit; iar cele-l-alte VII semne, și anume: *Chendima,* *două Chendime;* *Petasti,* *Ipsili,* *Iporoi,* *Elafron* și *Hamili,* care se întrebuințéză și astă-ḑĭ în psaltichie, aŭ fost inventate în urma sfîntuluĭ Ión Damaschin. Tot asemenea și ehurile saŭ glasurile, n'aŭ fost inventate de sf. Damaschin ci el numaĭ le-a sistematizat și le a folosit în cântările sale, fără însă să le schimbe vechile numirĭ, care aŭ predominat în biserică și înainte de dînsul.

Tocmaĭ după ce Constantinopolul a căḑut în mâinile Turcilor (1453), glasurile aŭ pĭerdut vechile numirĭ, și s'aŭ înlocuit cu *numere,* precum urméză:

1) *Dorianul*	s'a	numit	glasul		I-iŭ
2) *Lidianul*	»	»	»	al	II-lea
3) *Frigianul*	»	»	»	»	III-lea
4) *Mixo-lidianul*	»	»	»	»	IV-lea
5) *Ipo-dorianul*	»	»	»	»	V-lea
6) *Ipo-lidianul*	»	»	»	»	VI-lea
7) *Ipo-frigianul*	»	»	»	»	VII-lea
8) *Ipo-mixo-lidianul*	»	»	»	»	VIII-lea [2])

1) Anton Pann, «Basul teorectic», pag. XXI.

2) Aceste numere sunt păstrate în psaltichie, pînă în ḑiua de astă-ḑĭ.

În timpurile maĭ vechĭ, eraŭ în uz la Elinii vechĭ, 14 ehurĭ; dar renumitul *astronom Ptolomeu* (secolul al II-lea) le-a redus la 7; iar sf. Ión Damaschin, le-a fixat la numĕrul de 8. Cele dintâiŭ patru ehurĭ se numesc *autentice saŭ primitive*; iar cele patru din urmă, se numesc *derivate saŭ lăturașe*, fiind-că s'aŭ derivat orĭ format, din cele patru principale; precum se póte observa şi din numirile ce pórtă. *Sf. Ambrosie* episcopul de Milan († 397), a întrodus cel dintâiŭ, în bisericile din eparhia sa din Apus, cele 4 ehurĭ primitive, pe care le-a luat din Biserica de Rĕsărit; iar papa *Gregorie* ḑis Dialogul, pe la finele secoluluĭ VI-lea, a întrodus şi pe cele-l-alte 4 ehurĭ derivate. Carol-cel-mare (742—814), auḑind cântându-se aceste 8 ehurĭ, de psalţiĭ ce însoţeaŭ ambasada imperatoruluĭ Bizantin în apus, şi plăcêndu-ĭ fórte mult, le-a generalisat în Biserica de apus, înfiinţând pentru studiarea lor, şi anume şcóle de *plain-chant* [1]).

Meritul cel mare al Sfîntuluĭ Ión Damaschin, a fost că a simplificat semnele melodice, care eraŭ fórte multe şi complicate, înlesnind ast-fel metoda, de a se putea învăţa musica bisericéscă, cu maĭ multă uşurinţă.

Afară de acésta, el a regulat şi *tactul saŭ mĕsura de a cânta, care este sufletul musiceĭ. Hironomia* saŭ baterea tactuluĭ cu mâna, s'a desvoltat fórte mult, în timpul regilor iconomahĭ; căcĭ aceştia băteaŭ tactul şi cântaŭ împreună cu cântăreţiĭ în biserică [2]).

Dupĕ mórtea sfîntuluĭ Ión Damaschin, sistemul sĕŭ de musică n'a fost dat uităreĭ; ci a fost cultivat şi desvoltat de diferiţĭ musicanţĭ, dintre care locul de

1) C. Erbiceanu, «Biserica ortodoxă Română», anul VII (1883), pag. 40.

2) Alexandru Luca, «Privirĭ asupra musiceĭ bisericeştĭ», pag. 44.

frunte 'l ocupă *Ión Cucuzel*, maestrul cântăreţilor împĕrăteşti din Constantinopole.

El a regulat şi notele psaltichieĭ vechĭ, carĭ note, împreună şi cu alte îmbunătăţirĭ făcute psaltichieĭ, de uniĭ maeştriĭ de cântărĭ din Constantinopole, aŭ servit de normă până la începutul seculuĭ al XIX-lea, pentru cântările bisericeştĭ, în Constantinopole şi în ţĕrile Române [1]).

2. Ión Cucuzel.

Ión Cucuzel s'a născut în Dirachiul Iliriculuĭ din Albania, şi a înflorit pe la jumĕtatea seculuĭ al XII-lea, pe timpul imperatoruluĭ bizantin Alexie Comneanu.

Find sărac, mâncarea luĭ consta din legume şi în special din bóbe de mazăre, de unde colegiĭ luĭ, 'l-aŭ numit *Cucuzel* (format de κουκία şi ζελία), nume care fu adoptat de el, precum se vede din scrierile sale. Din copilărie, avênd aplicaţiune la musică, el intră în şcóla imperială de cântăreţĭ din Constantinopole ; unde prin cunoştinţele profunde ce dobândi asupra musiceĭ, şi prin frumósa sa voce, ajunse a fi numit şeful cântăreţilor din acea şcólă.

Întâmplându-se să vină la palatul Bizantin, egumenul de la Lavra sfîntuluĭ munte, şi făcênd cunoştinţă cu dênsul, îĭ descrise frumósa posiţiune a acelor locurĭ şi viaţa părinţilor din sf. munte. Ast-fel că *Cucuzel,* lipsindu-se de frumósa reputaţiune, de care se bucura la curtea imperială şi de onorurile ce i se făceaŭ, se duse la Lavra din sf. munte, unde îmbrăcă haina monahală. Stariţul necunoscêndu-l, îĭ dete pentru ascultare, să păzéscă caprele monastireĭ.

Pe când *Cucuzel,* se afla pe munte cu caprele, începu să cânte imne bisericeştĭ ; şi fiind audit de un pustnic, care se afla într'o peşteră din apropiere, a spus stariţuluĭ. Acesta chemând pe *Cucuzel* la sine, 'l recunoscu, că este cântăreţul cel mare al curţeĭ imperiale din Constantinopole. Din acel moment, nu'l

---

1) P. S. Melchisedec, «Memoriŭ asupra Cântărilor bisericeştĭ în România», pag. 15.

Secolul XII-lea.

maĭ lăsă să păzéscă caprele, ci 'ĭ dete o chilie frumósă în monastire; iar Duminicile şi sĕrbătorile, *Cucuzel* împodobea serviciul Divin, prin cântările duióse şi vocea sa plăcută.

Aci se ocupă el cu studiul aprofundat al musiceĭ bisericeştĭ, compunênd o mulţime de cântărĭ, dintre carĭ o parte există şi astă-ḑĭ în manuscripte, prin monastirile din sf. munte; iar parte s'aŭ şi tipărit.

Cucuzel móre ca monach, şi a fost înmormêntat la biserica *Archanghelul* din sf. munte; iar numele luĭ a rĕmas respectat şi onorat în sf. munte şi în tot Orientul, până în ḑiua de astă-ḑĭ [1]).

El a scris în privinţa arteĭ musicale o carte întitulată: *Arta psaltică, cu tótă hironomia şi compunerea, făcută de maestrul Ión Cucuzel.*

De asemenea s'a ocupat *Cucuzel* şi cu analisa semnelor musicale, dând óre-care explicaţiunĭ asupra unora din ele; apoĭ a compus diferite *imne, irmóse* şi *polielee.*

El a întocmit şi *marele cerc al roţiĭ musicale*, care avea la drépta şi la stânga douĕ róte maĭ micĭ; iar d'asupra şi dedesubt, alte douĕ róte şi maĭ micĭ.

Prin aceste roţĭ — care aveaŭ diferite semne micĭ—, *Cucuzel* stabileşte *raportul* şi *deosibirea* ce există între cele dintâiŭ patru glasurĭ: *Dorianul, Lidianul, Frigianul* şi *Mixo-lidianul;* şi între cele patru din urmă: *Ipo-dorianul, Ipo-lidianul, Ipo-frigianul* şi *Ipo-mixo-lidianul.* El în fine, dupĕ ce a compus o serie de cheruvice şi chinonice maĭ lungĭ şi maĭ prescurtate, a stabilit şi *isonul melodielor papadice*, care se găseşte în vechile cântarĭ bisericeştĭ [2]).

Musica bisericéscă saŭ psaltichia, aşa cum a fost sistematizată de Ión Cucuzel, n'a fost lăsată în părăsire

---

1) P. S. Athanasie Mironescu «O călĕtorie în Orient», pag. 126 şi 127.

2) Compară G. Papadopol, opul citat, pag. 261—265; cum şi «O călĕtorie în Orient», de P. S. Athanasie Craioveanu, pag. 127.

în vécul al XIII-lea şi al XIV-lea; ci din contră, în decursul acestor doue vécurĭ, se iviră alţĭ musicanţĭ celebriĭ, carĭ folosindu-se de teoriile stabilite asupra musiceĭ bisericeştĭ, de *sf. Ión Damaschin* şi *Ión Cucuzel*, aŭ cultivat maĭ departe acéstă frumósă artă. Între aceştĭ musicanţĭ, putem cita pe: *Xeniŭ Coronevs*, *Ión Kladà* şi *Manuel Vrieniŭ*, câte-şĭ treĭ, marĭ cântăreţĭ aĭ bisericeĭ sfînta Sofia din Constantinopole. Ceĭ doĭ dintâiŭ aŭ compus rând pe rând, o sumă de melodiĭ bisericeştĭ, pentru folosul serviciuluĭ liturgic; iar cel de al treilea, s'a făcut renumit printr'o scriere a sa, asupra musiceĭ bisericeştĭ, în care se ocupă *cu cele 8 glasurĭ, cu ftongurĭ* şi *diferite tetracorde, arătând desluşit deosebirea dintre glasurĭ, şi dând numele córdelor din vechea musică*. El fiind preşedintele uneĭ societăţĭ de ómenĭ învăţaţĭ, carĭ s'aŭ ocupat cu cercetările şciinţifice asupra musiceĭ bizantine, a întocmit: *Istoria vecheĭ musicĭ bisericeştĭ şi a celeĭ bizantine*; în care dă desluşirĭ complecte asupra musiceĭ bisericeştĭ, păstrând tot o dată melodiile şi ritmul celor opt ehurĭ; pe care le desparte şi el tot în *primitive* şi *derivate* saŭ *lăturalnice* [1]).

În vécul al XV-lea însă, arta musiceĭ bisericeştĭ stagnéză; şi nu maĭ întâlnim în decursul acestuĭ véc, compositorĭ marĭ ca în trecut. Causa se póte afla în marile turburărĭ, ce se iviră pe orisontul orientuluĭ European. La anul 1453 Maiŭ 21, Constantinopolul căḑênd în mâinile Turcilor, iar frumósa şi monumentala biserică sfînta Sofia din acest centru al lumeĭ, fiind transformată în giamie turcéscă; cântăreţiĭ carĭ maĭ existaŭ, nu se maĭ ocupaŭ în mod serios cu musica, şi nu maĭ cântaŭ

1) G. Papadopol, opul citat, pag. 275; comparat cu Alexandru Luca, «Privirĭ asupra musiceĭ bisericeştĭ», pag. 51.

cu plăcerea şi ifosul predecesorilor lor; căcĭ nu maĭ respiraŭ aerul cel dulce al libertăţiĭ. Iar frumósele şi plăcutele melodiĭ bisericeştĭ de odinióră, începură a'şĭ pierde originalitatea şi farmecul lor, fiind împestriţate cu felurite melodiĭ, împrumutate fără voe, din *manelele turceştĭ*.

Acéstă stare de lucrurĭ, începe de la căderea Constantinopoluluĭ, şi se continuă până apróper de sfîrşitul secoluluĭ al XVII-lea.

Secoluluĭ al XVIII-lea şi începutul celuĭ al XIX-lea, le-aŭ fost dat să rupă lanţurile, în care sta de atâta vreme, musica Bisericeĭ Creştine ortodoxe. În aceste vécurĭ se iviră maeştriĭ desăvêrşiţĭ, carĭ luând de basă sistema musicală, începută de *Damaschin* şi perfecţionată de *Cucuzel* şi alţiĭ, aŭ curăţit cântările bisericeştĭ de turcisme şi aŭ introdus o nouĕ metódă în musică, dupĕ care aŭ aranjat tóte cântările predecesorilor lor, precum şi cele compuse de dênşiĭ.

Ceĭ maĭ renumiţĭ musicanţĭ bisericeştĭ din aceste vécurĭ sunt: *Agapie Paliermul*, care mergênd în Occident, adoptă caracterele alfabetice, în locul semnelor punctate[1]); apoĭ întorcêndu-se în Constantinopole, începu a preda noua sa sistemă; dar întâmpinând oposiţie din partea luĭ *Iacob protopsaltul*, veni în Bucureştĭ, ca să rĕspândéscă metoda sa musicală, şi muri la 1815.

Dupĕ acesta, vine: *Chrisant Mitropolitul de Prusa, Hurmuziu Hartofilax* şi *Grigorie Protopsaltul*.

1) Rĕposatul G. Dem. Theodorescu, fost ministru, ḑice că posedă un exemplar din cartea cu caracterele adoptate de Agapie; să se vaḑă «Viaţa şi activitatea luĭ Anton Pann», nota III de la pag. 15.

(† 1843).

3. Chrisant Mitropolitul de Prusa.

Chrisant Mitropolitul de Prusa, a fost discipulul luĭ *Petru Bizantinul*. El a cercetat maĭ multe bibliotecĭ, studiind diferitele opere de musică, publicate în felurite limbĭ. Era profund cunoscĕtor al limbelor: *elenă*, *latină* şi *galică*, cum şi *musicant desăvêrşit*. El avea cunoştinţă şi de *musica europeană* şi de cea *arabo-persană*, cântând cu multă iscusinţă, din *flautul european* şi *neiea arabo-persană*.

A fost numit dascăl de teorie musicală, la a treia şcólă musicală patriarchală, şi ales archiereŭ al Eparchieĭ Dirachiu. În Dirachiu, Chrisant, a predat musica, tinerilor carĭ aveaŭ aplicaţie la acéstă artă, făcêndu-ĭ musicanţĭ distinşĭ. Din Dirachiu, s'a permutat în Smirna şi de aci în Prusa, unde a şi murit ca Mitropolit, la anul 1843. El a întocmit *Mânelnicul* teoretic şi practic al musiceĭ bisericeştĭ, publicat în Paris la 1821; cum şi *Marele teoreticon al musiceĭ bisericeştĭ în două părţĭ*, *teoretică* şi *istorică*. Acéstă scriere a fost editată de *Panaghioti Pelopidà* în *Terghesta, la anul 1832*. A compus multe bucăţĭ musicale, pe carĭ le cânta parte după musica bisericéscă, iar parte după musica europénă [1]).

Hurmuziu Hartofilax, s'a născut la Halchis din Propond. El a învăţat musica bisericéscă de la vestiţiĭ dascălĭ, *Iacob Protopsaltul* şi *Gheorghe Critul*, pe carĭ 'ĭ-a şi întrecut în arta cântăriĭ bisericeştĭ. A fost protopsalt la biserica sfîntul Dimitrie din *Tatanlis*, apoĭ la biserica sfîntul Ión şi la metohul Sinaitic din Galata; iar de la anul 1815—1821, a fost ca dascăl de cântărĭ bisericeştĭ la şcóla musicală patriarchală. A cercetat, timp de 18 anĭ, producţiunile musicale ale vechilor maeştriĭ, începênd cu sfîntul *Ión Damaschin* şi terminând cu *Manuel Protopsaltul*. Apoĭ a explicat cărţĭ întregĭ musicale, precum: pe acelea a luĭ *Ión Damaschin*, *Ión Cucuzel*, *Ión Cladà*, *Manuel Hrisaf cel tinĕr* şi *Daniel Protopsaltul*.

Aceste studiĭ şi explicărĭ aŭ fost publicate în 70 tomurĭ,

---

1) Gh. 1. Papadopol, op. cit., pag. 333—334. Alexandru Luca, opul citat, pag. 56 şi 58.

care în urmă aŭ fost prescurtate în maĭ puţine tomurĭ, de *Chiril II patriarhul Ierusalimuluĭ*, şi aşeḑate în biblioteca din Fanar, păstrându-se până în ḑiua de astă-ḑi. El a întocmit cartea numită *Mânelnicul*, pentru partea practică a musiceĭ; cum şi un alt *mânelnic* maĭ mare, pentru partea teoretică. A făcut apoĭ un *Simiomatar* voluminos, după colecţiunea cea maĭ bună a vechiuluĭ şi nouluĭ sistem musical; şi a compus diferite opere musicale. A publicat în a doua ediţie *Anastasimatarul*, *Irmologhionul* şi *Catavasierul luĭ Petru Peloponizianul*, şi *Doxastarul* în două tomurĭ a luĭ *Iacob Protopsaltul*. În anul 1824, maĭ publică *Antologia musiceĭ* în două tomurĭ. Iar în anul 1840, a încetat din viaţă în Halchis [1]).

Grigore Protopsaltul *ḑis şi* **Levitul**, s'a născut în Constantinopole. În copilărie, el a învăţat limba maternă, literile şi musica arménă, ataşându-se pe lângă Armenĭ. Părinţiĭ luĭ l'aŭ luat de la Armenĭ, şi l'aŭ dat la metohul din Galata. Acolo învăţă carte şi musică, de la Archimandritul *Ieremia Crita*.

Avênd mare aplicaţiune şi zel pentru musică, asculta cu mare băgare de sémă pe vestiţiĭ protopsalţĭ: *Iacob*, *Petru Bizantinul* şi *Gheorghe Critul*, de la carĭ a câştigat cunoştinţe atât de temeinice, în cât a ajuns să fie unul, din ceĭ maĭ desăvêrşiţĭ musicanţĭ aĭ timpuluĭ sêŭ. *Grigore Levitul, a făcut analisa şi explicarea cea maĭ desăvêrşită a semnelor musicale.* Bucăţile sale musicale sunt tóte scrise cu caracterele cantităţiĭ, fără ieroglife şi semne marĭ. Tóte aceste cântărĭ sunt întocmite după noul metod. *El, împreună cu Chrisant şi Hurmuziu, a lucrat la inventarea nouluĭ metod de psaltichie.* A sistematisat scările musicale, s'a ocupat cu ftoralele celor treĭ genurĭ de cântărĭ, precum şi cu semnele *ifes şi dies*.

A compus şi cântărĭ propriĭ ale luĭ, precum: *cheruvice* marĭ şi micĭ, scrise pe diferite echurĭ, *polielee*, *doxologiĭ*, *imne*, *cratime* şi *megalinariĭ*. A colectat şi o mulţime de cântărĭ, formând o carte fórte voluminósă în 5 tomurĭ. Marea biserică, l'a orânduit de a preda musica bisericéscă în a treia şcólă musicală din Constantinopole, eşind pe urmele ostenelilor

1) Gh. I. Papadopol, op. cit., pag. 331—335. Alexandru Luca, opul citat, pag. 57.

sale, musicanţĭ renumiţĭ. La anul 1819, a fost numit ca protopsalt la Marea biserică, în care post stătu 3 anĭ, până la anul 1822, când a încetat din viaţă [1]).

Aceştia se pot numi, mariĭ reformatorĭ aĭ psaltichieĭ; eĭ perfecţionéză noua metodă a luĭ Agapie şi studiind tóte cântările bisericeştĭ de la Damaschin până la dênşiĭ, aŭ ajuns la hotărârea, *de a simplifica cântările bisericeştĭ.*

Aceştĭ 3 marĭ reformatorĭ, dupĕ ce aŭ lepădat din cântările bisericeştĭ, figurile cântecului turcesc, aŭ ales din semnele saŭ notele musicale ale vecheĭ psaltichiĭ, numaĭ pe cele trebuitóre,— adică pe cele 10 semne care le avem astă-ḑĭ,— dându-le însemnărĭ precise. Apoĭ aŭ fixat distanţa dintre tonurĭ, inventând numirile monosilabe: **Pa, Vu, Ga, Di, Ke, Zo, Ni, Pa.**

În fine, aŭ regulat tactul saŭ mĕsura, pentru diferitele variaţiunĭ de cântărĭ şi aŭ stabilit semnele despărţitóre, numite mărturiĭ, pentru păstrarea ansamblului melodieĭ. Acéstă nouĕ sistemă de psaltichie, dupĕ ce s'a aprobat şi publicat în Constantinopole, a fost fórte bine apreciată şi adoptată în tot orientul ortodox, şi în ţĕrile nóstre române [2]).

Dupĕ acest noŭ sistem de musică, s'aŭ reformat tóte cântările bisericeştĭ de peste tot anul. Unele din cântările vechĭ, fiind simple şi conform cu noul metod, aŭ fost adoptate aşa cum eraŭ; iar altele fiind prea lungĭ şi cu fel de fel de figurĭ, aŭ fost simplificate şi aranjate dupĕ noul metod. Cu chipul acesta, cântările

1) Gh. I. Papadopol, op. cit., pag. 329—330. Alexandru Luca, opul citat, pag. 56 şi 58.

2) P. S. Melchisedec, «Memoriŭ pentru cântările bisericeştĭ în România», 1882, pag. 26; comparat cu Alex. Luca, «Privirĭ asupra musiceĭ bisericeĭ ortodoxe», pag. 58.

bisericeştĭ se puteaŭ învăţa maĭ cu uşurinţă, şi eraŭ ascultate maĭ cu plăcere de credincĭoşĭ.

Acéstă nouĕ sistemă de musică, a fost adoptată şi de Biserica nóstră ortodoxă Română, şi a servit de bază compositorilor noştriĭ: *Macarie*, *Anton Pann* şi *Ştefănake*, în compunerea diferitelor melodiĭ, necesariĭ serviciuluĭ Divin [1]).

Uniĭ musicologĭ modernĭ, între care putem cita pe Ión Tzetzu, susţin: Că dupĕ luarea Constantinopoluluĭ de către Turcĭ, *musica bizantină a dispărut din biserică; şi că musica bisericéscă, care este astă-zĭ în uz, are un caracter asiatic, fiind o amestecătură din musica turcă, persă şi arabă* [2]).

Este adevĕrat, că musica bisericéscă are un caracter asiatic, de óre-ce musica Elină, ca tóte musicile orientale, 'şĭ are origina din Asia, precum probéză vechile numirĭ ale ehurilor; decĭ, înrudirea musiceĭ eline, cu cea asiatică este incontestabilă. Asemenea dupĕ ce imperiul bizantin, a cădut în mâinile Turcilor, a fost cu neputinţă ca melodiile turceştĭ, să nu influenţeze asupra cântărilor bisericeştĭ; dar influenţa n'a putut fi aşa de puternică, în cât să schimbe cu desăvêrşire caracterul cântărilor bizantine. Cântăreţiĭ bisericeştĭ, aŭ putut fi influenţaţĭ în executarea melodiilor, de óre-carĭ figurĭ streine; dar ehurile musiceĭ bizantine, nu s'aŭ putut contopi cu melodiĭ streine. Dintre cântările bisericeştĭ, numaĭ cele *papadice*, care se cântă maĭ pe larg, aŭ putut fi influenţate de me-

---

1) În biblioteca D-luĭ C. Erbiceanu, se găsesc diferite manuscripte de psaltichie veche şi nouĕ, pe care însu-mĭ le-am foiletat. *(N. A.)*.

2) Ión Tzetzu, musicolog din Atena, a publicat în acéstă privinţă douĕ scrierĭ: una în limba germană, la Monaco, în anul 1874, sub titlul: «Musica Elinéscă în biserica Elinéscă»; şi alta în Atena, la 1882, sub titlul: «Despre musica bisericeĭ Eline, dupĕ evul mediŭ».

lodiĭ saŭ figurĭ streine; dar cele *irmologice* și *stihirarice*, care se cântă maĭ repede, n'aŭ putut fi influențate cu nicĭ un chip. Și chiar cele *papadice*, dacă le vom desbrăca de tot ce are strein, vom vedea că scheletul este curat bizantin. Apoĭ, din cele expuse în acest studiŭ asupra musiceĭ bisericeștĭ, am vĕḑut, că în diferite epocĭ, s'aŭ ridicat bărbațĭ profund cunoscĕtorĭ în ale musiceĭ, carĭ aŭ desbrăcat cântările bisericeștĭ, de orĭ-ce influență streină.

Pentru aceste motive, s'aŭ ridicat contra luĭ Ión Tzetzu, alțĭ musicologĭ destul de savanțĭ, cariĭ *aŭ protestat cu energie, cum că musica bizantină n'a dispărut din biserică*. Dintre aceștia putem cita, pe renumițiĭ musicologĭ: *Rangavis* și *Athanasie Petridu*, cariĭ susțin că: *musica bizantină fiind un product al vécurilor bĕtrâne, a fost nu numaĭ conservată; dar chiar și cultivată.*

Așa că, musica bisericéscă, orĭ-cât s'ar presupune, că a suferit schimbărĭ saŭ înlocuirĭ p'alocurea, totușĭ basele eĭ aŭ rĕmas aceleașĭ.

Iată ce ḑice în acéstă privință, și savantul musicant francez, D-l *L. A. Bourgault Ducoudray*, profesor de estetică și istoria musiceĭ la conservatorul național din Paris, care a fost însărcinat de guvernul frances, cu o misiune musicală în Grecia și Orient: «*Musica bisericéscă a Elenilor de astă-ḑĭ, este urmașea neîntreruptă a musiceĭ antice; și că modurile saŭ glasurile acesteĭ musicĭ, nu se pot transmite fidel și fără alterare, pe notele liniare ale musiceĭ occidentale*» [1]).

Se înțelege de la sine, că ceĭ ce califica musica nóstră bisericéscă, că este de origină asiatică, că e bar-

1) «Études sur la Musique eclesiastique grecque, mission musicale en Grèce et en Orient», 1875, Paris».

bară şi altele, apoĭ o fac cu scopul de a înlătura musica acésta din Biserică, şi a o înlocui cu cea occidentală.

Asemenea încercărĭ s'a făcut şi la noĭ, acum de curênd; dar sfîntul Sinod al Bisericeĭ Române în şedinţa din 25 Maiŭ 1899, — pe basa raportuluĭ făcut de autorul acesteĭ cărţĭ — a declarat solemn, în a sa înţelepciune, *că nu consimte cu nicĭ un chip, a se înlocui psaltichia prin note liniare;* de óre-ce psaltichia are órecare mĕsurĭ şi semne, ce nu aŭ corespondente în musica occidentală; şi decĭ, nu se pot transpune fidel, tóte melodiile eĭ, pe note liniare.

III.

Musica bisericéscă la Românĭ.

De şi istoria nu ne-a conservat date amĕnunţite, despre musica bisericéscă la Românĭ în secolele trecute; totuşĭ din monumentele găsite în ţară, şi din descrierile făcute de streinĭ, despre biserica şi ţara nóstră, putem a ne convinge, că de când există religia şi biserica Creştină ortodoxă la Românĭ, tot-d'a-una a existat şi musica bisericéscă. Iată câte-va doveḑĭ despre acésta:

Arhidiaconul Paul de Aleppo, descriind călĕtoria sa prin Muntenia, se exprimă ast-fel, despre cântarea nóstră bisericéscă: «*Formele de serviciŭ bisericesc şi cântarea la Muntenĭ, sunt admirabile; căcĭ Românii, sunt creştinĭ bunĭ şi cu adevĕrat religioşĭ*». Iar într'alt loc, vorbind de cântăreţiĭ domneştĭ, cariĭ cântaŭ la biserica domnéscă, orĭ la curtea domnéscă din Têrgovişte, ḑice: «*Că, canonul Paşteluĭ, aŭ fost cântat pe psaltichie în mod fórte plăcut, atât pe greceşte cât şi pe româneşte*» [1]).

1) B. P. Hasdeŭ, «Arhiva istorică», tomul I, pag. 87, 98 şi 104.

Principele Dimitrie Cantemir, descriind ceremoniile curţeĭ domneştĭ a Moldoveĭ pe la începutul véculuĭ al XVIII-lea, vorbeşte de corul cântăreţilor Moldovenĭ şi de corul cântăreţilor Grecĭ, carĭ cântaŭ unul în strana dréptă şi altul în strana stângă.

Tot el ne spune, *că cântarea bisericéscă în două limbĭ, greceşte şi slavoneşte, s'ar fi întrodus în biserica domnéscă de Vasile Vodă Lupu (1634—1653), şi se menţinea şi pe timpul când scria el*[1]).

În condica obiceĭurilor vechĭ şi nouĭ ale curţeĭ domneştĭ din Moldova, scrisă în anul 1762, între personalul curţeĭ domneştĭ, se numěră şi corul cântăreţilor domneştĭ, compus din *protopsalt*, *cântăreţul al II-lea şi peveţĭ*[2]).

Dupě modelul bisericeĭ domneştĭ, era aranjat personalul cântăreţilor pe la mitropoliĭ, episcopiĭ şi monastirĭ. Pe lângă fie-care protopsalt, era un numěr de tinerĭ aleşĭ, numiţĭ *peveţĭ* (cântăreţĭ), carĭ la rândul lor învăţând şi practicând serviciul de cântăreţ, deveneaŭ psalţĭ şi protopsalţĭ, la curtea domnéscă saŭ alte bisericĭ maĭ însemnate.

Din cele expuse până aci, se vede pe de o parte, că musica bisericéscă a existat la noĭ Româniĭ, din timpurĭ fórte vechĭ; iar pe de alta, că în bisericile nóstre, se cânta în vechime *slavono-româneşte* şi *greceşte*.

De la sfîrşitul véculuĭ al IX-lea, predominând în ţara şi biserica nóstră, limba slavonă, cântarea nóstră bisericéscă a împrumutat multe facerĭ slavone; dar musica ca şi limba, nu 'şĭ-aŭ pierdut caracterul lor naţional, de óre-ce se cultivaŭ prin monăstirile româneştĭ.

1) Dimitrie Cantemir, «Descrierea Moldoveĭ», Bucurescĭ, 1875, tomul II, pag. 170.

2) «Letopisiţele Moldoveĭ», tom. III, pag. 3.

De la începutul véculuĭ al XVII-lea, începênd a se tipări cărţile serviciuluĭ Divin, din limba slavonă în limba română, a început a se aplica şi melodia, la textul cântărilor româneştĭ. Predarea acestor cântărĭ, se făcea în mod practic, prin audire în biserică, şi prin predarea din aud, de la cântăreţiĭ bětrânĭ la ceĭ tinerĭ.

Urme de semne musicale, pentru vechea cântare slavonă-română, nu s'a păstrat, nicĭ s'a descoperit până acum unde-va în ţările nóstre. Un singur *catavasier* din vécul al XVII-lea s'a găsit la Râmnic, în care se věd, scrise cu mâna de un cântereţ, câte-va semne sărăcăcióse de psaltichie, puse pe d'asupra rândurilor. Aceste semne sunt: *o linie dréptă orisontală* —; *un semn de scurtare* ◡; *o cruce întrégă* -|-; *o cruce înjumătăţită* ⊥; *un cârlig în forma semnuluĭ Ison* ⊂— şi o linie dréptă verticală la sfîrşitul fraseĭ |. Aceste semne denotă, că pe atuncĭ cântăreţiĭ se încercaŭ a înlesni altora, modul de a învěţa cântările româneştĭ [1]).

Diferitele rěmăşiţe, ce ni s'aŭ păstrat din cântările vechĭ, ne conving până la evidenţă, *că melodia veche bisericéscă, s'a identificat cu melodia naţională, a poporuluĭ român.*

Aşa, dintre cântările religióse din epoca slavonă, putem cita: *Canonul Floriilor*, care 'l cântă în Muntenia, copiiĭ cu salcia, în sămbăta luĭ Lazăr, pe la casele creştinilor; iar în Moldova, se cântă până astă-ḑi şi prin unele bisericĭ; apoĭ *Mărimurile* de la polieleile sěrbătorilor. Iar dintre cântările populare, putem cita

---

1) P. S. Melchisedec, episcop de Roman; «Memoriŭ pentru cântările bisericeştĭ în România»; compară «Biserica ortodoxă Română» din anul 1882, pag. 27.

cântecele de stea: *Treĭ craĭ de la rĕsărit; nunta din Cana-Galileieĭ; În oraşul Betleem s'a născut Christos; O prea frumósă pustie!* şi *Dascăle prea învăţate,* etc.

Probă că aceste melodiĭ religióse şi populare, **sunt curat româneştĭ din epoca slavonă, este faptul, că ele nu se găsesc, nicĭ la Grecĭ şi nicĭ la Slavĭ.** Tóte aceste cântărĭ, sunt o rĕmăşiţă preţiósă din timpurile vechĭ, despre modul de cântare usitat la Românĭ; şi care mod de cântare, s'a perpetuat îndelung şi după întroducerea limbeĭ române prin bisericile nóstre; până când fu înlocuit, cu cântarea dupĕ psaltichia grecéscă; şi maĭ ales dupĕ întroducerea *psaltichieĭ, aşa numită nouĕ, a Mitropolituluĭ Chrisant,* care a înlesnit învăţarea şi rĕspândirea cântăreĭ bisericeştĭ, în tóte bisericile române.

Dovadă despre acésta, servesc manuscriptele de cântărĭ, ce s'aŭ păstrat prin bibliotecile unor monăstirĭ române; cum de exemplu sunt manuscriptele de cântărĭ, aflate în monăstirea Doljeştĭ, din judeţul Roman [1]).

În Biserica nóstră Română, n'a fost în uz numaĭ cântarea *slavono-română,* numită de grecĭ şi *incultă,* dar şi cea *grecéscă.* Dupĕ căderea Constantinopoluluĭ în mâinile Turcilor (1453), influenţa grecéscă în ţările române, a început să devie maĭ puternică. Mulţĭ bărbaţĭ învăţaţĭ din Orient, ne maĭ putênd suferi jugul turcesc, se expatriaŭ în ţările române. Bisericile ortodoxe din Orient, fiind subjugate şi despuiate de averile lor; iar patriarhiĭ, mitropoliţiĭ şi episcopiĭ grecĭ, fiind detronaţĭ şi persecutaţĭ, găsiaŭ azil în ţara nóstră,

1) P. S. Melchisedec, opul citat, comparat cu «Biserica ortodoxă Română», anul XI, 1882, pag. 22.

unde nu veniaŭ singurĭ, ci însoţiţĭ şi de alţĭ călugărĭ grecĭ, cariĭ de multe orĭ nu se maĭ întorceaŭ înapoĭ. Româniĭ ospitalierĭ ca tot-d'a-una, nu numaĭ că'ĭ primeaŭ destul de bine, şi 'ĭ umpleaŭ de darurĭ; dar adeseaorĭ le închinaŭ schiturĭ şi monastirĭ, cu tóte moşiile lor.

Ast-fel clerul grecesc, venind în ţările române, şi fiind protejaţĭ de mitropoliţĭ, cariĭ adesea eraŭ grecĭ de neam, ocupă aprópe tóte monastirile nóstre; şi ajungênd cu timpul, a forma majoritatea prin monastirĭ, sileaŭ prin fel de fel de şicane pe călugăriĭ slavĭ, a părăsi aceste locaşurĭ.

Numaĭ aşa ne putem explica, cum din vechime întâlnim în Biserica nóstră Română două felurĭ de cântare; una slavonă conservată de călugăriĭ slavĭ, şi alta grecéscă cultivată de grecĭ, prin monastirile şi bisericile ocupate de eĭ [1]).

Vine acum întrebarea: *Ce fel aŭ fost cântările bisericeĭ române? Şi ce sistemă s'a urmat, în scrierea şi executarea lor?*

La prima întrebare, rĕspundem: *că cântările bisericeĭ nóstre în vécurile trecute, aŭ fost acelea ale bisericeĭ greceştĭ, adică ale mareĭ bisericĭ din Constantinopole* [2]). Cântărĭ carĭ, pe timpul imperatorilor binzantinĭ, ajunse la acel grad de perfecţiune şi de frumuseţe, în cât Vladimir, marele duce al Rusieĭ, se hotărî a primi creştinismul, după ritul grec-oriental (988), după ce delegaţiĭ trimişĭ de el la Constantinopole, iĭ istorisiră, că ascultând acolo sfînta liturghie, li s'aŭ părut, că nu sunt în biserică, ci în cerurĭ [3])

1) Alexandru Luca, opul citat, pag. 71.

2) P. S. Melchisedec, opul citat, pag. 15.

3) «Istoria bisericéscă», tradusă de P. P. S. S. Athanasie al Râmniculuĭ şi Gherasim al Argeşuluĭ, 1900, volumul I, pag. 630; comparat cu Istoria bisericéscă, de *Calistrat Coca,* din Cernăuţĭ, pag. 138.

La a doua' întrebare, rĕspundem iarăşĭ: *că sistema scriereĭ şi a executăriĭ cântărilor nóstre bisericeştĭ, a fost cea sistematisată de Sfîntul Ión Damaschin şi perfecţionată de Ión Cucuzel*[1]).

Aşa dar rĕmâne bine stabilit, că de la Constantinopole — acel mare centru bisericesc — împreună cu religia Creştină ortodoxă şi cu organisaţia bisericéscă, s'a transportat şi cântarea bisericéscă ortodoxă, în România, Rusia, Serbia şi Bulgaria; dar cu timpul, din cauza diferenţeĭ limbilor, a împrejurărilor politice şi a geniuluĭ musical al acestor popóre, cântările bisericeştĭ, aŭ suferit fórte marĭ schimbărĭ şi prefacerĭ.

Melodia grecéscă, s'a continuat din timpurile cele maĭ vechĭ în Muntenia şi Moldova, întocmaĭ ca şi la Constantinopole, cu aceleaşĭ variaţiunĭ şi prefacerĭ ale cântărilor de acolo.

În vécul al XVI-lea găsim psaltichia, deja intrată în Biserica română, dupĕ cum ne dovedeşte un manuscript de cântărĭ bisericeştĭ, aflat în biblioteca universităţeĭ din Iaşĭ, datorit peneĭ luĭ *Hrisaf*, protopsaltul mareĭ bisericĭ din Constantinopole; care manuscript are la început o gramatică musicală, în care se explică valórea semnelor psaltichieĭ vechĭ.

În timpul domnieĭ luĭ Petru Cercel, primul cântăreţ al mitropolieĭ din Têrgovişte, se bucura de mare reputaţiune în tot orientul; iar în timpul luĭ Brâncovénu, *Filoteiŭ ieromonahul român şi protopsalt al mitropolieĭ din Bucureştĭ, a scris cea dintâiŭ carte cu note de psaltichie în româneşte.* Cartea e închinată luĭ Brâncovénu, şi e tipărită la 1714[2]).

---

1) P. S. Melchisedec, opul citat, pag. 15.

2) Manuscriptul de psaltichie a luĭ Filoteiŭ, care este prima carte de cântărĭ bisericeşcĭ pe româneşte, se află la Academia Română; el e notat

Între psaltichia grecéscă şi musica românéscă, de atuncĭ şi până în vremurile din urmă, a fost mare duşmănie.

Grecii despreţuiaŭ melodiile compuse de cântăreţiĭ românĭ, dupĕ gustul musiceĭ nóstre naţionale; iar la insultele grecilor, Românii le rĕspundeaŭ, batjocorind ceĭa-ce eĭ numiaŭ, *ifosul de Ţarigrad* şi *cântarea pe nas*, precum şi noile melodiĭ, ce Greciĭ voiaŭ să introducă în bisericile române, melodiĭ carĭ cântăreţiĭ românĭ, le numiaŭ *cântece turceştĭ de cafenele* [1]).

Încă de prin secolul al XVII-lea, găsim în biserica română cântăreţĭ celebriĭ; şi serviciul Divin ajunsese a se face în bisericile nóstre, maĭ pompos chiar de cât la patriarhia din Constantinopole. De multe orĭ veneaŭ din Constantinopole, cântăreţĭ vestiţĭ; şi când auḑeaŭ aci, pe cântăreţiĭ Mitropolieĭ saŭ pe aĭ vre-uneĭ bisericĭ maĭ cu vază, rĕmâneaŭ încremeniţĭ. Aşa s'a întêmplat cu faimosul cântăreţ grec, *Anastasie Rapsaniotul*, care veḑênd pe cântăreţiĭ românĭ, desăvêrşiţĭ în meşteşugul psaltichieĭ, şi când 'ĭ-a auḑit cât de bine cântaŭ, s'a spăimântat; şi judecând singur, că nu este aci trebuincios, s'a întors şi a murit în ţara luĭ [2]).

Cu tóte că psaltichia ajunsese în Biserica nóstră, la cel maĭ înalt grad de desvoltare şi perfecţionare în cursul véculuĭ al XVIII-lea, totuşĭ la începutul véculuĭ al XIX-lea în *epoca fanarioţilor*, musica nóstră începuse a fi împestriţată cu facerĭ dupĕ manelele turceştĭ. Domnitoriĭ ţărilor române, când veneaŭ din

cu No. 61, şi cuprinde 259 de foĭ. Despre acest manuscript se trateză pe larg, în «Biserica Ortodoxă Română» din anul XXI saŭ 1897—98, pag. 292—305. *(Nota autoruluĭ).*

1) G. I. Ionnescu-Gion, «Istoria Bucureştilor», pag. 538 şi 539.

2) Macarie, Prefaţa de la «Irmologhion», pag. IX.

Fanar, aduceaŭ cu dênșiĭ mulțime de călugărĭ și cântărețĭ grecĭ, pe carĭ îĭ așețlaŭ pe la monastirile și bisericile maĭ de frunte. Aceștia aŭ adus și introdus prin bisericile nóstre, melodiĭ bisericeștĭ împĕnate cu fel de fel de schimonositurĭ.

În acea epocă de tristă memorie, era greŭ de a se lucra ceva pentru Românĭ în limba lor națională. În țările nóstre pe acea vreme, tótă inteligența publică era grecisată. Școla era grecéscă, în casele marĭ nu se maĭ vorbea de cât grecește; și în biserică, maĭ ales pe la orașe și prin monastirĭ, nu se cânta de cât grecește. Domnitoriĭ, mitropolițiĭ și episcopiĭ fiind grecĭ din Fanar, iar boeriĭ pămêntenĭ grecizațĭ, puține inimĭ maĭ băteaŭ românește, puține glasurĭ maĭ grăiaŭ românește; *numaĭ țăranul și cu preotul luĭ, rĕmăsese românĭ neaoșĭ.*

Cântarea turcéscă, influențând asupra melodieĭ nóstre bisericeștĭ, nu se maĭ auțlea prin bisericĭ, acea cântare dulce și lină de odinióră; acum era în uz manelele și taximurile, de care rĕsuna Bosforul, când se plimbaŭ turciĭ cu caicile pe el.

Cel dintâiŭ cântăreț, care a introdus facerĭ și melodiĭ turceștĭ, în cântarea nóstră bisericéscă, a fost **Petru Peloponisianul saŭ Moraitul,** *cunoscut in biserica nóstră, sub numele de* **Petru Lambadarie** [1]. Despre acésta ne încredințéză, renumitul dascăl și reformator al cântărilor din Biserica română, *Ieromonahul Macarie*, în prefața iermologhionuluĭ sĕŭ, pagina X. Tot Ma-

---

1) Până astă-țlĭ se găsesc, prin cărțile nóstre de psaltichie, cântărĭ de ale luĭ Petru Lombadarie, cum sunt de exemplu unele Polielee. Numele de *Lambadarie* a fost luat de acesta, de la împrejurarea că el fiind cântăreț al II-lea la marea biserică din Constantinopole, cântărețiĭ al II-lea de acolo, se numeaŭ Lambadarie. *(Nota autoruluĭ).*

carie, ne maĭ spune în acelaş loc, că: *Dacă nu cânta cine-va cântece cu amestecăturĭ de pestrefurĭ, nu era primit ca dascăl la biserică; iar de cânta cine-va chiar melodiĭ turceştĭ, fără să ştie ceva bisericeşte, acela daca era grec, era primit şi recomandat ca dascăl desăvêrşit, cu ifos turcesc de Ţarigrad; iar românul, de ar fi avut meşteşugul şi iscusinţa luĭ Orfeŭ şi glasul luĭ Cucuzel, îndată i se dicea, că nu e bun de nimic, că cântă Vlachică, şi că nu are profora de Ţarigrad.*

Dar ideile cele marĭ ale revoluţiuneĭ franceze, sguduind tóte popórele Europeĭ, aŭ deşteptat cu încetul şi pe Românĭ, şi 'ĭ-aŭ împins către cultura lor naţională în tóte direcţiunile. Dorinţa de a avea şcólă românéscă, biserică românéscă, literatură românéscă, domnĭ şi mitropoliţĭ românĭ, s'a desvoltat repede, şi s'a pus începutul uneĭ epoce nouĭ, a românismuluĭ nostru. Greciĭ însă, carĭ eraŭ deprinşĭ a domina biserica, şcóla şi societatea nóstră, se luptaŭ din rĕsputerĭ şi întrebuinţaŭ tóte mijlócele, pentru a împiedica simţul de redeşteptare al Românilor.

Cu tóte opintirile lor însă, *psaltichia românéscă* a triumfat; căcĭ ajungênd pe scaunul MitropolieĭUngro-Vlachieĭ, un arhipăstor român, *Dionisie Lupu* (1819—1823), îndată după ce el înfiinţă o şcólă românéscă de şciinţe în Bucureştĭ, a înfiinţat la mitropolie şi o şcólă de musică bisericéscă, numind ca profesor al eĭ, pe *Ieromonahul Macarie* [1]).

Tot în acéstă epocă, veni în Bucureştĭ, la anul 1816, renumitul musicant *Petru Efesiul*, care cunoştea atât vechea cât şi noua psaltichie; el fu primit cu bucurie, de bărbaţiĭ ceĭ maĭ însemnaţĭ aĭ aceleĭ epoce,

---

1) P. S. Melchisedec, opul citat, pag. 30.

şi deschise o şcólă de musică, la biserica Sfîntul Nicolae din Şelarĭ; unde preda psaltichia dupĕ noua sistemă a mitropolituluĭ *Chrisant*, însă pe greceşte. Printre ceĭ dintâiŭ elevĭ, care se înscrise în acéstă şcólă, a fost şi *Anton Pann.* Pentru ca să scutéscă pe elevii seĭ, de ostenéla transcrieriĭ notelor musicale, el puse pe argintarul Serafim Christodulo şi turnă caractere de psaltichie; şi ast-fel înfiinţă o tipografie, pe care maĭ pe urmă o conduse Anton Pann.

În acéstă tipografie, tipări *Petre Efesiul* în anul 1820, *Anastasimatarul*, dupĕ noua metodă a musiceĭ, însă textul cuvintelor era pe greceşte [1]). Cheltuind averea sa cu tipografia, şi neputênd desface cărţile greceştĭ, a fost nevoit să vîndă tiparul, Mitropolieĭ din Bucureştĭ; şi muri plin de întristare în anul 1840.

Adevĕratul reformator însă, al cântărilor nostre bisericeştĭ, puse pe noua psaltichie, a fost **Ieromonahul Macarie,** *portarie al sfinteĭ Mitropoliĭ din Bucureştĭ, şi profesor la şcóla de musică bisericéscă, a acesteĭ Mitropoliĭ.*

4. Macarie.

Macarie este de origină român, născut la noĭ în ţară, probabil între aniĭ 1780 şi 1785. Mitropolitul român, *Dionisie Lupu,* cunoscênd pe Macarie ca musicant desăvêrşit şi cunoscĕtor profund al sistemelor de psaltichie veche şi nouĕ, şi apreciindu-l de bun român şi distins orator, din cuvêntarea ce a ţinut în Mitropolie, cu ocasiunea instalăreĭ sale ca Mitro-

1) Acest Anastasimatar, dedicat luĭ Grigore Băleanu marele Vornic, aflându-se în biblioteca D-luĭ C. Erbiceanu, membru al Academieĭ Române şi profesor universitar, am cântat pe el împreună cu D-sa, unele din glasurĭ; şi am constatat, că este aprópe identic cu Anastasimatarul luĭ *Macarie*; ceĭa ce denotă, că Macarie a avut de normă acest op, când a făcut Anastasimatarul sĕŭ; cu deosebire însă, că a pus cuvinte româneştĭ în locul celor greceştĭ, şi numaĭ unde nu se potrivea textul cuvintelor, a adăogat semne musicale de la sine. *(Nota autoruluĭ).*

portarie al sfinteĭ Mitropoliĭ din Bucurescĭ
(1780 saŭ 1785—1845).

polit [1]), l-a numit în anul 1820, ca *director* saŭ *epistat* al şcóleĭ de musică bisericéscă, înfiinţată de el la Mitropolie, şcólă în care se pregăteaŭ grămăticiĭ de preoţie.

Mitropolitul Dionisie Lupu, avênd dorinţă ca tóte cântările bisericeştĭ, să fie traduse din greceşte în româneşte şi aranjate după *noua sistemă de psaltichie, a Mitropolituluĭ Chrisant, Hurmuziu* şi *Grigorie protopsaltul*, însă acomodate cu gustul de cântare al poporuluĭ român, numi o comisiune compusă, din: *Macarie, Anton Pann* şi *Pangratie* protopsaltul Mitropolieĭ. Comisiunea acésta, n'a putut însă să lucreze, de óre-ce fie-care din membriĭ eĭ, avea ambiţiunea să lucreze separat, şi să publice cărţĭ de psaltichie pe româneşte, subt iscălitura sa proprie. Rĕmase numaĭ *Macarie* singur, care se sili, a aduce la îndeplinire dorinţa Mitropolituluĭ. Ast-fel el aranjă pe noua psaltichie şi în limba română: *Teoreticonul, Anastasimatarul* şi *Irmologhionul;* şi vĕdênd greutatea ce întâmpinaŭ eleviĭ din şcóla de musică, cu transcrierea psaltichieĭ, ceru voe Mitropolituluĭ, să le tipăréscă. Dar tocmaĭ atuncĭ (1821), revoltându-se strĕiniĭ din Muntenia şi Moldova, şi pămênteniĭ împrăştiindu-se, carĭ pe unde aŭ putut de frica zavereĭ, *Macarie*, doritor de a'şĭ imprima cărţile, se duse în *Viena* [2]). Acolo el făcu maĭ întâiŭ tiparele semnelor psaltichieĭ, şi termină tipărirea celor treĭ cărţĭ ale sale, în 1822; când se întórse în Bucureştĭ, odată cu ridicarea pe tron a Domnitoruluĭ român Grigore Ghica. Acéstă ediţiune a luĭ *Macarie*, se deosibeşte prin eleganţa caracterelor şi a tiparuluĭ în douĕ culorĭ (negru şi roşu), de tóte cărţile de psaltichie, ce s'aŭ tipărit până acum la noĭ în ţară [3]).

Teoreticonul, este dedicat dascălilor de musică Costache şi Grigore, care aŭ fost lăsaţĭ de Macarie, să 'ĭ ţină locul la şcólă de musică, până la întórcerea sa în ţară. Cuprinde 30 de paginĭ şi se împarte în 19 capitole; în care se prescriŭ

---

1) Să se vadă acéstă cuvêntare, în revista «Biserica ortodoxă Română», din anul XVI, 1892—93, pagina 808—813.

2) Anton Pann, întroducerea la «Bazul teoretic şi practic», pagina XXXIV.

3) Caracterile de psaltichie din presenta carte, aŭ fost făcute tot la Viena de tipografia cărţilor bisericescĭ; iar cântările s'aŭ imprimat în douĕ culorĭ, cu aceste note nouĭ. *(Nota autoruluĭ).*

regulĭ de teorie asupra psaltichieĭ celeĭ nouĭ. La urmă are un adaus, în care se explică valorile semnelor musicale şi lucrările lor, şi maĭ multe exerciţiĭ de intonare.

Anastasimatarul, este dedicat Mitropolituluĭ Moldoveĭ *Veniamin Costache*, şi cuprinde cele opt glasurĭ, împreună cu svetelnele şi voscresnele lor.

Irmologhionul, are o prefaţă de o mare importanţă; căcĭ într'ênsa se vede, cât de mult a fost cultivată psaltichia la românĭ în timpurile trecute şi cum degenerase în epoca fanarioţilor, când călugăriĭ grecĭ, monopolizase totul la noĭ în ţară [1]).

Cartea cuprinde catavasiile sêrbătorilor împĕrăteştĭ, axionele praznicale, şi alte cântărĭ.

Nu mult, dupĕ ce *Macarie* s'a întors din Viena, s'a dus la *Iaşĭ*, unde înmână Mitropolituluĭ Veniamin, parte din cărţile ce imprimase şi maĭ ales Anastasimatarul, ce 'ĭ dedicase. De la Iaşĭ s'a dus la *monastirea Némţuluĭ*, unde a predat călugărilor, psaltichia dupĕ noua sistemă [2]).

În anul 1827, *Macarie* a maĭ tipărit în Bucureştĭ *Utrenierul*, din ordinul domnitoruluĭ Grigore Ghica, cu caracterele de psaltichie, cumpĕrate de Mitropolie, de la Petre Efesiul.

În anul 1833, 'l găsim pe *Macarie* în Buzĕŭ, ca profesor de musică, la şcóla înfiinţată de renumitul episcop *Chesarie*; avênd printre elevĭ, şi pe rĕposatul întru fericire I. P. S. mitropolitul Moldoveĭ Iosif Naniescu [3]), care era ataşat pe acea vreme, pe lângă episcopul Chesarie al Buzĕuluĭ.

D-l C. Erbicénu m'a încredinţat, că în anul 1889, a găsit la monastirea Viforâta din judeţul Dêmboviţa, pe o sora a luĭ *Macarie*, o călugariţă gârbovită de bĕtrâneţe, care 'ĭ-a dăruit un *pateric* şi un *manuscript de cuvêntărĭ bisericeştĭ*, scris de însuşĭ mâna luĭ Macarie, pe care le are şi acum în

---

1) Acéstă prefaţă se află publicată în fragmente, în revista «Biserica ortodoxă Română», din anul XVI, 1892—93, pag. 813—817. În acéstă prefaţă Macarie biciuind pe Grecĭ, ni s'a afirmat de multe persóne demne de credut, că Greciĭ aŭ distrus prefaţa, la fórte multe exemplare. *N. A.*

2) P. S. Melchisedec, opul citat, pagina 31.

3) Dupĕ afirmaţiunea D-luĭ C. Erbicénu, o mulţime de manuscripte de ale luĭ Macarie, fiind în posesia I. P. S. Mitropolit Iosif Naniescu, aŭ fost donate de curênd Academieĭ Române. *(N. A.)*

preţiósa sa bibliotecă; ceïa-ce denotă că Macarie, s'a născut aci în ţară, — iar nu în Transilvania cum susţin unii, — şi probabil că a fost înmormêntat la monastirea Viforâta, — unde se afla sora sa, — cam pe la anul 1845.

Respectiv de chipul luï Macarie, precum se póte observa portretul sĕŭ, el era de statură mijlocie, bine legat, avênd ochiï negriï, şi o figură brunetă plăcută.

Macarie, pe lângă că era desăvêrşit musicant şi bun orator, dar ştia a mânui şi condeiul bine; dovadă sunt cuvêntările scrise şi pronunţate de el la diferite ocasiunï, între carï este de remarcat cuvêntarea ţinută în Mitropolia din Bucureştï, în presenţa mitropolituluï Grigore al II-lea (1823—1834) [1].

De şi figura luï Macarie. apare posterităţeï mică, din cauza lipseï de detaliurï; totuşï ea este fórte măréţă şi neasemĕnat de importantă, pentru că luï datorim marea reformă, ce s'a făcut în musica nóstră bisericéscă. El nu numaï că a curăţit cântările nóstre bisericeştï, de tot ce era strein şi le-a pus pe româneşte; dar a acomodat aceste cântărï, cu genul şi gustul musical al poporuluï Român. Dovadă despre acésta, sunt melodiile axiónelor nóstre prasnicale, catavasiile de la Întâmpinarea Domnuluï, şi maï ales pripelele de la pésna a 9-a: «Nu pricep Curată nicï îngeriï, nicï ómeniï»; cum şi canonul Floriilor, acomodat dupĕ vechea cântare românéscă, din epoca slavonă.

Aceste melodiï, aşa cum sunt alcătuite de Macarie, nu se găsesc la nicï una din bisericile ortodoxe orientale. Chiar Greciï rĕmân uimiţï, când aud prin bisericile nóstre, cântându-se axionul Paşteluï, «Îngerul a strigat». Ceïa ce denotă, că cântările luï Macarie, nu conţin de cât melodiï curat religióse, **dupĕ genul şi gustul de cântare al poporuluï Român.**

În genere vorbind, melodiile luï Macarie sunt compuse pe un ton liniştit. E de remarcat, că în cântările sale nu întâlnim tranziţiunï saŭ trecerï brusce orï prea repedï, fie în suire fie în pogorâre, cum întâlnim în cântările altor muscanţï; ceïa ce face ca musica luï Macarie, să fie elegantă şi plăcută, dacă e bine executată.

---

1) Acéstă cuvêntare se găseşte imprimată în revista «Biserica ortodoxă Română», din anul XVI, 1892—93, pag. 817—820.

Modestul ieromonah Macarie, portarie[1] *al Mitropoliei din Bucureştĭ, va rĕmâne d'a-pururea o figură măréţă în Biserica Română ortodoxă; căcĭ cărţile sale de psaltichie, aŭ făcut epocă în ţările române, şi aŭ devenit normă,* **pentru cântarea bisericéscă, curat românéscă.**

Dupĕ ele s'a predat psaltichia, în şcólele de musică bisericéscă din Bucureştĭ şi Iaşĭ, cum şi prin multe monastirĭ din ţară; şi tot dupĕ ele se predă până acum psaltichia şi în seminariile nóstre.

Un bun contimporan şi vrednic urmaş al nemuritoruluĭ *Macarie*, a fost neuitatul *Anton Pann.*

5. Anton Pann.

Anton Pann, s'a născut la 1794, în satul Slivin din Tracia-Romană. Pe tatăl sĕŭ 'l chema *Pann*, şi era de origină român şi de profesie căldărar; iar mama luĭ se numea *Tomaida*, de origină grécă. El a avut încă douĭ fraţĭ, dintre care cel maĭ mare, învăţase meseria tatăluĭ sĕŭ, cel mijlociŭ era ucenic la abagerie; iar *Antonache*, fiind dotat de Dumneḑeŭ cu agerime de minte, şi deprinḑêndu-se de mic a iubi biserica, se ducea în fie-care sĕrbătóre la biserică, *unde ţinea isonul la strană şi citea rugăciunele maĭ uşóre;* ast-fel că la mórtea tatăluĭ sĕŭ, micul *Anton* cunoştea rênduiala serviciuluĭ bisericesc, şi poseda şi câte-va noţiunĭ de psaltichie.

Isbucnind rĕsboiul ruso-turc dintre aniĭ 1806—1809, vĕduva

1) Cercetând diferite manuale de Istoria bisericéscă şi Liturgică, nu am găsit nicăerĭ, ce se înţelege prin titlul *Portarie,* dat luĭ *Macarie.* Acest titlu de bună sémă, nu însemnéză *simplu portar al Mitropolieĭ;* căcĭ un ast-fel de *portar,* nu ar fi îndrăsnit, să ţină discursurĭ aşa de patriotice la instalarea Mitropoliţilor: *Dionisie Lupu* şi *Grigore al II-lea;* n'ar fi fost trimis la Viena, spre a tipări cărţĭ de psaltichie, şi n'ar fi fost numit profesor al şcóleĭ de musică, de unde eşiaŭ grămăticiĭ de preoţie. După tóte probabilităţile, cred că titlul *Portarie,* este un *rang bisericesc, care se da uneĭ persóne de încredere a palatuluĭ Mitropolitan.* — În dicţionarul „*La Grande Encyclopédie*", tome vingt septième, pag. 367, am găsit, că: *Portarie,* era o funcţiune eclesiastică, clasată printre ordinele inferióre. Portariĭ, eraŭ solemnĭ instalaţĭ de episcop, care atingêndu-ĭ cu cheile, le ḑicea: „*Consideră-te pe tine, ca dând socotélă luĭ D-ḑeŭ, de lucrurile ce sunt închise subt aceste cheĭ.* *(Nota Autoruluĭ).*

Anton Pann.
1794--1854.

Tomaida cu ceĭ treĭ fiĭ aĭ sĕĭ, a trebuit să plece în Rusia, împreună cu multe alte familiĭ, unde li se promisese o sórtă maĭ bună; dar abia ajunşĭ în Basarabia, şi ceĭ doui fraţĭ maĭ marĭ aĭ luĭ Anton, fură înrolaţĭ în armata ruséscă şi trimişĭ la asediul Brăileĭ, unde şi muriră. *Anton* însă, pentru a câştiga existenţa sa şi a neconsolateĭ sale mame, intră *în corul bisericeĭ catedrale din Kişeneŭ*; unde, prin frumósa sa voce şi prin cunoştinţele sale musicale, atrăgea admiraţia credincioşilor; şi până la vêrsta de 16 anĭ, exercitându-se în cor, dobêndi óre-carĭ cunoştiinţe de armonie, pentru a căror studiere, învăţase să cânte şi cu chitara.

Neisbutind tractările de pace din Maiŭ 1811, şi rĕspândindu-se faima, că Napoleon Bonaparte înaintéză victorios, spre vechia capitală a Rusieĭ, iar *Tomaida* temêndu-se ca nu cum-va şi pe *Anton*, singurul eĭ copil, să 'l înroleze în armată, şi să 'l trimită la o mórte sigură, ca şi pe fraţiĭ sĕĭ, plecă din Basarabia cu *Anton*, pe o nópte întunecósă şi trecênd Prutul, pe un vad unde apa era maĭ mică, luară calea Bârladuluĭ şi ajunse la Focşanĭ; iar de acolo când pe jos, când cu sania, veniră în Bucureştĭ pe un ger cumplit, care amorţise armatele francese prin părţile Rusieĭ.

Venit în Bucureştĭ, *Anton intră ca paracliser la biserica Olarĭ, din calea Moşilor*; apoĭ dupĕ scurtă vreme, trecu ca *defteriŭ saŭ cântăreţ al II-lea la biserica Sfinţĭ*.

La 1816, când *Petru Efesiul* veni în Bucureştĭ şi deschise şcóla de psaltichie la biserica Sf. Nicolae din Şelarĭ, *Anton Pann* se înscrise printre ceĭ dintâiŭ elevĭ, şi urmă cursurile doĭ anĭ de ḑile. Apoĭ îndată ce acesta, înfiinţă o tipografie pentru tipărirea cântărilor bisericeştĭ pe greceşte, *Anton Pann* intră ca lucrător la acea tipografie, şi prin sîrguinţa sa, ajunse conducĕtorul aceleĭ tipografiĭ, unde tipări el pentru prima dată, un *axion pe româneşte* [1])

În eruditul scriitor grec-românisat şi vestitul compositor musical *Dionisie Fotino*, găsi *Anton Pann* un adevĕrat dascăl şi bun protector. Luĭ datoreşte în mare parte cunoştinţele şi lucrările, care 'l-aŭ făcut renumit [2]).

1) «Basul teoretic şi practic» de Anton Pann, pag. XXXIII.
2) Acelaş op, pag. XV—XXVII.

În anul 1827, *Anton Pann* fu numit *ca profesor de musică — plătit de stat — la seminarul din Rômnicul-Vêlceĭ*, unde printre alţiĭ, avu de elev şi pe monahul *Nifon*, economul aceleĭ episcopiĭ, care maĭ târdiŭ ajunse *Mitropolit Primat* al bisericeĭ nóstre [1]). Plecând de la Rômnicul-Vêlceĭ, îl găsim ca *cântăreţ la biserica română Sf. Nicolae Scheiŭ din Braşov*, unde nu stătu de cât puţin timp; căcĭ în anul 1828, veni iarăşĭ în Bucureştĭ, şi fu *numit profesor de musică al şcóleĭ naţionale*, urmând tot o dată şi cursurile colegiuluĭ Sf. Sava, pe care nemuritorul patriot, *Ion Heliade-Rădulescu*, 'l organizase şi 'l mărise, dupĕ plecarea luĭ *Gheorghe Lazăr*.

Nu maĭ aşa se explică, întrebuinţarea unor neologisme în scrierile luĭ *Anton Pann*, care neologisme nu eraŭ cunoscute, de cât tineretuluĭ d'atuncĭ, ce trecea prin şcolĭ. Dupĕ acésta, 'l găsim pe *Anton Pann*, *ca prim-cântăreţ la biserica Oltenĭ*; *apoĭ la biserica Albă din Calea Victorieĭ, numită biserica Popa-Dârvaşĭ*; iar în anul 1842, părăseşte biserica Albă, fiind numit de *mitropolitul Neofit*, *ca profesor de musică, la seminarul Central din Bucureştĭ*.

Acéstă nouĕ însărcinare, determină pe *Anton Pann*, să se ocupe din totă inima, cu compunerea cursuluĭ de *psaltichie*, cu predarea lecţiunilor teoretice şi cu cântarea practică de strană, silindu-se a forma din eleviĭ sĕĭ, *bunĭ şi desăvêrşiţĭ cântăreţĭ românĭ*. Resultatul ostenelilor luĭ, fu cartea intitulată: *Bazul teoretic şi practic al musiceĭ bisericeştĭ saŭ gramatica melodică»*, *volum în 232 paginĭ*, tipărit în Bucureştĭ, la 1845.

El cunoscênd arta tipografică, şi fiind convins, că nu se póte da impulsiune arteĭ musicale, fără a se tipări cărţile necesariĭ, înfiinţă, în anul 1843, o mică tipografie, în chiliile bisericeĭ Oltenĭ, aprópe de locuinţa sa, care era la încrucişarea căeĭ Dudeştĭ cu strada Oltenĭ.

În acéstă tipografie, tipări el pe româneşte: *Calofonicul*, *Catavasierul*, *Teoreticonul*, *Prohodul*, şi multe alte opere ale sale.

La 1847, întâmplându-se în Bucureştĭ focul cel mare, chiar

---

1) Cine doreşte să cunóscă cu de-amĕnuntul *viaţa, activitatea* şi *operile luĭ Anton Pann*, să citéscă cele douĕ broşurĭ date la lumină de rĕposatul ministru al Cultelor, G. Dem. Theodorescu, în editura Socec; prima tipărită în 1891 şi secunda în 1893.

în ḑiua de Paşte, el pierdu tóte cărţile, aflate în deposit pe la librării. Plin de întristare 'şi mută tipografia şi locuinţa, în casele ce făcuse în strada Taurului No. 12 [1]).

În anul 1848, 'l găsim ca prim-cântăreţ şi conducĕtor al unuĭ cor de bărbaţĭ, la biserica *Creţulescu din Bucureştĭ.* Aci nu stătu mult timp, căcĭ epidemia cholereĭ, 'l făcu să plece peste Olt; unde lucră pentru realisarea ideilor naţionale, şi cântă triumful revoluţieĭ de la 1848 printr'un imn, de care s'a vorbit fórte mult, prin organele de publicitate din acea epocă. Aniĭ 1849 şi 1850 aŭ fost ceĭ maĭ producĕtorĭ, pentru *Anton Pann;* căcĭ într'ênşiĭ scrise numerósele şi importantele sale lucrărĭ, apărute între aniĭ 1851—1854. În interval de 14 anĭ, adică de la 1840 până la sfîrşitul vieţeĭ sale, a eşit din condeiul şi din tipografia luĭ, 61 de volume şi broşurĭ, destul de volumi-nóse, afară de calendarele de perete, ce scotea pe fie-care an.

Cine altul, a produs maĭ mult ca *Anton Pann*, în acea epocă de regenerare? Pe vremea luĭ, el era singurul autor de opere musicale, fie sacre orĭ profane.

El era unicul representant al poemelor lirice, satirice şi populare. Acea inteligenţă fertilă, n'ar fi dispărut încă, dintr'un corp viguros ca al luĭ, dacă o bólă nemilósă, nu l'ar fi isbit.

Pe când se întorcea din Oltenia spre Bucureştĭ, contractă pe drum o rĕcélă, care dându-l la un tifos teribil, 'l culcă la pat; şi dupĕ o scurtă zăcere, *murí în ḑiua de 2 Noembrie 1854.* Prin ultimul sĕŭ testament, lăsă tipografia, *fiuluĭ sĕŭ Lazăr, care era atuncĭ preot la biserica Sf. Visarion din Bucureştĭ;* iar casele şi cea-l-altă avere, o lasă soţieĭ sale Tinca. Ceremonia înmormêntăreĭ, a avut loc în ḑiua de 4 Noembrie 1854, în presenţa uneĭ imense mulţimĭ de clericĭ, cântăreţĭ şi elevĭ d'aĭ sĕĭ, cum şi de orăşenĭ, cariĭ 'ĭ admiraseră talentul, şi învăţaseră a citi, numaĭ *prin şi pentru* atrăgĕtórele sale scrierĭ. El fu îngropat în curtea *bisericeĭ Lucacĭ.* Figura luĭ *Anton Pann* — precum se póte observa şi pe portretul sĕŭ — era ócheşe şi expresivă, cu sprîncene arcate, cu mustăţĭ tunse, cu buze gróse, cu favorite şi bărbie rĕsfrîntă, purtând işlic şi

1) Dupĕ stăruinţa rĕposatuluĭ G. Dem. Theodorescu, fost ministru, acéstă stradă pórtă astă-ḑĭ numele de *Anton Pann;* şi se află la spatele liceuluĭ Mateiŭ-Basarab, din Bucureştĭ.

anteriŭ în tinereţe; iar maĭ târḑiŭ gheroc lung ḑis, şi laibăr. Pe cap purta o jumĕtate de cilindru; iar prin casă, avea pe cap, o tichie de plisă négră, cum 'l vedem în portretul dat.

Acéstă figură distinsă, a dispărut din memoria generaţiuneĭ de astă-ḑĭ. Abia şi-l maĭ amintesc bĕtrânii: unii ca cântăreţ şi calendarist, alţiĭ ca tipograf şi dascăl de psaltichie, alţiĭ de versificator neobosit; iar ceĭ maĭ mulţĭ ca satiric şi folklorist neîntrecut. Generaţia nóstră, care nu-ĭ maĭ citeşce operile — fiind-că nu le are la 'n-de-mână — 'l consideră ca un meşteşugar de versurĭ şi compositor de melodiĭ, aşa cum permitea limba, cultura, gustul şi viaţa din prima jumĕtate a secoluluĭ al XIX-lea.

Biserica nóstră însă, se foloseşte şi astă-ḑĭ de operile sale musicale, dintre care cele maĭ principale, sunt următórele: *Noul Doxastar*, în două tomurĭ; *Bazul teoretic şi practic; Calofonicul; Catavasierul; Theoreticonul; Prohodul; Rônduiala sfinteĭ liturghiĭ; Herovicul-Kinonicar*, în două tomurĭ; *Anastasimatarul îndoit,* adică zăbavnic şi grabnic; *Privighier saŭ Paresimier; Liturghia sfîntuluĭ Vasile şi Ión*, în care se găseşce şi cântărĭ de ale *preotuluĭ Ioniţă Năpârcă, care se crede, că era un alt Cucuzel al Românilor;* şi *Noul Anastasimatar bisiricesc*, dedicat rĕposatuluĭ episcop al Buzĕuluĭ, *Filoteiŭ*, în 1854.

Modul saŭ felul, cum sunt alcătuite de *Anton Pann*, cântările bisericeştĭ pe psaltichie, 'l spune chiar el, în introducerea opuluĭ sĕŭ: «*Bazul teoretic şi practic*» unde ḑice: «*Două-ḑecĭ* «*şi cincĭ de anĭ sunt, de când am luat în mână condeiul tâlmăciriĭ cântărilor bisericeştĭ. Am băgat de sémă, că unele cântărĭ* «*în melodia papadică şi stihirarică, veneaŭ fórte lungĭ; şi eram* «*silit pe când le cântam, să le scurtez saŭ să le taiŭ de o dată,* «*la locurĭ nepotrivite; şi aşa fiind, şi îndemnat de mulţĭ, am* «*scurtat lungirile, ce se făceaŭ peste mĕsură în cântare, am cu-* «*răţit melodiile de figurĭ streine, şi le-am apropiat de melodia* «*nóstră bisericéscă, şi maĭ vĕrtos de gustul de cântare al patrieĭ,* «*pentru că* **musica bisericéscă, de mult şi-a dobândit caracterul** «**naţional**; *şi numaĭ cântarea cu ifosul de Ţarigrad, a rĕmas* «*apropiată de musica asiatică. Cu un cuvênt, am păstrat me-* «*lodia originală în diferitele cântărĭ, ne adăogând nicĭ o figură*

«din parte-mi; ci ca o albină, umblând prin mulţimea poemilor, «am cules pe cele mai plăcute şi obicinuite bisericei nóstre» [1].

Cu tóte acestea, cântările luĭ *Anton Pann*, se deosibesc mult, de ale luĭ *Macarie;* căcı pe când ale luĭ Macarie sunt aşeḑate pe un ton liniştit, şi nu prezintă tranziţiunı repeḑĭ în suire saŭ în pogorîre, *Anton Pann*, avênd de normă în cântările sale, melodiile luĭ *Dionisie Fotino* şi *Petru Efesiul*, dascălii seĭ, prezintă tranziţiunĭ potrivite cuvintelor saŭ textuluĭ, orĭ de câte orĭ cântă: *Cerul, pământul, Iadul, Învierea* orĭ *pasiunile sufletuluĭ.* Cu un cuvênt, *Anton Pann*, ca şi dascălii seĭ, prezintă în cântările sale, felurite figurĭ melodice, adică: *Cu întunecare, pogóră în cele maĭ de jos ale pământuluĭ; cu laudă, ridică pe strĕmoşul Adam, din cămările iaduluĭ în desfătările raiuluĭ; cu glas triumfător, cântă biruinţa A-tot-Puternicului;* **şi ast-fel emuléză sufletele auditorilor, schimbându-le duhul, din gânditor şi umilit,** ***în*** **întăritor şi desfătător.**

Un vrednic şi destoinic urmaş al luĭ Macarie şi Anton Pann, este D-l *Stefan Popescu ḑis şi Stefănake*, fost profesor de musică bisericéscă la seminarul Central şi Nifon din Bucureştĭ, şi actualmente pensionar.

6. Ştefan Popescu.

Ştefan Popescu, s'a născut la anul 1824, în oraşul *Cazanlîc din Tracia-Romană* [2]. Pe tatăl sĕŭ 'l chema *Nicolae*, şi era de profesie cântăreţ de biserică; iar mama sa, se numea *Gherghina.* Micul *Ştefănache*, rĕmâind orfan de tată, fu adus de unchiul sĕŭ, la anul 1835 în România şi aşeḑat în şcóla grecéscă din Brăila. Dupĕ ce urmă cu sîrguinţă cursurile aceleĭ şcóle, timp de cincĭ anĭ, fu adus de unchiul sĕŭ în Bucureştĭ. Aci, nu dupĕ multă vreme, pierḑênd pe unchiul

1) Întroducerea la «Bazul Teoretic» al luĭ Anton Pann, pag. XXXVII şi XXXVIII.

2) Notiţele biografice ale D-luĭ Ştefănache, 'mĭ sunt procurate chiar de D-sa, dupĕ amintirĭ şi actele oficiale ce posedă. D-sa afirmă, că *Cazanlîcul* locul sĕŭ natal, este departe de *Silvin,* locul natal a luĭ *Anton Pann,* ca cum este Ploeştiĭ departe de Buzĕŭ. *(Nota autoruluĭ).*

Ştefan Popescu.

Născut la 1824.

După ultima fotografie făcută de D-sa, la 15 Decembrie 1901.

sĕŭ, și rĕmâind orfan cu desăvêrșire, se atașă pe lângă renumitul maestru de cântărĭ *Anton Pann,* de la care prin aplicațiunea naturală ce avea, *învață primele noțiunĭ de psaltichie.*

Dupĕ doĭ-treĭ anĭ, se atașă pe lângă vestitul cântăreț grec *Christodor Gheorghiade,* protopsaltul biserіceĭ Sfîntul Ión Mare, dupĕ podul Mogoșóĭeĭ [1]). De la acest vestit cântăreț, a căpătat cunoștințe desăvêrșite, în arta musicală și în cântarea practică bisericéscă; ast-fel că în anul 1846, fu ales și numit *cântăreț la paraclisul Domniței Anastasia* [2]). Acest paraclis dărîmându-se, și transportându-se de familie obiectele sfinte, în casele din fața hoteluluĭ Londra de pe calea Moșilor, unde șade astă-ḑĭ D-na Elena D-rul Turnescu, i se dete acolo câte-va odăĭ de locuit, în care mută și șcóla sa particulară de psaltichie, ce o avea în chiliile bisericeĭ Dobrotésa. La acest paraclis, a cântat până în anul 1852.

În acest timp, principele Nicolae Ghica, ginerele Domniţeĭ Anastasia, apreciind talentul și cunoștințele musicale ale D-luĭ Ștefănake, 'l *trimise cu spesele sale în Orient, spre a studia operele musicale ale psalților desăvêrșițĭ ; unde timp de opt lunĭ, a studiat cu asiduitate și minuțiositate, atât vechea cât și noua psaltichie ; lucru care 'l făcu, să devie unul din ceĭ maĭ profunḑĭ cunoscĕtorĭ de psaltichie, și cel maĭ bun compositor, în acest gen de musică.*

De la paraclisul Domniţeĭ Anastasia, fu luat de rĕposatul Iancu Manu, tatăl D-luĭ general George Manu, și adus ca *cântăreț, la biserica Bradu-Boteanu* din strada Clemenţeĭ.

În anul 1858, înființându-se în Bucureștĭ, douĕ șcóle de musică bisericéscă plătite de Stat, dênsul fiind apreciat, de rĕposatul întru fericire *Mitropolitul Nifon,* ca desăvêrșit maestru de musică bisericéscă, cu ordinul No. 3797, din 16 Decembrie 1858, 'l-a numit profesor de musică, la șcóla din plasa de sus, care avea sediul la biserica Sf. Constantin de pre podul de pămênt, unde ocupă și locul de protopsalt.

---

1) Acéstă biserică, nu de mult a fost dărîmată ; pe locul eĭ s'a construit, noul palat al Caseĭ de depunerĭ și consemnațiunĭ.

2) Acest paraclis nu maĭ există ; el se afla la capĕtul stradeĭ Domnița Anastasia, cam pe unde se află astăḑĭ judecătoria de roșiŭ, de la spatele Poliţieĭ capitaleĭ. *(Nota autoruluĭ).*

De la biserica Sf. Constantin, trecu ca prim-cântăreţ la *biserica Colţea*, adus de D-l Costake Şuţu, unde a cântat patru anĭ; apoĭ trecu la *biserica Sfinţiĭ Apostolĭ din Dudescu*; iar de aci la *biserica Sf. Ionică-Moldovenĭ*; unde a cântat până în timpul din urmă, fiind bine apreciat de cele maĭ marĭ familiĭ boereştĭ, care cu deosebită evlavie, ascultaŭ frumósele sale melodiĭ, cu care împodobea serviciul liturgic.

În timpul domnieĭ luĭ Alexandru I. Cuza, a fost numit, prin decretul cu No. 1438 din anul 1864, ca profesor de musică bisericéscă, la *seminarul central din Bucureştĭ*; iar prin ordinul cu No. 4583 din 1866, fu numit de Ministerul Cultelor, în comisiune împreună cu *Ion Cart* şi *Flechtenmacher*, spre a examina, pe ceĭ care doreaŭ a fi numiţĭ cântăreţĭ şi diriginţĭ de corurĭ.

Asemenea prin adresa cu No. 11969 din 1866, a fost rugat de Ministerul Cultelor şi Instrucţiuneĭ publice, să predea *gratuit* musica bisericéscă, elevilor veniţĭ din Macedonia, spre a face studiĭ la noĭ în ţară. Acéstă însărcinare, a fost primită de D-l Ştefănake cu multă bună-voinţă, împlinindu-şĭ datoria, cu zel şi activitate timp de câţi-va anĭ. Tot în mod *gratuit*, a predat musica bisericéscă şi la şcóla normală de învăţătorĭ, a «*Societăţeĭ pentru învăţătura poporuluĭ Român*» precum probéză certificatul cu No. 91 din 1874, liberat de direcţia aceleĭ şcóle, când s'a retras.

În anul 1880, a fost numit ca profesor de musica bisericéscă şi la seminarul *Nifon Mitropolitul*. A funcţionat în calitate de profesor de psaltichie, la seminarul central din Capitală, până în anul 1890; iar la seminarul *Nifon* până la 1893. când, din causa vêrsteĭ înaintate 'şĭ-a regulat drepturile la pensie.

D-l *Ştefan Popescu*, ca musicant desăvêrşit şi ca renumit compositor, a adus marĭ serviciĭ Bisericeĭ ortodoxe Române.

Ca profesor de musica bisericéscă, a depus un deosebit zel, şi a desfăşurat o mare activitate, spre a forma din eleviĭ săĭ bunĭ cântăreţĭ. Numaĭ graţie munceĭ şi cunoştinţelor sale musicale, se datoresce faptul, că avem astă-ḑi în biserică mulţĭ tinerĭ, deplinĭ cunoscĕtorĭ aĭ psaltichieĭ, între cariĭ putem cita pe: *Preotul Dr. în teologie C. Popescu, profesor de psaltichie la academia de musică; Arhimandritul Evghenie Humulescu*,

Predicatorul sf. Mitropolii, *D-l I. Popescu-Pasărea, care 'l înlocuesce destul de bine, ca profesor de psaltichie la ambele seminarii din Capitală ; pe Arhidiaconul G. Gibescu de la biserica Domnița Bălașa*, și alții.

Ca compositor, a compus, a prelucrat și tradus o mulțime de cântări bisericești, în genul și după gustul de cântare al poporului român; din cari unele s'aŭ tipărit, iar altele fiind încă în manuscripte, o parte din ele le-am tipărit în presenta carte.

Chiar astă-ḑĭ, cu tótă vêrsta înaintată în care se găsește și cu tótă împiedicarea bóleĭ de care suferă, nu încetéză de a lucra, spre a isprăvi *Marele Anastasimatar*, de care se ocupă de maĭ mult timp. Operele sale musicale, carĭ s'aŭ tipărit până acum, sunt următórele :

1. *Culegerĭ de cântărĭ bisericeștĭ*, publicate în anul 1860 ;
2. *Prohodul Domnuluĭ*, tipărit în anul 1862 ;
3. *Manual de musica bisericéscă*, imprimat în 1875 ;
4. *Anastasimatarul practico-teoretic, prescurtat* ;
5. Și o carte cu diferite imne ocasionale ;

După înființarea conservatoruluĭ de musică occidentală, (1864) la noĭ în țară, D-l Ștefănake studiind și acéstă musică, a încercat de a transpune pe note liniare, cântările nóstre bisericeștĭ ; dar a ajuns la convingerea, că este imposibil de a se transpune în mod fidel și fără alterare pe notațiunea modernă, cântările de pe psaltichie, de óre-ce musica occidentală, nu are destule caractere musicale și mĕsurĭ, corespundĕtóre cu ale psaltichieĭ.

Felul cum sunt scrise compoșițiunile musicale ale D-luĭ Ștefănake, se apropie fórte mult de ale luĭ Macarie, adică : *sunt scrise pe un ton liniștit și maĭ mult duios. D-sa are meritul, că a întrodus în cântările nóstre bisericeștĭ*, **tactul îndoit**, *cu care se cântă maĭ iutișor, de cum se cântă, cu tactul obicĭnuit al altor compositorĭ.*

Tactul îndoit, se însemnéză cu semnul acesta T: iar cel obicĭnuit tot cu semnul acesta, însă fără cele două puncte, adică așa T.

El corespunde cu mĕsura de $^2/_4$ din musica occidentală ;

şi se bate, cântând primul caracter musical, când mâna este jos, şi pe cel de al doilea caracter, în ridicarea mâineĭ în sus, ca şi cum caracterul al doilea, ar avea gorgon.

Acest *tact* are avantagiul, că pe de o parte dă cântăreĭ un ritm maĭ modern; iar pe de alta că simplifică cântarea, dând cuvintelor de subt note, o expresiune maĭ clară.

Acest *tact saŭ mĕsură*, întrodusă în cântările nóstre bisericeştĭ, face ca melodiile, să nu maĭ fie cântate în mod tărăgănit, ci maĭ iutişor, potrivit cu cerinţele timpuluĭ de astă-dĭ; când Creştiniĭ nu maĭ aŭ răbdarea de odinióră, de a asculta ore întregĭ în picióre serviciul Divin.

7. Teodor Georgescu.

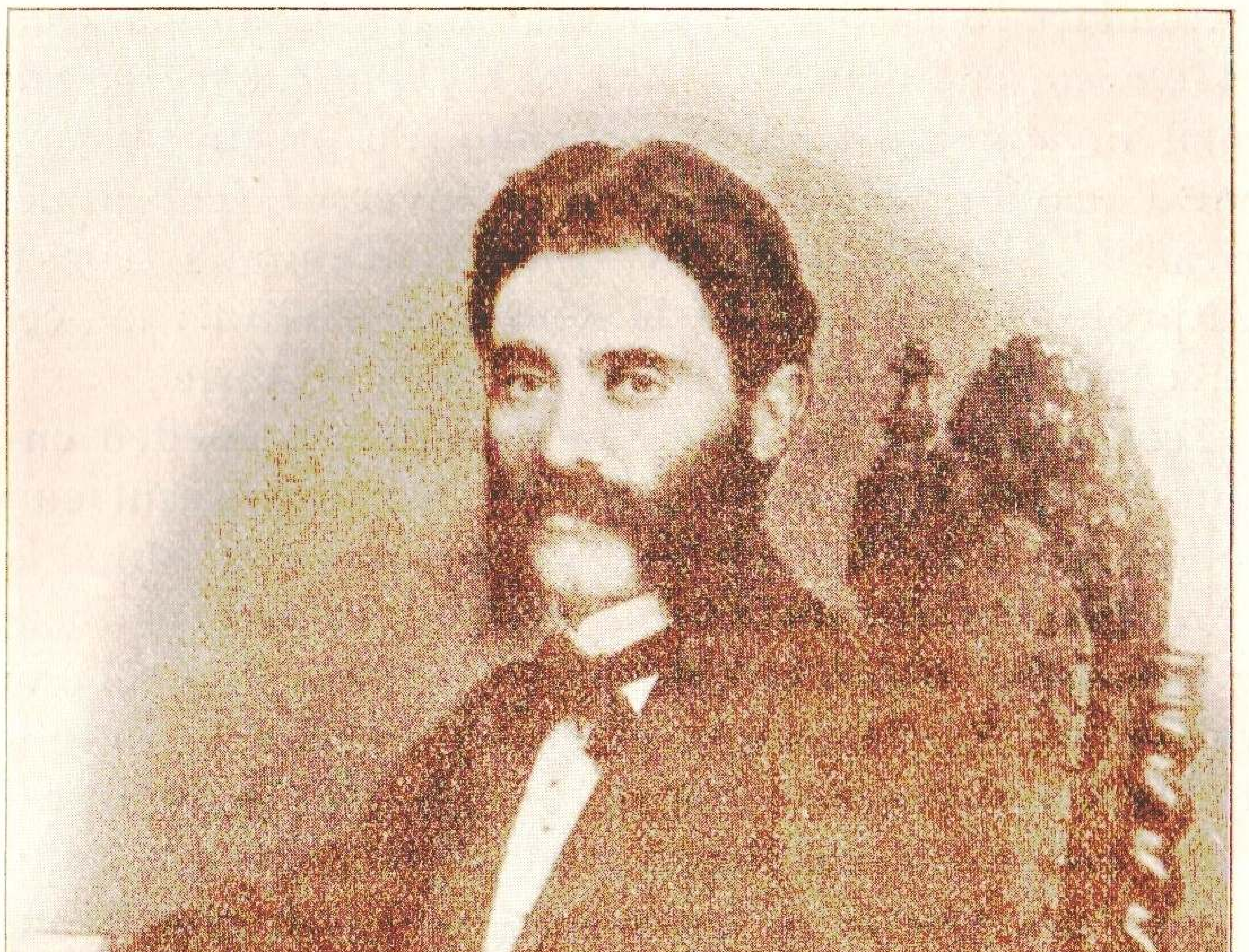
Multe florĭ sădite sub cerul liber, de mâna bine-făcĕtóre a Provedinţeĭ, rĕsar, trăesc şi se desvoltă în pămêntul prielnic al patrieĭ, numaĭ sub părintésca îngrijire a Ceruluĭ. De şi înzestrate cu calităţĭ mirositóre, cu forme elegante şi vioiciune în culorĭ; totuşĭ ele nu atrag, de cât numaĭ privirile iubitorilor de frumuseţile natureĭ; şi numaĭ aceştia pot spune, ce gingăşie aŭ aceste florĭ, în însăşĭ modestia lor.

Ca una din aceste florĭ — sub cerul liber — s'a ivit, a trăit şi s'a desvoltat, fără multe îngrijirĭ, talentul musical al acestuĭ fiŭ iubit al muselor române. De şi fără pretenţiunĭ, 'şĭ-a căpătat cu tóte acestea un loc interesant, în cercul artelor frumóse, potrivit epoceĭ în care a trăit, şi mijlócelor de care a dispus.

Teodor Georgescu, s'a născut dintr'o modestă familie din Bucureştĭ, în anul 1824. Cunoştinţele claselor începĕtóre, cum şi primele noţiunĭ de cântărĭ bisericeştĭ, le-a primit de la un ieromonah.

Rĕposatul întru fericire *Kesarie*, episcopul Buzĕuluĭ, apreciind talentul musical al tînĕruluĭ Georgescu, 'l-a luat lângă sine şi 'ĭ-a înlesnit mijlócele, pentru desvoltarea disposiţiunilor musicale, cu care era dotat. Zelosul episcop *Kesarie*, avênd pe acea vreme ca Ierodiacon, pe *Iosif Naniescu — decedatul Mitropolit al Moldoveĭ şi Suceveĭ* [1]) — un profund cunoscĕtor al

1) Tocmaĭ când scriam acéstă biografie, în ḑiua de 26 Ianuarie 1902, am primit vestea, despre mórtea I. P. S. Sale. *(N. A.)*

Teodor Georgescu.
1824—1880.

psaltichieĭ, iĭ încredință pe tînĕrul Georgescu, spre a-l învăța psaltichia, singura musică, care se cultiva pe acea vreme la noĭ în țară. Împreună cu *Teodor Georgescu*, *mitropolitul Moldoveĭ Iosif Naniescu*, a avut ca elevĭ, și pe: *Nae Mateescu*, *Dobrică*, *Ghiță Ionescu*, astă-ḑĭ preot la Zlătarĭ, și *Dumitrache Iconomescu*; pe cariĭ învățându-ĭ psaltichia și cântările practice bisericeștĭ, deveniră maĭ în urmă cântărețĭ desăvêrșițĭ, cel dintâiŭ la biserica Sf. Spiridon-noŭ; al II-lea la Domnița Bălașa; al III-lea profesor de psaltichie la seminarul Central: iar cel din urmă, cântăreț la biserica Albă din calea Victorieĭ.

Teodor Georgescu, fiind înzestrat de Dumneḑeŭ cu voce plăcută și mare aplicațiune către musică, a întrecut cu mult pe colegiĭ sĕĭ. Cea dintâiŭ biserică, în care el a cântat, a fost *Sf. Dumitru* din strada Carol, metohul episcopieĭ Buzĕuluĭ, unde era numit canonarh. În acéstă calitate fiind, el a urmat împreună cu Nae Mateescu, și cursul inferior al liceuluĭ Sf. Sava. Dupĕ terminarea celor 4 clase liceale, fu numit ca cântăreț, la *paraclisul saŭ capela* rĕposatuluĭ Dimitrie Belu. La 1858, când se înființă în Bucureștĭ, cele două școle de musică bisericéscă plătite de Stat, T. Georgescu, fiind apreciat — ca și D. Ștefan Popescu — de rĕposatul întru fericire *Mitropolitul Nifon*, ca bun maestru de psaltichie, 'l-a numit profesor, la școla de musică din plasa de jos, în locul rĕposatuluĭ profesor Zamfir Popescu.

În acéstă calitate, a compus el câte-va cântărĭ bisericeștĭ pe psaltichie, de mare merit; unele originale, iar altele prelucrate dupĕ alțĭ maeștri, maĭ pe scurt și adequate timpuluĭ.

La anul 1864, înființându-se conservatorul de musică, *Teodor Georgescu* se înscrie printre ceĭ dintâĭ elevĭ. Aci, a studiat el: *Principiile*, *clasa de armonie și composiție*, *cum și clasa de canto*, terminându-le pe tóte, cu un succes strĕlucit, ca prim premiant.

Dupĕ absolvirea conservatoruluĭ, în basa strĕlucitelor sale studiĭ și a composițiunilor sale, a fost numit profesor de musică, la școla normală «*Carol I*», în locul decedatuluĭ sĕŭ profesor Ion Cart. Cam în acelaș timp, fu chemat de rĕposatul și neuitatul *ministru Dr. Nicolae Crețulescu*, ca prim-cântăreț și conducĕtor al coruluĭ *bisericeĭ Crețulescu* din

Bucureştĭ, unde a funcţionat neîntrerupt 25 de anĭ. Înfiinţându-se de nemuritorul *Mitropolit Nifon*, seminarul ce'ĭ pórtă numele, el fu numit profesor la acéstă şcólă, atât de musica bisericéscă, cât şi de musica occidentală; unde se sili, a scóte din elevii sĕĭ, bunĭ cântăreţĭ, cunoscĕtorĭ atât aĭ psaltichieĭ, cât şi aĭ cântărilor corale.

În ceĭ din urmă anĭ aĭ vieţeĭ sale, isbindu-l o bólă nemilósă, 'l puse în neputinţă de a maĭ cânta, în strana bisericeĭ Creţulescu. Melodiile sale duióse şi liniştite, executate cu plăcuta sa voce de tenor, nu maĭ vibraŭ de acum, în inimile eliteĭ Bucureştene, care venea maĭ de diminéţă la biserică, numaĭ spre a'l asculta.

De şi bolnav şi oprit de doctorĭ d'a maĭ cânta; totuşĭ el venea regulat la biserica Creţulescu, spre a-şĭ supraveghea corul, cum şi pentru a asculta pe colegul sĕŭ de strană, D-l *Vasile Georgescu*, pe care de timpuriŭ 'l formase în aşa chip, în cât 'l imita, perfect şi în voce şi în executarea melodiilor bisericeştĭ; ast-fel că, când 'l audea cântând, faţa 'ĭ se însenina şi părea că 'şĭ recapĕtă sănătatea sdruncinată [1]).

În timpul din urmă, de şi simţea deminuarea forţelor sale, avea totuşĭ curagiul veselieĭ sale fireştĭ, demnitatea sufletelor înalte, carĭ nu 'şĭ pĭerd în suferinţe forţa lor morală, şi nu se umilesc, de loviturile neînblânḑite ale sórteĭ. Cruda sa bólă, urmându-şĭ însă cursul cu paşĭ repeḑĭ, şi consumându-l, cum se consumă untul-de-lemn, dintr'o candelă arḑêndă, *Teodor Georgescu, se stinse în ḑiua de 11 Iulie 1880, şi fu îngropat la Cimitirul Şerban-Vodă din Bucurescĭ, cu actul de deces No. 587* [2]).

---

1) D-l *Vasile Georgescu*, absolvent al seminaruluĭ Central, a fost mult timp conducĕtor al coruluĭ bisericeĭ Creţulescu; şi funcţionéză şi astă-ḑĭ ca protopsalt la acéstă biserică. Cine doreşte să ştie, cum cânta reposatul Teodor Georgescu, n'are de cât să asculte, pe D-l *V. Georgescu.*

2) *Timp de aprópe doĭ anĭ, cât a durat bóla mult regretatuluĭ Teodor Georgescu, smerenia mea, autorul acesteĭ cărţĭ, urmând cursurile seminaruluĭ central, şi fiind tot-odată şi* canonarh *la biserica Creţulescu, am cântat în strana stângă, sub conducerea acestuĭ eminent maestru de musică. Dupĕ mórtea sa, trecênd D-l Vasile Georgescu în strana dréptă, am fost numit cântăreţ al II-lea la acéstă biserică şi tenor în cor; iar dupĕ absolvirea seminaruluĭ de gradul al II-lea, am fost hirotonit* diacon *pe séma acesteĭ bisericĭ; apoĭ dupĕ doĭ anĭ, am trecut ca* preot

Figura acestuĭ distins musicant, precum se póte observa pe portretul sĕŭ, era ócheşe, expresivă, cu ochĭ negrĭ şi viĭ, purtând favorite.

El avea un caracter blând şi afabil; era vesel, cumpĕtat şi econom. Din prima căsătorie a avut un băiat, care ajunsese locotenent; iar din a doua căsătorie, a avut treĭ copiĭ, dintre carĭ trăeşce numaĭ unul, anume *Ión Georgescu*, care actualmente este ajutor de grefă la tribunalul Ilfov, şi *tenor distins* în corul bisericeĭ Domniţa Bălaşa. *Acesta a moştenit vocea şi urechea musicală, a părinteluĭ sĕŭ.*

Activitatea luĭ *Teodor Georgescu*, pe tĕrêmul musical, se póte împărţi în două epoce: *Una înainte de înfiinţarea conservatoruluĭ de musică la noĭ în ţară; şi alta după ce el a studiat şi musica occidentală.*

În prima epocă, el 'şĭ-a manifestat talentul sĕŭ musical, nu numaĭ prin composiţiunĭ de cântărĭ bisericeştĭ pe psaltichie, ci şi prin cântece patriotice şi populare

Cântările sale bisericeştĭ pe psaltichie, sunt desbrăcate cu totul de orientalisme şi prescurtate. El are meritul distinctiv, de a fi esclus dintr'ênsele, tot ce nu era comform cu genul de cântare cerut de biserică şi cu sentimentul pietăţeĭ creştine [1]).

În musica naţională, în cântecele sale populare, a imprimat el acel caracter, ce 'ĭ este propriŭ. În aceste cântărĭ, s'a inspirat numaĭ din isvorul cel limpede şi curat al sentimen-

---

la biserica Albă din calea Victorieĭ, unde am servit 14 anĭ; după care, am fost hirotonit Arhiereŭ la 25 Martie 1895, şi numit Vicar al Sf. Mitropoliĭ a Ungro-Vlachieĭ pe ḑiua de 1 Aprilie 1895.

Ast-fel pot afirma, că psaltichia am învăţat-o de la D-l Ştefănache şi musica occidentală de la D-l Atanasie Verzianu, ambiĭ profesorĭ de musică la Seminarul central; iar cântările de strană, cum şi cele corale le-am studiat bine, fiind sub conducerea şi supra-vegherea mult regretatuluĭ Teodor Georgescu, căruia 'ĭ păstrez adâncă recunoştinţă şi piósă amintire. *(Nota autoruluĭ).*

1) În presenta carte, am publicat câte-va cântărĭ bisericeştĭ originale de ale luĭ *Teodor Georgescu;* unele păstrate de smerenia mea direct de la el; iar altele luate după un manuscript scris de mâna sa, care manuscript se află în posesia Economuluĭ G. Floru, parohul bisericeĭ Creţulescu şi membru în Consistoriul Mitropolitan, de la care am primit şi notiţele biografice. *(N. A.).*

tuluĭ naţional şi al gustuluĭ de cântare al poporuluĭ român. El a trăit cu poporul, a simţit cu poporul, a plâns cu el în durere, şi a săltat şi a cântat cu el, în momentele de veselie.

În prima căsătorie, suferind o lovitură morală, el face versurĭ, în care 'şĭ plânge durerea ; şi tot el le dă prin melodie, accentul suferinţeĭ. Cântecele sale : *«Nu voiŭ lume, nu voiŭ viaţă, nu voiŭ alt de cât să mor»* ; *«Scăparea 'mĭ este mórtea»* ; *«Dilele 'mĭ trece de doru 'ţĭ pline»* şi altele, sunt expansiunea dureriĭ, ce 'ĭ scóte acele accente, în care 'şĭ-a stampilat el, viaţa de până aci, cu tóte peripeţiile eĭ.

După absolvirea conservatoruluĭ de musică, el face o adevĕrată *epocă, în musica nóstră naţională*.

Prin composiţiunile sale pe note liniare, face *puntea de trecere* de la musica cea veche a poporuluĭ român, la musica cea nouă, care era în formaţiune la noĭ. El dete la lumină, peste 150 de composiţiĭ : *ariĭ, doine, romanţe, hore, cântece patriotice, marşurĭ ostăşeştĭ*, etc., tóte compuse în genul şi gustul de cântare al poporuluĭ român.

Dilnic 'l asediaŭ lăutariĭ noştriĭ, rugându-l : *«să le maĭ dea ceva noŭ»*. Cântecile luĭ *Teodor Georgescu*, eraŭ pâinea lor dilnică ! Decimĭ de anĭ ele aŭ desfătat inima poporuluĭ nostru !

Cine nu 'şĭ aminteşte cu plăcere, de cântecele sale patriotice, ca : *«Ţară dulce şi frumósă»*; *«O ! Românie, O ! dulce ţară ; «La frontieră»* etc. Multe din neîntrecutele sale composiţiĭ musicale, şi astă-dĭ se aud resunând, în momentele de veselie ale poporuluĭ. Unele 'şĭ conservă originalitatea ; iar altele aŭ fost transformate.

Cu câtă plăcere 'mĭ aduc aminte, de măestria cu care executa el diferite melodiĭ. Când cânta la strană saŭ în cor, cânta pe un ton liniştit şi duios ; iar când cânta cântece patriotice saŭ doine, acompaniindu-se singur la piano, nu maĭ era protopsaltul bisericesc, ci un artist celebru. Vocea sa, lua o intensitate de forţă neuzitată în biserică ; dar fără a pĭerde ceva, din dulcéţa-ĭ cunoscută.

Fericit, că a vĕdut *liberarea patrieĭ de sub jugul musulman*, el compune frumósa *«Horă de la Griviţa»*, ce se crede a fi *cântecul Lebedeĭ*, saŭ ultima sa producţiune musicală.

El a compus-o la începutul bóleĭ sale, sub influenţa ma-

reluĭ eveniment pe care 'l salută satisfăcut, *că vitejia străbună pe care a cântat-o el atât timp, cu foc din inimă, a dat în fine ródele dorite, róde ce până aicĭ, abia mijeaŭ în speranțe înăbușite!*

Macarie, Anton Pann, Ștefan Popescu și *Theodor Georgescu*, sunt distinșiĭ profesorĭ și mariĭ compositorĭ de musică, cariĭ aŭ împodobit serviciul liturgic al Bisericeĭ Române, prin composițiunile și cântările lor musicale. Eĭ aŭ tot dreptul la recunoștința nóstră; de óre-ce, nu numaĭ că aŭ curățit cântările bisericeștĭ, de tot ce aveaŭ strĕin; dar aŭ pus melodiile pe românește, și le-aŭ acomodat cu genul și gustul de cântare al poporuluĭ român.

Nu este maĭ puțin adevĕrat însă, că afară de aceștĭ patru profesorĭ și compositorĭ de musică, aŭ maĭ existat în țara nóstră și alțĭ cântărețĭ celebriĭ, cariĭ aŭ contribuit fórte mult, la îmbunătățirea cântărilor nóstre bisericeștĭ. Între aceștia putem cita: pe *I. P. S. mitropolit Primat Iosif Gheorghian; pe decedatul mitropolit al Moldoveĭ Iosif Naniescu; pe Dumitriță Suceveanu, fost protopsalt la Iașĭ, acum decedat; pe Ieromonahul Nectarie, originar din Hușĭ, protopsalt la chinoviul român Prodromul din muntele Atos, acum decedat; pe Nae Mateescu, protopsalt la biserica Sf. Spiridon din Bucureștĭ;* pe Niță, renumitul protopsalt al Mitropolieĭ din Bucureștĭ; pe Arhimandritul Evsevie, regretatul protopsalt al Mitropolieĭ din Bucureștĭ; pe Neagu Ionescu, protopsalt la Episcopia Buzĕŭ; și pe Ion Zmeu, actualul protopsalt al Mitropolieĭ din Bucureștĭ.

Cu tóte că musica nóstră bisericéscă, ajunsese în prima jumĕtate a secoluluĭ al XIX-lea, la cel maĭ înalt grad de perfecțiune și desvoltare, prin osârdia unor persóne demne de tótă stima, predominând nu

numaĭ în biserică, dar şi prin casele boereştĭ, căcĭ persóne de elită se întreceaŭ pe acea vreme, de a cânta la strană; totuşĭ, de pe la anul 1865 încóce, ea a început să decadă. Cauzele acesteĭ decadenţe sunt multiple, vom arăta însă pe cele maĭ principale:

1. După secularisare, şcólele de cântăreţĭ de pe lângă Mitropoliĭ şi Episcopiĭ desfiinţându-se, psaltichia a rĕmas a se preda numaĭ prin seminariĭ candidaţilor de preoţie; cariĭ, ajunşĭ preoţĭ, nu maĭ pot cânta şi la strană şi să slujéscă şi în altar.

2. Cântăreţiĭ, carĭ până aci eraŭ priviţĭ, ca o clasă de ómenĭ distinşĭ, şi plătiţĭ ca nişte adevĕraţĭ artiştĭ, ne maĭ fiind asiguraţĭ în traiul lor, aŭ început a'şĭ căuta existenţa în alte direcţiunĭ; şi ast fel lipsa lor s'a simţit din ce în ce maĭ mult, atât prin oraşe cât şi prin sate.

3. Prin înfiinţarea corurilor vocale, pe la unele bisericĭ, maĭ de sémă din ţară, desvoltându-se în societatea română gustul musiceĭ armonice, lumea a început a frequenta maĭ mult bisericile, unde se cântă acest gen noŭ de musică, rĕmâind aprópe góle cele l'alte bisericĭ.

4. La înfiinţarea conservatoruluĭ de musică la noĭ în ţară, (1864)—care incontestabil este o instituţiune bună şi folositóre — *neînfiinţându-se şi o catedră pentru psaltichie*, acésta a căḑut în desuetudine; iar uniĭ din absolvenţiĭ conservatoruluĭ, ajunşĭ profesorĭ de musică pe la diferite şcolĭ, aŭ început a *ponegri psaltichia, calificând-o chiar în faţa elevilor, cu epitetele, de musică strĕină* şi *barbară, numind caracterele eĭ musicale, semne ieroglifice;* şi acésta o fac, din cauză că nu o pot descifra, şi nu voesc a da destulă aten-

țiune frumóselor eĭ melodiĭ, carĭ aŭ împodobit vécurĭ întregĭ, serviciul divin din Biserica nóstră Română.

Așa dar, de pe la anul 1865 încóce, a început a se întrebuința în biserica nóstră, *douě felurĭ de cântare bisericéscă: una greco-română pe note de psaltichie, și alta corală-armonică, pe note liniare.*

Dacă este învederat, că cântarea psaltichieĭ a degenerat în timpurile din urmă, din cauzele expuse; apoĭ nu e maĭ puțin adevěrat, că nicĭ cântarea corală din biserica nóstră, nu a făcut așa progrese însemnate, față de sacrificiile băneștĭ, ce s'a făcut și se fac pentru dênsa; și acésta din cauză, că n'avem școlĭ speciale, unde să se cultive cântul religios, nu avem nicĭ o direcțiune și unitate de cântare, precum și nicĭ o supraveghere bisericéscă, pentru acest gen de musică. În musica corală-bisericéscă, avem de înregistrat până astă-ḑí, puține cântărĭ originale, aranjate în genul de cântare cerut de biserică, și acomodate cu gustul de musică al poporuluĭ român. Cea maĭ mare parte din imnele, ce se cântă de corurĭ prin bisericile nóstre, sunt copiate dupě autorĭ streinĭ; ba ce este maĭ trist, că auḑim prin unele bisericĭ, cântându-se chiar bucățĭ musicale, din cutare și cutare operă teatrală, cu cuvinte liturgice.

Nu găseștĭ treĭ bisericĭ, în care să se cânte aceleașĭ imne liturgice corale; căcĭ, ne fiind nicĭ un control, fie-care conductor de cor, are ambițiunea nejustificată, de a introduce cântărĭ nouĭ, dupě gustul și capriciul sěŭ [1]).

---

1) La biserica Domnița Bălașa și la Mitropolia din Bucureștĭ, am ascultat cu plăcere o liturghie corală, potrivită cu modul de cântare al bisericeĭ nóstre Creștine-ortodoxe; dar și aceĭa este împrumutată, de la corul bisericeĭ greceștĭ, din Viena. *(Nota autoruluĭ).*

Este incontestabil, că cântarea corală e fórte plăcută, maĭ ales când e bine executată; dar acéstă cântare, este pe de o parte *neîndestulătóre, pentru întregul serviciŭ Divin din Biserica nóstră ortodoxă; iar pe de alta ea este şi fórte costisitóre; şi prin urmare nu póte fi introdusă, în tóte bisericile nóstre din Regat.*

Se ştie că corul, nu póte cânta maĭ mult, de cât *sfînta liturghie*, care e comună la tóte sĕrbătorile; cum şi câte-va imne ocasionale: *la Te-Deum, Cununie, înmormêntărĭ* şi *Prohodul Domnuluĭ.*

Tóte cele-l'alte melodiĭ de preste tot anul, precum sunt: *vecerniile, privigherile, utreniile şi frumósa slujbă a deniilor de la Paşte*, trebue neapĕrat să fie cântate de cântăreţĭ, dupĕ frumósele şi originalele nóstre melodiĭ bisericeştĭ, puse pe psaltichie.

Prin urmare, dacă cântarea corală nu se póte introduce în tóte bisericile nóstre, fiind-că este neîndestulătóre serviciuluĭ liturgic şi prea costisitóre; şi dacă se simte neapĕrat trebuinţă de cântăreţĭ, chiar în bisericile care aŭ corurĭ, şi cu atât maĭ mult în cele fără corurĭ, *apoĭ psaltichia nu trebue neglijată* şi *despreţuită; ci precum suntem datorĭ, a păstra şi respecta tóte produsele geniuluĭ nostru românesc din trecut, şi a pune pe ele basa progresuluĭ viitor; tot aşa trebue să facem şi cu cântarea nóstră bisericéscă, care cu drept cuvênt, o putem numi* **naţională**, *pentru că ea din timpurĭ vechĭ identificându-se cu gustul şi simţul religios al românuluĭ,* **a devenit musica patrieĭ, cu care biserica nóstră a strĕbătut vécurile strĕbune!**

Biserica română, din cea maĭ adâncă anticitate, şi-a creiat o melodie a sa proprie, pentru cântările bisericeştĭ, pe basele melodieĭ vecheĭ bisericĭ orientale, prelucrată însă şi îmbogăţită, de cântăreţĭ românĭ vechĭ

şi nouĭ. **Probă despre acésta este faptul, că fórte multe din cântările nóstre bisericeştĭ, nu se găsesc la nicĭ una din bisericile, altor naţiĭ omodoxe cu noĭ.**

Fac rĕŭ dar, toţĭ aceĭa cariĭ neputênd descifra psaltichia, şi nepricepênd farmecul melodiilor eĭ, o ponegresc numind-o musică: *primitivă, streină, barbară, ruginită* şi *o adevĕrată cacofonie* [1]).

Acéstă musică, pentru ceĭ ce o cunosc bine, şi execută corect şi cu voce plăcută, neasemĕnatele şi neîntrecutele eĭ melodiĭ, nu e nicĭ ruginită, şi nicĭ barbară; ci este sublimă pentru cel ce o cântă, şi atracţiósă pentru ceĭ ce o ascultă.

Dacă compositoriĭ de musică religiósă corală, ar fi luat de bază melodiile originale din psaltichie, şi le-ar fi transmis şi armonisat pe note liniare — atât cât permite musica occidentală, căcĭ întocmaĭ şi neschimbat nu se pot transpune, precum este dovedit în partea a II-a a acesteĭ cărţĭ — nu ar fi ajuns cântările corale eclesiastice, în starea în care se găsesc astă-ḑĭ [2]).

Saŭ dacă aceiaşĭ compositorĭ, s'ar fi inspirat în composiţiunile lor corale, de musica bisericéscă tradiţională, păstrând cel puţin *tonalitatea, ritmul* şi *formele melodice* ale acestĕ musicĭ, de sigur că astă-ḑĭ, am fi avut *un repertoriŭ coral bisericesc, original, pro-*

1) Ast-fel o califică şi D-l *N. E. Idieru,* profesor de istorie la şcóla comercială din Bucureştĭ, în cartea sa întitulată: «*Istoria artelor frumóse*», partea a patra, «Musica» pagina 438—441.

În casul de faţă, vorba românuluĭ este sfîntă: diamantul 'l cunóşte giuvaergiul, iar nu fierarul. *(Nota autoruluĭ).*

2) Să se vaḑă la finele acesteĭ cărţĭ: «*Îngerul a strigat*», compus de Macarie pe psaltichie, dar transpus şi armonisat pe note liniare de D-l D. G. Chiriac, profesor la conservatorul din Bucureştĭ, şi se va convinge orĭ-cine, că este un capo de operă. *(N. A.).*

priŭ al nostru, curat religios, potrivit locașuluĭ sfînt, și cu totul deosebit de musica corală profană, și de musica corală, a altor confesiunĭ. Pentru acésta însă, ne trebue o catedră specială la conservator, unde să se invețe și să se cultive, atât cântarea melodică, cât și cea corală bisericéscă ; după cum există asemenea catedre, la conservatórele de musică din Paris, Viena, Berlin și Leiptzig.

De aceĭa, până când se maĭ găsesc bărbațĭ, carĭ cunosc bine psaltichia, ar fi de dorit, ca cât maĭ neîntârziat, să se înființeze la ambele conservatóre de musică de la noĭ din țară, câte o catedră de psaltichie și cânt religios-coral, spre a nu se pierde acéstă musică frumósă și românéscă; dupĕ cum s'a înființat, dupĕ propunerea smereniei mele, o asemenea catedră la «Academia de musică și artă dramatică» din Bucureștĭ, în tómna anuluĭ 1900.

La aceste cursurĭ, să fie de rigóre obligațĭ, a urma toțĭ aceĭa, cariĭ doresc a deveni cântărețĭ de biserică, saŭ conducĕtorĭ de corurĭ religióse.

Numaĭ când vom avea clase speciale, pentru cultivarea cântuluĭ religios melodic și coral; și numaĭ când autoritățile în drept, vor exercita un control și o supraveghere rigurósă asupra melodiilor, care se cântă prin bisericile nóstre, vom avea fericirea să ascultăm prin bisericile din țară, melodiĭ plăcute, omogene și potrivite fastuluĭ, ce de vécurĭ predomină în Biserica nóstră, autocefală ortodoxă Română.

Sunt sigur că va bine merita de la patria și națiunea Română, stimă și recunoștință, aceĭ bărbațĭ de inimă, *cariĭ se vor grăbi a lua inițiativa, de a înființa șcóle speciale, pentru îmbunătățirea melodiilor religióse din biserica nóstră;* căcĭ în starea în care se găsesc

astă-ḑĭ, diferitele şcóle de musică, nu ne pot da resultate îmbucurătóre, pentru biserica nóstră naţională. Maĭ perpetuându-se însă, acéstă stare de lucrurĭ, încă cât-va timp, *'mĭ-e témă să nu regretăm cu toţiĭ*, şi *să ḑicem:* **Acum e prea târḑiŭ!**

Biserica Antim din Bucurescĭ.

Zidită între aniĭ 1713—1715, de Mitropolitul Munteniei, «Antim Ivireanul».

TEORIA PSALTICHIEI.

Fiind că uniĭ, fie din nesciință, fie din rea voință, *numesc psaltichia, musică primitivă și ruginită,* iar caracterile eĭ le consideră *ca semne ieroglifice,* și prin urmare imposibil, d'a putea fi învățată de cine-va; de aceĭa m'am hotărât, a trata pe scurt în acéstă carte, și despre teoria elementară a psaltichieĭ, spre a se vedea de orĭ cine, că acéstă musică, este ușor de învățat, dacă cine-va are dragoste și bună voință, a se ocupa cu studierea eĭ.

Prin *psaltichie*, se înțelege *musica bisericéscă orientală,* cu care Biserica Română, a străbătut vécurile bătrîne, până în timpul de față.

Musica, este arta de a produce și combina sunetele, spre a încânta urechia, a interesa spiritul și a mișca inima omuluĭ. Obiectul musiceĭ este *cântarea;* iar cântarea póte fi *melodică* și *armonică.* Psaltichia se ocupă, numaĭ cu cântarea *melodică* saŭ *unisonă.*

Melodia se compune din *sunete* și din *semne.*

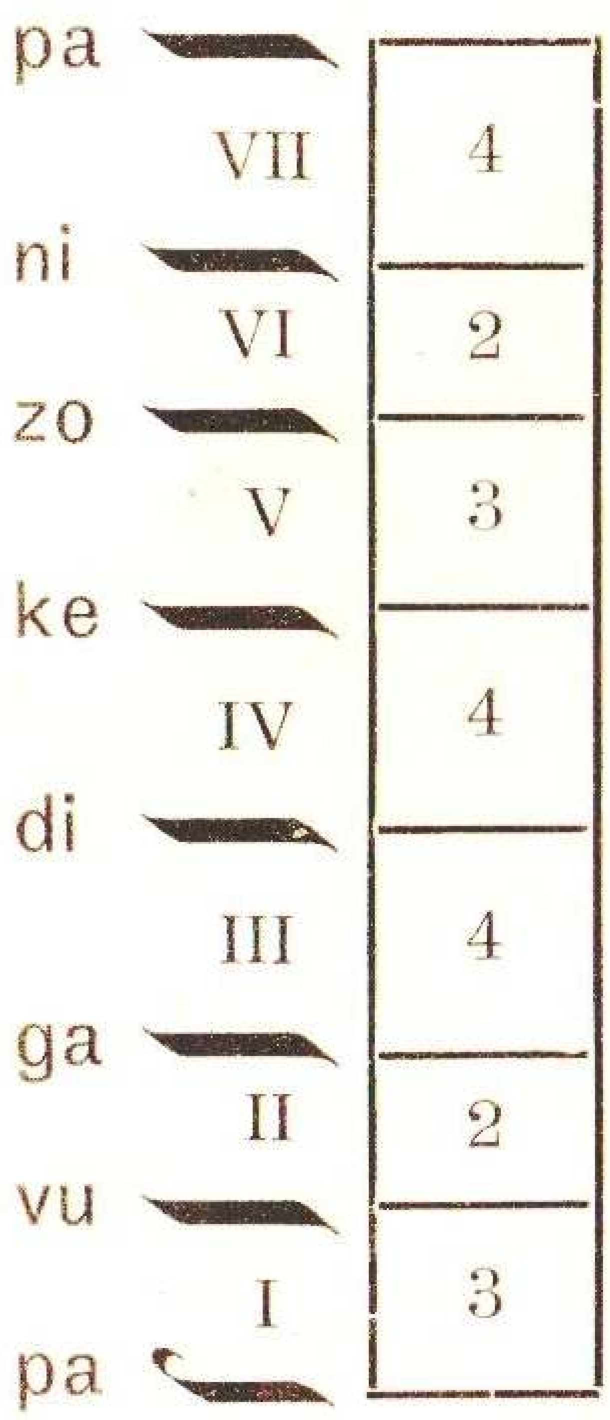
Sunetele *în melodia psaltichieĭ,* sunt însemnate prin următórele numirĭ: *Pa*, *Vu*, *Ga*, *Di*, *Ke*, *Zo*, *Ni*, *Pa;* carĭ represintă o scară saŭ gamă de sunete suitóre; iar dacă voim, să avem o scară de sunete pogorâtóre, pronunțăm aceleașĭ numirĭ, însă de sus în jos, adică: *Pa, Ni, Zo, Ke, Di, Ga, Vu, Pa.*

Regulata suire saŭ pogorâre a celor 7 sunete, se chiamă scară *firéscă* saŭ gamă *diatonică.* Distanța de la o treaptă a scăreĭ la alta, se numește *interval;* iar intervalul între două trepte alăturate, se numește *ton.*

Exemplu: de la *pa* până la *vu* este un *ton*; iar de la *pa*

TIPOGRAFIA CĂRȚILOR BISERICEȘTĬ.

până la *di*, este un *interval* de *treĭ tonurĭ*. O scară cuprinde 7 tonurĭ, după cum se póte observa pe presenta figură, care represintă o scară diatonică.

Tonurile în psaltichie, sunt de III felurĭ: *marĭ, micĭ*, și *maĭ micĭ;* și deosebirea între ele, o cunóștem din puterea sunetuluĭ și din secțiĭ.

Secția este o mică distanță, saŭ o subt împărțire a tonuluĭ, adică: *tonul mare are patru secțiĭ, tonul mic are treĭ secțiĭ, și cel maĭ mic are douĕ secțiĭ; ïar scara întrégă, cuprinde 22 de secțiunĭ.*

Secțiile în scara diatonică luate de jos în sus, staŭ ast-fel: între *pa* și *vu* sunt 3 secțiĭ, adică *ton mic;* între *vu* și *ga* sunt 2 secțiĭ, adică *ton maĭ mic;* între *ga* și *di* sunt 4 secțiĭ, adică *ton mare;* între *di* și *ke* sunt 4 secțiĭ, adecă *ton mare;* între *ke* și *zo* sunt 3 secțiĭ, adică *ton mic;* între *zo* și *ni*, sunt 2 secțiĭ, adică *ton maĭ mic;* și între *ni* și *pa* sunt 4 secțiĭ, adică *ton mare*. Când însă în cântare, avem nevoe de maĭ multe tonurĭ, fie în suire saŭ pogorâre, atuncĭ maĭ prelungim scara.

Semnele *psaltichieĭ*, sunt de patru felurĭ: *Vocale, Consunante, Timporale* și *Ftorale:*

I) Semnele vocale.

Vocalele saŭ notele psaltichieĭ, sunt niște semne, care represintă sunetele melodiilor cântate orĭ scrise.

Ele sunt ḑece la numĕr, și anume:

1) *Ison,* nicĭ sue nicĭ pogóră, ci repetă sunetul noteĭ precedente.

2) *Oligon*, sue un ton.

3) *Petasti,* sue un ton maĭ accentuat, de cât oligon.

4) *Douĕ chendime*, sue un ton maĭ domol, ca oligon.

5) *Chendima,* sue douĕ tonurĭ sărite.

6) *Ipsili,* sue patru tonurĭ sărite.

7) *Epistrof*, pogóră un ton.

8) *Iporoi,* pogóră douĕ tonurĭ treptate.

9) *Elafron,* pogóră douĕ tonurĭ sărite.

10) *Hamili,* pogóră patru tonurĭ sărite.

Observațiunĭ asupra combinațiuneĭ semnelor vocale

1) Când *Ison* , se pune d'asupra luĭ *Oligon* saŭ *Petasti,* adică ast-fel: , , atuncĭ se cântă numaĭ *Ison,* însă maĭ accentuat; iar semnele de de desubt rĕmân mute.

2) Dacă cele *două chendime* , sunt puse d'asupra orĭ de desubtul luĭ *oligon,* adică așa: , , atuncĭ se cântă întâiŭ nota de de desubt, și apoĭ cea de d'asupra.

3) Când *Chendima* , este pusă la capătul luĭ oligon, orĭ de desubtul luĭ, adică ast-fel: , , atuncĭ se cântă numaĭ chendima, iar oligon rĕmâne mut.

4) Dacă *Ipsili* , se pune d'asupra luĭ oligon, orĭ d'asupra luĭ petasti, adică așa: [1]) atuncĭ se cântă numaĭ Ipsili; iar Oligon și Petasti remân mute.

5) Când *Epistrof* , se află alăturat de *Elafron,* adică așa: , atuncĭ se cântă ca două tonurĭ treptate; însă primul ton maĭ grăbit, ca și când ar avea gorgon; iar când se află maĭ depărtat unul de altul, adică așa: , atuncĭ Epistrof pogóră un ton separat; iar Elafron pogóră două tonurĭ sărite.

6) Dacă *Iporoi* , are d'asupra semnul acesta numit *gorgon,* atuncĭ primul ton din el, se cântă maĭ grăbit saŭ ca *optime,* iar secundul ca *pătrime;* dacă însă are de desubt un punct numit *apli,* adică așa: fără gorgon, atuncĭ tonul dintâiŭ ține o bătae; iar cel din urmă ține două bătăĭ.

Exemple de alte combinațiunĭ ale vocalelor.

7) Când *Chendima*, se află d'asupra luĭ *Oligon* orĭ *Petasti,* adică așa: , urcă treĭ tonurĭ sărite.

8) Dacă *Ipsili* se află la capătul despre stânga, a luĭ *Oligon* orĭ *Petasti,* adică așa: , atuncĭ urcă cincĭ tonurĭ sărite; iar dacă este la drépta, urcă 4 tonurĭ sărite.

9) Când d'asupra luĭ *Oligon* orĭ *Petasti,* se află o *Chendimă* și un *Ipsili,* adică așa: , urcă *șase* tonurĭ sărite; dacă este ast-fel: urcă *șapte* tonurĭ sărite; iar dacă sunt douĭ *ipsili* d'asupra luĭ oligon și petasti, adică ast-fel: , urcă opt tonurĭ sărite.

[1]). *Chendima și Ipsili,* nu se întrebuințéză nicĭ o dată singure.

10) *Semnele psaltichiei, maĭ pot fi combinate și ast-fel:*

urcă 2 tonurĭ sărite.	pogóră 5 tonurĭ sărite.
pogóră 2 » »	» 6 » »
» 2 » »	» 7 » »
» 3 » »	» 8 » »

II) Semnele Consunante.

Consunantele sunt nisce semne, ce staŭ tot-d'a-una lângă o notă vocalică, spre a'ĭ da un mod particular de intonare. Ele se numesc consunante saŭ împreună sunătóre, fiind că nu se pot cânta singure nicĭ o dată.

Consunantele sunt în numĕr de *cincĭ,* si anume:

1) *Varía,* dă putere noteĭ, ce urmédă după dânsa.

2) *Omalon,* produce în cântare, un óre care val ușĭor din gât, repede crescênd și domol descrescênd. El se scrie subt una, douĕ saŭ treĭ note, și une-orĭ este însoțit și de *varia* și *gorgon*, adică așa: .

3) *Antichenoma,* face ca nota sub care se pune, să se cânte cu óre care săltare. Ea se scrie subt *Oligon* și este însoțită une-orĭ de *gorgon* și alte orĭ de *apli*, adică ast-fel: saŭ așa: .

4) *Psifiston,* dă maĭ multă putere noteĭ sub care e scris. El se pune numaĭ subt *Ison*, *Oligon*, Oligon cu *epistrof* și Oligon cu *douĕ chendime,* adică așa: ; saŭ .

5) *Eteron,* légă douĕ saŭ treĭ note, sub care e scris, spre a se cânta fără întrerupere, de exemplu: [1]).

III) Semnele Timporale.

Timporalele sunt nișce semne, care se pun d'asupra orĭ de desubtul notelor, spre a le mări orĭ micșora durata în cântare.

Ele sunt *patru* la numĕr, și anume:

1) *Clasma,* adaugă noteĭ pe care este pusă, încă o

---

[1]). Aceste 5 semne, servesc ca broderiĭ în psaltichie; și nu aŭ semne corespundĕtóre în musica occidentală.

bătae, adică o face ca o *doime* din musica occidentală [1]). Exemplu: , , , , .

2) *Aplí* adaugă ca și Clasma, încă o bătae noteĭ pe care se pune, făcêndu-o de doue bătăĭ. Când însă avem nevoe a ține o notă maĭ multe bătăĭ, atuncĭ punem doĭ saŭ treĭ apli. El rare orĭ se pune singur, dar atuncĭ trebue să fie însoțit de gorgon; de cele maĭ multe orĭ apli, se pune îndoit și întreit. Exemplu: , , .

3) *Gorgon*, face ca nota pe care se pune, să se cânte maĭ repede, adică în ridicarea mâĭniĭ; saŭ cu alte vorbe, o face *optime*, cum s'ar ḑice în musica occidentală.

Când voim însă a cânta, doue saŭ treĭ note și maĭ repede, se pune *doue* saŭ *treĭ* gorgóne, Exemplu: ; ; .

4) *Argon* se pune numaĭ pe *oligon*, care are subt el *doue Chendime;* și are proprietatea de a le da durata de doue bătăĭ, una pentru oligon și alta pentru argon; iar chendimele se ĭaŭ în ridicarea mâĭniĭ, ca și când ar avea gorgon; adică el servă și de clasmă și de gorgon. Exemplu: .

Afară de aceste patru semne timporale, se maĭ întrebuințéză în psaltichie și alte doue semne de *pauză saŭ tăcere*, acestea sunt: 1) *Pauza*, care se scrie ast-fel: adică *varía* cu *apli*, și face ca să tăcem în cântare, timp de un tact; iar dacă varia are *doue* saŭ *treĭ* puncte, atuncĭ tăcem timp de doue saŭ treĭ tacturĭ. 2) *Crucea* ✠, face ca să se tae cântarea; și începe sunetul urmĕtor, cu o noue respirație. Exemplu: .

IV) Semnele Ftorale.

Ftoralele sunt nișce semne, care schimbă melodia unuĭ glas; orĭ, moduléză cântarea, dintr'o scară saŭ gamă într'alta. Ele schimbă câte o dată și intonarea notelor și numirea lor.

Ftoralele sunt *doue-ḑecĭ* la numĕr; și se împart în *ajutătóre* și *principale*.

Cele *ajutătóre* de și se numĕră între ftorale, nu aŭ însă pro-

[1]) Clasma, nu se pune nicĭ o dată pe *Iporoi* și *doue chendime* , .

prietățile ftoralelor principale; *ci aŭ rolul de accidenți,* cum aŭ spre exemplu: *diezul* și *bemolul* din musica occidentală.

Ftoralele *ajutătóre* sunt *două,* și anume:

1) *Diez* , urcă nota sub care se scrie, cu un semiton saŭ jumĕtate de ton; ca și diezul din musica occidentală, Exemplu: .

2) *Ifes* , pogóră nota pe care se scrie cu un semiton, ca și bemolul din musica occidentală. Exemplu: .

Ftoralele principale sunt de *treĭ felurĭ: Diatonice*, *Chromatice* și *Enarmonice.*

1) *Ftoralele Diatonice* sunt *opt* la numĕr, și corespund fie-care din ele, cu câte un ton din scara diatonică. Ele sunt represintate cu aceste semne: = *ni;* = *pa;* = *vu;* = *ga;* = *di;* = *ke;* = *zo;* și = *ni* de sus; și se scriŭ maĭ adesea, pe nota al căruĭ nume pórtă.—Aŭ însă posibilitatea, d'a se scri și pe alte note; dar atuncĭ schimbă și intonarea și numirea noteĭ pe care s'a scris. Exemplu: Pa . În acest cas, Oligon a 4-a notă din acest exemplu, care purta numele *ni,* 'și schimbă numele după ftoraua luĭ *pa;* și se cântă de aci înainte ca de la *pa,* până unde întâlnim o nouă ftorà, care desființéză pe cea dintêiŭ.

2) *Ftoralele Chromatice,* sunt *cincĭ* la numĕr, și anume: = *di* și = *ke;* = *pa* și = *di;* și în fine acésta numită *Muștar.* Cele două dintêiŭ, sunt *ftoralele* glasuluĭ al II-lea; cele-l-alte două sunt ale glasuluĭ al VI-lea; iar cea din urmă, forméză o scară chromatică a parte, numită scara *Muștar.*

3) *Ftoralele Enarmonice,* sunt tot *cincĭ* la numĕr, și anume: = *Nisabur;* = *Hisar;* = *Agem;* *general-diez;* și *general-ifes.*

Cele treĭ dintêiŭ, forméză fie-care câte o scară enarmonică a parte; iar cele două din urmă, produc numaĭ modulațiunĭ în cântare.

NB. Tóte ftoralele principale, produc diferite modulațiunĭ în cântare; aceste modulațiunĭ nu încetéză, de cât în urma interveniriĭ uneĭ alte ftorale. *Diezul* și *Ifesul* însă,—

ca accidenţĭ—nu influenţéză de cât asupra noteĭ pe care se scriŭ; suindu-o saŭ pogorându-o cu o jumĕtate de ton.

Despre Tact saŭ Mĕsură.

Tactul saŭ mĕsura, este sufletul cântăreĭ. O melodie orĭ cât de bine şi de plăcut ar fi executată, dacă nu este cântată cu tact bine mĕsurat, ea devine ne plăcută, pentru ceĭ ce o ascultă.

În musica bisericéscă, deosibim dupĕ mĕsură, treĭ categoriĭ de cântărĭ, şi anume: *Irmologice, Stihirarice* şi *Papadice.*

a) Cântările *irmologice*, conţin melodiĭ repejóre, silabice, şi cu mişcărĭ animate. Cea maĭ mare parte din cântările *Irmologice,* din causa vivacităţeĭ lor, aŭ un caracter deosebit, fără echivalent în musica occidentală. Unele din ele sunt vesele şi aprópe săltătóre, cum sunt de exemplu *catavasiile.*

b) *Cântările Stihirarice,* sunt acelea care se cântă ceva maĭ rărişor şi maĭ liniştit, de cât cele *irmologice;* şi aŭ caracter moderat, propriŭ rugăciuneĭ liniştite, cum sunt de exemplu: *stihirile de la laude.*

c) *Cântările Papadice,* conţin melodiĭ, carĭ se cântă rar şi liniştit; şi consistă maĭ mult în vocalisare, căcĭ textul cuvintelor de subt note, abia e înţeles; cum sunt de exemplu: *heruvicile şi maĭ ales chinonicile.*

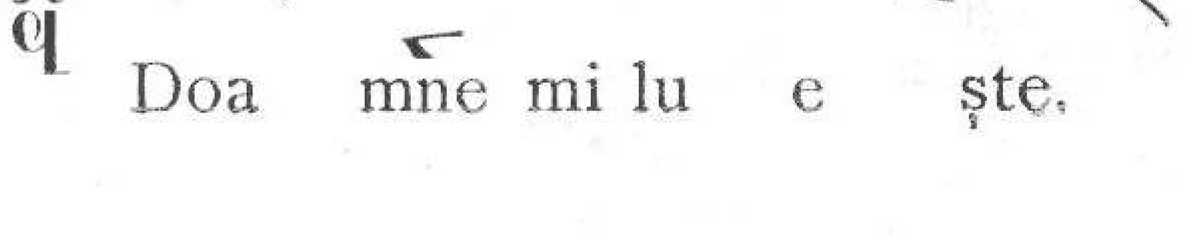
Potrivit acestor treĭ categoriĭ de cântărĭ, avem în psaltichie şi *treĭ felurĭ de tacturĭ:*

1) Tactul *Irmologic*, care se însemneză ast-fel: T. cu gorgon.

2) Tactul *Stihiraric*, care se însemnéză ast-fel: T. cu argon.

3) Tactul *Papadic*, care se însemnéză ast-fel: T.

În timpurile din urmă, s'a întrodus de D-l Stefan Popescu în composiţiile sale, şi aşa numitul *Tact îndoit,* care corespunde mĕsureĭ de $^2/_4$ din musica occidentală; şi se însemnéză, ast-fel: T gorgon cu douĕ puncte. Acest tact se bate, luând într'o lovire de mână douĕ caractere, adică: cântând primul caracter musical, când mâna este jos, şi pe cel de al doilea în ridicarea mâineĭ; ca şi cum al doilea caracter, ar avea gorgon, de exemplu:

Dacă voim însă, a executa o cântare în mod recitativ, saŭ ca o citire accentuată, atuncĭ întrebuințăm *tactul recitativ,* care se însemnéză ast-fel: T cu digorgon.

Semnele tacturilor, le găsim tot-d'a-una la începutul orĭ cărei cântărĭ; iar dacă la unele cântărĭ, nu se găsesce însemnat tactul, atuncĭ trebue să șcim, că acea cântare, se cântă în *tactul stihiraric* T; căcĭ fără mĕsură saŭ tact, nu se póte cânta, absolut nicĭ o cântare.

Tactul în psaltichie, se bate numaĭ într'un singur fel, și anume: ținem sunetul uneĭ note atâta timp, cât trece de la ridicarea mâineĭ drepte, de pe bancă saŭ masă, până în dreptul capuluĭ. Adică, cum se bate tactul de $^2/_4$ *în musica occidentală.*

Dacă cântarea este scrisă în *tactul papadic* saŭ în *tactul recitativ,* atuncĭ mișcăm mâna maĭ domol, orĭ maĭ repejor.

În privința tactuluĭ saŭ a mĕsureĭ, există mare deosebire între psaltichie și musica occidentală; căcĭ pe când în psaltichie, batem tactul fórte ușior și numaĭ într'un singur fel; în musica occidentală trebue să purtăm mâna în fel de fel de direcțiunĭ, cum de exemplu facem în mĕsurile de: $^4/_4$, $^3/_4$, $^3/_8$, $^6/_8$ etc.

Despre Ehurĭ saŭ glasurĭ.

Prin Ehurĭ saŭ glasurĭ, se înțeleg nișce melodiĭ particulare, usitate în Biserica Creștină Ortodoxă de rĕsărit, din timpurĭ fórte vechĭ. Ele sunt în numĕr de *opt,* și se deosibesc între dînsele, dupĕ *felul scăreĭ* și al noteĭ fundamentale, numită *bază.*

Ca să știm însă, în care anume glas, este scrisă o cântare bisericéscă, trebue să cunóștem și *semnul caracteristic* saŭ *cheia* (deluarea) fie căruĭ *glas. Cheile glasurilor bisericeșcĭ, sunt acestea:*

Cheia glasuluĭ I-ĭŭ numit *Dorian,* este acésta:

» » II-lea » *Lidian,* » »

» » III-lea » *Frigian,* » »

» » IV-lea » *Mixolidian,* » » [1])

[1]) Aceste patru glasurĭ dintêiŭ, se numesc ehurĭ ***primitive*** saŭ ***autentice.***

Cheia glasuluĭ V-lea numit *Ipodorian*, este acésta:

» » VI-lea » *Ipolidian*, » »

» » VII-lea » *Ipofrigian*, » »

» » VIII-lea » *Ipomixolidian*, » » [1]

Pe lângă aceste semne, pe care spre maĭ bună înțelegere le-am numit Cheĭ, se obicĭnuesce a se maĭ pune la începutul uneĭ cântărĭ și nota fundamentală saŭ baza glasuluĭ, spre exemplu: Eh I Pa; Eh IV Vu; Eh VIII Ni etc. Fie care Eh saŭ glas, se anunță *printr'o formulă melodică particulară*, care servesce spre a stabili tonalitatea glasuluĭ.

Despre Cadențe și formulele lor.

Cadență, se numesce repausul, ce se face într'o melodie, pe diferitele trepte ale scăreĭ. Ele se fac atât în mijlocul cântăreĭ, cât și la sfârșitul eĭ; împărțind melodia în atâtea părțĭ, câte propozițiunĭ saŭ frase, se cuprind în textul cuvintelor de subt note. Cadențele, servesc spre a face deosebire între glasurile, care sunt scrise în aceiașĭ scară saŭ gamă; iar formulele lor, deosebesc tactul irmologic de cel stihiraric din fie care glas. În psaltichie deosebim treĭ felurĭ de cadențe, și anume: *perfecte, imperfecte* și *finale*.

a) *Cadențele perfecte*, se fac într'o melodie, orĭ de câte orĭ, cuvintele de subt note, forméză o idee complectă, adică: la punct, punct și virgulă și două puncte.

b) *Cadențele imperfecte*, se fac acolo unde avem nevoe de repaus, cu tóte că idea nu este complectă; adică, la virgulă, și la punct și virgulă.

c) *Cadențele finale*, sunt acelea care se fac la sfîrșitul uneĭ bucățĭ musicale.

Cadențele dupĕ forma lor, sunt de douĕ némurĭ, și anume: *Diatonice* și *Chromatice*.

Diatonice sunt următórele: , , , , , , , și .

[1] Iar aceste patru din urmă, se numesc ***derivate*** saŭ ***lăturașe***, fiind că s'aŭ derivat din cele patru de sus; și anume glasul V s'a derivat din glasul I; glasul VI s'a derivat din al II; glasul VII din al III; și glasul VIII din al IV.

Chromatice pentru glasul al II-lea, sunt acestea: ν, π, β, γ, Δ, κ, Ζ', ν'.

Chromatice pentru glasul al VI-lea, sunt acestea: π, β, γ, Δ, κ, Ζ', ν', π'.

Pentru scările *Enarmonice*, ne servim tot de mărturiile saŭ cadențele diatonice. Când o melodie trece în octava de sus, atuncĭ se află lângă litera mărturieĭ o mică săgétă (') spre exemplu: ν', π'; iar când melodia pogóră în octava de jos, atuncĭ mărturia se află invers, adică semnul eĭ d'asupra și litera de desubt, spre exemplu: π, ν.

Despre melodiile glasurilor.

Pentru ca să deosebim un glas de altul, trebue să cunóscem bine, semnele caracteristice ale fie-căruĭ glas; aceste semne caracteristice, sunt următórele:

Scara, nota fundamentală numită bază, Cheia, formula melodică, cadențele și *formele lor*, cum și *ftoralele.*

Glasul I, se cântă pe *scara firéscă saŭ diatonică;* și are nota fundamentală în *pa. Cheia* glasuluĭ I, este acésta: ;

iar *formula sa melodică*, este acésta: *pa* *pa.*

În *tactul irmologic*, el face cadențe perfecte și finale în *pa*, și imperfecte în *di;* ĭar în *tactul stihiraric*, face cadențe perfecte și finale în *pa;* iar imperfecte în *ga.*

Ftoraua glasuluĭ I este acésta: ὀ, care de obiceiŭ se pune pe *Ke;* dacă însă se pune pe alt ton, atuncĭ acel ton se intonéză ca *Ke;* și de acolo înainte melodia se cântă ca de la *Ke*, până când intervine o altă ftora, care readuce melodia în starea de maĭ 'nainte

Glasul al II-lea, se cântă pe *scara chromatică— proprie acestuĭ glas;* și are *notele fundamentale* în tactul *irmologic* în *vu;* în cel *stihiraric* în *di,* iar în cel *papadic* în *di, ni*, și une orĭ și în *vu. Cheia* glasuluĭ al II, este acésta: ; la care se atașéză și literile noteĭ fundamentale, spre exemplu: Δ; β etc.

Formula melodică, cu care se începe glasul, este acésta: Δ Δ. În tactul *stihiraric,* glasul al II, face *cadențe* perfecte în *di* și câte o dată în *vu;* imper-

fecte în *vu, di* și *zo;* iar finale în *di*. Iar în tactul *irmologic* întrebuințéză scara glasului VI—care este derivatul sĕŭ—, făcênd cadențe perfecte și finale în *pa* și imperfecte în *di*. *Ftoralele glasuluĭ al II*, sunt acestea: ; din care prima se pune pe tonurile *ni, vu, di* și *zo;* iar secunda pe cele-l-alte tonurĭ.

Glasul al III-lea, se cântă pe *scara enarmonică* numită *Agem*, avênd *ifes* saŭ bemol pe *zo*, și *dies* pe *vu;* și are *nota fundamentală* în *ga*, și une orĭ și în *pa*. *Cheia*, acestuĭ glas, este acésta: , la care se atașéză și literile noteĭ fundamentale, cu care începe cântarea, spre exemplu: ga. Glasul al III, atât în tactul *irmologic* cât și în cel *stihiraric*, face cadențe perfecte în *pa*, imperfecte în *ke* și finale în *ga;* iar deosibirea între aceste două tacturĭ, o fac numaĭ formele mărturiilor.

Formula melodică a acestuĭ glas, este acésta: ; iar *ftoralele* luĭ sunt acestea , ; *prima* se întrebuințéză, când melodia merge pe scara *diatonică;* iar *secunda* când merge pe scara enarmonică *Agem*. Când ftoraua acésta: , este pusă pe *ga*, atuncĭ face pe *vu* de lângă ea, *dies;* iar când se pune pe *Zo* saŭ pe *Vu*, face ca aceste tonurĭ, să se cânte cu *ifes* saŭ bemol, adică le pogóră cu câte o jumătate de ton.

Glasul al IV-lea, se cântă pe *scara diatonică*. Are *nota fundamentală*, pentru tactul *Irmologic* în *Vu*, și se numește *Leghetos;* pentru tactul *Stihiraric* o are în *Pa*, și câte o dată și în *Vu;* iar pentru tactul *papadic* în *Di*. *Cheia* acestuĭ glas este acésta: , la care se atașéză și literile noteĭ fundamentale, spre exemplu: *Vu;* *Pa;* *Di*. *Forma melodică* cea maĭ usitată la acest glas, este următórea: .

În *tactul irmologic*, glasul al IV-lea face cadențe perfecte în *Vu*, imperfecte în *Di* și *Pa*, și finale în *Vu;* iar în tactul *stihiraric*, face cadențe perfecte în *Pa*, imperfecte în *Di, Vu*, și câte o dată și în *Pa*, și finale în *Vu*.

Ftoralele glasuluĭ al IV-lea: pentru melodia *irmologică* este acésta și se pune pe *Vu;* pentru cea *stihiraricĭ*

este acésta ᠅ și se pune pe *Pa;* iar pentru cea *papadică* este acésta ᠅ și se pune pe *Di.*

Glasul al V-lea, se cântă tot pe *scara diatonică,* ca și glasul I din care se derivă. Are nota fundamentală în *Pa,* saŭ *Ke;* și întrebuințéză tóte treptele scăreĭ diatonice. Cheia glasuluĭ al V-lea este acésta: ᠅, la care se atașéză și literile noteĭ fundamentele, spre exemplu: ᠅ *Pa.*

Formula melodică, este acésta: *Pa* ᠅

Glasul al V-lea, fórte des se cântă și pe scara enarmonică *Agem,* însă numaĭ în tactul *stihiraric* și *irmologic;* și se deosibesce de glasul I prin cadențe și formele lor.

În tactul *stihiraric,* el face cadențe perfecte în *Pa,* imperfecte în *Ke* și *Di,* și finale în *Pa* și în *Di;* iar în tactul *irmologic,* are nota fundamentală în *Ke;* pe care *Ke,* 'l face *Pa,* cu ajutorul ftoraleĭ aceștia ᠅, și se însemnéză atuncĭ ast-fel: ᠅ *Pa.* În tactul *irmologic,* face cadențe perfecte în *Pa,* care trebue înțeles *Ke,* imperfecte în *Ga* (᠅) și finale în *Pa* subt înțeles (᠅).

Ftoralele luĭ sunt acestea: ᠅, ᠅; *prima* se pune pe *Pa,* când se cântă diatonic; iar de se pune pe alt ton, 'l schimbă tot în *Pa.* Secunda ftora (᠅) se pune pe *Zo* și atuncĭ se cântă, după scara enarmonică *Agem.*

Glasul al VI-lea se cântă pe scara sa proprie numită *Chromatică;* nota fundamentală o are în *Pa;* iar cheia luĭ este acésta: ᠅ *Pa.*

Câte o dată însă, are nota fundamentală și în Di; și atuncĭ cheia luĭ se însemnéză așa: ᠅ Di. *Formula sa melodică* este acésta: Pa ᠅ Pa ᠅. În melodia *stihirarică,* glasul al VI-lea face cadențe perfecte și finale în *Pa,* imperfecte în *Di* și *Ke;* iar în cea *irmologică* întrebuințéză scara glasuluĭ al II-lea, făcênd cadențe perfecte și finale în *Vu,* și imperfecte în *Di.* Ftoralele sale sunt acestea: ᠅ ᠅; prima se pune pe *Pa* și *Ke,* iar secunda pe *Pa* și *Di.*

Glasul al VII-lea, se cântă tot pe scara enarmonică numită *Agem;* și are ca și glasul al III-lea, din care se derivă, nota fundamentală în *Ga;* deosebindu-se de acesta, prin cadențe și formele lor. Cheia luĭ este acésta: ᠅ *Ga;* iar formula melodică sună ast-fel: ᠅.

În melodia *stihirarică,* are cadențe perfecte și finale în *Ga,* și imperfecte în *Di;* iar în cea *irmologică,* are cadențe perfecte și finale în *Ga,* și imperfecte în *Di* și *Pa.* Ehul al VII-lea se cântă une orĭ și pe *scara diatonică.*

Atuncĭ are nota fundamentală în *Zo* de jos; cheia este acésta: *Zo;* iar formula melodică sună ast-fel: . În acest cas, glasul al VII-lea se numesce *varis;* și are în ambele tacte, cadențe perfecte în *Zo* și *Pa,* imperfecte în *Ga, Di* și *Zo* de sus, și finale în *Zo.*—Cadențele *Pa, Ga* și *Di* potrivindu-se cu ale glasuluĭ I și al V-lea, aceste glasurĭ se numesc de uniĭ *protovaris.*

Ftoralele glasuluĭ al VII-lea, sunt tot acelea ale glasuluĭ al III-lea, adică acésta pentru scara enarmonică și acesta pentru scara diatonică.

Glasul al VIII-lea, se cântă pe *scara diatonică;* și are nota *fundamentală* în *Ni.* Cheia luĭ este acésta: *Ni;* ĭar *formula melodică,* sună ast-fel: *Ni.*

Acest glas, atât în tactul *stihiraric,* cât și în cel *irmologic,* are cadențe perfecte și finale în *Ni;* ĭar imperfecte în *Vu* și *Di.*

Troparele și unele sedelne, ce se cântă pe acest glas, forméză o altă direcție, și anume: ele aŭ nota fundamentală în *ga,* și fac cadențe perfecte și finale în *ga;* ĭar imperfecte în *di.* De aceĭa glasul al VIII-lea *tropăresc,* se asémănă fórte mult cu glasul al VII *irmologic,* fiind-că aŭ aceleașĭ cadențe.

Ftoralele glasuluĭ al VIII-lea sunt acestea: ; prima se pune pe *Ni* de jos, ĭar secunda pe *Ni* de sus.

Alte scărĭ Chromatice și Enarmonice.

Afară de scările *Diatonice, Chromatice* și *Enarmonice* întrebuințate în cele opt glasurĭ, maĭ avem în psaltichie și alte scărĭ saŭ game, care se forméză *prin ajutorul ftoraletor chromatice și enarmonice,* aplicate la scările diatonice majore saŭ minore. Aceste scărĭ sunt următórele:

1) ***Scara chromatică Muștar,*** se derivă din scara *diatonică majoră,* cu ajutorul acesteĭ ftorale *chromatice,* numită *Muștar.* Ea se pune de ordinar pe *di*

Musica mișcă sufletul și 'l înalță către cel ce l-a creiat.
Musica bisericeĭ nóstre nu numaĭ a împodobit Cultul Divin în decursul vécurilor; dar a dat și impulsiune avêntuluĭ național.

Nifon N. Ploeșteanu

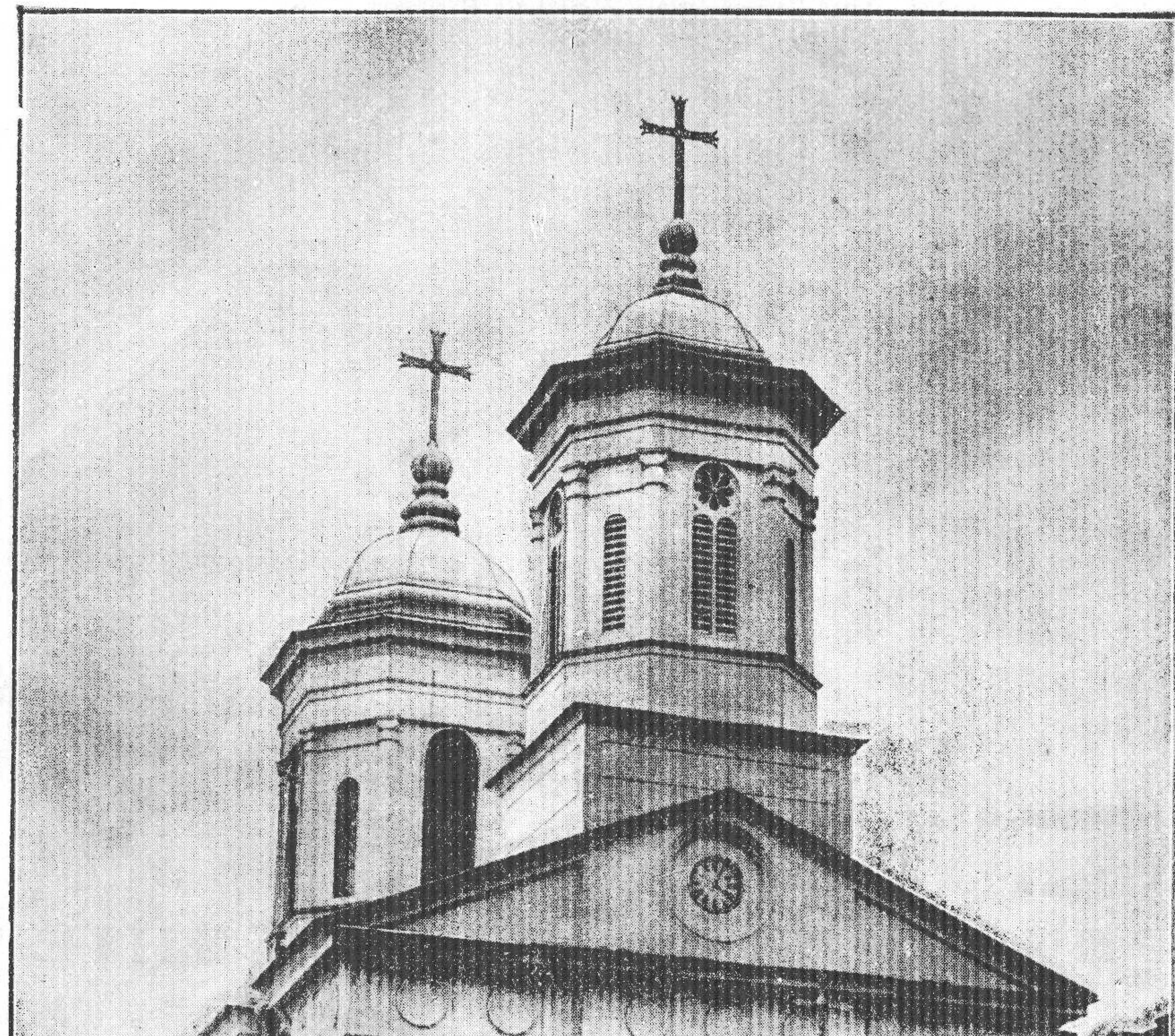
CÂNTĂRĬ BISERICESCĬ

PE PSALTICHIE

PENTRU SFÎNTA LITURGHIE

ȘI

pentru cele-l-alte servicii Divine.

Biserica Albă după Calea Victoriei din București,

la care autorul cărței a servit 14 anĭ, ca preot.

și modifică patru trepte inferióre și anume; face pe *ga, dies,* și pe *vu* 'l lasă la locul sĕŭ; și iarăși face pe *pa, dies,* lăsând pe *Ni* la locul sĕŭ. Cele-l-alte trepte superióre luĭ *Di*, rĕmân ca în scara diatonică. Când însă acéstă ftora se pune pe alt ton, atuncĭ acel ton îl numim *Di*.

2) ***Scara enarmonică Nisabur,*** se forméză tot din scara *diatonică majoră,* cu ajutorul acesteĭ ftorale enarmonice ϙ numită *Nisabur*. Ea se póte pune pe orĭ ce ton, dar de ordinar se pune pe *Di*. În acest cas, ea face pe *ga* de un sfert de ton, ĭar *fa* rĕmâne natural. Cele-l-alte tonurĭ superióre luĭ *Di*, rĕmân neschimbate ca în scara diatonică.

3) ***Scara enarmonică Hisar,*** se forméză din scara *diatonică minoră,* cu ajutorul acesteĭ ftorale enarmonice -θ- numită *Hisar*. Ea se póte pune pe orĭ-ce ton; dar nota sa fundamentală este *Ke*. În acest cas, ea face intervalele *Ke—Zo* și *Ke—Di* tonurĭ micșorate, saŭ de câte un *sfert de ton,* în scara diatonică minoră. Tot acéstă lucrare o face și când se pune și pe alte note.

4) ***Scara enarmonică Agem,*** se forméză din scara diatonică, cu ajutorul acesteĭ ftorale enarmonice ℘, *numită Agem*. Acéstă ftoră póte da nascere la două scărĭ: Una cu nota fundamentală în *Pa* saŭ *Ga,* avênd *Agem* pe *Zo* și *Ga;* și alta cu nota fundamentală în *Zo,* avênd *Agem* pe *Zo* și *Vu*. Cea dintâiŭ este cea maĭ usitată; și are treptele *Ke-Zo* și *Ga-Vu* de câte *un sfert de ton;* ĭar cea de a doua numită *Agem Asiran*, este fórte puțin usitată, și are treptele *Ke-Zo* și *Pa-Vu*, tot de câte *un sfert de ton*[1]).

NB. Cât despre cele-l-alte două ftorale enarmonice: ♀ *general ifes* și ♂ = *general dies,* prima pogóră nota *de d'asupra sa* cu o jumĕtate de ton; ĭar secunda urcă nota *de desubtul sĕŭ* cu o jumĕtate de ton. De ordinar *general ifes* se pune pe *Ke* și face pe *Zo,* ifes saŭ *bemol;* ĭar *general dies,* se pune pe *Ga* și face pe *Vu, dies.*

---

[1]) Melodiile acestor scărĭ enarmonice, spre a putea fi corect executate, trebue să fie ascultate, de la un profesor de psaltichie.

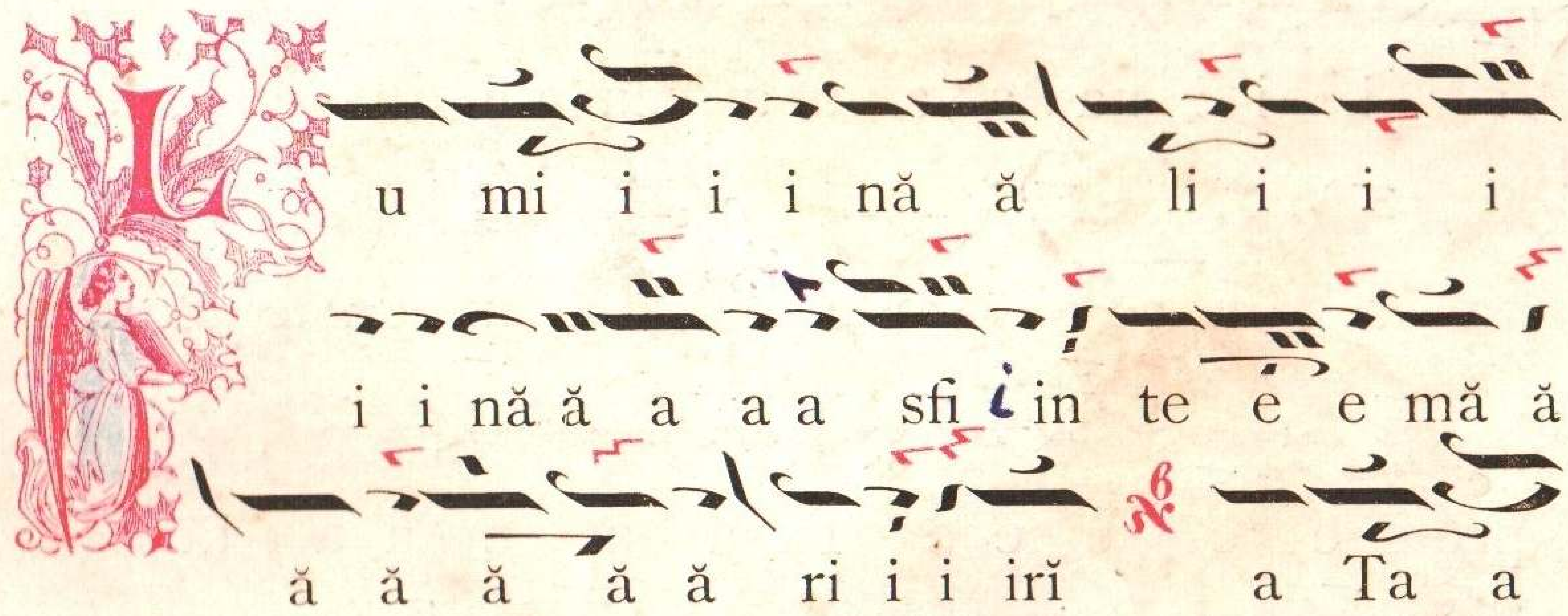
CÂNTĂRĬ LA SERVICIUL DE SÉRA SAŬ LA VECERNIE.

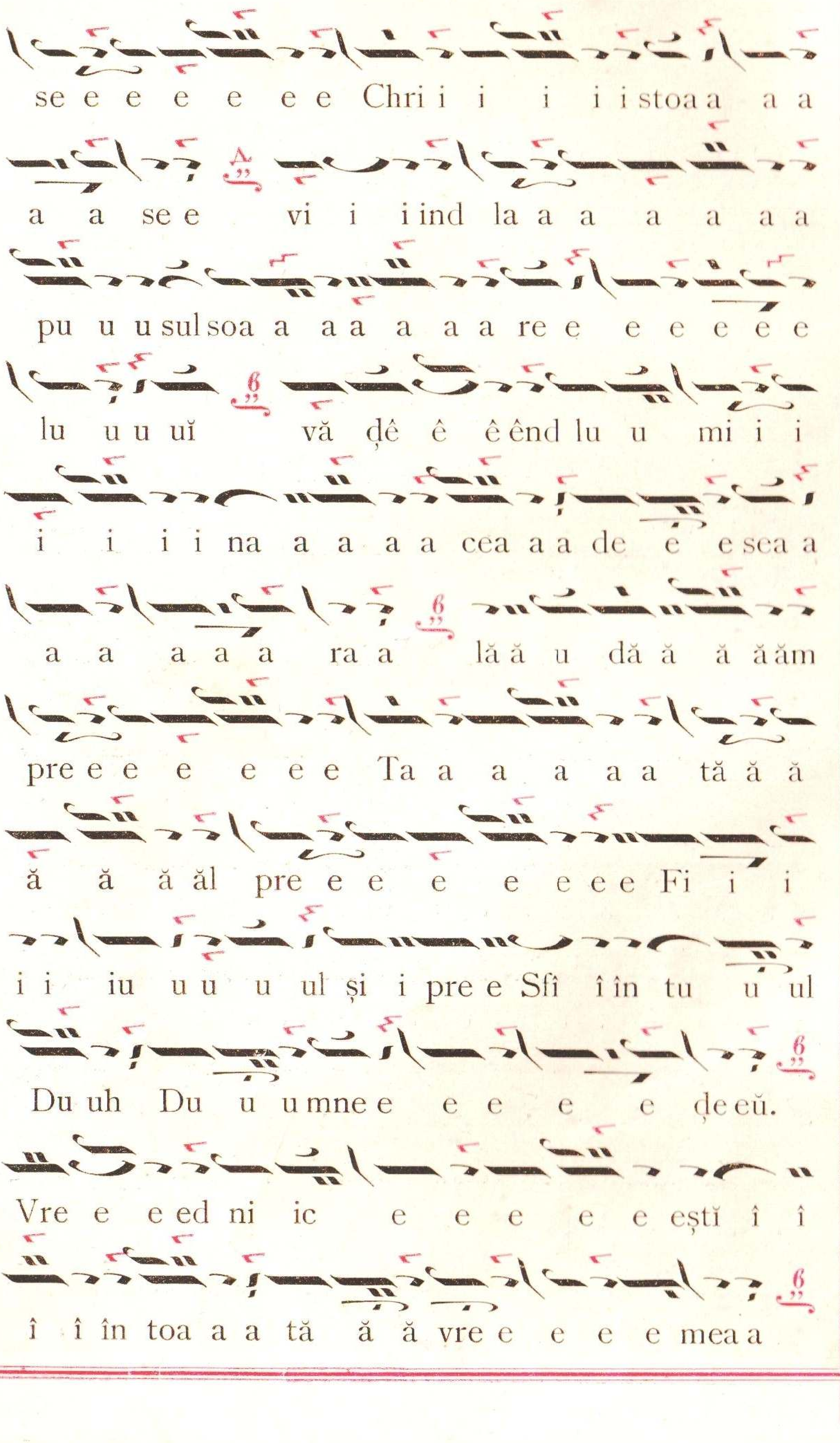
LUMINĂ LINĂ

Înfrumusețată de **STEFAN POPESCU**,

DUPĔ USUL CUM SE CÂNTĂ LA NOĬ.

Glasul II-lea

se e e e e e e Chri i i i i i stoa a a a
a a se e vi i i ind la a a a a a a
pu u u sul soa a a a a a a re e e e e e e
lu u u uĭ vă ḍê ê ê ênd lu u mi i i
i i i i na a a a a cea a a de e e sca a
a a a a a ra a lă ă u dă ă ă ă ăm
pre e e e e e e Ta a a a a a tă ă ă
ă ă ă ăl pre e e e e e e e Fi i i
i i iu u u u ul și i pre e Sfî î în tu u ul
Du uh Du u u mne e e e e e ḍe eŭ.
Vre e e ed ni ic e e e e e eștĭ î î
î î în toa a a tă ă ă vre e e e e mea a

a a a a fi i lă ă ă ă u u u u da a

a at de gla a a su u u u u urĭ cu u u vi

i i oa a a a a a a se e e e

Fi i i i i i iu u u u u u u lu

u u u u uĭ Du u u u u u u mne e e e

e e ḍe eŭ Ce e el ce e e e e da aĭ vi

i i a a a a a a a ță ă pe e e en tru

u a a a a cea a a a sta a a a lu u u mea

a a a a a te e e mă ă re e e e e e ește

mă ă re e e ște e

NĂSCĔTÓRE DE DUMNEḌEŬ.

Glasul V-lea

Nă scĕ toa re de Du mne ḍeŭ Fe cĭoa ră bu u cu

ră te, ce e ĭa ce eștĭ cu darŭ dă ru i i tă

Ma ri e, Domnul e cu ti i ne. Bi ne cu

vîn ta tă eștĭ Tu între fe meĭ Și bi ne cu vîn tat

e ste ro dul pîn te ce e luĭ tĕŭ, că aĭ nă scut

pre Mân tu i to o o o ru ul su fle te lor noa a

a a stre.

BOGAȚIĬ AŬ SĂRĂCIT...

Glasul VII-lea

Bo ga țiĭ aŭ să ră cit și aŭ flămînḑit; ĭar

ceĭ ce ca u tă pre Do o o o o o om nul nu

se vor lip si i de tot bi i ne e le.

Monastirea Cernica din județul Ilfov.

CÂNTĂRĬ LA SERVICIUL SFINTEĬ LITURGHIĬ.

Glasul al V-lea Pa

Doam ne mi lu e e ște.

Doam ne mi lu e e ște.

Doam ne mi lu e e ște.

Pre sfîn tă nă scă toa re de Dum ne ḑeŭ

mîn tu u e ștene pre noĭ.

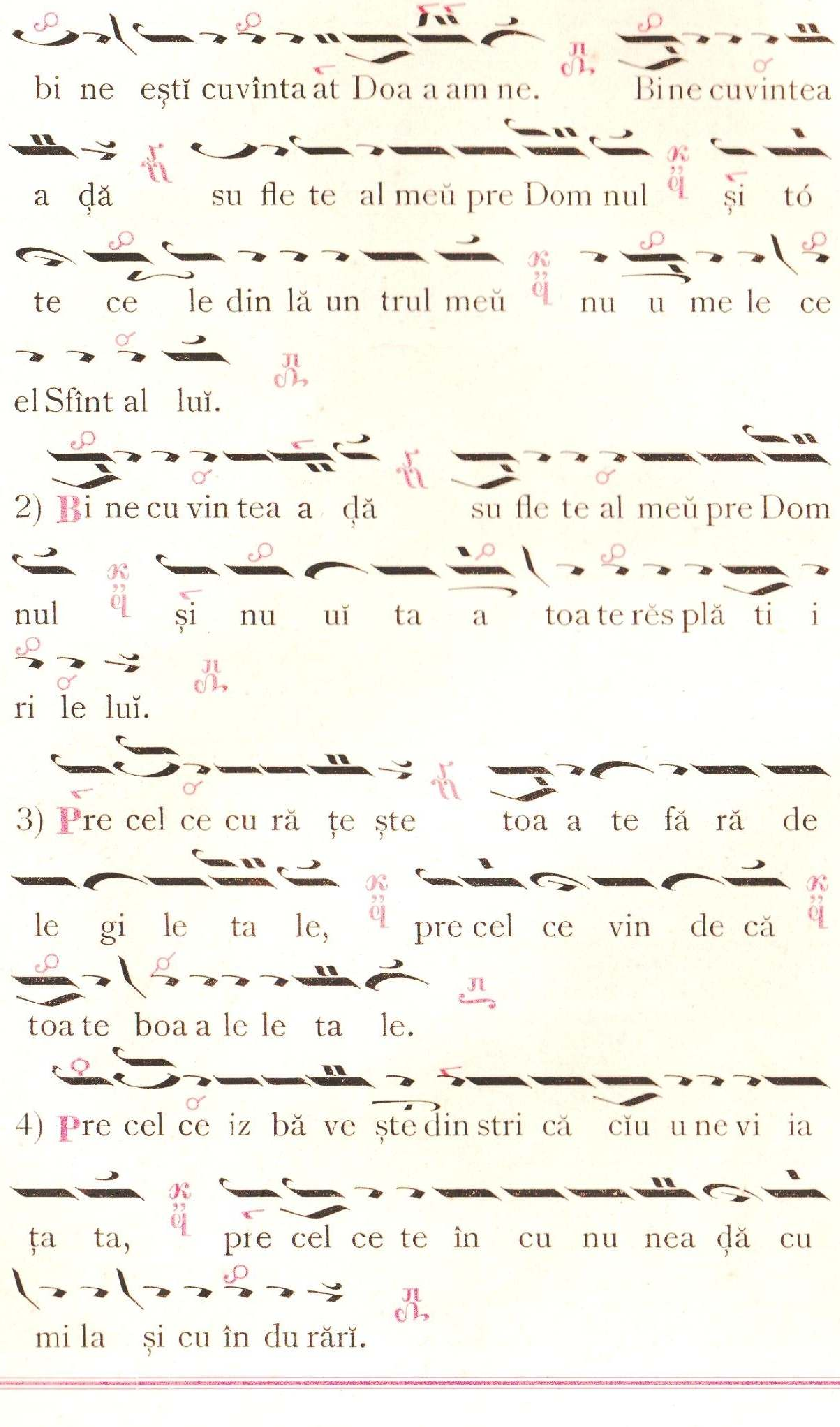
Ţi e Doa am ne. A a a a min.

BINE CUVINTEAZĂ CU TOATE STIHURILE.

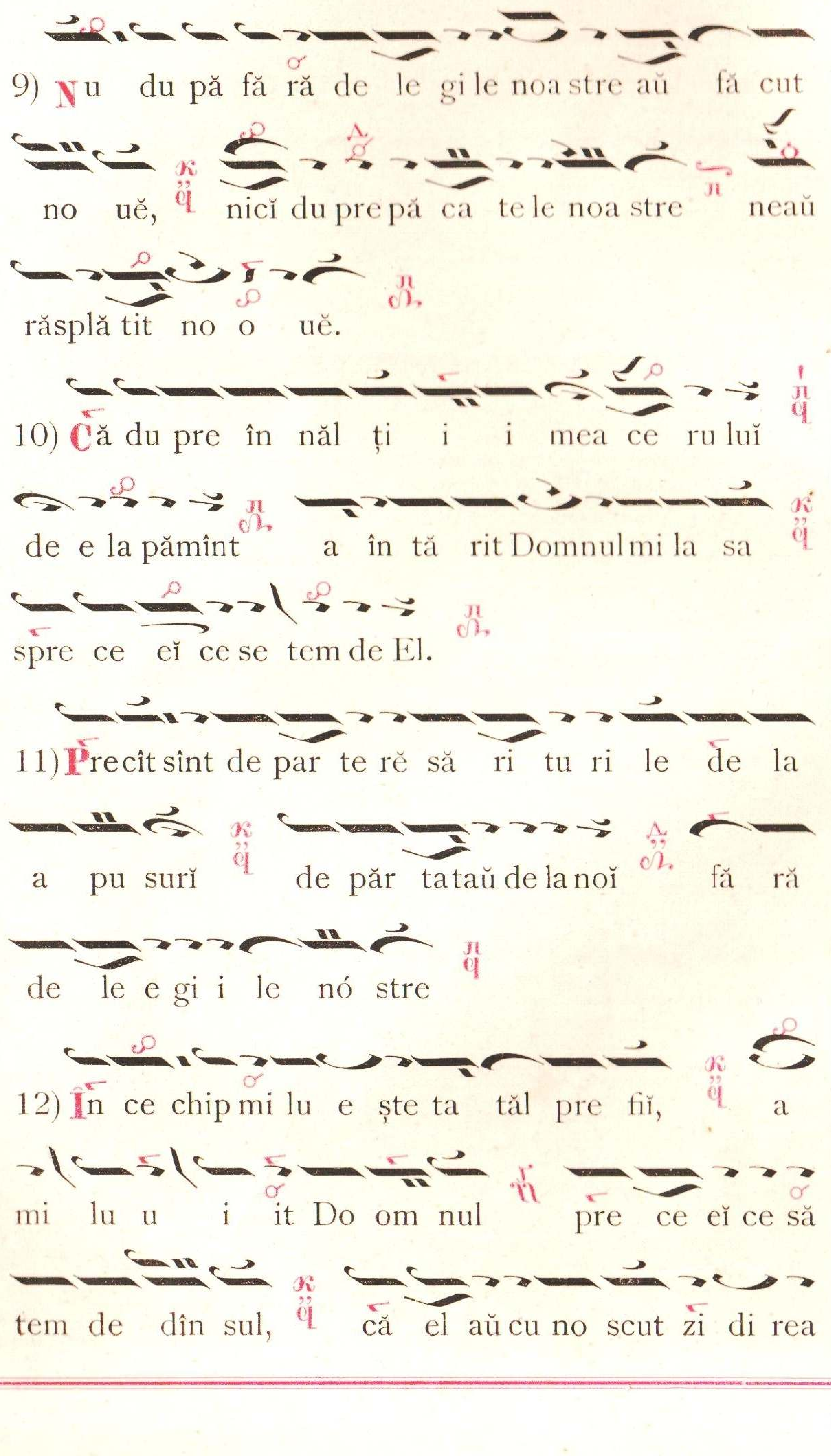
Prelucrat și ritmat de D-nul ȘTEFAN POPESCU, în tactul îndoit.

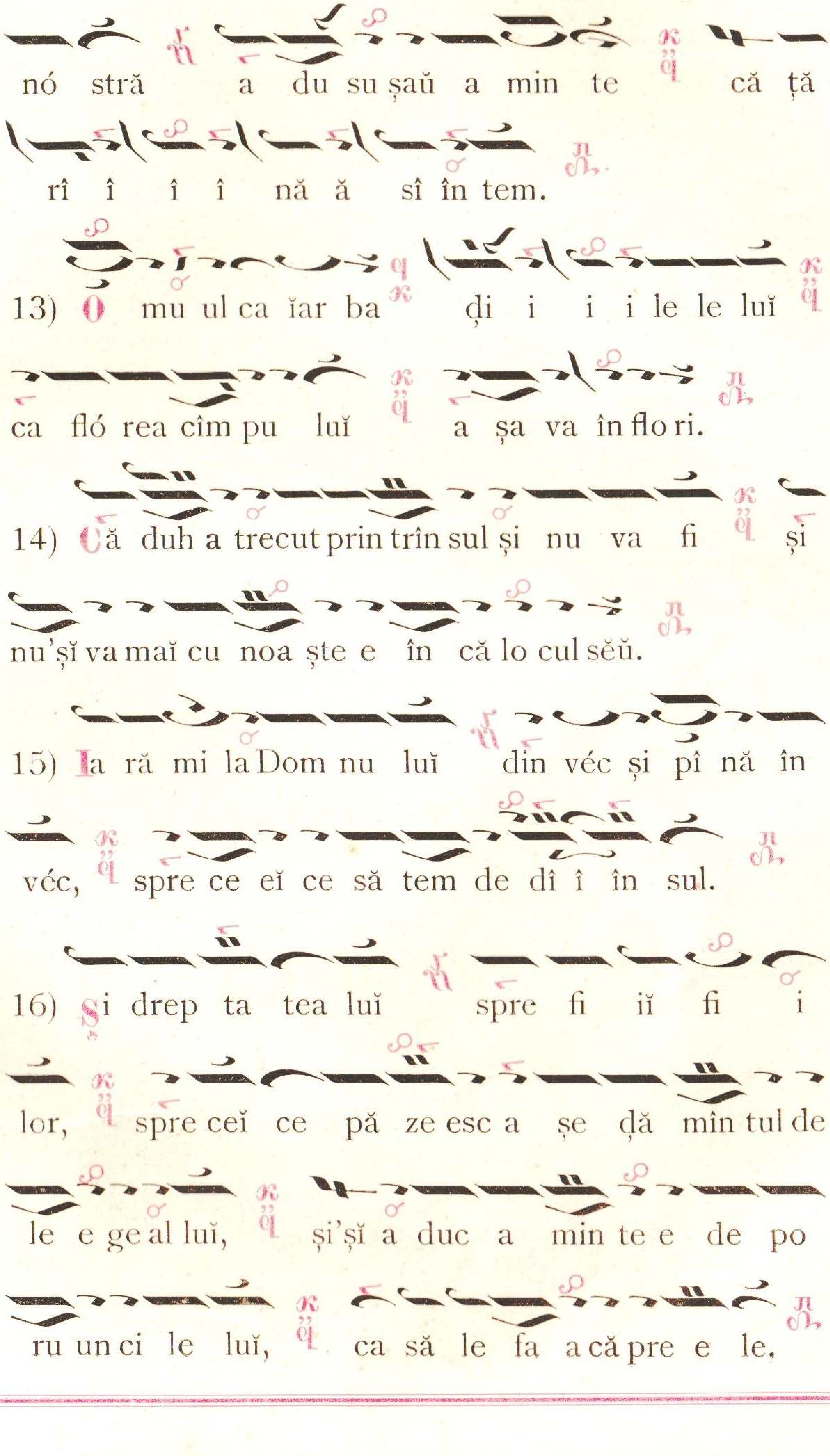
Glasul al V-lea

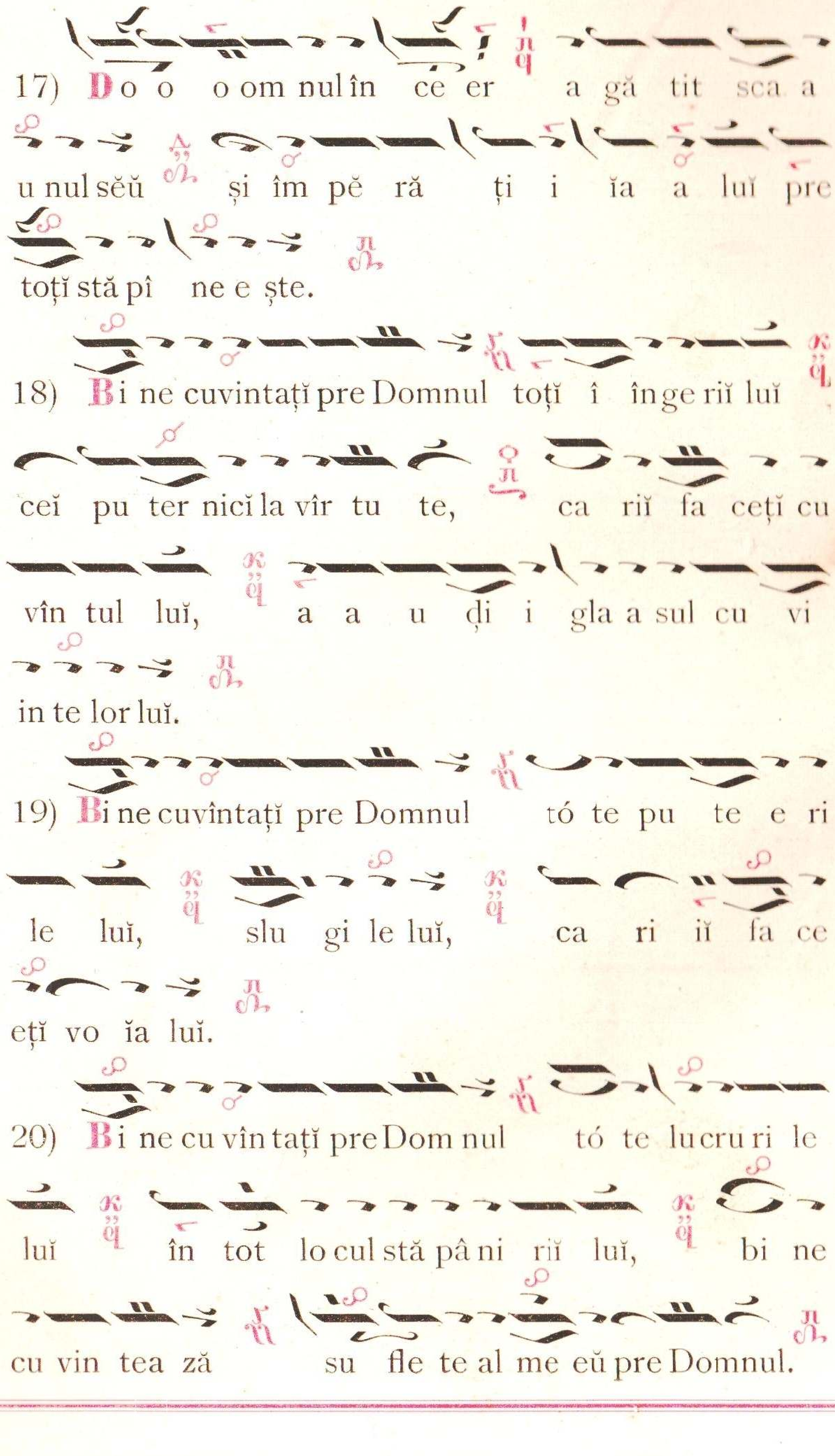
1) B i ne cu vin tea ḑă su fle te al meŭ pre Domnul,

bi ne ești cuvînta at Doa a am ne. Bine cuvintea
a ḑă su fle te al meŭ pre Dom nul și tó
te ce le din lă un trul meŭ nu u me le ce
el Sfînt al luĭ.
2) Bi ne cu vin tea a ḑă su fle te al meŭ pre Dom
nul și nu uĭ ta a toa te rĕs plă ti i
ri le luĭ.
3) Pre cel ce cu ră țe ște toa a te fă ră de
le gi le ta le, pre cel ce vin de că
toa te boa a le le ta le.
4) Pre cel ce iz bă ve ște din stri că ciu u ne vi ia
ța ta, pre cel ce te în cu nu nea ḑă cu
mi la și cu în du rărĭ.

5) Pre cel ce u u umple de bu nă tăți pof ta ta,
în no i se vor ca a le vul tu ru luĭ ti ne
re e ți le ta a le.
6) Cel ce fa a ce mi los te ni i e Dom nul
și ju de ca tă tu tu ror ce lor ce li să fa ce
strîm bă ta te.
7) Cunoscu u te aŭ fă cut că i le sa le
luĭ Mo i si, fi iĭ lor luĭ Is ra i il vo o i
i le sa le.
8) În du rat și mi lo stiv e ste Dom nul, în
de lung răb dă tor și mu ult mi lo stiv, nu
pî nă în sfîr șit se va iu ți, nicĭ în vea ac se va
mî ni ĭa.

9) Nu du pă fă ră de le gi le noa stre aŭ fă cut
no uĕ, nicĭ du pre pă ca te le noa stre neaŭ
răsplă tit no o uĕ.
10) Că du pre în năl ți i i mea ce ru luĭ
de e la pămînt a în tă rit Domnul mi la sa
spre ce eĭ ce se tem de El.
11) Precît sînt de par te rĕ să ri tu ri le de la
a pu surĭ de păr tataŭ de la noĭ fă ră
de le e gi i le nó stre
12) În ce chip mi lu e ște ta tăl pre fiĭ, a
mi lu u i it Do om nul pre ce eĭ ce să
tem de dîn sul, că el aŭ cu no scut zi di rea

nó stră a du su șaŭ a min te că ță
rî î î î nă ă sî în tem.
13) O mu ul ca ĭar ba ḑi i i i le le luĭ
ca fló rea cîm pu luĭ a șa va în flo ri.
14) Că duh a trecut prin trîn sul și nu va fi și
nu'șĭ va maĭ cu noa ște e în că lo cul sĕŭ.
15) Ia ră mi la Dom nu luĭ din véc și pî nă în
véc, spre ce eĭ ce să tem de dî î în sul.
16) Și drep ta tea luĭ spre fi iĭ fi i
lor, spre ceĭ ce pă ze esc a șe ḑă mîn tul de
le e ge al luĭ, și'șĭ a duc a min te e de po
ru un ci le luĭ, ca să le fa a că pre e le,

17) Do o o om nul în ce er a gă tit sca a
u nul sĕŭ și îm pĕ ră ți i ĭa a luĭ pre
toțĭ stă pî ne e ște.
18) Bi ne cuvintațĭ pre Domnul toțĭ î în ge riĭ luĭ
ceĭ pu ter nicĭ la vîr tu te, ca riĭ fa cețĭ cu
vîn tul luĭ, a a u ḍi i gla a sul cu vi
in te lor luĭ.
19) Bi ne cuvîntațĭ pre Domnul tó te pu te e ri
le luĭ, slu gi le luĭ, ca ri iĭ fa ce
ețĭ vo ĭa luĭ.
20) Bi ne cu vîn tațĭ pre Dom nul tó te lu cru ri le
luĭ în tot lo cul stă pâ ni riĭ luĭ, bi ne
cu vin tea ză su fle te al me eŭ pre Domnul.

Sla vă Ta tă luĭ și Fi iu luĭ și Sfî în tu luĭ Duh.

Și a cum și pu ru rea și în ve ciĭ ve ci lor a min. Apoĭ iarășĭ se repetă stihul I-iŭ.

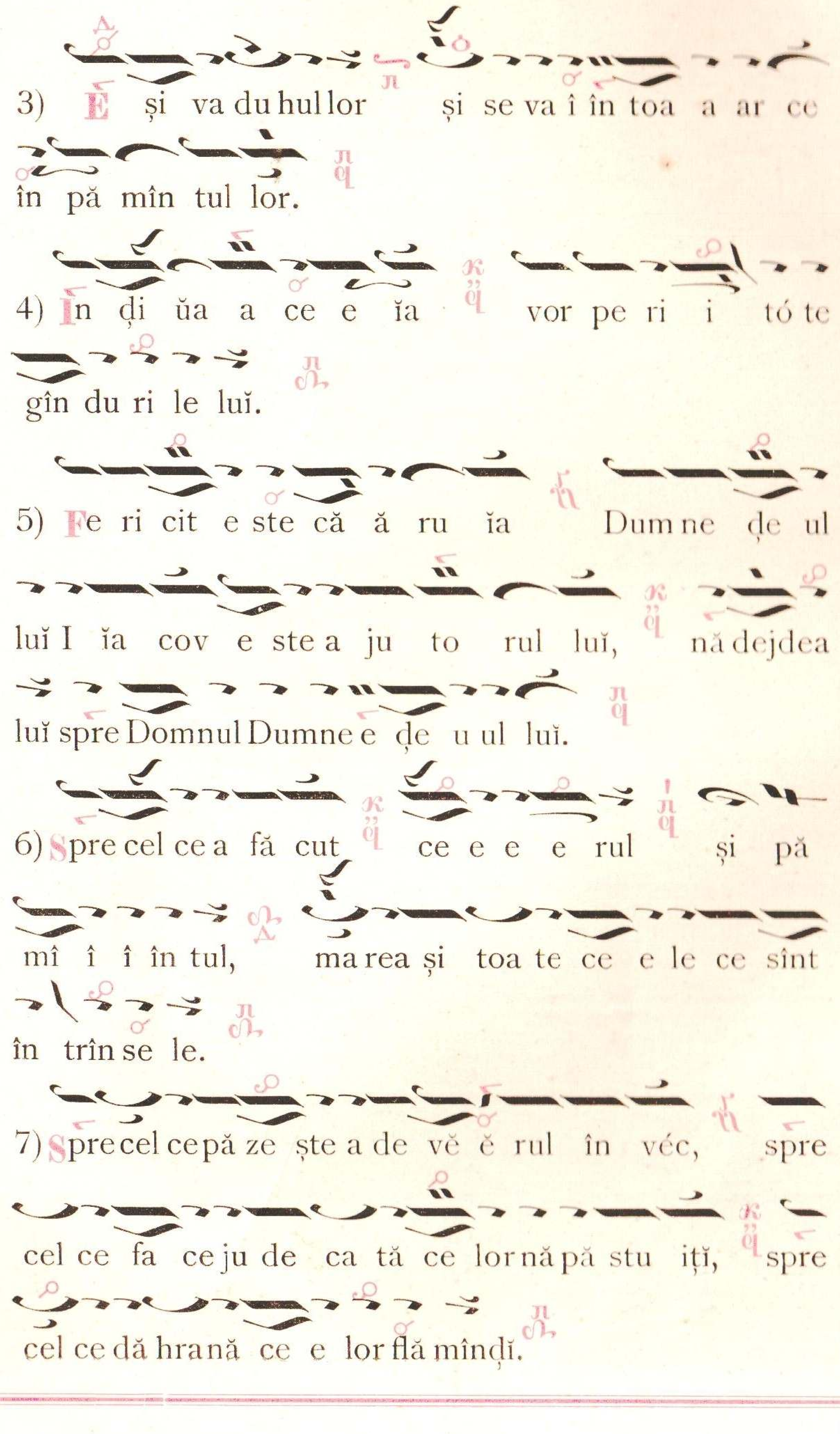
Ectenia cea mică, la care se cântă, tot Doamne miluește de la început.

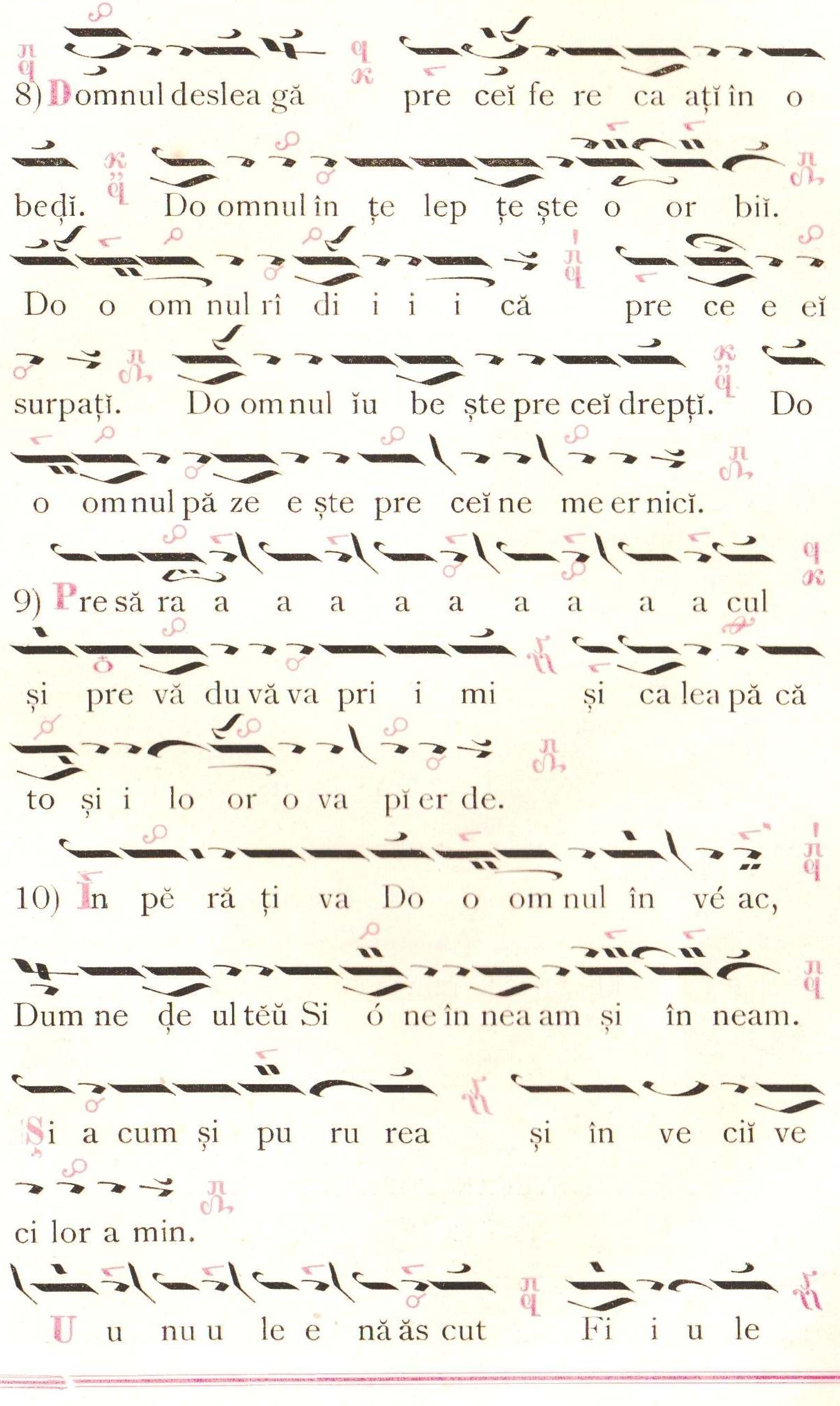
LAUDĂ SUFLETE AL MEŬ PRE DOMNUL.

Sla vă Ta tă luĭ și Fi ĭu luĭ și Sfî în tu luĭ Duh.

1) La a u dă su fle te al meŭ pre Domnul, voĭ lă u da pre Domnul în vi éa ța mea, voĭ cîn ta a a Dumne ḑe e u luĭ me eŭ pî nă ce voĭ fi.

2) Nu u u vě nă děj du i ițĭ spre bo erĭ spre fi iĭ ó me ni lor, în tru ca re e nu u este mîn tu i i re.

3) E și va duhul lor și se va î în toa a ar ce
în pă mîn tul lor.
4) În ḑi ŭa a ce e ĭa vor pe ri i tó te
gîn du ri le luĭ.
5) Fe ri cit e ste că ă ru ĭa Dum ne ḑe ul
luĭ I ĭa cov e ste a ju to rul luĭ, nă dejdea
luĭ spre Domnul Dumne e ḑe u ul luĭ.
6) Spre cel ce a fă cut ce e e e rul și pă
mî î î în tul, ma rea și toa te ce e le ce sînt
în trîn se le.
7) Spre cel ce pă ze ște a de vĕ ĕ rul în véc, spre
cel ce fa ce ju de ca tă ce lor nă pă stu iți, spre
cel ce dă hra nă ce e lor flă mînḑi.

8) Domnul deslea gă pre ceĭ fe re ca ațĭ în o
bedĭ. Do omnul în țe lep țe ște o or biĭ.
Do o om nul rî di i i i că pre ce e eĭ
surpațĭ. Do om nul ĭu be ște pre ceĭ drepțĭ. Do
o om nul pă ze e ște pre ceĭ ne me er nicĭ.
9) Pre să ra a a a a a a a a a cul
și pre vă du vă va pri i mi și ca lea pă că
to și i lo or o va pi er de.
10) În pĕ ră ți va Do o om nul în vé ac,
Dum ne ḑe ul tĕŭ Si ó ne în nea am și în neam.
Și a cum și pu ru rea și în ve ciĭ ve
ci lor a min.
U u nu u le e nă ăs cut Fi i u le

și Cu vî în tul luĭ Dumne ḑeŭ ce la ce e eștĭ fără

de moa ar te. Și aĭ pri i mit pen tru min tu

i rea nó stră, a a te e î în tru u pa

din sfîn tă Năs cĕ toa rea de Dumne ḑeŭ și pu ru

rea fe cĭoa a ra Ma ri i i ea. Ca a re le ne

schimbat teaĭ în tru pat și rĕs tig nin du u te Chri

stoa se Dum ne ḑe u le, cu moar tea pre moar te

aĭ căl cat. U u nul fi ind din Sfî în ta Tre

i me, îm pre u nă mă rit cu Ta

tăl și cu Du hul Sfînt mîn tu e ștene pre no o o

o o o oĭ.

ALT BINE CUVINTEAZĂ,

tot de ȘTEFAN POPESCU, pe scurt.

Glas al VIII-lea Ni.

Mă ri re Ta tă luĭ și Fi iu luĭ și Sfî în tu luĭ Duh.

Și a cum și pu ru rea și în ve ciĭ ve
ci lor a min.
Bi ne cu vin tea ză su fle te al meŭ pre Do mnul și
toa te ce le din lă un trul me eŭ nu me le cel Sfînt al
luĭ. Bi ne eștĭ cuvîn tat Doa a mne e e e.
Ectenia și Doamne miluește. Ehul VII Zo
Mă ri re Ta tă luĭ și Fi ĭu luĭ și Sfî în tu luĭ Duh.
Și a cum și pu ru rea și în ve ciĭ ve ci lor a min.
U nu le nă scu ut Fi i ĭu le și Cu vîn tul luĭ Dumne
ḍeŭ, ce la ce eștĭ fă ră de moar te. Și aĭ
vo it pentru mîntu i rea noa stră, a te în
tru pa din Sfîn ta Nă scă toa rea de Dumne ḍeŭ și pu
ru rea Fe cĭoa a ra Ma ri a. Ca re le ne schim ba
at teaĭ în tru pat și ră stig nin du te Chri stoa se

Du mne ḑe u u le cu moa ar te pre moarte aĭ călcat.

U u u u nul fi ind din Sfi în ta Tre i me îm pre

u nă mă rit cu Ta tăl și cu Du u hul Sfî î înt,

mîn tu e ște ne pre no o o o o o o oĭ

După eșirea cu Evanghelia, Ehul II Di

Ve ni iţĭ să ne în chi năm și să că de e em la Chri i

sto o os. Mîn tu e ște ne pre no oĭ Fi i iu

luĭ Dumnezeŭ, ce la ce aĭ în vi i ia at din mo

o o orţĭ, pre no oĭ ceĭ ce'ţĭ cîn tăm Ţi i e, a

li lu u i a.

Cînd Liturghisește Arhiereŭ, înainte de Sfinte Dumneḑeule, cîntăm acestea, Ehul III Ga

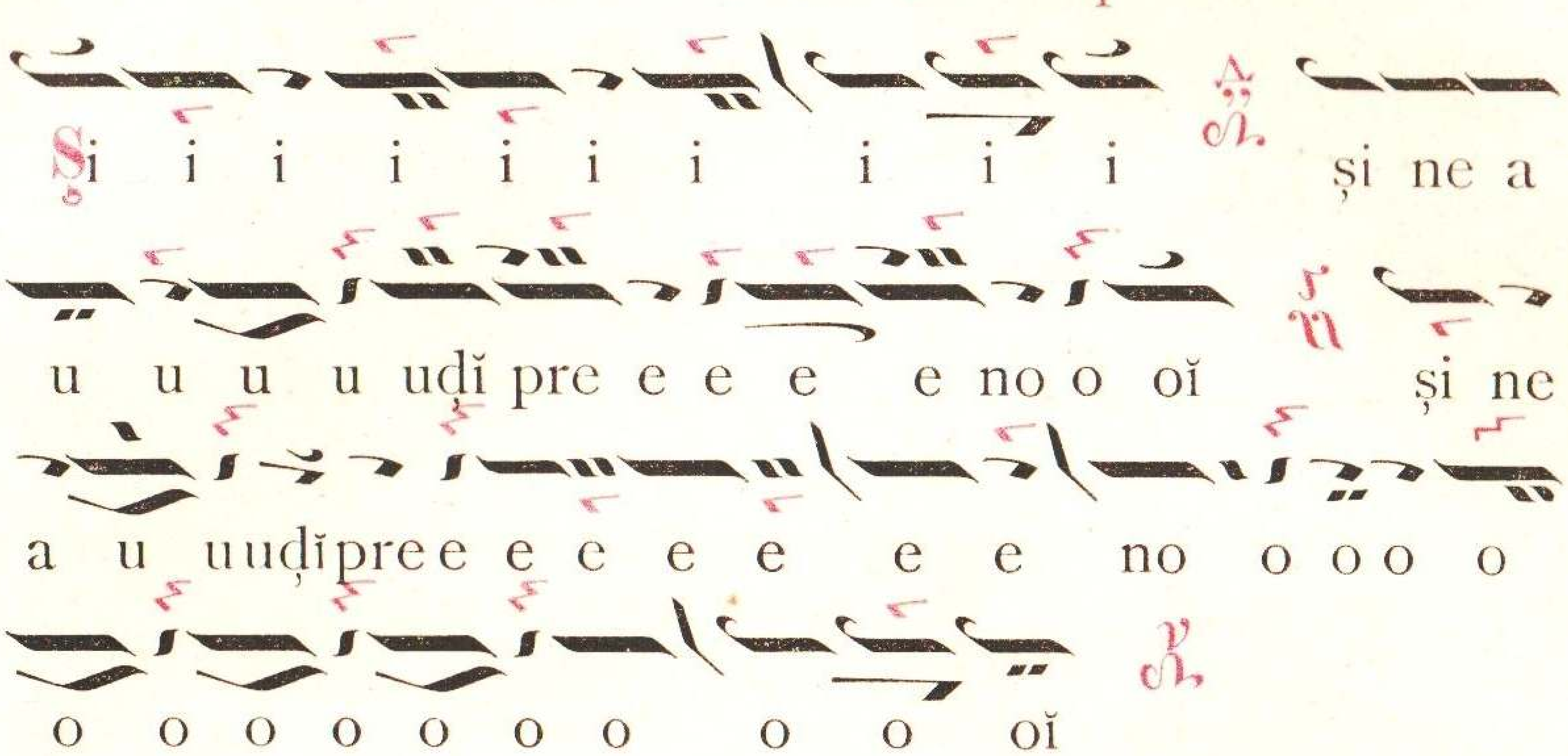
Doamne mîntu e e e e e e ște pre ce e

e e e eĭ bi i i ne cre e e e di in

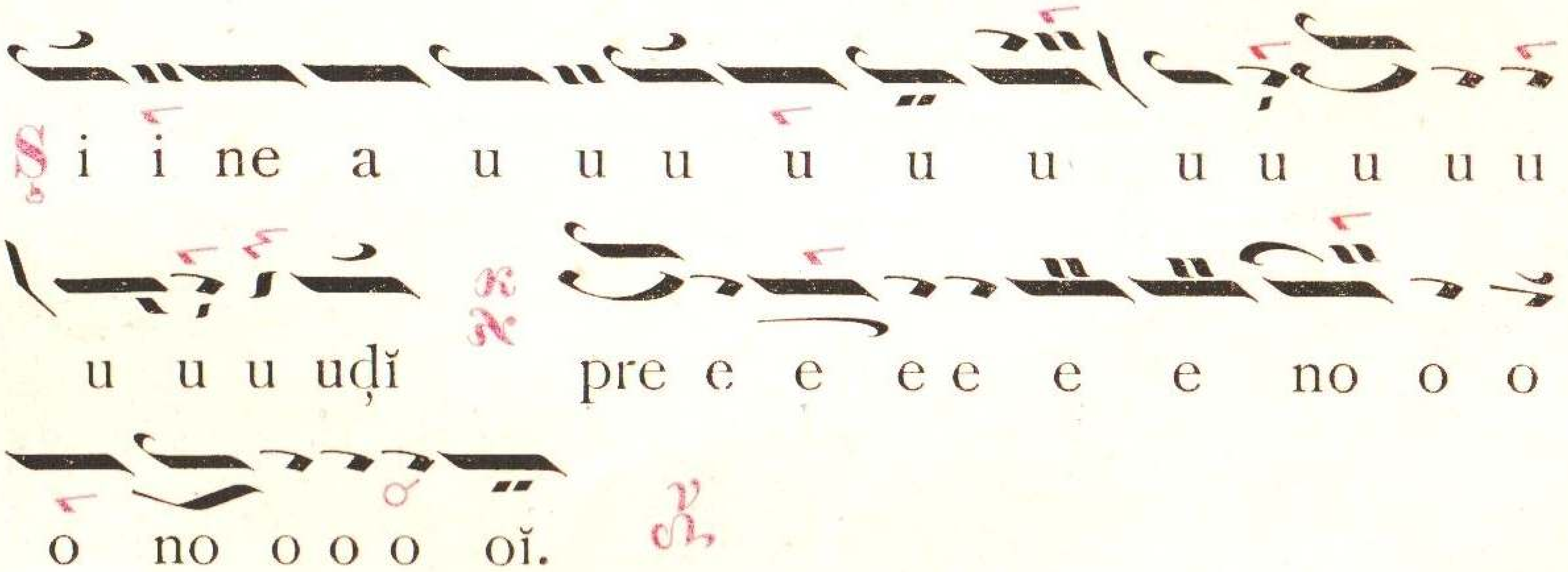
cio o o o o o oșĭ.

ȘI NE AUḌI PRE NOI, Alcătuit de Economul VASILE POPP.

Glas al VIII-lea Ni

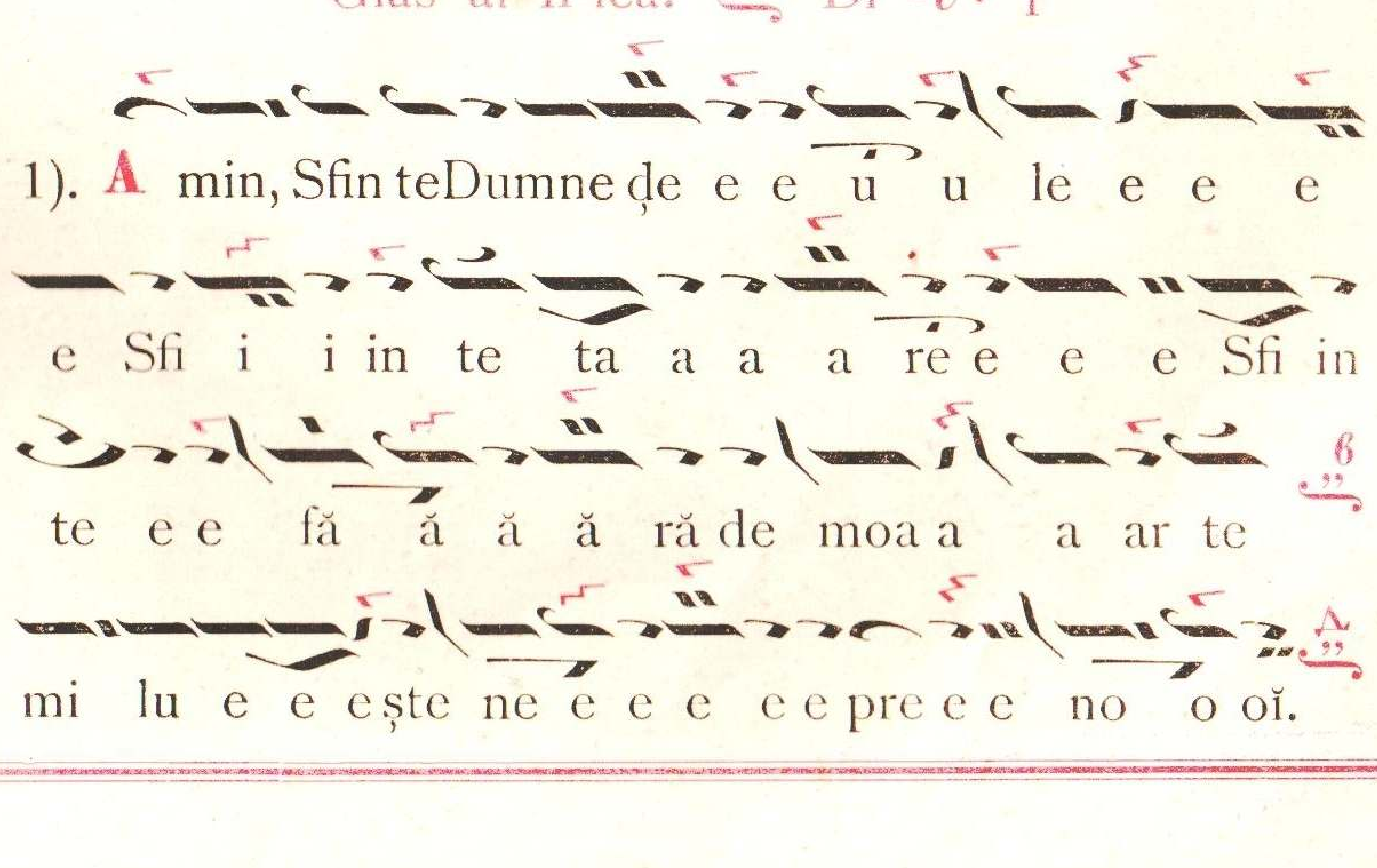

Altul de STEFAN POPESCU.

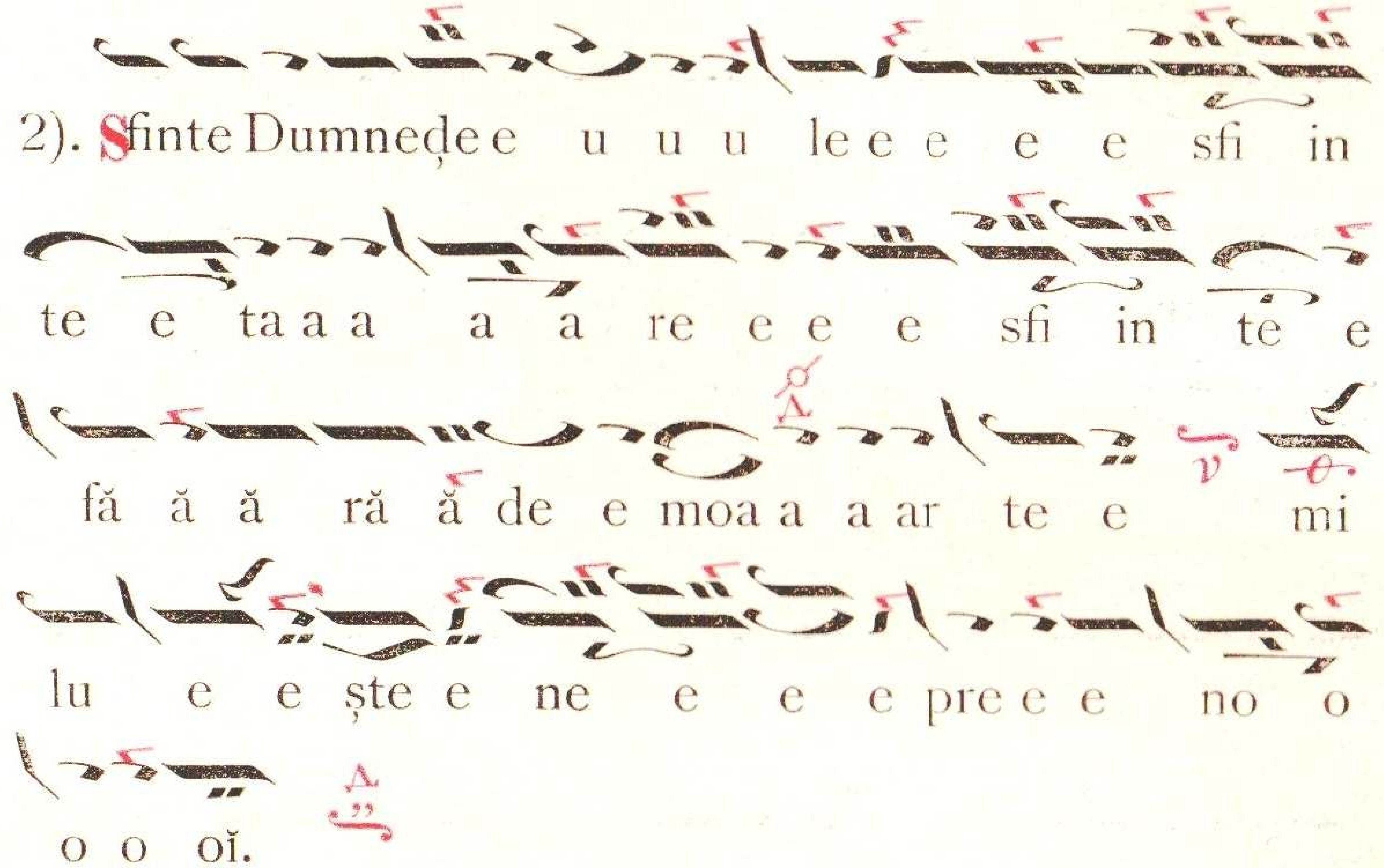
SFINTE DUMNEḌEULE,

Glas al II-lea. Di

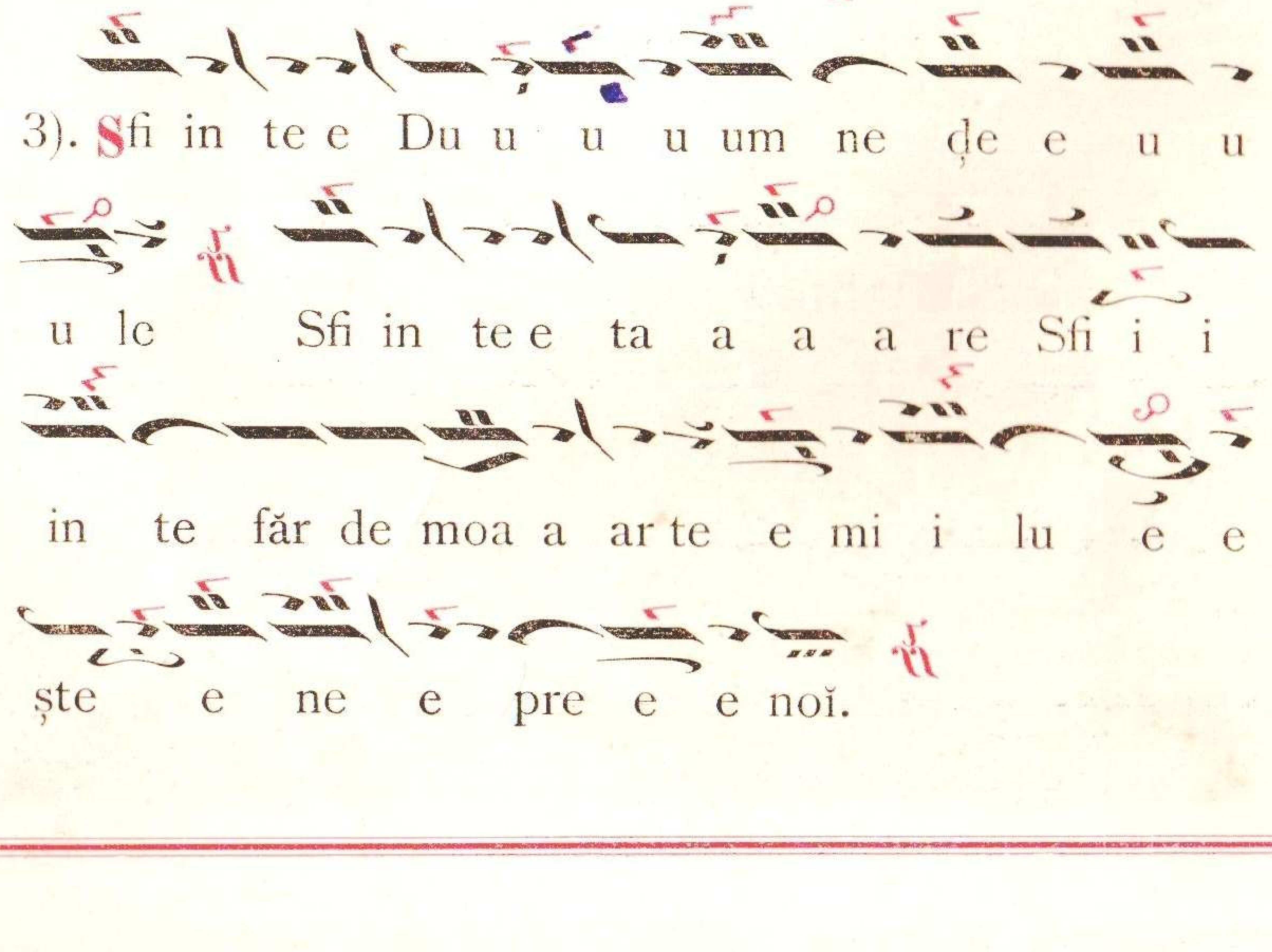
Altul cîntat de Arhimandritul EVGHENIE HUMULESCU.

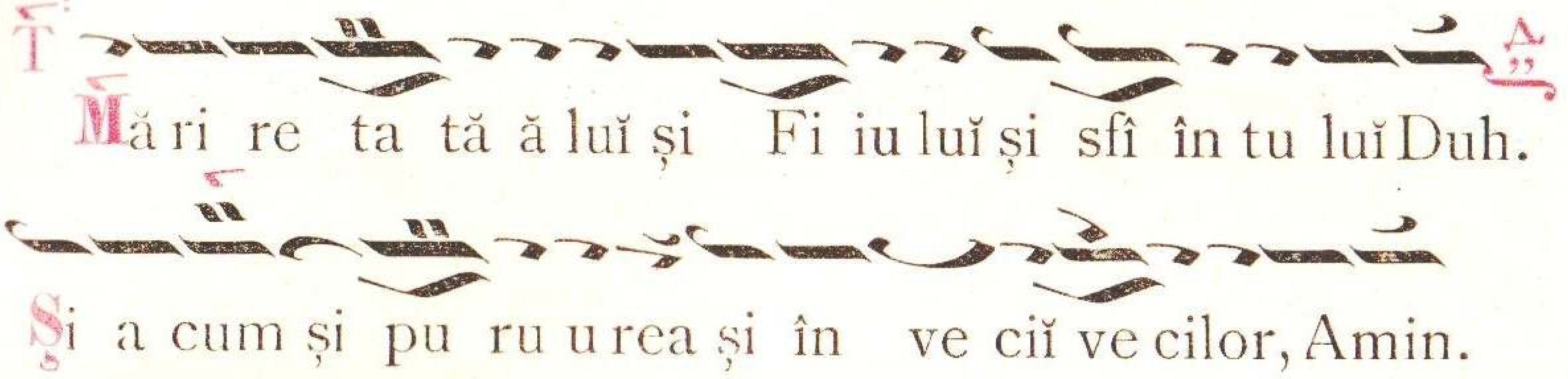
Glas al II-lea Di

Altul cântat de Arhidiaconul GIBESCU.

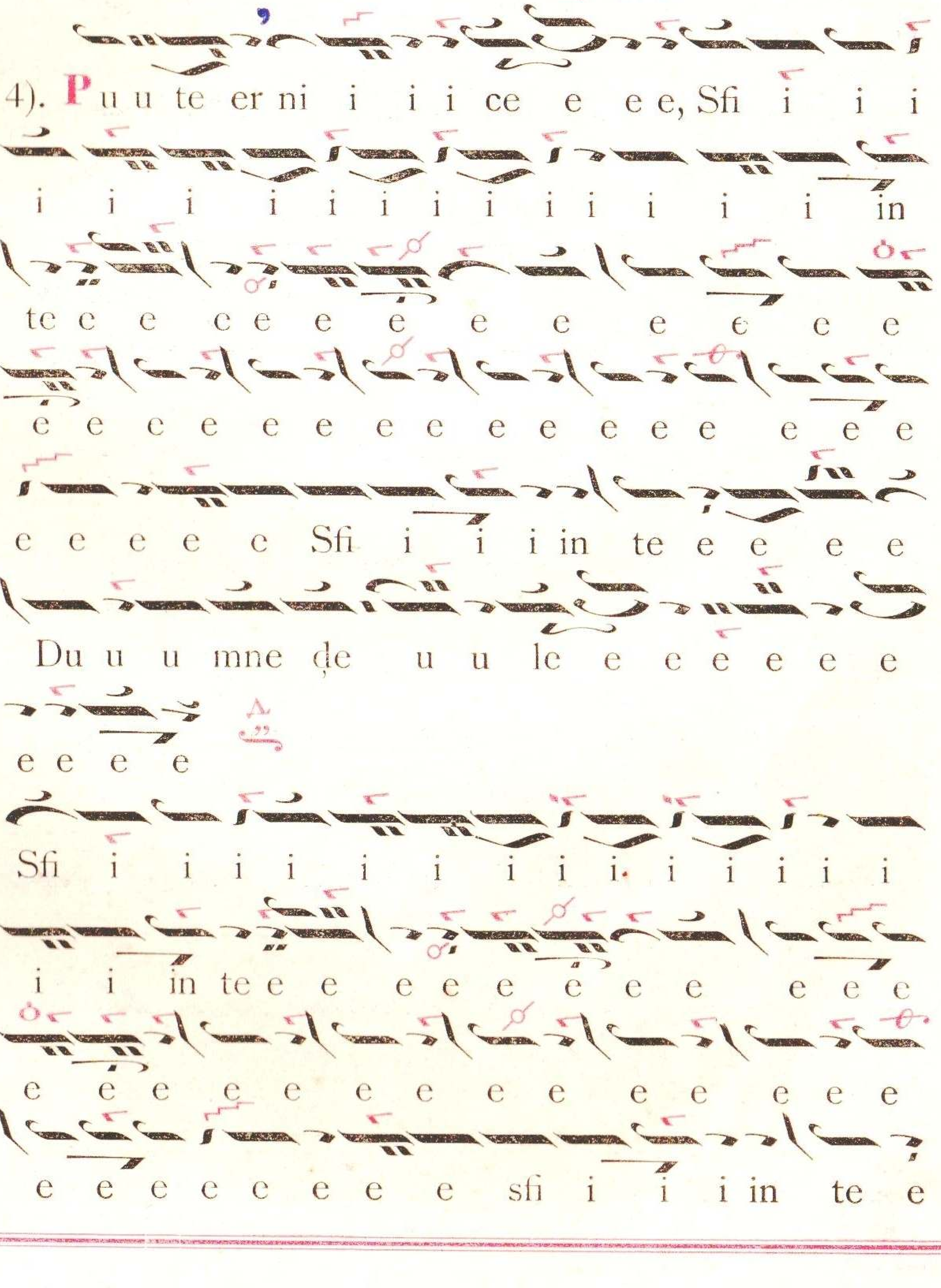
Glas al VII-lea

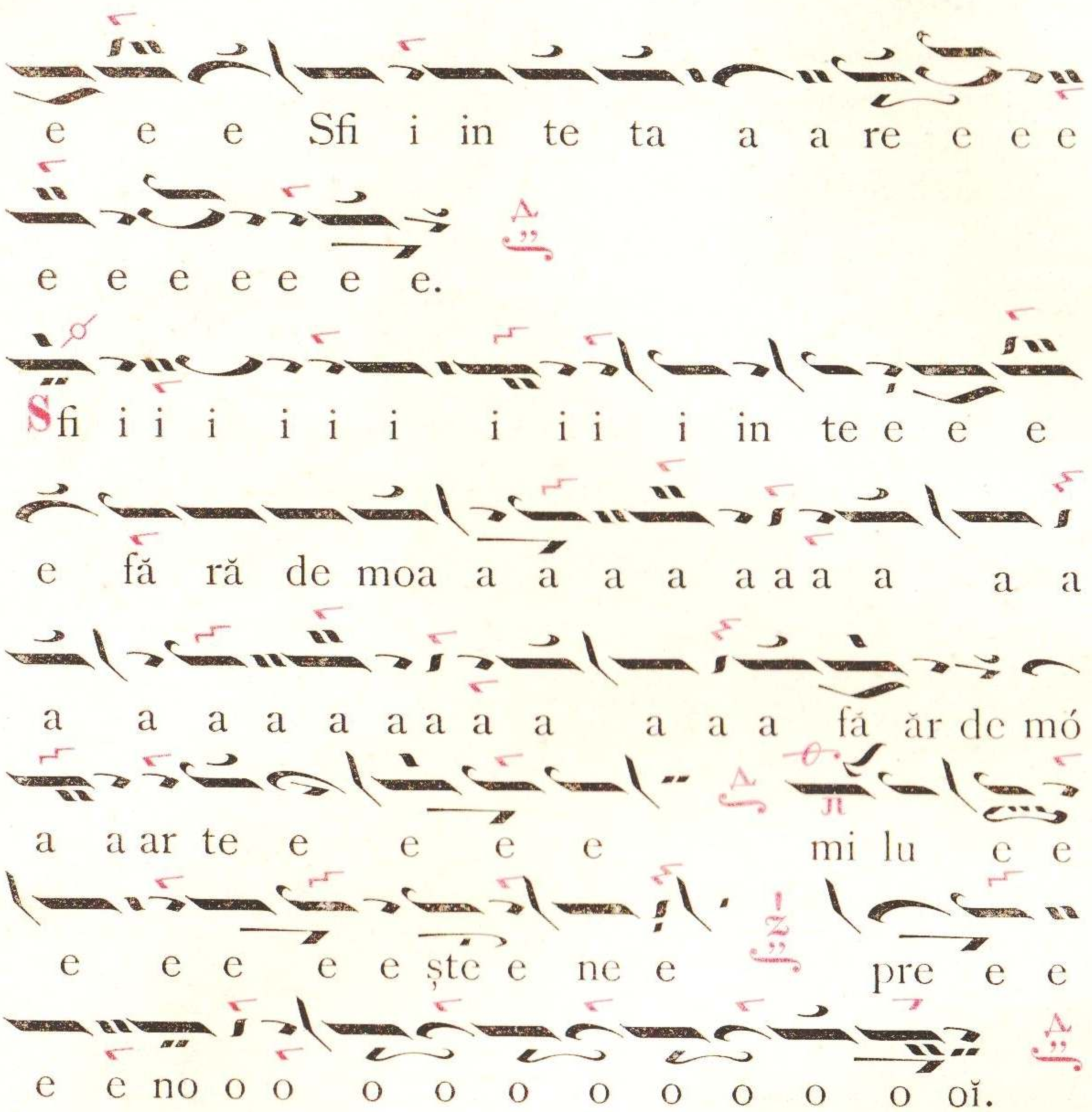

SFINTE DUMNEḌEULE ḌIS DINAMIS.

Glasul al II-lea

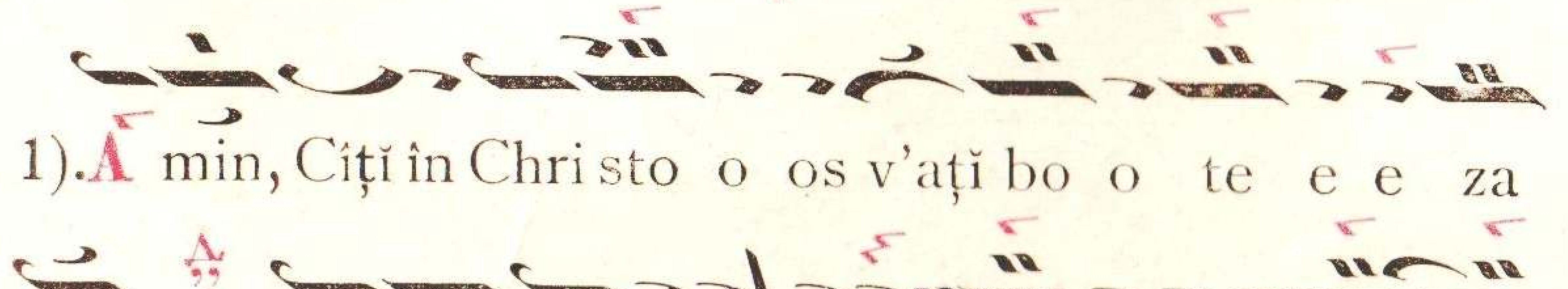

LA SĔRBĂTORĬ ÎMPĔRĂTEȘTĬ

În loc de Sfinte Dumneḍeule, se cîntă acesta,

Ehul I Pa

Altul.

2). Cîţi în Christo o o o o o o o os v'aţĭ bo o o

te e e za a at în Chri stos v'a aţĭ î îm bră

ă ca a a at, A li lu u u u i i i i a.

LA ÎNĂLŢAREA SFINTEĬ CRUCĬ

Se ḑice aceasta. Ehul II

Cru ciĭ ta a a le e ne e î î în chi nă ă

ă ă ăm Stă ă ă pî i î î ne şi Sfi î î

în tă ă ă În vi e erea ta a a o o

o mă ri i im. De treĭ orĭ.

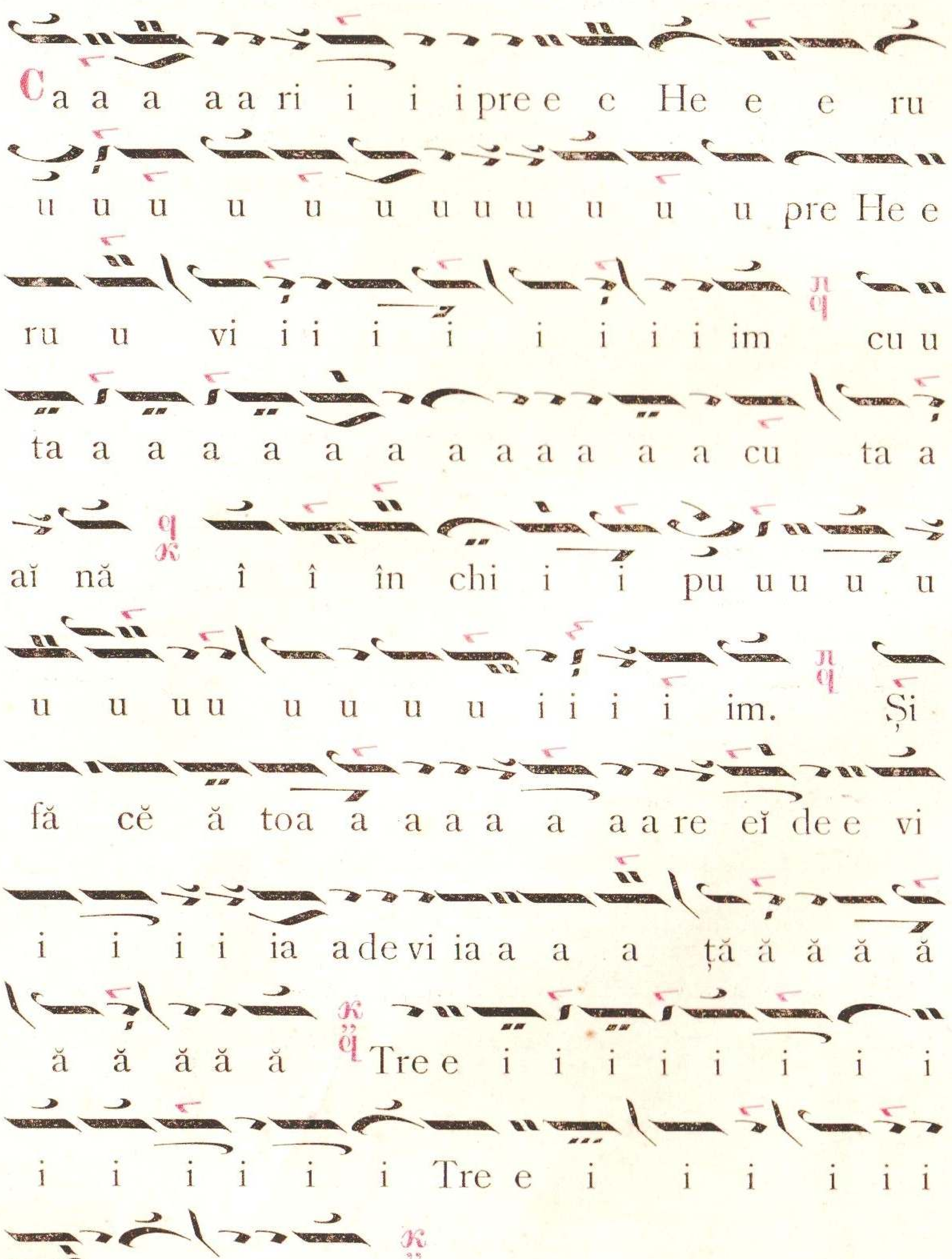
Aliluia, după Apostol. Ehul I Pa

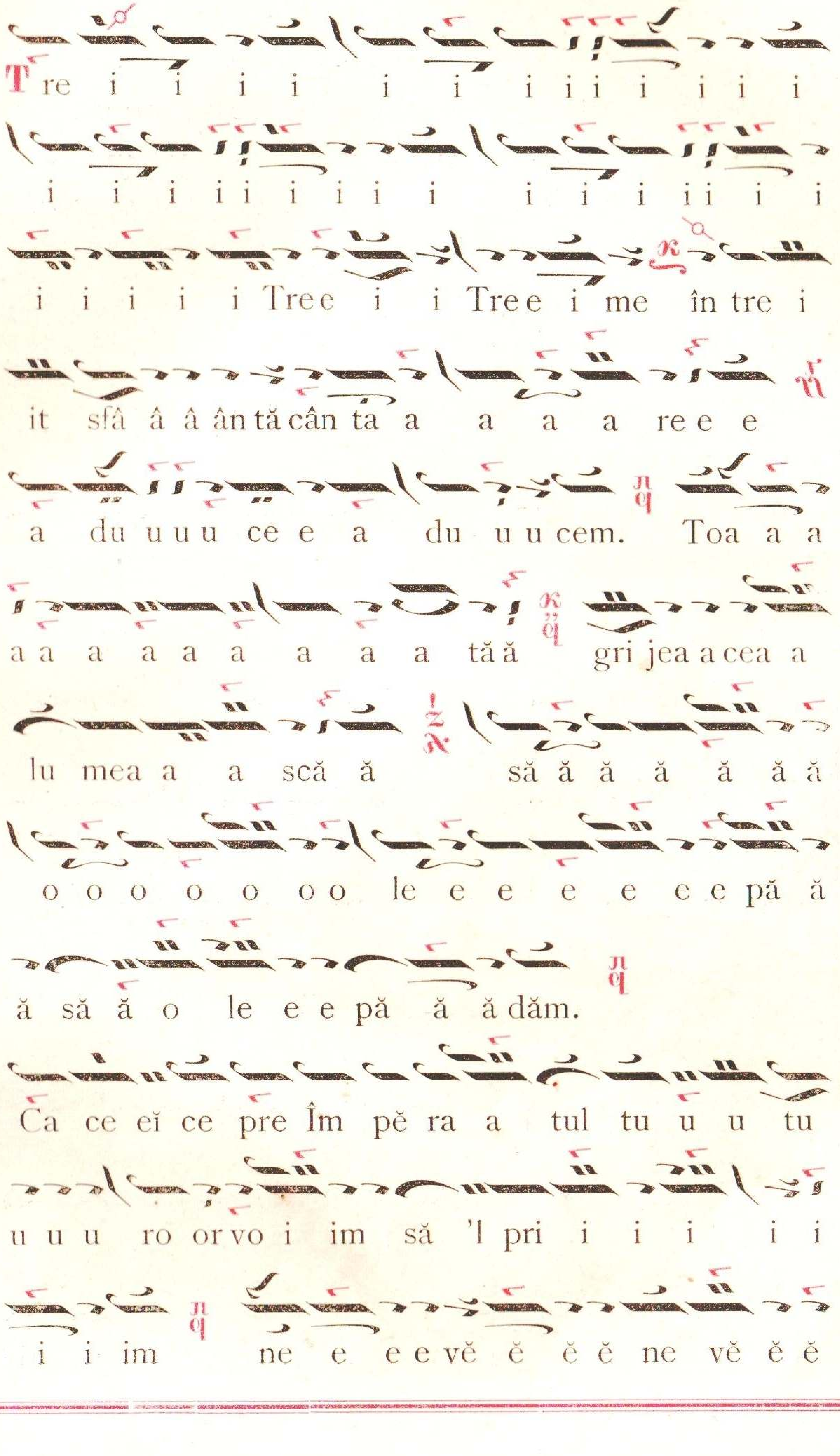
A li lu i i ia a, A li lu i i a, A a a

li i i lu u u i i i ia a a a.

HERUVIC

Pe Glasul al V-lea

Tre i i i i i i i i i i i i i
i i i i i i i i i i i i i i i i i
i i i i i Tree i i Tree i me în tre i
it sfâ â â ân tă cân ta a a a a re e e
a du u u u ce e a du u u cem. Toa a a
a a a a a a a a a a tă ă gri jea a cea a
lu mea a a scă ă să ă ă ă ă ă ă
o o o o o o o le e e e e e e pă ă
ă să ă o le e e pă ă ă dăm.
Ca ce eĭ ce pre Îm pĕ ra a tul tu u u tu
u u u ro or vo i im să 'l pri i i i i i
i i im ne e e e vĕ ĕ ĕ ĕ ne vĕ ĕ ĕ

ḍu u ut în cun gĭu u rat de ce e te e e e le

e î î î în ge e e e e în ge re e eștĭ.

A li lu i i i i ia a a a a a a.

ALT HERUVIC

Cântat de Arhidiaconul GIBESCU.

Glas al V-lea Pa.

A a a a a a a a a a a a

a a min.

Ca a a a a a a a a a a a a a a

a a a a a a a a a a a a

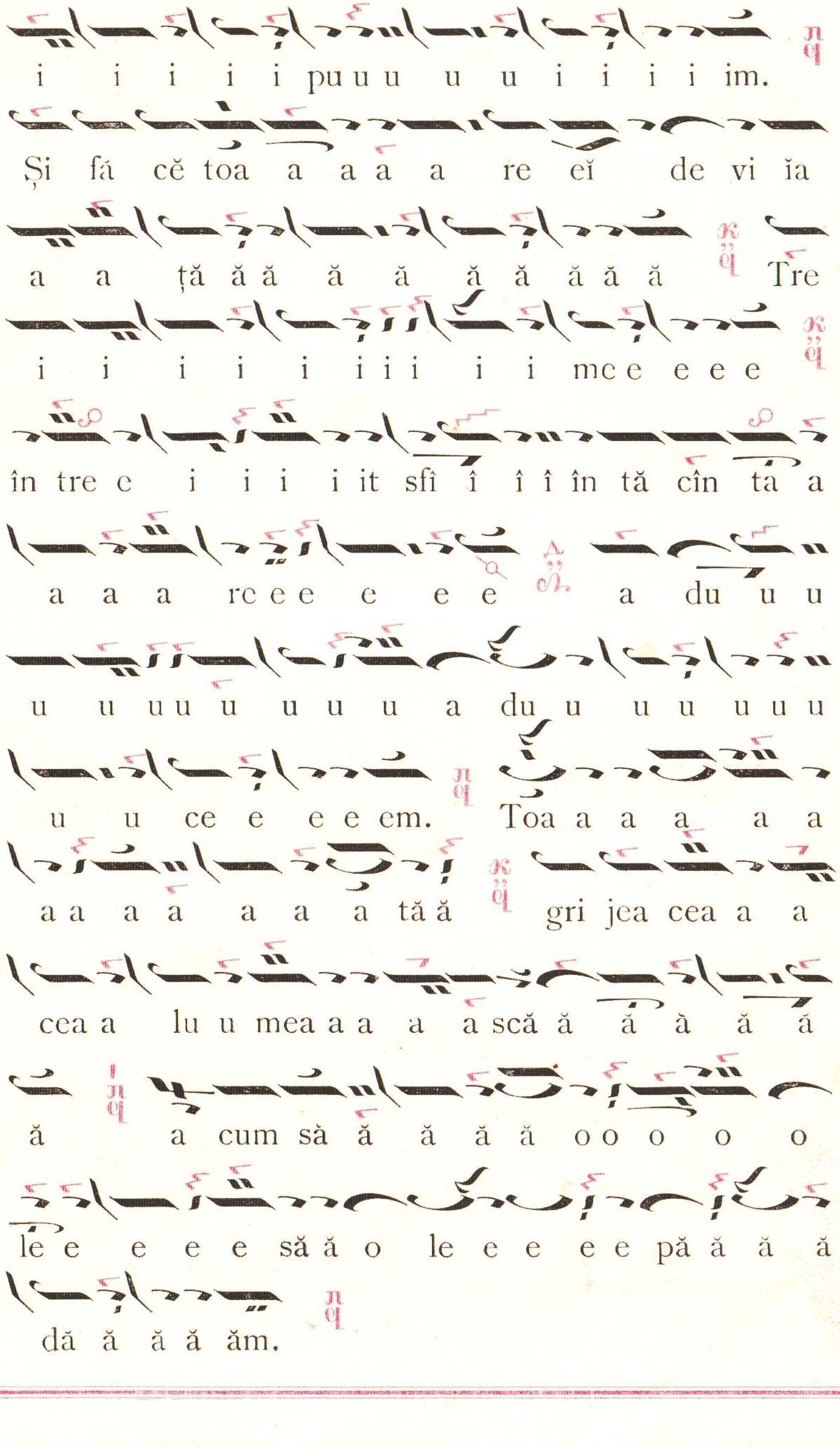
a a a a a a a a a a a a

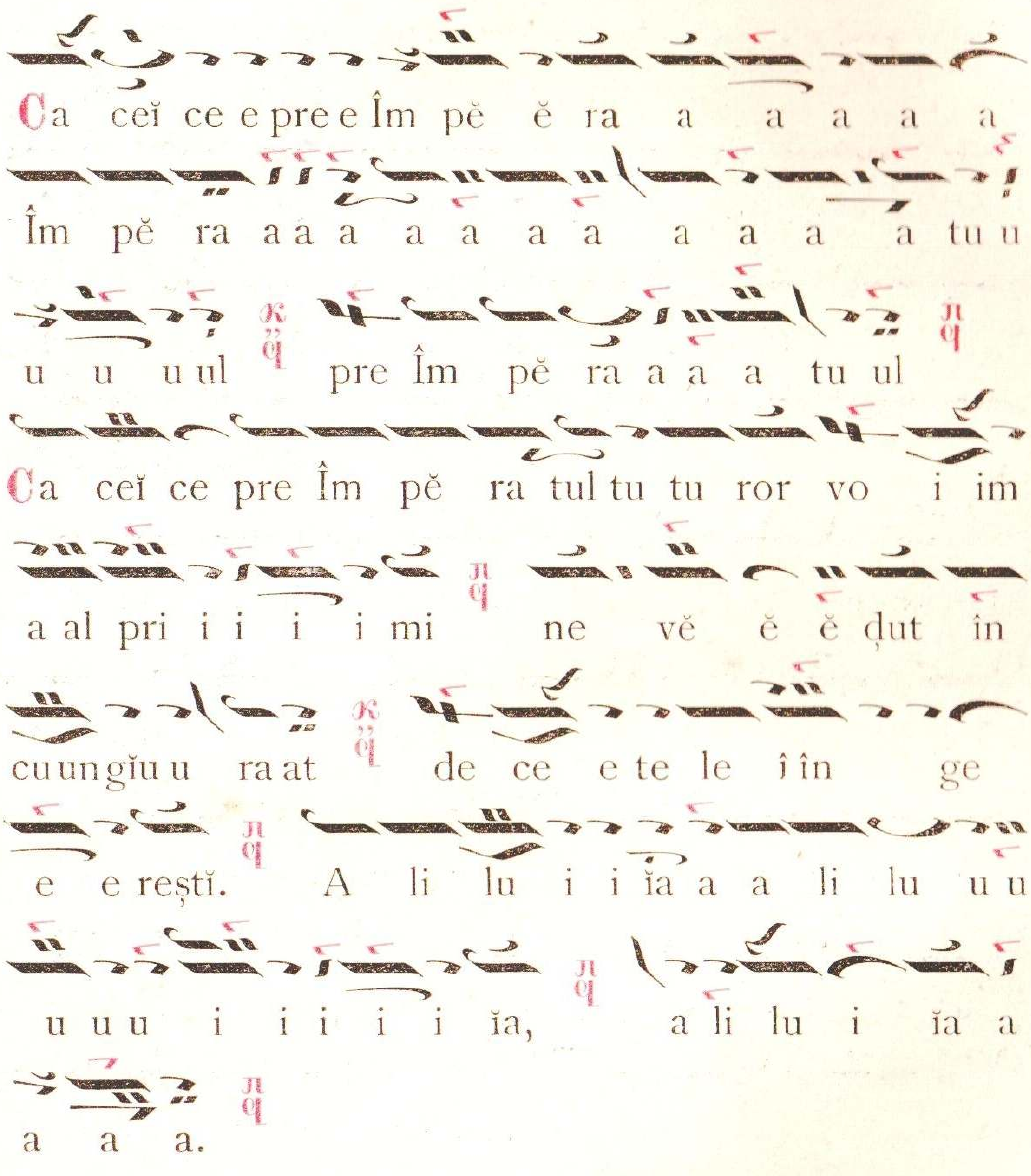
a a a a a a a a a a a a

Ca a a riĭ pre He e e e ru u u u u vi i

i i imĭ cuu u u u u ta a a a a a

a a a a cu u ta a a aĭ nă ă ă în chi

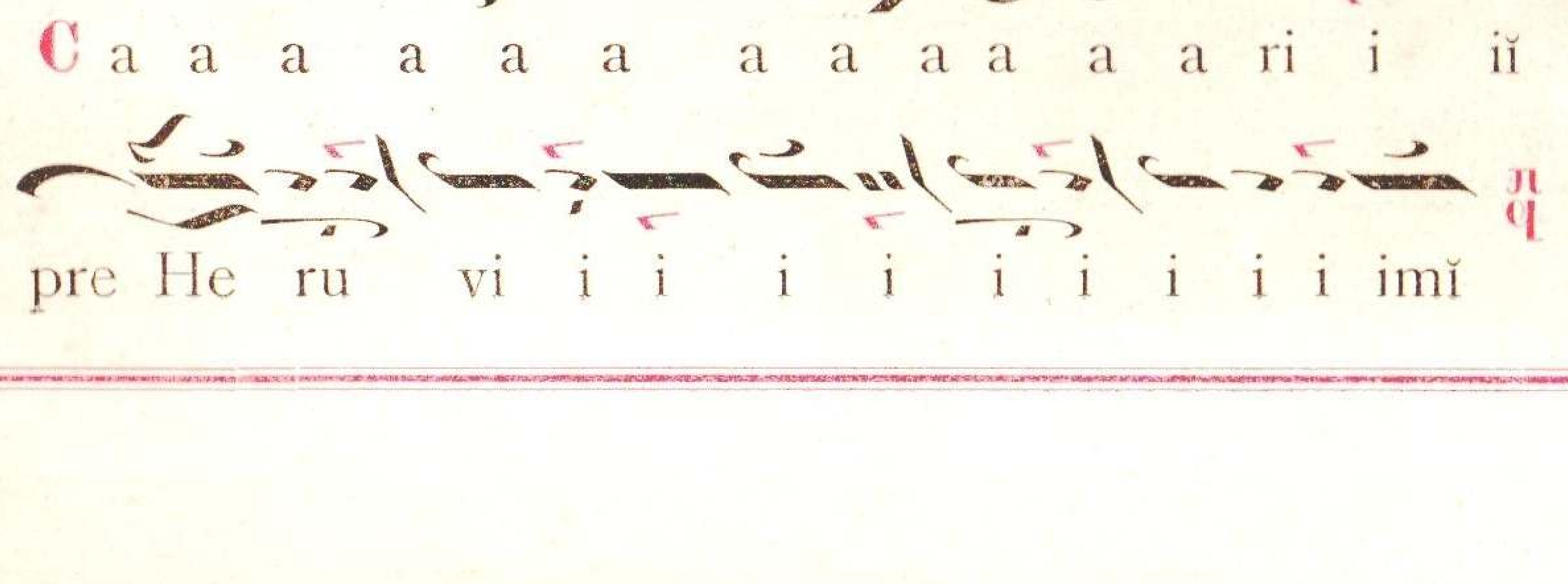

i i i i i puu u u u u i i i i im.
Și fă cĕ toa a a ă a re eĭ de vi ĭa
a a ță ă ă ă ă ă ă ă ă ă Tre
i i i i i i i i i i mce e e e
în tre e i i i i it sfî î î î în tă cîn ta a
a a a reee e e e a du u u
u u uu u u u u a du u u u u u u
u u ce e e e em. Toa a a a a a
a a a a a a a tă ă gri jea cea a a
cea a lu u mea a a a a scă ă ă ă ă ă
ă a cum sà ă ă ă ă oo o o o
le e e e e să ă o le e e e e pă ă ă ă
dă ă ă ă ăm.

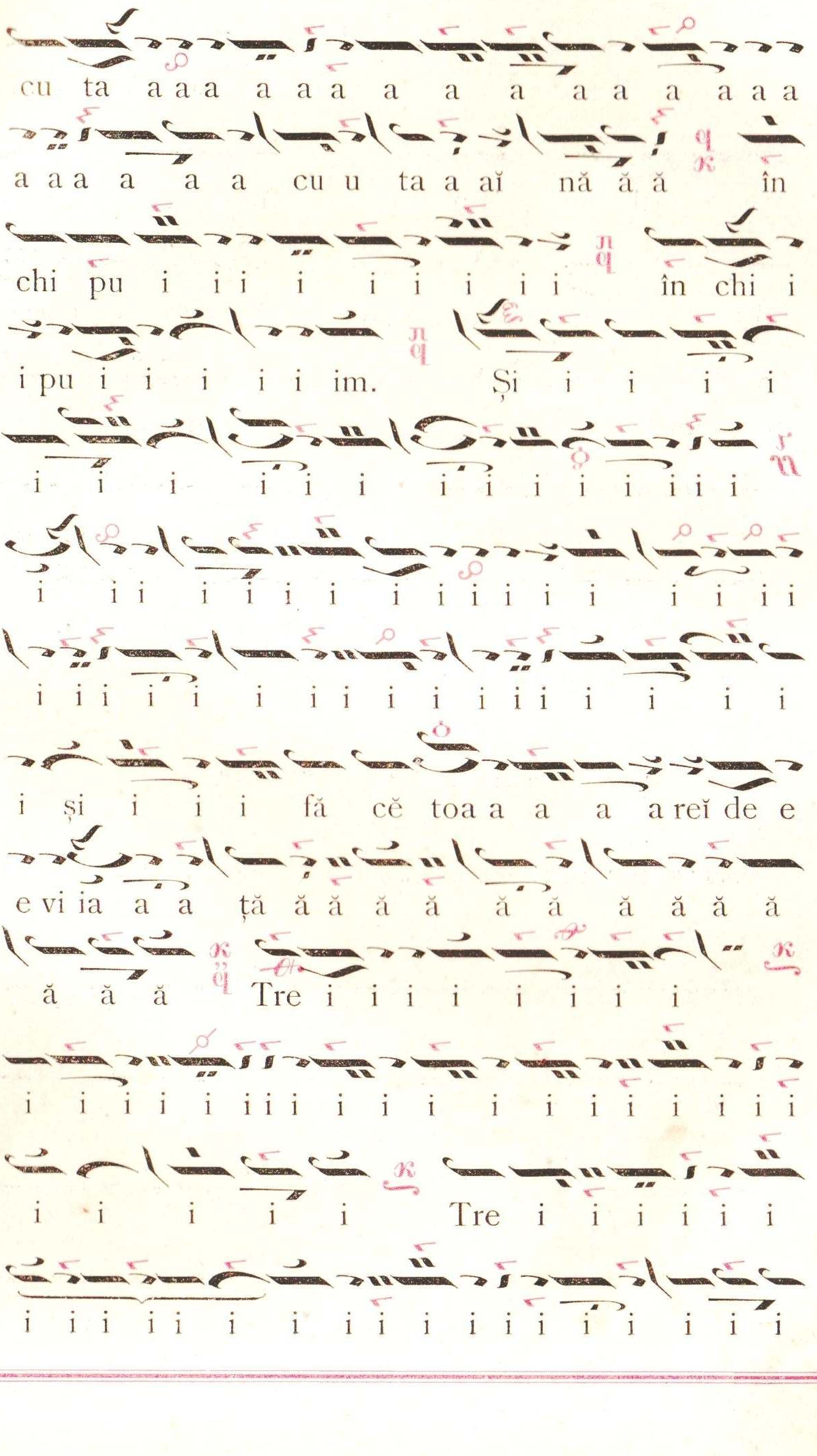

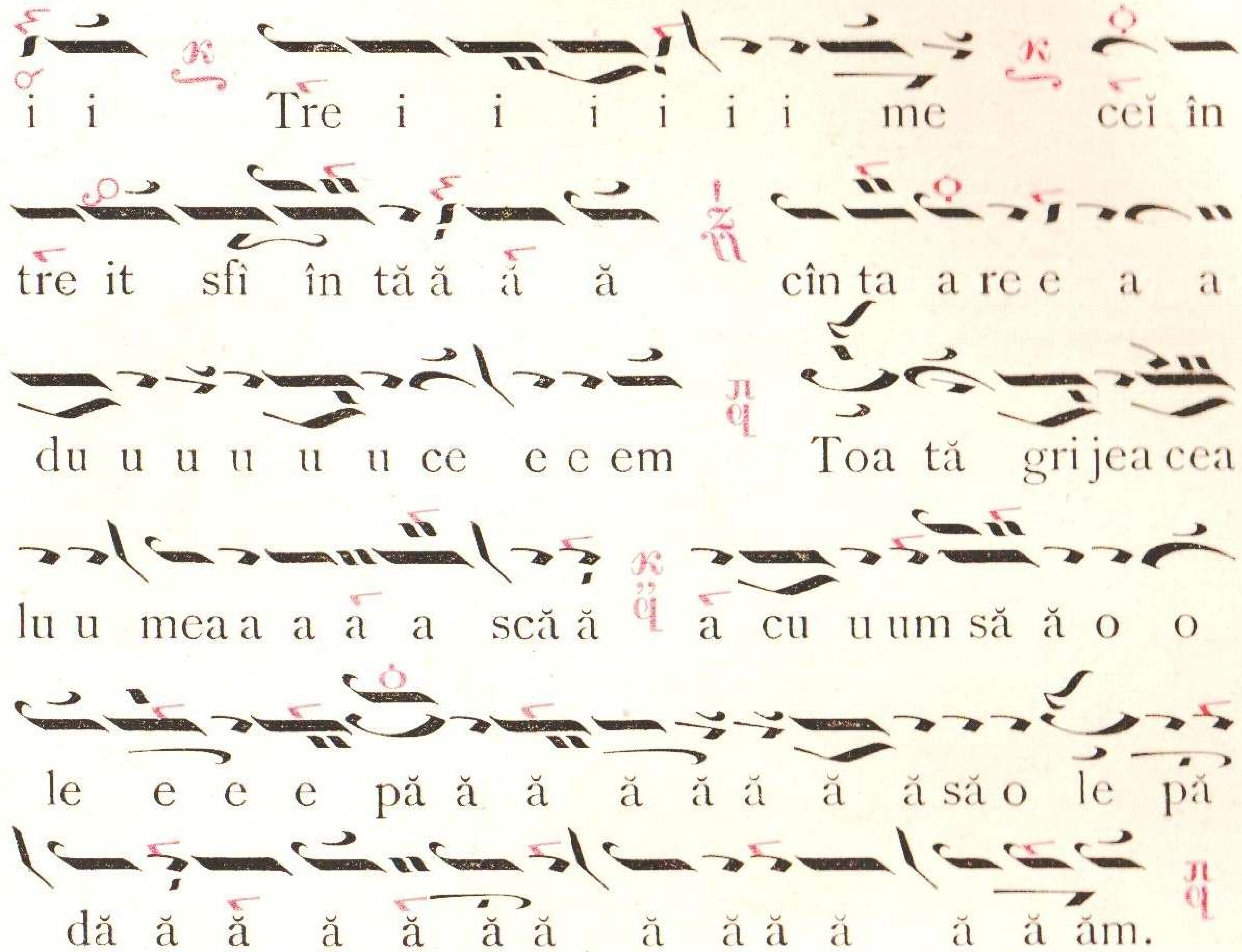
ALT HERUVIC

Compus de TEODOR GEORGESCU

Glas al V-lea Pa

cu ta a a a a a a a a a a a a a a a
a a a a a a cu u ta a aĭ nă ă ă în
chi pu i i i i i i i i i în chi i
i pu i i i i i im. Și i i i i
i i i i i i i i i i i i i i i
i i i i i i i i i i i i i i i i i i
i i i i i i i i i i i i i i i i i i
i și i i i fă cĕ toa a a a a reĭ de e
e vi ia a a ță ă ă ă ă ă ă ă ă ă ă
ă ă ă Tre i i i i i i i i i
i i i i i i i i i i i i i i i i i i i
i i i i i Tre i i i i i i
i i i i i i i i i i i i i i i i i i i

NB. Ca pre Împĕratul să se vadă la pag. 119.

ALT HERUVIC PANEGIRIC

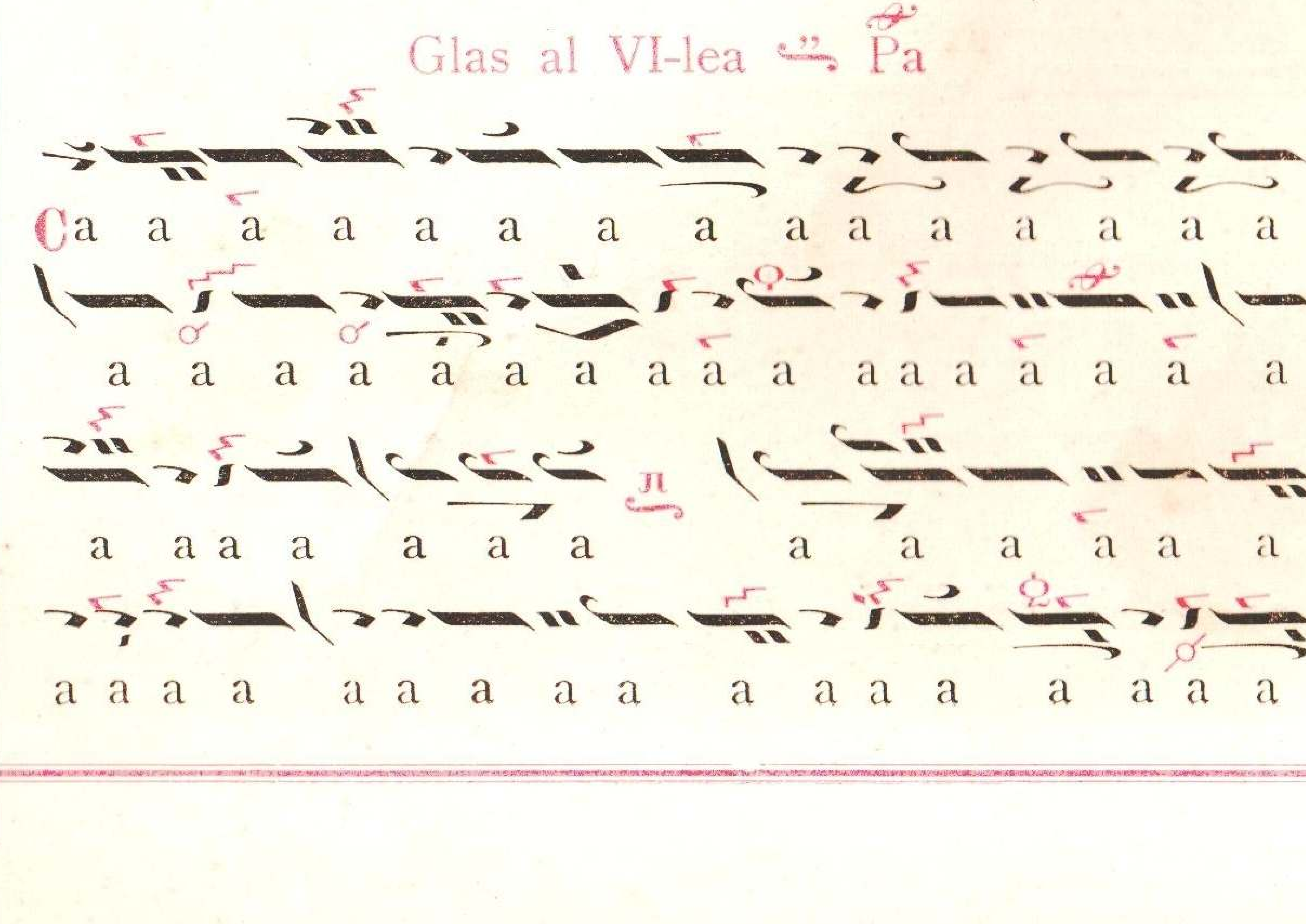
Lucrat de STEFAN POPESCU

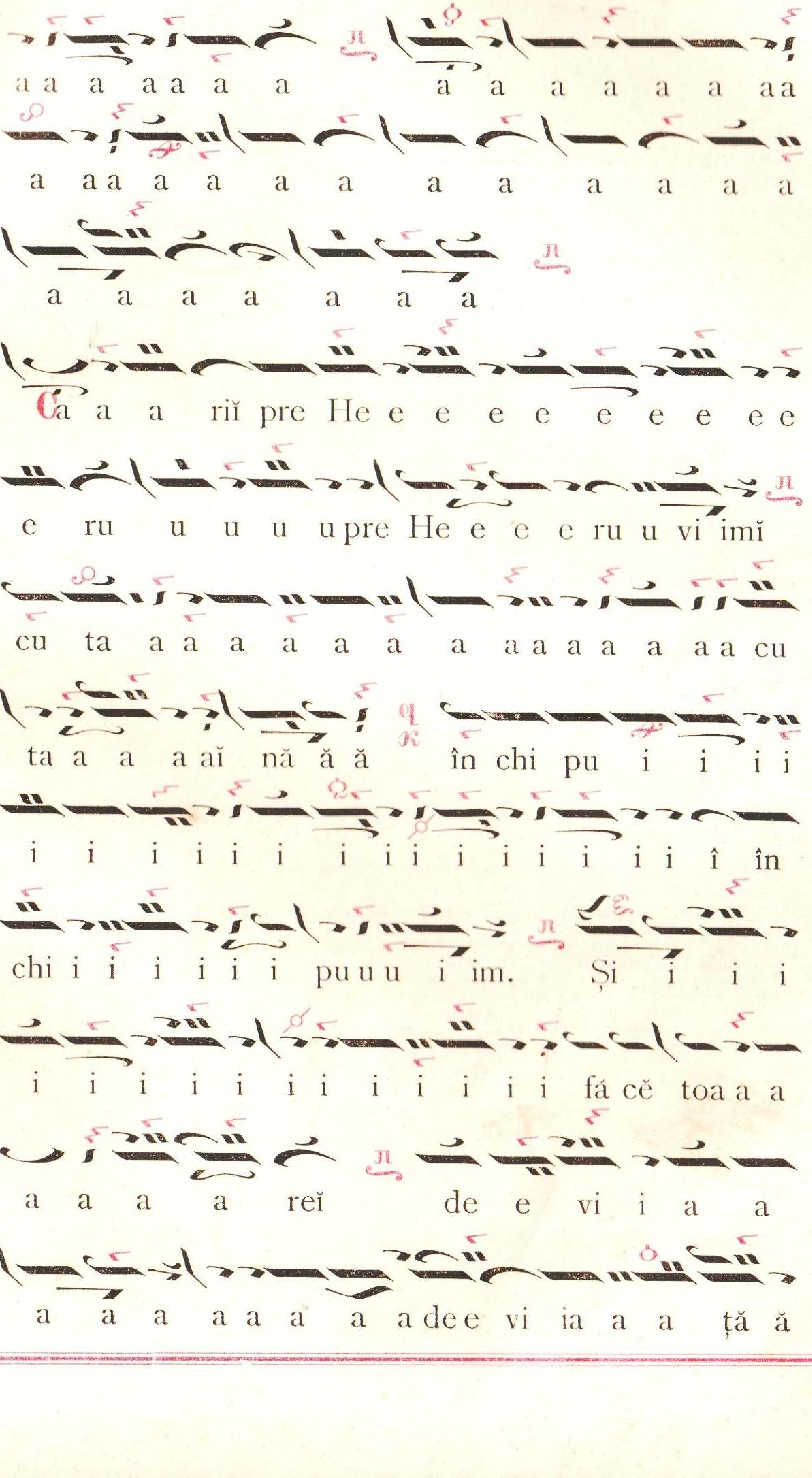
ȘI

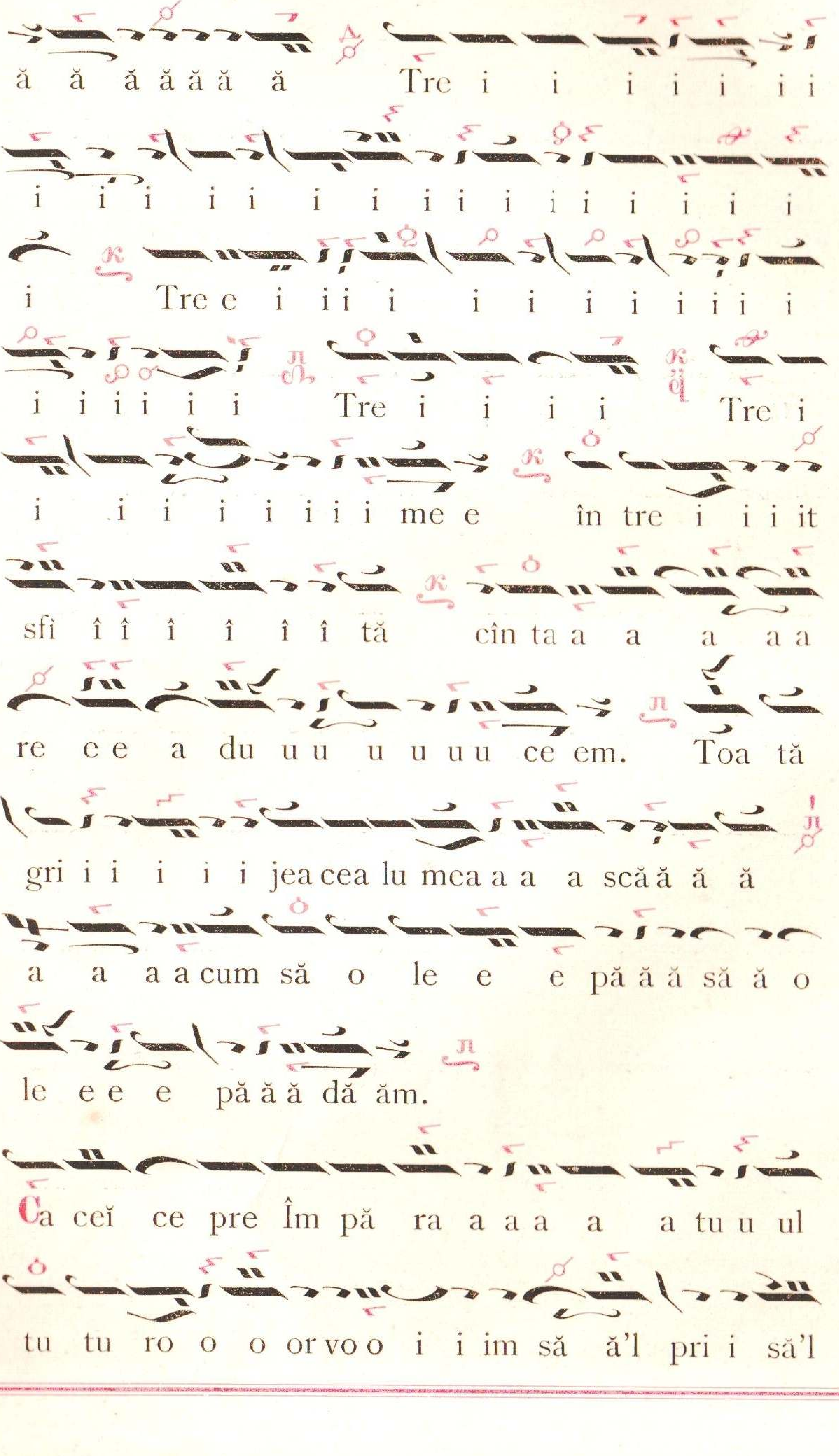
Dedicat I. P. S. Mitropolit Primat D. D. IOSIF GHEORGHIAN

Cu ocasia visiteĭ ce a făcut la seminarul Nifon la finele anuluĭ școlar 1899-1900.

Glas al VI-lea Pa

a a a a a a a a a a a a a a aa
a aa a a a a a a a a a a
a a a a a a a
Ca a a riĭ pre He e e e e e e e ee
e ru u u u u pre He e e e ru u vi imĭ
cu ta a a a a a a a a a a a a a a cu
ta a a a aĭ nă ă ă în chi pu i i i i
i i i i i i i i i i i i i i i î în
chi i i i i i i pu u u i im. Și i i i
i i i i i i i i i i i i fă cĕ toa a a
a a a a reĭ de e vi i a a
a a a a a a a a dee vi ia a a ță ă

ă ă ă ă ă ă ă Tre i i i i i i i
i i i i i i i i i i i i i i i i
i Tre e i ii i i i i i i i i i
i i i i i i Tre i i i i Tre i
i i i i i i i i me e în tre i i i it
sfi î î î î î î tă cîn ta a a a a a
re e e a du u u u u u u ce em. Toa tă
gri i i i i i jea cea lu mea a a a scă ă ă ă
a a a a cum să o le e e pă ă ă să ă o
le e e e pă ă ă dă ăm.
Ca ceĭ ce pre Îm pă ra a a a a a tu u ul
tu tu ro o o or vo o i i im să ă'l pri i să'l

pri i i i i mim ne vĕ ĕ ĕ dut încun

ju u u u u ra a at de ce e e e

te e e le e î î î în ge e e î în ge

re e eștĭ. A a li lu u u i i i i

a a a a a a a a a a.

ÎNTRU MULȚĬ ANĬ STĂPÂNE.

Glasul al II-lea

In tru mu u u ulțĭ a a anĭ stă ă pâ â â

ne e e.

Altul pe glasul al V-lea Pa.

Î în tru mulțĭ a a anĭ stăă ă pâ â â â â â ne.

Altul pe glasul al VI-lea Pa.

Î în tru mu u u ulțĭ a a anĭ stă pâ â â â â â ne e.

Altul pe glasul al VIII-lea Ni.

Ân tru mu u ulți a a anĭ stă ă ă pâ â â â â ne.

IUBITE-VOĬ DOAMNE

Cum o cântă Arhiereul NIFON PLOEȘTEANU.

Glasul al III-lea Ga Ť

Iu bi te voĭ Doa a a am ne vîr tu u tea mea a

Domnul e e ste în tă ri i i i reaia a a mea

a a a și scă pa rea mea și i i isbă

ă ă ă ă vi i to o ru ul meŭ.

SIMBOLUL CREDINȚEĬ.

Pus pe melodie de ANTON PANN

Glasul al V-lea Pa. Ť

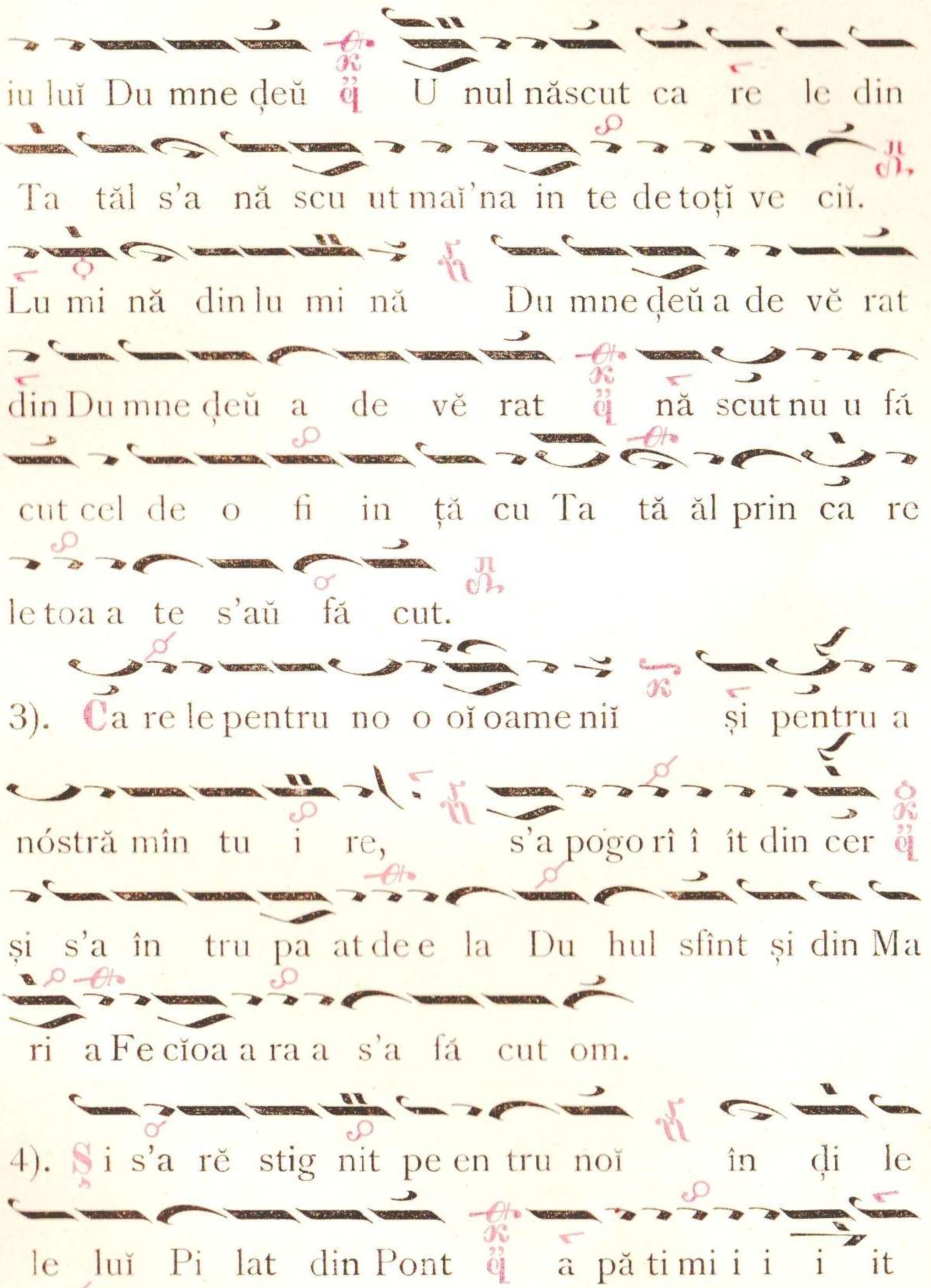
1). Cred întru U nul Dumne ḑeŭ Ta tăl a to

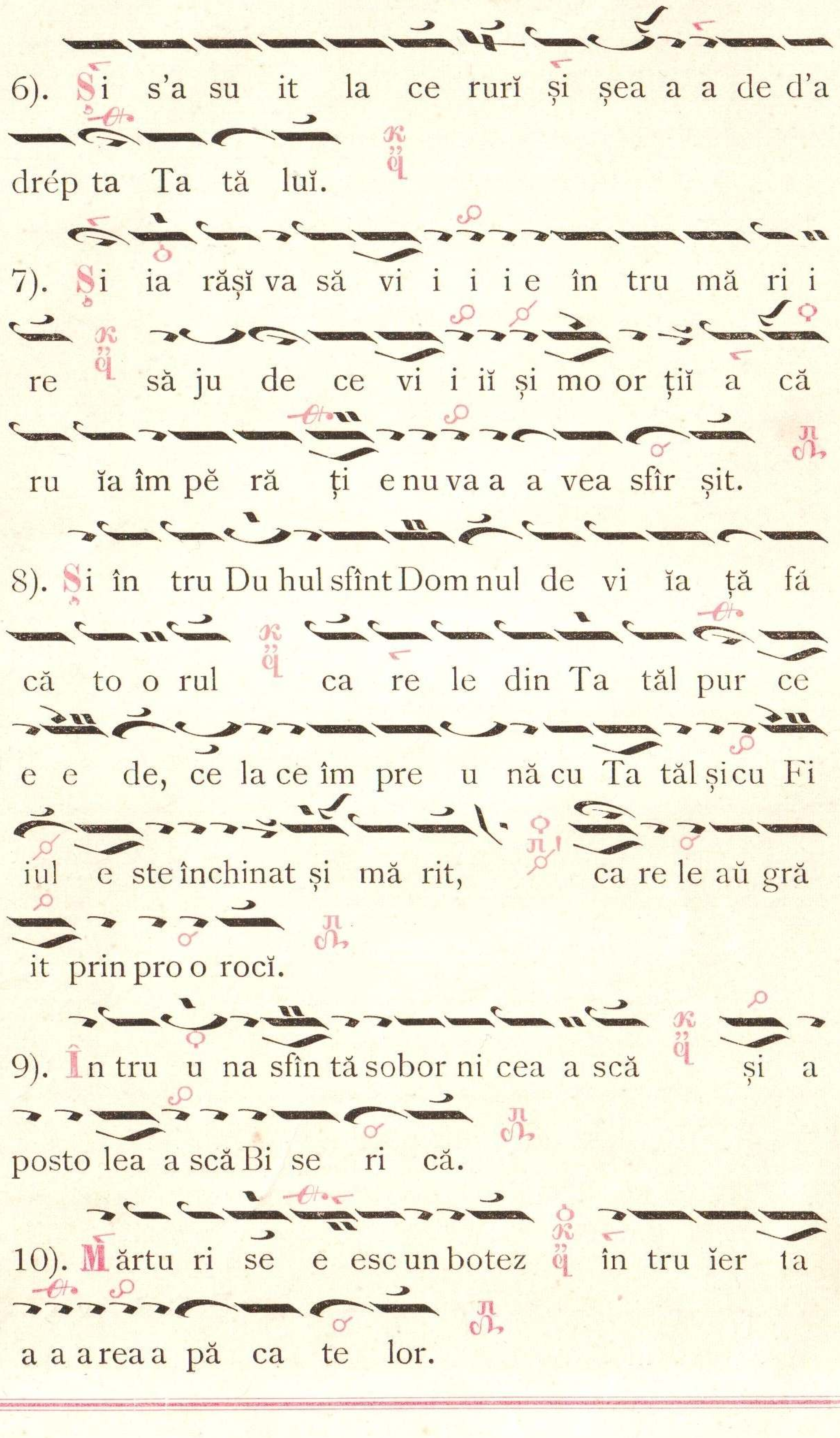
ot ți i to o rul fă că to rul ce e ru luĭ și i

al pă mên tu luĭ vĕ ḑu u te e lor tu tu

lor și i ne vă zu te lor.

2). Și în tru U nul Domn I i sus Christos Fi

iu luĭ Du mne ḑeŭ U nul născut ca re le din
Ta tăl s'a nă scu ut maĭ'na in te de toţĭ ve ciĭ.
Lu mi nă din lu mi nă Du mne ḑeŭ a de vĕ rat
din Du mne ḑeŭ a de vĕ rat nă scut nu u fă
cut cel de o fi in ţă cu Ta tă ăl prin ca re
le toa a te s'aŭ fă cut.
3). Ca re le pentru no o oĭ oame niĭ şi pentru a
nóstră mîn tu i re, s'a pogo rî î ît din cer
şi s'a în tru pa at de e la Du hul sfînt şi din Ma
ri a Fe cĭoa a ra a s'a fă cut om.
4). Şi s'a rĕ stig nit pe en tru noĭ în ḑi le
le luĭ Pi lat din Pont a pă ti mi i i i it
şi s'a în gropat.
5). Şi a în vi at a tre ĭa ḑi dupre Scripturĭ.

6). Și s'a su it la ce ruri și șea a a de d'a
drép ta Ta tă luĭ.
7). Și ia rășĭ va să vi i i i e în tru mă ri i
re să ju de ce vi i iĭ și mo or țiĭ a că
ru ĭa îm pĕ ră ți e nu va a a vea sfîr șit.
8). Și în tru Du hul sfînt Dom nul de vi ĭa ță fă
că to o rul ca re le din Ta tăl pur ce
e e de, ce la ce îm pre u nă cu Ta tăl și cu Fi
iul e ste închinat și mă rit, ca re le aŭ gră
it prin pro o rocĭ.
9). În tru u na sfîn tă sobor ni cea a scă și a
posto lea a scă Bi se ri că.
10). Mărtu ri se e esc un botez în tru ĭer ta
a a a rea a pă ca te lor.

11). Aște e ept în vi e e rea mor ți lor.

12). Și vi a ța vea cu luĭ ce va să fi i e A

mi i i i i i in.

RĔSPUNSURĬ LA SF. LITURGHIE.

Modificate dupĕ originalul rĕposatuluĭ întru fericire Mitropolit Iosif Naniescu,

DE

STEFAN POPESCU

Ehul VIII Ni

Pre Ta tăl pre Fi iul și pre sfîn tu ul Du u uh

Tre i i mea cea a de o fi i in ță

și i ne despăr ți i i i i tă.

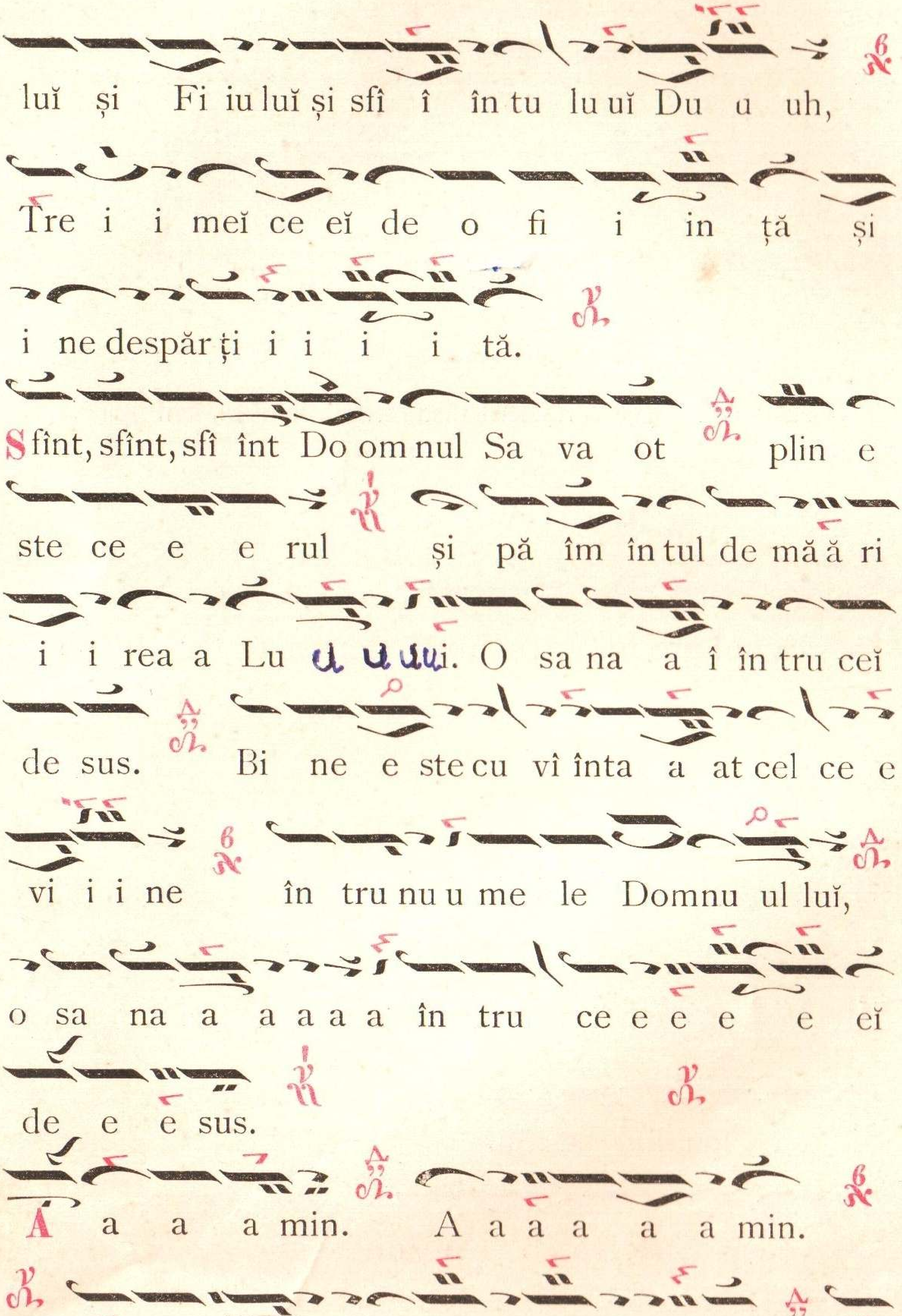
Mi la pă ciĭ jert fa a la a a a u deĭ.

Și cu Du hul tĕ ĕŭ.

A ve em către Do o o mnul.

Cu vred ni ci i i i e și cu u drep ta te

e e ste a ne în chi na a Ta a tă

luĭ și Fi iu luĭ și sfî î în tu lu uĭ Du u uh,
Tre i i meĭ ce eĭ de o fi i in ță și
i ne despăr ți i i i i tă.
Sfînt, sfînt, sfî înt Do om nul Sa va ot plin e
ste ce e e rul și pă îm în tul de mă ă ri
i i rea a Lu a u uui. O sa na a î în tru ceĭ
de sus. Bi ne e ste cu vî înta a at cel ce e
vi i i ne în tru nu u me le Domnu ul luĭ,
o sa na a a a a a în tru ce e e e e eĭ
de e e sus.
A a a a min. A a a a a a min.
Pre Ti i ne e te lă ă u u u u dăm pre
Ti i ne bi i ne e te cu u vî î î în tă ăm

Ți i i e îțĭ mul țu mi im Doa a a a

a a oa am ne e e e e e și ne ru gă ăm

Ți i i i i i i i i i e e Du mne ḍe

e e e e u luĭ no o o stru.

Alte răspunsurĭ de Preotul IONIȚĂ NĂPÂRCĂ.

Glasul al VI-lea Pa T.

Și cu Du hul tĕŭ.

Pre Ta a tăl pre Fi iul și pre sfîn tul Duh Tre

i mea cea de o fi i in ță și ne des păr

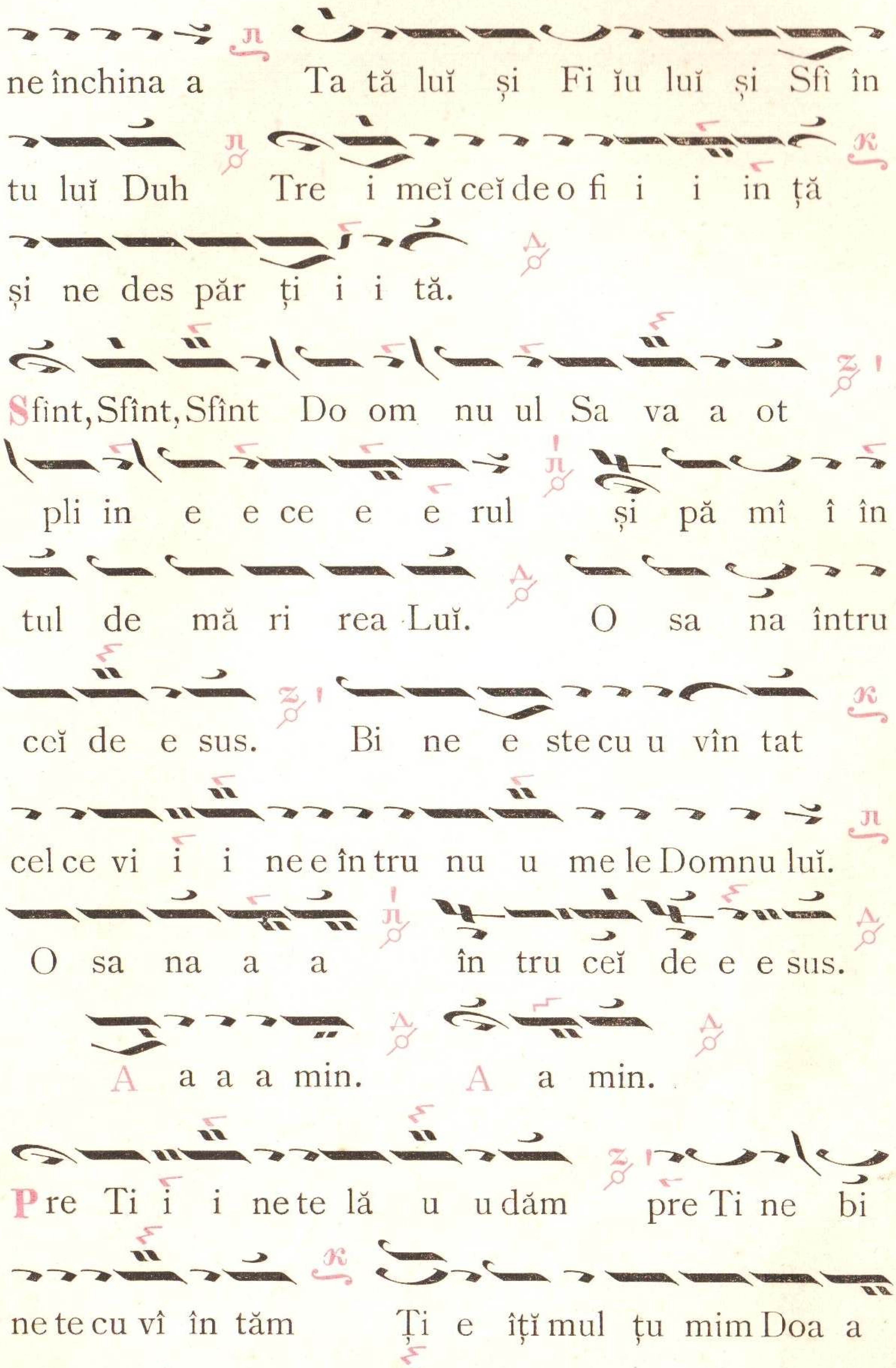
ți i i tă.

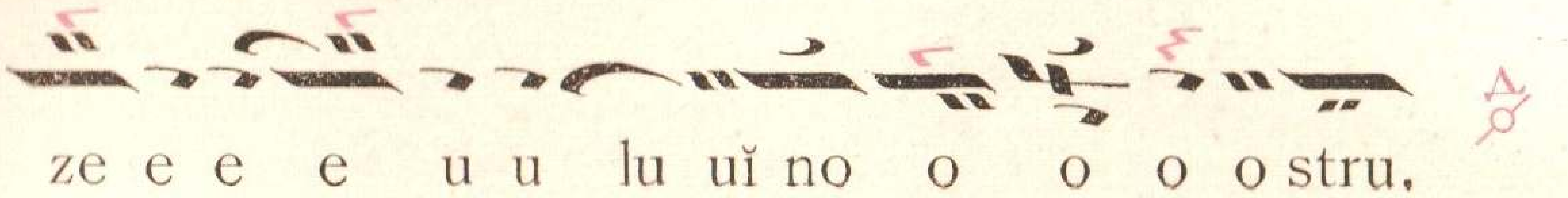
Mi la pă ă ă ciĭ jert fa la u deĭ.

Și cu Du hul tĕŭ.

A ve em că tre Domnul.

Cu vred ni ci i e și cu drepta te e e e ste e a

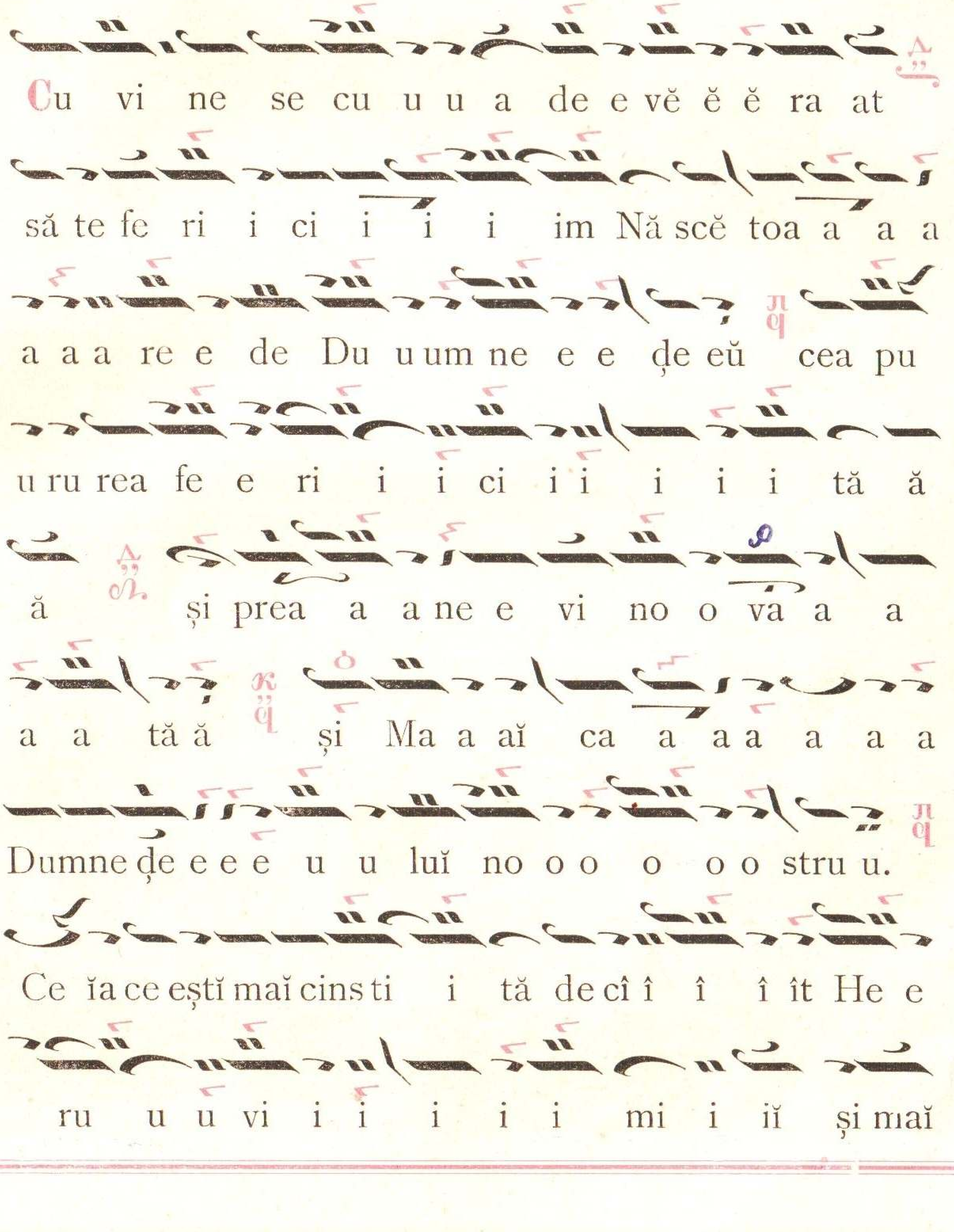

ne închina a Ta tă luĭ și Fi ĭu luĭ și Sfî în
tu luĭ Duh Tre i meĭ ceĭ de o fi i i in ță
și ne des păr ți i i tă.
Sfînt, Sfînt, Sfînt Do om nu ul Sa va a ot
pli in e e ce e e rul și pă mî î în
tul de mă ri rea Luĭ. O sa na întru
ceĭ de e sus. Bi ne e ste cu u vîn tat
cel ce vi i i ne e în tru nu u me le Domnu luĭ.
O sa na a a în tru ceĭ de e e sus.
A a a a min. A a min.
Pre Ti i i ne te lă u u dăm pre Ti ne bi
ne te cu vî în tăm Ți e îți mul țu mim Doa a
am ne și ne ru găm Ți i i e Du u mne

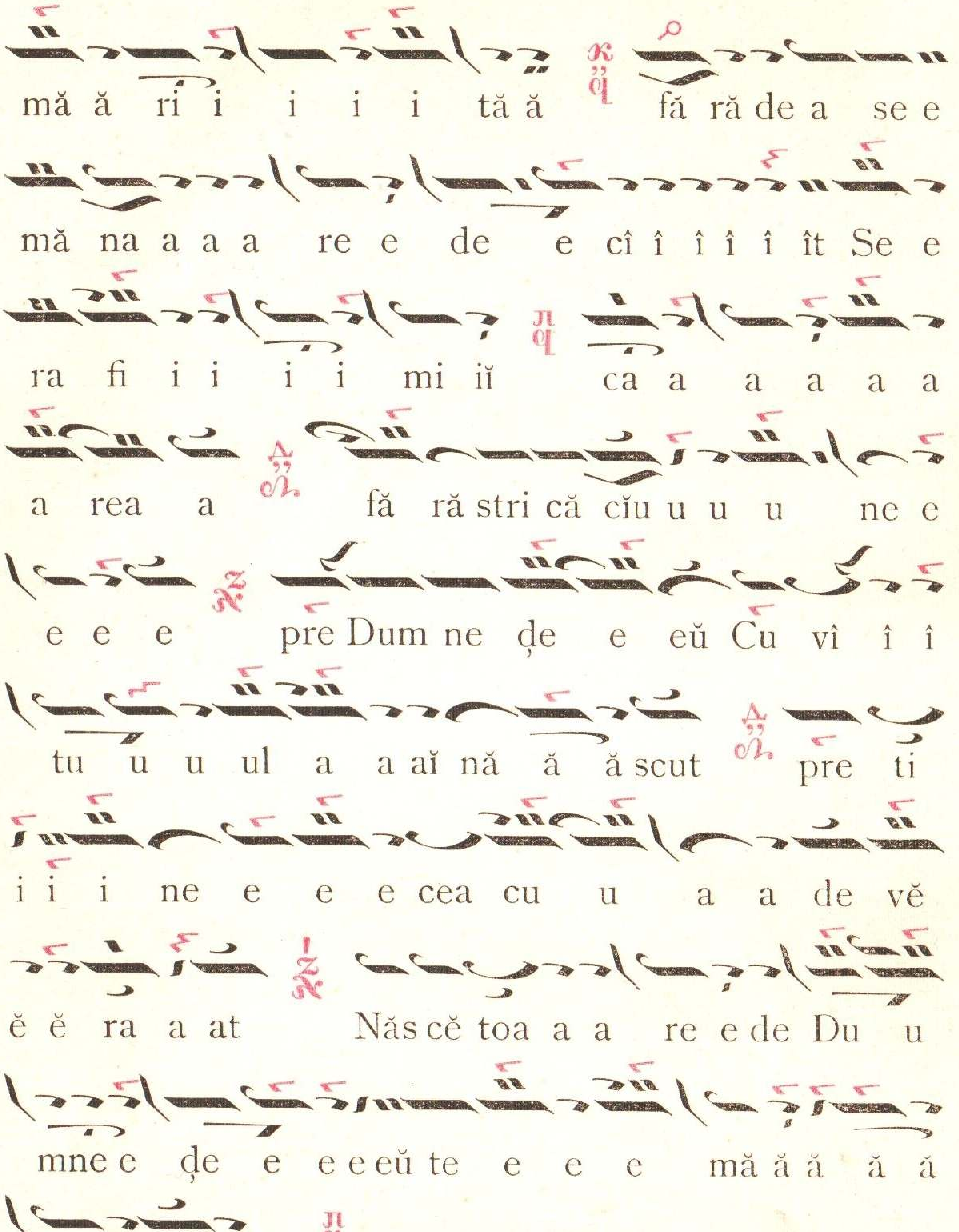

AXION

Prelucrat de rĕposatul întru fericire Mitropolitul IOSIF NANIESCU
ȘI
Cântat de Diaconul ATANASIE ENESCU, fost la biserica Domnița Bălașa.

Glasul I-iŭ Pa. T.

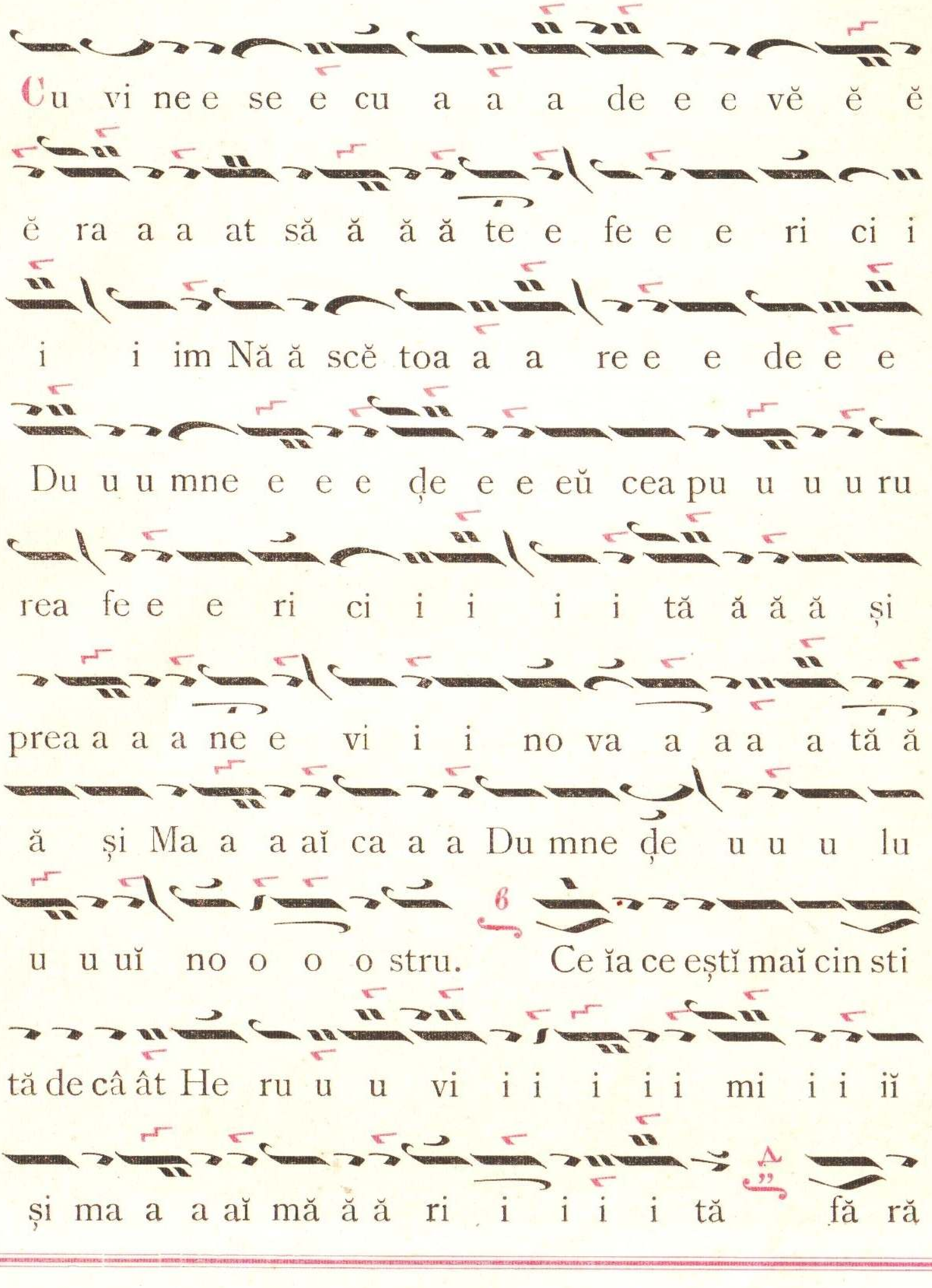

mă ă ri i i i i tă ă fă ră de a se e
mă na a a a re e de e cî î î î î ît Se e
ra fi i i i i mi iĭ ca a a a a a
a rea a fă ră stri că cĭu u u u ne e
e e e pre Dum ne ḍe e eŭ Cu vî î î
tu u u ul a a aĭ nă ă ă scut pre ti
i i i ne e e e cea cu u a a de vĕ
ĕ ĕ ra a at Năs cĕ toa a a re e de Du u
mne e ḍe e e e eŭ te e e e mă ă ă ă ă
ri i i im.

ALT AXION

COMPUS DE IEROMONAHUL MACARIE.

Care se cântă când vine Arhiereul în biserică și se inchină la sfintele icóne.

Glasul al II-lea Di

dea se mă na re de câât Se ra a a fi i i i

i i mi i i iĭ ca a a a rea a a fă ră stri că ă ă

cĭu u u u u u ne pre Du mne ḍe e e eŭ Cu

u u u vĭ în tu u u ul a a aĭ nă ă ă scut

pre ti i i ne cea cu u a a de vĕ ra a a

a a at Nă ă scĕ toa a a a re de Du u u mne e

ḍe e eŭ te e e mă ă ă ri i i im.

CUVINE-SE CU ADEVĔRAT

Glasul al V-lea, cu isonul de la Ke de sus.

Lucrat de D-nul **STEFAN POPESCU**

ȘI

DEDICAT

Prea Sfințitului Arhiereŭ Nifon Ploeșteanu

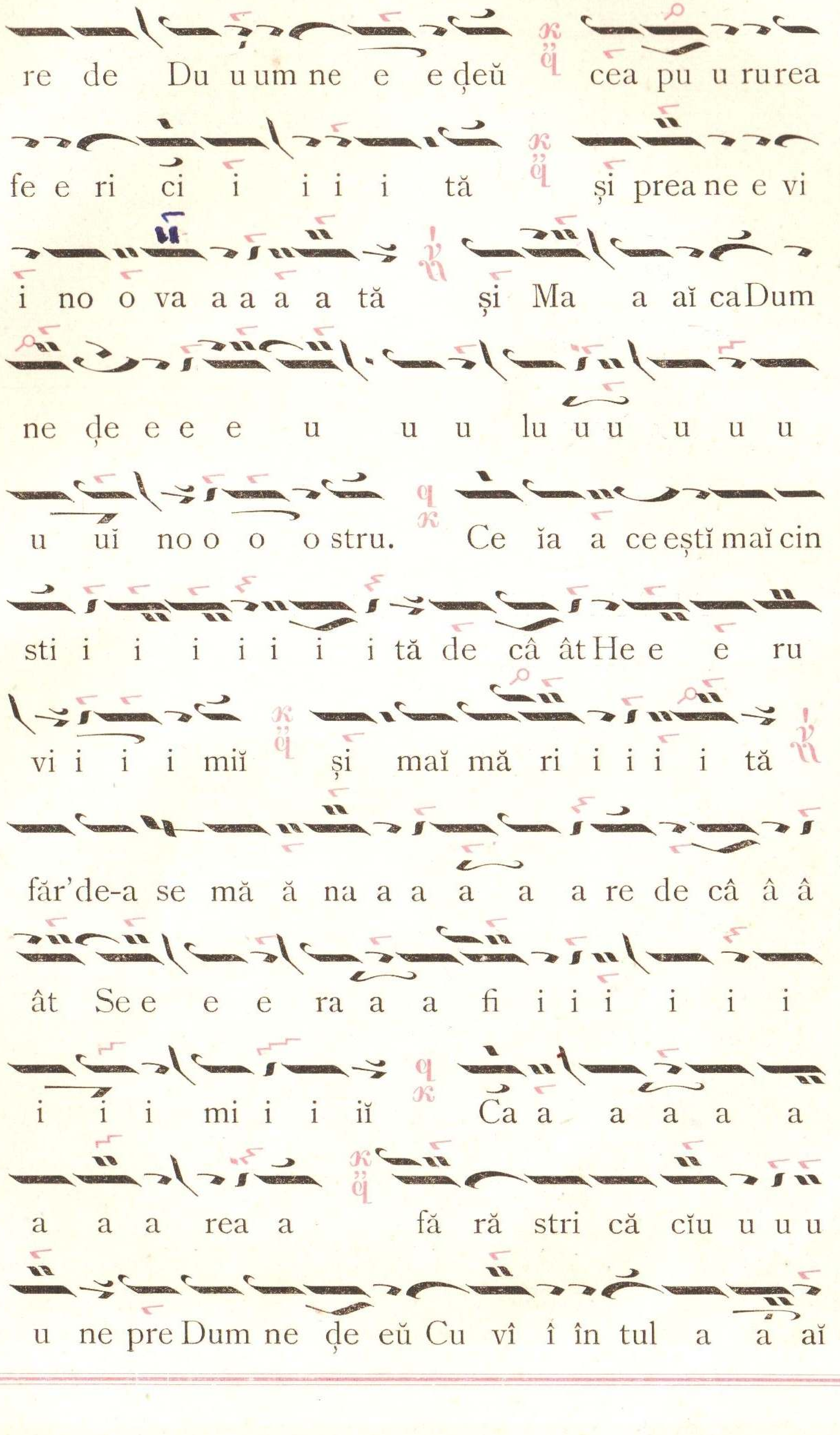
Vicarul Sfinteĭ Mitropoliĭ a Ungro-Vlachieĭ

Fostul sĕŭ elev, în semnul dragosteĭ, al amintireĭ și al stimeĭ sincere din partea autoruluĭ

Ke.

C u vi i ne se cu a a de vĕ rat să

te fe ri ci i im Nă ă scĕ toa a a

re de Du u um ne e e ḑeŭ cea pu u ru rea
fe e ri ci i i i i tă și prea ne e vi
i no o va a a a a tă și Ma a aĭ ca Dum
ne ḑe e e e u u u lu u u u u u
u uĭ no o o o stru. Ce ĭa a ce eștĭ maĭ cin
sti i i i i i i i tă de câ ât He e e ru
vi i i i miĭ și maĭ mă ri i i i i tă
făr'de-a se mă ă na a a a a a re de câ â â
ât Se e e e ra a a fi i i i i i i
i i i mi i i iĭ Ca a a a a a
a a a rea a fă ră stri că cĭu u u u
u ne pre Dum ne ḑe eŭ Cu vî î în tul a a aĭ

nă ă ă ă scut pre Ti i i i i i i ne e

e cea a a a du u pre a a de e vĕ ĕ ĕr

Nă scĕ toa a re e de e e Du um ne e e e e

ḍe e e eŭ te mă ă ri i i i i i i i

i i i i i i i i im. 1 Iulie 1895.

ALT AXION, NUMIT AGEM ASIRAN.

Compus de D-nul STEFAN POPESCU

și dedicat D-luĭ IOAN ROZESCU, epitrop al Seminaruluĭ Nifon din Bucureștĭ.

Glasul al V-lea Pa

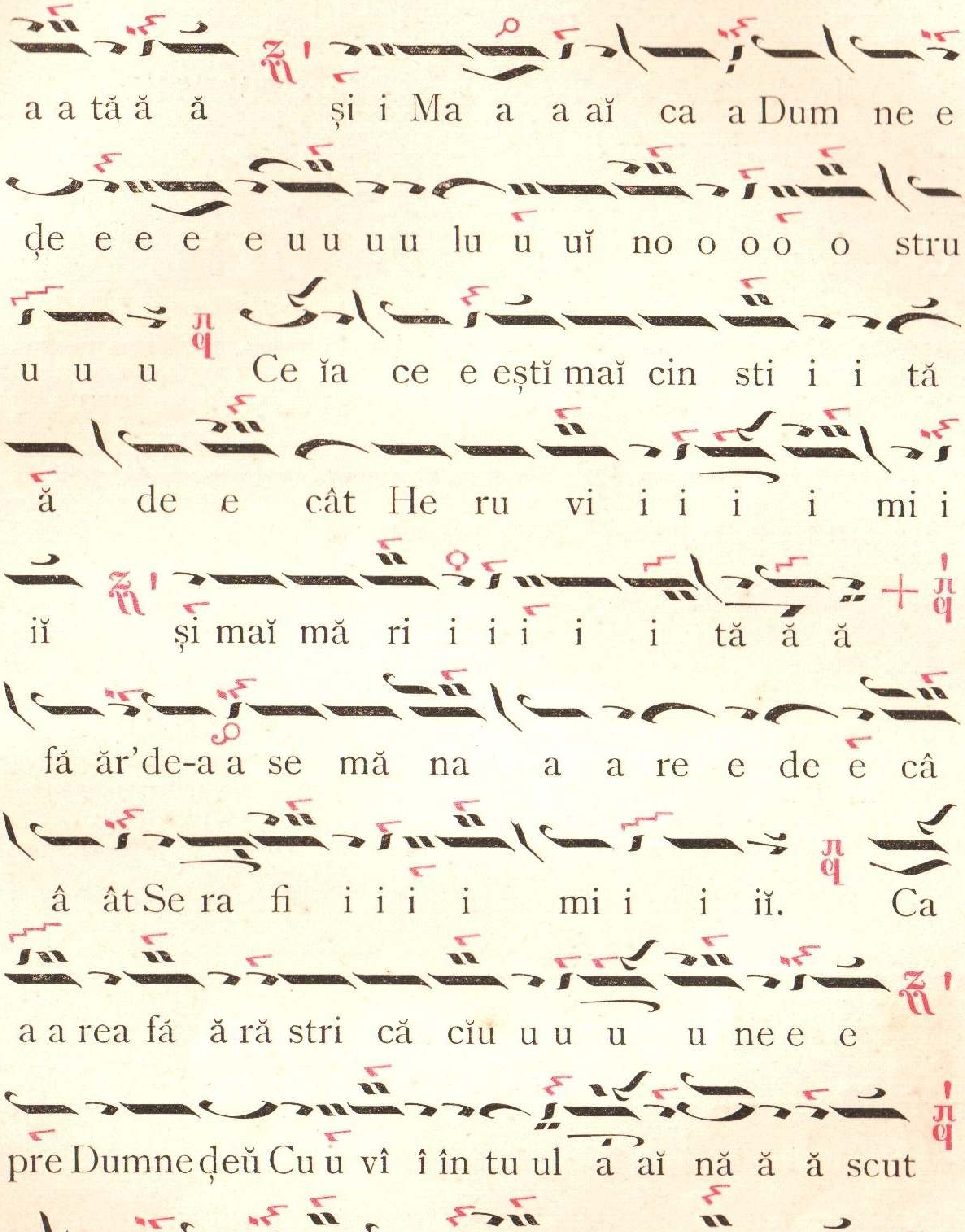
Cu vi i i ne se cu u u a de e vĕ ĕ

ra a at să te fe ri ci i i i im Nă

scĕ ă toa a a a a re e e de e Du u um ne e

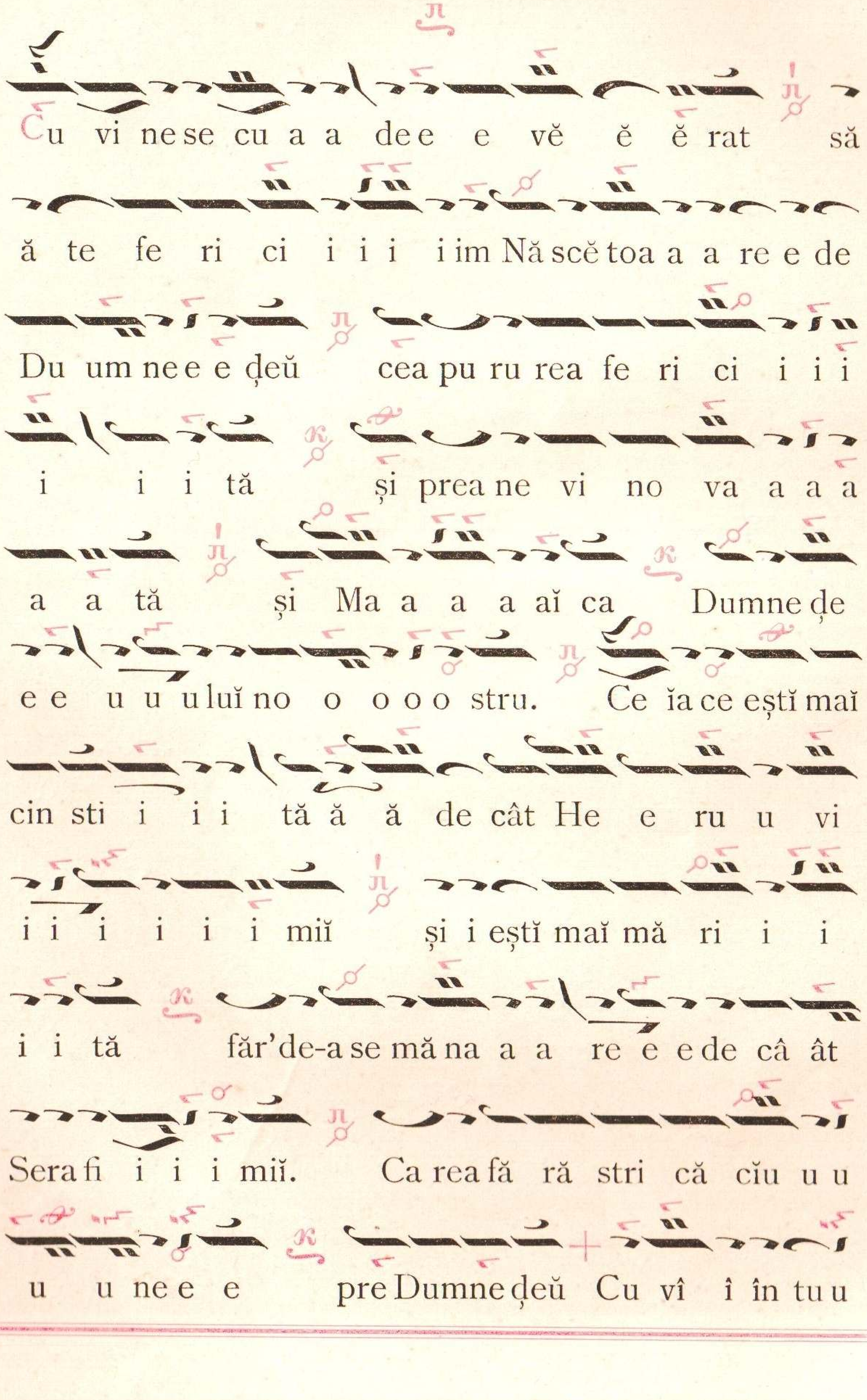
e ḍe eŭ cea pu u u ru rea fe ri i ci i

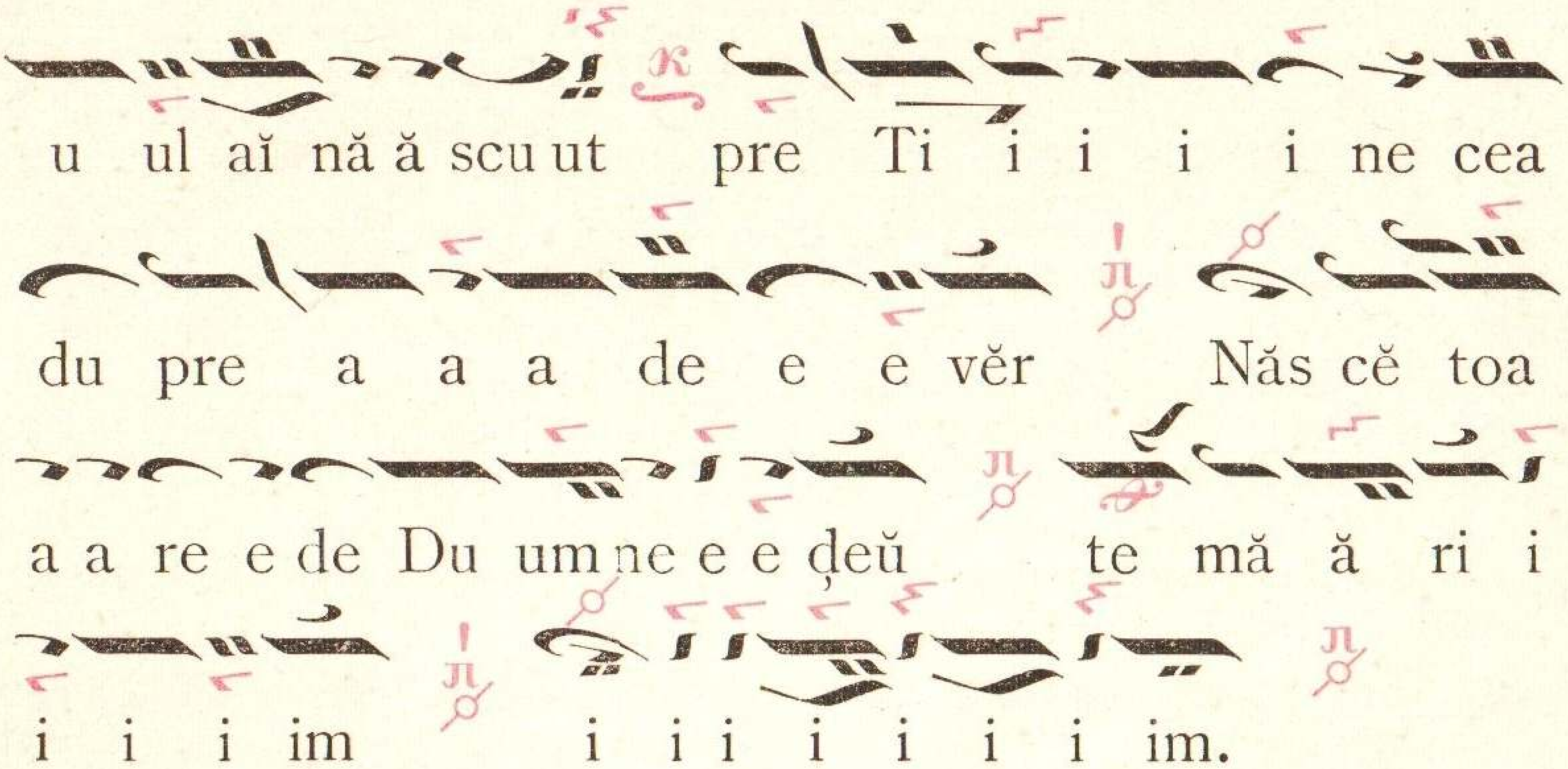
i i i tă ă ă și prea a ne vi no va a a a

a a tă ă ă și i Ma a a aĭ ca a Dum ne e
ḍe e e e e u u u u u lu u uĭ no o o o o stru
u u u Ce ĭa ce e eștĭ maĭ cin sti i i tă
ă de e cât He ru vi i i i i mi i
iĭ și maĭ mă ri i i i i i tă ă ă
fă ăr'de-a a se mă na a a re e de e câ
â ât Se ra fi i i i i mi i i iĭ. Ca
a a rea fá ă ră stri că cĭu u u u u ne e e
pre Dumne ḍeŭ Cu u vî î în tu ul a aĭ nă ă ă scut
pre Ti i ne e cea a a du pre a de e vĕr
Născĕĕ toa a a re de Du u umne e e ḍe eŭ
te e mă ă ri i i i i i i i i i im.

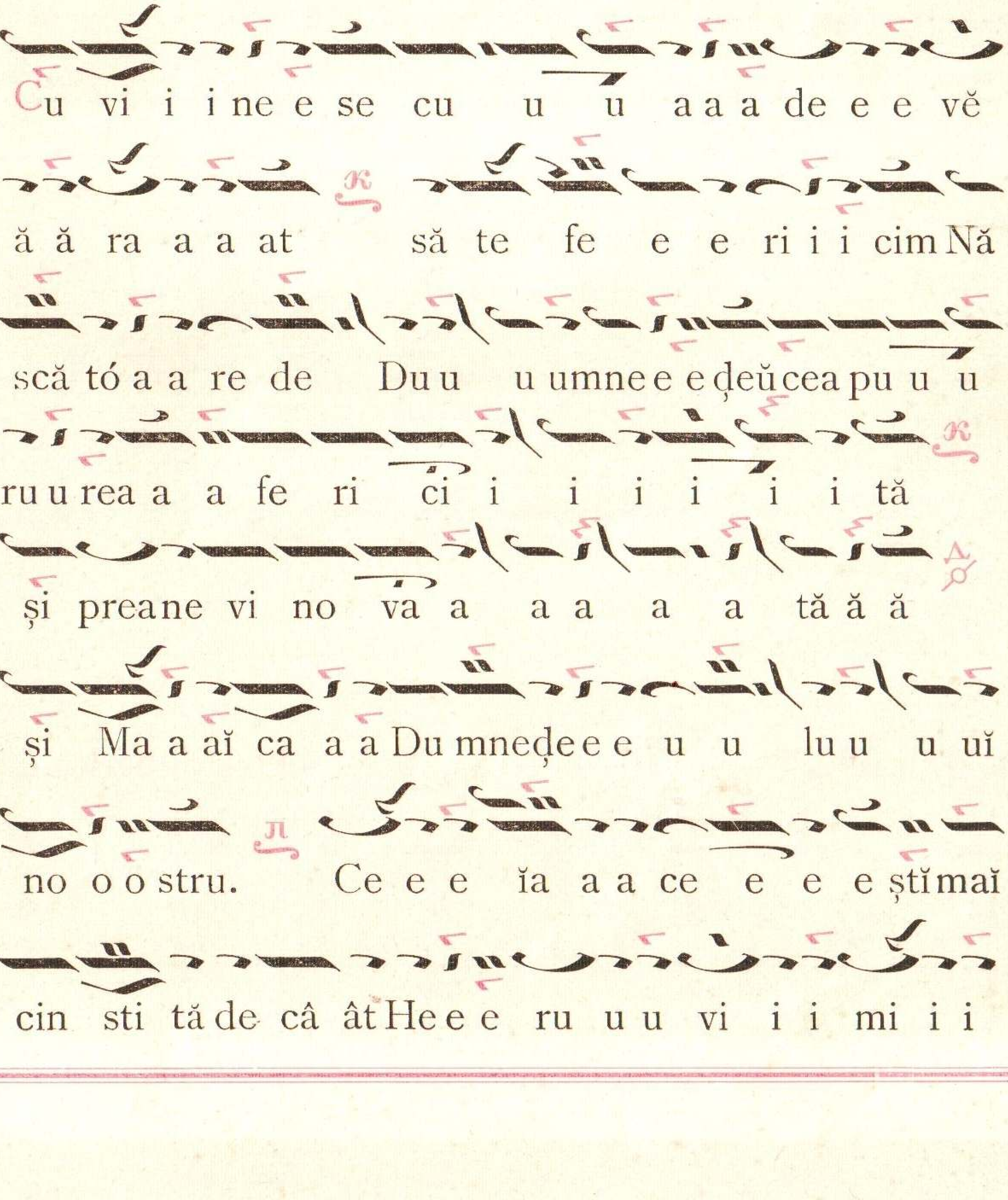
Alt Axion pe glas al VI-lea.

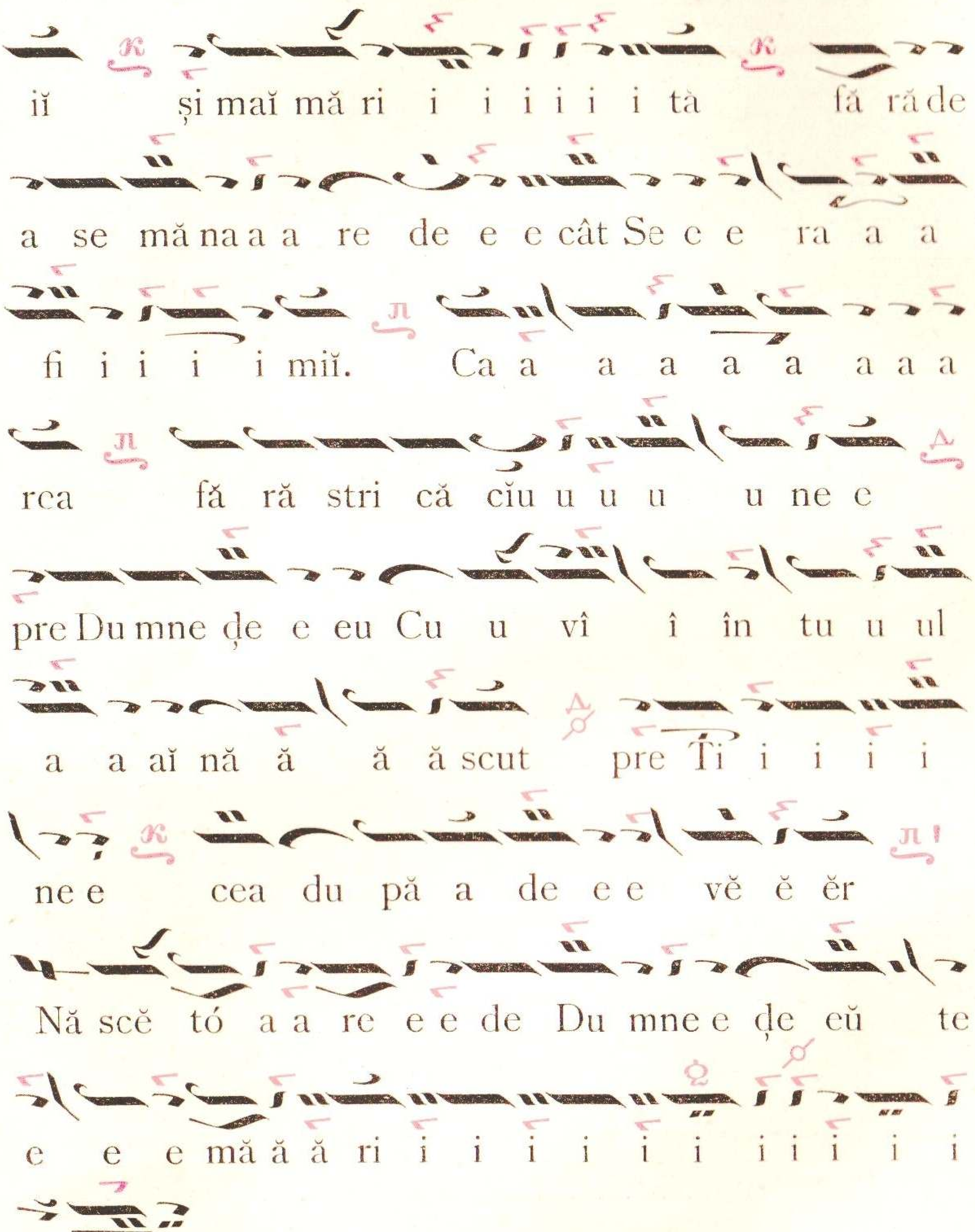
Melodie națională, lucrat de STEFAN POPESCU.

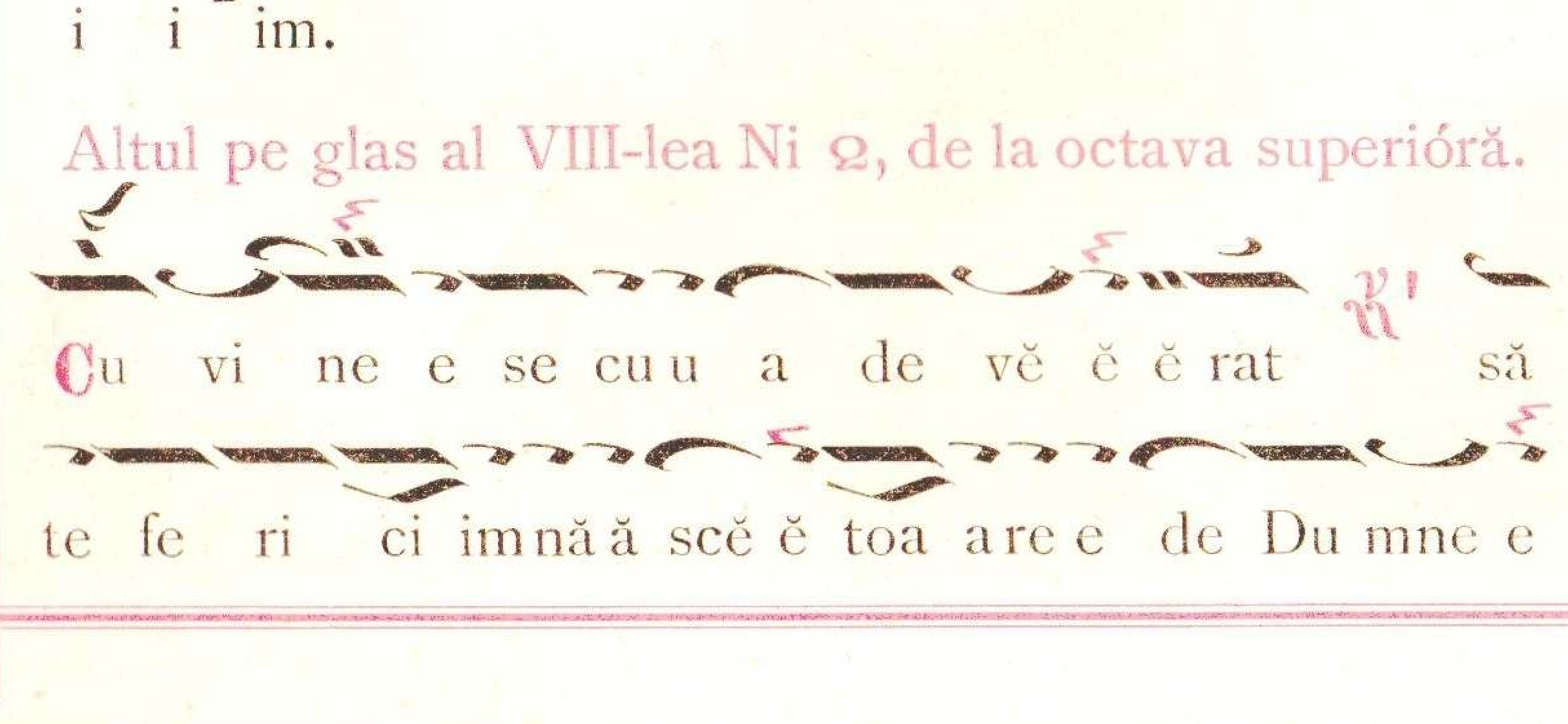

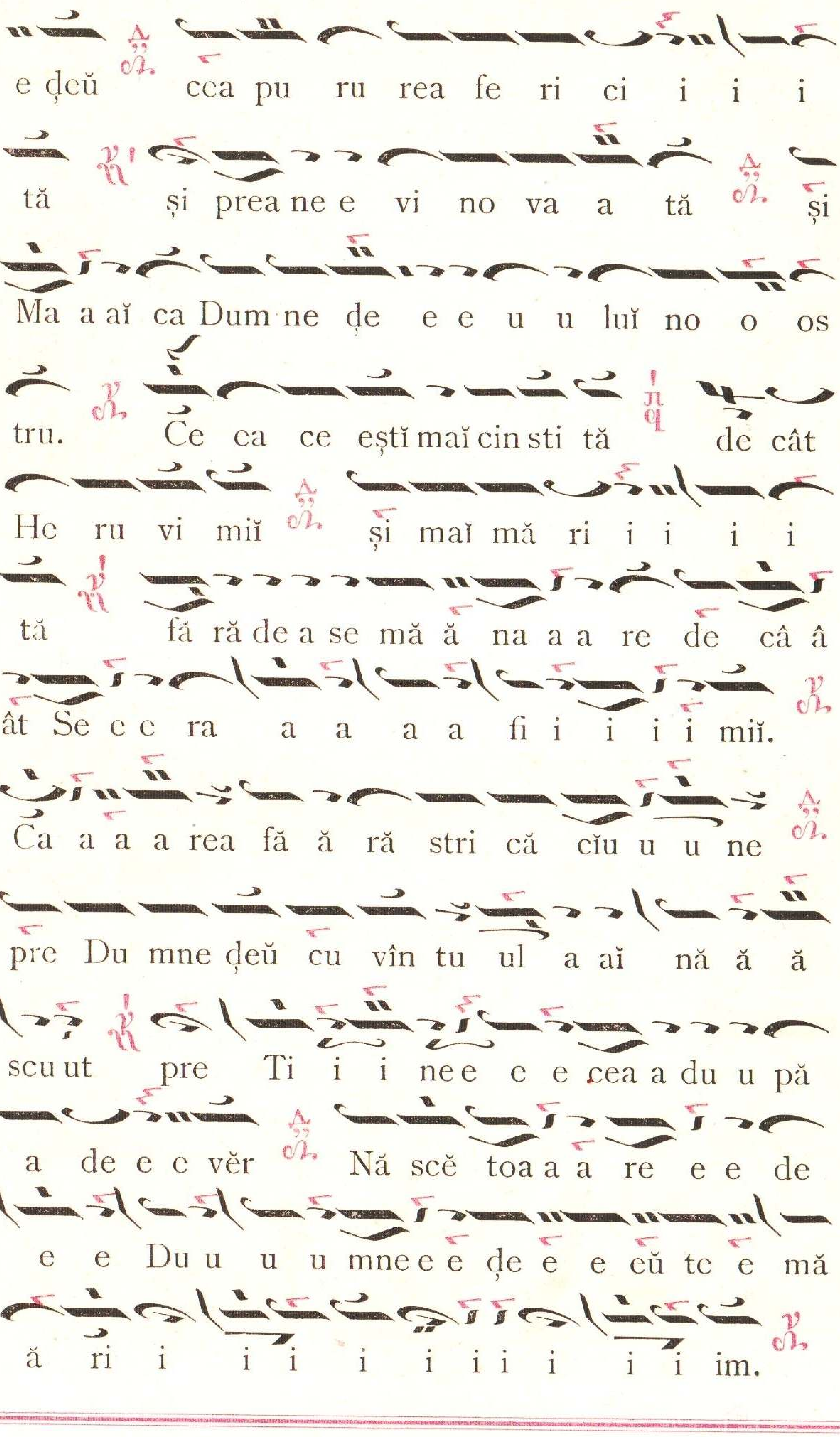
Altul de ANTON PANN, pe glasul al VI-lea.

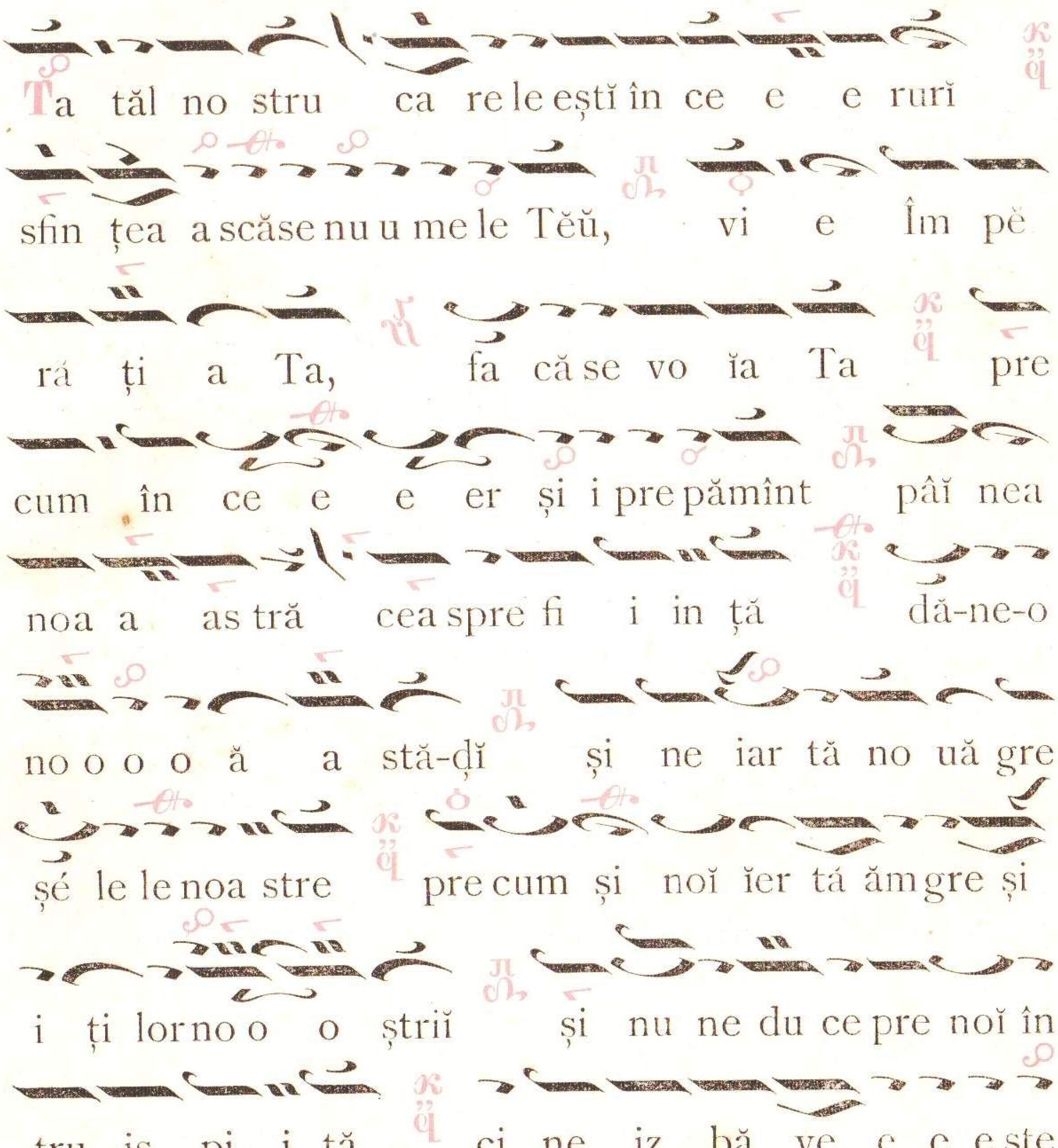
Altul pe glas al VIII-lea Ni ջ, de la octava superióră.

e ḑeŭ cea pu ru rea fe ri ci i i i
tă și prea ne e vi no va a tă și
Ma a aĭ ca Dum ne ḑe e e u u luĭ no o os
tru. Ce ea ce ești maĭ cin sti tă de cât
He ru vi miĭ și maĭ mă ri i i i i
tă fă ră de a se mă ă na a a re de câ â
ât Se e e ra a a a a fi i i i i miĭ.
Ca a a a rea fă ă ră stri că ciŭ u u ne
pre Du mne ḑeŭ cu vîn tu ul a aĭ nă ă ă
scu ut pre Ti i i ne e e e cea a du u pă
a de e e vĕr Nă scĕ toa a a re e e de
e e Du u u u mne e e ḑe e e eŭ te e mă
ă ri i i i i i i i i i i im.

TATĂL NOSTRU.

Glas al V-lea Pa.

Unul sfînt, de Economul V. POPP.

Pe acelaș glas, Pa.

în tru mă ri rea luĭ Dumne ḍe eŭ Ta a a tăl, a a

mi i i i i i in.

VĔḌUT-AM LUMINA...

După Chinonic, când ḍice Preotul: Mântuește Dumneḍeule poporul tĕŭ... Ehul II Di.

Vĕ ḍu t-am Lu mi na cea a de vĕ ra a a tă,

pri i mi t-am Du hul ce el ce re esc, a fla

t-am Cre din ța cea a de vĕ ra a a tă ne de-

spăr ți teĭ Tre i imĭ în chi nâ ân du-ne că a

cé as-ta nea mân tu i it pre no o oĭ.

FIE NUMELE DOMNULUĬ...

După rugăciunea Amvonului, ḍicem acésta. Ehul II Di

1). Fi e nu me le Do mnu luĭ bi ne cu vîn tat

de a cum și pâ nă'n vea ac. De treĭ orĭ.

Altul pa Glas VII Varis, Zo.

2). Fi e nu me le Do mnu luĭ bi ne cu vîn tat

de a cum și pâ nă'n véc. De treĭ orĭ.

PRE STĂPÂNUL ȘI ARHIEREUL...

După Otpust, pentru Mitropolit, Episcop, saŭ Arhiereŭ, se cîntă acesta. Glas al II-lea

Pre Stă pâ â nul și Ar hi e re ul no stru

Dómne îl pă ze e ște în tru mulțĭ a a anĭ Stăpâ

â ne în tru mulțĭ a a anĭ Stă pî â ne

în tru mu u u ulțĭ a anĭ Stă pâ â â ne.

Altul pe larg când se închină saŭ când se desbracă Arhiereul.

DE IOAN CUCUZEL

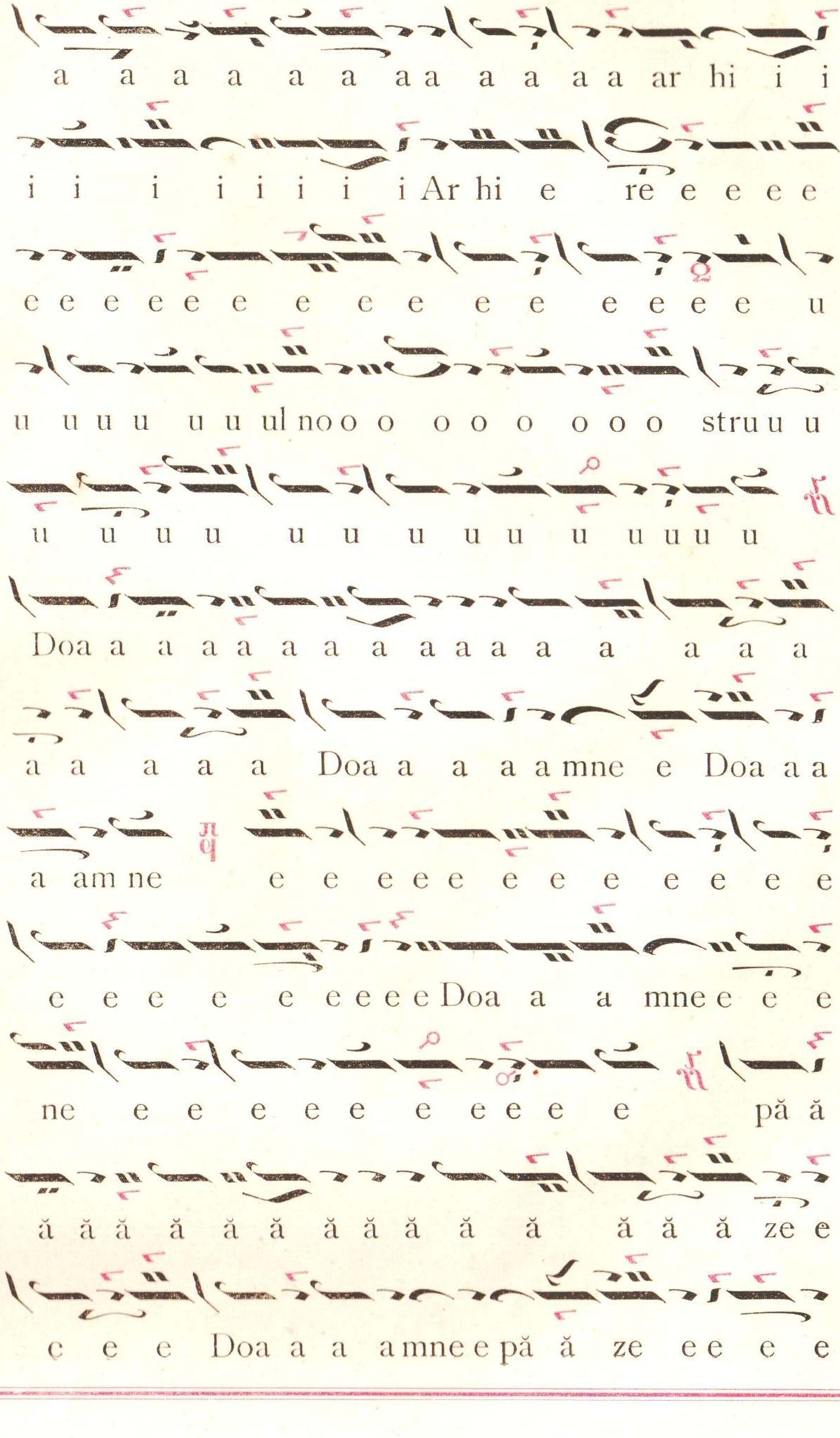
Glas al VII-lea

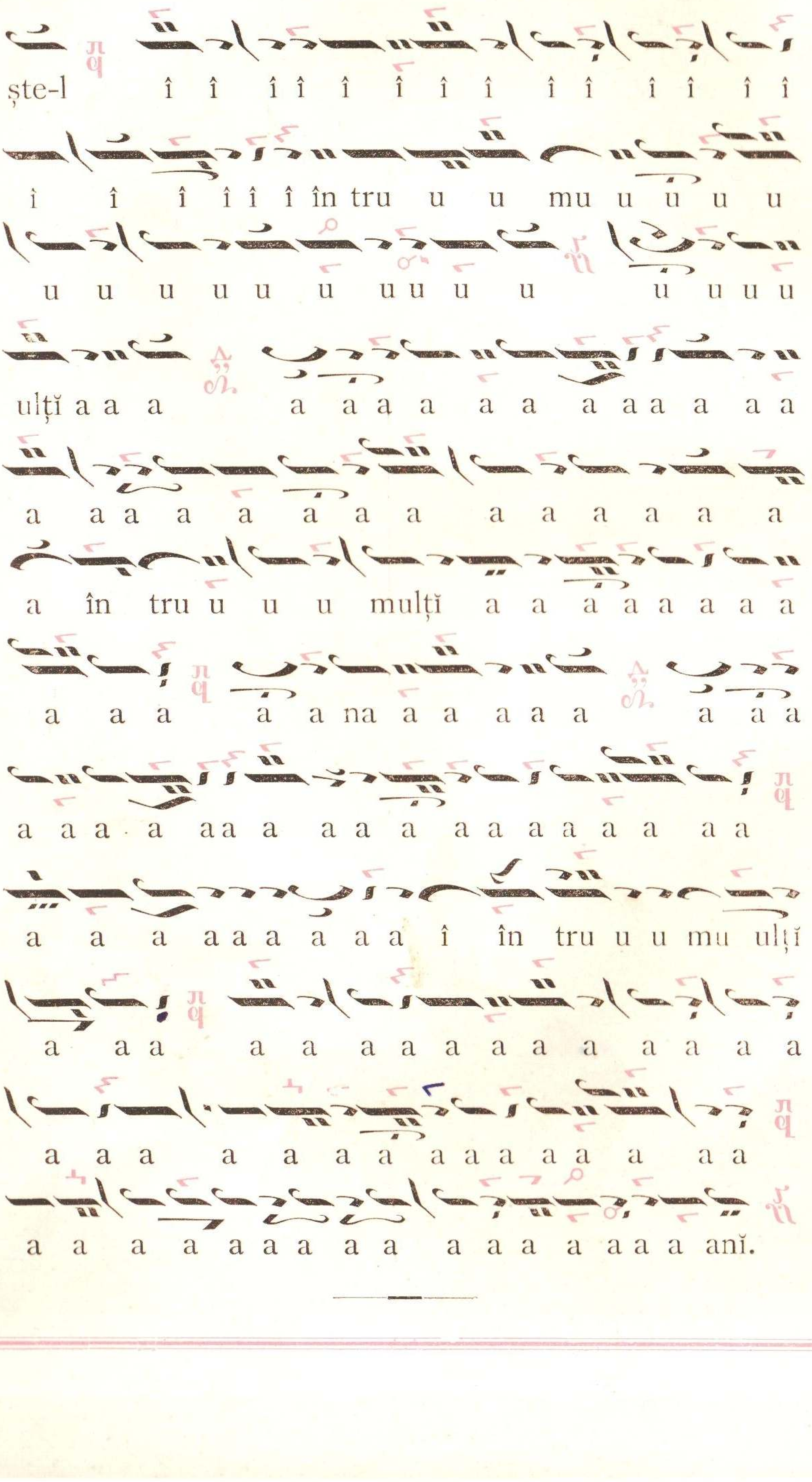
Pre e e Stă ă ă ă ă ă ă pâ â â â â â â

â â â â â â â pâ â â â â â

â â â nu u u u u u u u u u u u

nu u u ul și i i i i i i i i i A

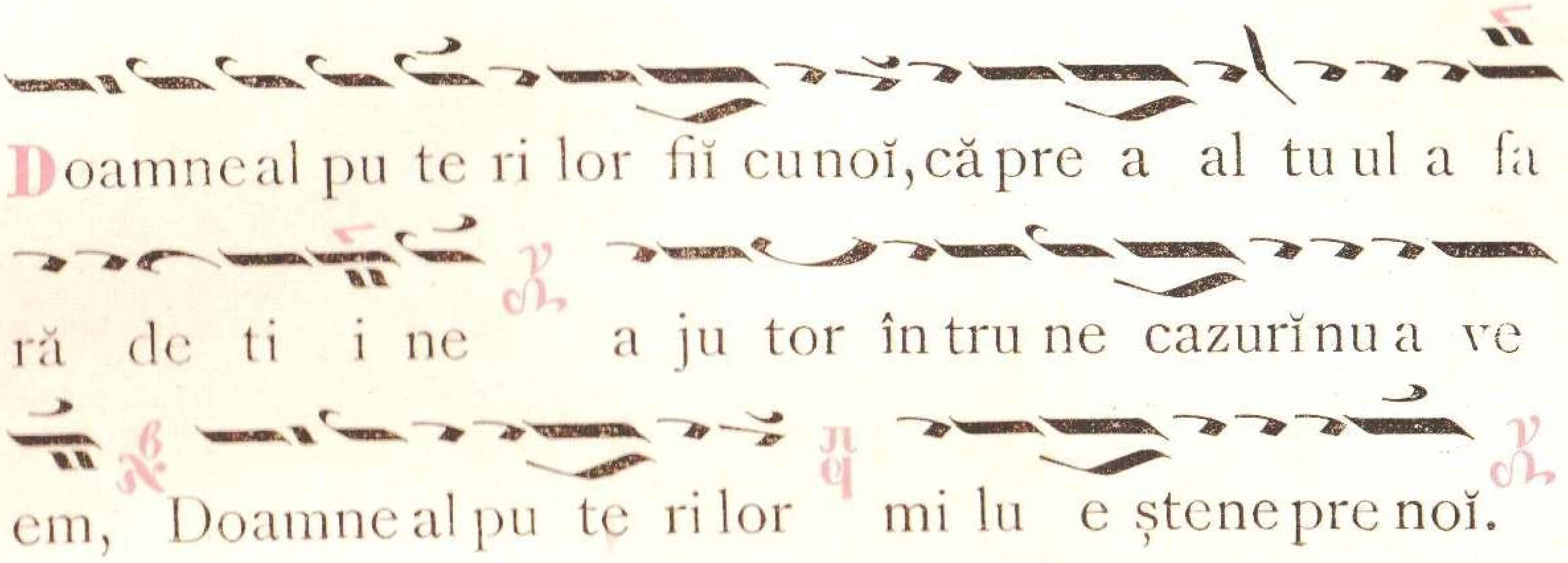

a a a a a a aa a a a a ar hi i i
i i i i i i i i Ar hi e re e e e e
e e e e e e e e e e e e e e e u
u u u u u u ul no o o o o o o o o stru u u
u u u u u u u u u u u u u u
Doa a a a a a a a a a a a a a a a
a a a a a Doa a a a a mne e Doa a a
a am ne e e e e e e e e e e e e
e e e e e e e e e Doa a a mne e e e
ne e e e e e e e e e e pă ă
ă ă ă ă ă ă ă ă ă ă ă ă ă ă ze e
e e e Doa a a a mne e pă ă ze e e e e

ște-l î î î î î î î î î î î î î
î î î î î î în tru u u mu u u u u
u u u u u u u u u u u u u
ulțĭ a a a a a a a a a a a a a a a
a a a a a a a a a a a a a a
a în tru u u u mulțĭ a a a a a a a a
a a a a a na a a a a a a a a
a a a a aa a a a a a a a a a a a a
a a a a a a a a a î în tru u u mu ulțĭ
a a a a a a a a a a a a a a a a
a a a a a a a a a a a a a a a a
a a a a a a a a a a a a a a a anĭ.

CÂNTĂRĪ DIN POSTUL PAŞTELUĪ.

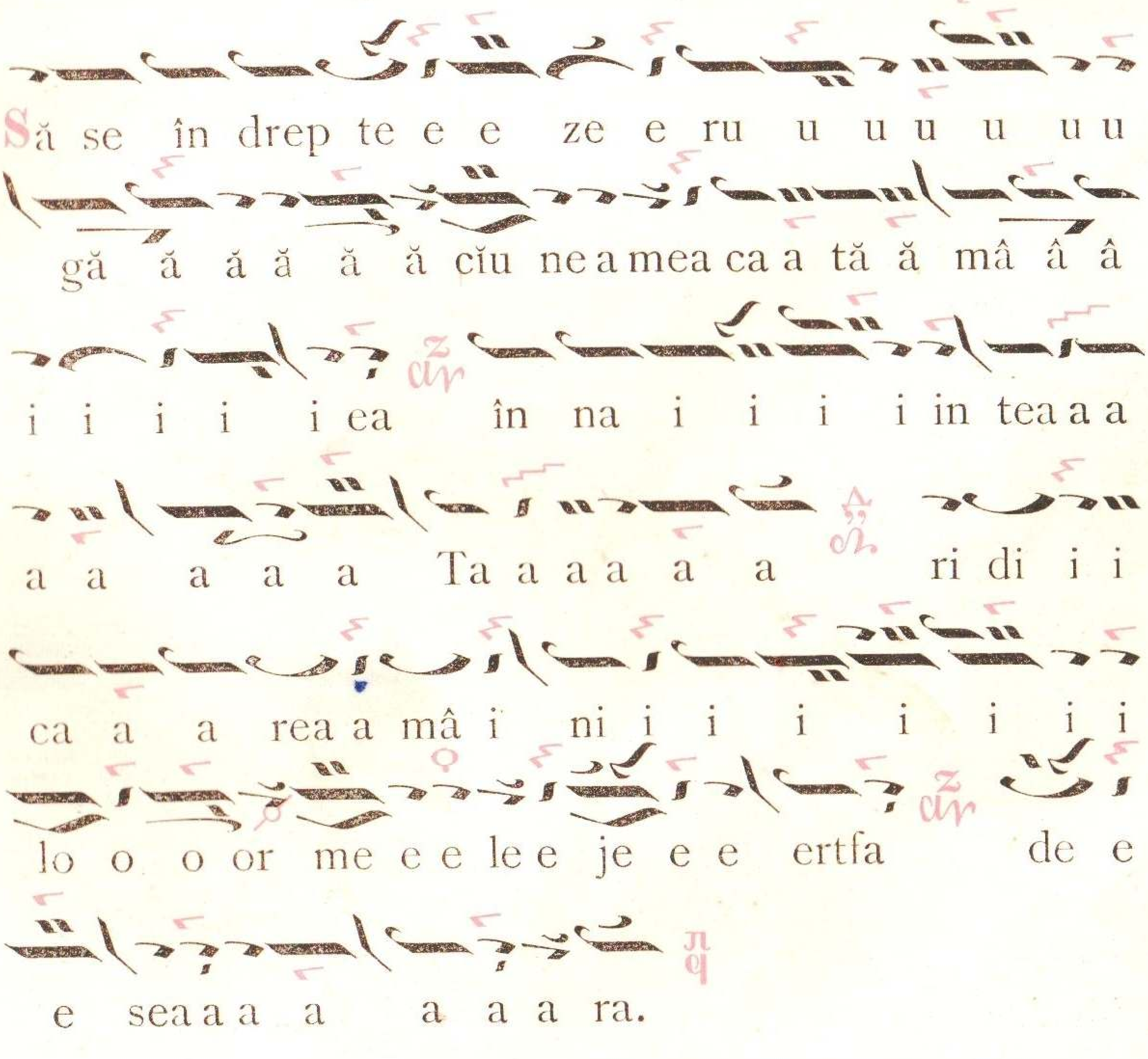
DOAMNE AL PUTERILOR...

Glas al VIII

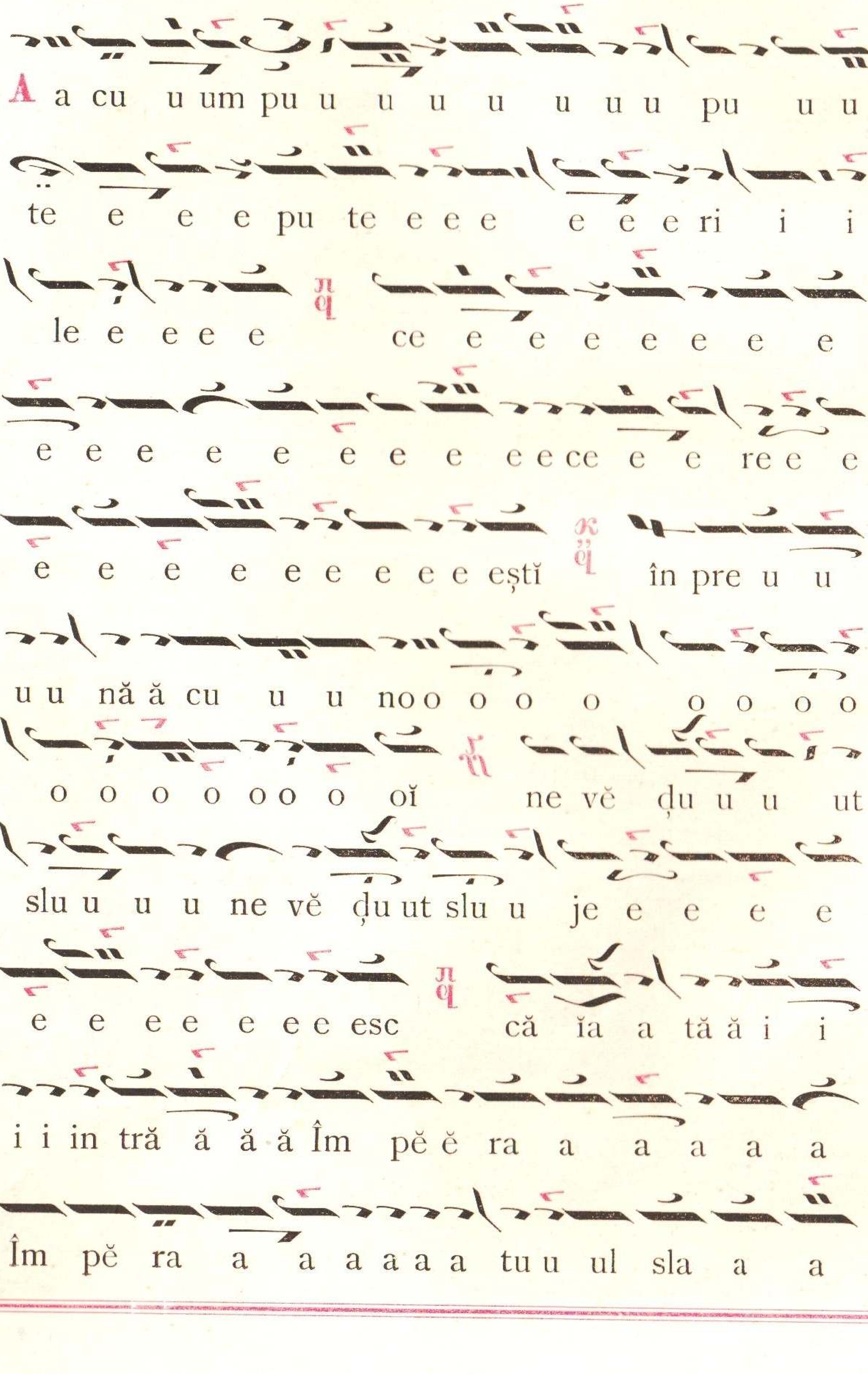
SĂ SE ÎNDREPTEZE...

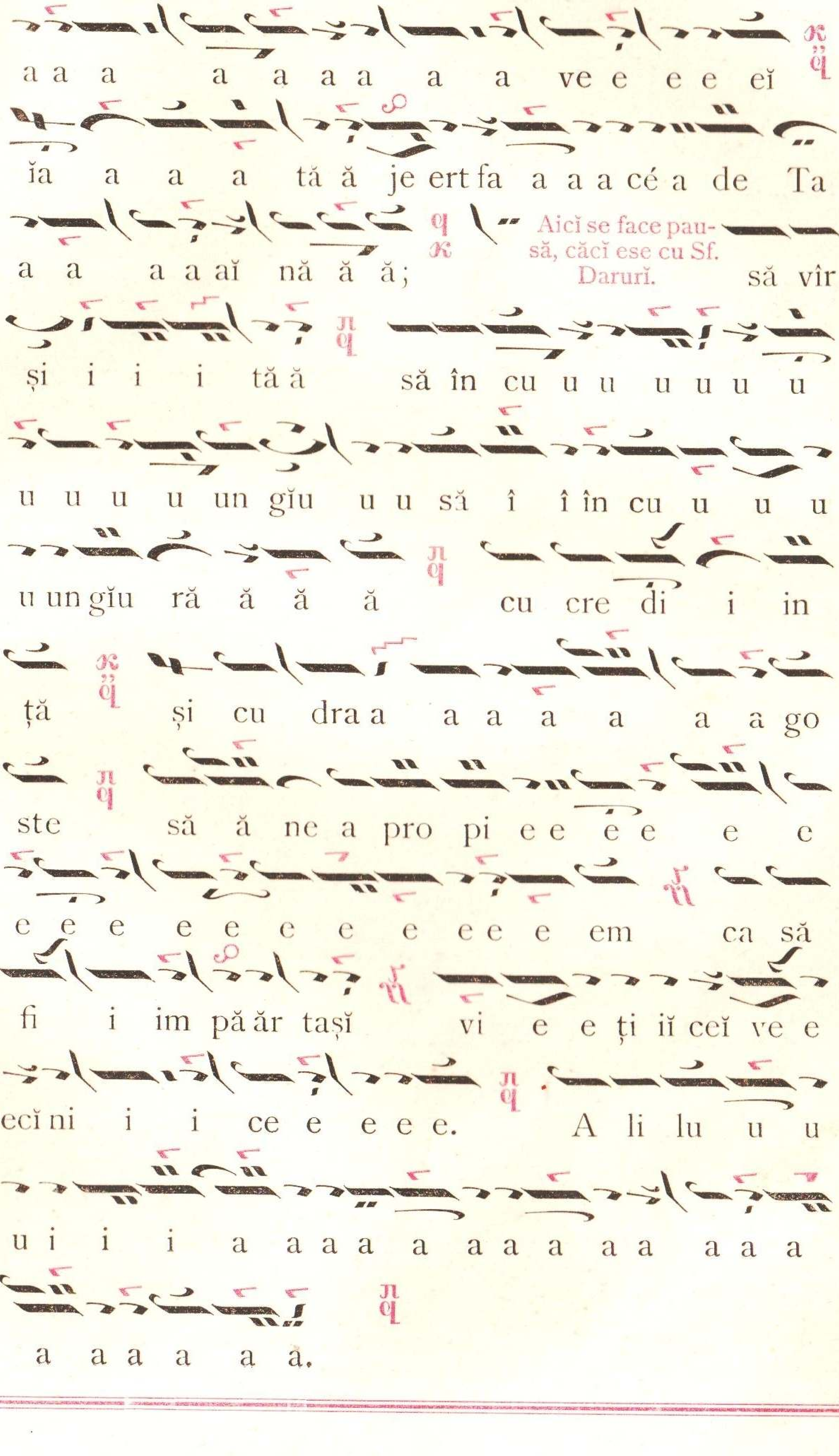
La Liturgia înainte sfinţită. Glas I

HERUVIC.

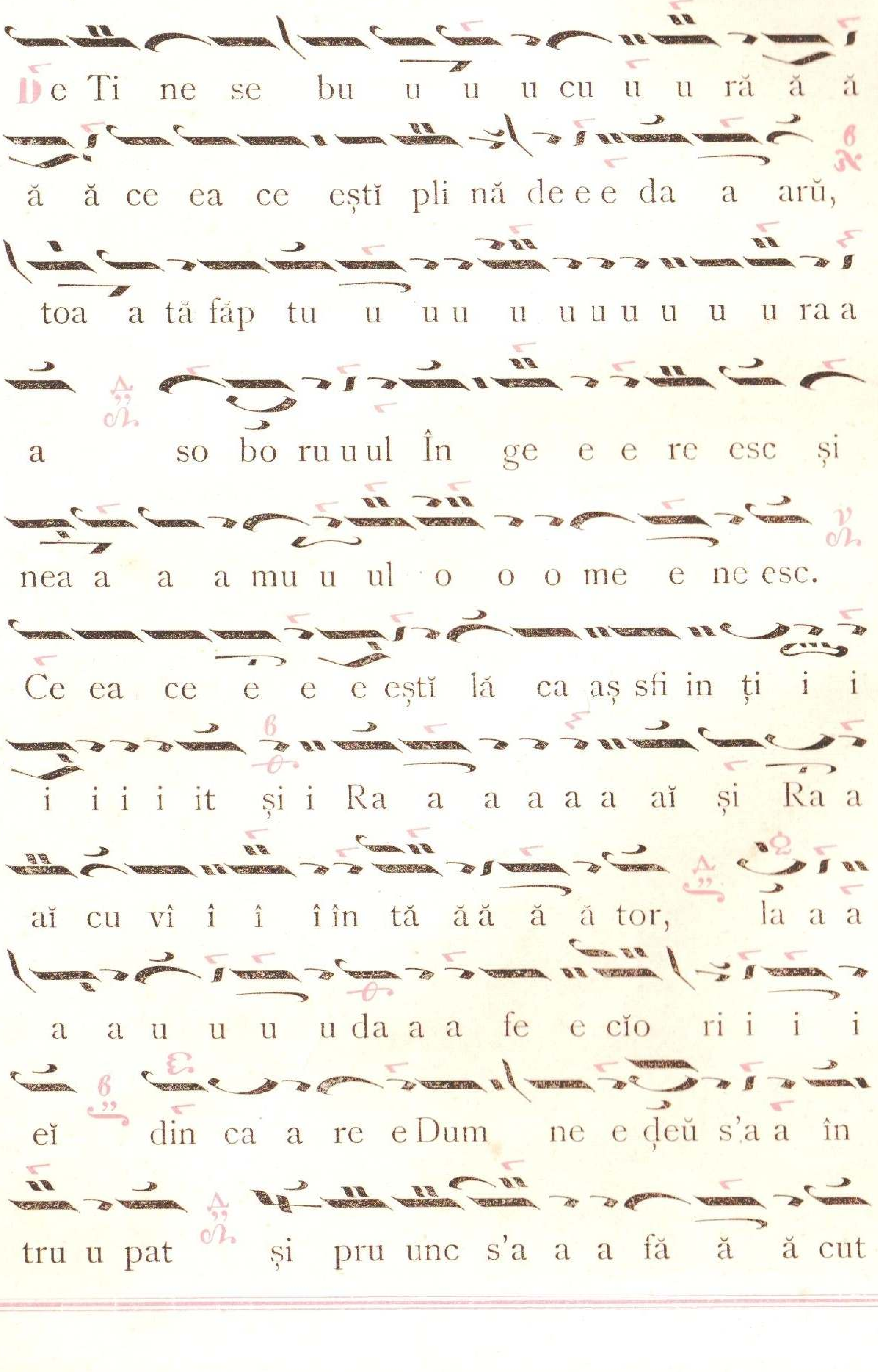
La Liturghia maĭ înainte Sfințită. Glas I-iŭ Pa.

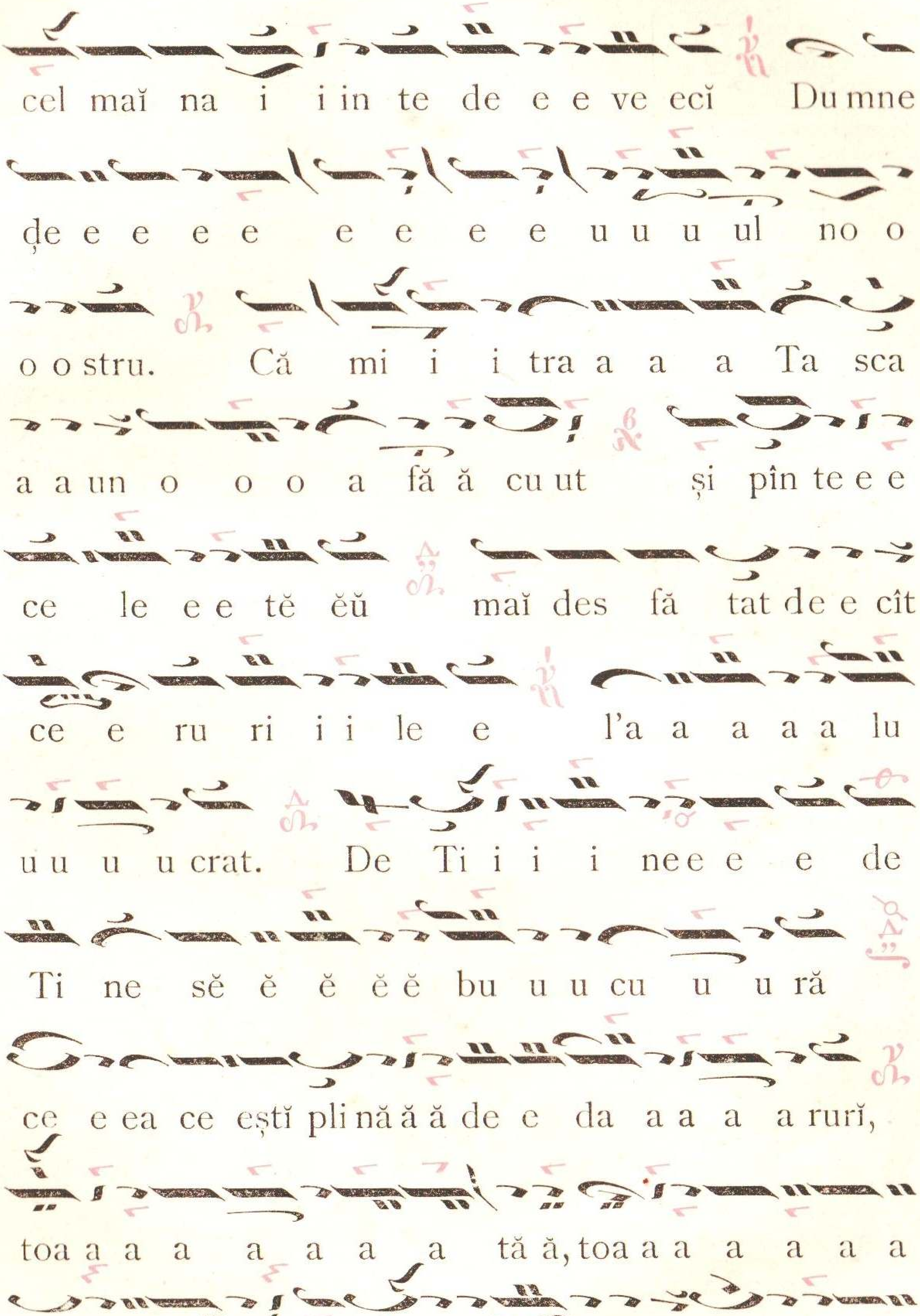

a a a a a a a a a ve e e e eĭ
ĭa a a a tă ă je ert fa a a a cé a de Ta
a a a a aĭ nă ă ă;
Aicĭ se face pau-
să, căcĭ ese cu Sf.
Darurĭ.
să vîr
și i i i tă ă să în cu u u u u u u
u u u u un gĭu u u să î î în cu u u u
u un gĭu ră ă ă ă cu cre di i in
ță și cu dra a a a a a a a go
ste să ă ne a pro pi e e e e e e
e e e e e e e e e e e em ca să
fi i im pă ăr tașĭ vi e e ți iĭ ceĭ ve e
ecĭ ni i i ce e e e e. A li lu u u
u i i i a a a a a a a a a a a a a
a a a a a a.

DE TINE SE BUCURĂ...

Glas al VIII-lea, Ni.

cel maĭ na i i in te de e e ve ecĭ Du mne
ḍe e e e e e e e e u u u ul no o
o o stru. Că mi i i tra a a a Ta sca
a a un o o o a fă ă cu ut și pîn te e e
ce le e e tĕ ĕŭ maĭ des fă tat de e cît
ce e ru ri i i le e l'a a a a a lu
u u u u crat. De Ti i i i ne e e e de
Ti ne sĕ ĕ ĕ ĕ ĕ bu u u cu u u ră
ce e ea ce eștĭ pli nă ă ă de e da a a a a rurĭ,
toa a a a a a a a tă ă, toa a a a a a a
a a a a tă ă de Ti ne sĕ bu cu u ră toa a a tă ă
fă ăp tu u u u u ra mă ri i i i i i

i ire e e mă ri i re Ți i i i i e e e

e e ec e.

APĔRĂTOAREĬ DOAMNE PE SCURT.

Glas al VIII-lea, Ni

A pĕ ră toa reĭ Doa a a mne pen tru bi i ru

in ță mu ul țu mirĭ is bă vi i in du ne

din ne vo oĭ a du cem ți i i e Nă

scĕ toa re de Dumneḑeŭ noĭ ro bi i i tĕĭ. Ci

ca ce ea ce a a aĭ stă pâ ni re e ne bi ru

i i i tă is bă veș ce ne pre noĭ din toa

te ne vo i le ca să stri găm ți i i i e

Bu cu ră te Mi rea a să pu rurea Fecĭoa a

ră ă ă ă.

ÎN SF. ȘI MAREA SĔPTĔMÂNĂ A PATIMILOR.

Lunĭ, Marțĭ și Mercurĭ la privighere. Ehul al VIII lăt. Ni

A a a a li i i i i lu u i i i a

A a a a li i i i lu u u i i i i a

A a a li i i i lu u u u i i i

i a. De patru orĭ.

IATĂ MIRELE VINE... Ehul VIII lăt. Ni

Ia tă Mi re le vi ne în me ḑul nop ţiĭ şi fe ri ci

tă ă e slu ga pre ca re va a fla a a a a pri

i ve e e e ghind, ĭar ne vred nic e ste

ĭa a a arăşi pre ca re e le va a fla a le e

e ne e vin du u u se; ve eḑĭ dar, su fle te al meŭ cu

somnul să nu u te îngre u ezĭ ca se e nu

te daĭ mo o or ţiĭ şi a a fa a ră de îm pĕ

ră ţi i i e să te în cu u u u uĭ, ci i

te de şté a a a a ptă ă stri i i gând:

Sfi i înt, Sfi i înt, Sfînt eştĭ Dumne ḑe e e u ul no

o o stru pen tru Nă scĕ tó rea de Dum ne

ḑeŭ mi lu e şte ne pre no o o o

o o oĭ.

CĂMARA TA MÂNTUITORULE

Compusă de **NIFON M. PLOEŞTEANU**

Vicarul Sfinteĭ Mitropoliĭ a Ungro-Vlachieĭ.

Glasul al III Ga

Că ma ra ta Mân tu i i to o o ru ul meŭ o văḑ

în po o o o do bi i i i tă şi în bră

că mi in te nu am ca să in tru u u în trê

ê ê ên sa, lu mi neaḑă'mĭ haĭ na su fle tu

luĭ meŭ dă tă to ru le de lu mi i nă şi mĕ

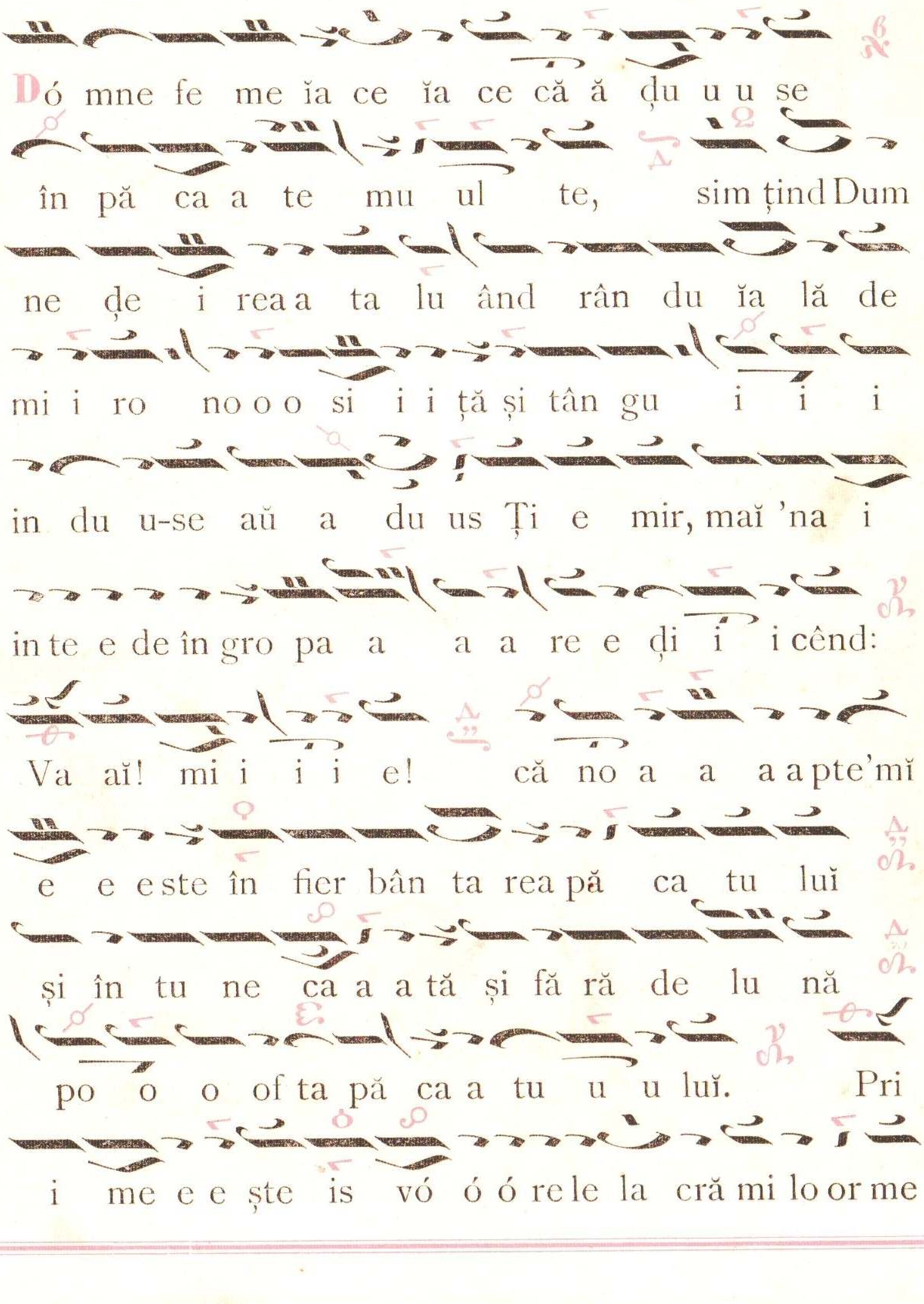
mâ ân tu e e e e şte.

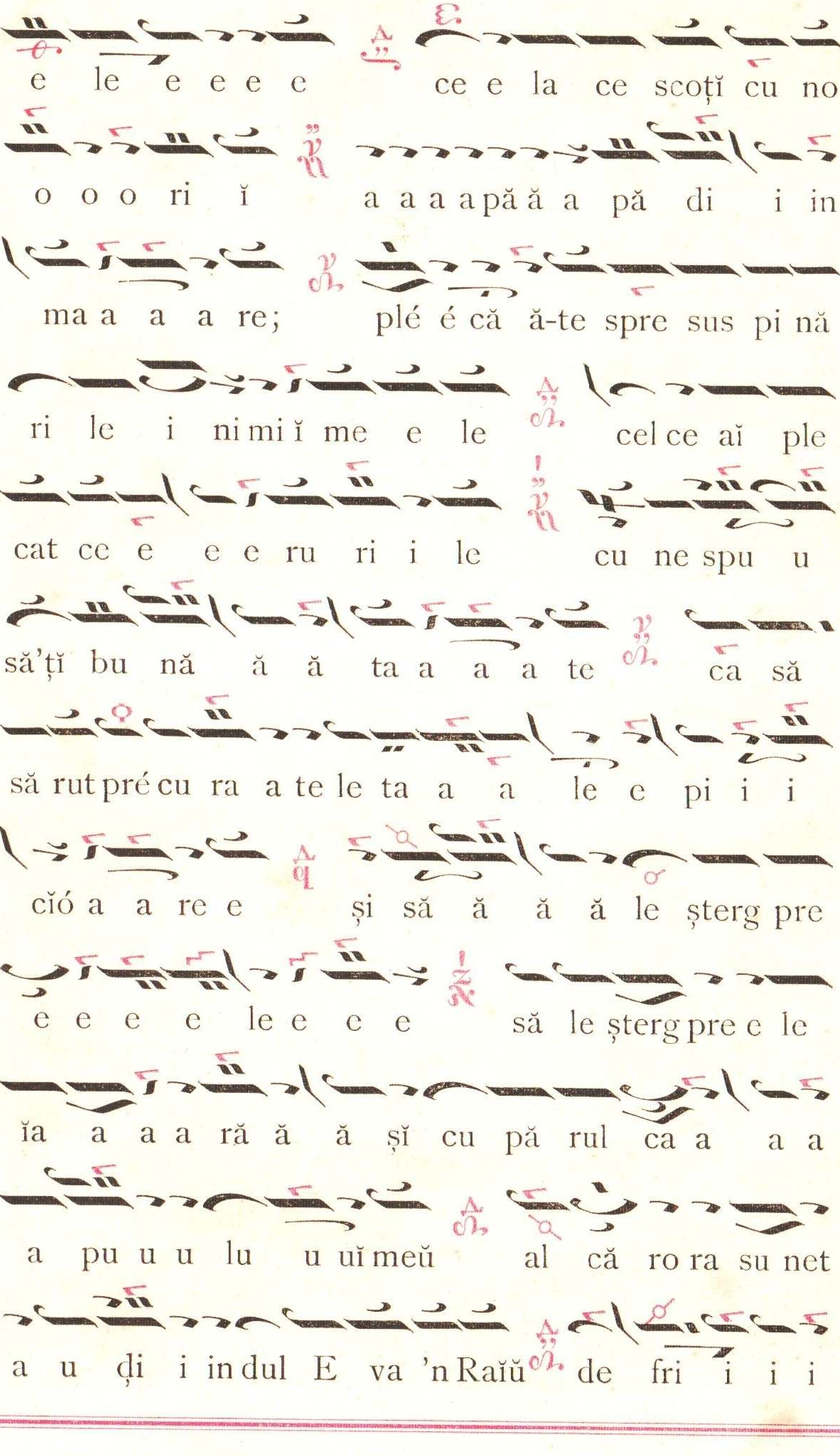
MARȚĬ SÉRA ÎN SĔPTĔMÂNA PATIMILOR.

DÓMNE, FEMEIA CEA PĂCĂTÓSĂ.

Compusă de TEODOR GEORGESCU.

Glas al VIII-lea Ni.

e le e e e e ce e la ce scoţĭ cu no
o o o ri ĭ a a a a pă ă a pă di i in
ma a a a re; plé é că ă-te spre sus pi nă
ri le i ni mi ĭ me e le cel ce aĭ ple
cat ce e e e ru ri i le cu ne spu u
să'ţĭ bu nă ă ă ta a a a te ca să
să rut pré cu ra a te le ta a a le e pi i i
cĭó a a re e şi să ă ă ă le şterg pre
e e e e le e e e să le şterg pre e le
ĭa a a a ră ă ă şi cu pă rul ca a a a
a pu u u lu u uĭ meŭ al că ro ra su net
a u ḑi i in dul E va 'n Raĭŭ de fri i i i

că ă ă s'a a a a as cuns. Ci ne va

cer ca mul ți i mea pă ca a te e lo o or me

e e e e le și a dân cu ri le ju de

că ă ți lo o o or ta a a a a le.

De su u fle e te Mântu i to ru le is bă vi i to o

rul meŭ să nu u u u să nu u mĕ ĕ

treci cu ve de e e e re a a a cu ve

de e e e rea pe mi i ne ró ó ba a a ta.

Ce e e la ce e e a aĭ ne mĕ ĕ

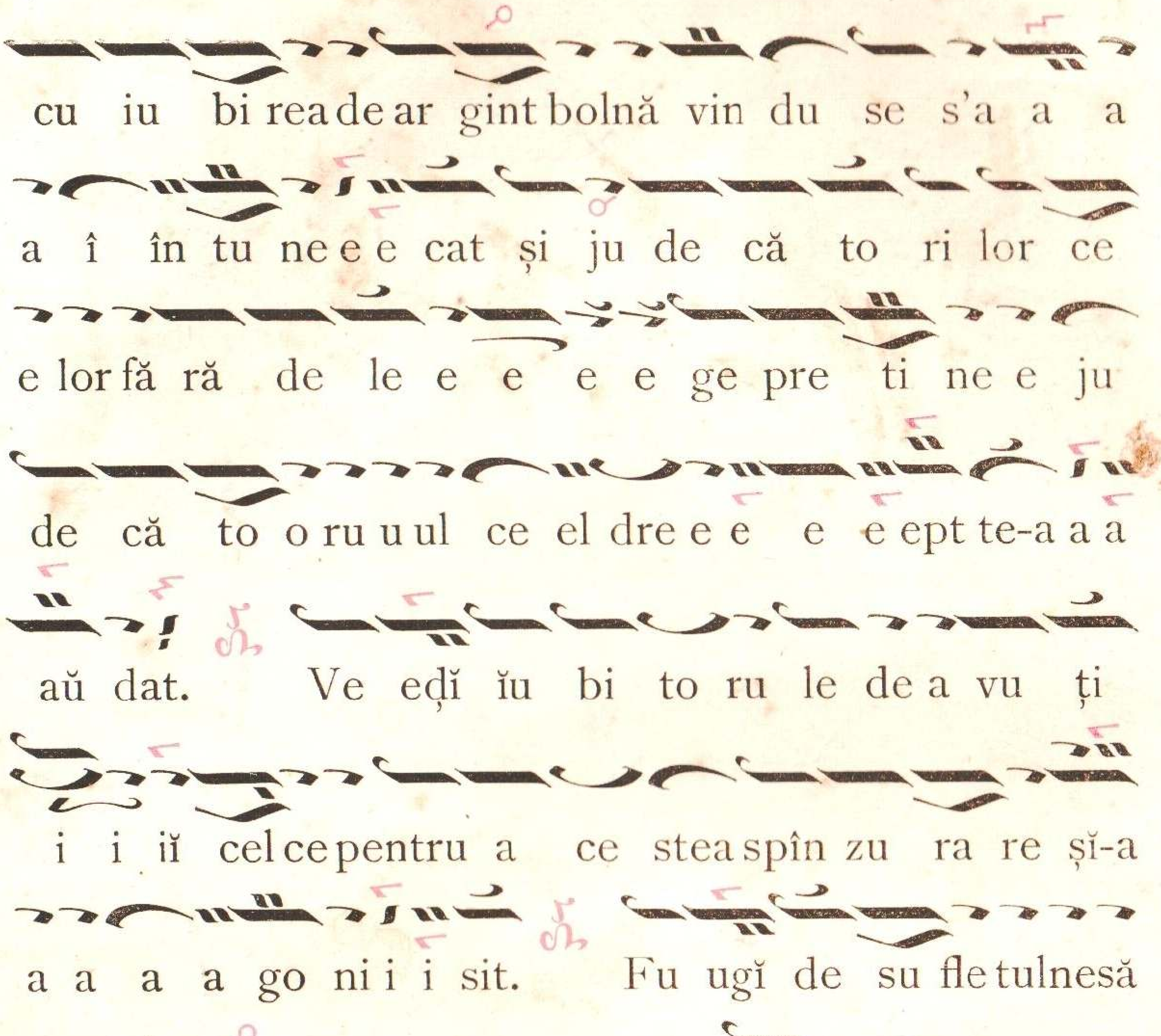
su u ra a ta mi i i i i lă ă ă ă ă.

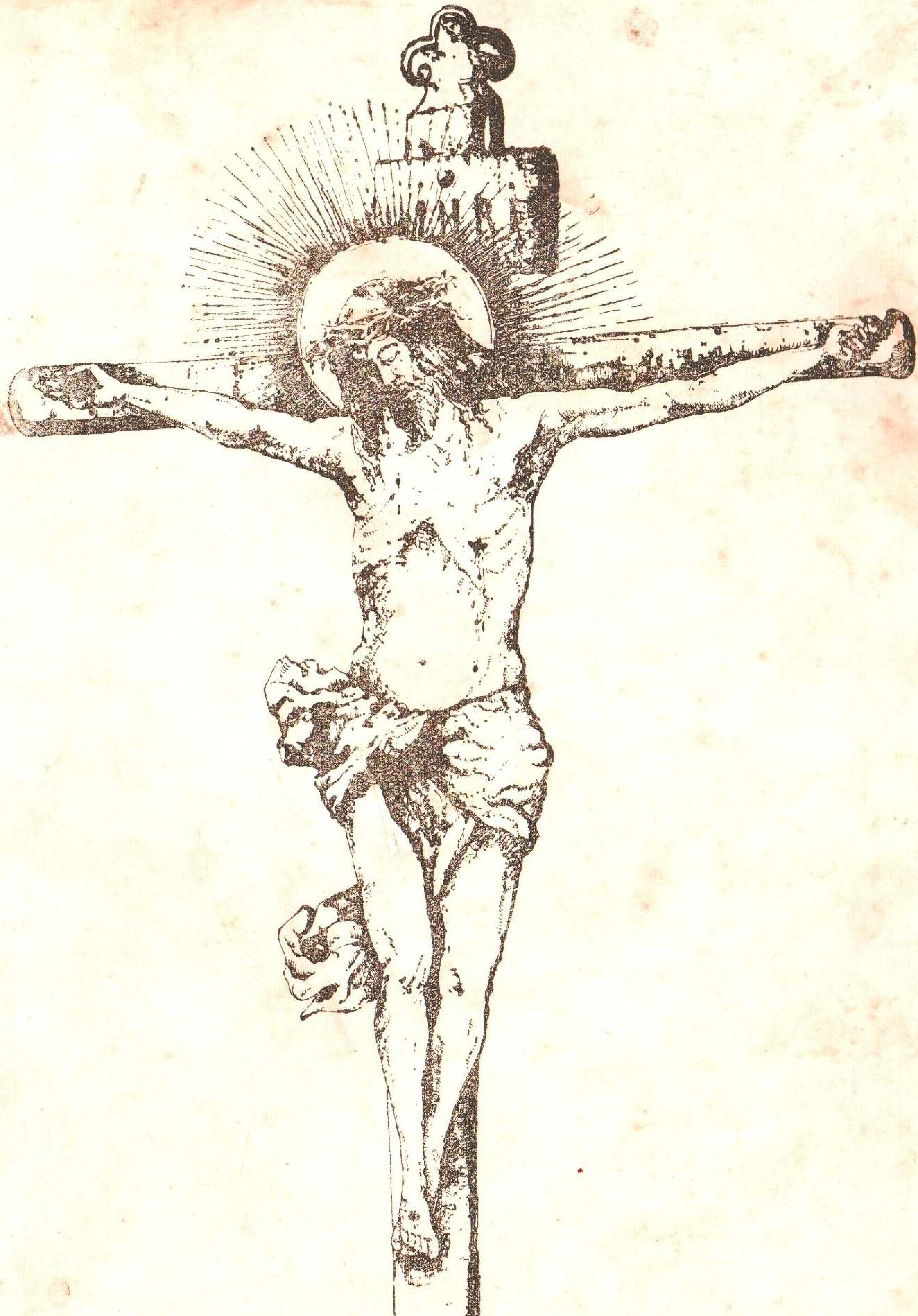
Joĭ și Vinerĭ la priveghere se cântă acésta, glas VIII Ni

(Vedĭ Aliluia la pagina 156).

Când slă vi ții u ce ni icĭ la spă la rea ci i niĭ saŭ lumi

nat a tun cea I u u da cel rĕ ĕŭ cre din cĭos

cu iu bi rea de ar gint bolnă vin du se s'a a a
a î în tu ne e e cat și ju de că to ri lor ce
e lor fă ră de le e e e e ge pre ti ne e ju
de că to o ru u ul ce el dre e e e e ept te-a a a
aŭ dat. Ve edĭ ĭu bi to ru le de a vu ți
i i iĭ cel ce pentru a ce stea spîn zu ra re și-a
a a a a go ni i i sit. Fu ugĭ de su fle tul nesă
ți os ca re le a în dră snit u u u ni le ca
a ce e e e stea a su pra în vĕ ĕ ĕ ță ă
to ru u u luĭ ce e e la ce eștĭ spre to o o o oțĭ
bu u u un Dó mne sla a a vă ți i i
e e e e e e e.

DOMNUL NOSTRU IISUS CHRISTOS RĔSTIGNIT.

CÂNTĂRÎ LA PROHODUL DOMNULUÏ

Compuse de D-nul ȘTEFAN POPESCU.

Starea I Glas V Ke

Înmormêntvi a a ță pus aï fo ost Christó se și

s'aŭ spăï mân tat o ști i i ri le î în ge reștî

ple că ă cïu nea ta aceamul tă ă prea mă rim.

Starea II pe acelaș glas.

Cu vi i ne se dar, să că dem la ti ne zi di to

o o ruï Ce la ce pre cru ce mâ â âï ni

le 'țî aï în tins ș'aï zdro o bit de to ot pu te

rea a ce luï rĕŭ.

Starea III. Glas al III-lea Ga

Nea a mu ri i le toa a a te e e e la a u

dă'n gro pă ă ă riï ți aduc Christoa a a se al meŭ.

Primă-vară dulce..., tot pe glas al III

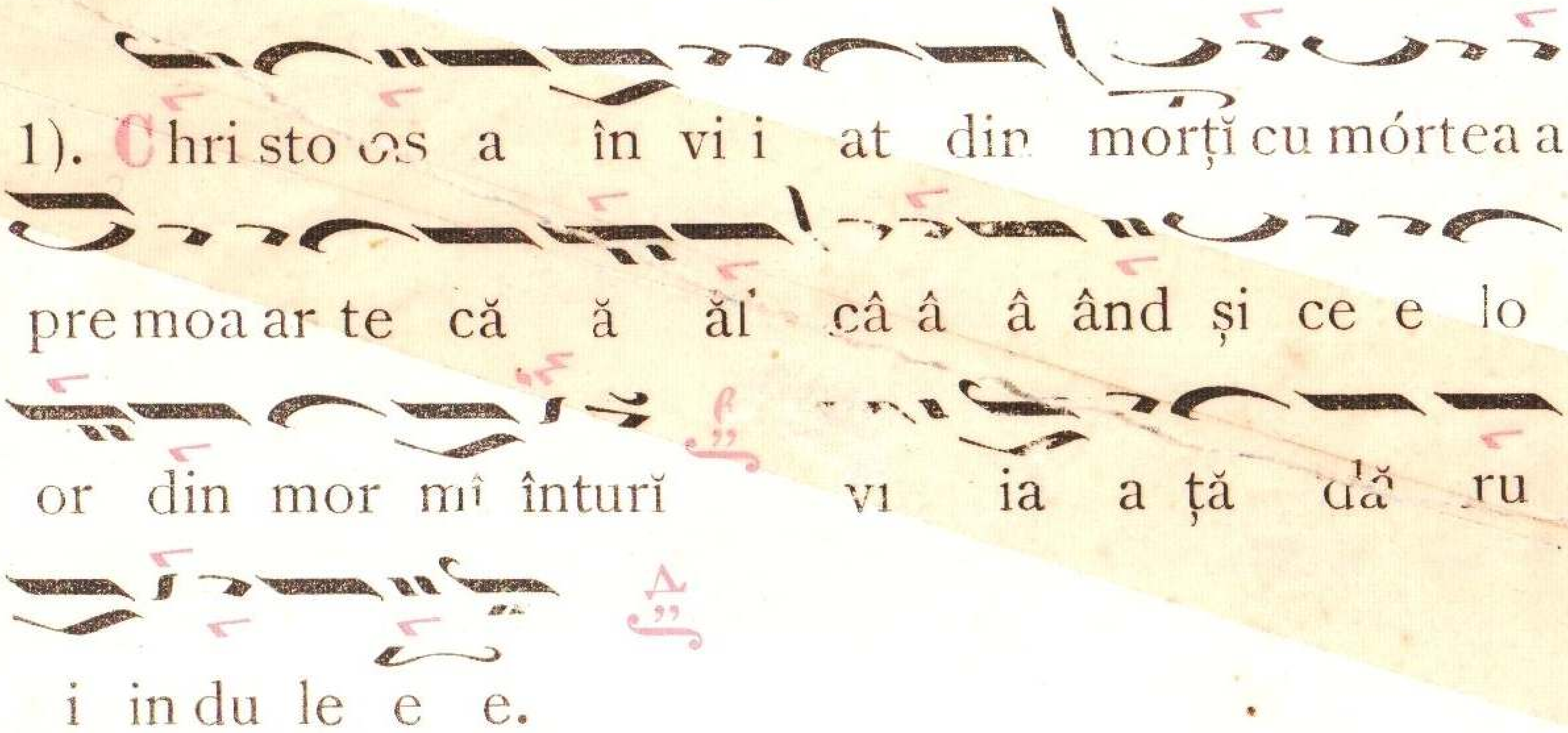
Primă vară du u ul ce Fi iul meŭ cel du u ul

ce frumse ţea u un de 'ţia pus.

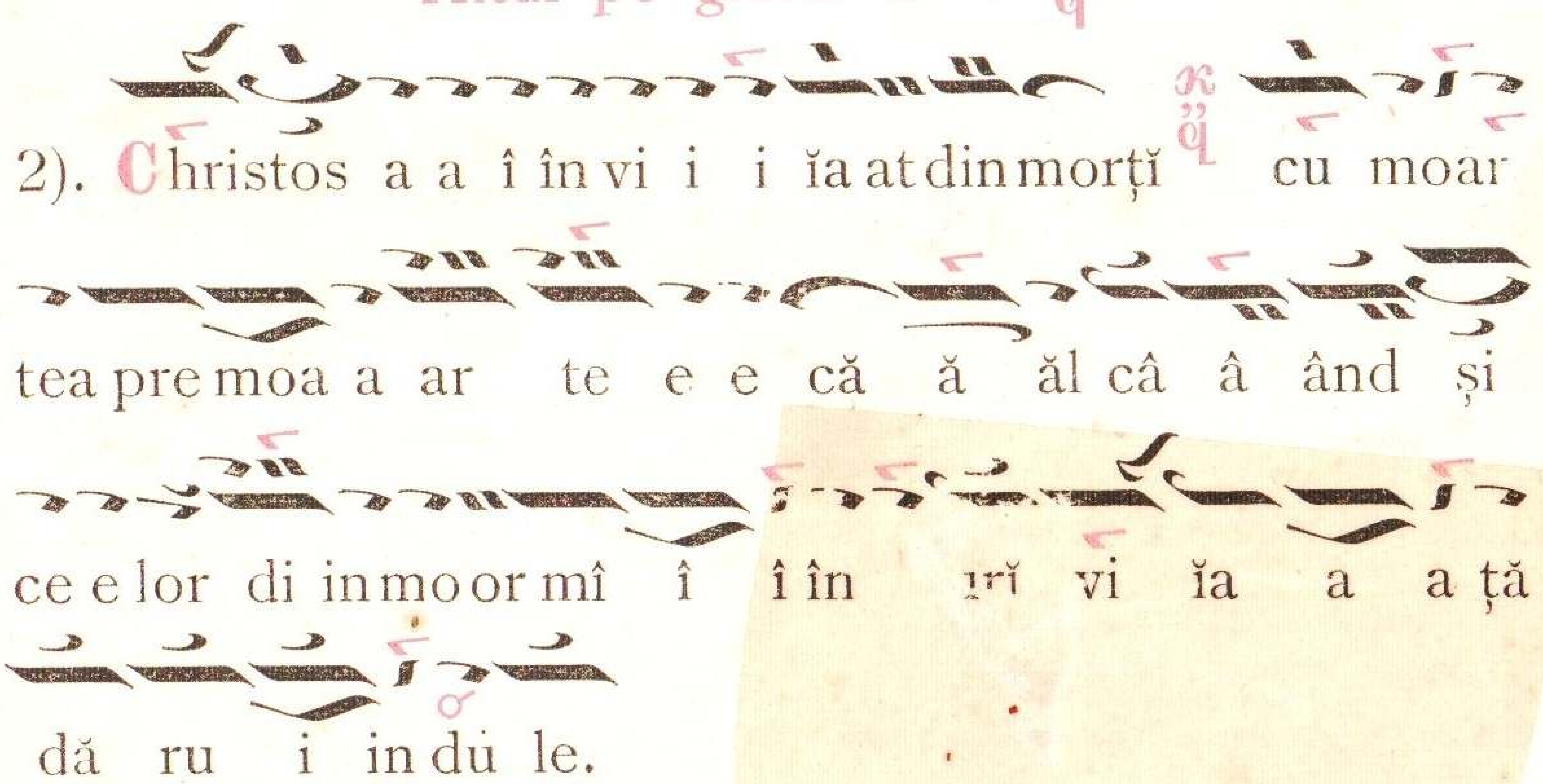
CÂNTĂRĬ PENTRU PAȘTE ȘI ALTE PRASNICE ÎMPĔRĂTESCĬ.

CHRISTOS A ÎNVIAT.

Ehul al V-lea, lăt. Pa Di sau

Altul pe glasul al V.

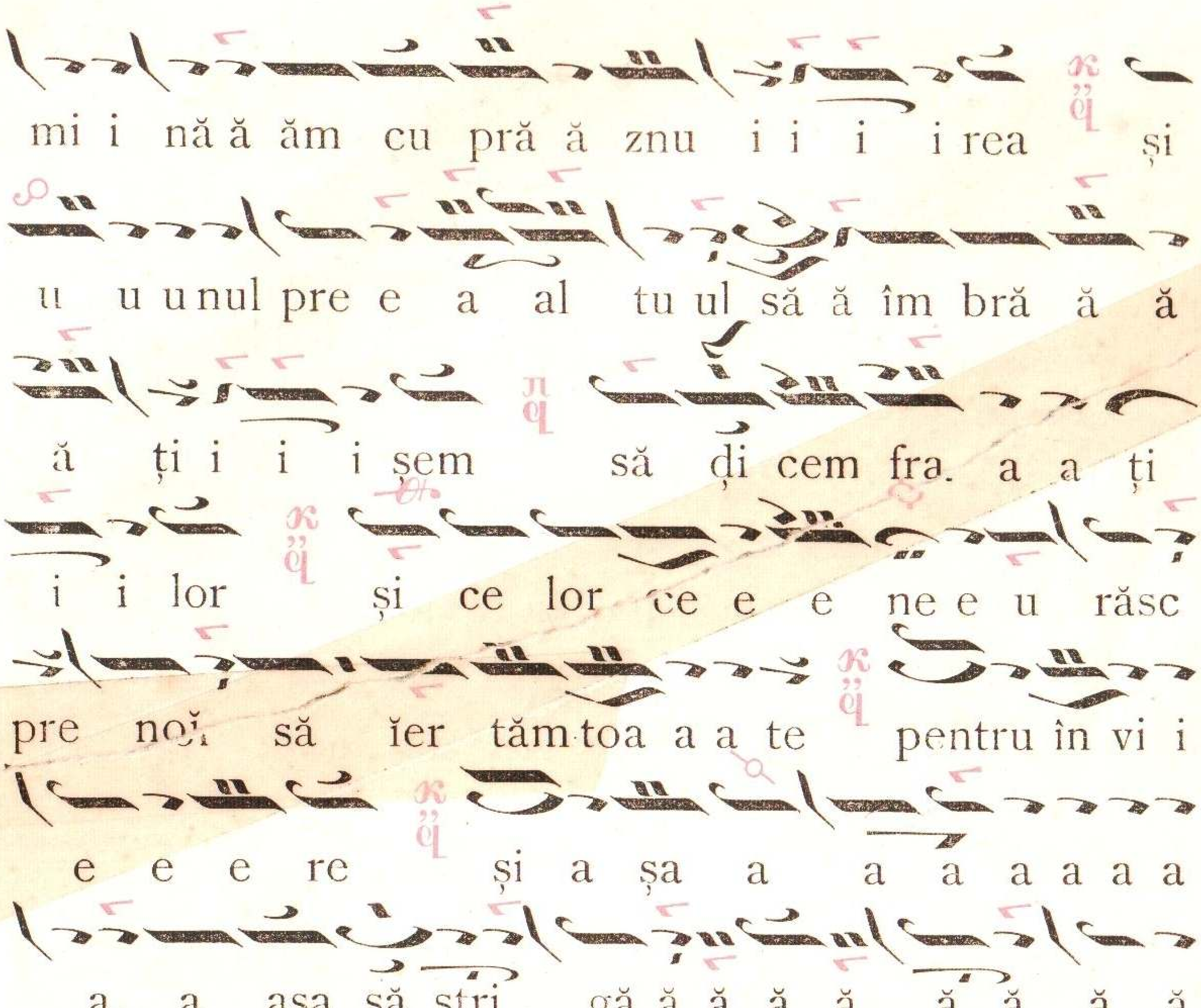

ḐIUA ÎNVIEREĬ.

Slava de la Paște, de TEODOR GEORGESCU.

Glasul al V-lea Pa.

mi i nă ă ăm cu pră ă znu i i i i rea și
u u unul pre e a al tu ul să ă îm bră ă ă
ă ți i i i șem să ḑi cem fra. a a ți
i i lor și ce lor ce e e ne e u răsc
pre noĭ să ĭer tăm toa a a te pentru în vi i
e e e re și a șa a a a a a a a
a a așa să stri gă ă ă ă ă ă ă ă ă
ă ăm: Chri stos a în vi i ia at din morțĭ,
cu moa a a a ar tea a a a a pre moa a ar te
e e că ă ăl când și ce e lor di i i in
mo or mî în turĭ vi ĭa a a ță dă ă
ru i in du le e e e e e e e.

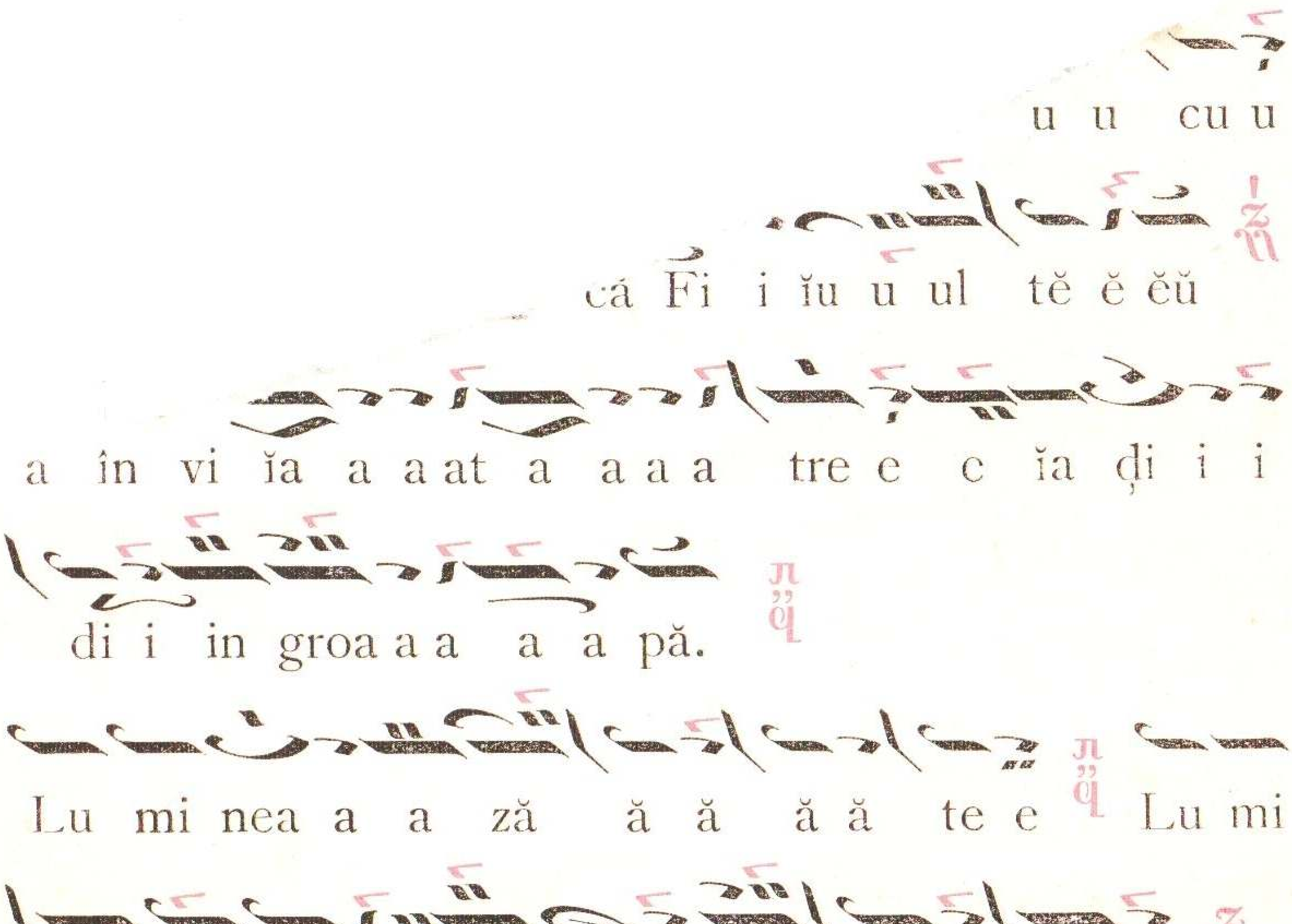
AXIOANELE PRAZNICILOR ÎMPĔRĂTEŞCĬ, ÎNTOCMAĬ DUPĂ MACARIE.

AXION LA ÎNVIEREA DOMNULUĬ.

Îngerul a strigat... gasul I

1) Î în ge rul a aŭ stri i i i ga at ce e e e

i i i i iĭ pli i i ne de e e Da a a a

u u cu u
cá Fi i ĭu u ul tĕ ĕ ĕŭ
a în vi ĭa a a at a a a a tre e e ĭa ḑi i i
di i in groa a a a a pă.
Lu mi nea a a ză ă ă ă ă te e Lu mi
nea a a a a a ză ă ă ă ă te e
No u u u u u u le e e ee I i e ru
u u sa a a li i i i i me că ă sla
va a a Do o mnu u u luĭ pre ste ti i i i
ne a aŭ ră ă să ă ri it. Sa a a a

Si

ra a a a a a a

toa a a a re de e Du u mne e ḑe eŭ

le e e e e ște e ve se e le e e ște e e

te în truîn vi e e e rea ce e lu u

uĭ nă ă scu u u u ut a a a al tě ě ě ěŭ.

LA ÎNJUMĂTĂȚAREA PRAZNICULUĬ ȘI NASCEREĬ MAICEĬ DOMNULUĬ,

8 Septembrie. Glas al VIII-lea

2) Stre i i in lu u u cru u e ste Ma a aĭ

ci lor Fe cĭo ri i i i a. Stre i i i

i i i i i i nă ă ă ă ă și i Fe e

a a a

me e e e ḍeŭ a mân

a a o o o s'aŭ a râ â â â ân du u s'aŭ

râ â ân dụ u u it. Pe en tru a cea a a a

sta toa a te se min ți i i i i le pă mâ

ê ê ê ên tu u u u luĭ pre ti i ne ne

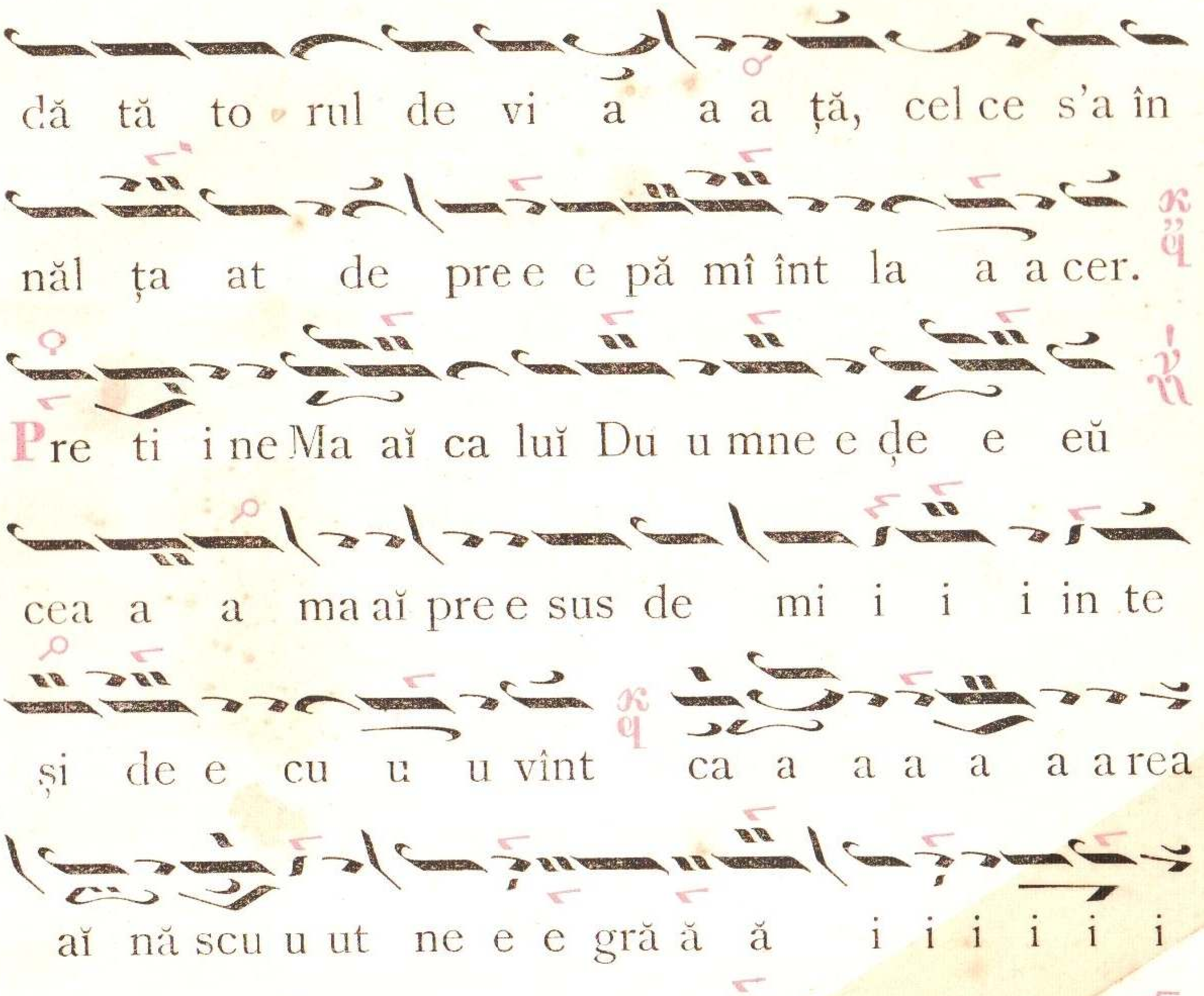
în ce ta a at te fe e ri i i ci i i i i i

i i im.

LA ÎNĂLȚAREA DOMNULUĬ.

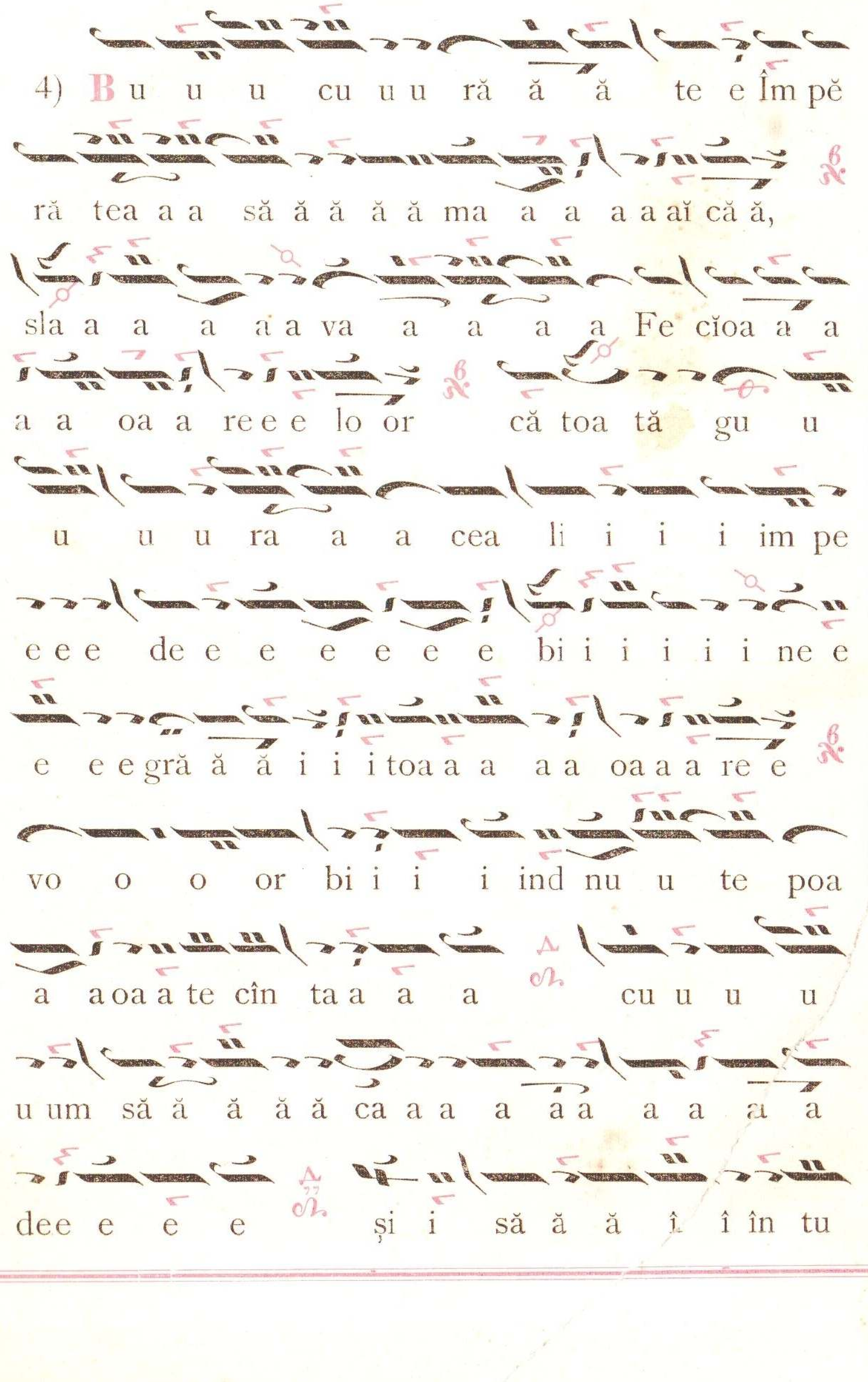
Glasul V

3) Mă re e ște su u u fle tu ul meŭ pre Christo o os

dă tă to rul de vi a a a ța, cel ce s'a în
năl ța at de pre e e pă mî înt la a a cer.
Pre ti i ne Ma aĭ ca luĭ Du u mne e ḑe e eŭ
cea a a ma aĭ pre e sus de mi i i i in te
și de e cu u u vînt ca a a a a a a rea
aĭ nă scu u ut ne e e gră ă ă i i i i i i
i i i i i it su u u u ubt a a a a a a
a a anĭ pre e e e e ce e el fă ă ă ă ă
ră ă ă de e e anĭ, cre din cĭo o o o
șiĭ cu u u un gî înd te fe e e ri i i i
ci i i i i im.

LA POGORÎREA DUHULUÏ SFÎNT (Rusaliĭ).

Glas al IV leghetos

u u u u ne e e e că ă ă ă ă toa tă

mi i i i i i i i in teaa a a cu noa

a a ște e e e e na a a a a a ște e e

e e e rea a a a ta a a a a. Pe e

e e e e en tru u u u u a a a cea a a a sta

cu un gâ ând pre e e e Ti i ne te e slă ă

ă vi i i i i i i i i i i im.

LA SCHIMBAREA LA FAȚĂ.

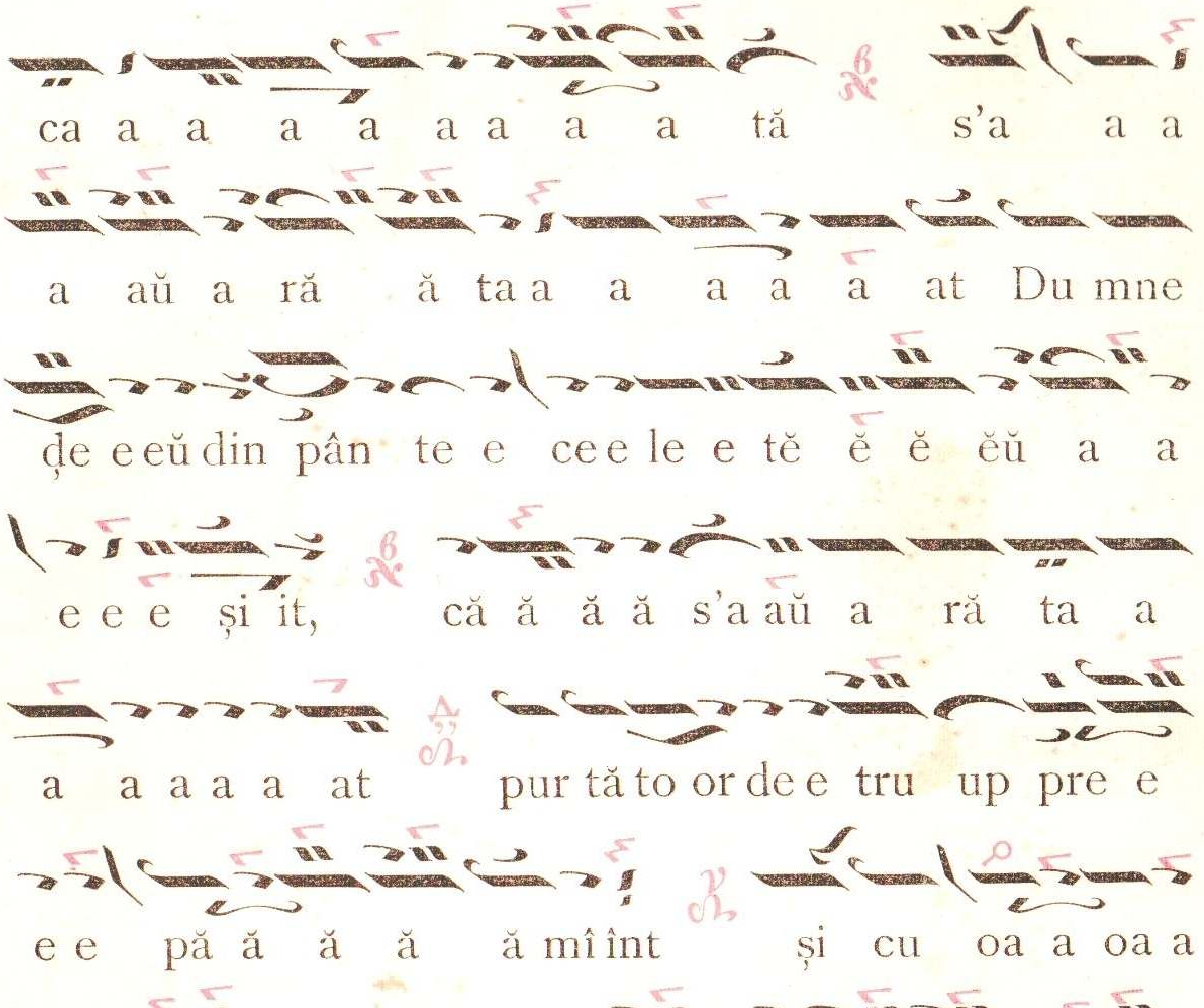
Glasul al IV leghetos.

5) Mă re e e e ște su u fle tul meŭ pre e Do o

o mnul cel ce s'a schim ba at la a fa a a ță în mu

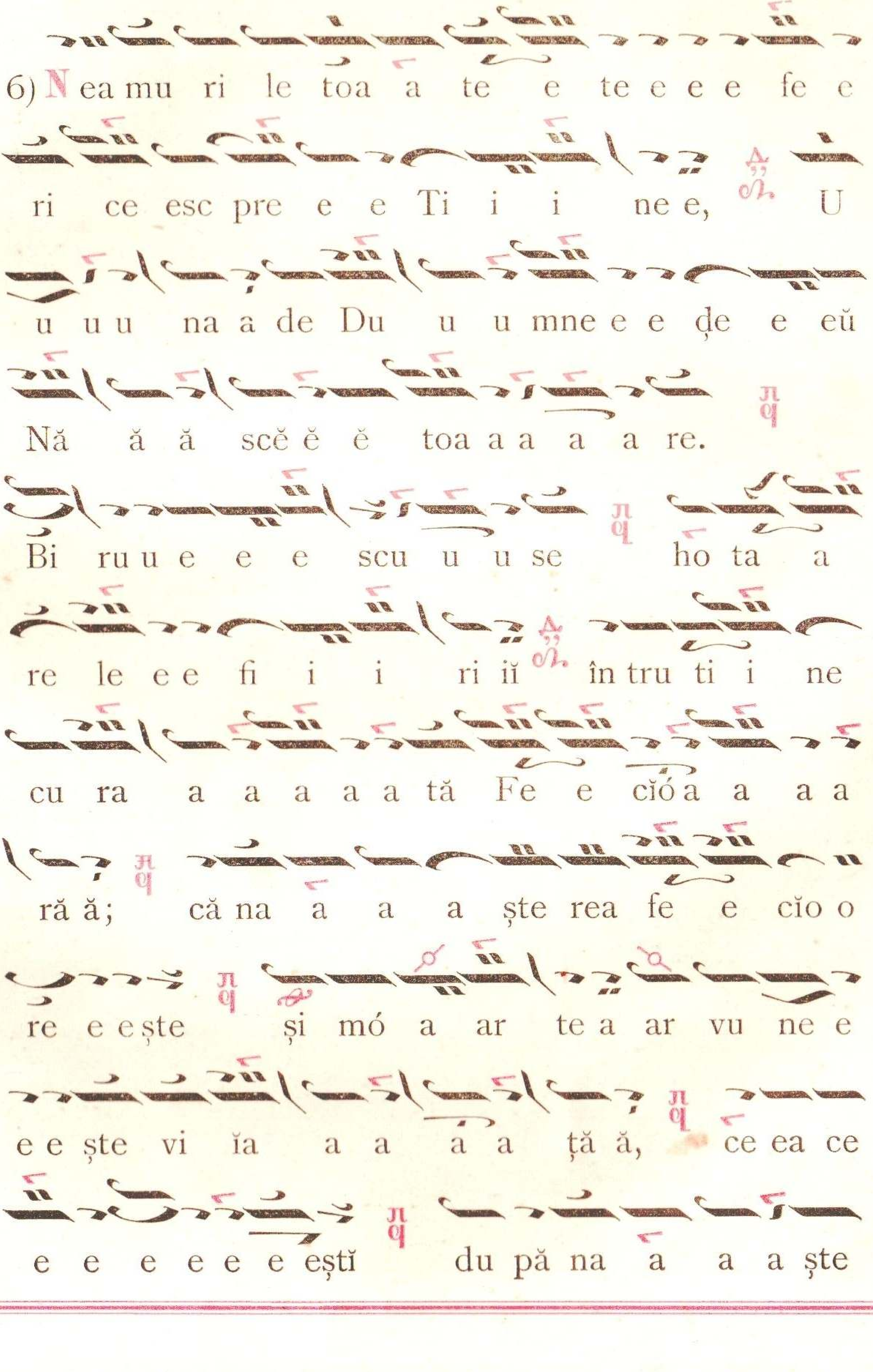
unte le e Ta vo ru u lu uĭ.

Na a a a ște e rea a a ta a a ne stri

ca a a a a a a a a tă s'a a a
a aŭ a ră ă taa a a a a at Du mne
ḑe eeŭ din pân te e ceele e tĕ ĕ ĕ ĕŭ a a
e e e și it, că ă ă ă s'a aŭ a ră ta a
a a a a a at pur tă to or de e tru up pre e
e e pă ă ă ă ă mî înt și cu oa a oa a
· me e e niĭ a a a pe e tre e cuu ut
u u ut. Pe e e e e e en tru u u u u
a a a cea a a a sta pre ti i i ne de Du
mne ḑe e eŭ Nă scĕ toa a a re toțĭ te e
mă ă ă ri i i i im.

LA ADORMIREA MAÏCEÏ DOMNULUÏ.

Glas I-iŭ, Pa

e e re e Fe e cĭó a a a ră și du u

u u pă ă mó a ar te e vi e e, mîn tu e

e e ștĭ pu u u ru u u rea Nă scĕ toa a

a a re e e de Du u u mne e e ḑe eŭ mo o o

ște e ni i i i i rea a a a ta a a a.

LA ÎNĂLȚAREA CINSTITEĬ ȘI DE VIAȚĂ FĂCĔTOAREĬ CRUCĬ.

Glasul al VIII-lea Ni.

7). Raĭŭ de taĭ nă e ștĭ Nă ă ă ă ă ă ă scĕ ĕ

toa a a a a a a a a a re de Du u u u u

mne e de Du u u mne e e ḑeŭ ca a rea

aĭ o o o o o o o dră sli i i i i i i it ne

e e lu u crat a a a a at pre e e e e Chri stoos.

În tru ca a a a a a re e în tru ca a

re e e, le e e mnu ul Cru u u u

u u ci i i i i i i i iĭ ce el

de vi ĭa a a a a a ța pu u ur tă ă ă

to or pre pă mî î î î î î înt s'a a a a aŭ

să di i it. Pe en tru a cea a a a sta, a

cu u u um în năl ța a a a a a a at fi i

i i i i i i ind, în chi nâ â â â â â

în ɖu u u u u u ne luĭ pre Ti i i i i i ne te

e e e e mă ri i i i im.

LA INTRAREA ÎN BISERICĂ,. Noembrie 21.

Glas al IV-lea Vu

8). Î î î î în ge e e riĭ in tra rea ce iĭ prea

a cu u ra a a te vĕ ɖi înd s'aŭ spăĭ ăĭ mî în ta a at.

Cum fe cĭó a a a ra a in tra at a at în sfi

în ta a sfi in te e lo or.

Urméză apoĭ: »CA DE UN SICRĬU«, caută înainte la pagina 183, Axionul Buneĭ Vestirĭ. rândul 6.

LA NAȘTEREA DOMNULUĬ, Decembrie 25.

Glasul I.

9). Mă re e ște su u u u fle e tul me eŭ pre e

e e cea a a a a ma aĭ ci in sti i i

tă ă și maĭ prea a mă ri i i tă de cît o o

o o o o ști i i le e e ce e e le e

de e e sus.

Ta a aĭ nă ă ă ă stre e e i i i nă

vĕ ĕ ĕ ĕ și i i i prea a slă ă ă vi i i i i

tă, ce e e er fi i i i ind pe e e ște

e e ra, sca a a a a a u u u un

de He e e e ru u vi imĭ Fee cĭoa a a ra. E e e

slea să lă ă ăș lu u i i i re în tru

ca a a a re s'a cul ca a a at ce el

ne e e î î în că ă ă put Christo os Du u

mne e e ḑe eŭ; pre ca a re le lă u

dì î în du ul, î î î î îl mă ă ă ă ri

i i im.

LA BOTEZUL DOMNULUĬ, Ianuarie 6.

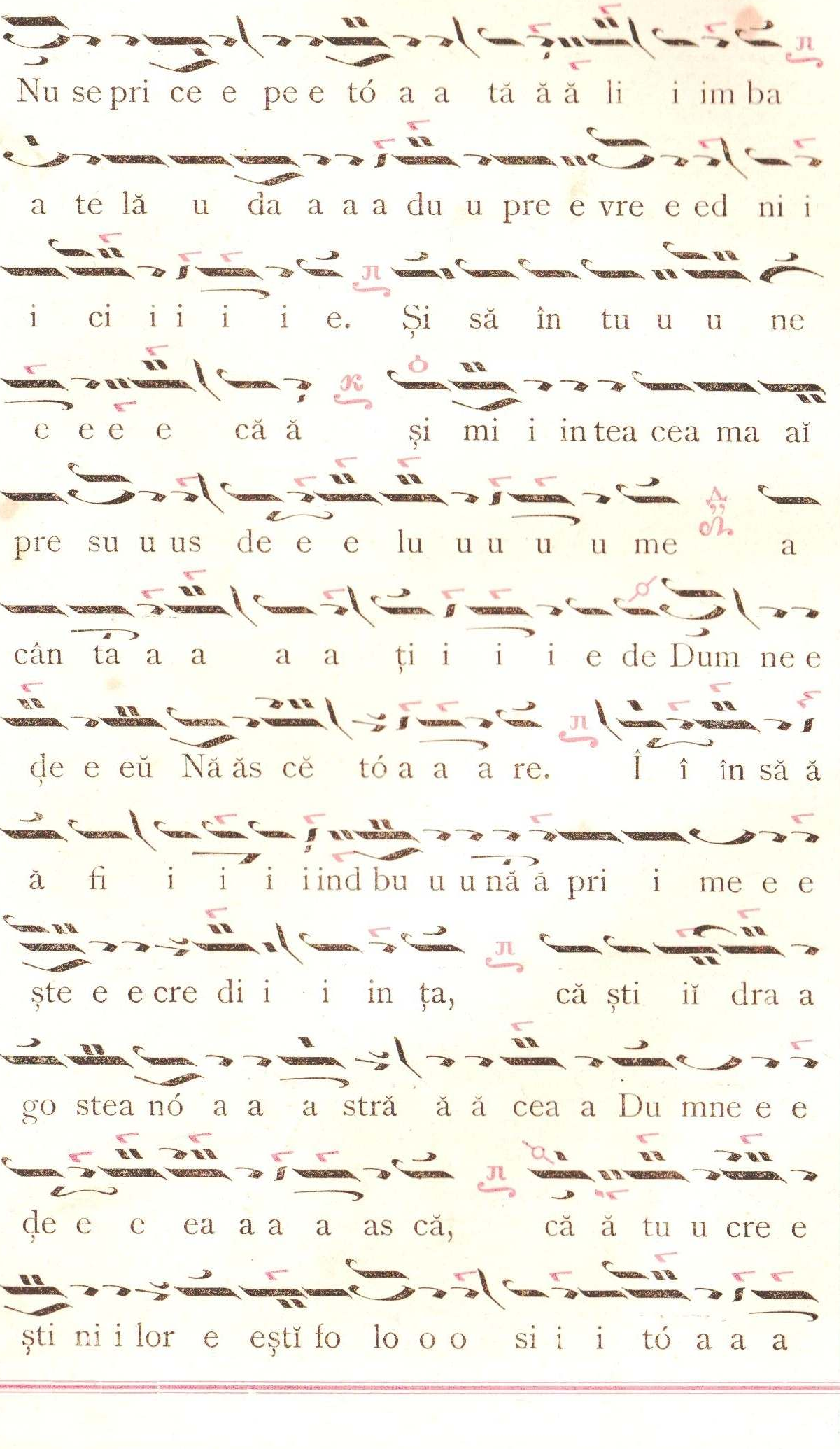
Glas al VI-lea

10) **M**ă re e ște su u u fle te e e e a

a al me eŭ pre ce el ce în I i o

or dan de la I i ó a a an a a lu u a a at

Bo o o te e e e e zul.

Nu se pri ce e pe e tó a a tă ă ă li i im ba
a te lă u da a a a du u pre e vre e ed ni i
i ci i i i i e. Și să în tu u u ne
e e e e că ă și mi i in tea cea ma aĭ
pre su u us de e e lu u u u u me a
cân ta a a a a ți i i i e de Dum ne e
ḍe e eŭ Nă ăs cĕ tó a a a re. Î î în să ă
ă fi i i i i ind bu u u nă ă pri i me e e
ște e e cre di i i in ța, că ști iĭ dra a
go stea nó a a a stră ă ă cea a Du mne e e
ḍe e e ea a a a as că, că ă tu u cre e
ști ni i lor e ești fo lo o o si i i tó a a a

a re, pre ti i i ne e e te e e mă ă ă

ri i i im.

LA ÎNTIMPINAREA DOMNULUĬ, Februarie 2.

Glas al III-lea Ga ca de la Ni.

11) Nă scĕ ă tó re e e e e de e Du u

u u u u mne e ḑe e e e eŭ nă ă ă ă

de e e ej dea tu u u tu u u u u ro o o

o o o or cre ști i i ni i i i i i i i

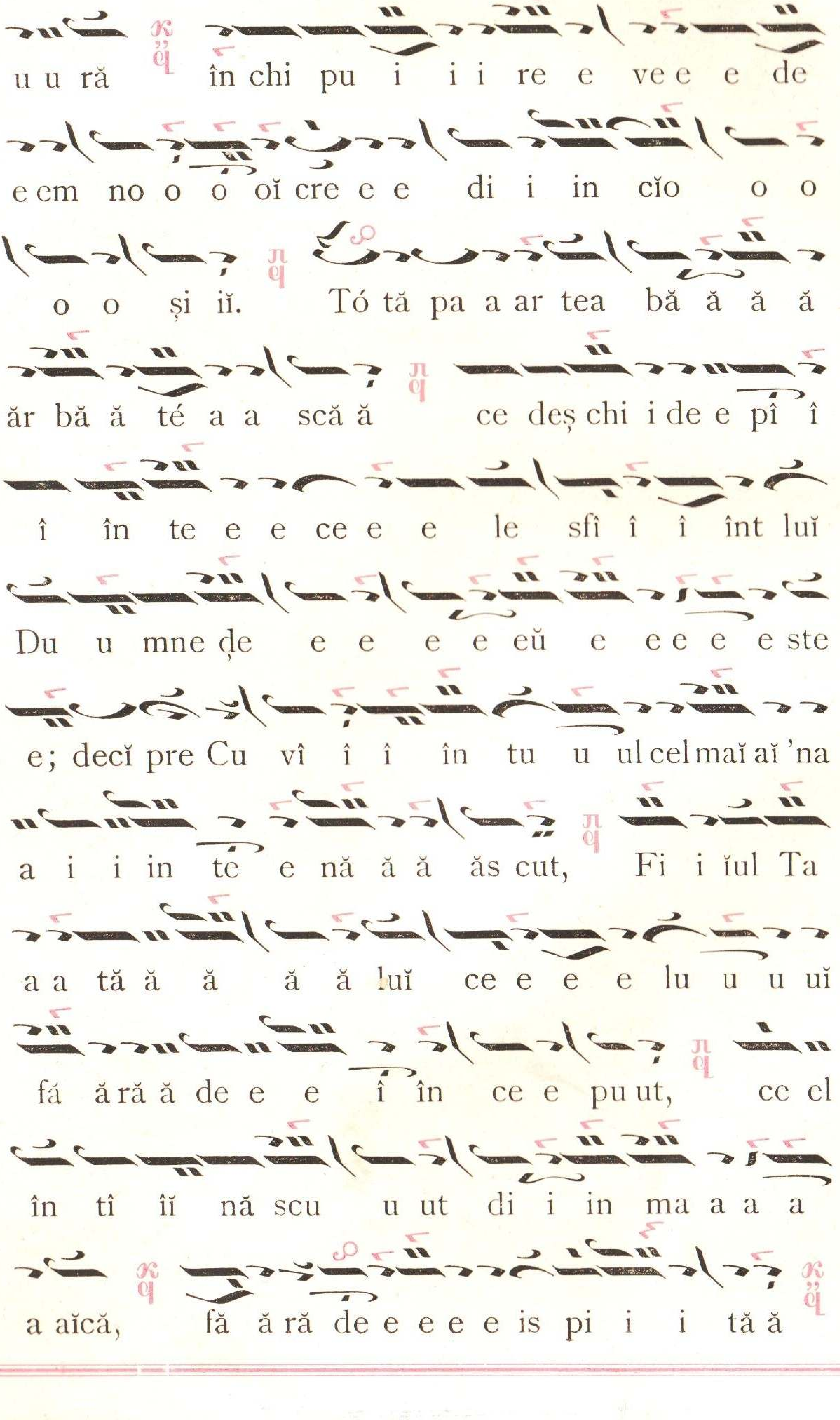
i lo or. A co o pe ră, a a a a pă ră,

pă ă ă ze e e ște e e e pre e e e ce e

e eĭ ce nă ă ă ă dĕ ĕ ĕ ĕ ĕj du u u u u

u e esc spre e e ti i i i i i i i i ne e.

În le ge în u um bră ă și i î în scrip tu u

u u ră în chi pu i i i re e ve e e de
e em no o o oĭ cre e e di i in cĭo o o
o o și iĭ. Tó tă pa a ar tea bă ă ă ă
ăr bă ă té a a scă ă ce deș chi i de e pî î
î în te e e ce e e le sfî î î înt luĭ
Du u mne ḍe e e e e eŭ e e e e e ste
e; decĭ pre Cu vî î î în tu u ul cel maĭ aĭ 'na
a i i in te e nă ă ă ăs cut, Fi i ĭul Ta
a a tă ă ă ă ă luĭ ce e e e lu u u uĭ
fá ără ă de e e î în ce e pu ut, ce el
în tî iĭ nă scu u ut di i in ma a a a
a aĭcă, fă ă ră de e e e e is pi i i tă ă

bă ă ărbă té scă ă î î î îl mă ă ă ă ri i i i im.

LA BUNA-VESTIRE, Martie 25.

Glas al IV-lea.

12) Bi ne ve ste e e e ște pă ă mî în tu u u le

bu cu ri i i i e e e ma a a a a re;

lă u dațĭ ce e e rurĭ mă ri i rea a a Du

mne ḑe e e u u luĭ no o o os tru.

Ca a de u u un si cri i i iŭ în su fle

ți it a al lu u u uĭ Du u u u mne e e

ḑe e e e e eŭ, nicĭ cu u u um să ă ă

nu u u se a ti i i i i i in gă ă mâ â

na a ne e cre e e e di in cĭo o și i i

i lor; i ar bu u u u ze le cre din cĭo

o o o o și i i i i i i lo o or,

fá ră ă tă ă ă ă ce e e e e re gla a

a a a a a su u u u u u ul î î în

ge e ru u luu u u uĭ cân tâ â â â

â ând cu u u bu u u cu u u ri i i i e

să stri i i i i ge e e Nă scĕ tó a a re

cĭ de e e Du mne e ḍe eŭ: Bu u u u cu

u u ră ă te e e e cea pli i i i nă ă de

e da a a a arŭ Do o o mnu ul e e e e ste

e cu Ti i i i i ne e e e e e.

LA DUMINICA FLORILOR.

Glas al IV-lea leghetos.

13) Du mne ḍe eŭ e ste Do o o o mnu u ul și

i i i s'a aŭ a a ră ta a at no o o o ă.
Toc mi iţĭ pră znu i i i i i i i präz
nu i i i i i re e e e și i i i i
bu cu u râ â ân du u u bu u cu râ â ân du u u
ne e ve ni i niţĭ să ă ă ă mĕ ri i im pre
Chri i i sto o o o o o o o o os cu u
ra amurĭ și cu stî il pă ă ă ă ă ă ă
ă ărĭ și i cu u cî în tărĭ stri gâ â â â â ân
du u u-ĭ lu u u u u u uĭ. Bi ne e
e e e ste e e e e cu u u vĭ în tat ce el
ce e e vi i i i ne în tru nu u u u
u u me le e De o o o o o mnu u u

lu u u u u uĭ Mâ â â tu i to o o ru u lu uĭ

no o o o o stru u u u.

Cântărĭ la Hirotonie, Cununie, Sfințirea Bisericeĭ și Te-Deum.

I

TROPARELE HIROTONIEĬ.

Ehul al VII Ga.

Sfiin ților Mu ce nicĭ ca riĭ bi ne v'ațĭ ne vo it

și i v'ațĭ în cu nu nat ru ga a ți vă Do

o o mnu u ul luĭ să se mi lu ea scă

su fle te le noa a a a stre. Acelaș glas.

Mă ri re ți i e Chri stoa se Du mne de

u le la u da A po sto li lor și bu cu ri i a

Mu u ce ni ci lor a că ro ra pro o po ve du

i i i re e ste Tre i mea cea de o fi i i

i in ță.

Apoĭ, Ehul al V-lea Pa.

Isa i e dăn țu e ște Fecĭoa ra a a vut în

pîn te ce și a nă scut Fiŭ pre Ema no il

pre e e e Dumnedeŭ și o o o mul, ră să ri tul

e ste nu me le luĭ, pre ca re le mă ă ri i i

i i in du-l pre Fe e cĭoa a a ra o fe e ri i i

ci i i i im.

Când se citesc rugăciunile în altar de către Arhiereŭ, cântăm:

Dómne miluește. Ehul al II-lea Di

Doa a a amne mi i lu u u e e e e e

e e ște e e e e e e, Doa a a amne

mi i lu u u e e e e e e e

ște e e e e e e, Doa a a a a amne

mi i lu u u u e e e e e e e e

ște e e e.

Iar când Arhiereul dă noului hirotonit veșmintele sacerdotale dicînd, Vrednic este, cântăm:

Vrednic este. Glasul al III-lea Ga

Vred ni ic e e e e ste, vred ni ic e e e e ste,

vre e ed nic e e ste.

II.

CÂNTĂRÎ LA CUNUNIE.

Glasul al VII-lea Ga

Mă ri re ți e Dumne de ul no o stru mă ri i

re e ți i i i e. De treĭ orĭ.

Pe același glas.

Dómne Dumnede ul no stru u cu mă ri re și cu

cin ste, în cu nu nea ază-ĭ pre dâ â â ân șiĭ.

De treĭ orĭ.

PAHARUL MÎNTUIREÏ...

Glasul al IV-lea

1). Pa harul mântu i i i i reï voiŭ lu u a a a a

a a a a a și nu u me le Domnu u luï vo oiŭ

che e ma a a a a a a a a.

Paharul mîntuireï, maï pe larg, pe glasul I

2). Pa harul mîn tu i i i i i i i reï

voiŭ lu a a a a a a voiŭ lu u a a

a a a și nu u me le Do o o o o o o

Do o o o o o mnu luï vo oiŭ chi i i e e

e ma a a a a a a.

Apoï când ocolim masa, cântăm troparele: Isaie dânțuește, Sfinților mucenicï și Mărire ție Christóse, care sunt la hirotonie, începênd însă cu Isaie. **(Vedï pag. 186 și 187).**

III.

TROPARELE SFINȚILOR EVANGELIȘTÏ, CE SE CÂNTĂ LA SFINȚIREA BISERICEÏ.

Glasul al III-lea Ga

Sfin te A a pos to o le și E van ghe li i i i

ste e I o a a ne roa a gă pre mi lo sti vul

Dumnedeŭ ca să dea ĭer ta re de e gre șa

a a le su fle te lor noa a a a stre.

Tot asemenea se cântă încă de treĭ orĭ, schimbând numaĭ numele Evanghelistuluĭ la fie care tropar.

IV
ÎMPĔRATE CERESC, CARE SE CÂNTĂ LA TE-DEUM.

Compus de DIMITRIE SUCEVEANU.

Glas al VI-lea Pa.

Îm pĕ ra te ce e e re esc Mân gâ i i

to ru u le e e, Du hul a a a de vĕ ĕ

ru u u u luĭ, ca re le pre tu ti i i i in

de nea a cștĭ și toa a te e e le e e pli

i i neștĭ. Vis ti e e ru ul bu nă tă ă ți

i i lor și dă tă to o o o ru u le

de vi ĭa a a a ță vi i no și te

să ă lăș lu u e ște e e î î în tru u u noï

și ne cu ră țe e e ște e e pre e noï de e tó

a tă spur că cïu u u u nea și mân tu e

e ște bu u u nu u u u le su fle te

e le noa a a stre e.

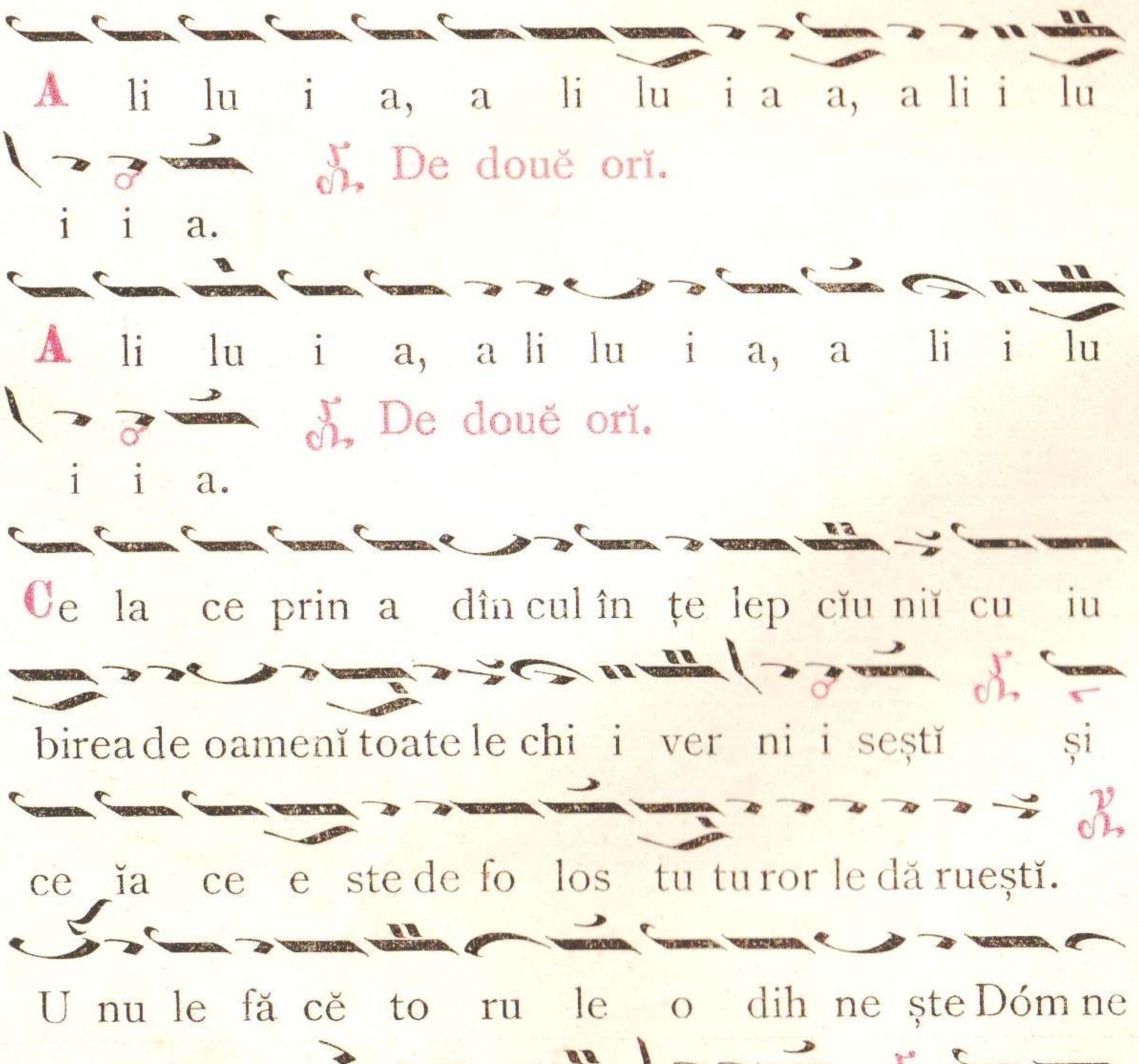

Biserica Stavropoleos din Bucurescĭ.

CÂNTĂRĬ LA ÎNMORMÊNTĂRĬ ȘI PARASTASE.

CÂNTĂRĬ LA ÎNMORMÎNTAREA MIRENILOR.

Ehul al VIII-lea Ni

ti ne nă de ej dea ș'a pus spre fă cĕ to rul și

zi di to rul și Dum ne ḑe e u ul no o o stru.

Mărire Tatăluĭ... Și acum și pururea...

Pre ti ne zid și li ma an te a vem și ru

gă toa re bi ne pri i mi tă că ă tre e Dumne e ḑeŭ,

ce la ce s'a nă scut din ti ne e Nă scĕ toa re de

Dumne ḑeŭ ne nunti i tă. Ce ĭa ce eștĭ cre din

cĭo și lor mâ ân tu u i i i re.

APOĬ CÂNTĂM STIHURĬ DIN CATISMA 17.

Starea I. Ehul al 6-lea lăt.

1) Fe ri cițĭ ceĭ fă ră pri ha nĭ în ca a le

ca riĭ um blă în le gea Do omnu luĭ. A a

li lu i i a.

2) Iu bi t a aŭ su fle tul meŭ ca să do rea a

scă de ju de că ți le ta a le în toa a a tă vre e mea.

A a li lu u i i i a.

3) Dor mi ta t-aŭ su fle tul meŭ de trîn dă vi i i e, în tă re ște mĕ în tru cu vin te e le ta a le. A a li lu i i a.

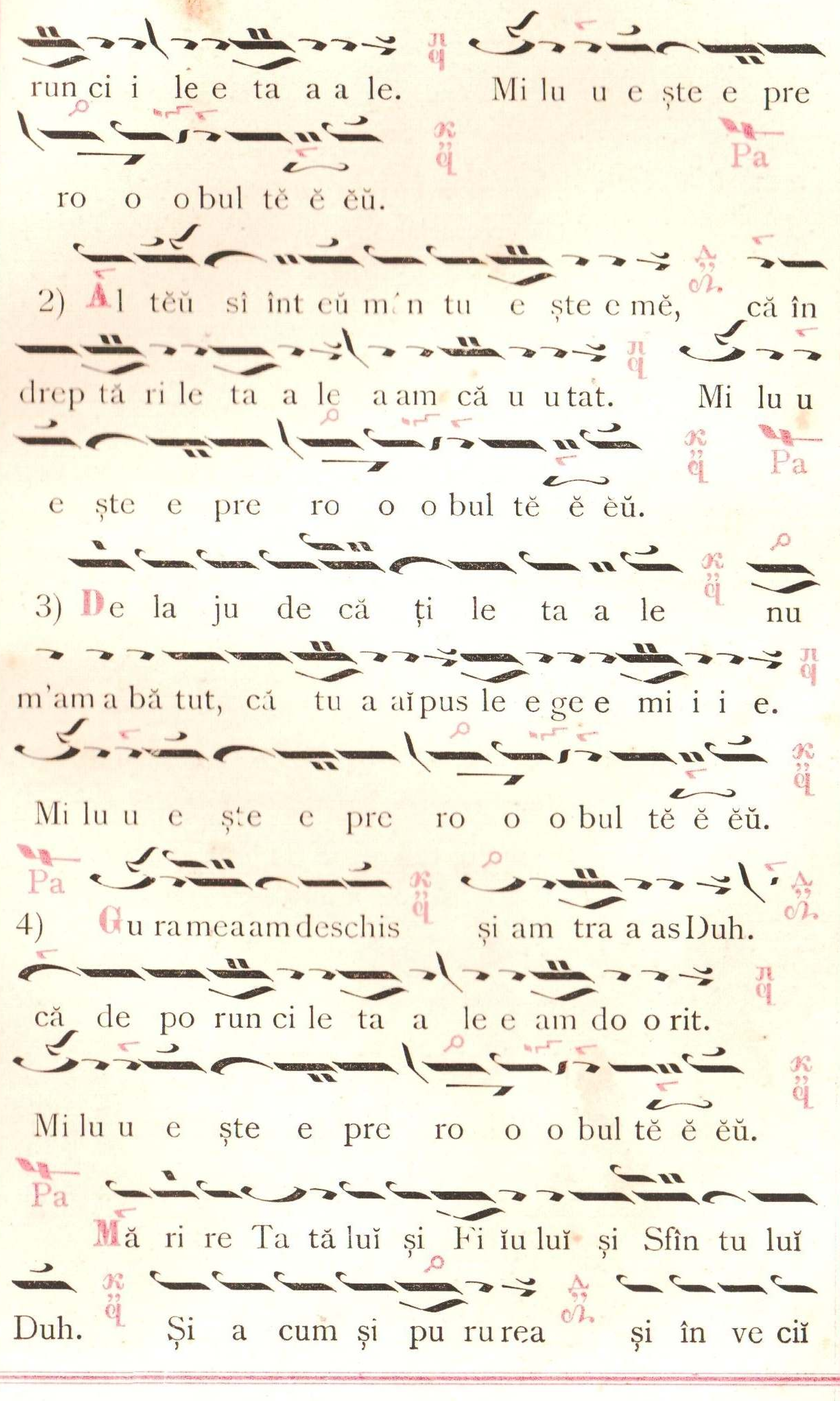
4) Bu nă e e ste e mi i i e le gea gu riĭ ta a le, maĭ mult decât miĭ de a a a ur și i i de a ar gint. A a li lu u i i i a.

Mă ri re Ta tă luĭ și Fi ĭu luĭ și Sfîn tu luĭ Duh. Și a cum și pu ru u rea și în ve ciĭ ve ci lor a min. A li lu u u u i i i a a a a a.

Ectenie și vosglas pentru morțĭ.

Starea a II-a. Ehul al V-lea lăt. Pa.

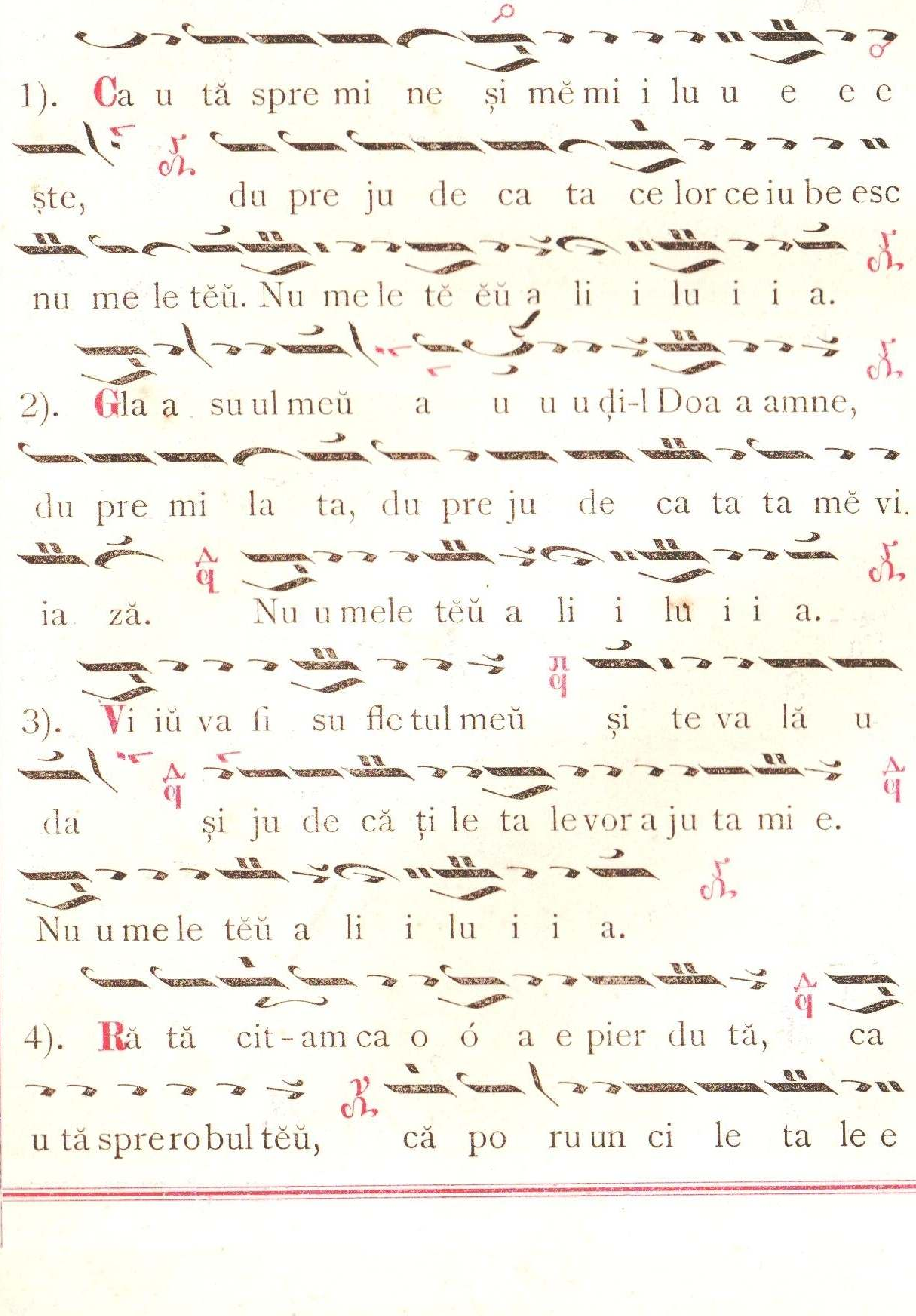
1) Mâĭ ni le ta le m'aŭ fă cut și m'aŭ zi dit, în țe lep țe ște e mĕ și mĕ voiŭ în vĕ ța po

run ci i le e ta a a le. Mi lu u e ște e pre
Pa
ro o o bul tě ě ěŭ.
2) Al těŭ sî înt cĕŭ m n tu e ște e mě, că în
drep tă ri le ta a le a am că u u tat. Mi lu u
Pa
e ște e pre ro o o bul tě ě ěŭ.
3) De la ju de că ți le ta a le nu
m'am a bă tut, că tu a aĭ pus le e ge e mi i i e.
Mi lu u e ște e pre ro o o bul tě ě ěŭ.
Pa
4) Gu ra mea am deschis și am tra a as Duh.
că de po run ci le ta a le e am do o rit.
Mi lu u e ște e pre ro o o bul tě ě ěŭ.
Pa
Mă ri re Ta tă luĭ și Fi ĭu luĭ și Sfîn tu luĭ
Duh. Și a cum și pu ru rea și în ve ciĭ

Ectenie și vosglas pentru morți.

Starea a III-a, Ehul al III-lea Ga.

n'am uĭ tat, Nu u me le tĕŭ a li i lu i i

a a a a.

Iar dacă catisma 17 se citeşte în strănĭ, atuncĭ cântăm la fie care stare câte unul din aceste treĭ refrene, care se repetă de maĭ multe orĭ.

Pentru starea I, Ehul IV leghetos Vu

1) Bi ne e e e eştĭ cu vî în ta a at Dó a mne e.

Pentru starea II, acésta pe Ehul al V-lea, lăt. Ke.

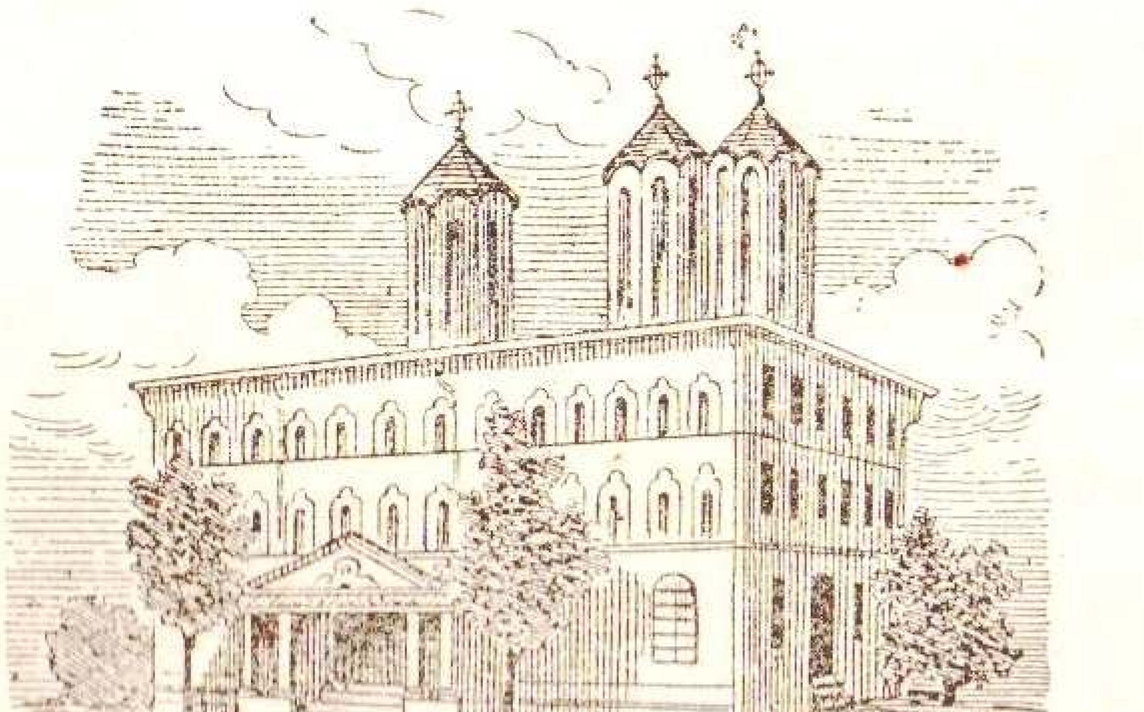
2) Mi lu e şte pre ro bul tĕŭ po ru un ci le

ta a le, mi lu e e şte pre ro o bu ul tĕŭ.

Pentru starea III, acésta pe Ehul al IV-lea

3) Nu me le tĕ ĕ ĕŭ, A li i lu u u i i a a.

Apoĭ urmédă imediat Bine-cuvêntările.

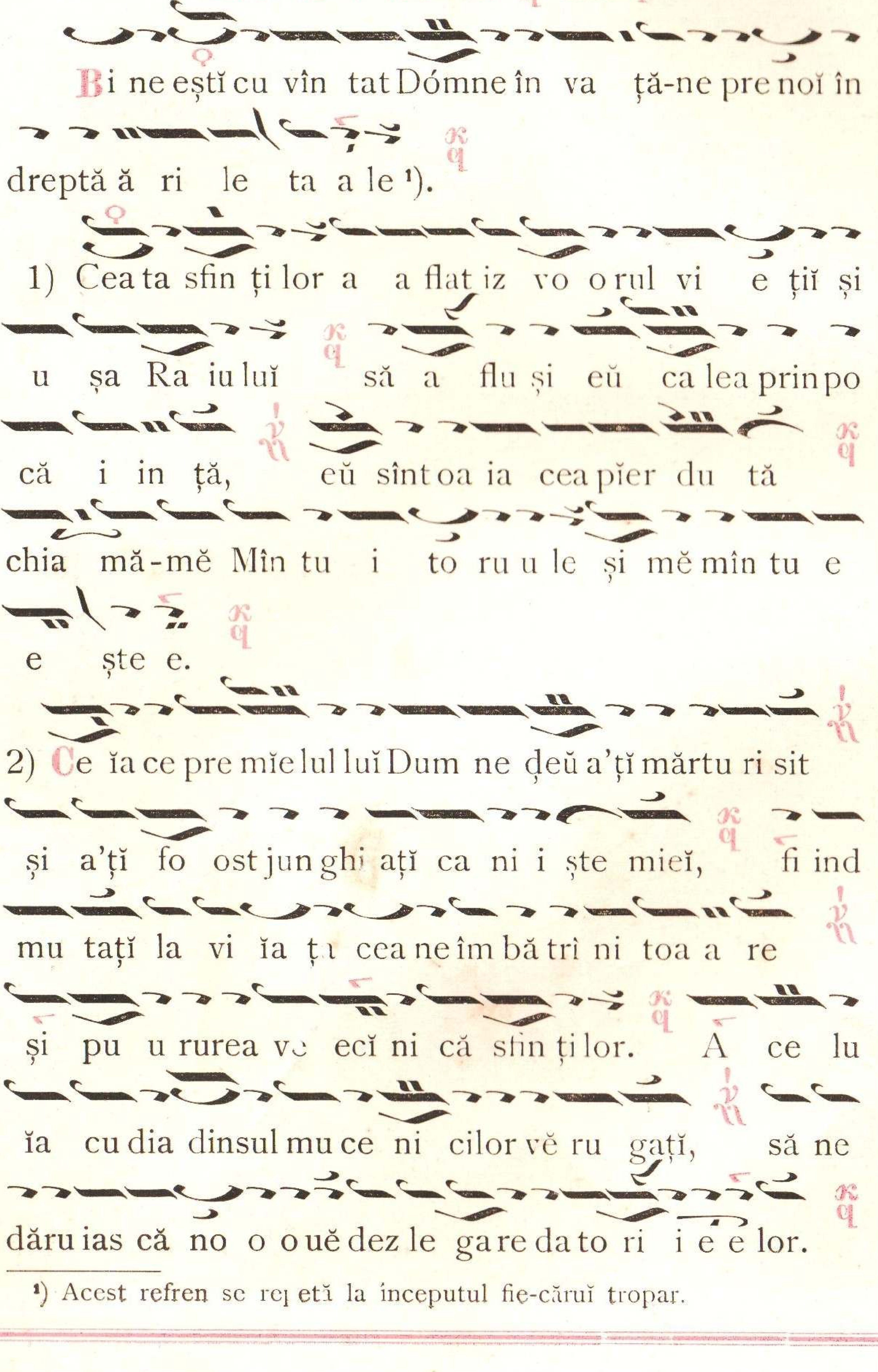

Mitropolia Ungro-Vlahieĭ (Bucureştĭ).

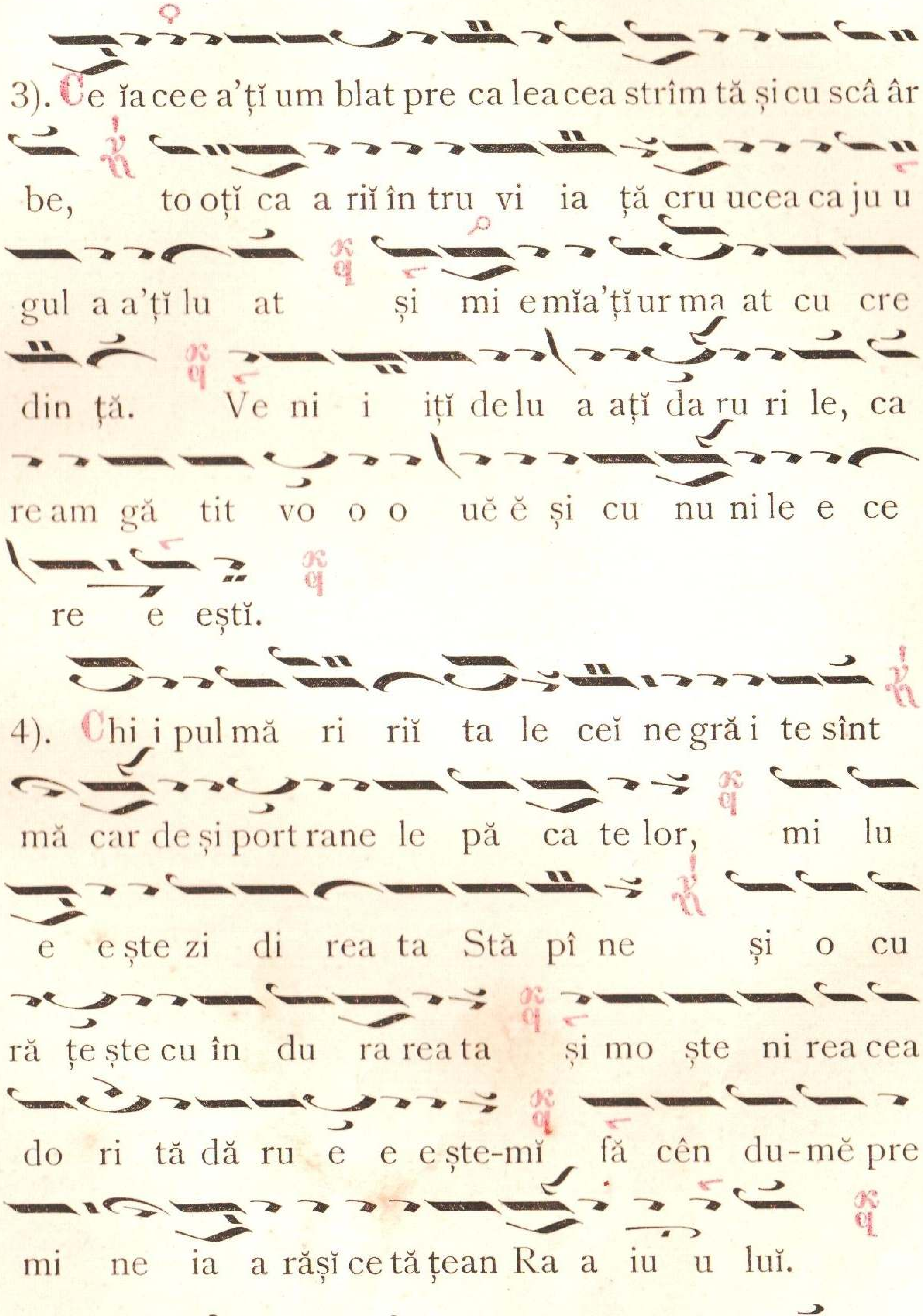
BINE-CUVÎNTĂRILE

Prelucrate și scrise în tactul îndoit (ritmat) de STEFAN POPESCU.

Ehul al V-lea lăt. Ke.

1) Acest refren se repetă la începutul fie-căruĭ tropar.

3). Ce ĭa ce e a'țĭ um blat pre ca lea cea strîm tă și cu scâ âr
be, to oțĭ ca a riĭ în tru vi ia ță cru ucea ca ju u
gul a a'țĭ lu at și mi e mĭa'țĭ ur ma at cu cre
din ță. Ve ni i ițĭ de lu a ațĭ da ru ri le, ca
re am gă tit vo o o uĕ ĕ și cu nu ni le e ce
re e eștĭ.
4). Chi i pul mă ri riĭ ta le ceĭ ne gră i te sînt
mă car de și port ra ne le pă ca te lor, mi lu
e e ște zi di rea ta Stă pî ne și o cu
ră țe ște cu în du ra rea ta și mo ște ni rea cea
do ri tă dă ru e e e ște-mĭ fă cên du-mĕ pre
mi ne ia a rășĭ ce tă țean Ra a iu u luĭ.
5). Ce la ce cu mî na din tru ne fi in ță m'aĭ zi dit
și cu chi pul tĕŭ cel Dumne ḑe esc ma aĭ cin stit;

iar pentru căl ca a rea po run ciĭ ĭa răşĭ maĭ în

tors în pă mînt din ca re le am fost lu at; la cel

du pre a se mă na a re mĕ ri di i i că, cu

frum se ţea cea di in tĕĭŭ ia a răşĭ în po do bi in

du u u mĕ.

6). **O** dih ne e şte Dumne ḑe u le pre ro biĭ tĕĭ

şi'ĭ a şa ḑă în Raĭ un de ce e te le sfi in ţi lor

Dóm ne şi dre ep ţiĭ ca lu mi nă to riĭ stră

lu cesc. Pre rĕ po sa ţiĭ ro bi tĕ ĕĭ o dih

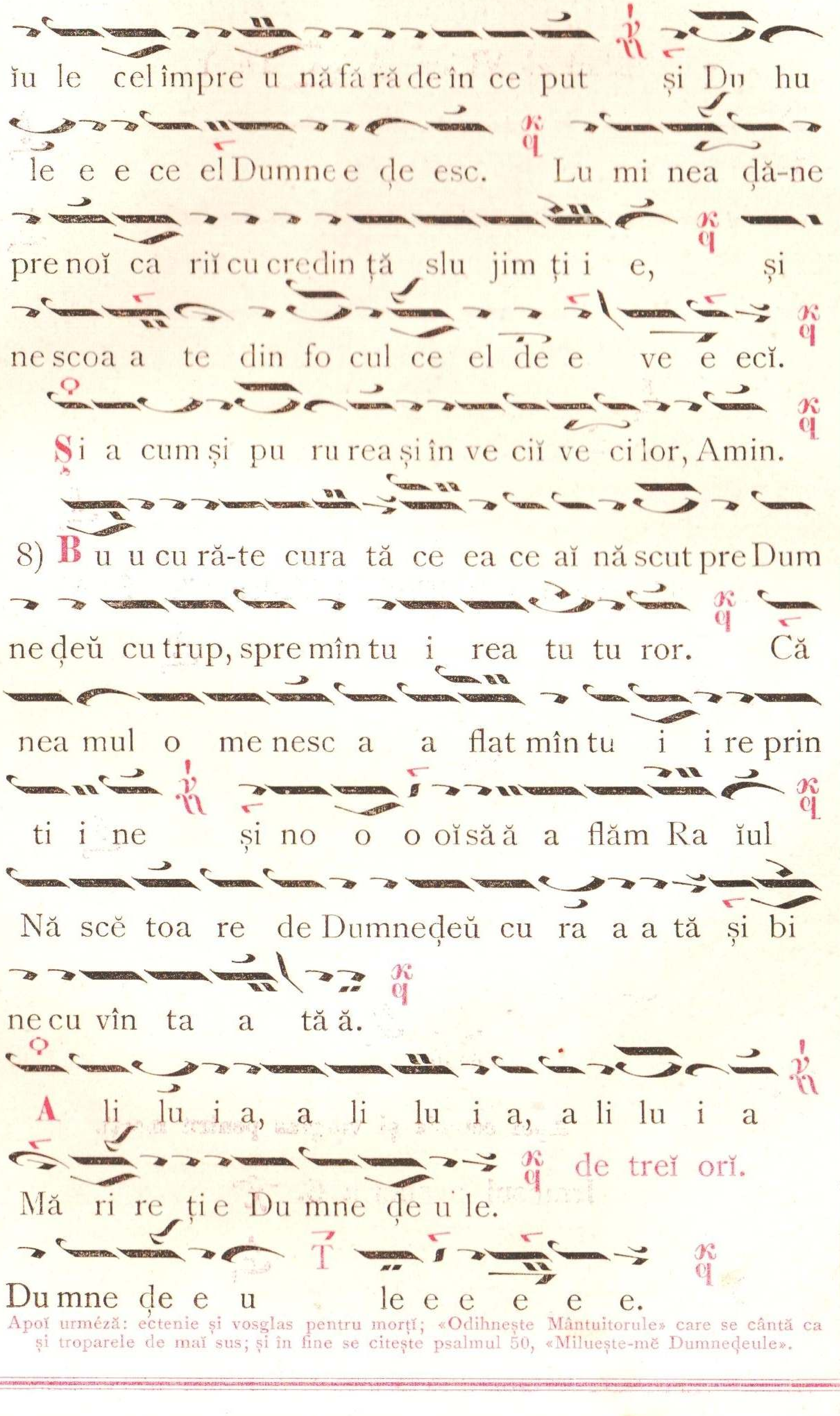
ne e e şte-ĭ trecên du-le lor toa a te gre şé a le e le.

Mă ri re Ta tă luĭ şi Fi iu luĭ şi sfîn tu u luĭ Duh.

7). **P**re o Dumne ḑe i re în tre eĭ stră lu ciri

cu bu nă cre din ţă să o lă u dăm strigând:

Sfînt eştĭ Pă rin te fă ră de în ce put şi Fi

Apoĭ urméză: ectenie și vosglas pentru morțĭ; «Odihnește Mântuitorule» care se cântă ca și troparele de maĭ sus; și în fine se citește psalmul 50, «Miluește-mĕ Dumneḑeule».

CANONUL CE SE CÂNTĂ LA ÎNMORMÎNTĂRĪ ŞI PARASTASE CU CELE TREĪ IRMÓSE ALE SALE

Ehul al VI-lea Di

In tru că mă ri le ce reştĭ vi te jiĭ mu cenicĭ
pu ru rea te roa a gă pre ti i ne Christoa a se
pre a ceştĭ credin cĭoşĭ pre ca ri iĭ 'i-aĭ mu tat du
pre pămînt, în vred ni ce şte-ĭ să do bîn dea scă
bu nă tă ă ţi le ce le vecĭ ni i ce e[1]).

Irmosul pesneĭ a 3, Ehul al VI-lea

1) Nu e ste sfî înt pre cum tu Doa mne
Du mne ḑe ul meŭ, ca re le aĭ în năl ţa at
cor nul cre din cĭo şi lor tĕĭ bu nu le şi
ne-aĭ în tă rit pre e noĭ pre pĭa a tra măr tu ri
si riĭ ta a a a le. finalul măr tu ri si riĭ ta
a a le e e.

Apoĭ ectenie şi vosglas pentru morţĭ.

Irmosul pesneĭ a 6.

2) Ma a rea vi e ţiĭ vĕ ḑîn du-o în năl ţân du

[1]) După acest model, se cântă tóte stihirile canonuluĭ.

se de vi fo rul is pi te lor la li ma

nul tĕŭ cel lin a a ler gând, strig către ti ne e:

scoa a a te din stri că cĭu ne vi ĭa ța mea mu

ult mi lo sti i ve e e. Ectenie și vosglas.

Apoĭ Condacul, Ehul al VIII-lea

Cu sfin țiĭ o dih ne ște Chri stoa se su fle te le rĕ

po sa ți lo or ro o bi lo or tĕĭ, un de

nu e e ste du re re, nicĭ în tri sta re, nicĭ sus pin

ci vi a ță fă ă ă ră ă de sfî îr șit.

Irmosul pesneĭ a 9.

3) Pre Du mne ḑe eŭ a'l ve dea nu u e ste cu

pu tin ță oa me ni lor. spre ca re le nu cu

tea a ză a că u ta a o o ști le în ge rești;

ĭar prin ti i ne Cu ra tă s'aŭ a ră tat Cu

vîn tul în tru pat, pre ca re le mă ri i in du-l

cu o ști le ce reștĭ pre ti ne te fe ri ci i im.

Iar când canonul nu se cântă, ci sĕ citeşce în strănĭ, atuncĭ cântăm aceste refrene de maĭ multe orĭ.

Ehul al VI-lea. Di

Mi nu nat e ste Du mne ḑeŭ în tru sfin ţiĭ sĕĭ, Dum ne ḑe ul luĭ I sra il.

Dómne o dih ne e ște cu drep ţiĭ pre a dor mi ţiĭ ro biĭ tĕĭ.

Apoĭ, Mărire Tatăluĭ.. Şi acum... tot ast-fel.

La parastas, cînd se ḑice ectenia pentru morţĭ, cîntăm: Dómne miluește

Ehul al V-lea întitulat Agem puselic

Doa amne mi lu u e e e e ște e e Dómne mi lu e e e e ște e e e, Doa am ne mi i lu e e e ște.

Iar când se pomeneşte pomelnicul, cântăm pe acestea.

Ehul al V-lea. Ke

1). Po me ne e e ște Doa am ne e su fle te e e le ro bi i lor tĕĭ.

Saŭ acesta, Ehul al III-lea Ga

2). Odih nește Doa a am ne su fle te le ro

o o bi lor tĕ ĕ ĕĭ.

CU DUHURILE DREPȚILOR, CE SE CÂNTĂ LA TRISAGHION.

Ehul al IV-lea Vu

Cu du hu ri le drep ți lor ce lor ce s'aŭ să

vîr șit, o dih ne e ște su fle tul ro o bu luĭ

tĕŭ Mîn tu i to ru le pă zin du-l pre dîn sul

în tru vi ĭa ță fe ri ci i tă ca re e e ste

la ti i ne ĭu bi to ru le de oa a a menĭ.

In tru o di ih na ta Dómne un de toțĭ

sfin țiĭ se o dih nesc, o dih ne e ște și su

fle tul ro o bu luĭ tĕŭ, că în su uțĭ ești ĭu bi

to or de e oa a a menĭ.

Mă ri re Ta tă luĭ și Fi ĭu luĭ și Sfîn tu luĭ Duh.

Tu u e eștĭ Du mne ḑeŭ ca re le te-aĭ

po go rît în ĭad și aĭ des le gat du

re ri le ce lor fe re cațĭ în sușĭ și su u

fle tul ro o bu luĭ tĕŭ o dih ne e e ște-l.

Și a cum și pu ru rea și în ve ciĭ ve ci lor, Amin.

U u na cu ra a tă și prea ne vi no va a tă

Fe cĭó ră, ce ea ce pre Du mne ḑeŭ aĭ năs

cut maĭ pre sus de fi i re, roa gă-l să mîn tu ĭa a

a scă su fle tul ro o bu luĭ tĕ ĕ ĕ ĕ ĕŭ.

VECINICĂ POMENIRE, LA MORȚĬ ȘI PARASTASE.

Ehul al III-lea Ga.

1). Vecĭ ni că po o o me ni i i re, vecĭ ni că po

o o me ni i i re, ve e e e e e ecĭ ni

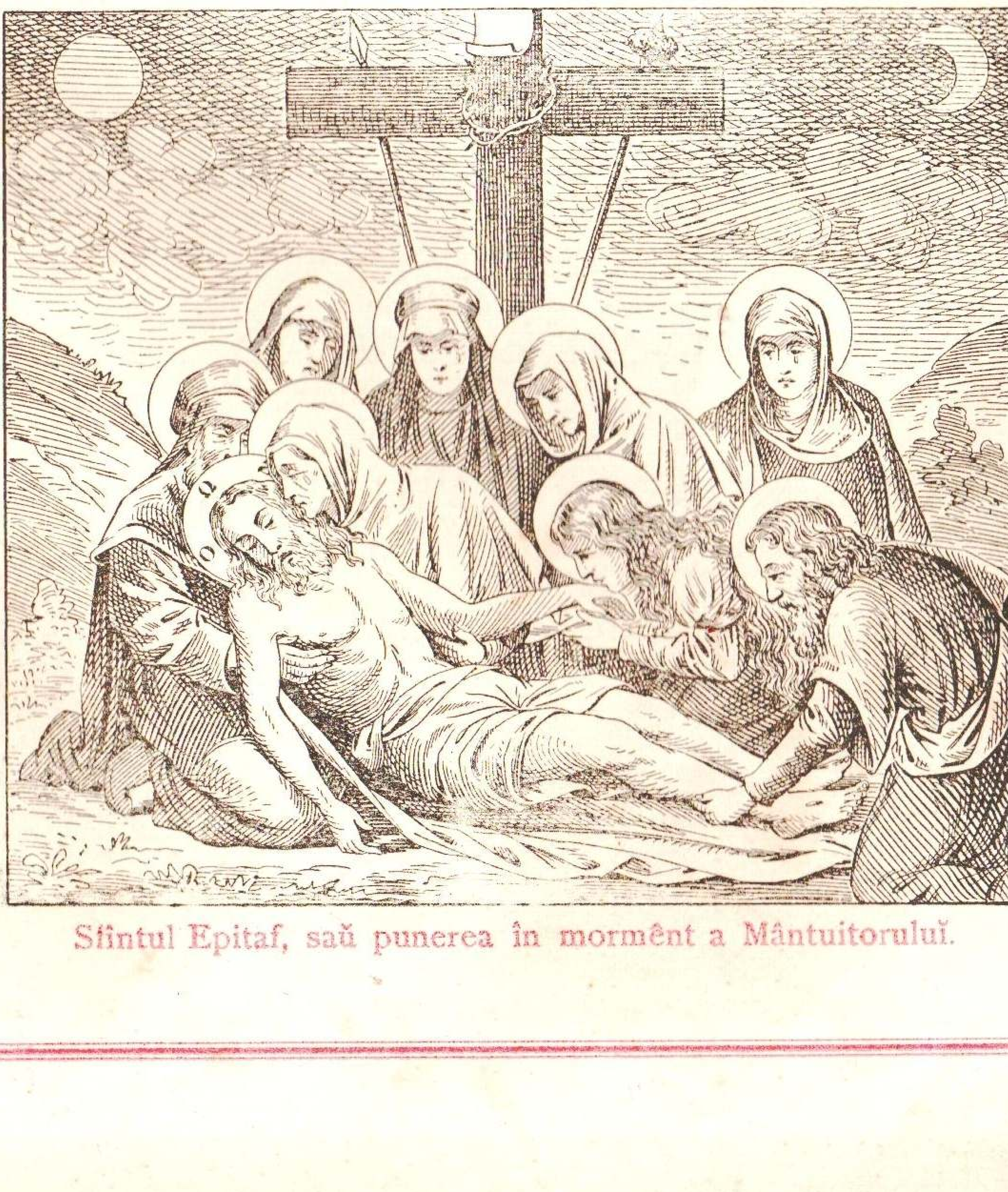
i că lor po o o me ni re e e.

Alta. Ehul al III-lea Ga

2). Vecĭ ni că po me ni re, ve ecĭ ni că po me ni i re, ve e e e ecĭ ni i că ă lor pome e ni i i i re.

În alt fel maĭ pe scurt, tot pe glasul al III-lea Ga.

3). Vecĭ ni că po me ni re, vecĭ ni că po me ni re, vecĭ ni că lor po o me ni re.

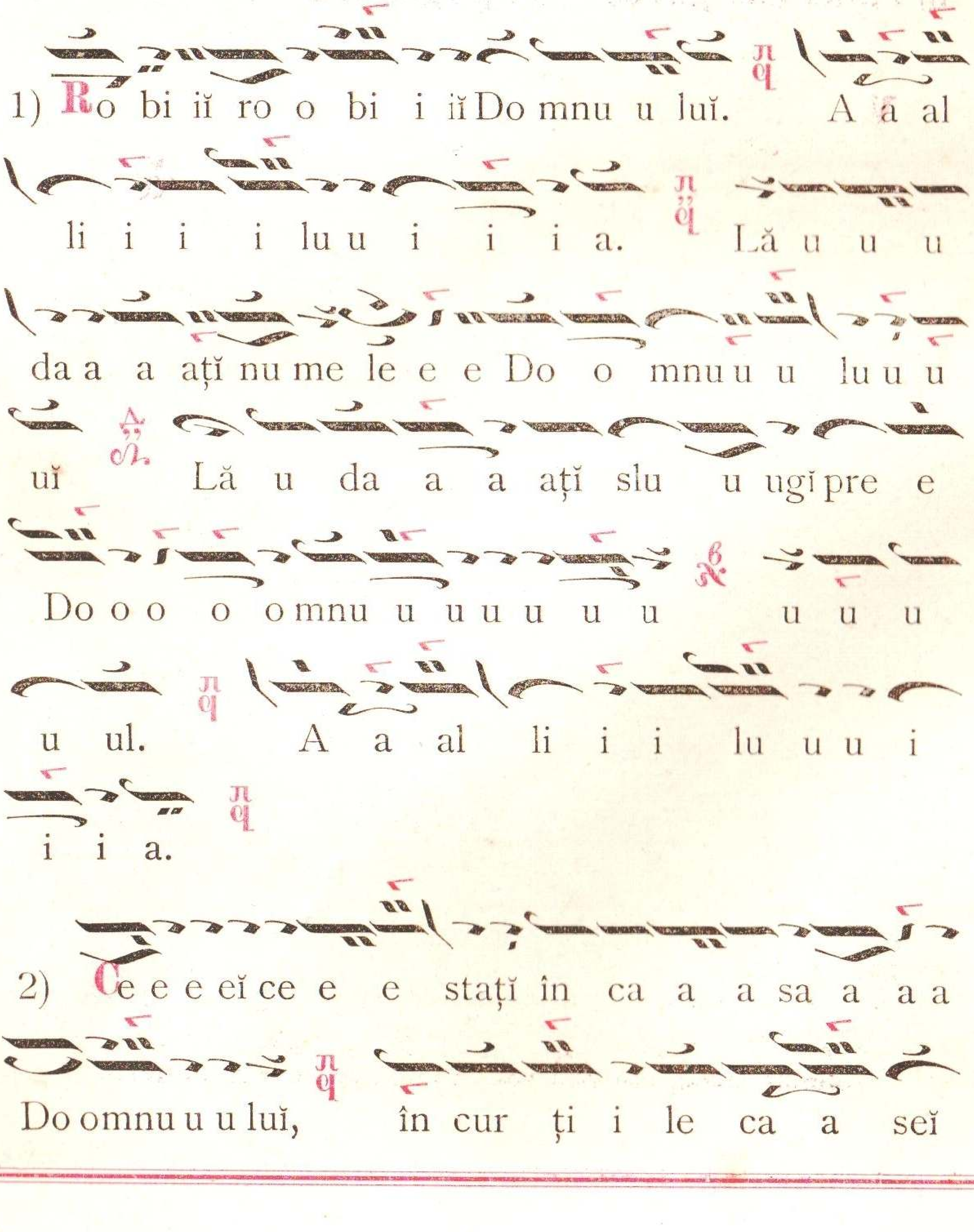
Sfîntul Epitaf, saŭ punerea în mormênt a Mântuitoruluĭ.

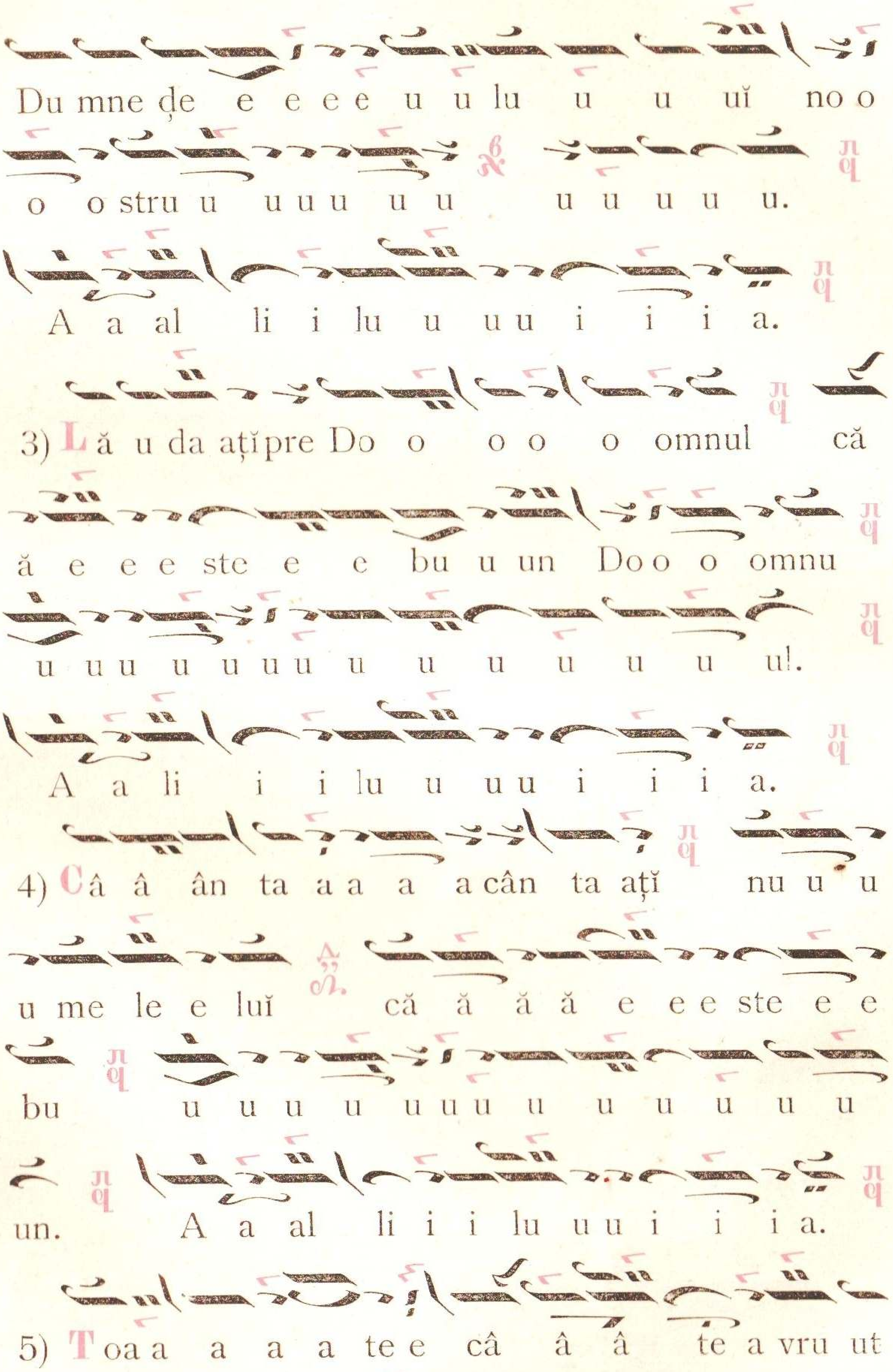
POLIELEŬ

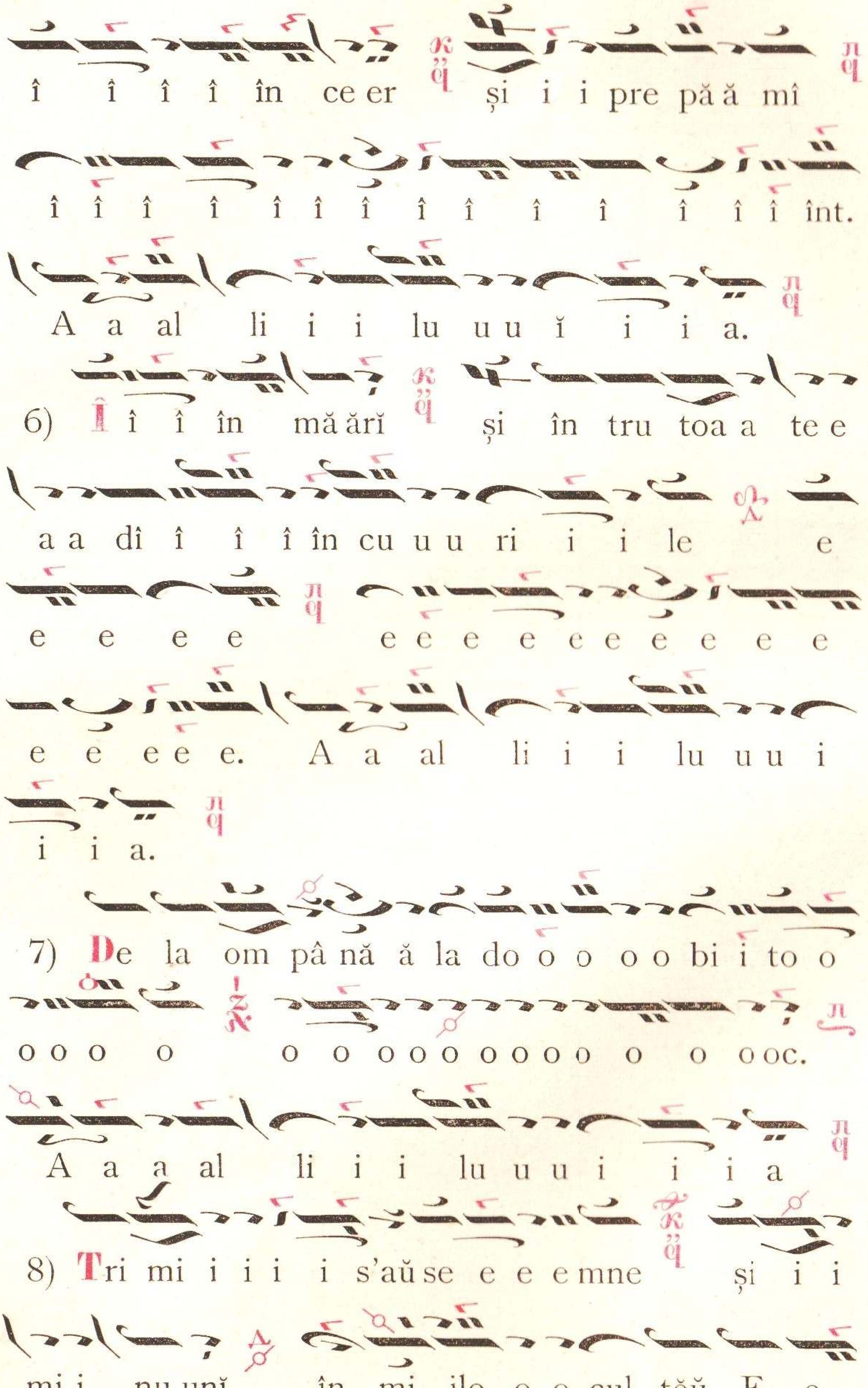
CARE SE CÂNTĂ LA PRIVIGHERI.

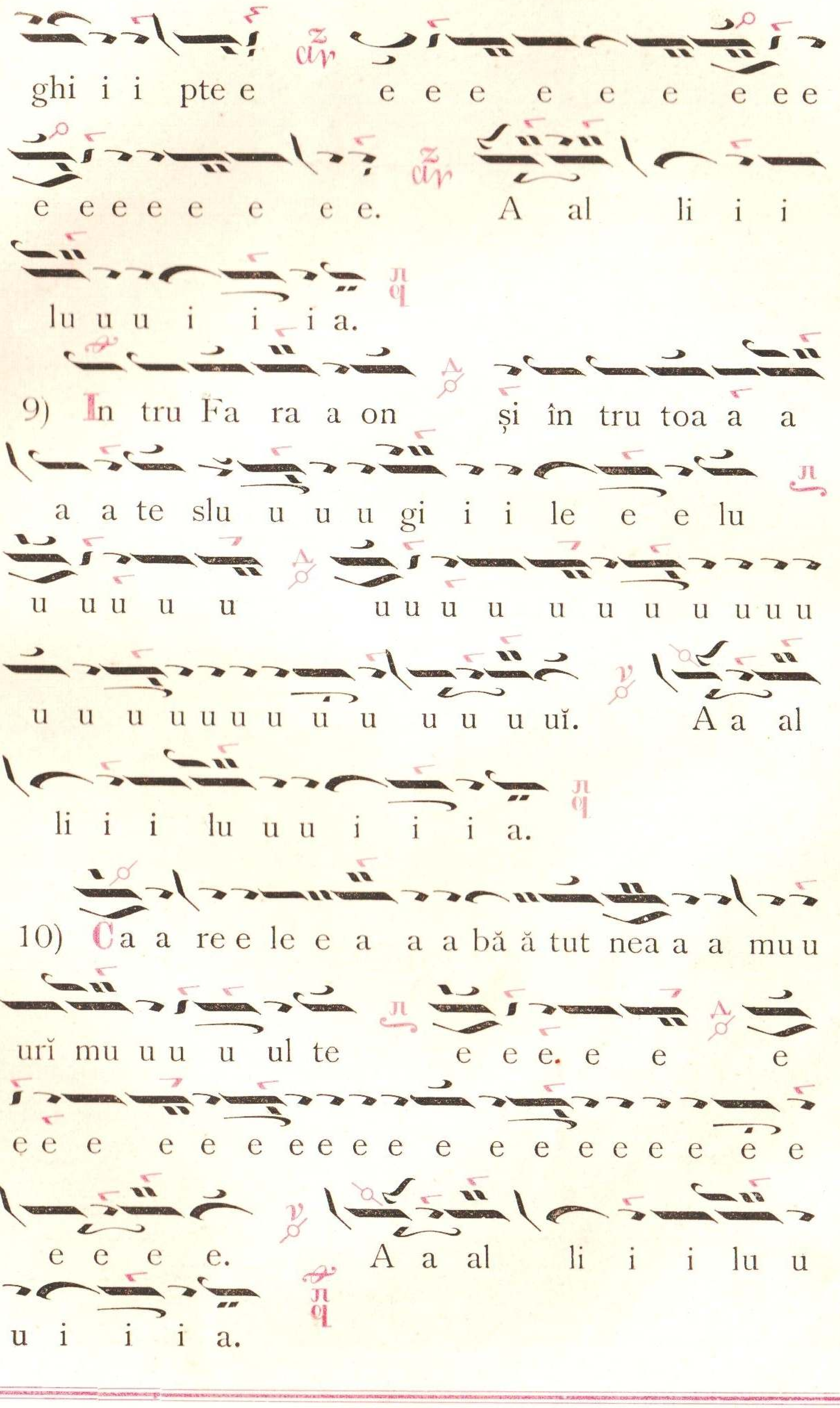
Stihirile cele maĭ alese, estrase din tomul ĭeromonahuluĭ Macarie.

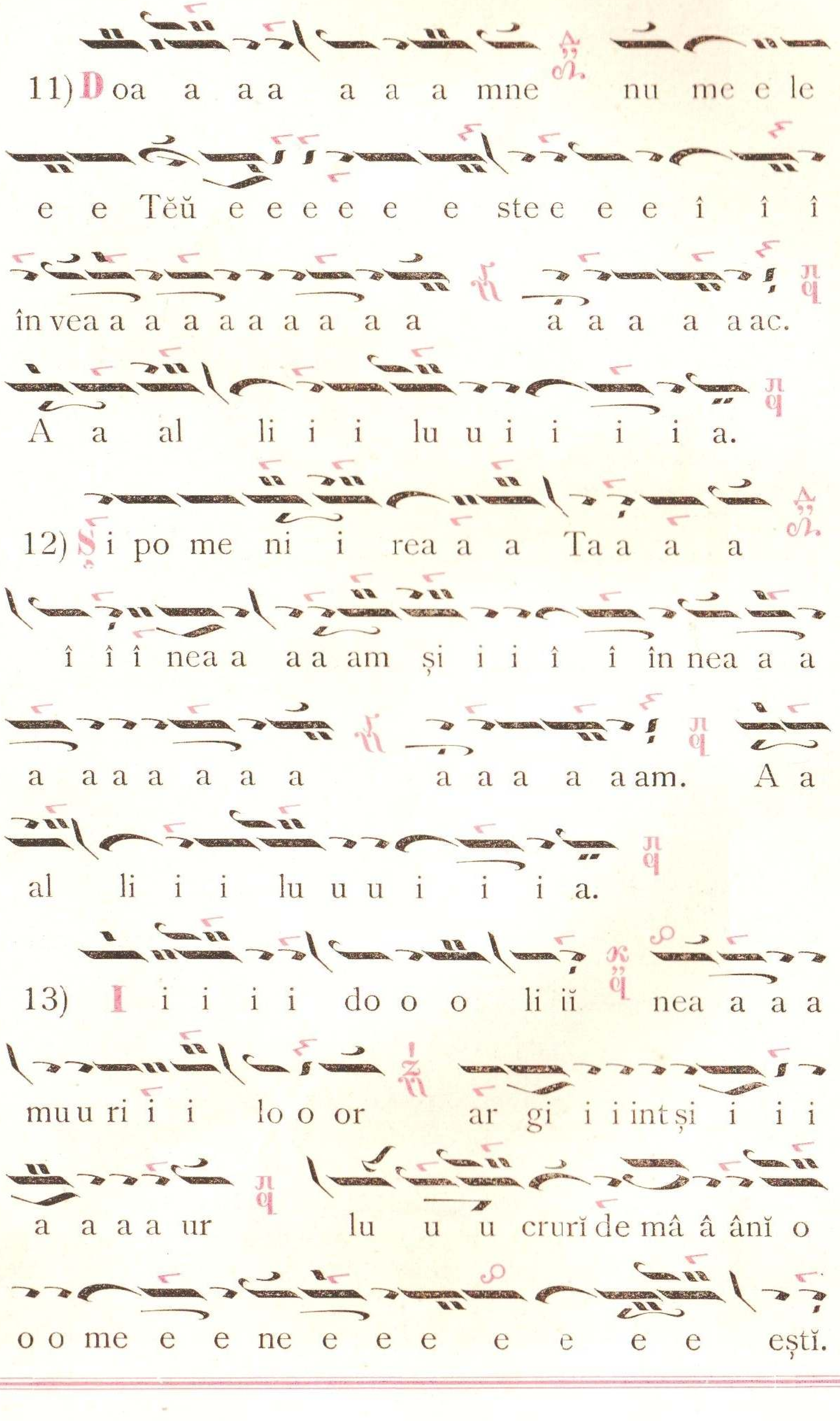
Ehul al V-lea Pa.

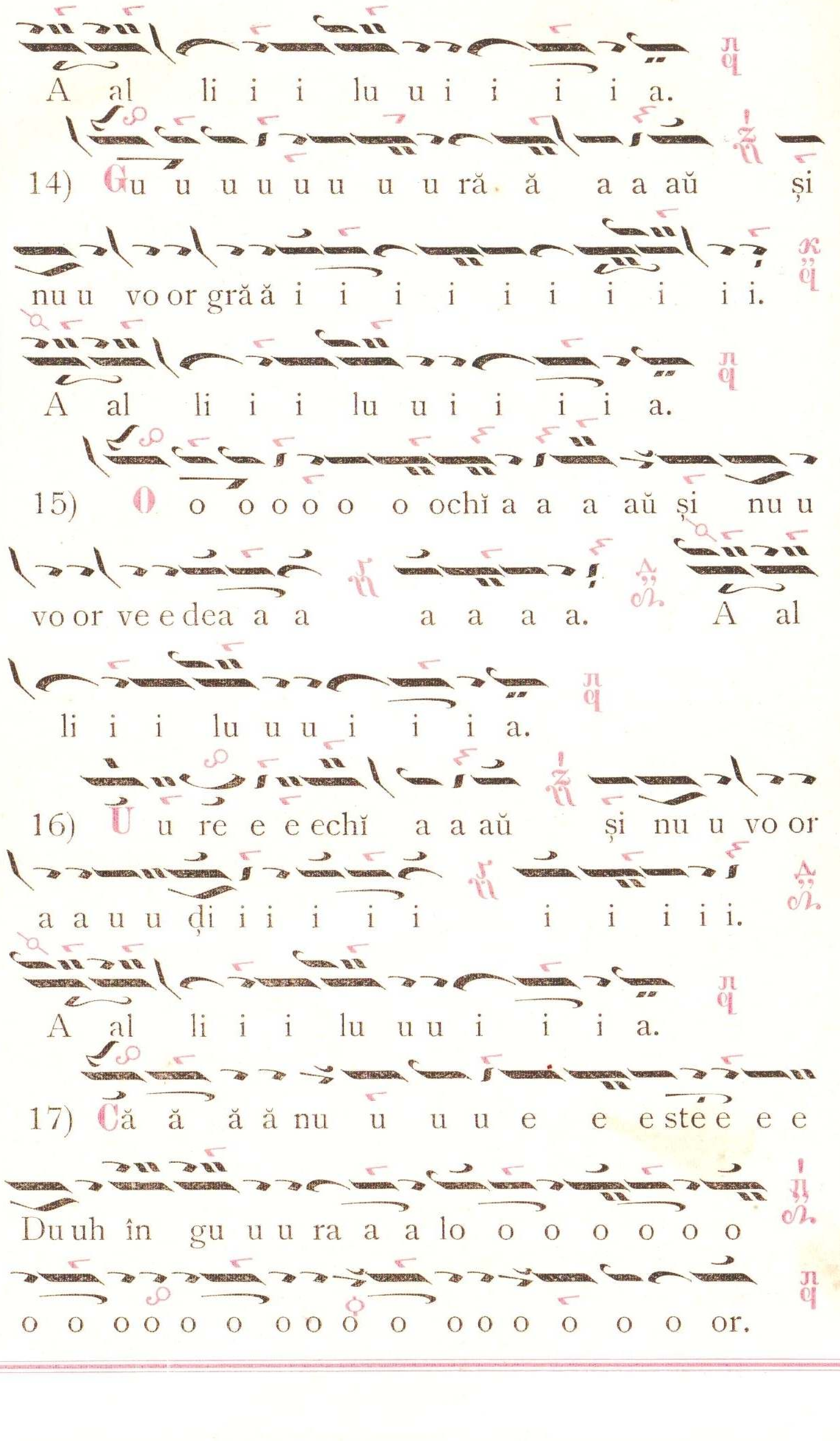

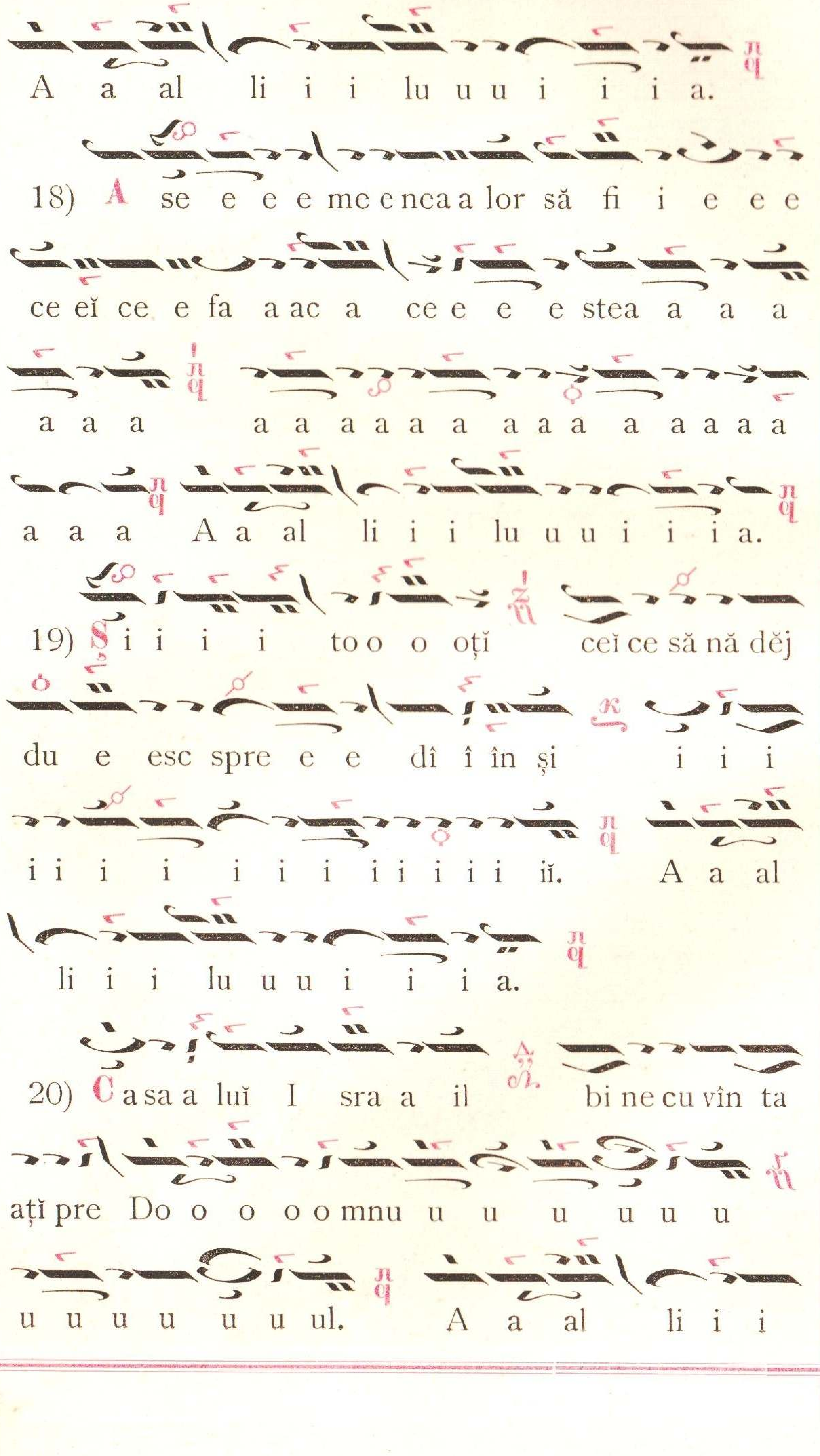

Du mne ḍe e e e e u u lu u u uĭ no o
o o stru u u u u u u u u u u u.
A a al li i lu u u u i i i a.
3) Lă u da aţĭ pre Do o o o o omnul că
ă e e e ste e e bu u un Do o o omnu
u u u u u u u u u u u u u u ul.
A a li i i lu u u u i i i a.
4) Câ â ân ta a a a a cân ta aţĭ nu u u
u me le e luĭ că ă ă ă e e e ste e e
bu u u u u u u u u u u u u u
un. A a al li i i lu u u i i i a.
5) Toa a a a a te e câ â â te a vru ut
Do o o omnul a a a a a fă ă ă ă cu ut

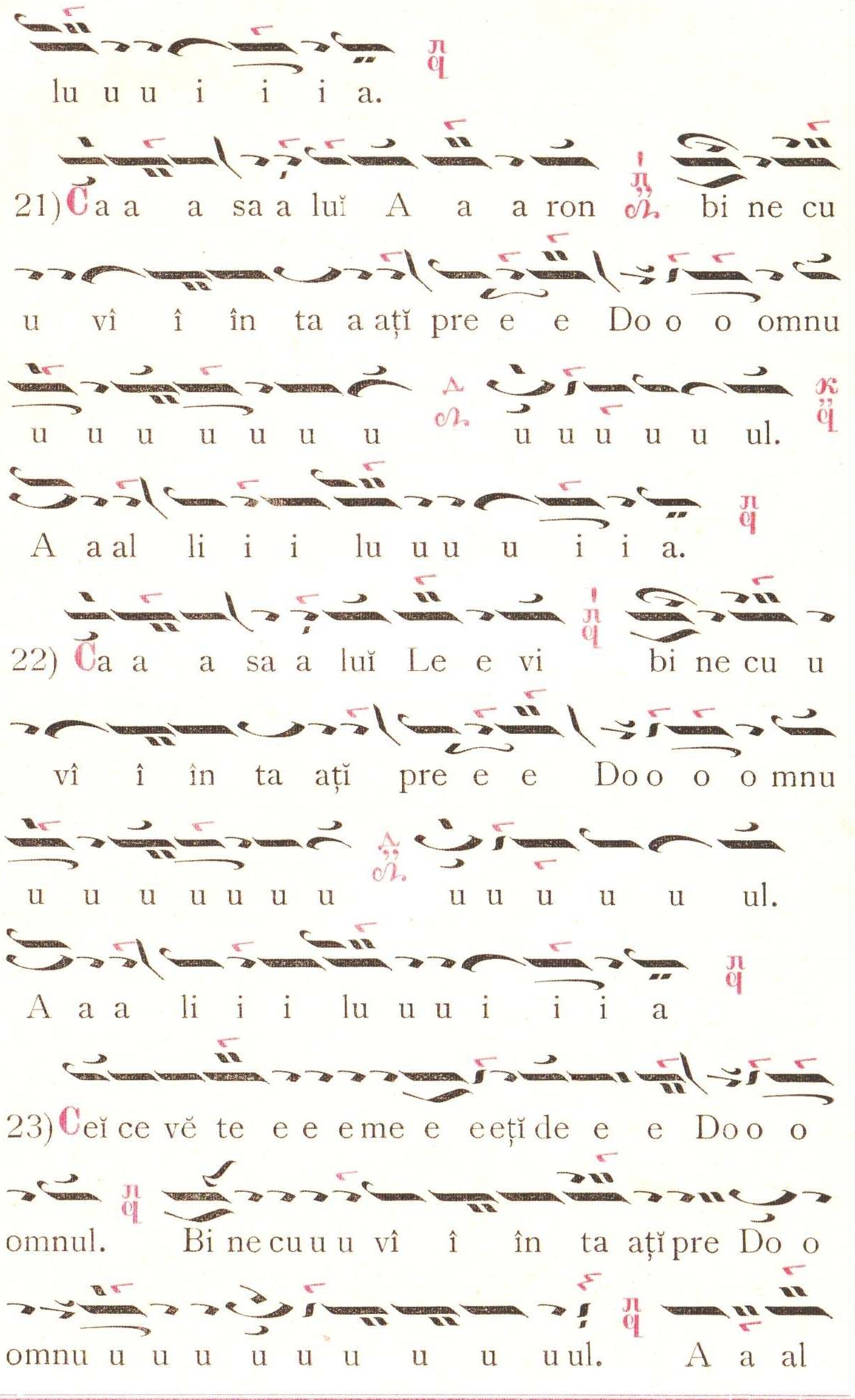

î î î î în ce er și i i pre pă ă mî
î î î î î î î î î î î î î î înt.
A a al li i i lu u u ĭ i i a.
6) Î î î în mă ărĭ și în tru toa a te e
a a dî î î î în cu u u ri i i le e
e e e e e e e e e e e e e e
e e e e e. A a al li i i lu u u i
i i a.
7) De la om pâ nă ă la do o o o o bi i to o
o o o o o o o o o o o o o o o o o o oc.
A a a al li i i lu u u i i i a
8) Tri mi i i i i s'aŭ se e e e mne și i i
mi i nu unĭ în mi jlo o o cul tĕŭ E e

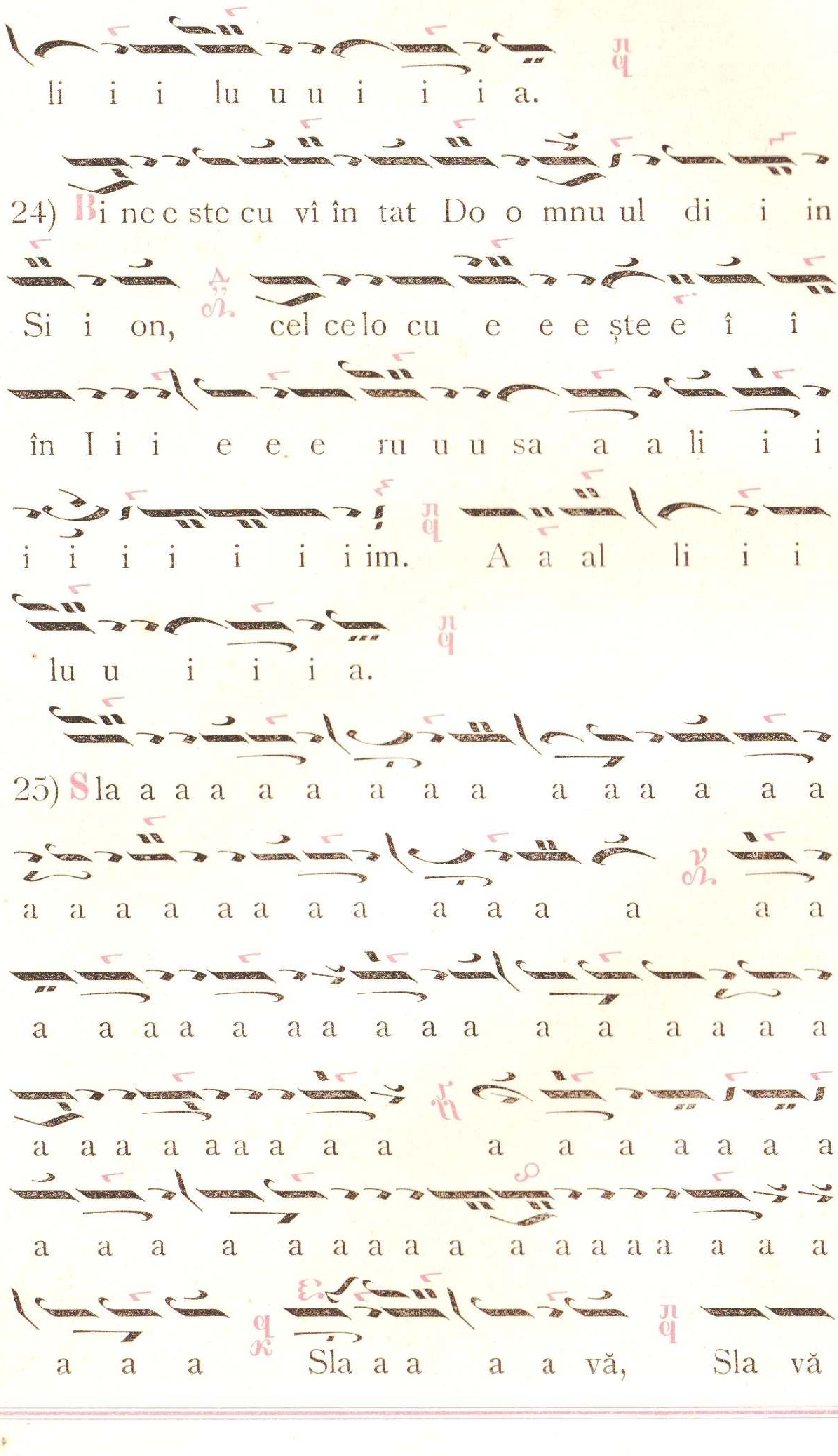

ghi i i pte e e e e e e e e e
e e e e e e e e. A al li i i
lu u u i i i a.
9) În tru Fa ra a on și în tru toa a a
a a te slu u u u gi i i le e e lu
u u u u u u u u u u u u u u u u
u u u u u u u u u u u u u uĭ. A a al
li i i lu u u i i i a.
10) Ca a re e le e a a a bă ă tut nea a a mu u
urĭ mu u u u ul te e e e. e e e
e e e e e e e e e e e e e e e e e e e
e e e e. A a al li i i lu u
u i i i a.

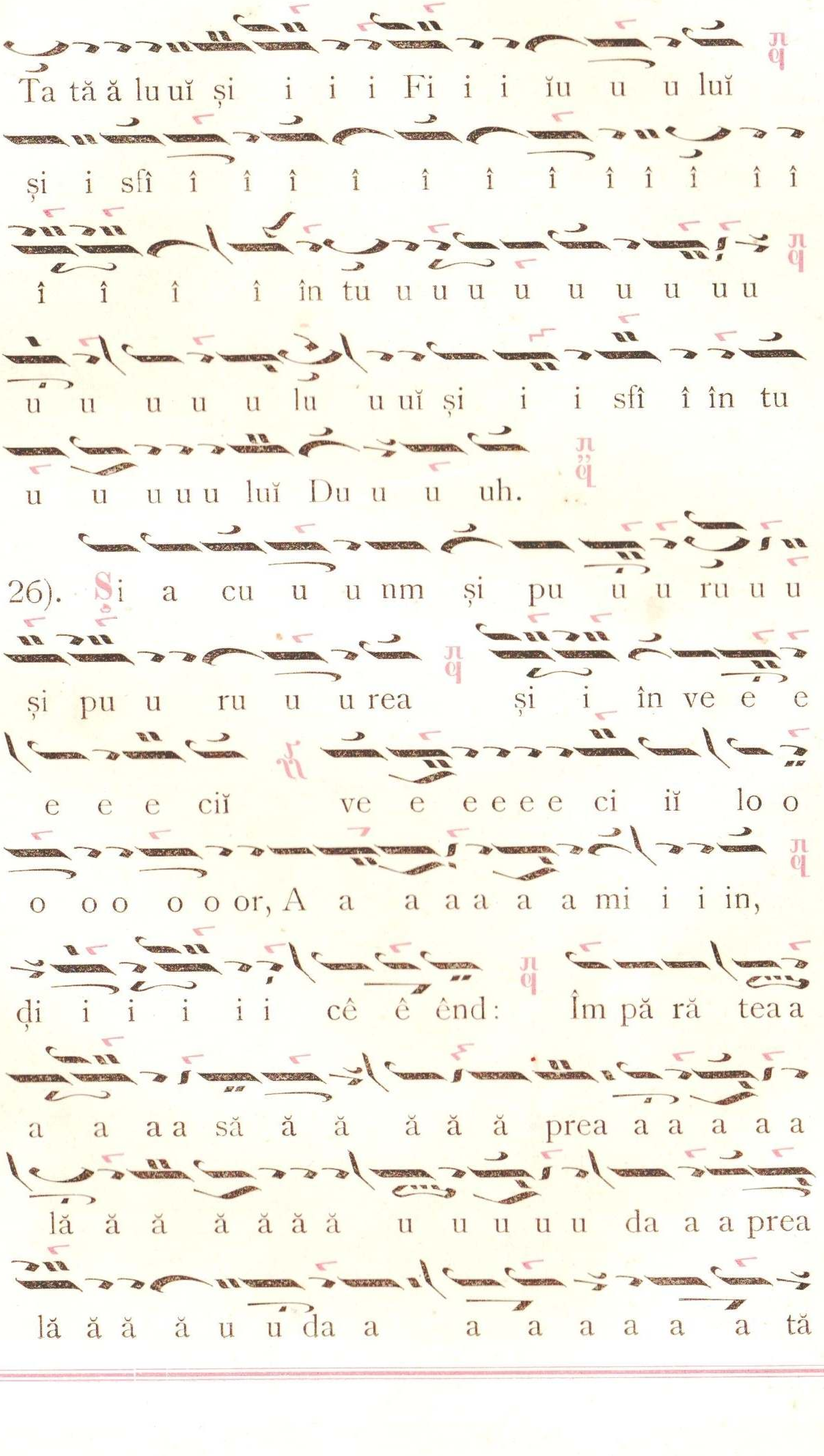

11) Doa a aa a a a mne nu me e le
e e Tĕŭ e e e e e e ste e e e î î î
în vea a a a a a a a a a a a a a ac.
A a al li i i lu u i i i i a.
12) Și po me ni i rea a a Ta a a a
î î î nea a a a am și i i î î în nea a a
a a a a a a a a a a a a aam. A a
al li i i lu u u i i i a.
13) I i i i i do o o li iĭ nea a a a
mu u ri i i lo o or ar gi i i int și i i i
a a a a ur lu u u crurĭ de mâ â ânĭ o
o o me e e ne e e e e e e e ești.

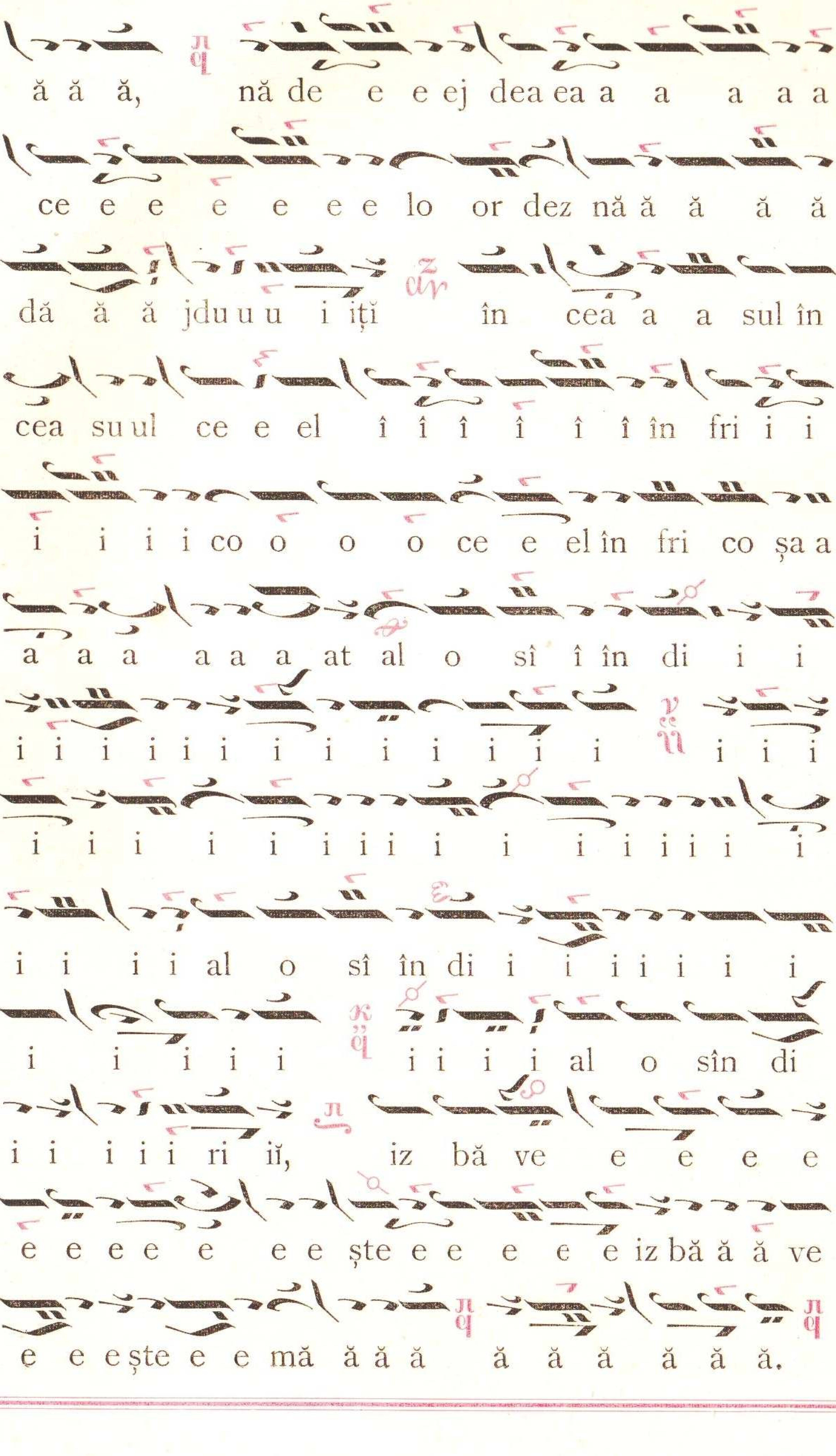

A al li i i lu u i i i i a.
14) Gu u u u u u u u ră ă a a aŭ și
nu u vo or gră ă i i i i i i i i i i.
A al li i i lu u i i i i a.
15) O o o o o o o ochĭ a a a aŭ și nu u
vo or ve e dea a a a a a a. A al
li i i lu u u i i i a.
16) U u re e e echĭ a a aŭ și nu u vo or
a a u u ḑi i i i i i i i i i i.
A al li i i lu u u i i i a.
17) Că ă ă ă nu u u u e e e ste e e e
Du uh în gu u u ra a a lo o o o o o o
o o o o o o o o o o o o o o o o o or.

A a al li i i lu u u i i i a.
18) A se e e e me e nea a lor să fi i e e e
ce eĭ ce e fa a ac a ce e e e stea a a a
a a a a a a a a a a a a a a a a a
a a a A a al li i i lu u u i i i a.
19) S i i i i to o o oțĭ ceĭ ce să nă dĕj
du e esc spre e e dî î în și i i i
i i i i i i i i i i i i iĭ. A a al
li i i lu u u i i i a.
20) C a sa a luĭ I sra a il bi ne cu vîn ta
ațĭ pre Do o o o o mnu u u u u u u
u u u u u u ul. A a al li i i

lu u u i i i a.
21) Ca a a sa a luĭ A a a ron bi ne cu
u vî î în ta a ațĭ pre e e Do o o omnu
u u u u u u u u u u u u ul.
A a al li i i lu u u u i i a.
22) Ca a a sa a luĭ Le e vi bi ne cu u
vî î în ta ațĭ pre e e Do o o o mnu
u u u u u u u u u u u u ul.
A a a li i i lu u u i i i a
23) Ceĭ ce vĕ te e e e me e e ețĭ de e e Do o o
omnul. Bi ne cu u u vî î în ta ațĭ pre Do o
omnu u u u u u u u u u ul. A a al

li i i lu u u i i i a.
24) Bi ne e ste cu vî în tat Do o mnu ul di i in
Si i on, cel ce lo cu e e e ște e î î
în I i i e e e ru u u sa a a li i i
i i i i i i i im. A a al li i i
lu u i i i a.
25) Sla a a a a a a a a a a a a a a
a a a a a a a a a a a a a
a a a a a a a a a a a a a a a a
a a a a a a a a a a a a a a a
a a a a a a a a a a a a a a a a
a a a Sla a a a a vă, Sla vă

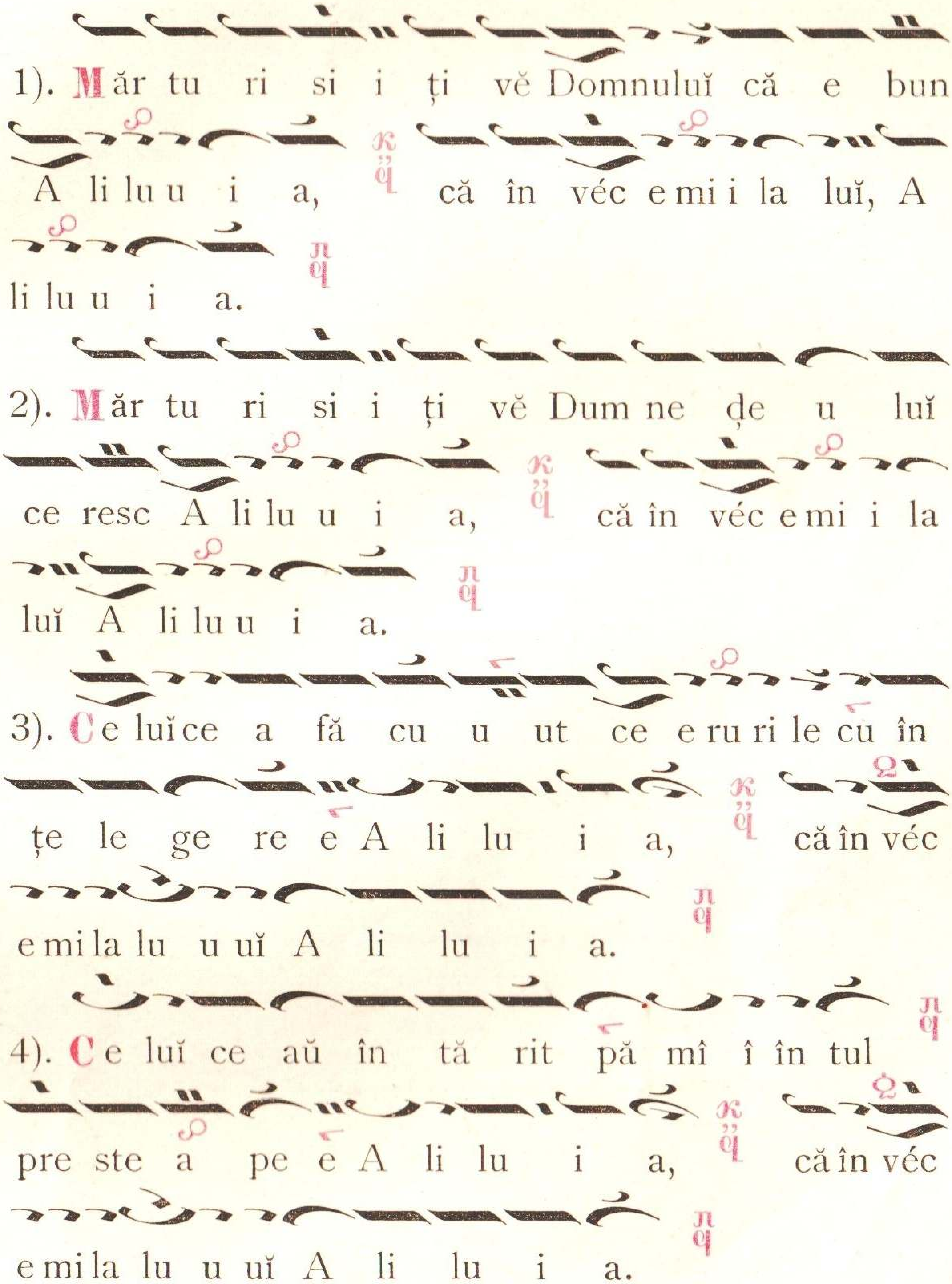

Ta tă ă lu uĭ și i i i Fi i i ĭu u u luĭ
și i sfî î î î î î î î î î î î î
î î î î în tu u u u u u u u u u
u u u u u lu u uĭ și i i sfî î în tu
u u u u u luĭ Du u u uh.
26). Și a cu u u nm și pu u u ru u u
și pu u ru u u rea și i în ve e e
e e e ciĭ ve e e e e e ci iĭ lo o
o o o o o or, A a a a a a a mi i i in,
ḑi i i i i i cê ê ênd: Îm pă ră tea a
a a a a să ă ă ă ă ă prea a a a a a
lă ă ă ă ă ă ă u u u u u da a a prea
lă ă ă ă u u da a a a a a a a tă

ă ă ă, nă de e e ej dea ea a a a a a
ce e e e e e e lo or dez nă ă ă ă ă
dă ă ă jdu u u i iți în cea a a sul în
cea su ul ce e el î î î î î î în fri i i
i i i i co o o o ce e el în fri co șa a
a a a a a a at al o sî î în di i i
i i i i i i i i i i i i i i i i
i i i i i i i i i i i i i i i i
i i i i al o sî în di i i i i i i i
i i i i i i i i al o sîn di
i i i i i ri iĭ, iz bă ve e e e e
e e e e e e e ște e e e e e iz bă ă ă ve
e e e ște e e mă ă ă ă ă ă ă ă ă ă.

MĂRTURISIȚI-VĔ DOMNULUĬ [1]).

de ANTON PANN

Ehul al V-lea lăt. Pa.

[1]) Aceștea se cântă dupĕ polieleŭ la monastirile de obște.

5). Soa a re e e le spre stă pî ni rea di i

le eĭ A li lu i a, că în véc e mi la lu

u uĭ A li lu i a.

6). Lu u na și ste le le spre stă pî ni rea

no op ți iĭ A li lu i a, că în véc e

e mi la lu uĭ A li lu u i i a.

7). Ce luĭ ce a despăr țit marea a Ro și i e

î în des păr ți turĭ A li lu u i a, că în véc

e e mi la a luĭ, A li lu u i i i a.

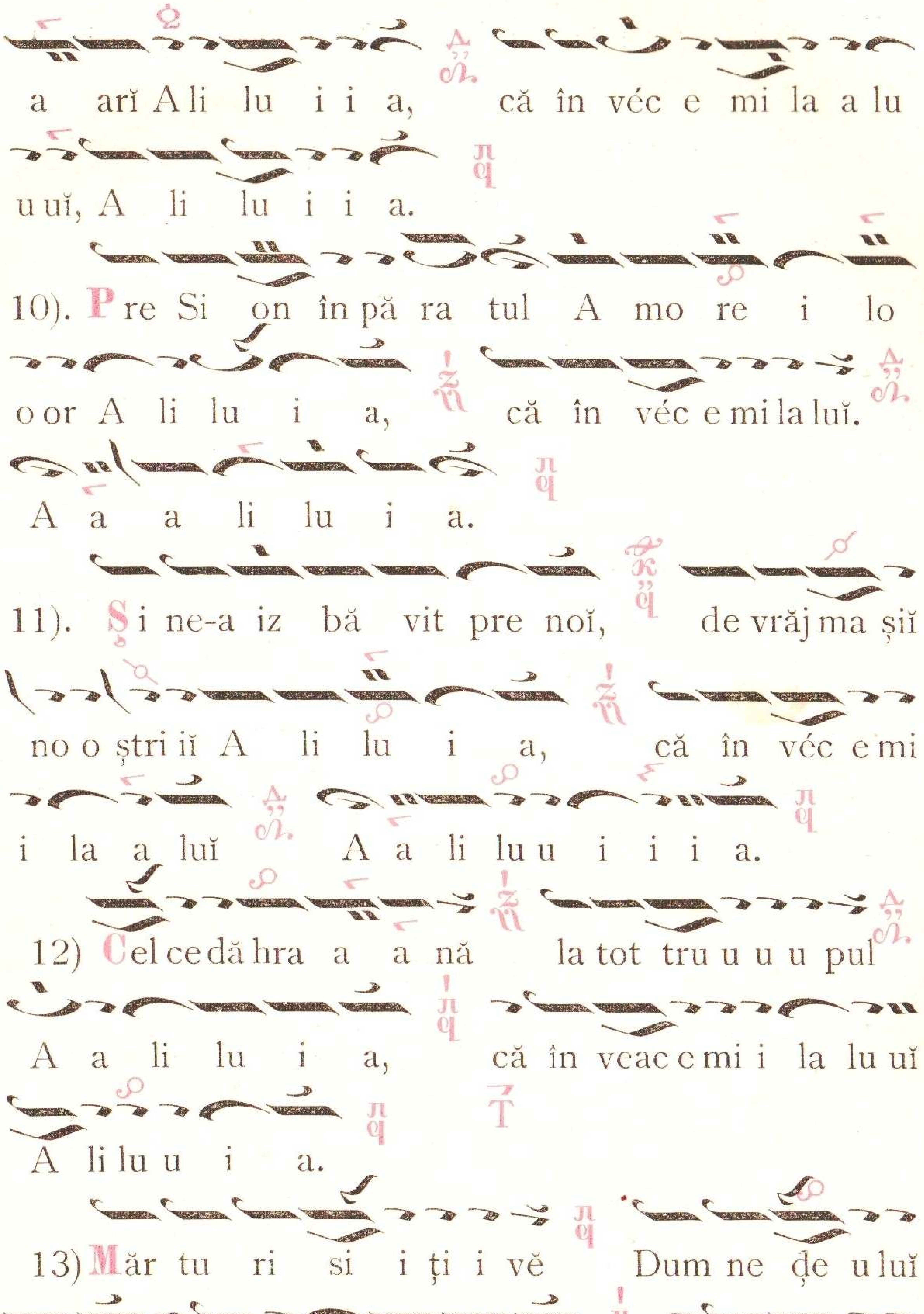
8). Și a scu tu ra a a a a at pre Fa ra

o o on și pu te rea luĭ în ma rea Ro și i e

e e A li lu i a, că în véc e mi la lu uĭ

A li lu u i a.

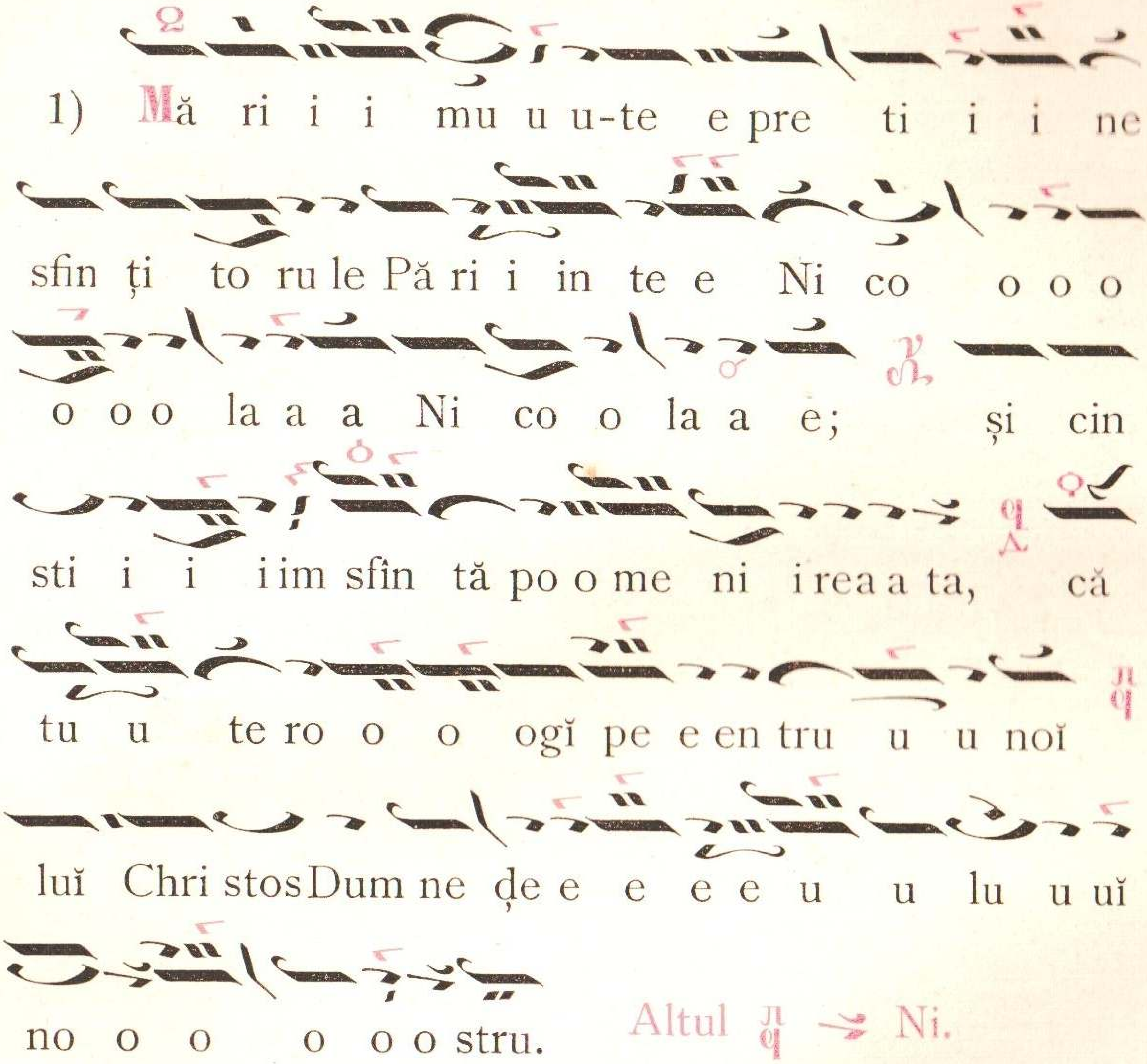
9). Și a o mo rî î î ît împă ra a ațĭ ta a

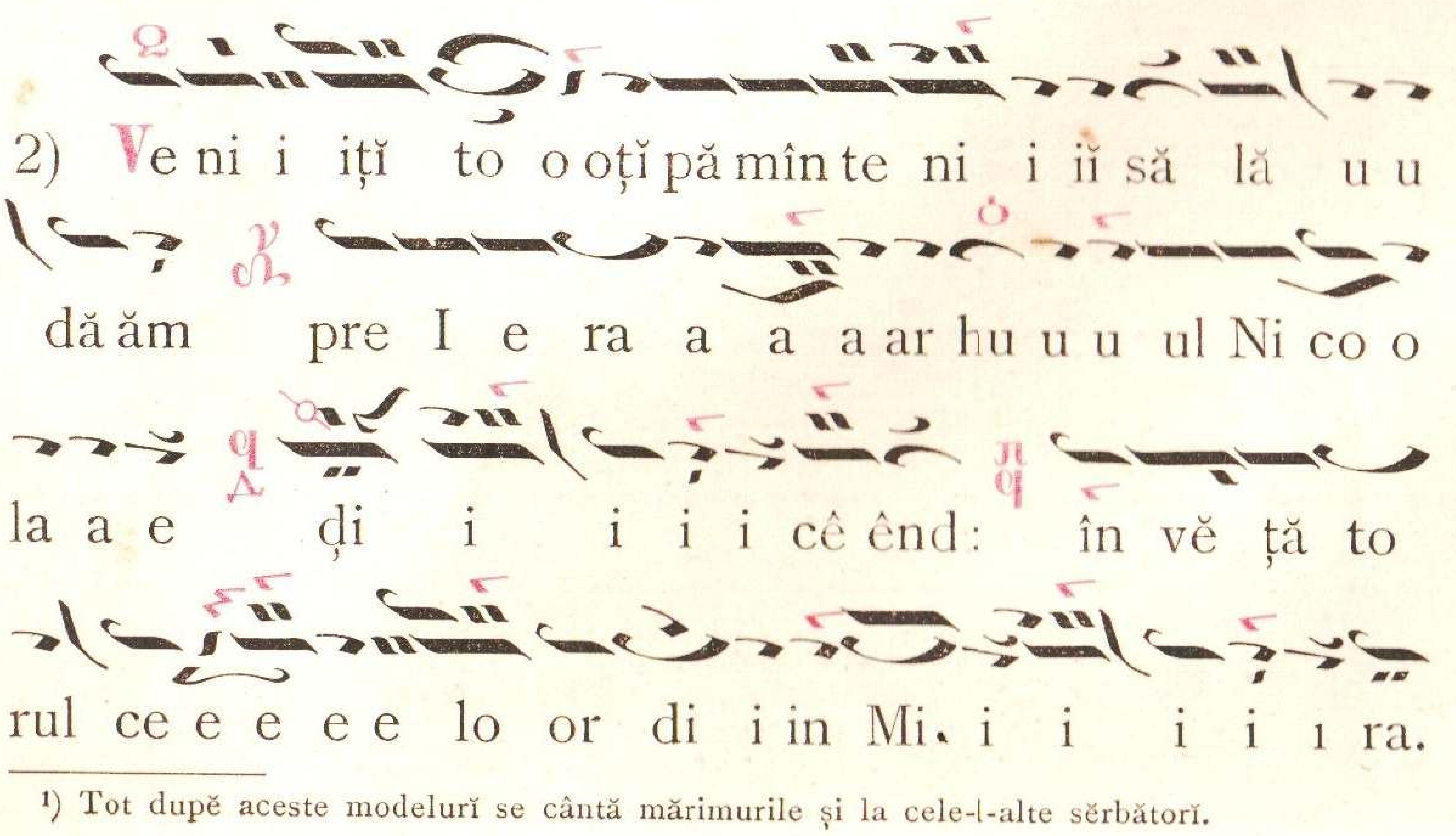
[1]) Tot ast-fel se cântă și cele-l-alte 13 stihurĭ.

MĂRIMURILE, Compuse de Dimitrie Sucevénu, la sf. Ierarh Nicolae. [1])

Glas I-iŭ. Ni.

Altul Ni.

[1]) Tot dupĕ aceste modelurĭ se cântă mărimurile și la cele-l-alte sĕrbătorĭ.

PENTRU PRAZNICELE CARE AŬ POLIELEŬ

Cântăm acestea: tot de D. SUCEVEANU.

1) Sla vă Ta tă luĭ și Fi ĭu luĭ și și sfî î î în

tu u u lu uĭ Duh. Ni.

2) Sla a a vă ă ă ți i i e Tre i i

me e sfî î în tă ă Pă rin te Cu vi in te

și Du u u hu u le sfi i i in te ḑi i i

i i cê ênd: Sla vă ți i i i e Du um ne

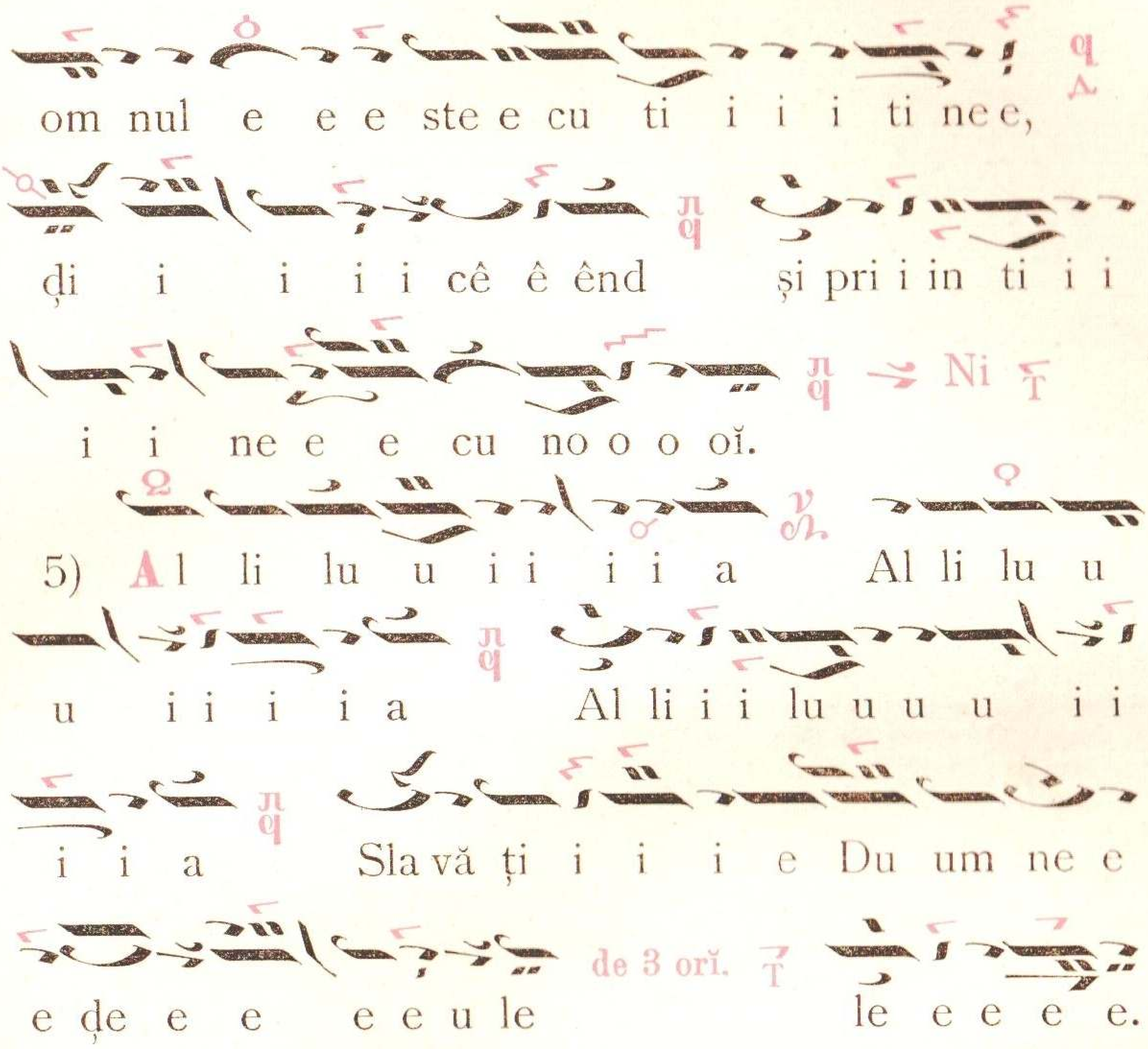
e e ḑe e e e e u le.

3) Și a cum și pu ru rea și în ve ciĭ ve e e

ci i lo or A a min. Ni.

4) Bu u u cu u ră-te ce ea ce eștĭ pli i i

nă de da ar Ma a ri i i e e Do o

NOTĂ

Cu tótă dorința și grija ce am avut, ca cântările puse pe psaltichie, să fie tipărite absolut fără nicĭ o eróre, totușĭ n'am reușit pe deplin; căcĭ pe de o parte imprimându-se caracterele musicale în două culorĭ —negru și roșu—, a trebuit ca caracterele cu negru să se culégă în paginĭ separate de cele cu roșu, și care paginĭ suprapunêndu-se s'a întâmplat pe une locurĭ ca unele semne cu roșu să nu cadă exact tocmaĭ pe notele unde eraŭ destinate; ĭar pe de altă parte când se îndreptaŭ unele greșelĭ semnalate la ultima corectură—fiind o mulțime de semne pe aceiașĭ pagină—se scăpaŭ din nebăgare de sémă alte semne; și ast-fel fără voia mea saŭ a tipografieĭ, care ne-am dat destulă ostenélă, s'aŭ strecurat p'alocurea câte-va greșéle de puțină importanță; ceĭa ce m'a făcut să le indic în erata ce urméză.

'Mĭ place a crede, că ceĭ cunoscĕtorĭ, cariĭ știŭ cât de anevoiósă este o asemenea tipăritură, vor îndrepta cu bună voință alte erorĭ dacă vor maĭ găsi; și avênd în vedere marele serviciŭ ce am adus sfinteĭ nóstre bisericĭ ortodoxe Române prin publicarea acesteĭ opere unică în felul eĭ, mĕ vor trata cu indulgență.

AUTORUL.

ERATA

No. pagin	Rîndul	Cum este tipărit.	Cum trebue să fie.
97	II	a a sfi in te e e	a a sfi i in te e eĭ
114	VI	Du u u u um ne	Du u u u um ne
115	I	**D'asupra rânduluĭ I trebue** mărturia :	Di
115	III	Pu u te er ni i	Pu u te er ni i
128	III	i i i i irea a	i i irea a a mea
128	X	u nul Domnul Ii sus	U nul Domn I i sus
131	III	i i i i in.	i i i i in.
132	VI	Lu i i i i.	Lu u u u uĭ.
135	VI	va a a	va a a
139	III	no o va a a a a tă	no o va a a a a tă

No. pagin.	Rîndul	Cum este tipărit.	Cum trebue să fie.
140	VII	i i im Nă	i i im Nă
150	X	a a a	a a a
150	XI	a a a a a a	a a a a a a
151	VIII	rea a mâ i ni i i	rea a mâ â â âĭ ni
160 și 161	XII și I	i i i i că ă.	i i că ă
166	VIII	ă ăm Mărturia Ke în loc de Pa.	ă ăm
170	VII	le pă mê ê ê	i le pă mê ê
173	IV	Pe e e	Pe e
176	IX	i i it ne	i i it ne

PARTEA II-a

PUNCTELE DE DEOSIBIRE

ÎNTRE MUSICA ORIENTALĂ ȘI CEA OCCIDENTALĂ.

Fosta Biserică Sărindar din Bucureștĭ, care s'a dărâmat.

Punctele de deosibire
între musica orientală și cea occidentală.

Știm că în prima jumĕtate a véculuĭ al XIX-lea, psaltichia fiind singura musică ce se cultiva la noĭ în țară, ajunsese la cel maĭ înalt grad de desvoltare și perfecționare, prin osârdia Mitropoliților, Episcopilor și a cântăreților Românĭ, cariĭ 'șĭ dedeaŭ tóte silințele, ca cântările nóstre bisericeștĭ, nu numaĭ să fie traduse pe românește, dar să fie și acomodate cu genul și gustul de cântare al poporuluĭ Român.

Acest entusiasm însă nu ținu mult, căcĭ ideile de libertate și naționalitate ce se rĕspândeaŭ cu iuțéla fulgeruluĭ în Apus, aŭ început a străbate și a prinde rădăcinĭ și în inimile Românilor. Disprețul în contra a tot ce era strein, luând din ce în ce proporțiĭ maĭ marĭ, atinse și cântările bisericeștĭ. *Psaltichia*, fiind considerată ca *element strein*, începu a fi desprețuită și lăsată în părăsire. Școlele de cântărĭ bisericeștĭ înființate de Mitropoliții Dionisie Lupu și Veniamin Costache, cum și cea din monastirea Némțuluĭ, aŭ decădut treptat, până când s'aŭ desființat; iar *Cântăreților*, cariĭ până aci eraŭ considerațĭ ca artiștĭ, a început a nu li se maĭ da nicĭ o importanță, și a li se lua beneficiile, de care se bucuraŭ maĭ 'nainte.

Cu chipul acesta, psaltichia fiind lipsită și de școle și de bărbațĭ specialĭ, carĭ s'o cultive, a început să decadă din ce în ce maĭ mult; și cu tóte stăruințele Mitropoliților și Episcopilor dupĕ vremĭ, — ca cântările bisericeștĭ să se cultive maĭ departe, — totușĭ ea a rĕmas înapoĭ, căcĭ în societatea românéscă, înce-

puse a se desvolta gustul *musiceĭ armonice pe note liniare.*

Aşa în timpul domnieĭ luĭ Alexandru Ghica, (1834—1842) s'a înfiinţat în Bucureştĭ, *prima şcólă de musică armonică*, care funcţionă şi în timpul domnieĭ luĭ George Bibescu (1842—1848) *sub conducerea Arhimandrituluĭ Visarion* de naţionalitate rus. Acesta după ce traduse cântările armonice ale bisericeĭ ruseştĭ pe româneşte, formă din eleviĭ sĕĭ *cel d'întâiŭ cor român*; şi a cântat întâia óră la biserica *Sf. Ionică Moldovenĭ*, apoĭ la *Curtea veche.* Tot asemenea şi în Moldova, Mihail Sturdza (1834—1848) înfiinţă la seminarul din Socola o catedră de musică occidentală, numind profesor pe *Serdarul Alexandru Petrino*, protopsalt al bisericeĭ Sf. Spiridon din Iaşĭ.

Acesta împrumutând cântările ruseştĭ ale luĭ Visarion, înfiinţă un cor vocal din eleviĭ seminaruluĭ; dar Mitropolitul *Meletie* din Iaşĭ, (1844—1848) fiind deprins de mic cu psaltichia, nu putea să sufere în biserică cântările corale. De aceea el solicită de la patriarhia din Constantinopole, *o epistolă patriarhală*, prin care voiă să se desaprobe, acest noŭ metod de cântare bisericéscă.

Resultatul acestĕĭ interveniri către patriarchie fu, că atât corul din Iaşĭ cât şi cel din Bucureştĭ se desfiinţară [1]).

Dar cu tóte că aceste corurĭ se desfiinţară, totuşĭ gustul pentru cântarea corală, s'a desvoltat din ce în ce maĭ mult în societatea românéscă cultă.

Domnitorul *Alexandru Ión Cuza*, (1859—1866)

---

1) Melchisedec episcop al Romanuluĭ, «Memoriŭ pentru cântările bisericeştĭ în România». «Biserica ortodoxă Română», anul VI (1882), pag. 40.

pe de o parte din ura cea mare ce nutrea contra călugărilor Grecĭ; iar pe de alta din dorinţa ce avea, ca România să îmbrace cât maĭ curênd haina civilisaţiuniĭ din occident, decretă depărtarea treptată a psaltichieĭ şi înlocuirea eĭ cu musica armonică corală.

Ast-fel în timpul domnitoruluĭ *Cuza*, după ce se înfiinţară *conservatoriile de musică din Bucureştĭ şi Iaşĭ* (1864) *se sancţionă* prin decretul cu No. 101 din 18 Ianuarie 1865, *regulamentul privitor la introducerea corurilor vocale în bisericile din România*, numindu-se maestru de corurĭ, profesorul de musică occidentală *Ión Kart;* şi obligând pe toţĭ cântăreţiĭ, canonarhiĭ şi paracliseriĭ salariaţĭ de la bisericile Statuluĭ din Bucureştĭ, să urmeze la acest curs de musică, care se preda de treĭ orĭ pe sĕptămână: Lunea, Mercurea şi Vinerea, de la orele 6—9 séra [1]).

Ión Kart fiind însărcinat atât cu predarea cursuluĭ de musică armonică, cât şi cu formarea de micĭ corurĭ, tipări în anul 1865 o *liturghie cu cântărĭ corale bisericeştĭ, pentru treĭ vocĭ bărbăteştĭ, — imitând cântările Archimandrituluĭ Visarion — pe care o dedică Principeseĭ Elena Alexandru I. Cuza.*

Cântările liturgice alcătuite de *Ión Kart*, de şi simple, totuşĭ unele din ele sunt plăcute şi apropiate întru cât-va de genul de cântare cerut de biserică; de aceea am şi reprodus în presenta carte, unele din aceste cântărĭ, care mi s'aŭ părut maĭ plăcute şi uşióre.

Prin înfiinţarea claselor de *armonie şi canto* pe lângă conservatórele de musică din Bucureştĭ şi Iaşĭ, musica armonică profană făcênd progrese marĭ, se înfiinţară corurĭ vocale la unele din bisericele între-

1) «Monitorul Oficial» No. 17 din 23 Ianuarie, 1865.

ţinute de Stat, cum şi la óre-care bisericĭ particulare maĭ cu avere. Corurile acestea fiind compuse din bărbaţĭ şi copiĭ, aŭ început cu timpul să cânte cântărĭ maĭ amplificate şi cu maĭ multă artă. Maeştriĭ de corurĭ însă, studiind în conservatórele nóstre *numaĭ musica armonică* **profană**, — căcĭ pentru cea religiósă, nu există nicĭ astă-ḑĭ clase speciale unde să se cultive —, *şi psaltichia* fiind desconsiderată, aŭ început a întroduce prin bisericile nóstre, cântărĭ corale copiate din repertoriile altor naţiunĭ, maĭ înaintate de cât noĭ în acest gen de musică, şi chiar pasagiĭ musicale din *opere profane, sub care aştern cuvinte liturgice*. Ast-fel că, *cântările corale aşa ḑise religióse*, ce se cântă de cât-va timp prin bisericile nóstre, nu corespund cea maĭ mare parte din ele, nicĭ cultuluĭ Dumneḑeesc, şi nicĭ sfântuluĭ locaş în care se execută.

Şi cu tótă starea defectuósă a musiceĭ corale de la noĭ, mulţĭ cred că se póte, şi că ea trebue să înlocuiască vechea nóstră cântare bisericéscă melodică; şi că acésta dupĕ opinia lor, nu ar maĭ trebui cultivată, ci lăsată în părăsire, ba chiar înlocuită; idee care, pe cât este de nemeditată, tot pe atât e de nenorocită [1]).

Cestiunea înlocuireĭ psaltichieĭ prin notaţiunea liniară, şi întroducerea în seminariĭ a cântărilor bisericeştĭ, transpuse de pe psaltichie pe notaţiunea liniară, fiind adusă şi în discuţiunea Sfîntuluĭ Sinod al Bisericeĭ nóstre Române, în şedinţele din 25 Maiŭ 1899 şi 24 Octombrie 1900; *şi autorul acesteĭ cărţĭ, avênd onórea, de a fi raportor al acesteĭ importante cestiunĭ* [2]), *crede*

1) Rĕposatul episcop Melchisedec, memoriul citat. «Biserica Ortodoxă Română», anul VI (1882), pag. 41.

2) Să se vadă cele douĕ rapórte relative la acéstă cestiune, publicate în desbaterile Sf. Sinod din sesiunea de primă-vară 1899, pag. 179; şi sesiunea de tómnă 1900, pag. 154.

că aduce un serviciŭ sfinteĭ nóstre Biericĭ și face plăcere cititorilor, dacă reproduce în mod cu totul obiectiv, temeĭurile pe care s'a bazat Sfîntul Sinod, când a respins în unanimitate, propunerea ce i s'a făcut, de a consimți la înlocuirea psaltichieĭ prin notațiunea liniară, și introducerea în seminariĭ și prin bisericĭ, a cântărilor transpuse de pe psaltichie pe note liniare.

Iată care sunt observațiunile privitóre la insuficiența musiceĭ occidentale, de a înlocui în mod fidel și fără alterare frumósele melodiĭ, cântate din vechime în Biserica nóstră Creștină Ortodoxă de Rĕsărit.

1. În musica occidentală nu găsim atâtea *mĕsurĭ*, care să corespundă fidel cu divițiunea ritmică, întrebuințată în cântările bisericeștĭ puse pe psaltichie; ceea-ce a făcut pe uniĭ maeștriĭ de musică, carĭ și-aŭ propus să transcrie psaltichia pe note liniare, să întrebuințeze 3, 4 și chiar maĭ multe felurĭ de mĕsurĭ, și câte odată să renunțe chiar, de a maĭ indica mĕsura, făcênd pauze numaĭ acolo, unde găsesc cadențe în psaltichie.

2. O altă deosebire între psaltichie și musica liniară, este și în privința *intervalelor dintre sunetele alăturate ale diferitelor scărĭ saŭ game.* Așa spre exemplu, în musica occidentală, avem numaĭ *tonurĭ întregĭ și jumĕtățĭ de tonurĭ*, pe câtă vreme în psaltichie, găsim cincĭ felurĭ de tonurĭ, și anume: *ton mare, mărit, micșorat, ton mic* și *maĭ mic;* precum se póte observa acesta maĭ bine în scările enarmonice: *Nisabur*, *Hisar* și *Agem*, cum și în scara cromatică numită *Muștar* [1]).

3. A treia deosebire, între semnele de notațiune ale psaltichieĭ și cele ale musiceĭ occidentale, este și în privința *accidenților*. Așa spre exemplu, în musica

1) Să se vadă în acéstă carte «*Teoria psaltichieĭ*», paginele 95 și 96. (*Autorul*).

liniară, avem treĭ accidenţĭ şi anume: *Dies*, *Bemol* şi *Becar*, cu îndoitele lor; iar în psaltichie avem 20 de accidenţĭ saŭ *ftorale*, împărţite în treĭ categoriĭ: *diatonice*, *cromatice* şi *enarmonice;* dintre care unele aŭ o influenţă puternică asupra notelor pe care se aşéză; iar altele aŭ proprietatea de a schimba modulaţiunea melodiilor, şi chiar a forma game saŭ scărĭ speciale, cum sunt scările: *Muştar*, *Nisabur*, *Hisar* şi *Agem*.

4. A patra deosebire *şi maĭ esenţială*, este şi în privinţa *semnelor musicale de expresiune*, *numite consunante*, care n'aŭ equivalent în musica occidentală, pentru că în acésta din urmă, nu există un mod de execuţiune, ca cel din psaltichie.

Aşa spre exemplu, în psaltichie avem 5 consunante, şi anume: \ *Varia;* *Omalon;* *Antichenoma* punctată şi nepunctată; *Psifiston* şi *Eteron*, care daŭ notelor sub care se pun, o intonaţie particulară.

Din expunerea acestor observaţiunĭ, se póte vedea, că nu tóte melodiile puse pe psaltichie, se pot transpune în mod fidel şi fără alterare pe musica liniară; de óre-ce după cum din alfabetul german lipsesc literile *ă* şi *î* cum şi diftongiĭ *ea* şi *oa*, şi nu aŭ semne corespundĕtóre în alfabetul român; tot aşa şi psaltichia, posedă óre-care *semne*, care lipsesc musiceĭ occidentale saŭ liniare.

Şi pentru a se convinge cine-va despre acésta, nu are de cât să facă proba făcută de mine adesea-orĭ, şi anume: să pună un bun cântăreţ, să 'ĭ cânte o melodie bisericéscă pusă pe psaltichie, şi apoĭ tot aceiaşĭ melodie transpusă pe note liniare, să încerce a 'i se cânta cu oboiul saŭ pianul, şi va vedea că melodia

acésta transpusă, va fi departe de cea originală pusă pe psaltichie.

Dar pentru ca să se pótă vedea și mai bine de orĭ-cine, că musica occidentală nu póte înlocui psaltichia în biserica nóstră, voiŭ cita părerile a câtor-va maeștriĭ de musică orientală și occidentală, relativ la acéstă importantă cestiune.

Iată ce ḑice, marele compositor de cântărĭ bisericeștĭ *Anton Pann*, în acéstă privință: «*De aceĭa s'aŭ și încercat uniĭ, să schimbe scrierea musiceĭ cu alte semne, dar le-aŭ rĕmas ostenelele zadarnice, căcĭ nimenĭ nu s'aŭ luat dupĕ dênsele, ci aŭ rĕmas tot în semnele cele vechĭ; de și uniĭ aŭ început să scrie cu note europene, precum s'aŭ vĕḑut tipărite în grecește, însă numaĭ pe glasul al III-lea și al VIII-lea; pentru că cu neputință este a se acorda în armonie tóte glasurile; și chiar în simfonie scriindu-se pe note, se înstreinéză cu totul însușirea lor, din pricină că europeniĭ, nu pot întrebuința tóte modurile de melodiĭ, fiind că nu aŭ nicĭ scările lor. Drept aceĭa, nicĭ eŭ nu m'am depărtat de semnele vechĭ, ci dupĕ mica mea putere m'am sârguit, de am adunat și împreunat ideile maĭ multor scriitorĭ desĕvêrșițĭ în acest meșteșug*» [1]).

Tot asemenea d l *Stefan Popescu*, fost profesor de psaltichie la seminarul Central și Nifon din Bucureștĭ, care cunóște bine și musica occidentală, cum și d-l *D. Kiriac*, profesor la Conservatorul de musică din Bucureștĭ, cariĭ aŭ făcut cercărĭ de a transpune cântărĭ de pe psaltichie pe note liniare, mărturisesc că este peste putință, a se transpune fidel psaltichia pe musica modernă, fără să se altereze farmecul și ori-

1) «Bazarul teoretic și practic al musiceĭ bisericeștĭ, pagina XVI.

ginalitatea bogatelor şi frumóselor melodiĭ, ce se cântă din vechime în biserica nóstră.

Dar să ascultăm ce ḑice în acéstă privinţă, o somitate musicală, *d-l L. A. Bourgault-Ducoudray, profesor de estetică şi istoria musiceĭ la conservatorul naţional din Paris*, care a fost însărcinat de guvernul Frances în anul 1875, cu o misiune musicală în Grecia şi Orient, şi asupra căreĭa a făcut un important studiŭ.

Iată ce ne spune acest eminent profesor:

«*Musica Bisantină de şi n'are un ritm regulat, are însă ritme variate. Dacă ne am propune, a scri melodiĭ orientale pe notaţiunea europénă şi să le mĕsurăm, va fi nevoe în óre-care casurĭ, să întrebuinţăm mĕsurĭ de speciĭ diferite de 3, de 4, de 5 şi 6 timpĭ, dupĕ peripeţiile prin care trece ritmul. Aşa că o mare parte din cântările orientale, n'ar putea fi transcrise în mod fidel, de cât desbrăcându-ne de jugul mĕsureĭ unice şi regulate. Maĭ departe,—ḑice distinsul musicant—datoresc cea maĭ mare parte din lămuririle cuprinse în studiul meŭ, Părinteluĭ Arhimandrit Aftonidis, fără a căruĭ deplină competinţă în musica orientală cât şi în cea occidentală, declar că nu aşĭ fi putut pătrunde în misterile musiceĭ orientale şi nicĭ nu 'mĭ-aşĭ fi putut întreface o idee lămurită, asupra celor opt glasurĭ, întrebuinţate ca modele în musica bisericéscă. Dorind a transcri câte-va melodiĭ bisantine—ca modele—în musica europénă, am fost nevoit să adopt, dupĕ propunerea Părinteluĭ Aftonidis, semnele:* **semi-diez** şi **semi-bemol**, *cariĭ nu există în musica occidentală. Tot de la numitul părinte, am căpătat cunoştinţa uneĭ legĭ de atracţiune, ce există în musica bisantină, lege pe care n'am găsit-o în nicĭ un Teoreticon de musică, dar care jócă un rol*

fórte însemnat; în cât dacă nu cunóşte cine-va acéstă lege, întréga musică bisericéscă orientală îĭ pare o enigmă indescifrabilă.

Apoĭ la sfîrşitul studiuluĭ sĕŭ, eminentul profesor frances adaugă: *Credem că n'ar fi înţelept, a se lăsa să se piardă musica orientală, aşa bogată în melodiĭ, pentru următórele motive:*

I. *«Pentru că ea constitue un patrimoniŭ naţional, şi represintă o tradiţiune religiósă şi politică în acelaş timp.*

Şi al II-lea, pentru că musica orientală religiósă, póte servi ca punct de plecare, la creiarea unuĭ limbagiŭ musical original, propriŭ naţiunilor din Orient»[1]).

Pe nişte asemenea temeiurĭ puternice, bazându-se Sfîntul nostru Sinod, *a respins în unanimitate în şedinţele amintite, propunerea de a se înlocui psaltichia, cu cântările transpuse pe note liniare.*

Cu tóte acestea însă, Sfîntul Sinod avênd în vedere, că musica occidentală este destul de rĕspândită la noĭ în ţară, şi considerând că musica corală bisericéscă este deja întrodusă în serviciul divin al bisericeĭ nóstre, a aprobat tot-d'a-una cărţile de cântărĭ bisericeştĭ pe note liniare, care s'aŭ găsit bune de comisiunile însărcinate cu cercetarea lor; şi acésta pentru motivul destul de puternic, că în şcólele normale de învăţătorĭ, predându-se cursul de musică occidentală, şi legea învăţămêntuluĭ primar, obligând pe învăţătorĭ, să mérgă cu copiiĭ la biserică în ḑilele de Duminicĭ şi sĕrbătorĭ şi să cânte la serviciul liturgic, învăţătoriĭ utilisând asemenea cărţĭ, vor putea învăţa pe copilaşĭ cântărĭ bise-

1) «Études sur la Musique ecclésiastique grecque, mission musicale en Grèce et en Orient, 1875, Chapitre premier, pag. 8—12. — Paris».

ricești, care de și nu sunt întocmaĭ cu cântările originale puse pe psaltichie, totuşĭ sunt mult maĭ de preferat, de cât acele cântărĭ cu totul denaturate, ce se execută astă-ḑĭ de uniĭ dascălĭ de la bisericile nóstre săteştĭ.

Nevoia cea mare ce se simțea de o carte, care se cuprindă istoricul musiceĭ bisericeștĭ, punctele de deosibire între ambele musicĭ, cum și o colecțiune de cântărĭ pe ambele musicĭ, necesariĭ la diferitele serviciĭ religióse—m'a îndemnat, a da la lumină presenta carte; care corespunde tuturor trebuințelor liturgice, și are menirea de a uniformisa cântarea în Biserica Română, de óre-ce ea va fi *distribuită gratuit* tuturor bisericilor și școlelor din țară; ast-fel că, orĭ-când și orĭ-unde s'ar găsi una saŭ maĭ multe persóne cunoscĕtóre fie de o musică fie de amĕndouĕ, să aibă la îndemână o carte, în care să găséscă pe ambele musicĭ tóte cântările trebuinciόse pentru serviciul sfinteĭ liturghiĭ, pentru cununie, înmormĕntărĭ, parastase, etc.

Cântările corale ce public în partea II-a a acesteĭ cărțĭ, sunt pe cât de simple și ușor de învățat, tot pe atât de plăcute și potrivite cu genul de cântare, cerut de sfinta nóstră Biserică Creștină ortodoxă de Rĕsărit.

NIFON N. PLOEŞTEANU

Vicarul Sfinteĭ Mitropoliĭ
a
Ungro-Vlachieĭ.

PARTEA II

Cântări bisericescĭ corale

PE

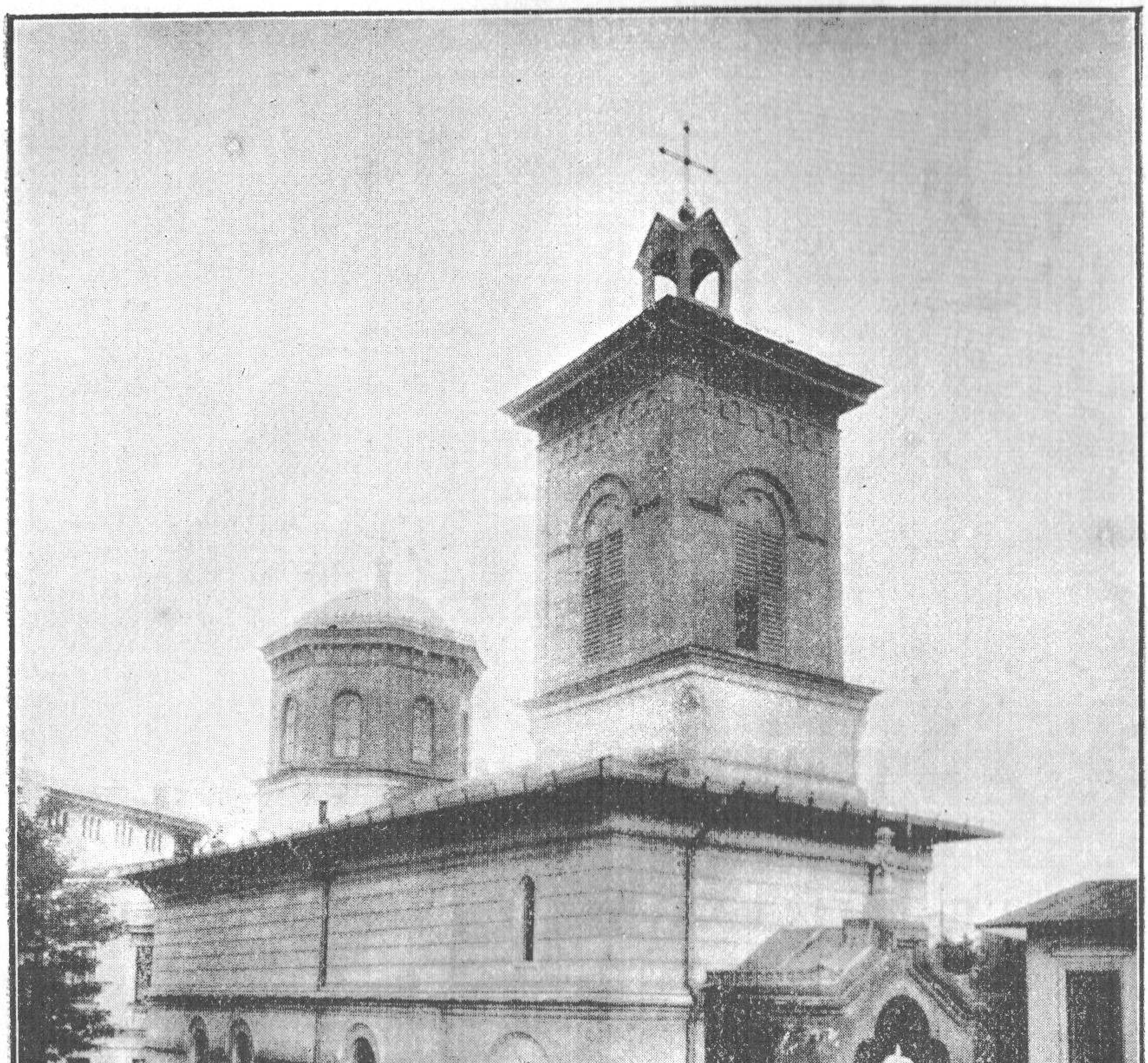
NOTE LINIARE PENTRU 3 VOCI

DIN

Liturghia Sf-tuluĭ Jón gură de aur,

ȘI

PENTRU CELE-L-ALTE SERVICII DIVINE.

Biserica Brezoianu din Bucureşti,
restaurată în aniĭ 1899—1901 prin osârdia Arhiereuluĭ Nifon N. Ploeşteanu, Vicarul Sf. Mitropoliĭ şi a Economuluĭ-Stavrofor Nicolae Avramescu, parohul acesteĭ bisericĭ.

PARTEA II.

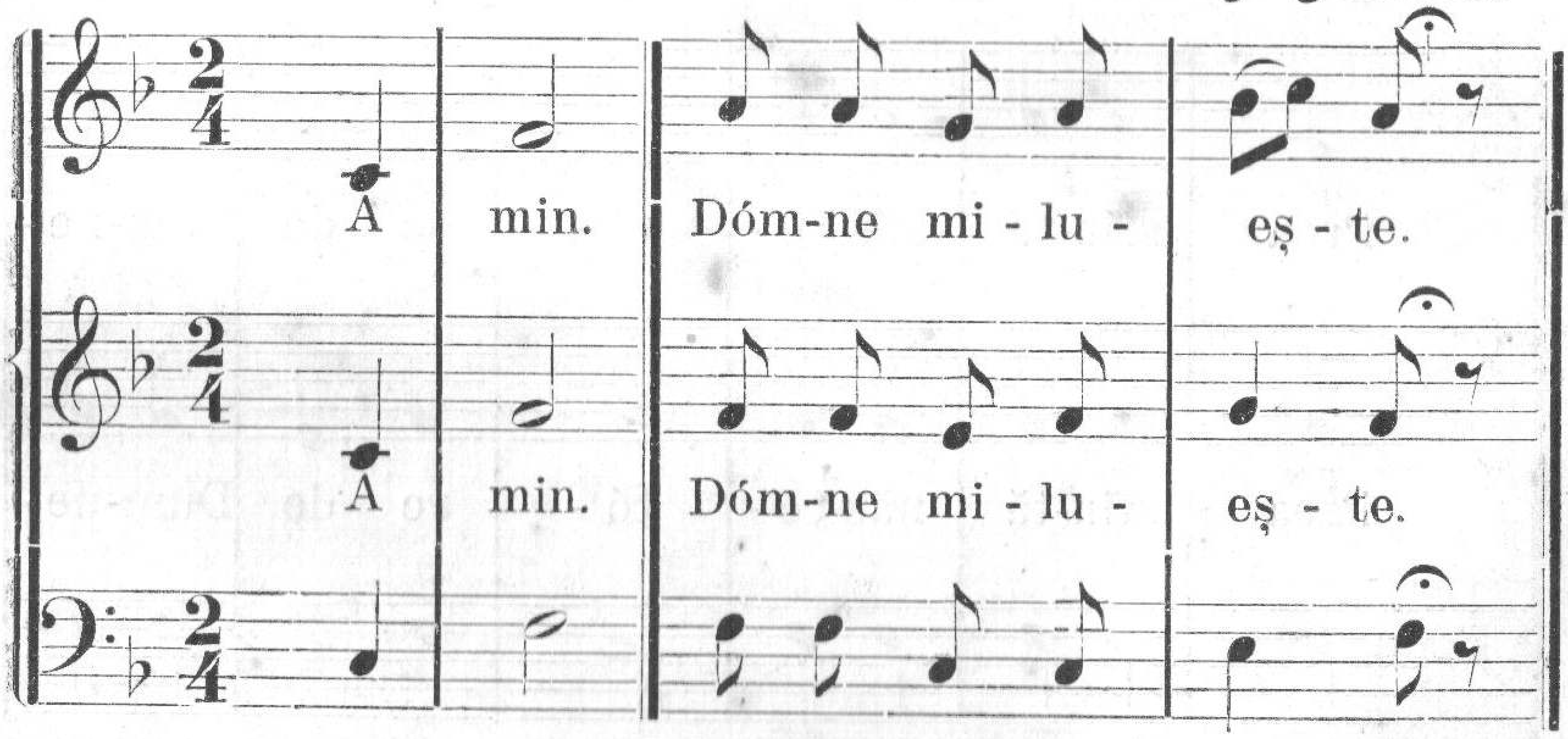
CÂNTĂRI BISERICESCI CORALE,

PE
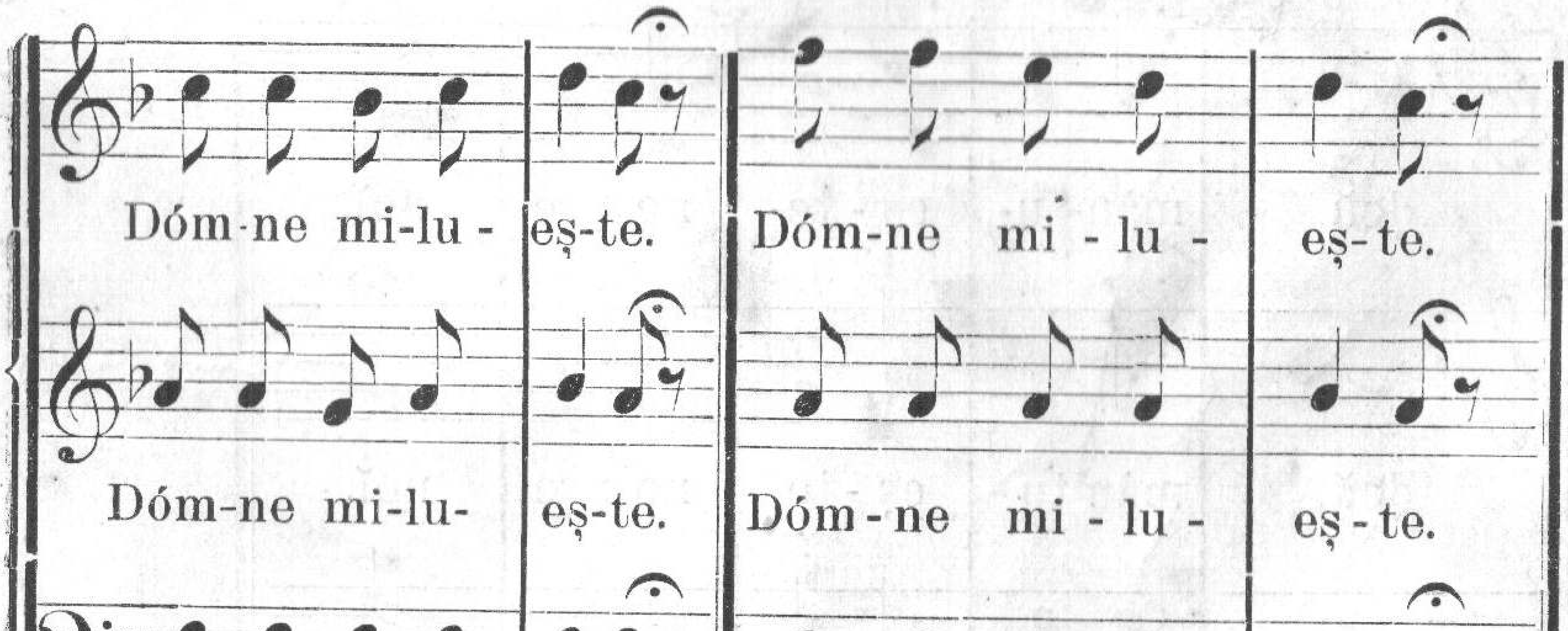
NOTE LINIARE PENTRU 3 VOCI.

Din Liturghia Sfîntuluĭ Joan gură de aur.

No. 1. *de G. Jonescu.*

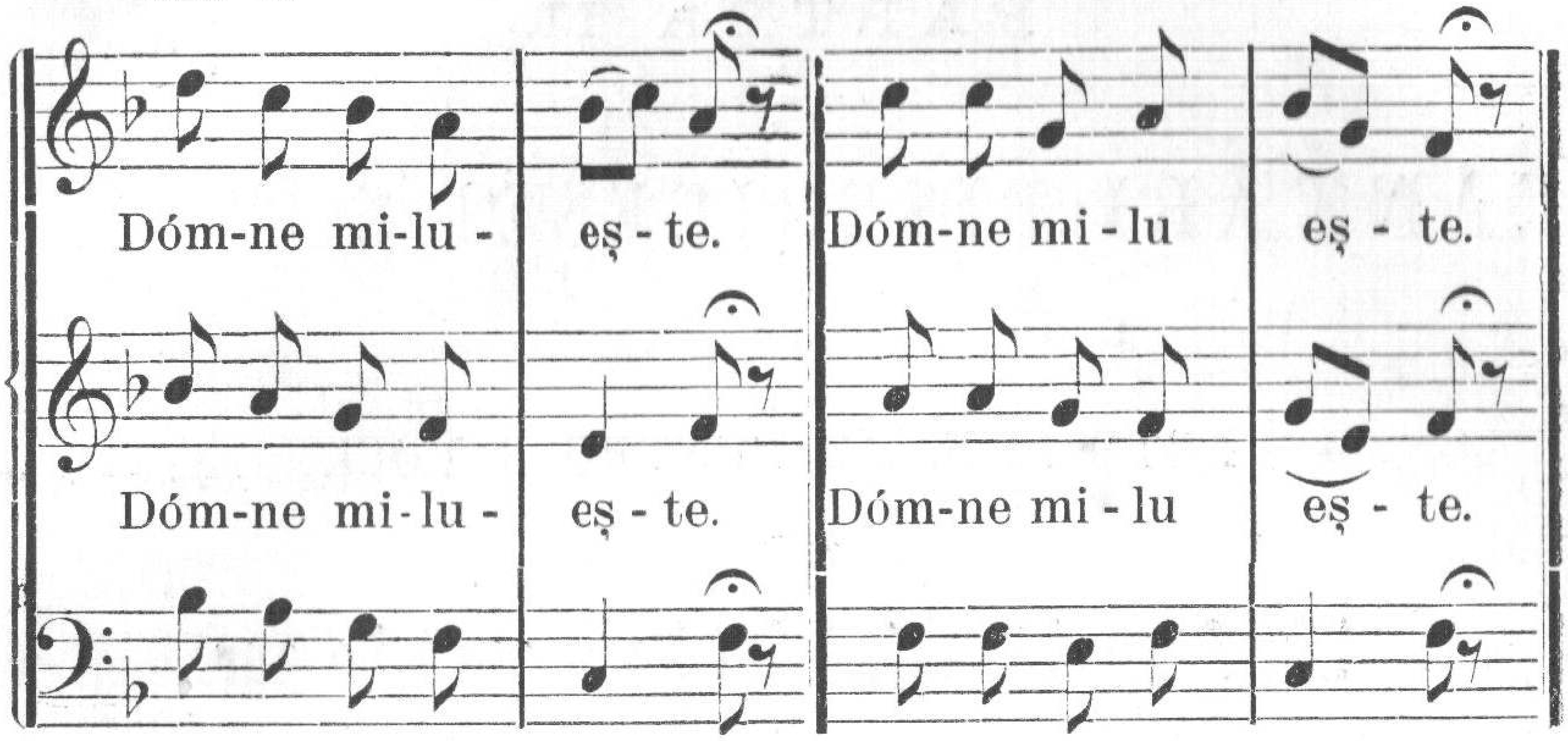

No. 2. No. 3.

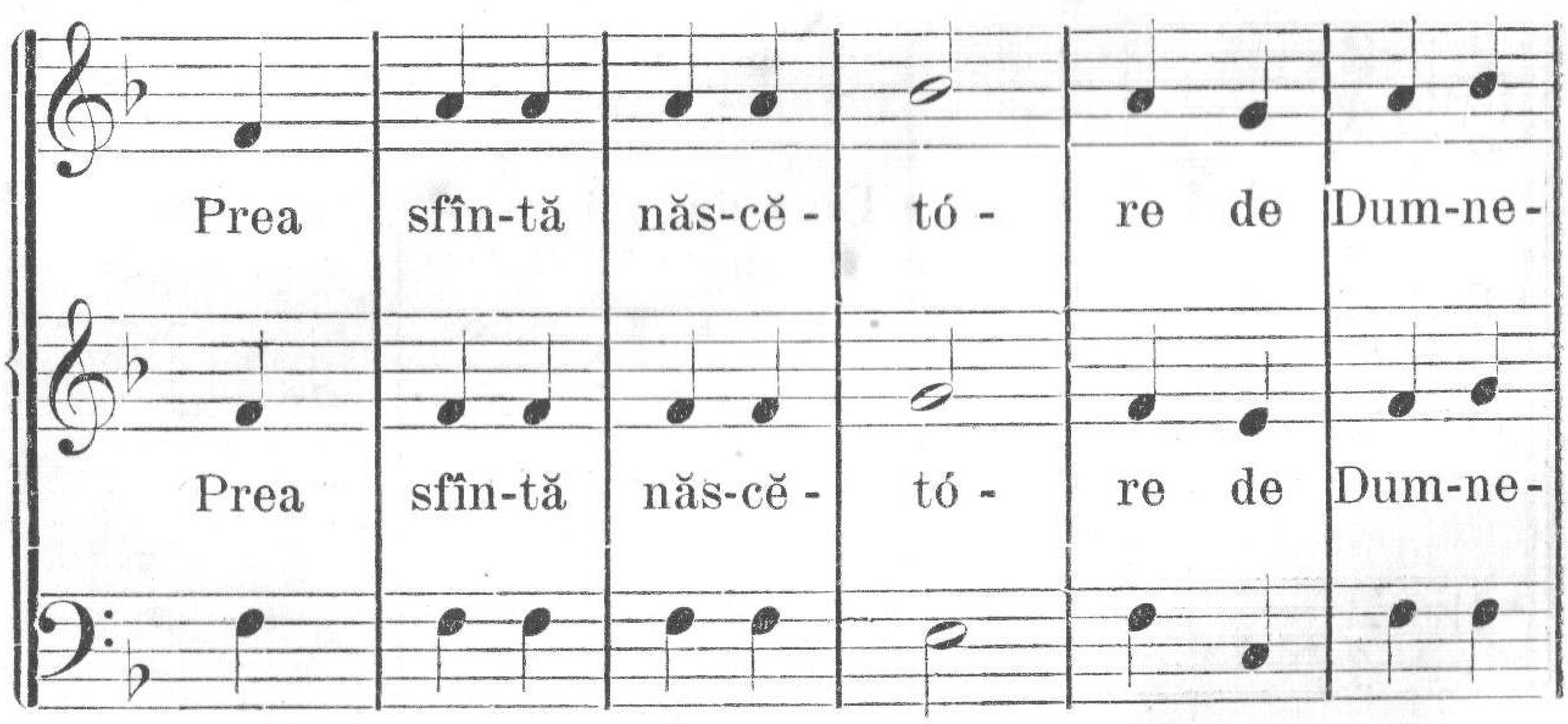

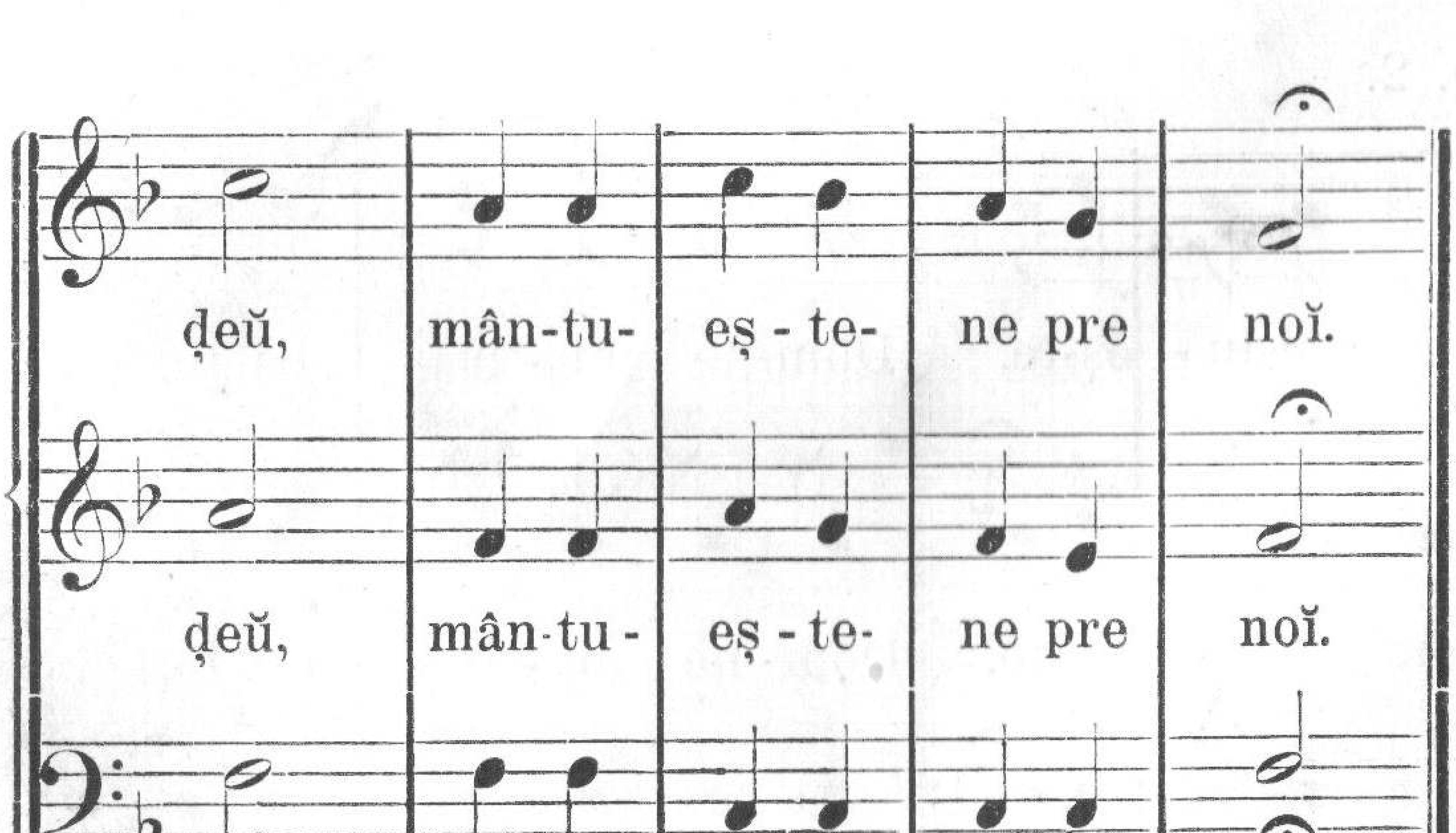
Tip. „Carol Göbl", S-r I. St. Rasidescu.
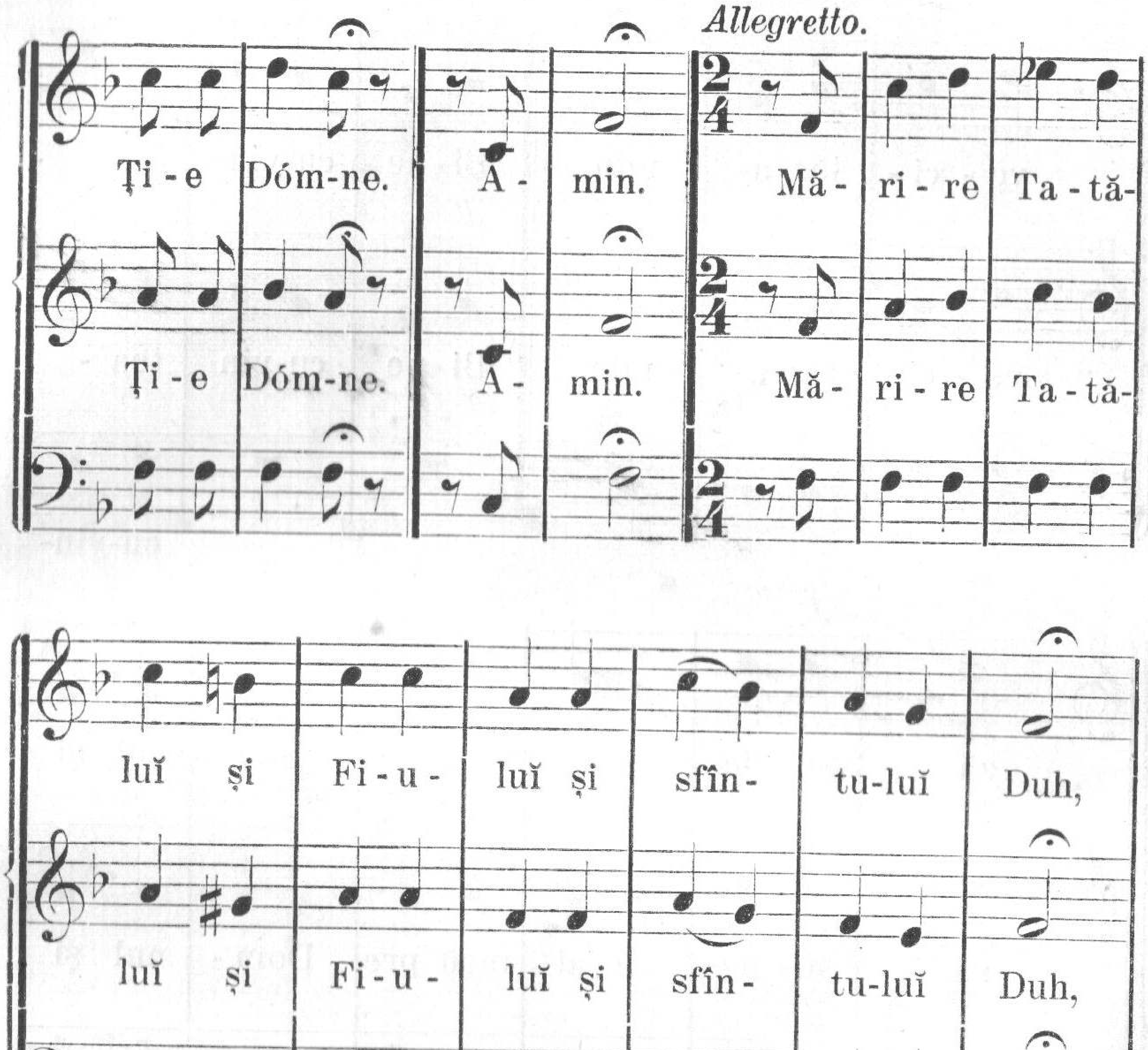
No. 4. No. 5.

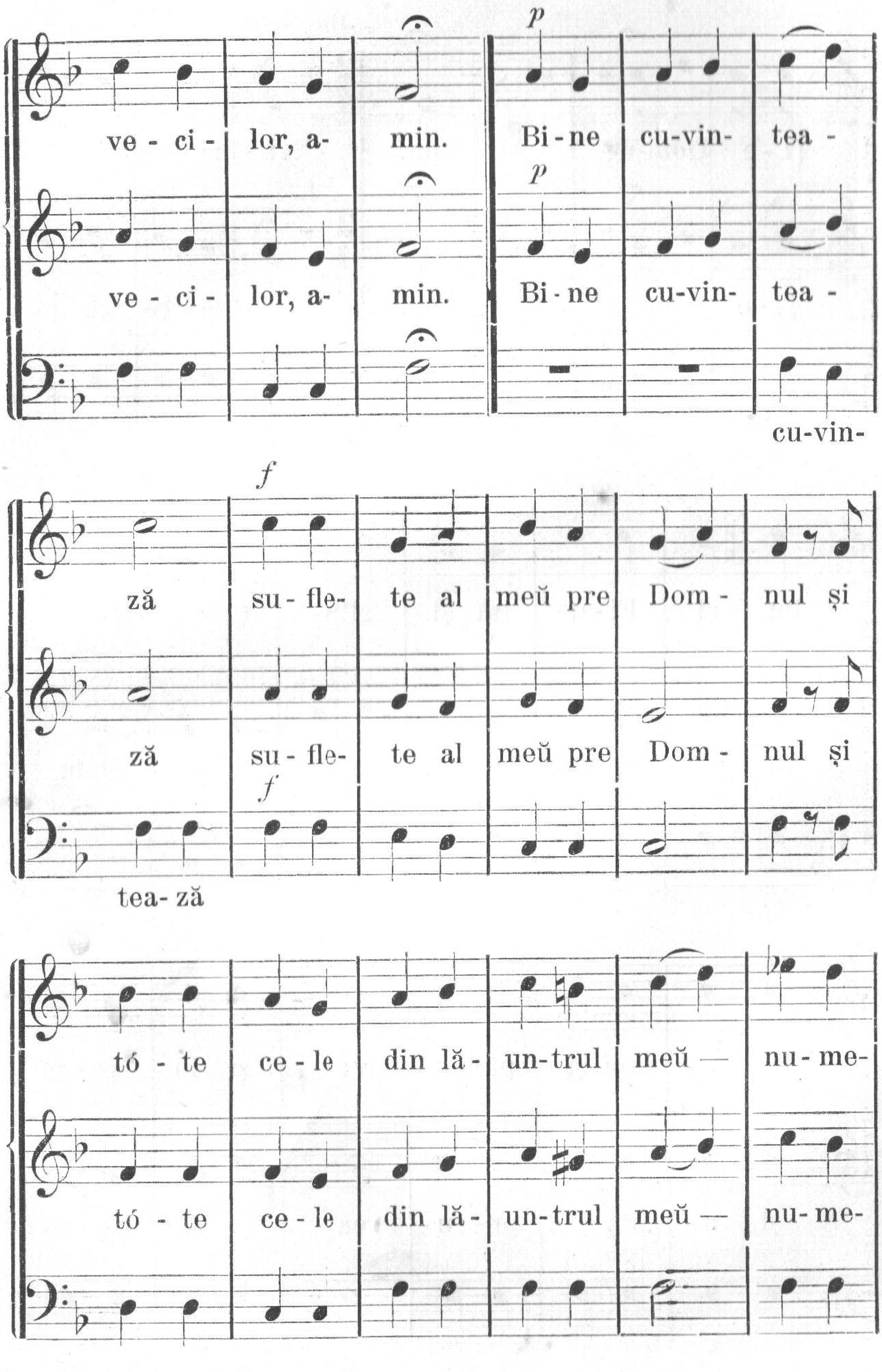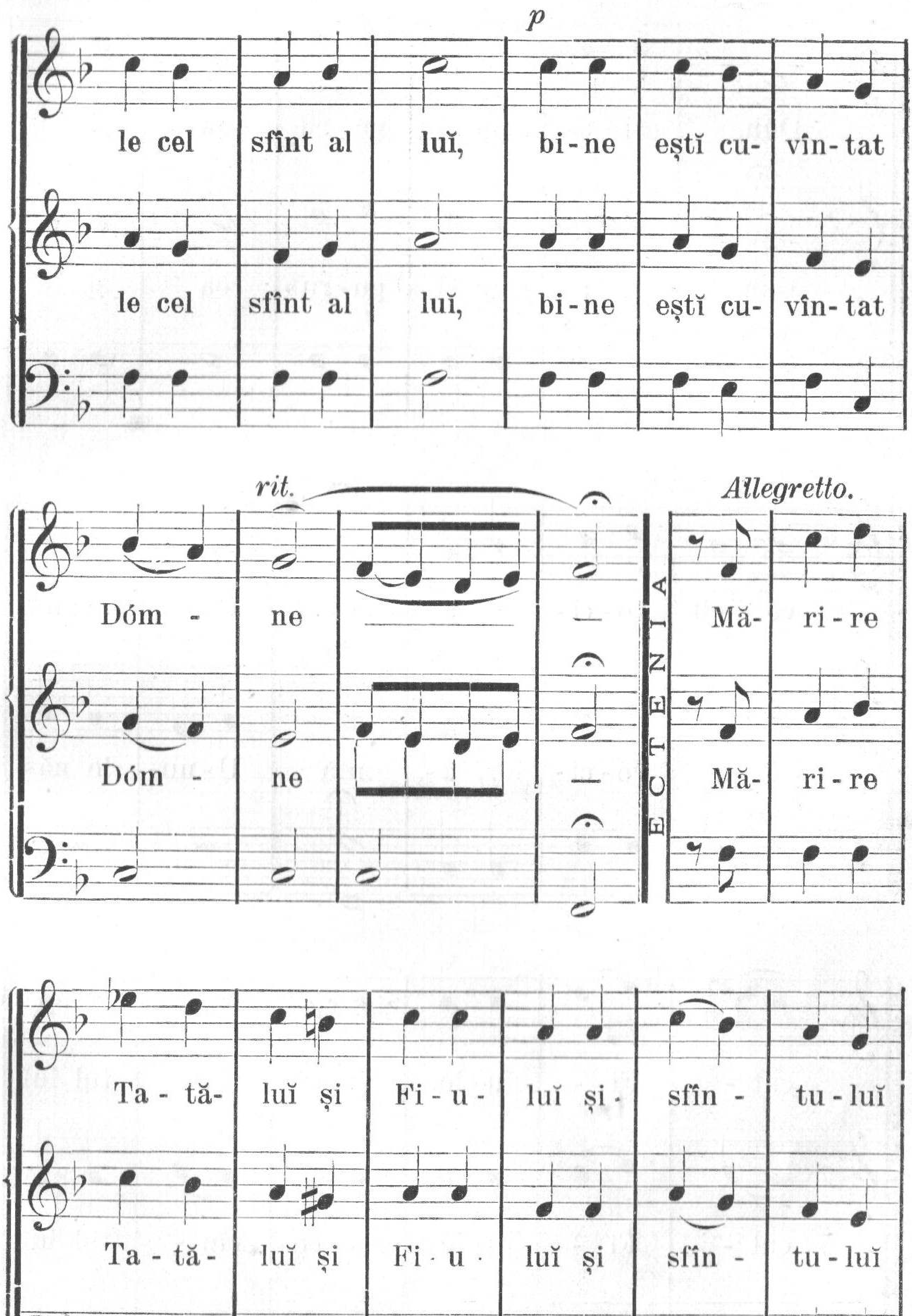

Allegretto.
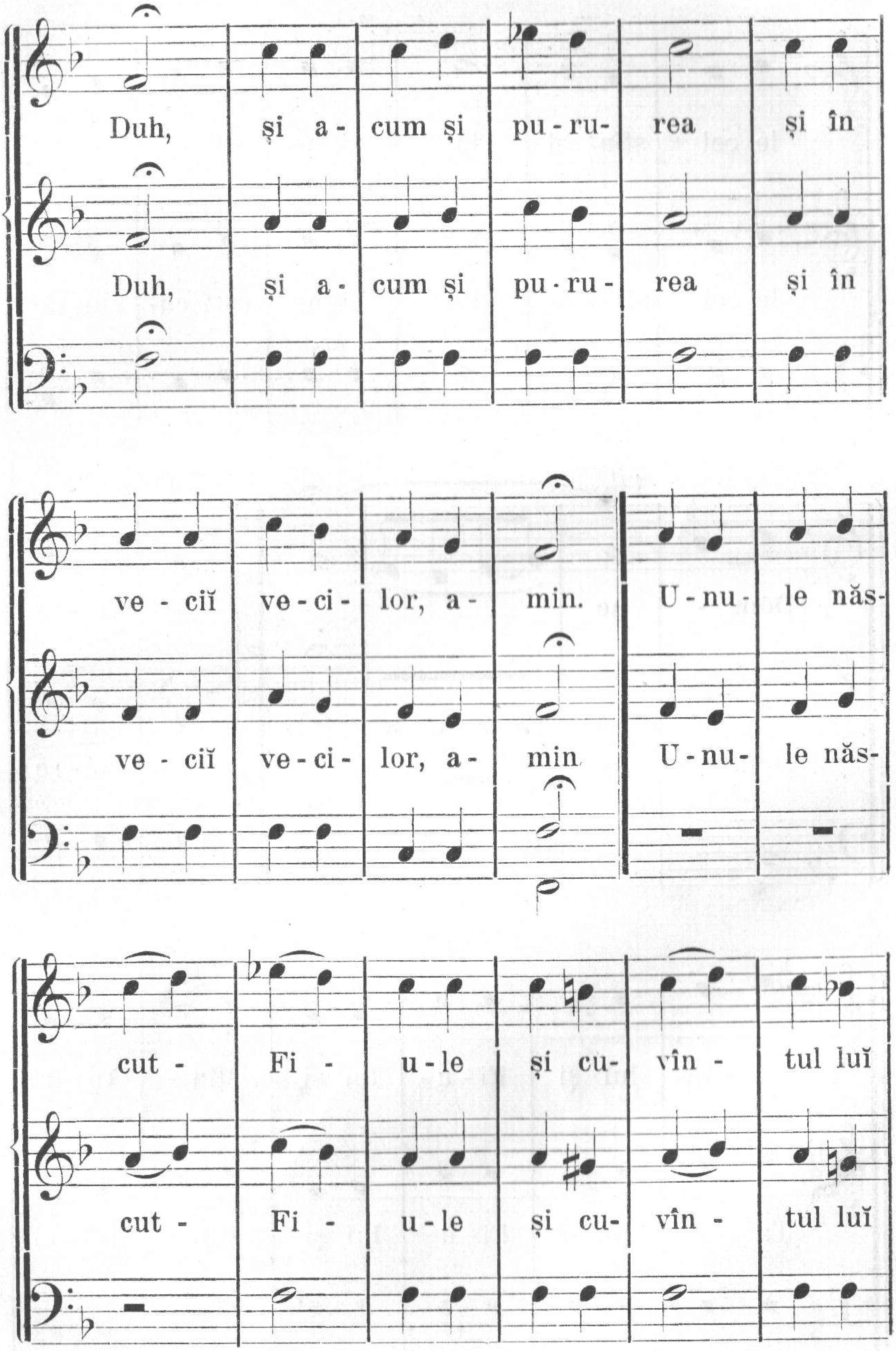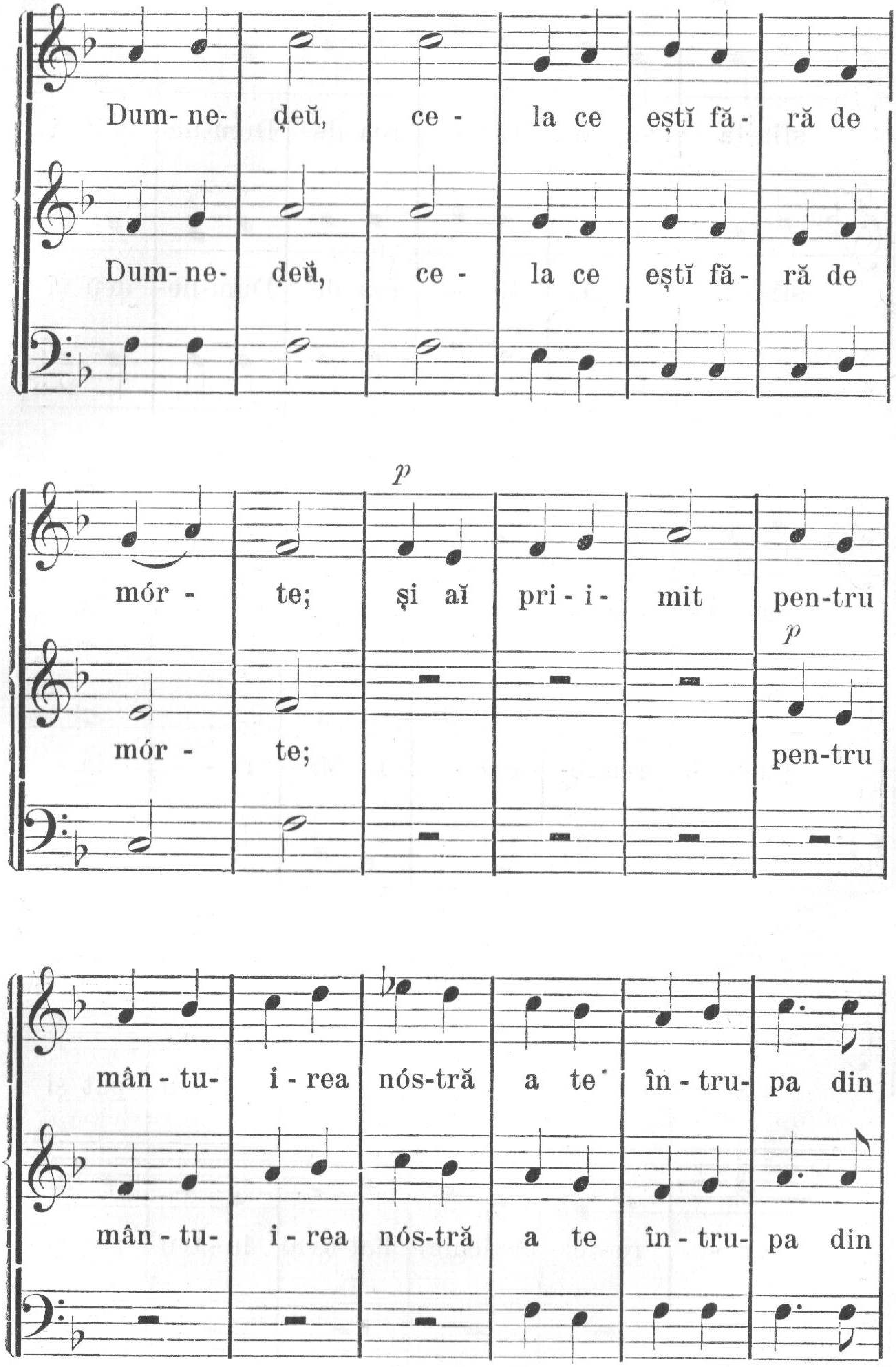

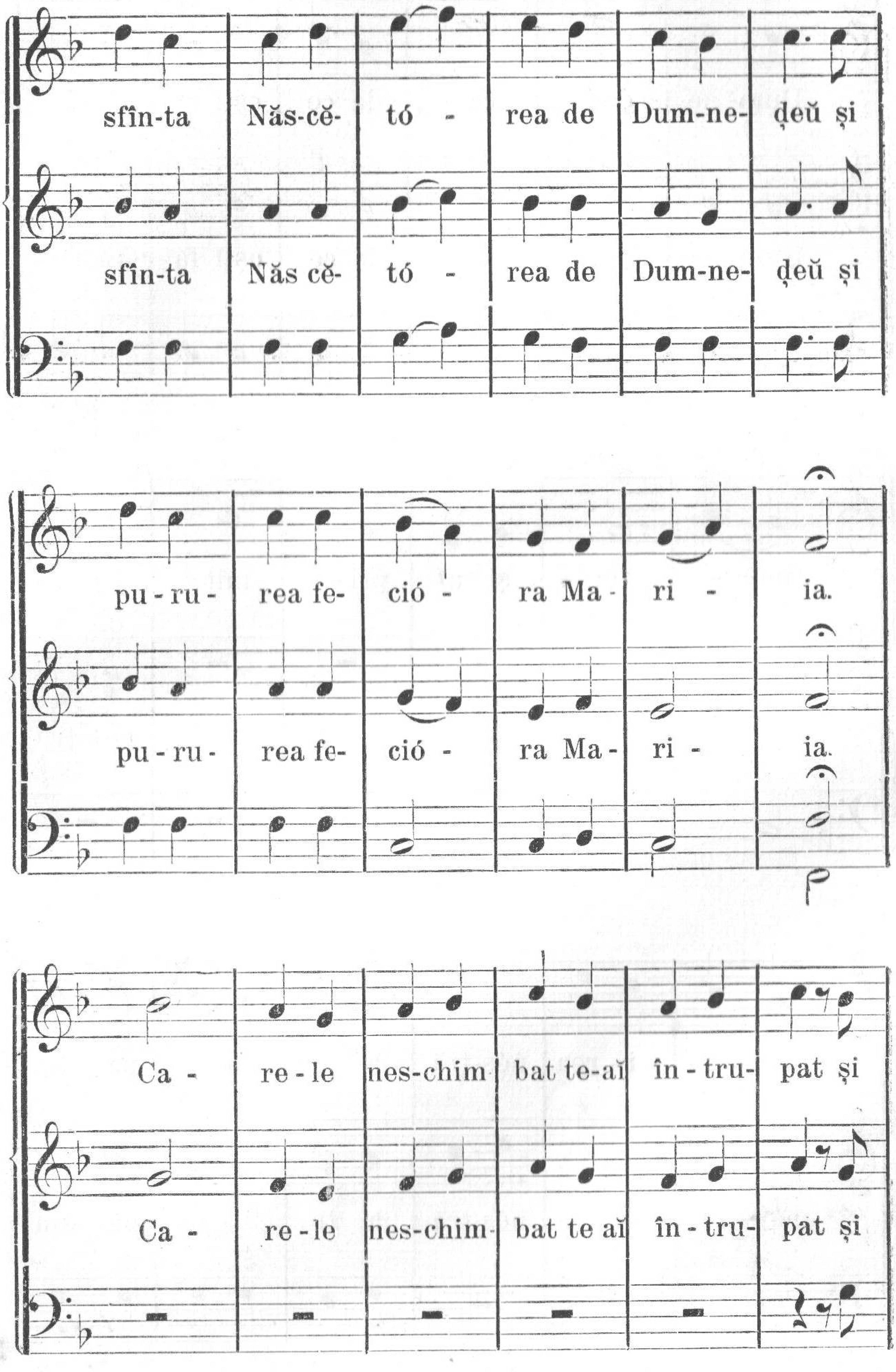

Allegretto.
Ţi - e Dóm-ne. A - min. Mă - ri - re Ta - tă-
Ţi - e Dóm-ne. A - min. Mă - ri - re Ta - tă-
luĭ şi Fi - u - luĭ şi sfîn - tu-luĭ Duh,
luĭ şi Fi - u - luĭ şi sfîn - tu-luĭ Duh,
şi a - cum şi pu - ru - rea şi în ve - ciĭ
şi a - cum şi pu - ru - rea şi în ve - ciĭ
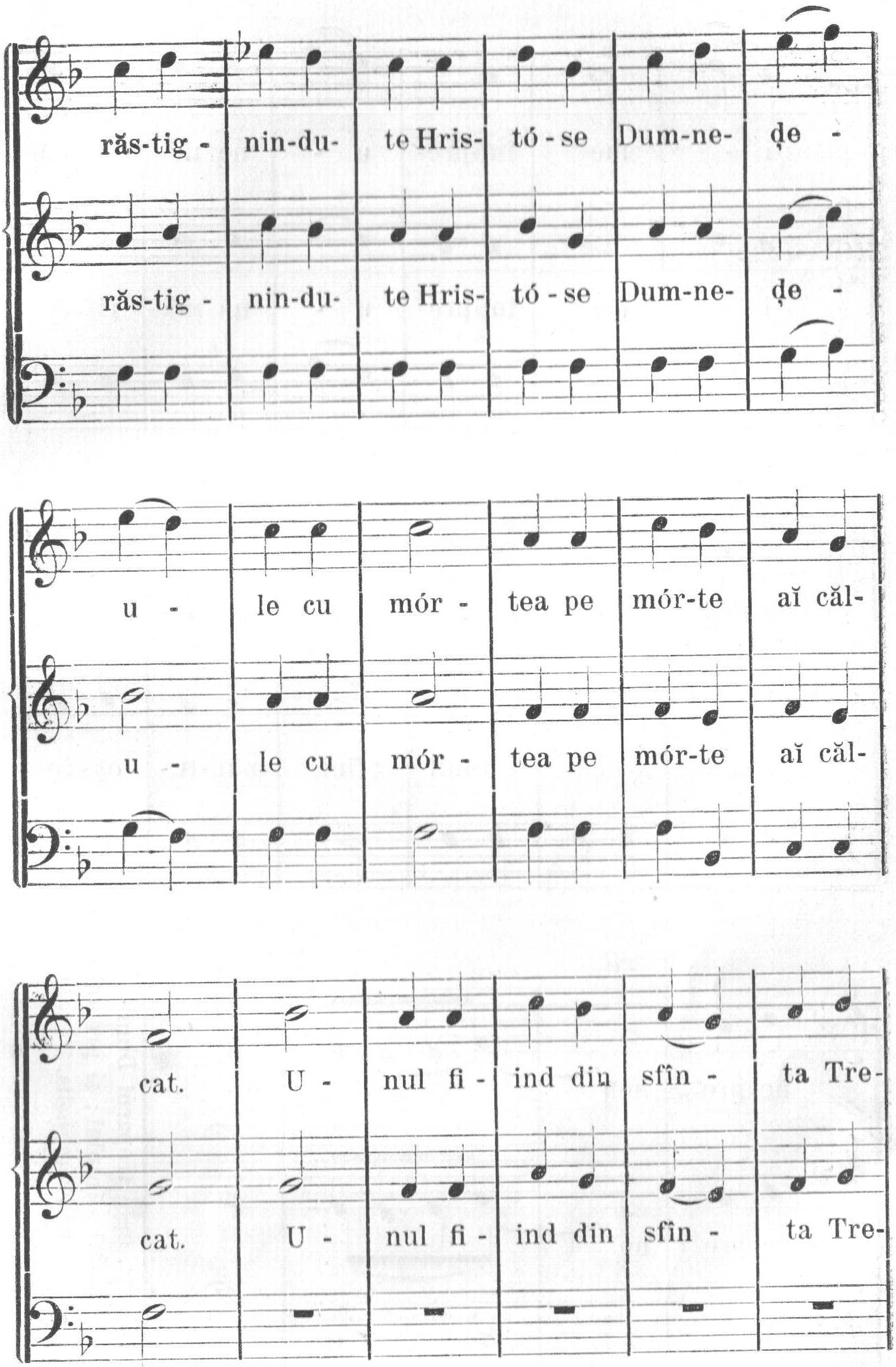

p
ve - ci - lor, a- min. Bi - ne cu-vin- tea -
p
ve - ci - lor, a- min. Bi - ne cu-vin- tea -
cu-vin-
f
ză su - fle- te al meŭ pre Dom - nul și
ză su - fle- te al meŭ pre Dom - nul și
f
tea- ză
tó - te ce - le din lă - un-trul meŭ — nu - me-
tó - te ce - le din lă - un-trul meŭ — nu - me-

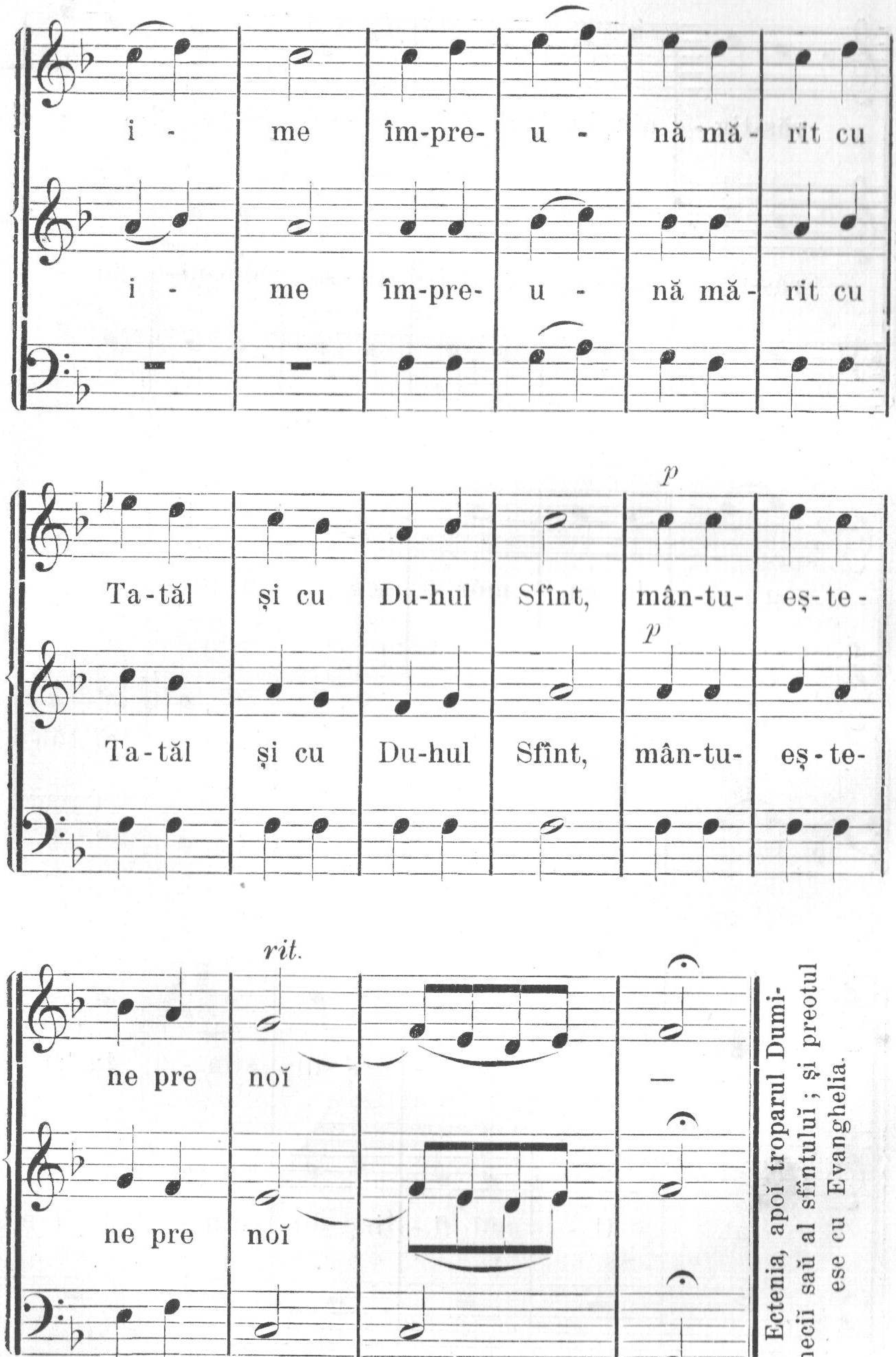

p
le cel sfînt al luĭ, bi-ne eștĭ cu- vîn-tat
le cel sfînt al luĭ, bi-ne eștĭ cu- vîn-tat
rit.
Allegretto.
Dóm - ne
Dóm - ne
ECTENIA
Mă- ri-re
Mă- ri-re
Ta - tă- luĭ și Fi - u- luĭ și- sfîn - tu-luĭ
Ta - tă- luĭ și Fi · u · luĭ și sfîn - tu-luĭ

Duh, și a - cum și pu - ru - rea și în
Duh, și a - cum și pu - ru - rea și în
ve - ciĭ ve - ci - lor, a - min. U - nu - le năs-
ve - ciĭ ve - ci - lor, a - min U - nu - le năs-
cut - Fi - u - le și cu - vîn - tul luĭ
cut - Fi - u - le și cu - vîn - tul luĭ

Dum- ne- ḍeŭ, ce - la ce eștĭ fă - ră de
Dum- ne- ḍeŭ, ce - la ce eștĭ fă - ră de
p
mór - te; și aĭ pri - i - mit pen-tru
p
mór - te; pen-tru
mân - tu- i - rea nós-tră a te în - tru- pa din
mân - tu- i - rea nós-tră a te în - tru- pa din

sfîn-ta Năs-cĕ- tó - rea de Dum-ne- ḑeŭ și
sfîn-ta Năs cĕ- tó - rea de Dum-ne- ḑeŭ și
pu - ru - rea fe- ció - ra Ma - ri - ia.
pu - ru - rea fe- ció - ra Ma - ri - ia.
Ca - re - le nes-chim- bat te-aĭ în - tru- pat și
Ca - re - le nes-chim- bat te aĭ în - tru- pat și

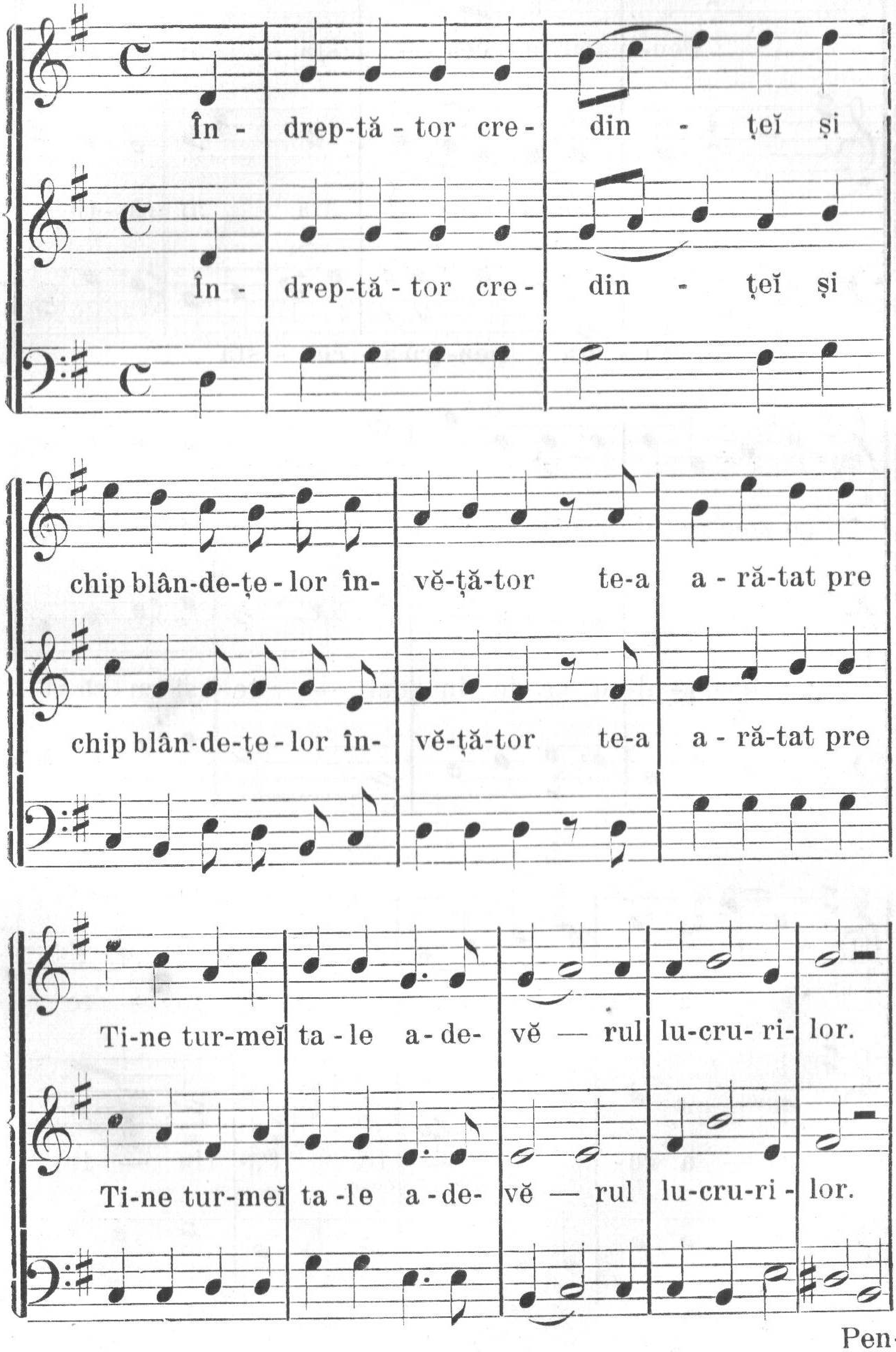

răs-tig - nin-du- te Hris- tó - se Dum-ne- ḑe -
răs-tig - nin-du- te Hris- tó - se Dum-ne- ḑe -
u - le cu mór - tea pe mór-te aĭ căl-
u - le cu mór - tea pe mór-te aĭ căl-
cat. U - nul fi - ind din sfîn - ta Tre-
cat. U - nul fi - ind din sfîn - ta Tre-
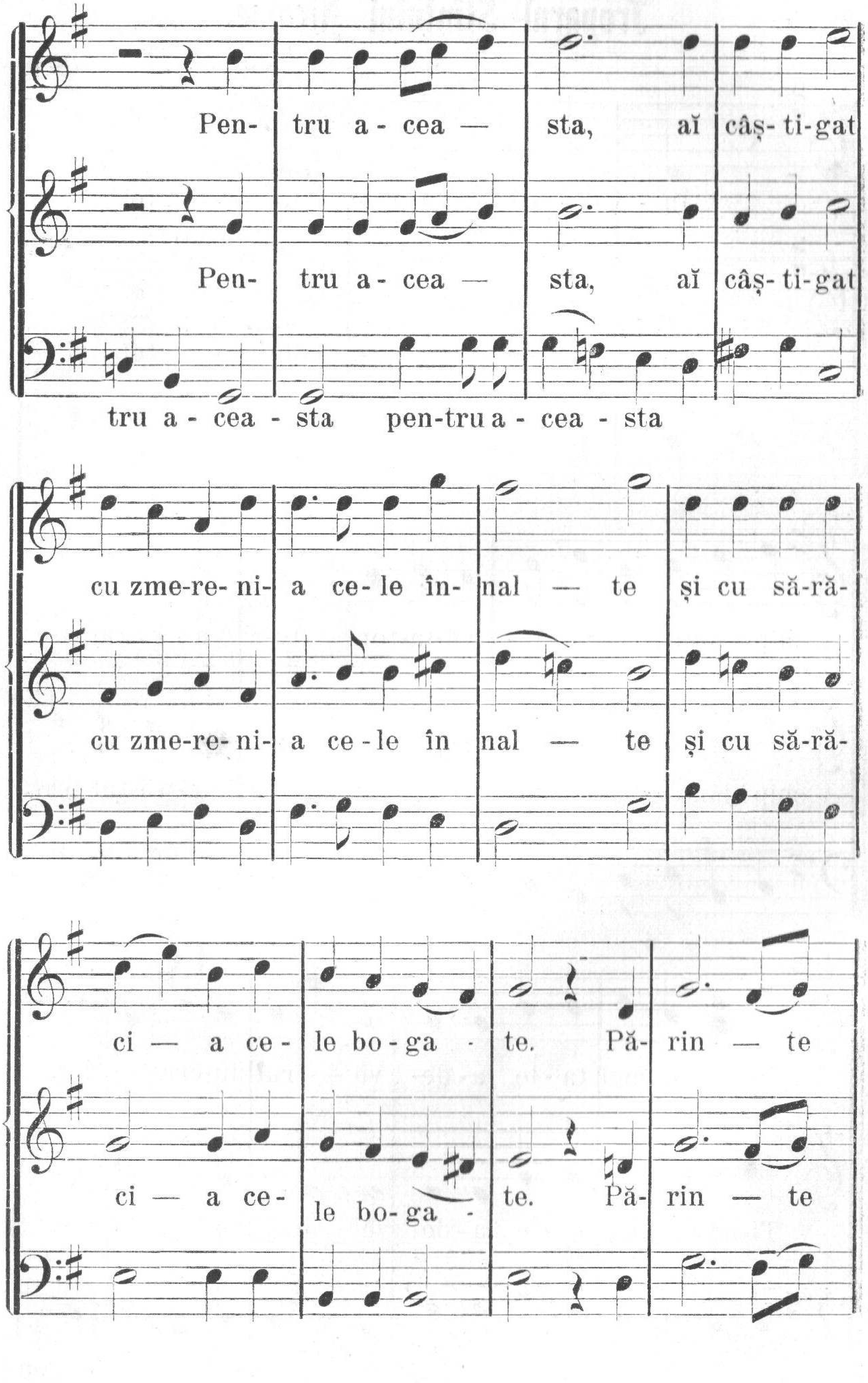

Ectenia, apoĭ troparul Dumineciĭ saŭ al sfîntuluĭ; și preotul ese cu Evanghelia.

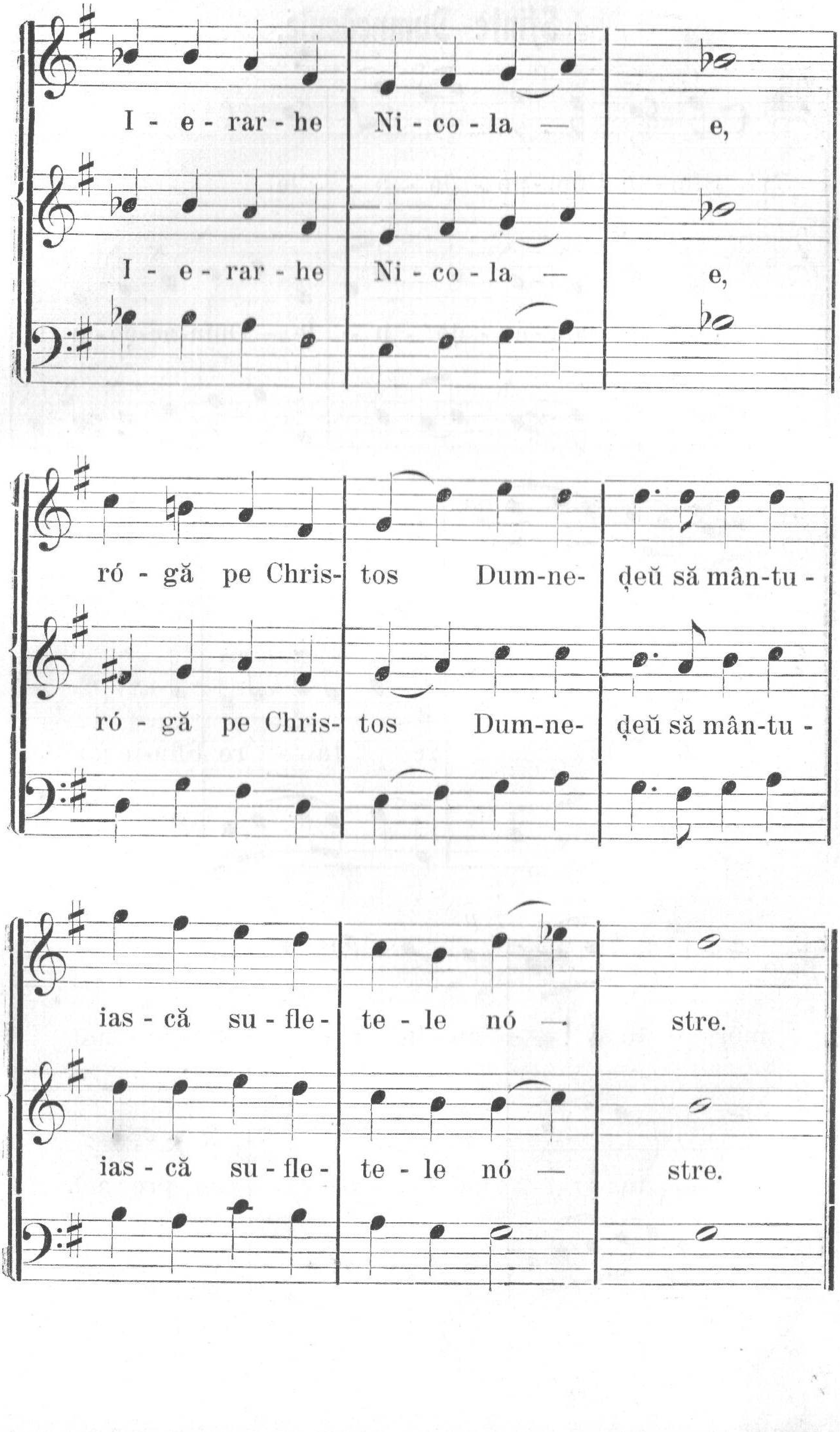
Troparul Sfîntului Nicolae,

de A. Filoreanu.
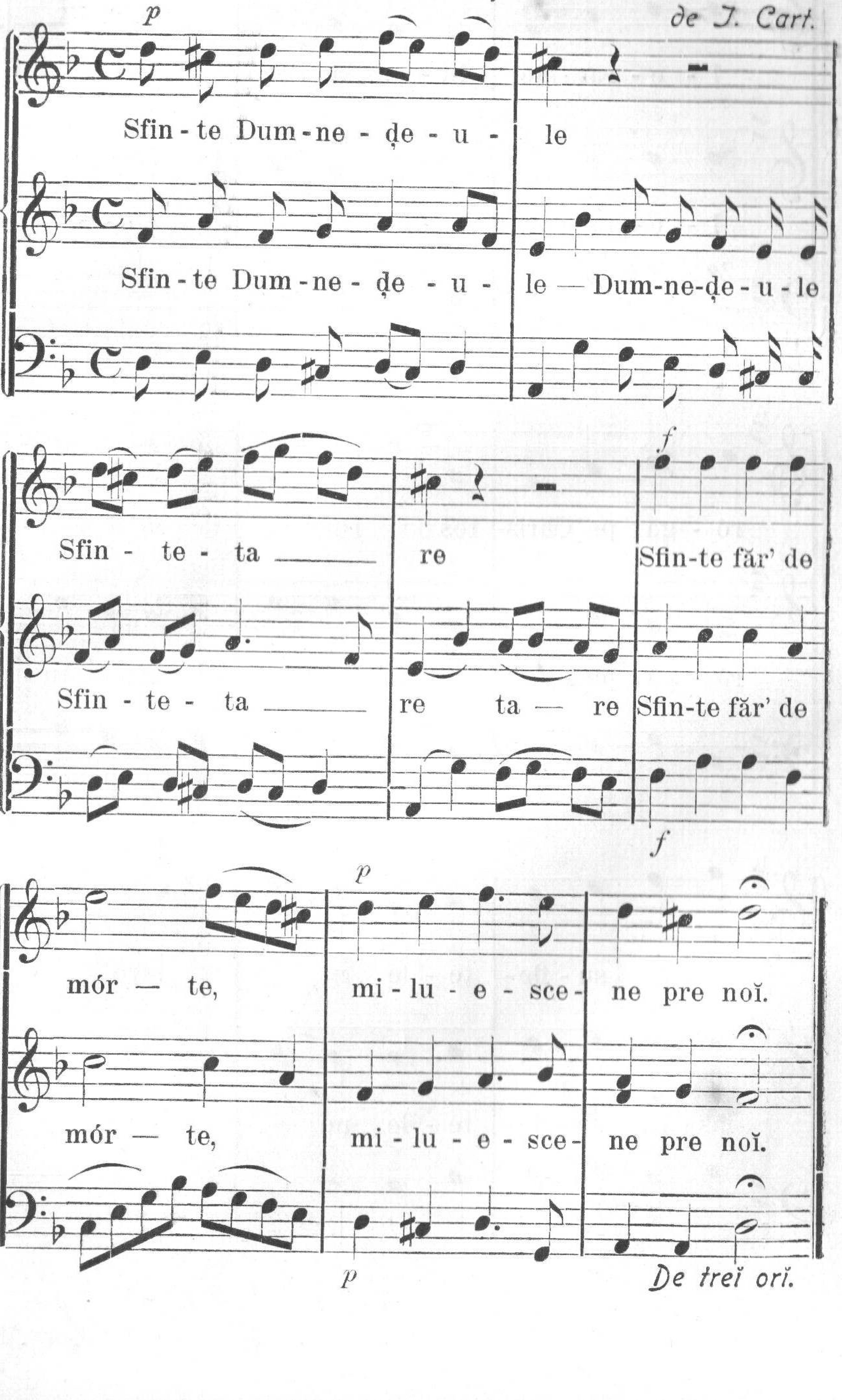

Pen-
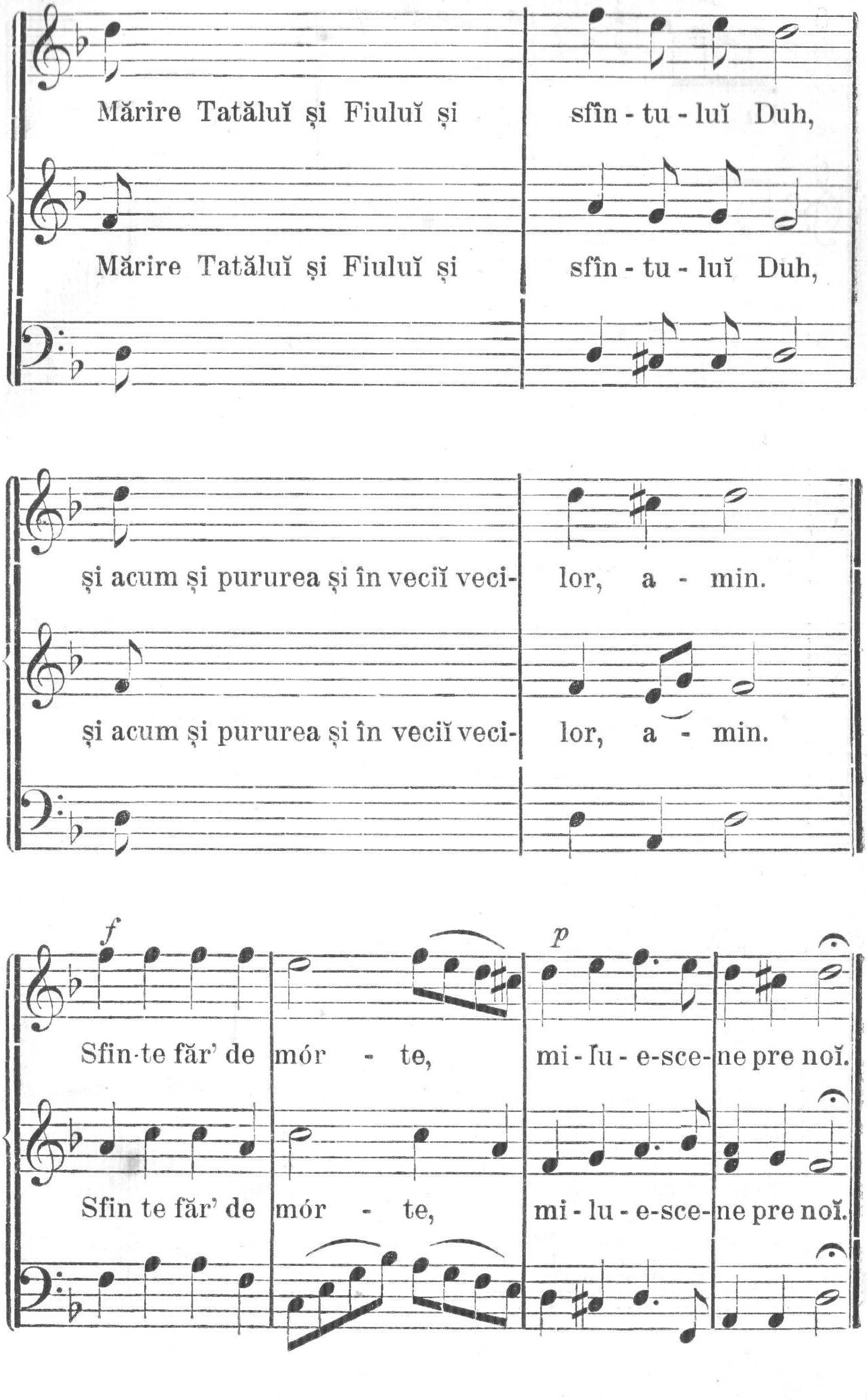

Pen- tru a - cea — sta, aĭ câș- ti-gat
Pen- tru a - cea — sta, aĭ câș- ti-gat
tru a - cea - sta pen-tru a - cea - sta
cu zme-re- ni- a ce- le în- nal — te și cu să-ră-
cu zme-re- ni- a ce - le în nal — te și cu să-ră-
ci — a ce- le bo - ga - te. Pă- rin — te
ci — a ce- le bo- ga - te. Pă- rin — te

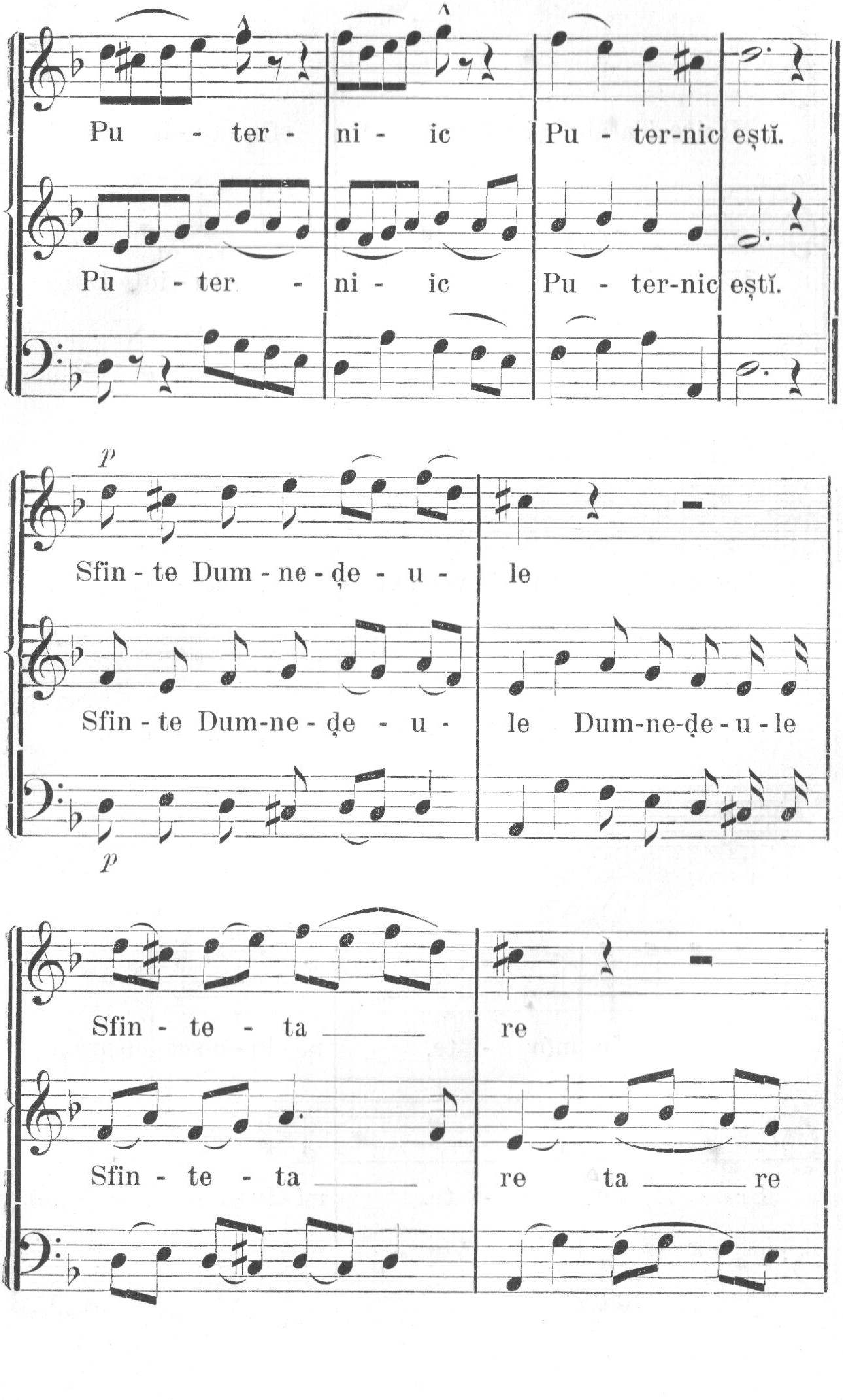

I - e - rar - he Ni - co - la — e,
I - e - rar - he Ni - co - la — e,
ró - gă pe Chris- tos Dum-ne- ḑeŭ să mân-tu -
ró - gă pe Chris- tos Dum-ne- ḑeŭ să mân-tu -
ias - că su - fle - te - le nó — stre.
ias - că su - fle - te - le nó — stre.
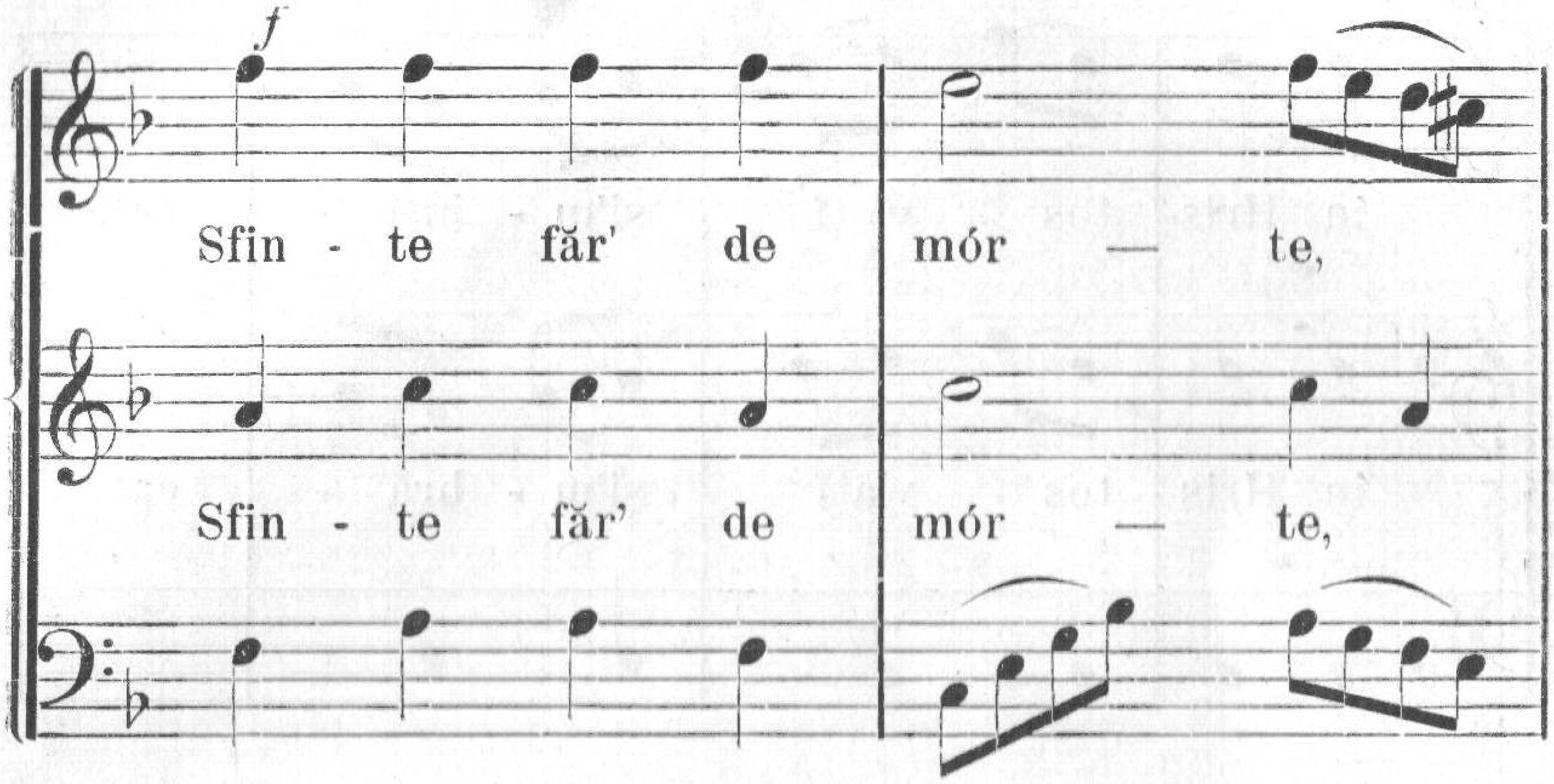
Sfinte Dumnedeule,

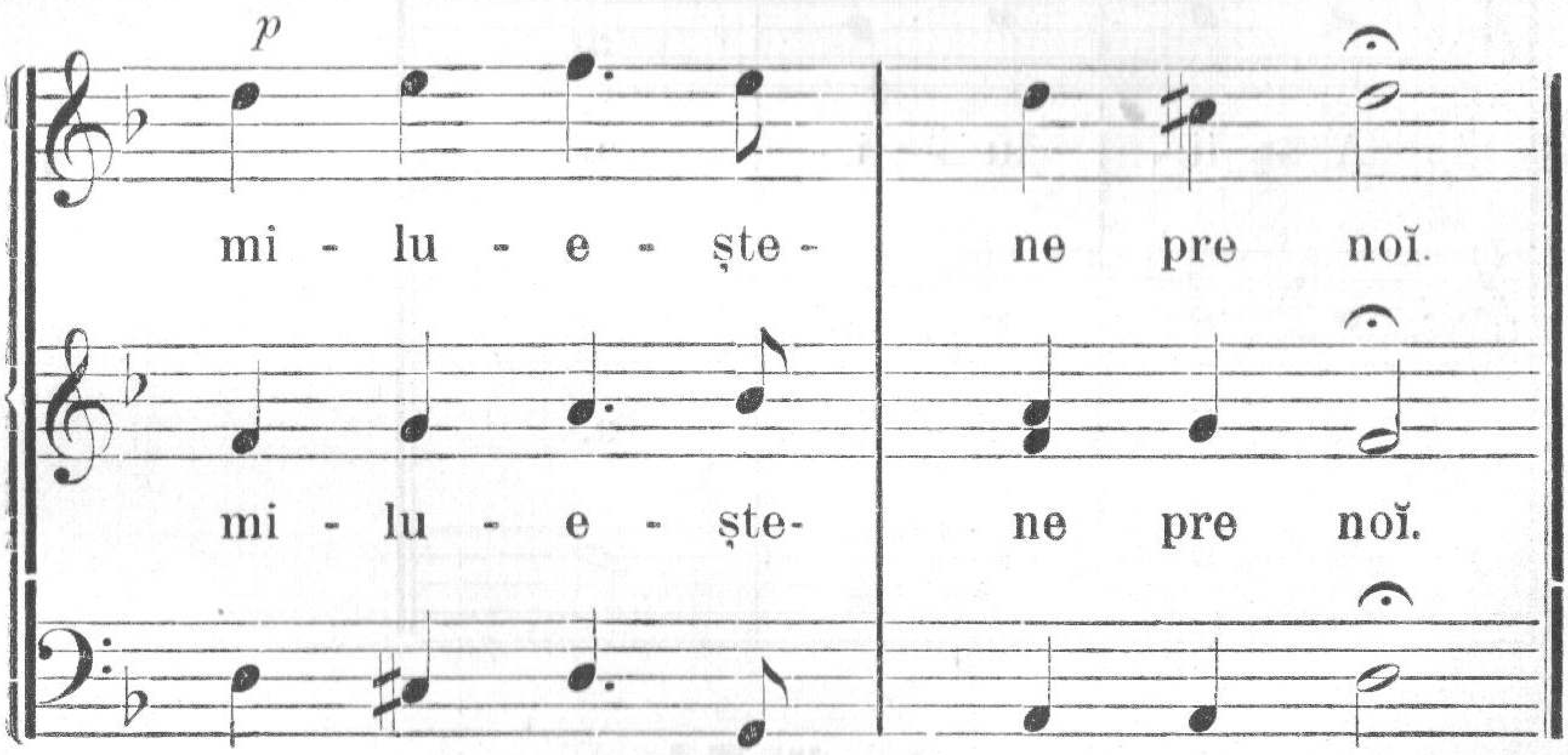
de J. Cart.

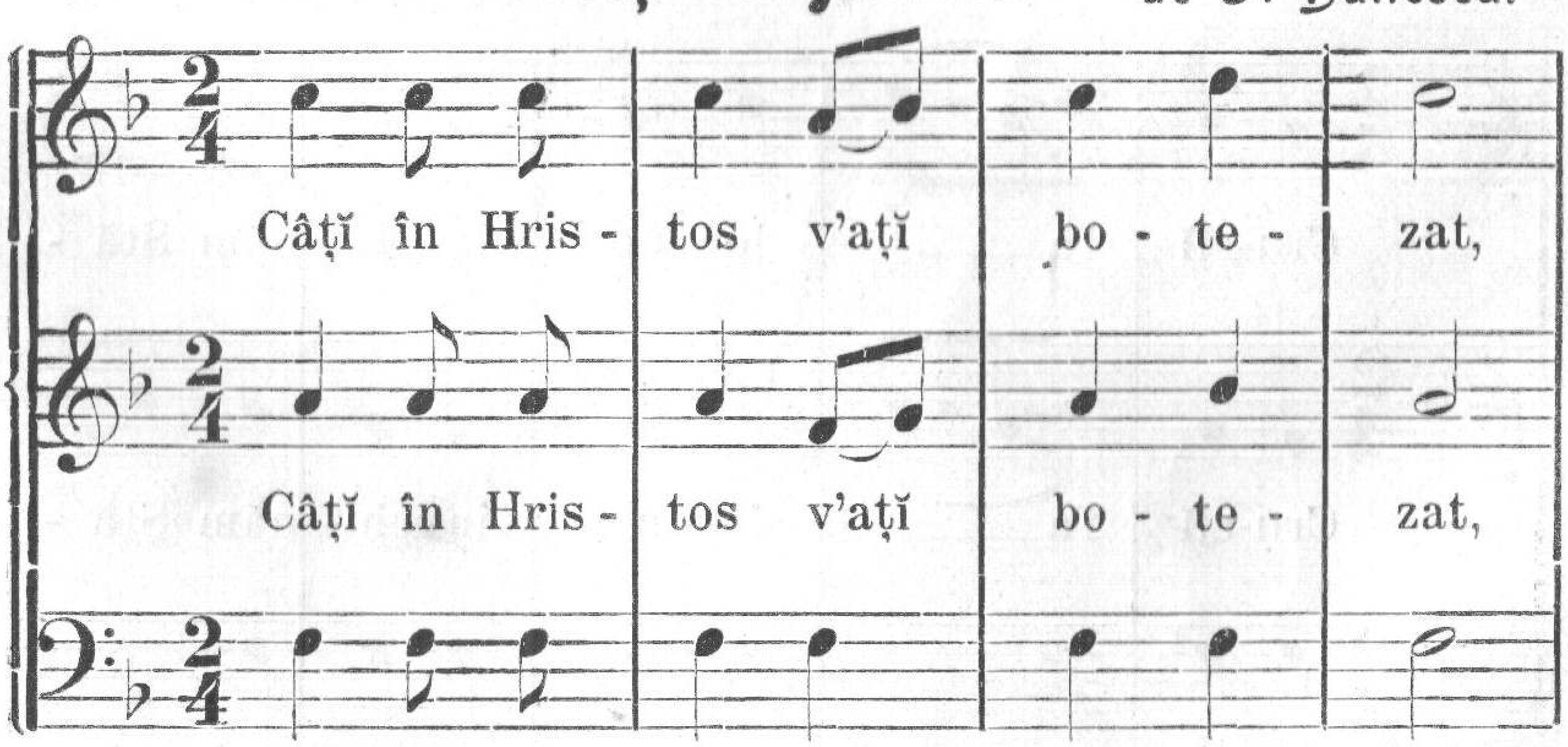

Mărire Tatăluĭ și Fiuluĭ și
sfîn - tu - luĭ Duh,
Mărire Tatăluĭ și Fiuluĭ și
sfîn - tu - luĭ Duh,
și acum și pururea și în veciĭ veci-
lor, a - min.
și acum și pururea și în veciĭ veci-
lor, a - min.
f
p
Sfin-te făr' de mór - te,
mi - lu - e-sce- ne pre noĭ.
Sfin te făr' de mór - te,
mi - lu - e-sce- ne pre noĭ.

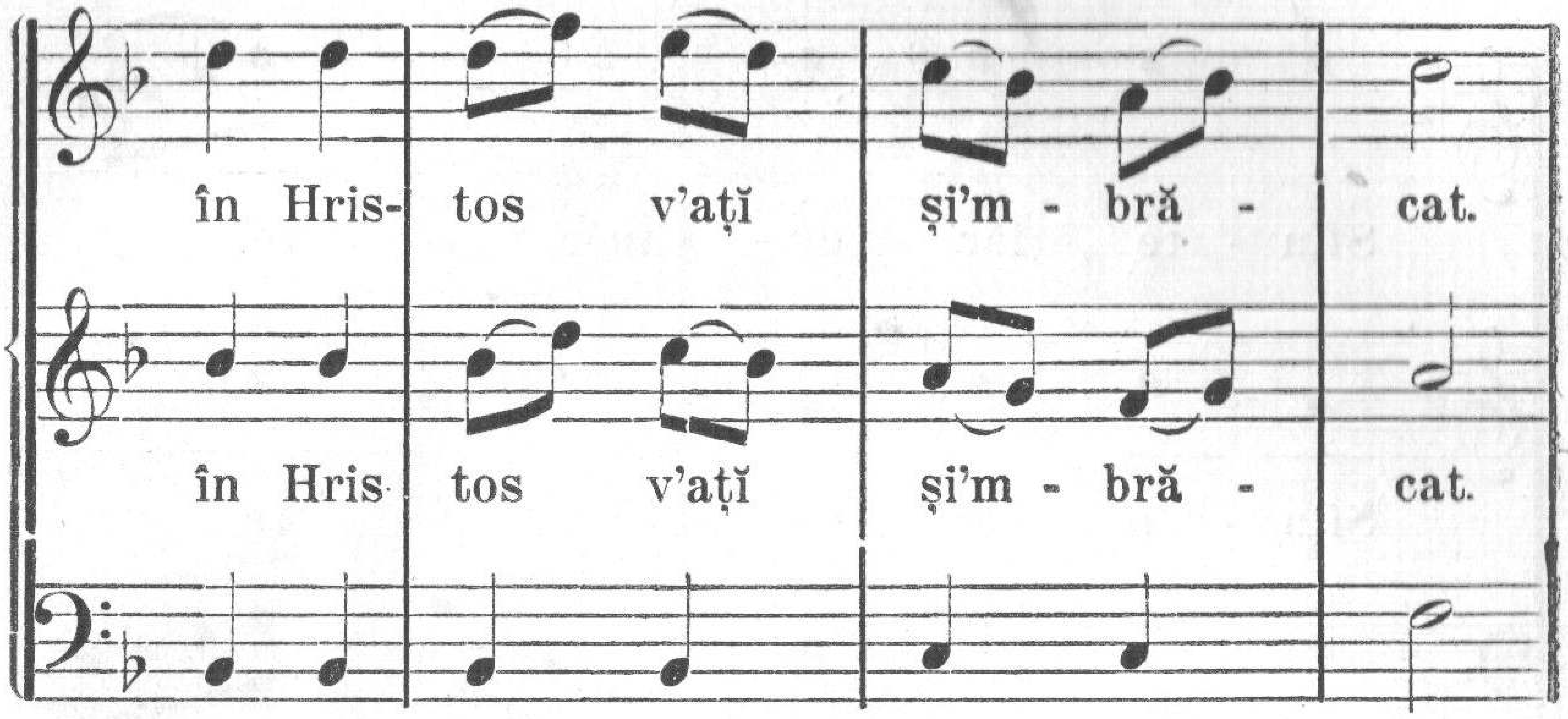

Pu - ter - ni - ic Pu - ter-nic eștĭ.
Pu - ter - ni - ic Pu - ter-nic eștĭ.
p
Sfin - te Dum - ne - ḍe - u - le
Sfin - te Dum-ne - ḍe - u - le Dum-ne-ḍe - u - le
p
Sfin - te - ta re
Sfin - te - ta re ta re

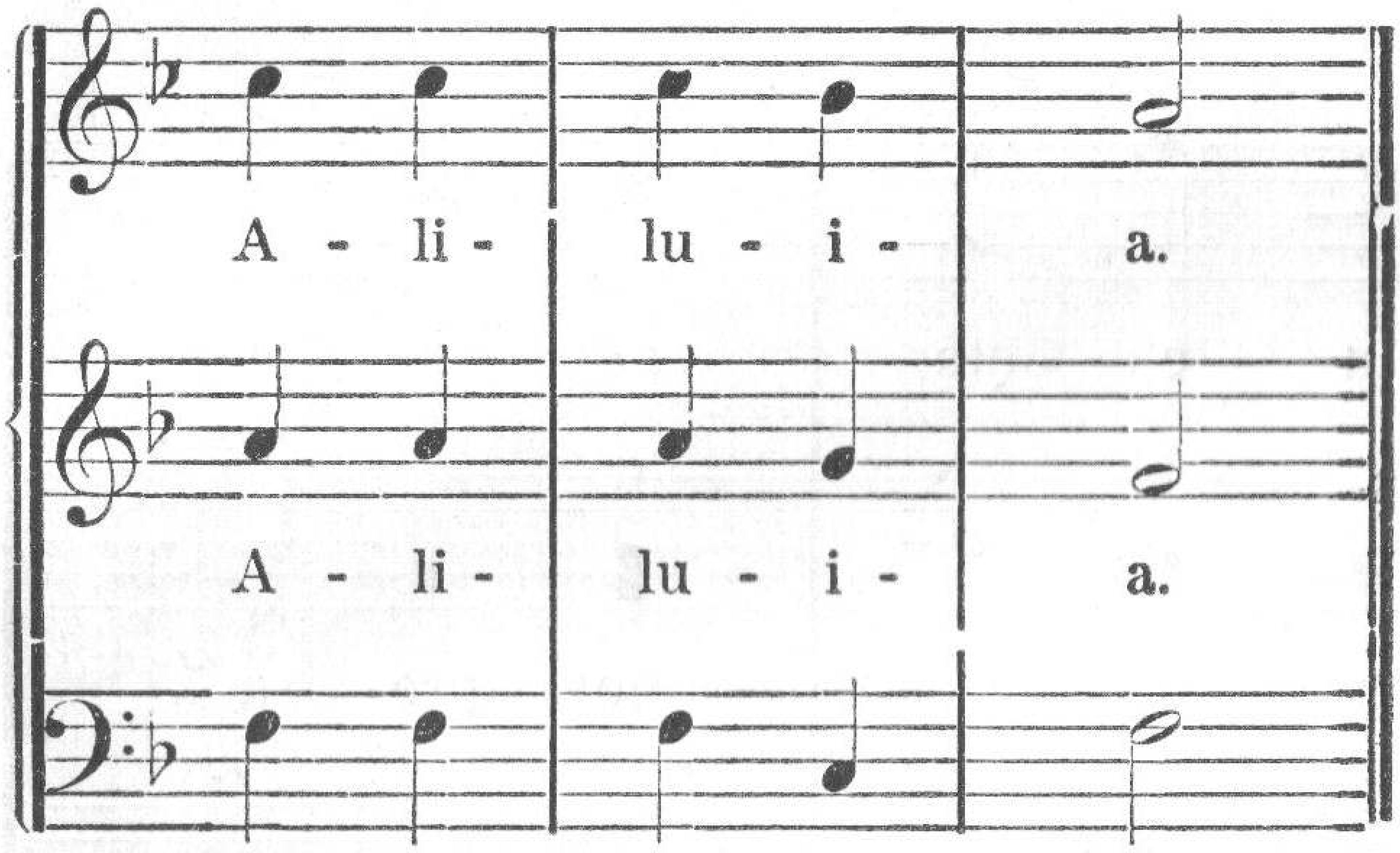

Câţĭ în Hristos. *de J. Bunescu.*
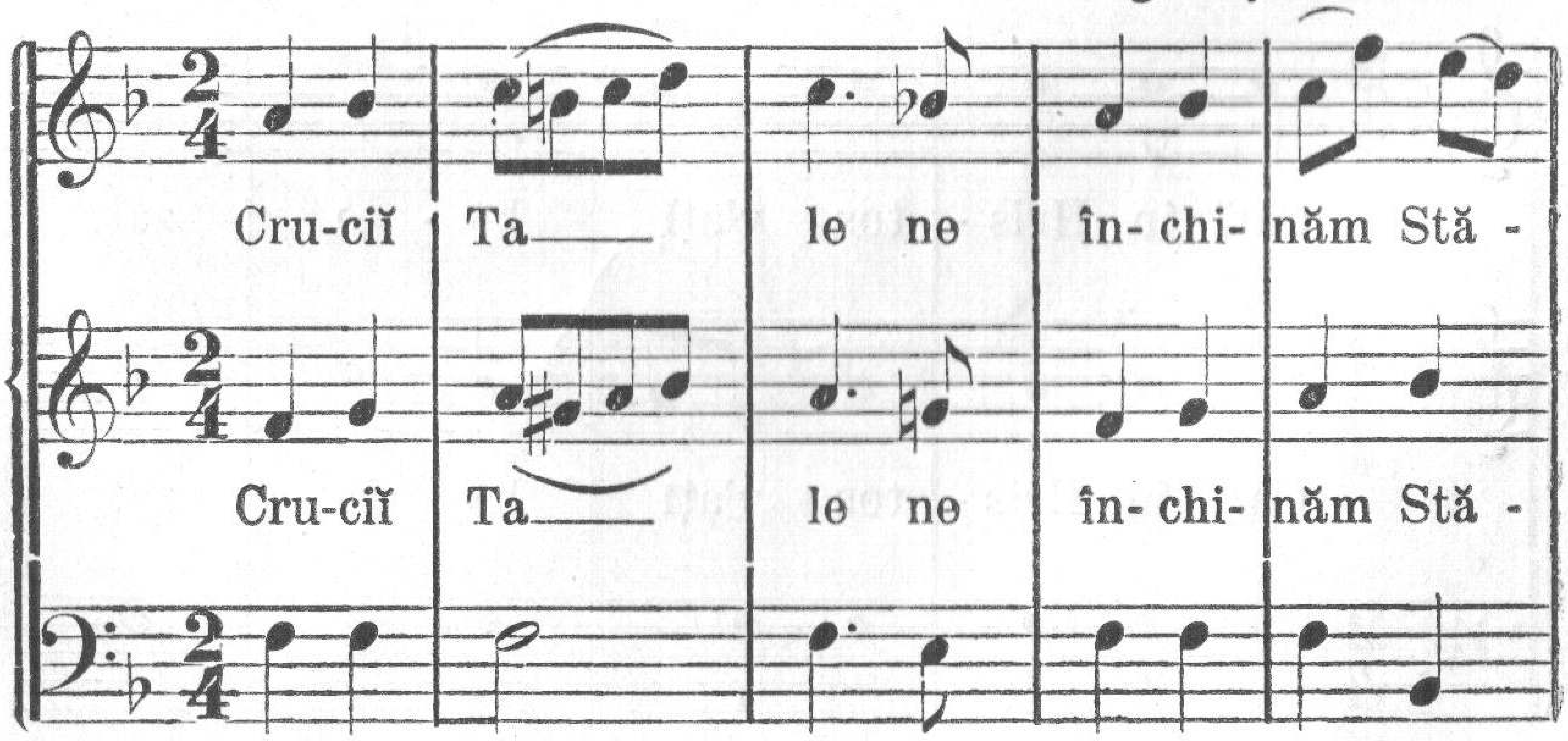

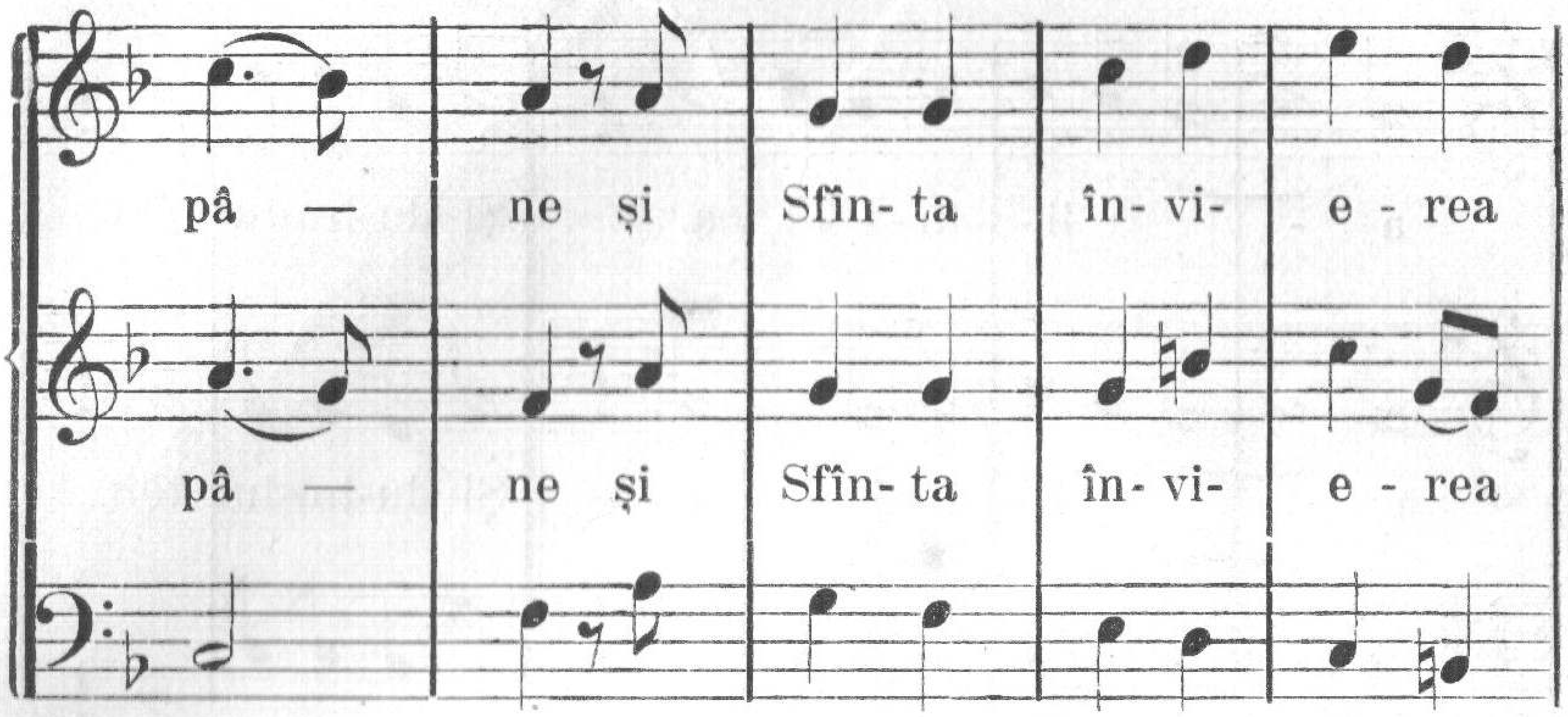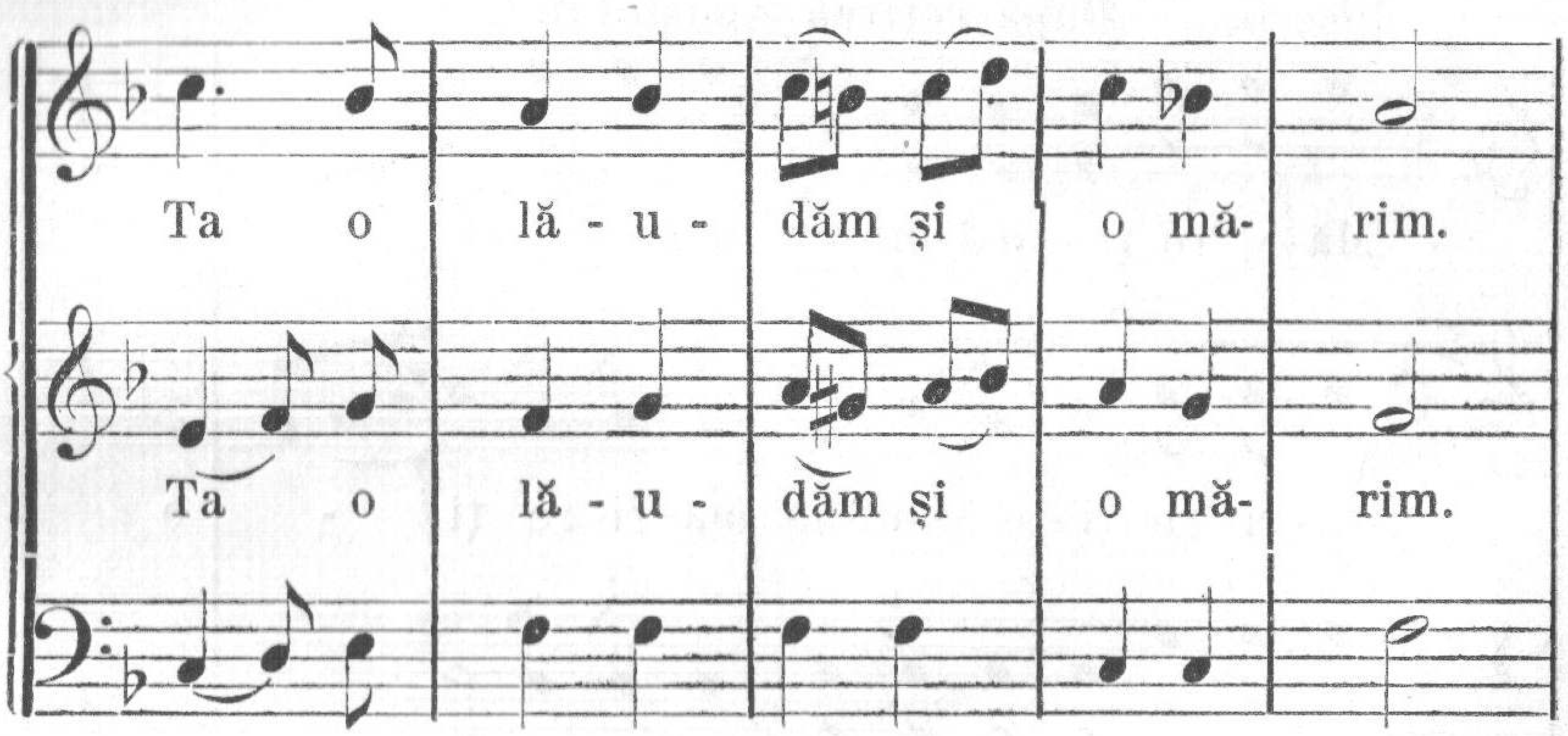

Crucii Tale.

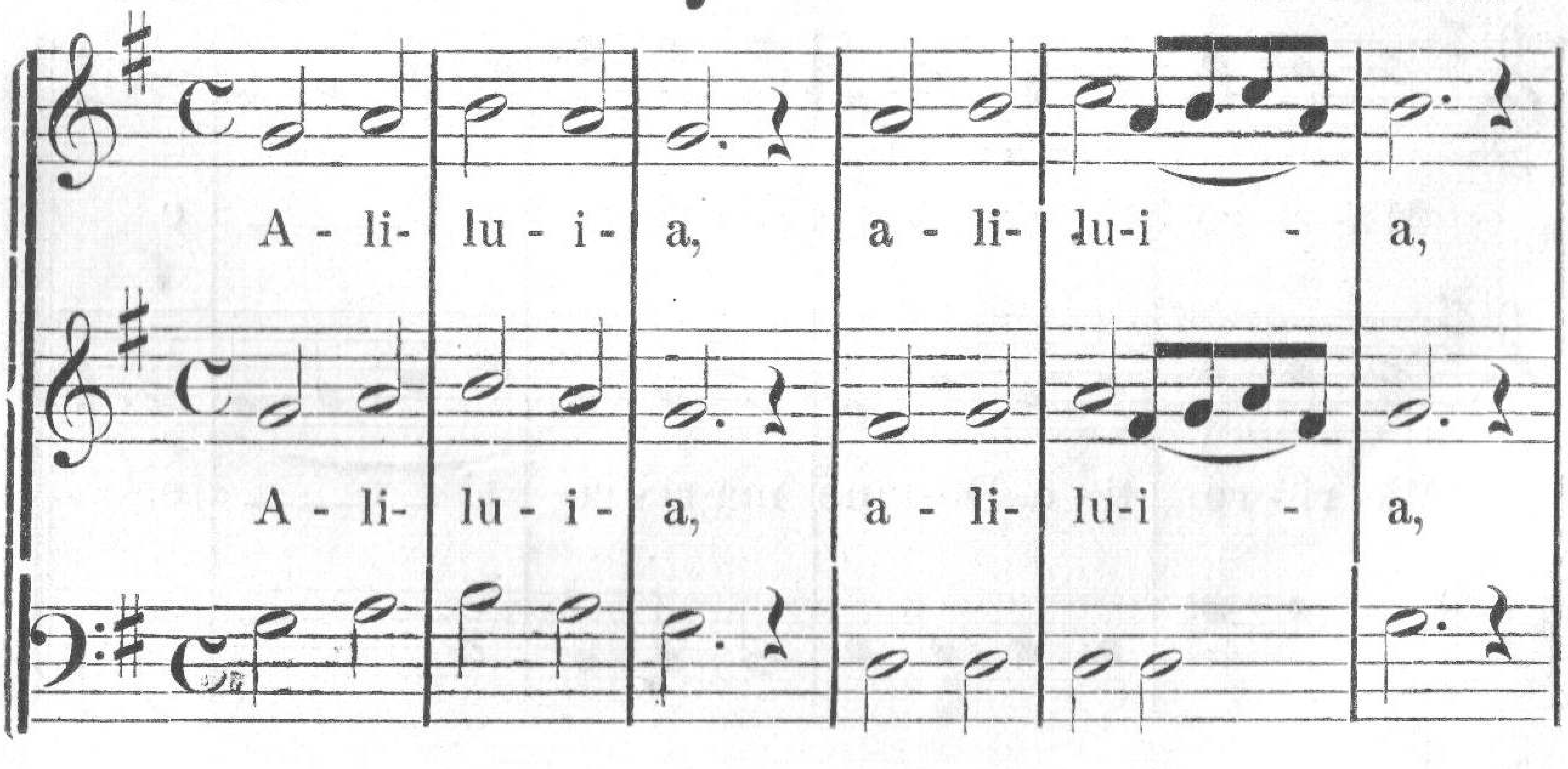
de Al. Podoleanu.

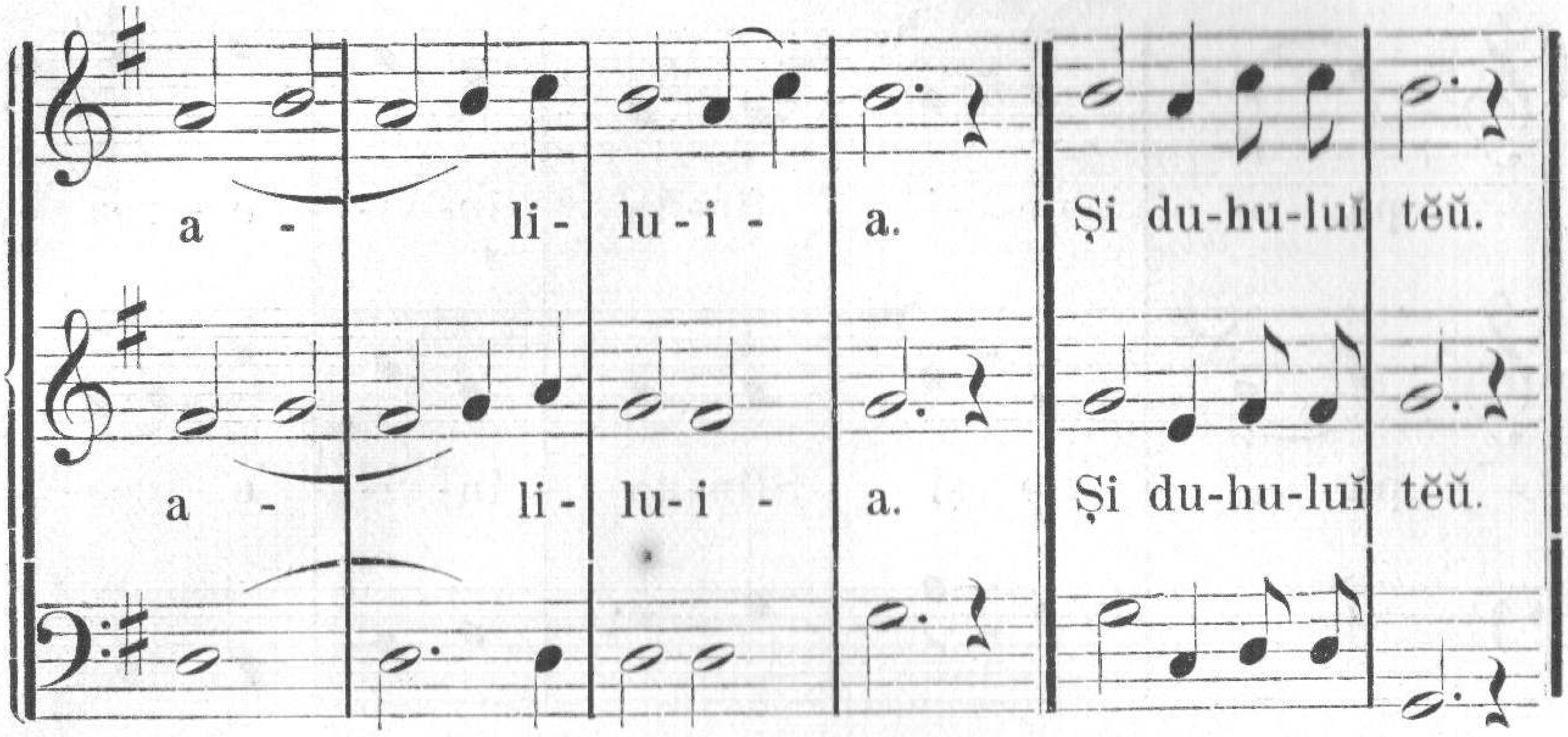

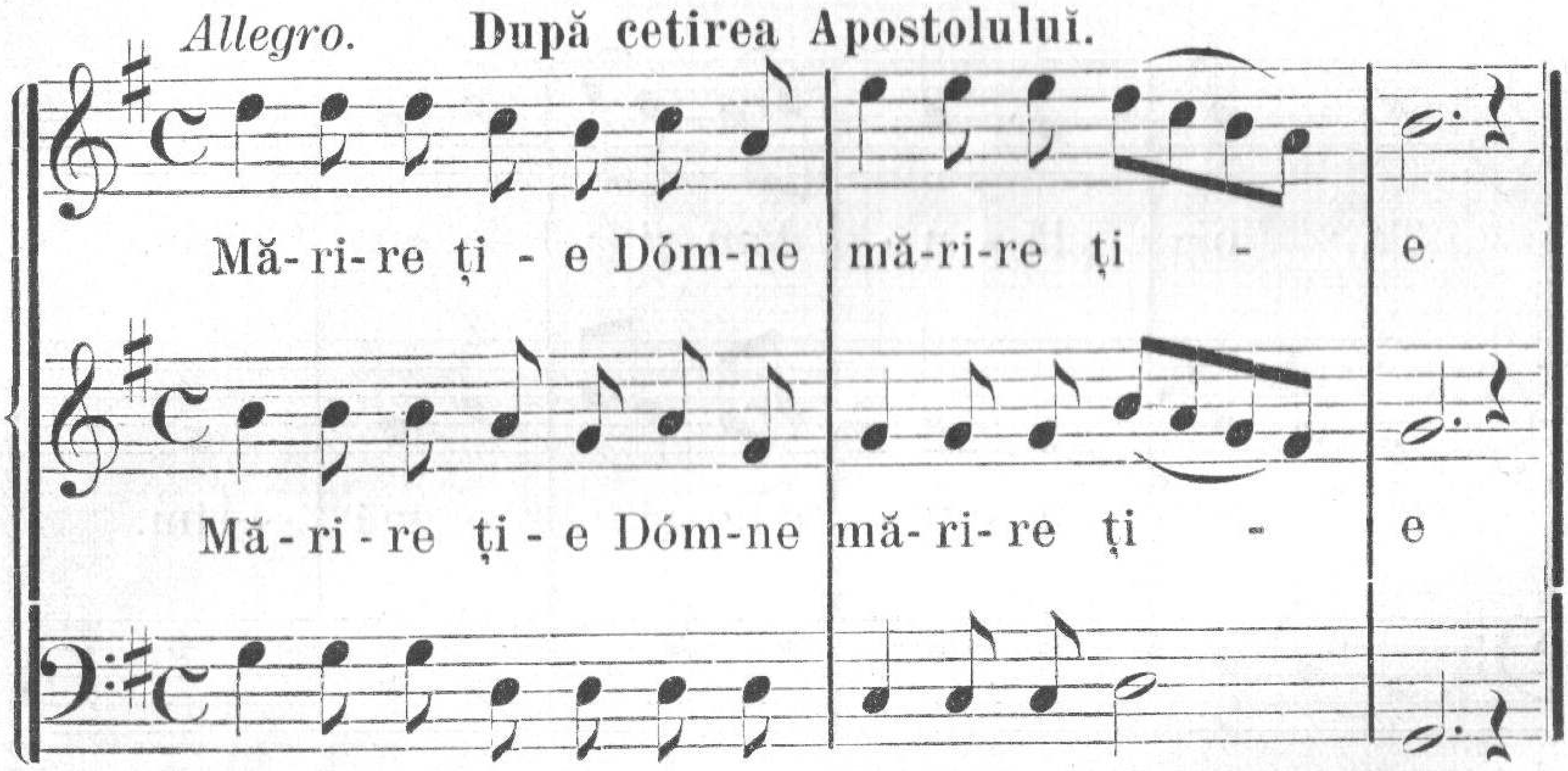

Andante. **Aliluia.** *de J. Cart.*
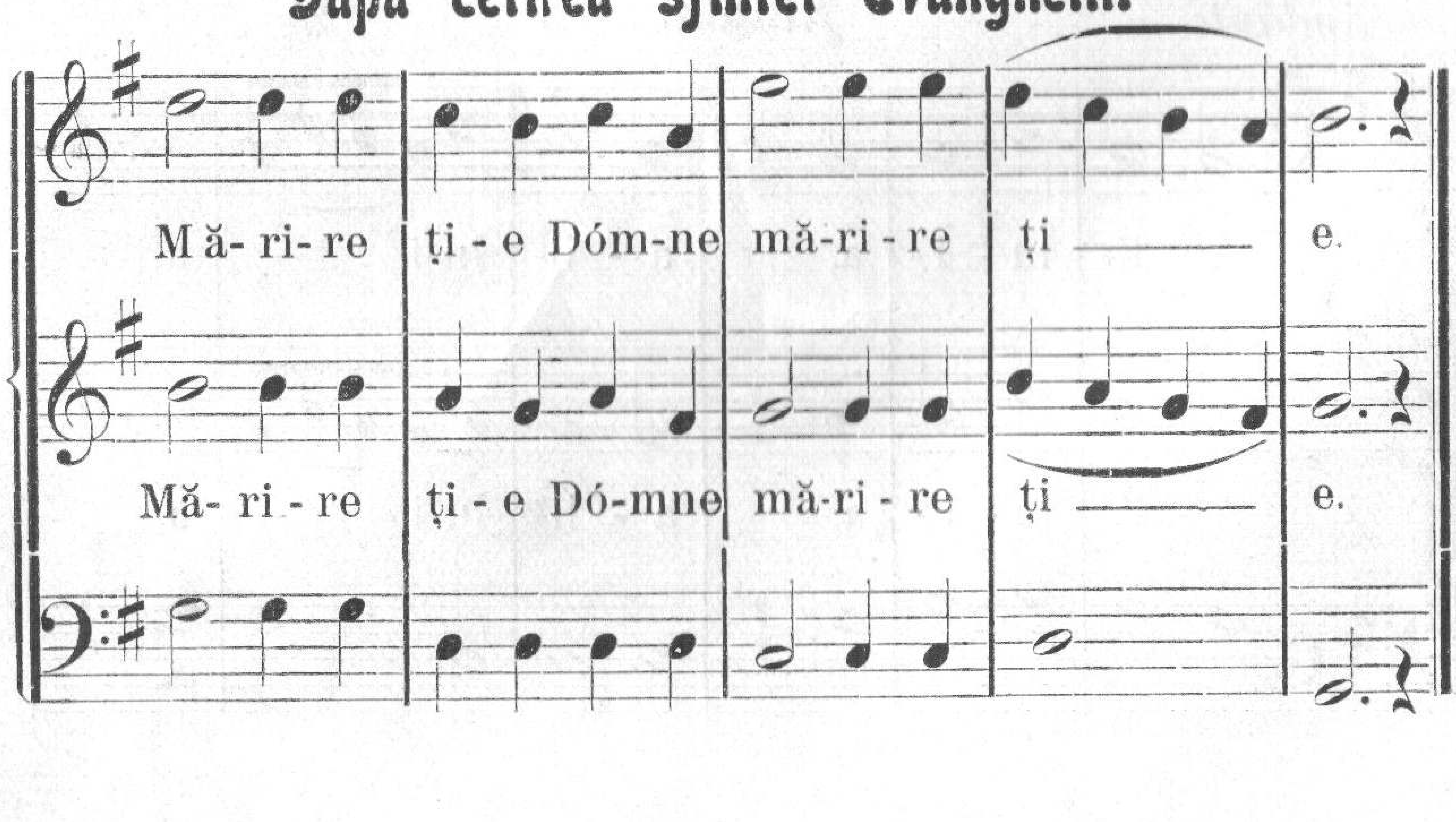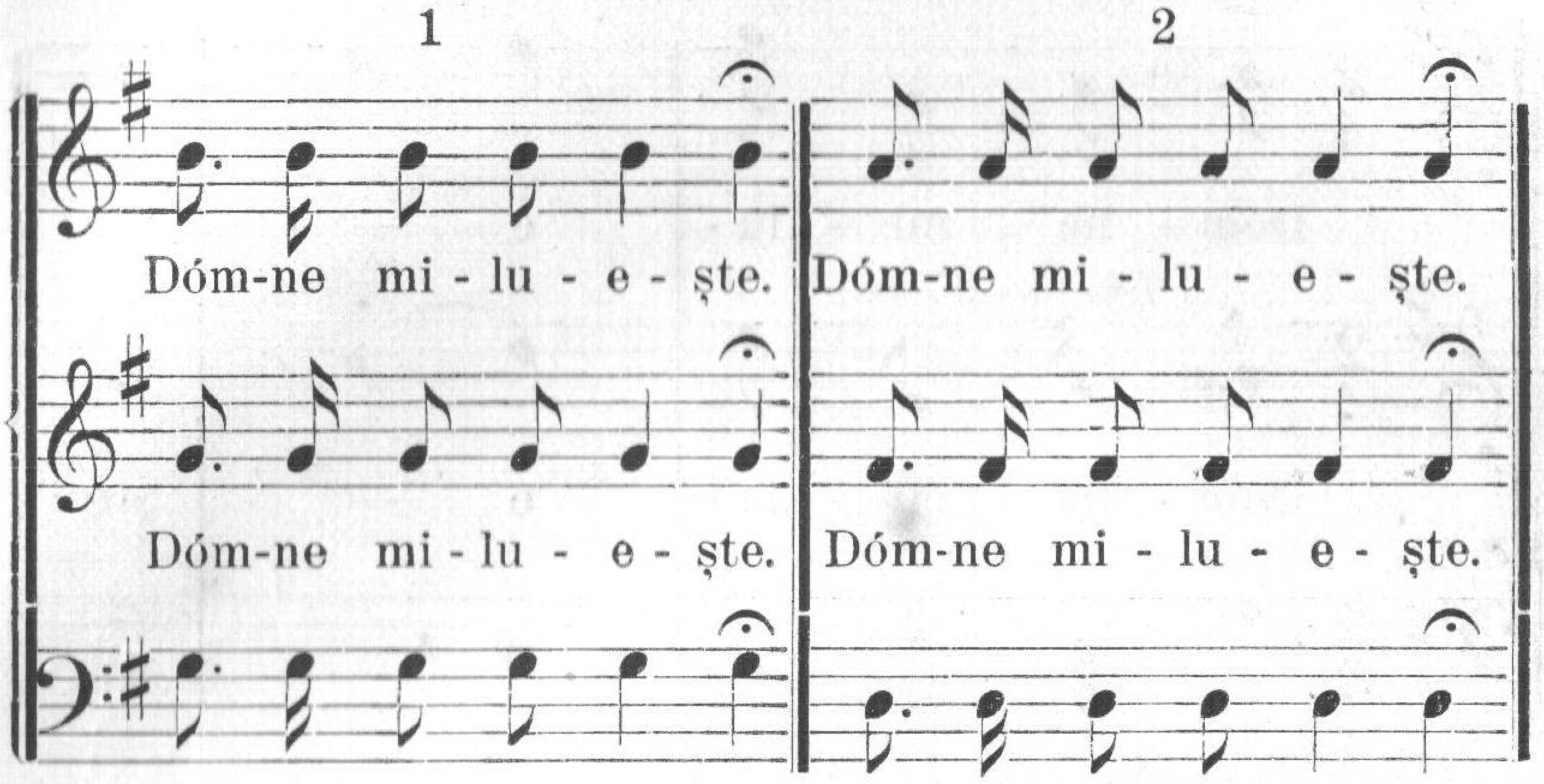

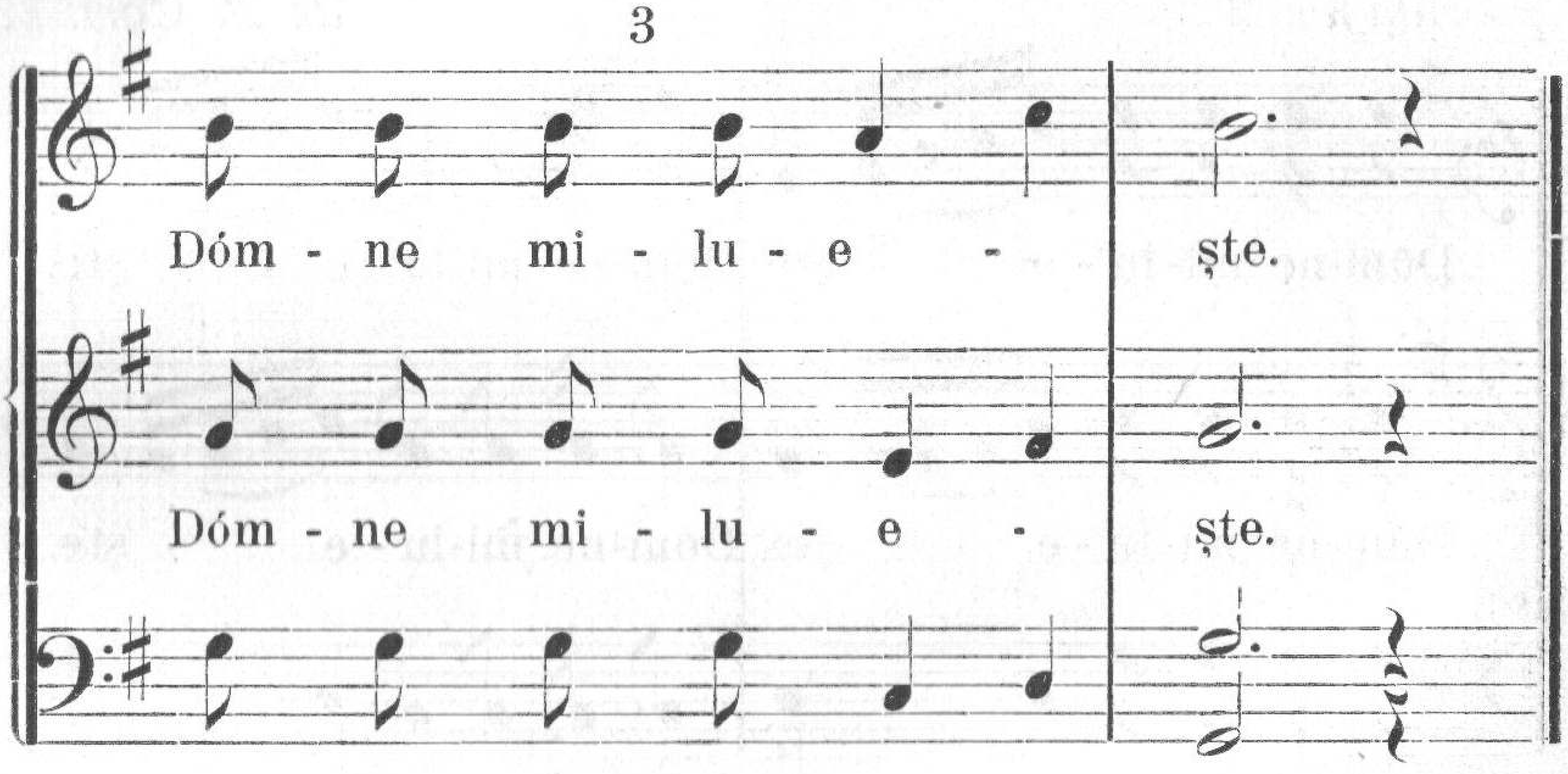
Allegro. **După cetirea Apostoluluĭ.**

După cetirea sfinteĭ Evangheliĭ.

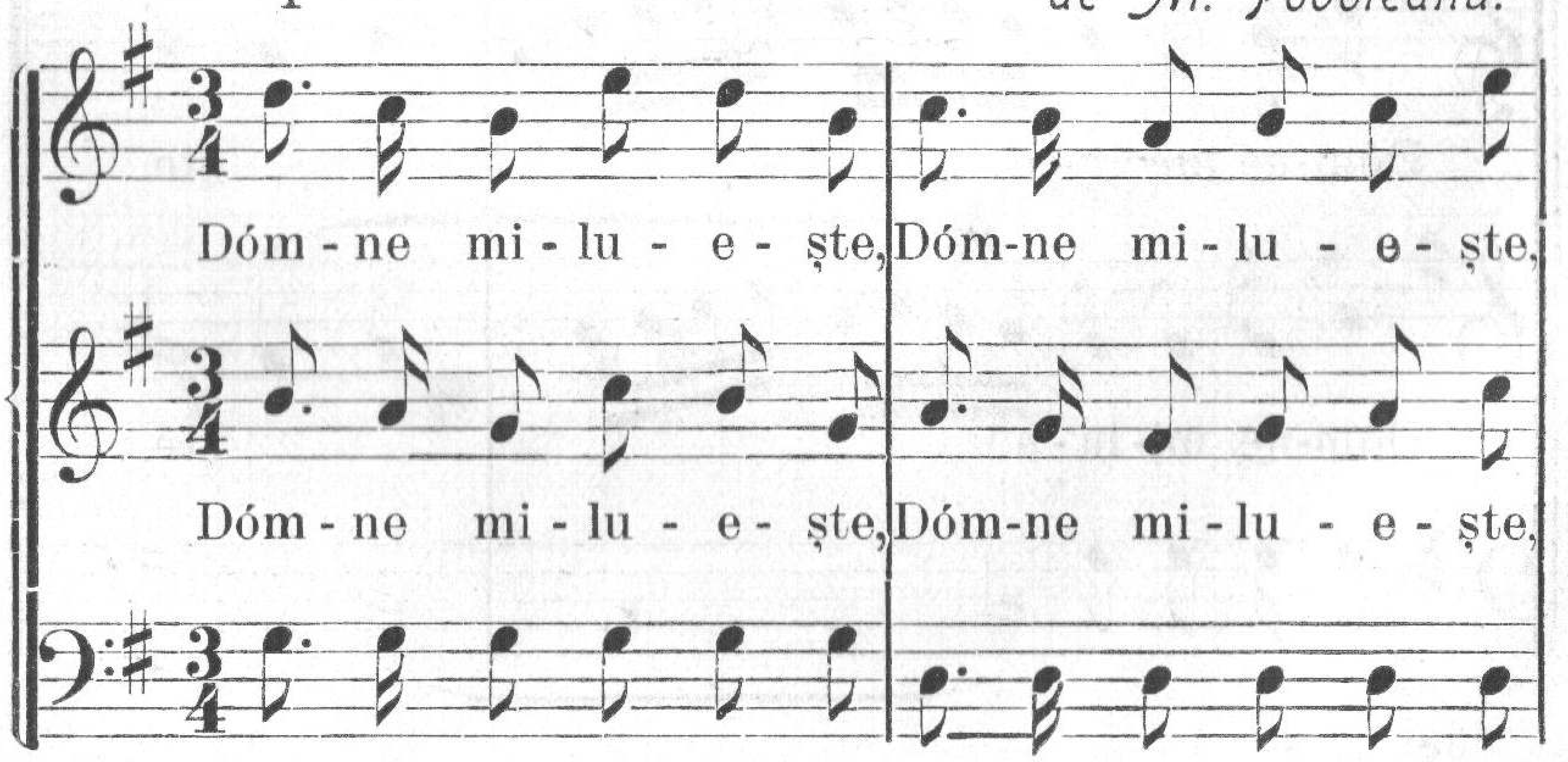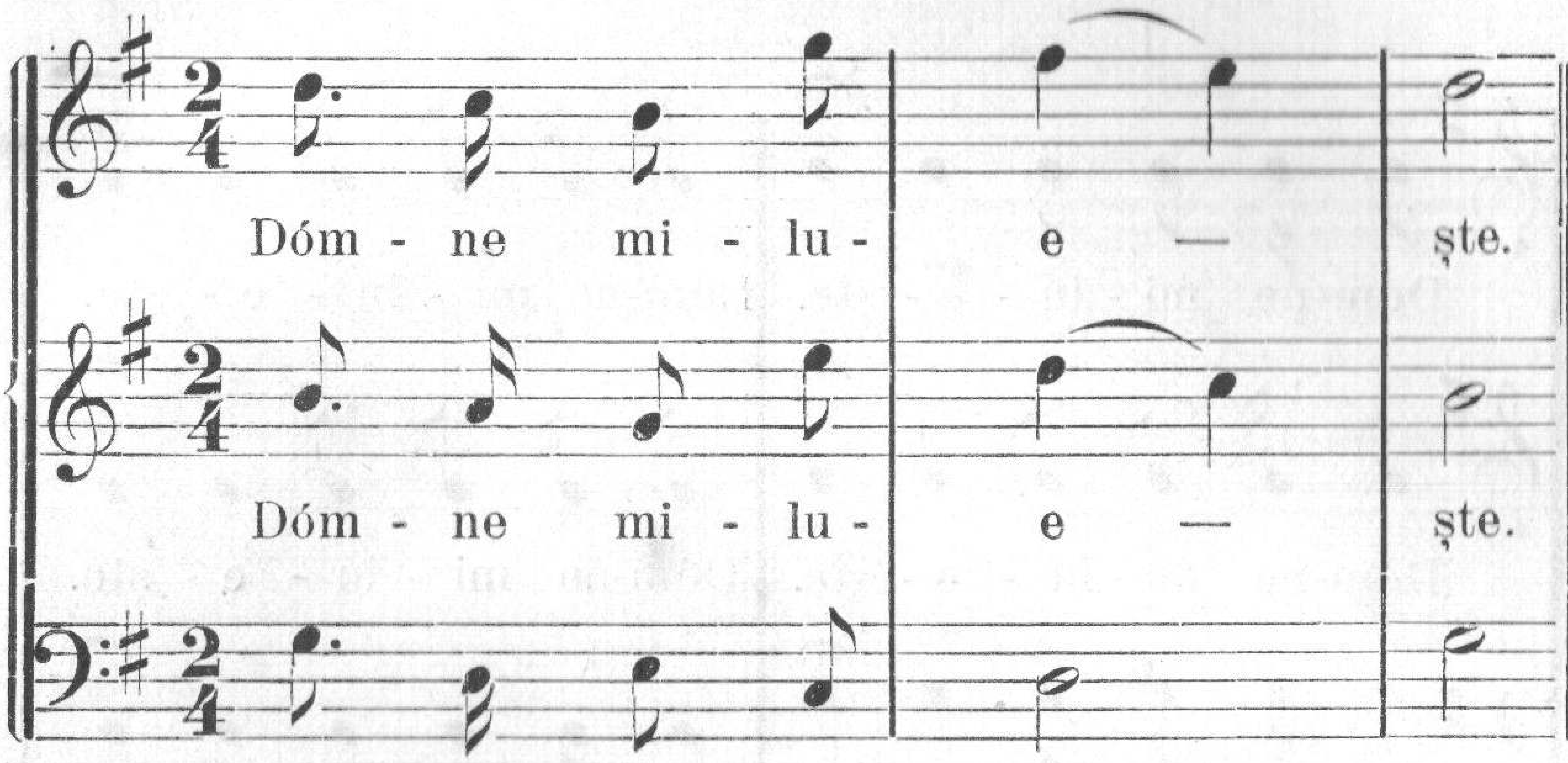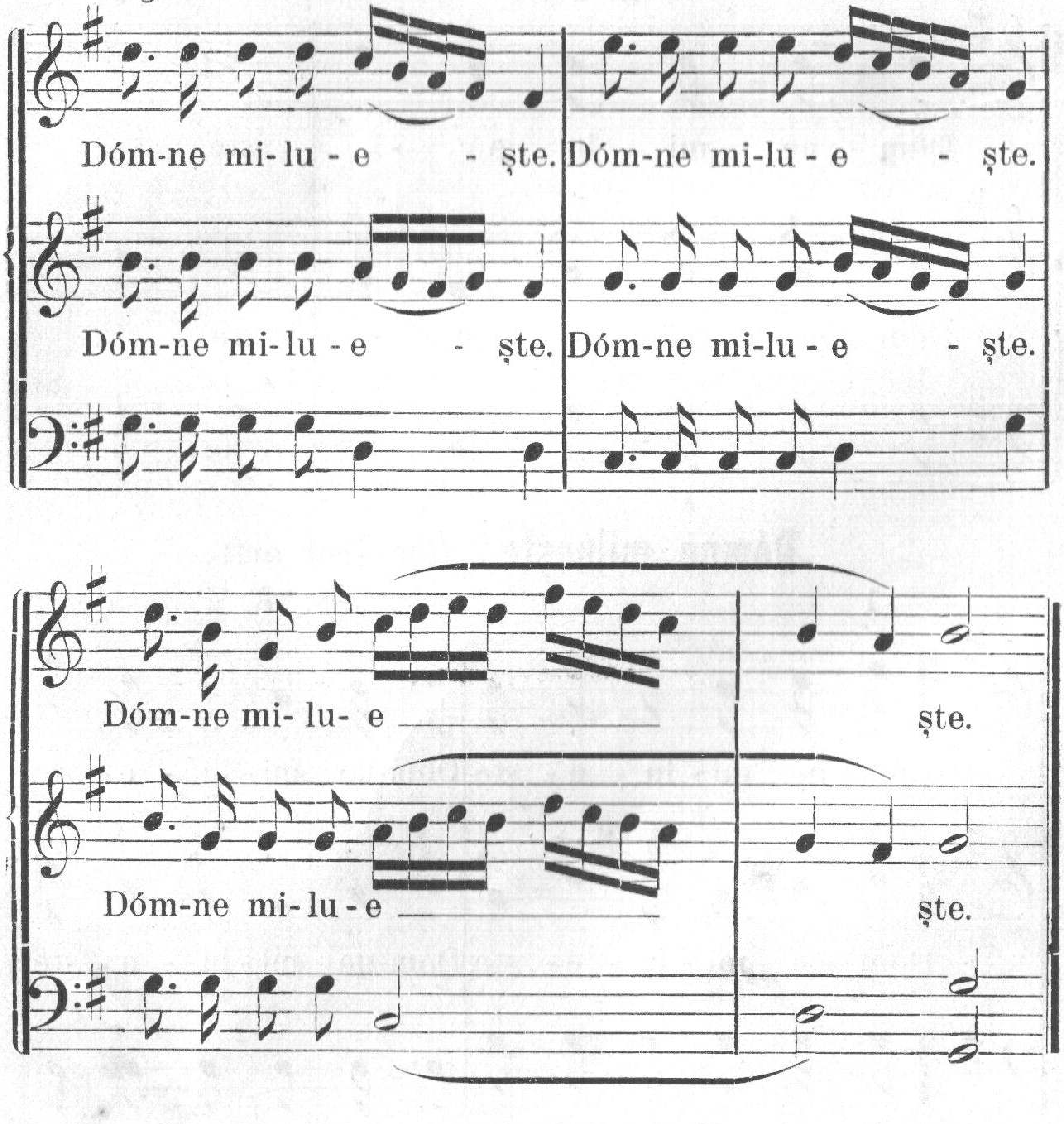

Dómne milueşte. (De treĭ orĭ).

de Al. Podoleanu.
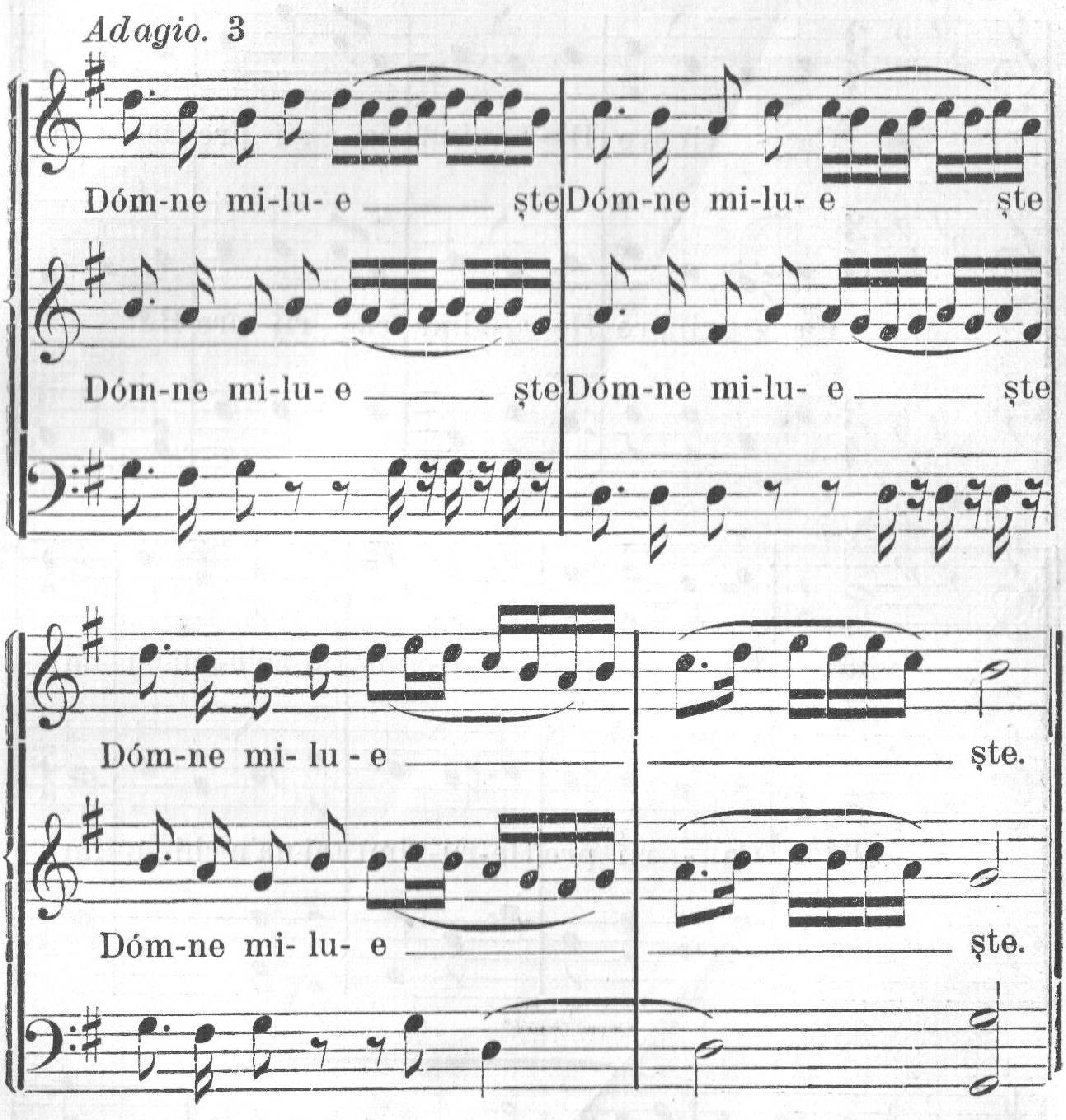

Adagio. 2 *de J. Cart.*

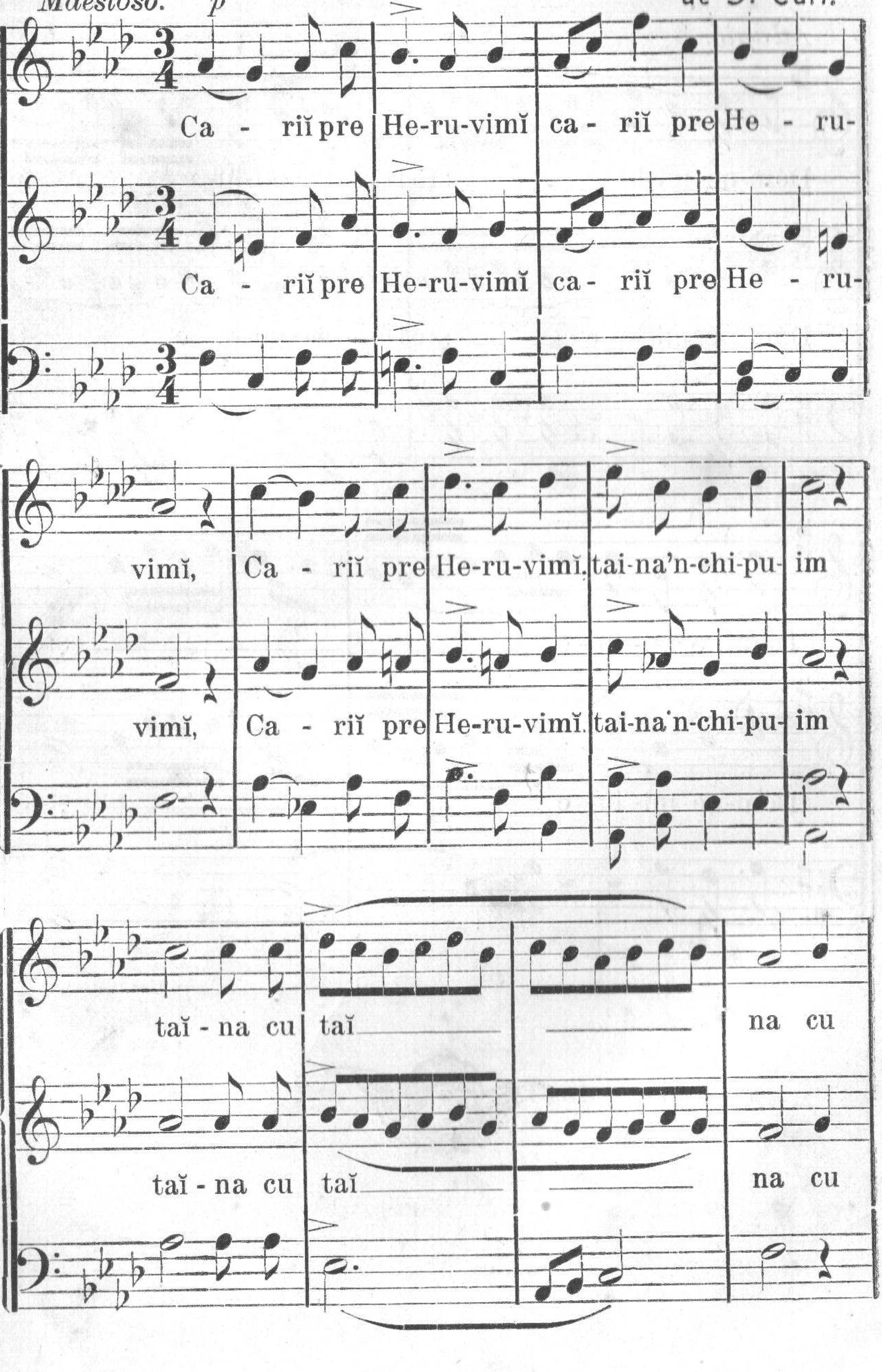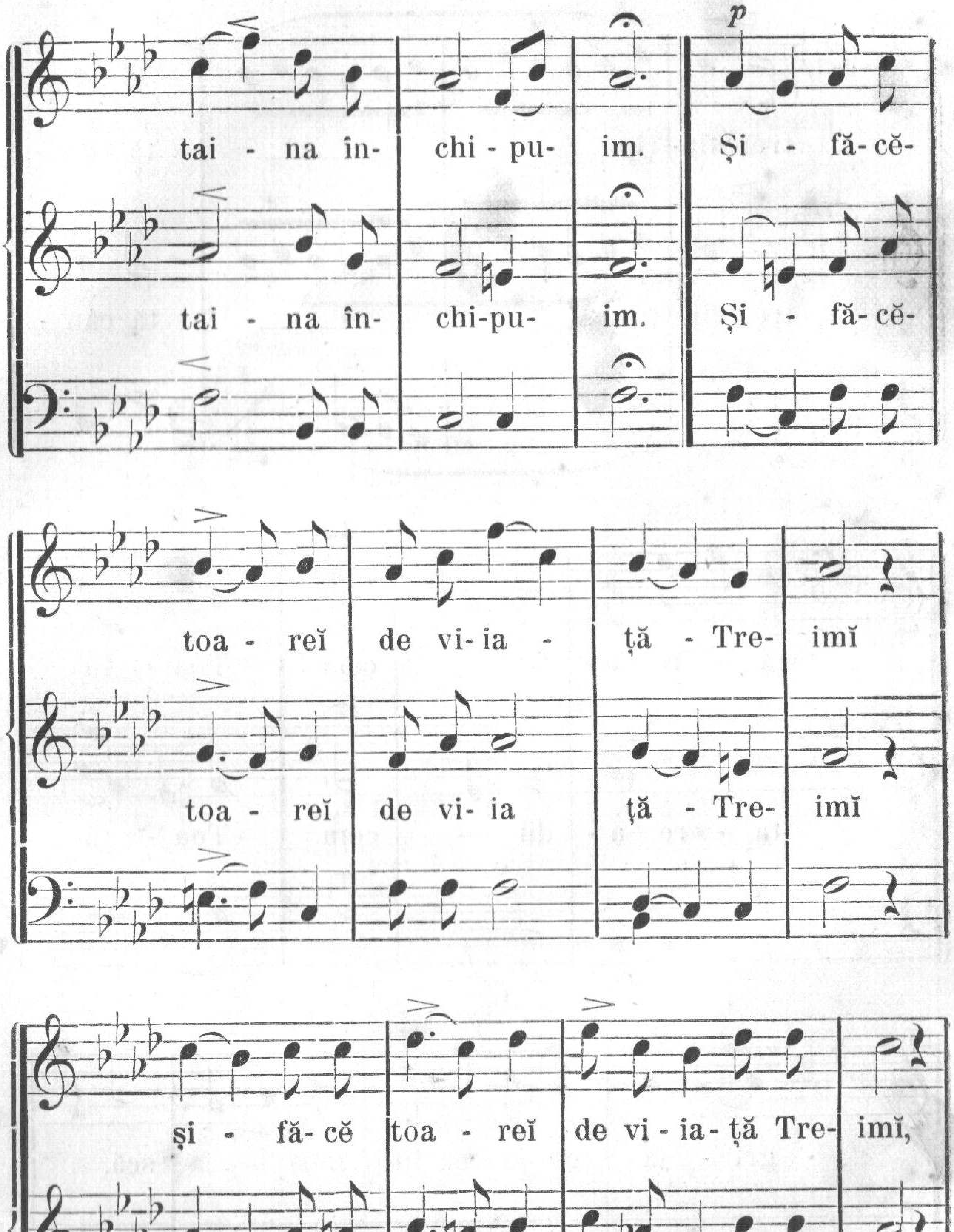

Dómne miluește. (De treĭ orĭ).
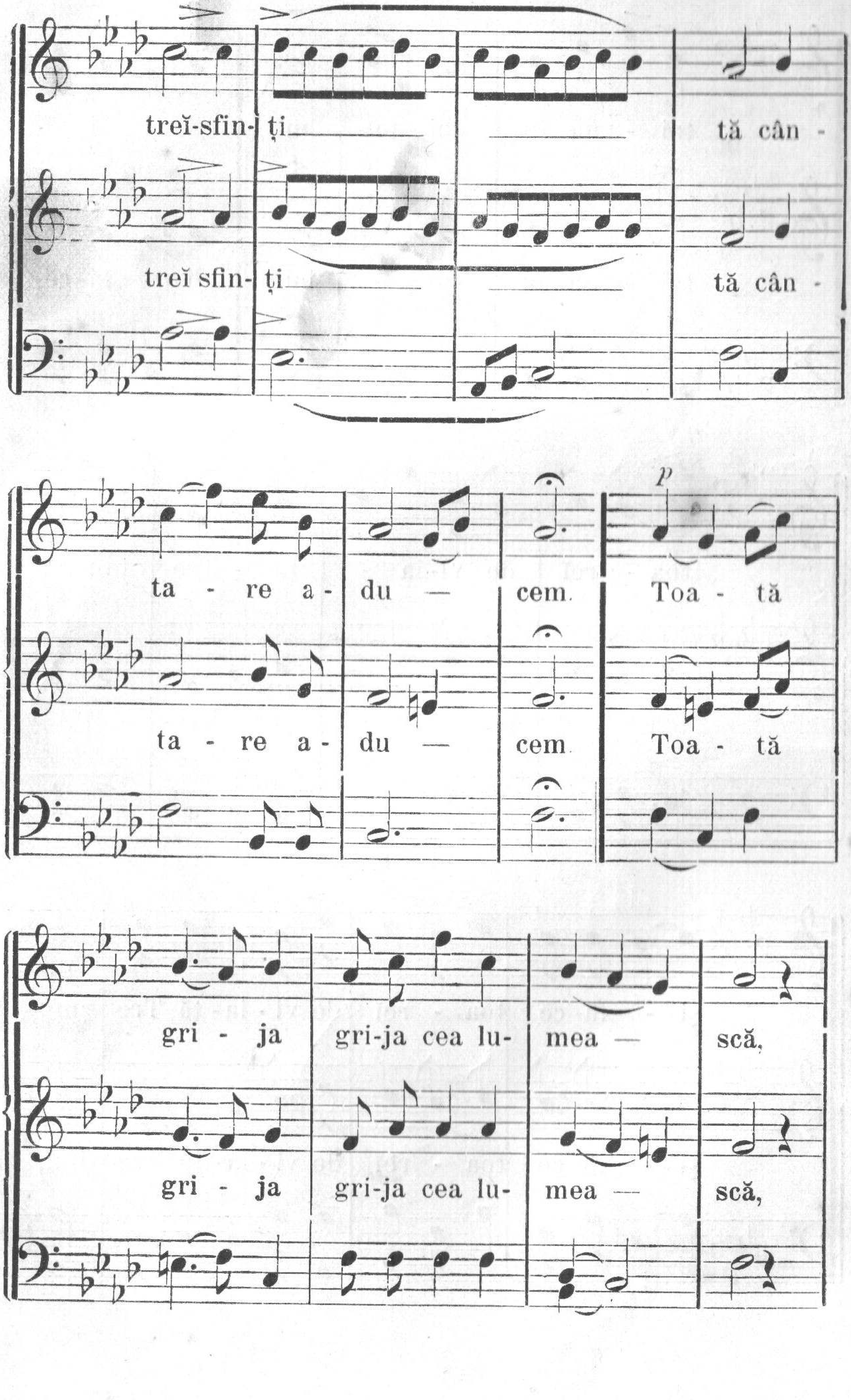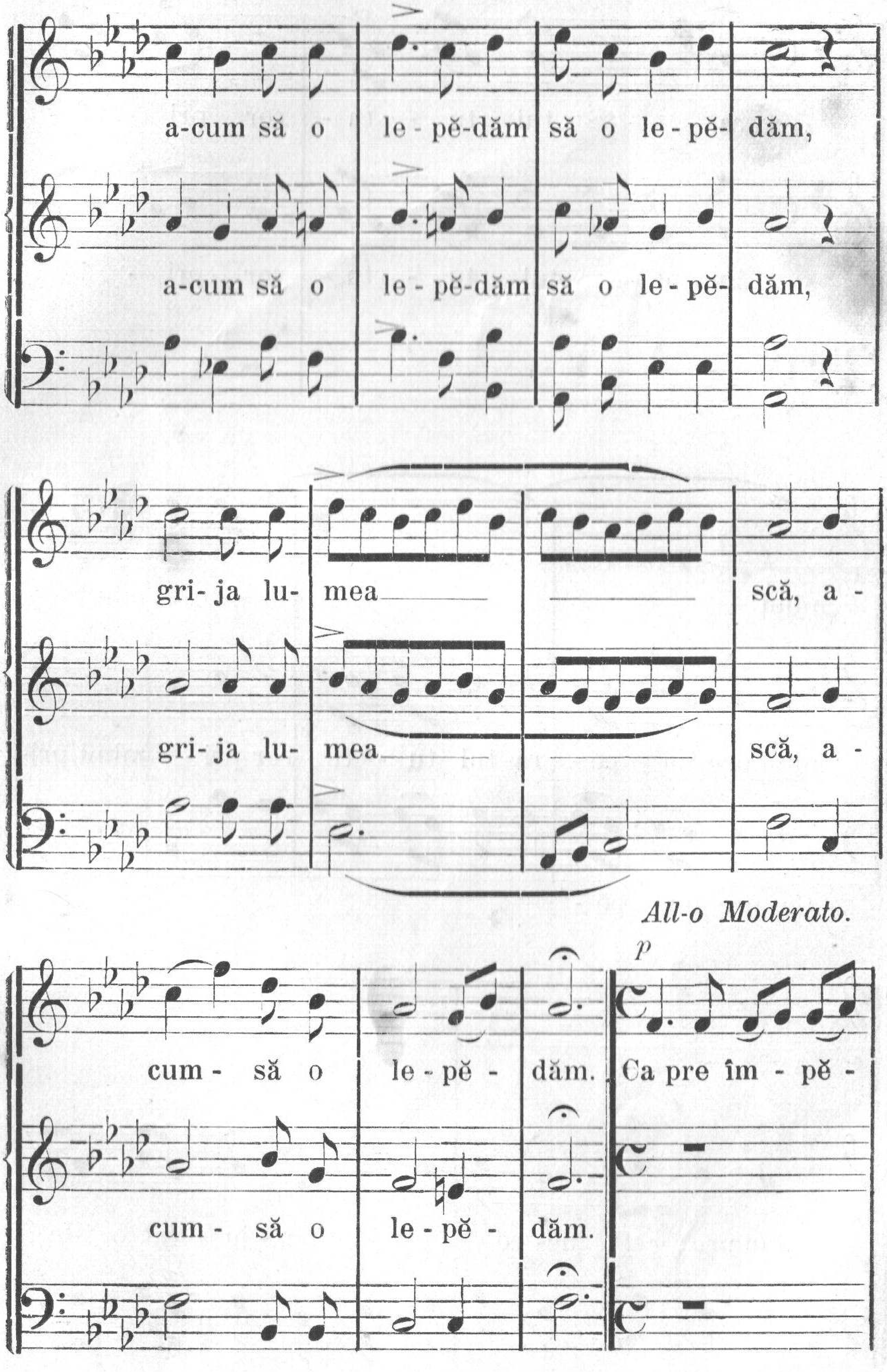

Heruvicul.

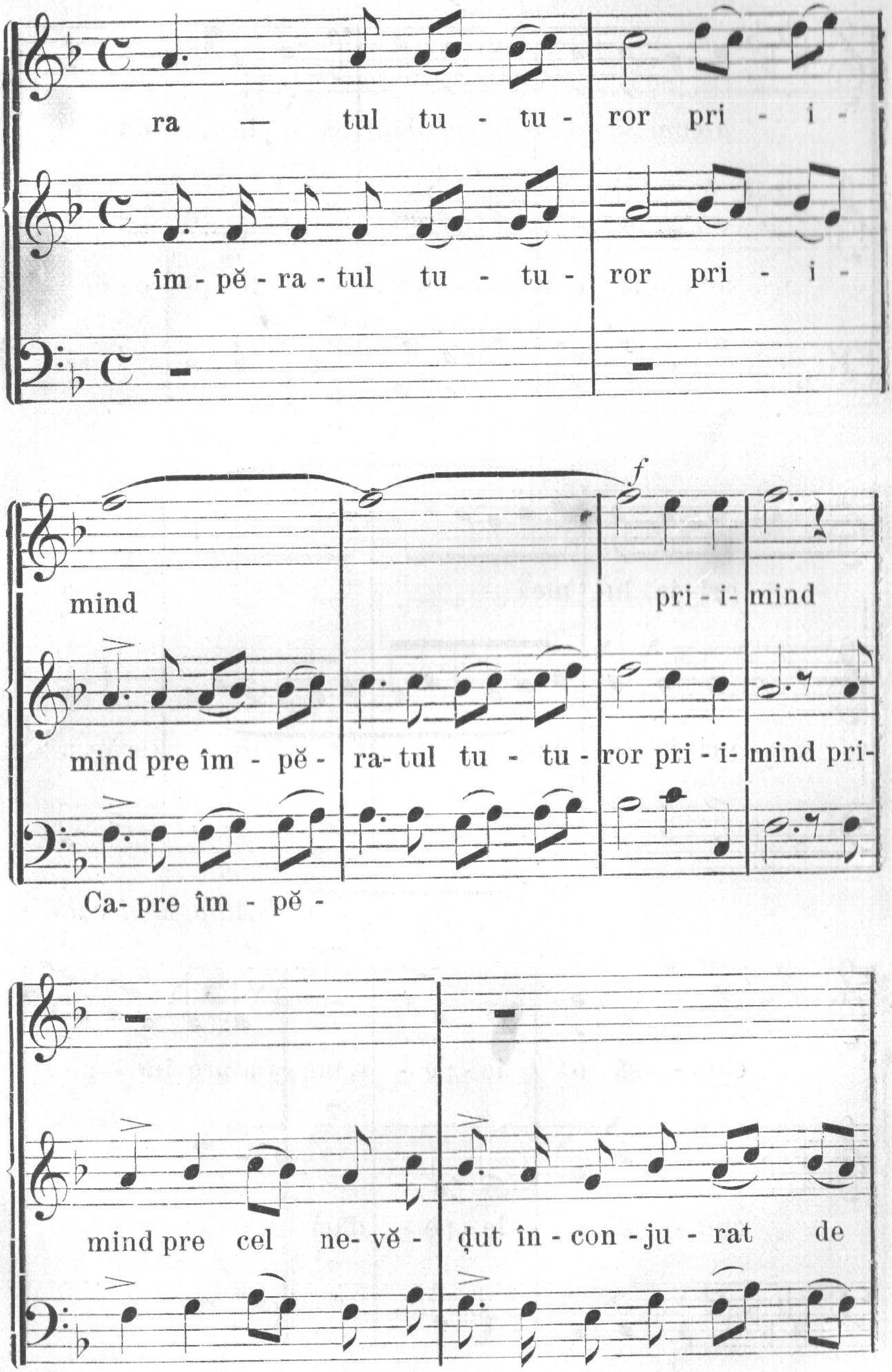
Maestoso. *p* de *J. Cart.*
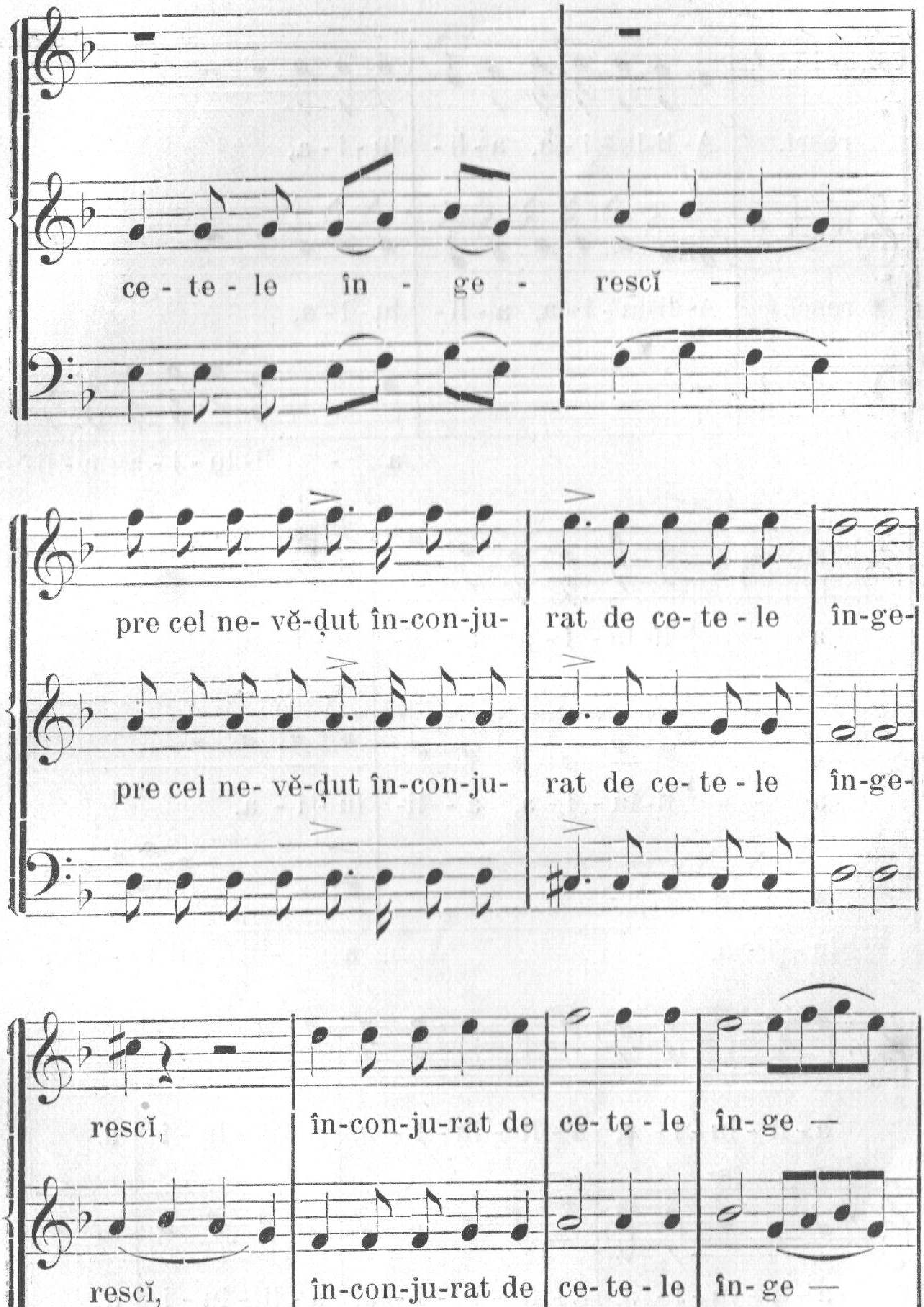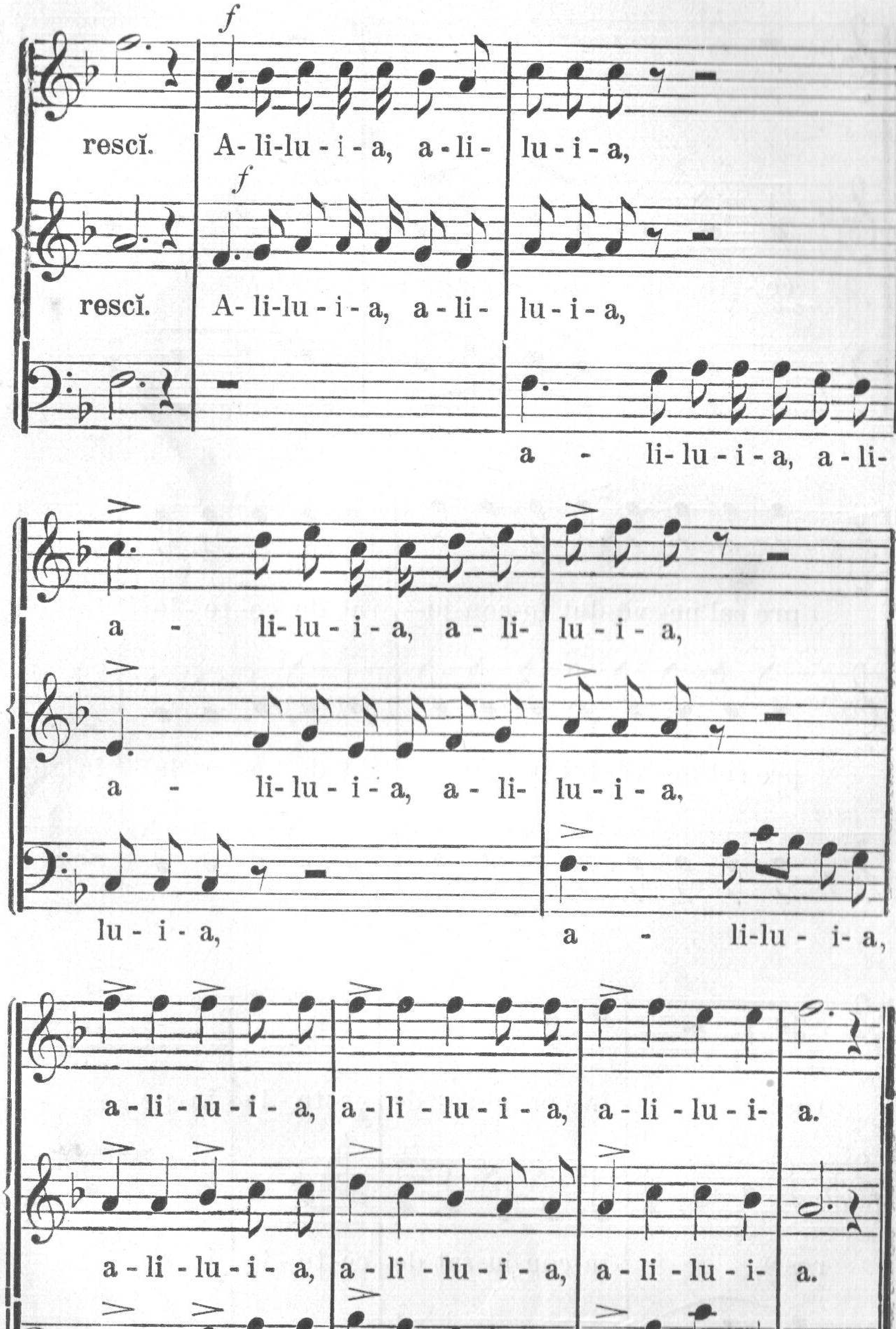

tai - na în- chi - pu- im. Și - fă - cĕ-
tai - na în- chi-pu- im. Și - fă - cĕ-
toa - reĭ de vi - ia - ță - Tre- imĭ
toa - reĭ de vi - ia ță - Tre- imĭ
și - fă - cĕ toa - reĭ de vi - ia - ță Tre- imĭ,
și - fă - cĕ toa - reĭ de vi - ia - ță Tre- imĭ,

treĭ-sfin- ți — tă cân -
treĭ sfin- ți — tă cân -
ta - re a- du — cem. Toa - tă
ta - re a- du — cem. Toa - tă
gri - ja gri-ja cea lu- mea — scă,
gri - ja gri-ja cea lu- mea — scă,

a-cum să o le - pĕ-dăm să o le - pĕ- dăm,
a-cum să o le - pĕ-dăm să o le - pĕ- dăm,
gri- ja lu- mea scă, a -
gri- ja lu- mea scă, a -
All-o Moderato.
p
cum - să o le - pĕ - dăm. Ca pre îm - pĕ -
cum - să o le - pĕ - dăm.
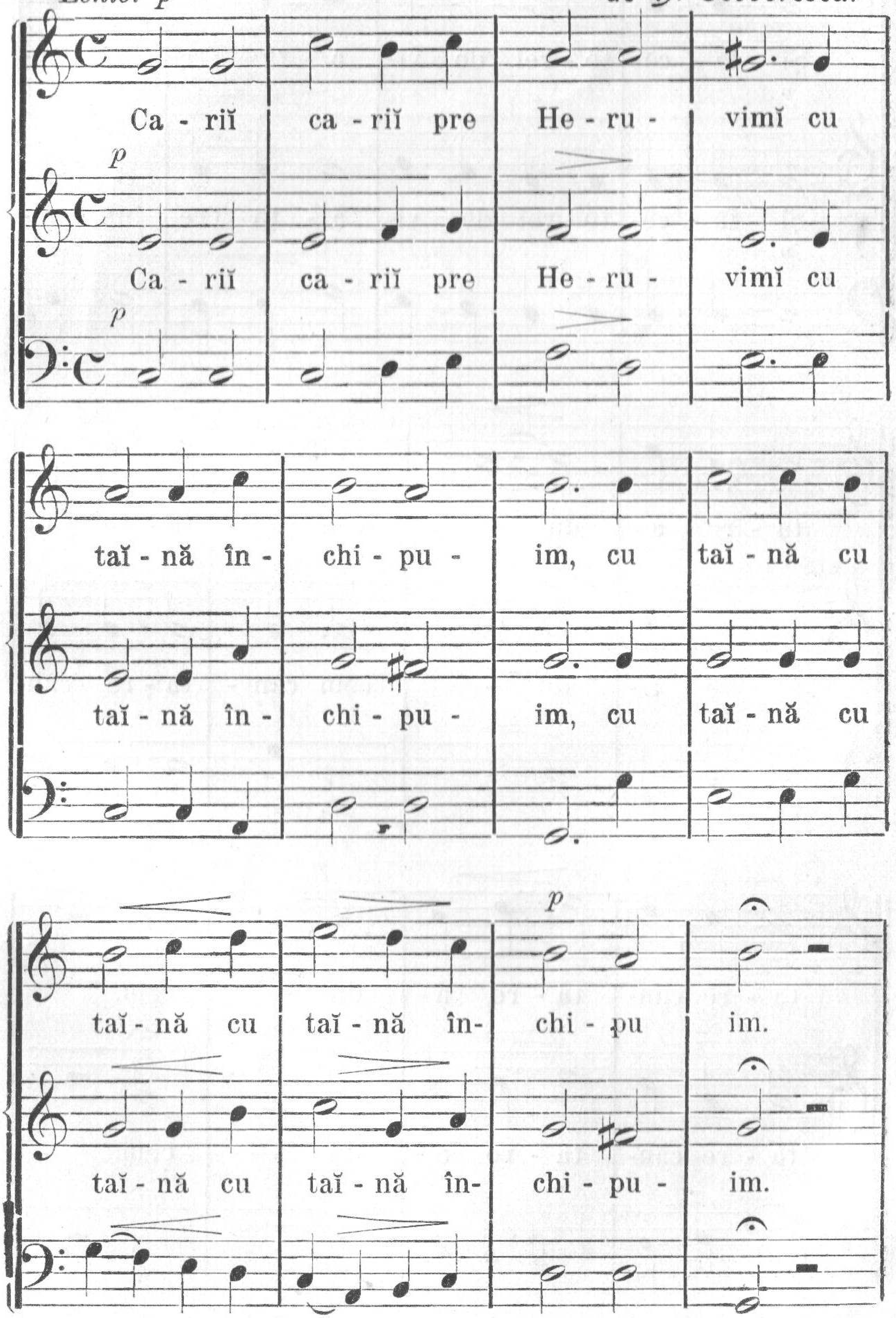

ra — tul tu - tu - ror pri - i -
îm - pĕ - ra - tul tu - tu - ror pri - i -
mind pri - i- mind
mind pre îm - pĕ - ra- tul tu - tu - ror pri - i- mind pri-
Ca- pre îm - pĕ -
mind pre cel ne- vĕ - ḑut în - con - ju - rat de

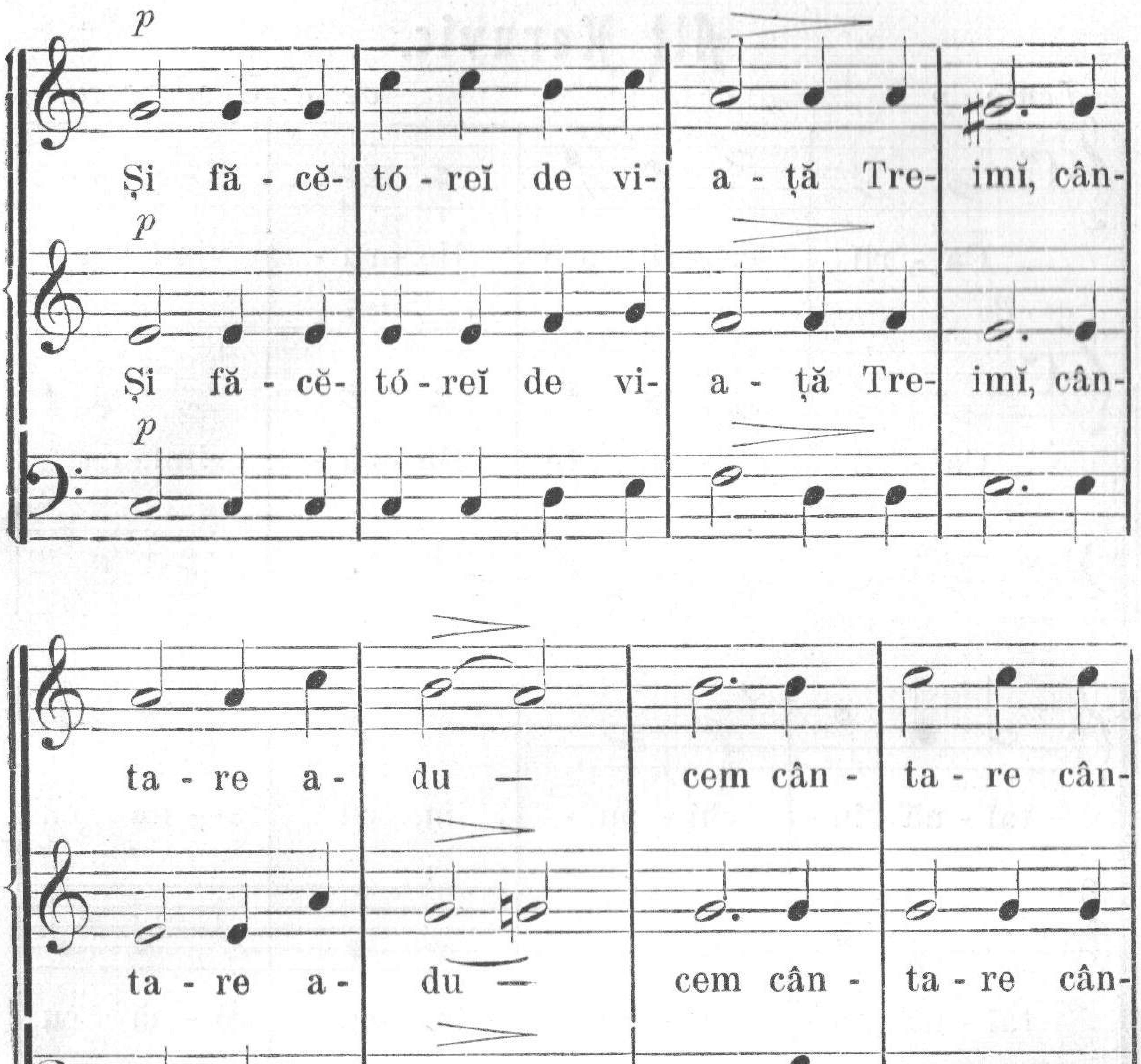

ce - te - le în - ge - rescĭ —
pre cel ne- vĕ-ḍut în-con-ju- rat de ce- te - le în-ge-
pre cel ne- vĕ-ḍut în-con-ju- rat de ce- te - le în-ge-
rescĭ, în-con-ju-rat de ce- tę - le în-ge —
rescĭ, în-con-ju-rat de ce- te - le în- ge —

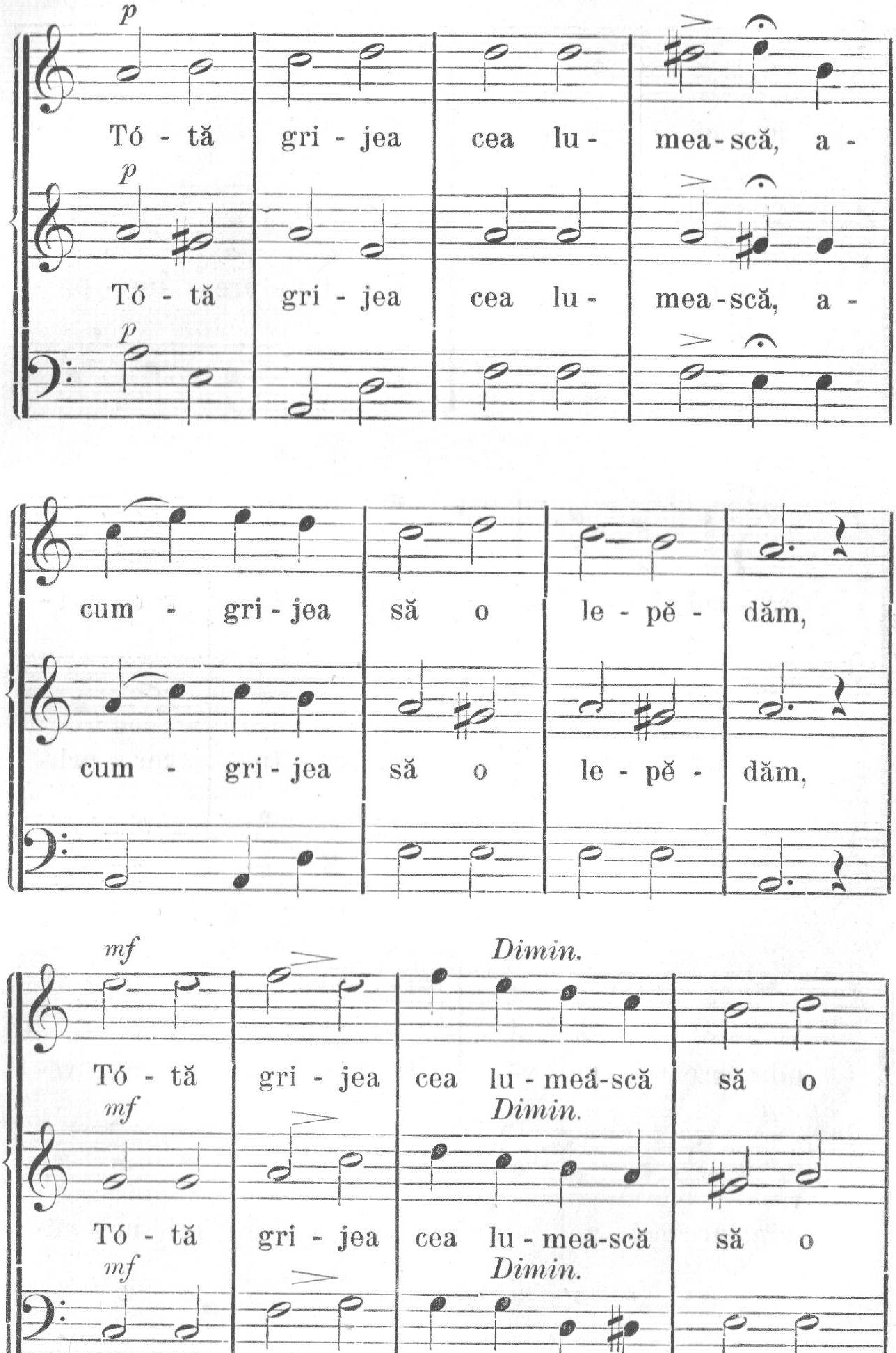

f
resci. A-li-lu-i-a, a-li- lu-i-a,
f
resci. A-li-lu-i-a, a-li- lu-i-a,
a - li-lu-i-a, a-li-
a - li-lu-i-a, a-li- lu-i-a,
a - li-lu-i-a, a-li- lu-i-a,
lu-i-a, a - li-lu- i-a,
a-li-lu-i-a, a-li-lu-i-a, a-li-lu-i- a.
a-li-lu-i-a, a-li-lu-i-a, a-li-lu-i- a.

Alt Heruvic.

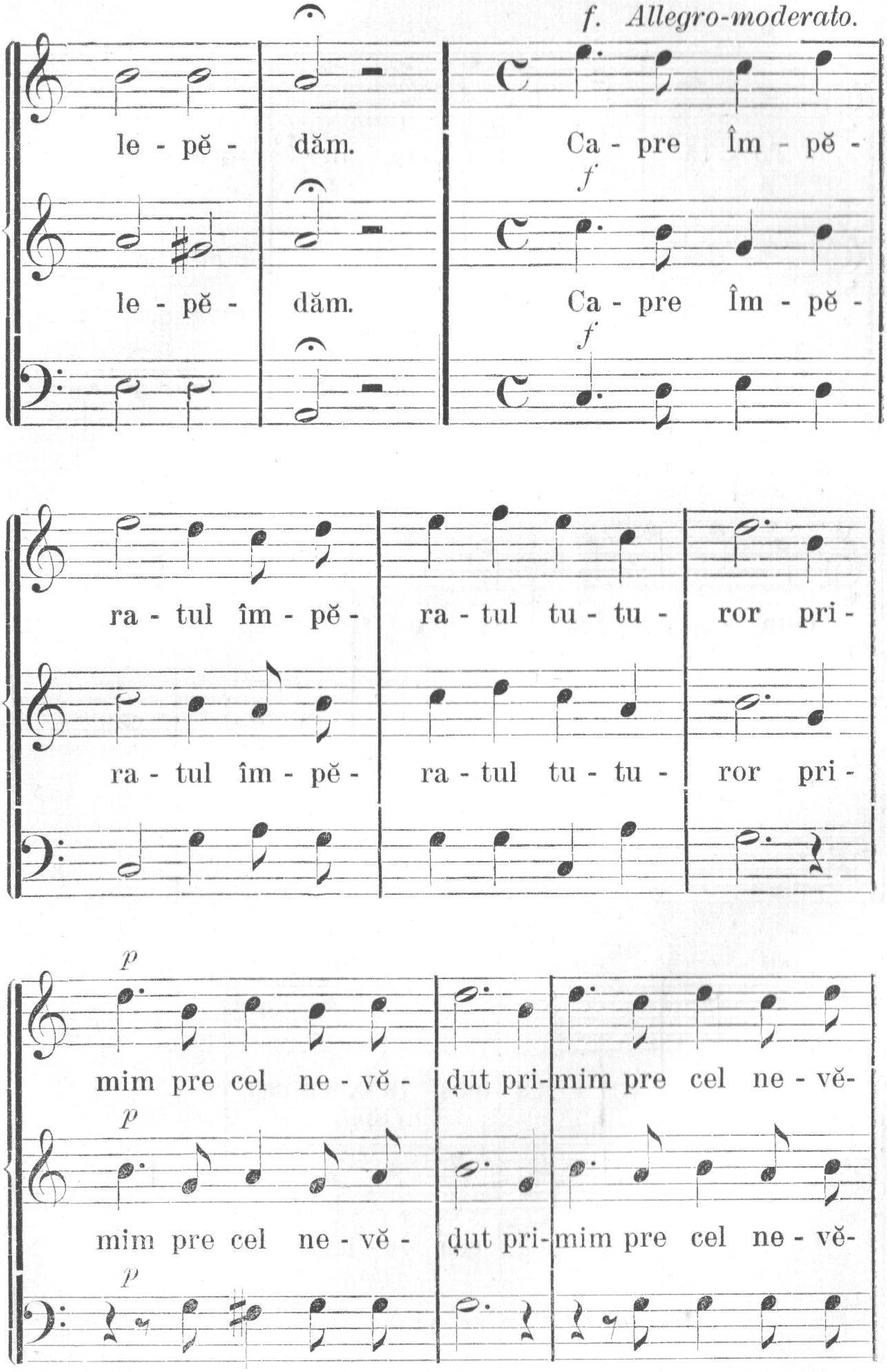
Lento. p de D. Teodorescu.
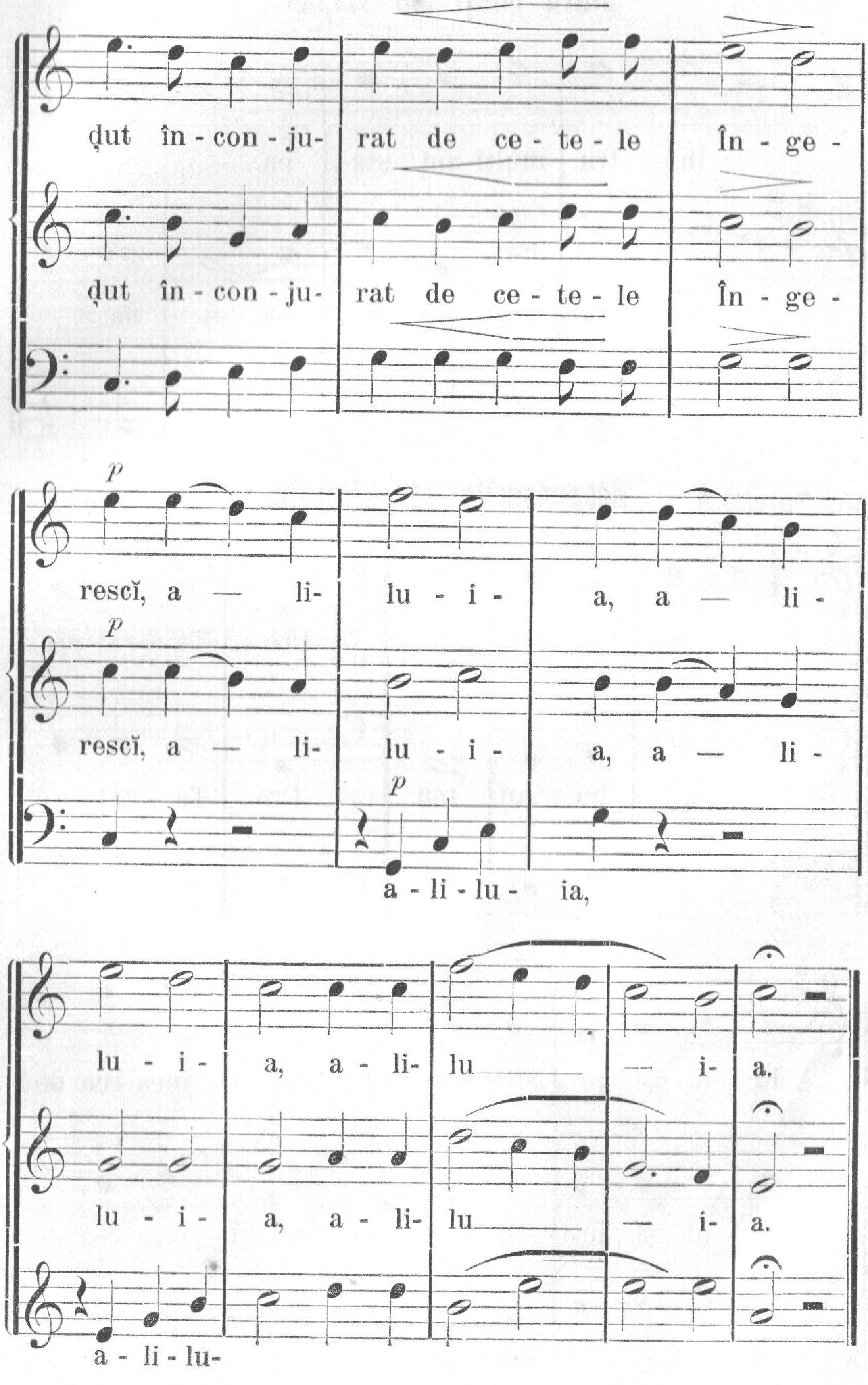

p
Și fă - cĕ- tó - reĭ de vi- a - ță Tre- imĭ, cân-
p
Și fă - cĕ- tó - reĭ de vi- a - ță Tre- imĭ, cân-
p
ta - re a - du — cem cân - ta - re cân-
ta - re a - du — cem cân - ta - re cân-
ta - re cân- ta - re a - du — cem.
p
ta - re cân- ta - re a - du — cem.
p

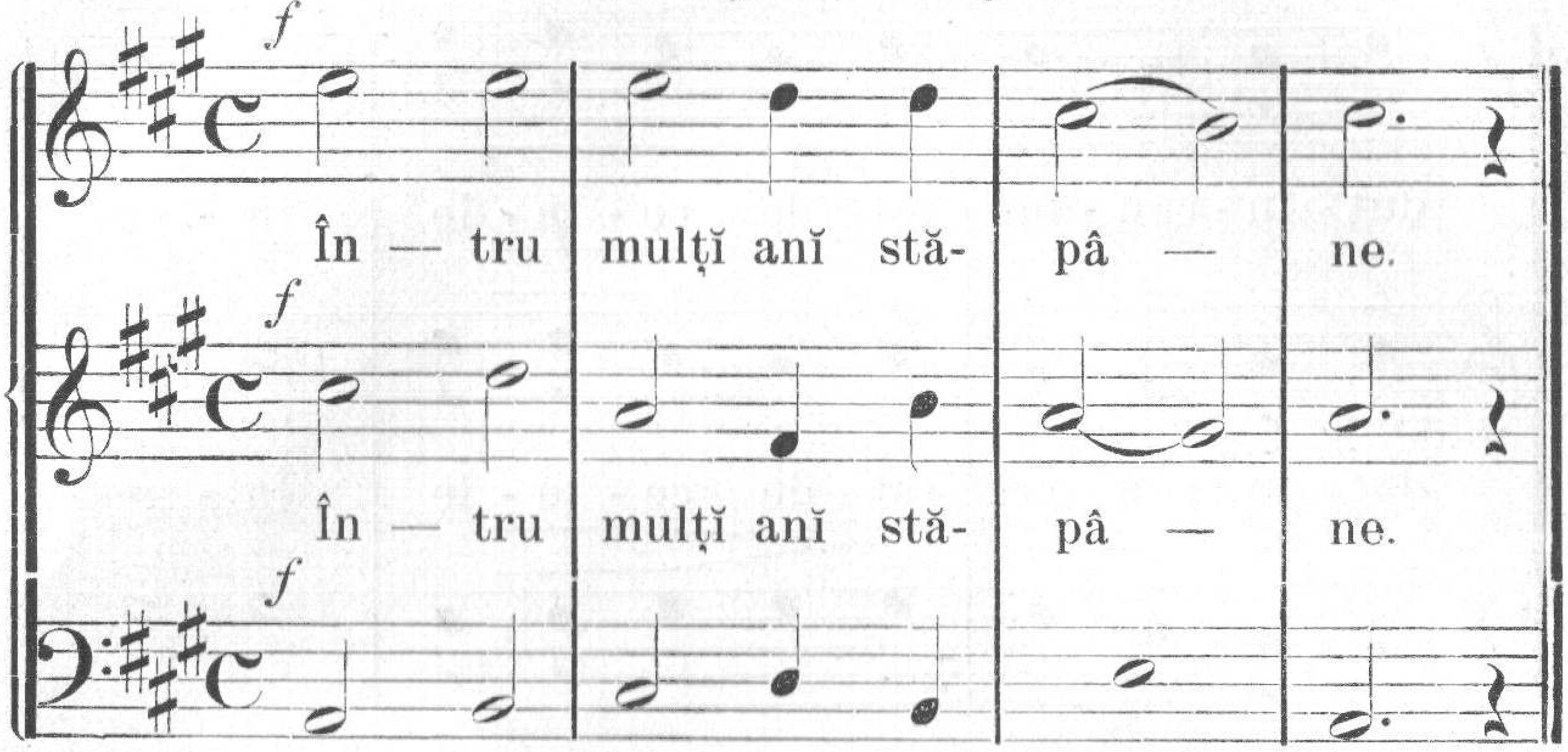
Tip. „Carol Göbl“, S-r I. St. Rasidescu.

f. Allegro-moderato.
le - pĕ - dăm. Ca - pre Îm - pĕ -
f
le - pĕ - dăm. Ca - pre Îm - pĕ -
f
ra - tul îm - pĕ - ra - tul tu - tu - ror pri -
ra - tul îm - pĕ - ra - tul tu - tu - ror pri -
p
mim pre cel ne - vĕ - ḍut pri- mim pre cel ne - vĕ-
p
mim pre cel ne - vĕ - ḍut pri- mim pre cel ne - vĕ-
p

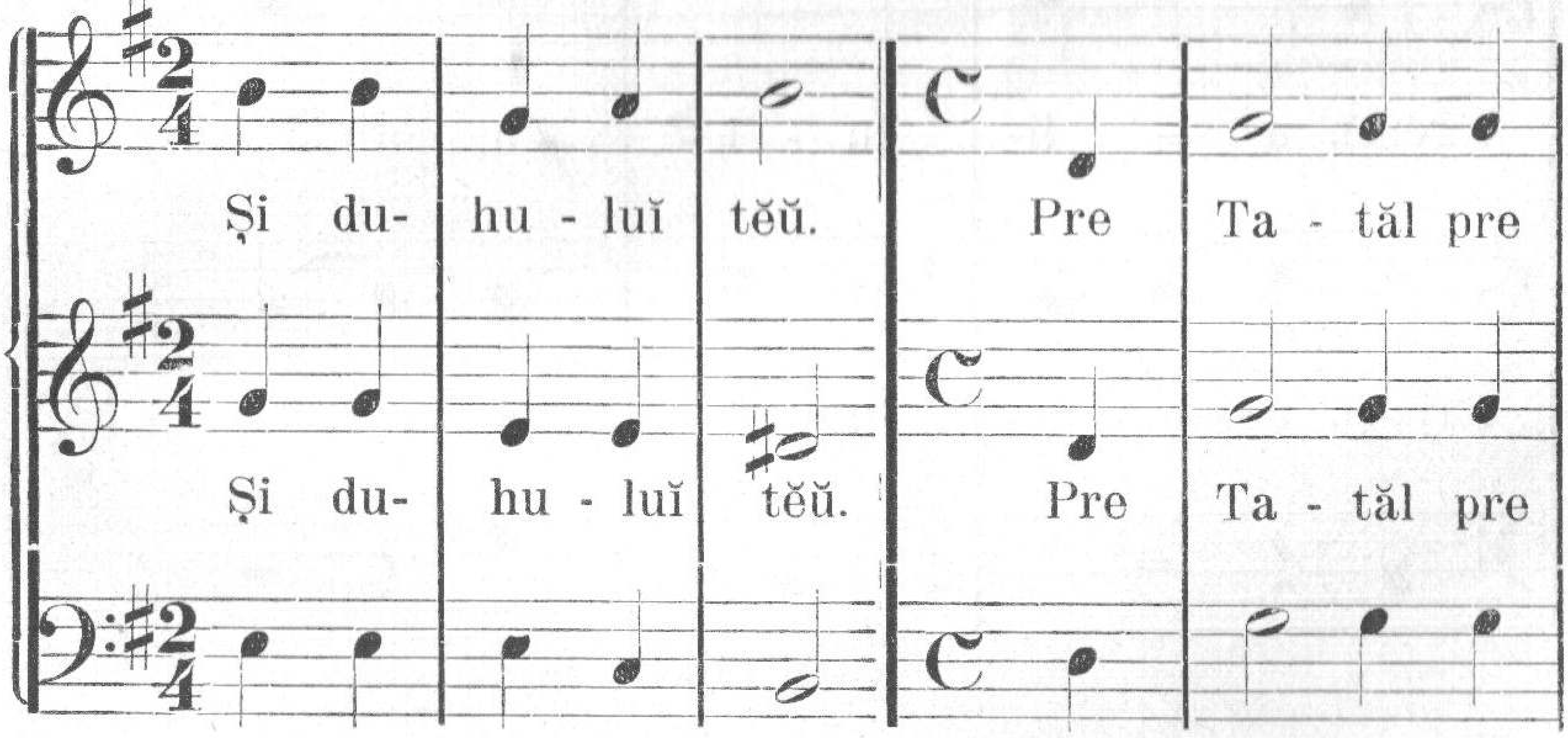

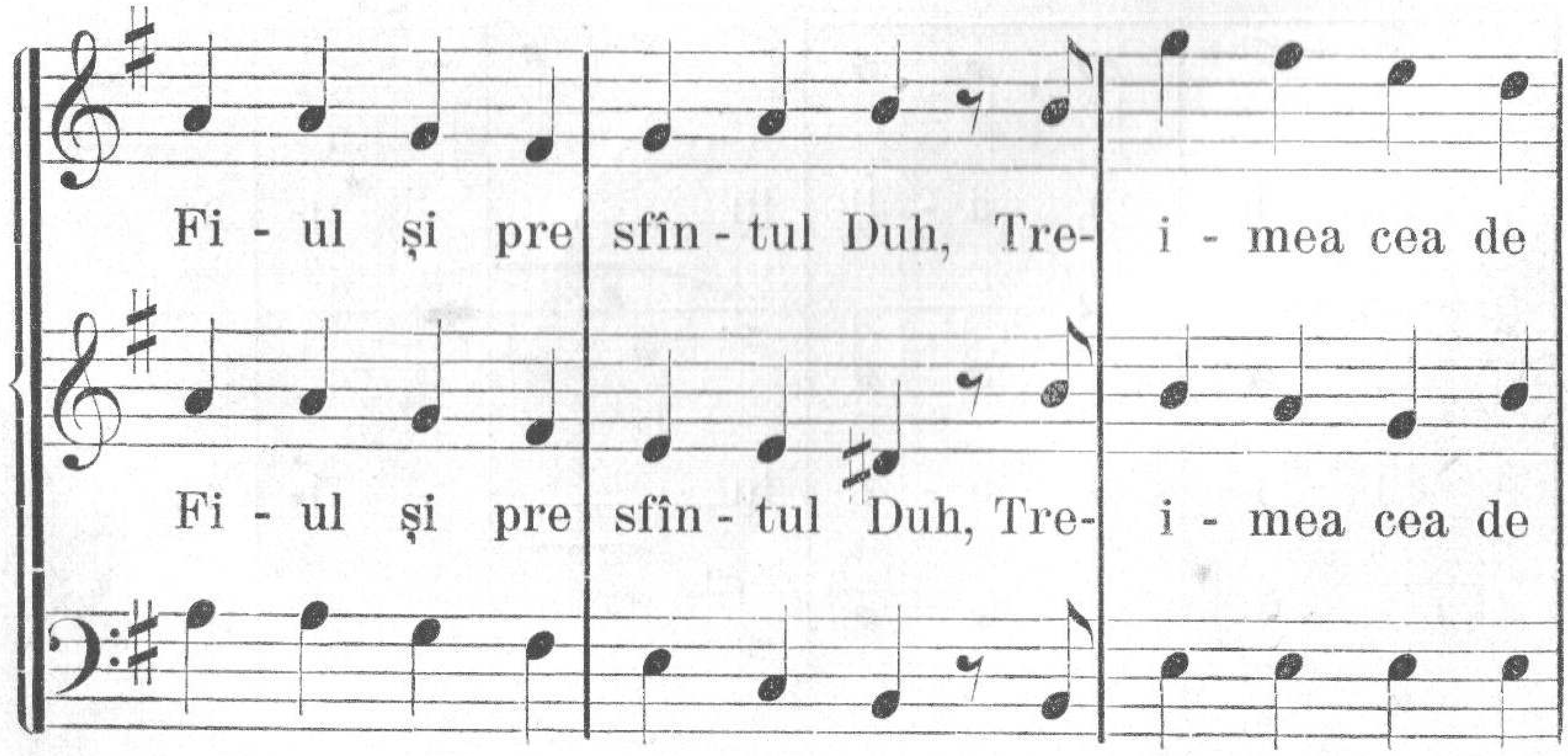
ḍut în - con - ju- rat de ce - te - le În - ge -
ḍut în - con - ju- rat de ce - te - le În - ge -
p
resci, a — li- lu - i - a, a — li -
p
resci, a — li- lu - i - a, a — li -
p
a - li - lu - ia,
lu - i - a, a - li- lu — — i- a.
lu - i - a, a - li- lu — — i- a.
a - li - lu-
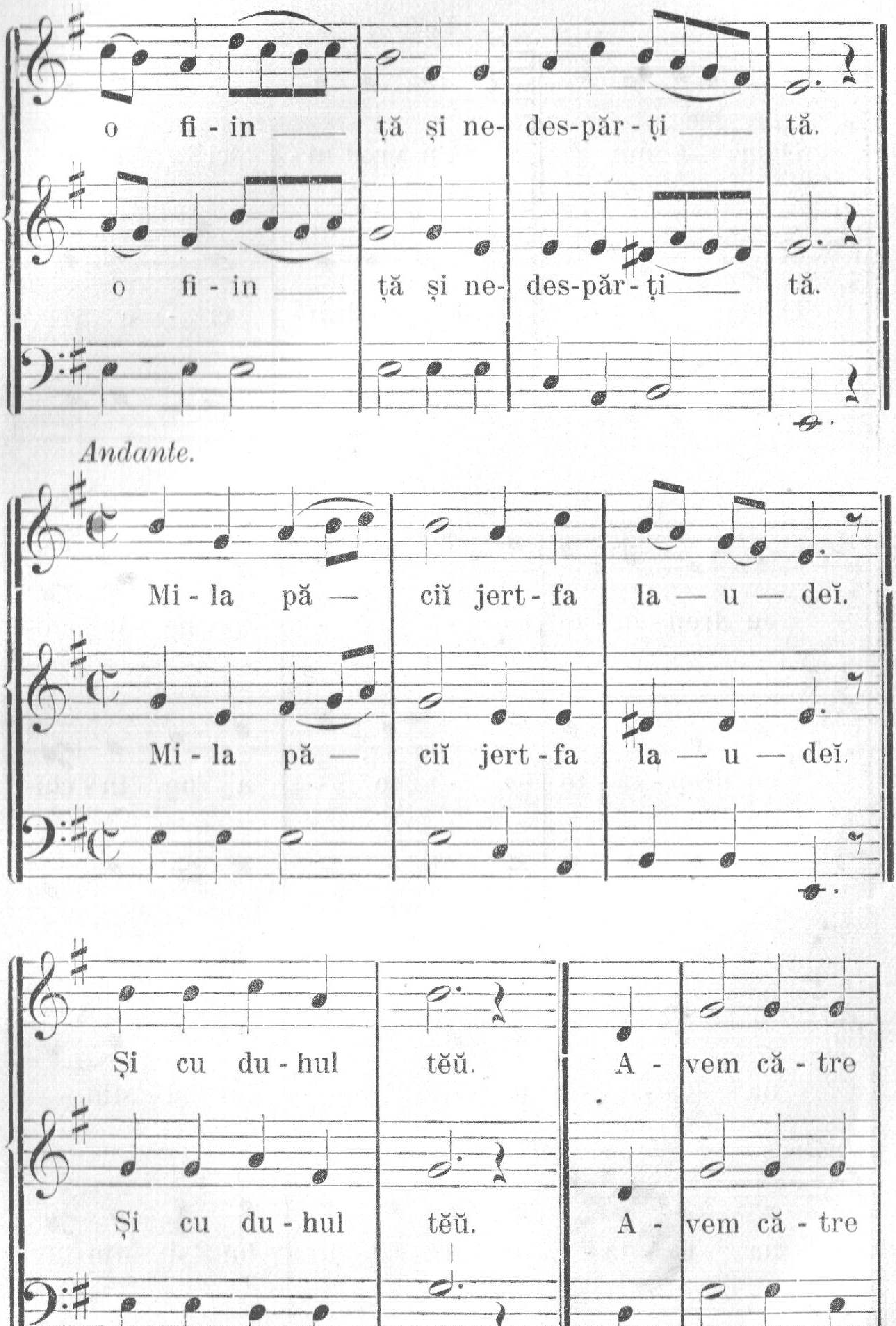
Maestoso. **Intru mulțĭ anĭ stăpâne.**

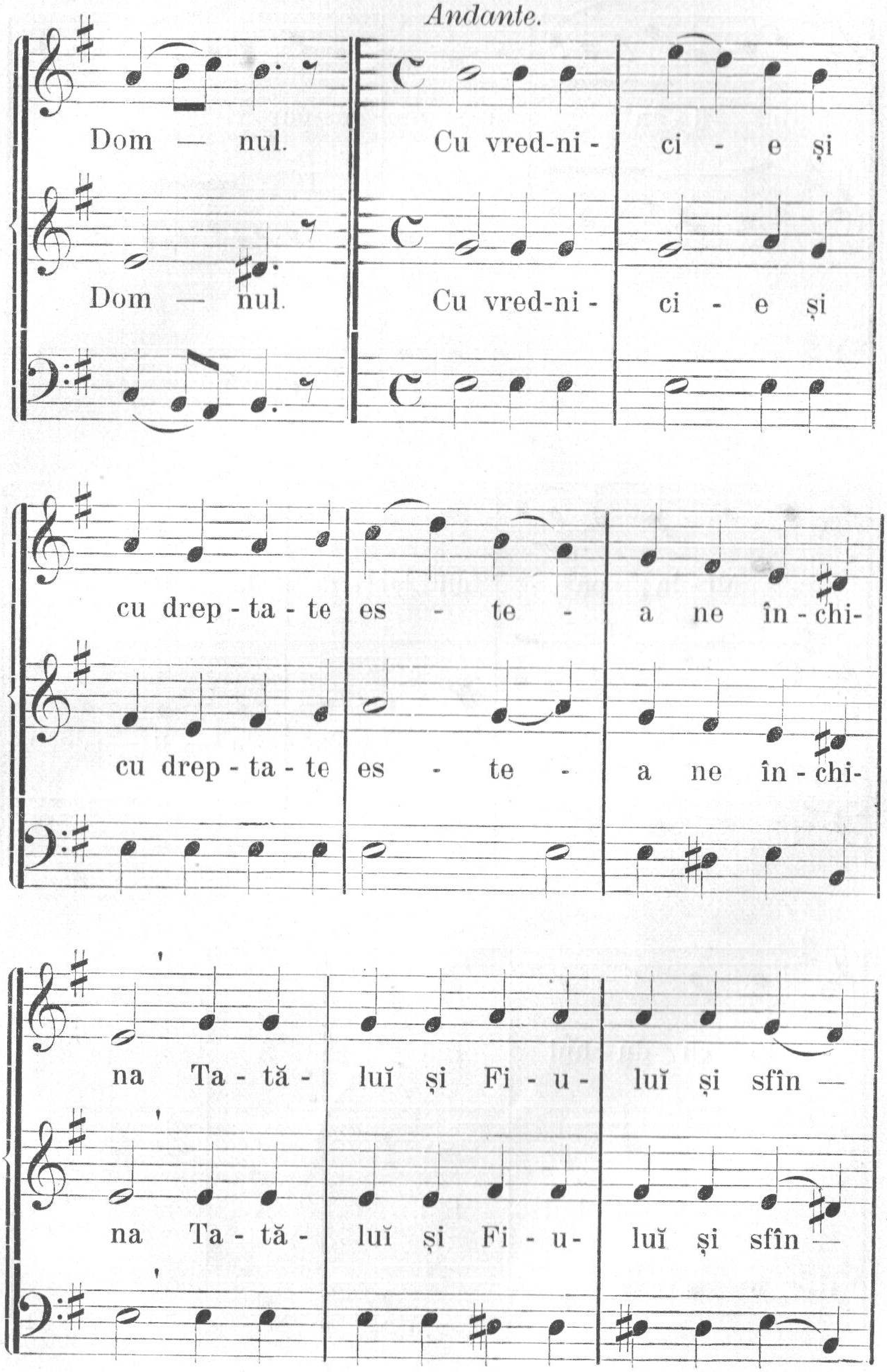

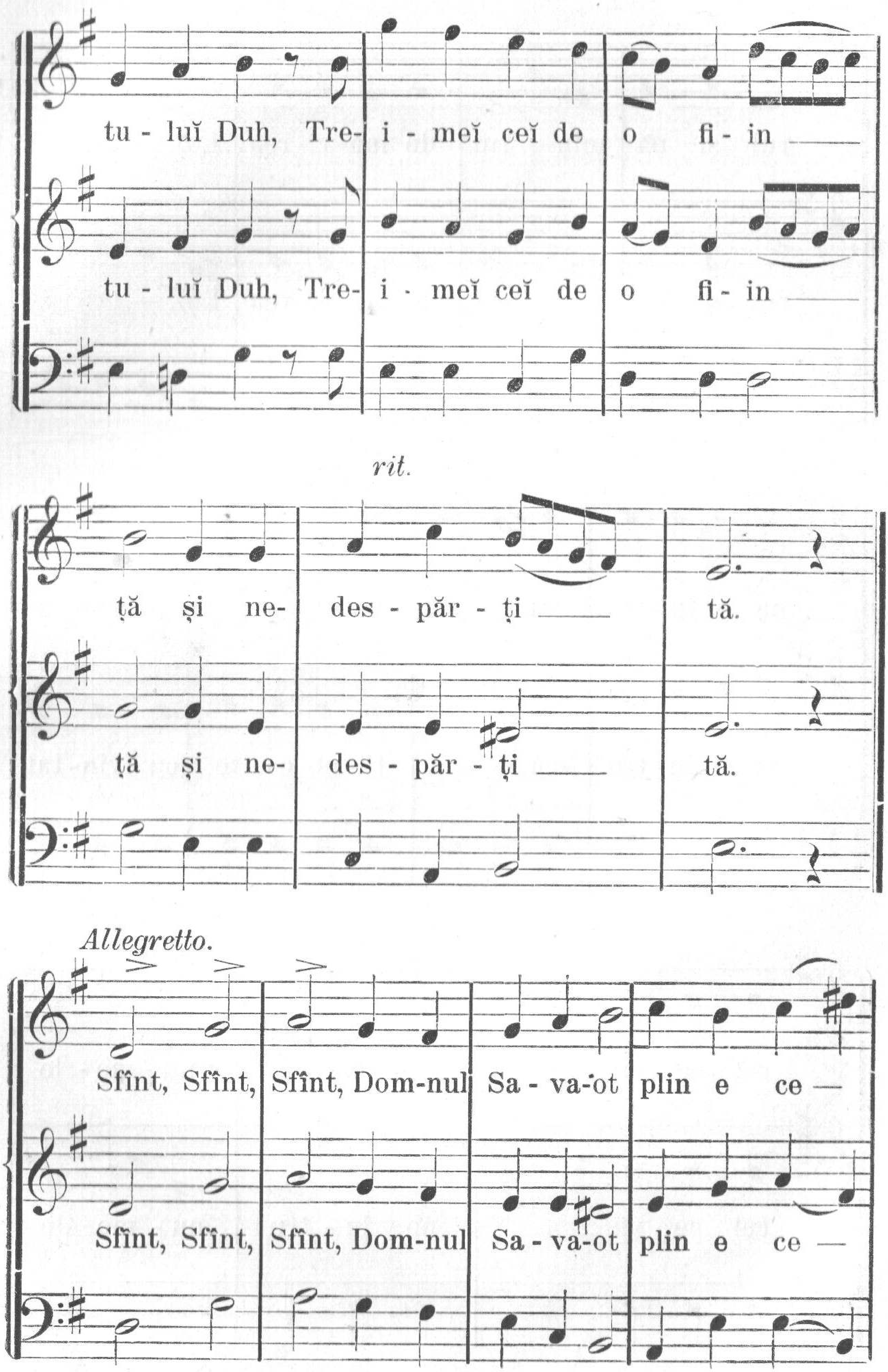
Allegretto. **Rĕspunsurile sf. Liturghiĭ.** *de G. Jonescu.*
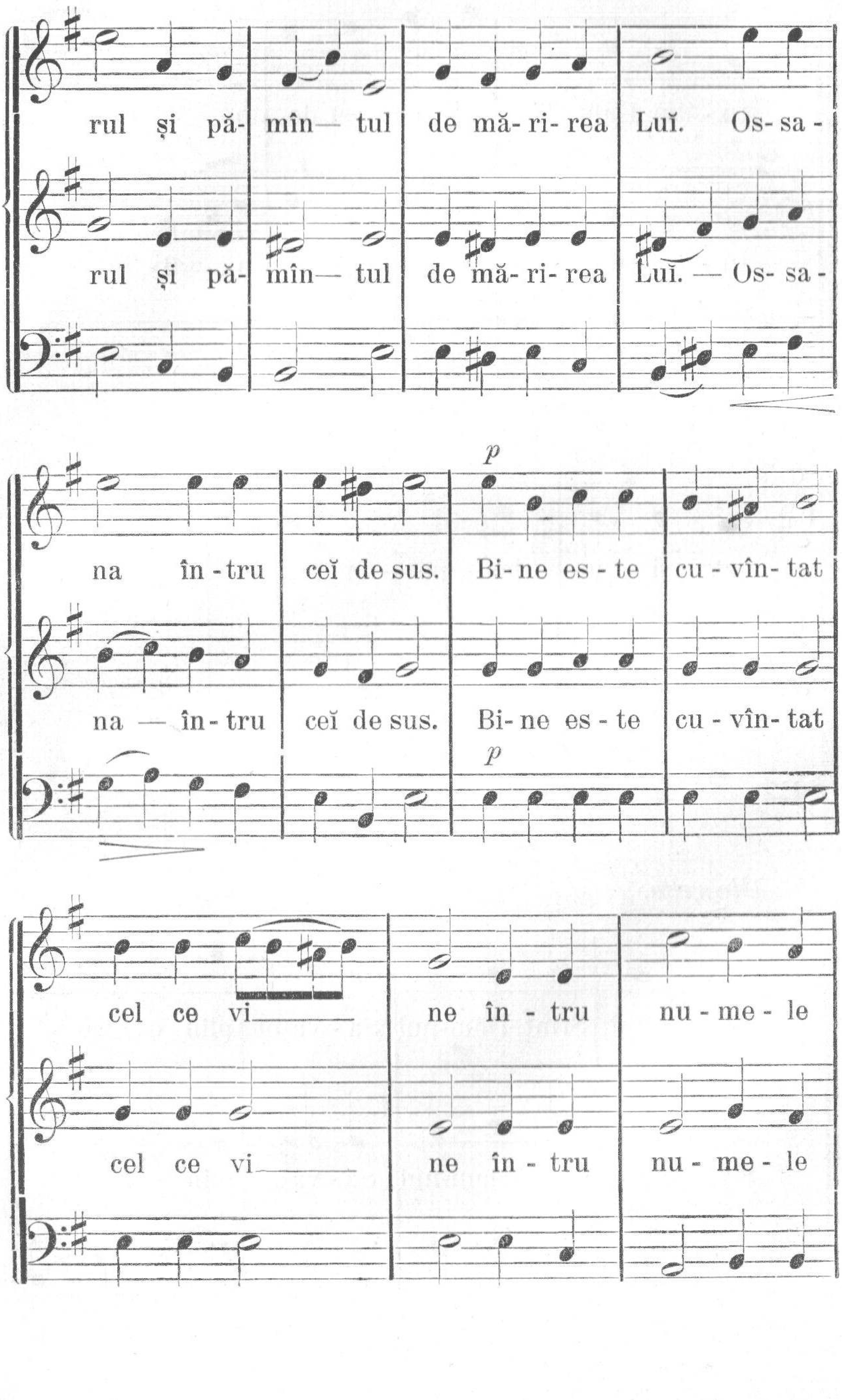

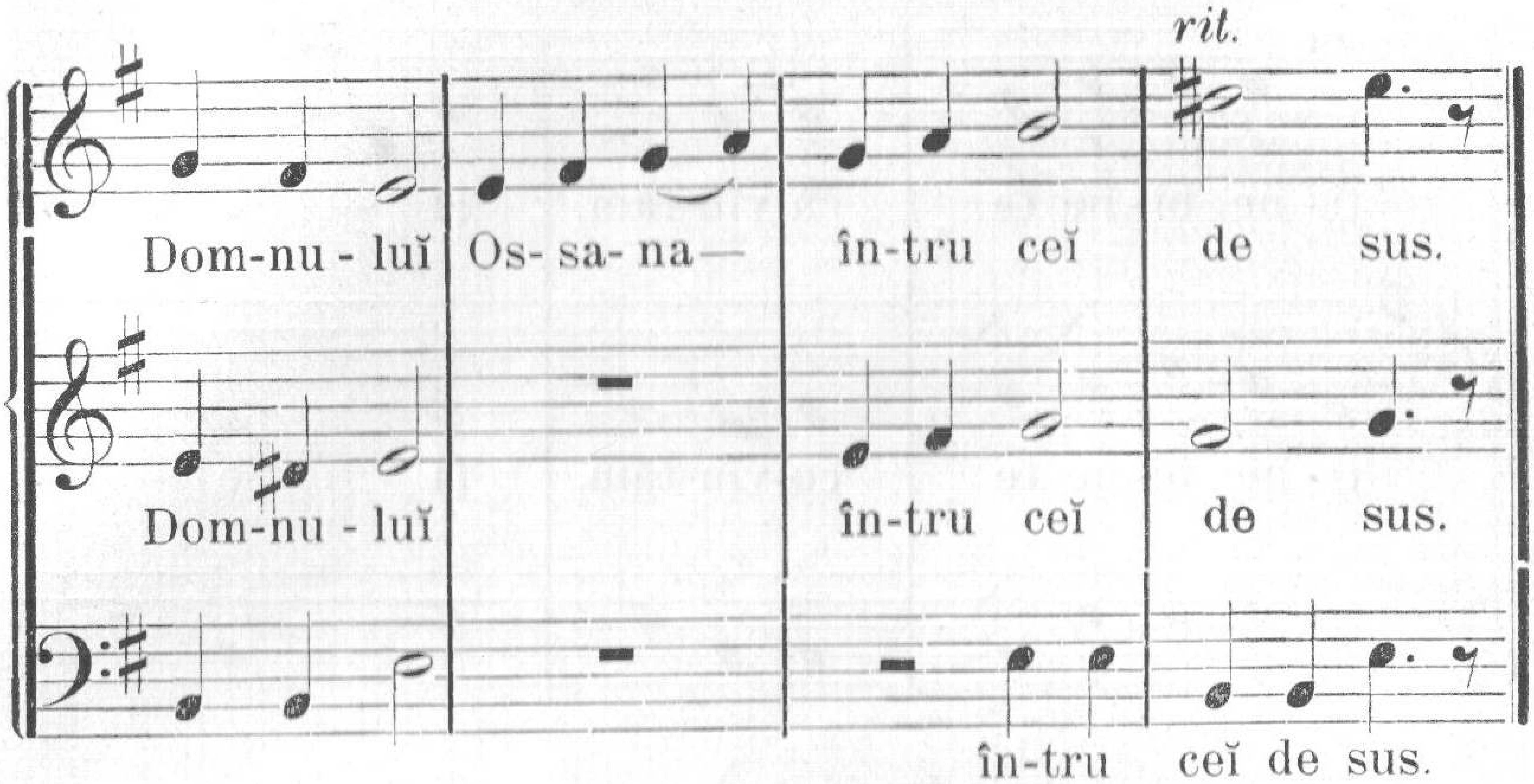

o fi - in ţă şi ne- des-păr - ţi tă.
o fi - in ţă şi ne- des-păr - ţi tă.
Andante.
Mi - la pă — ciĭ jert - fa la — u — deĭ.
Mi - la pă — ciĭ jert - fa la — u — deĭ.
Şi cu du - hul tĕŭ. A - vem că - tre
Şi cu du - hul tĕŭ. A - vem că - tre

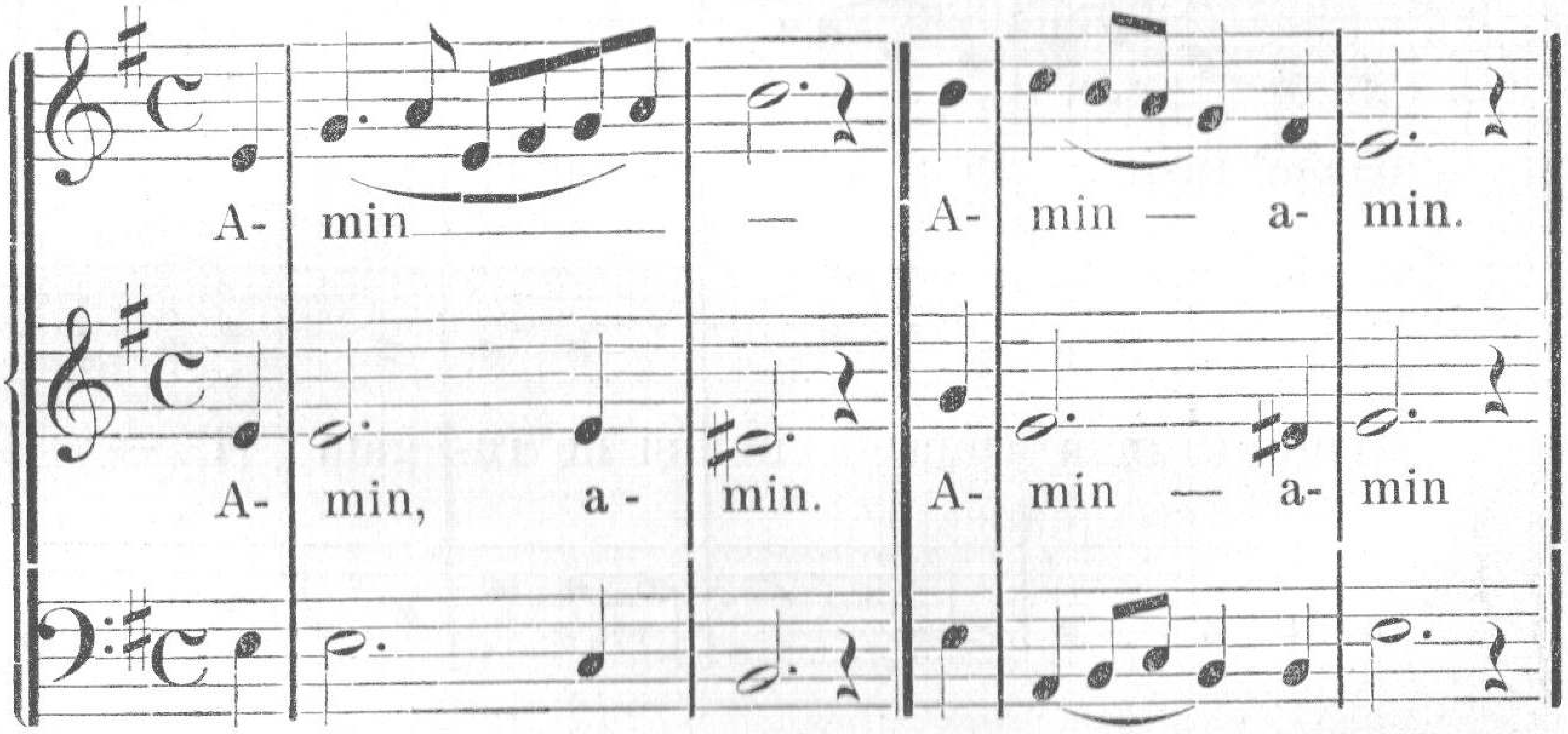

Andante.
Dom — nul. Cu vred-ni - ci - e și
Dom — nul. Cu vred-ni - ci - e și
cu drep - ta - te es - te - a ne în - chi-
cu drep - ta - te es - te - a ne în - chi-
na Ta - tă - luĭ și Fi - u - luĭ și sfîn —
na Ta - tă - luĭ și Fi - u - luĭ și sfîn —

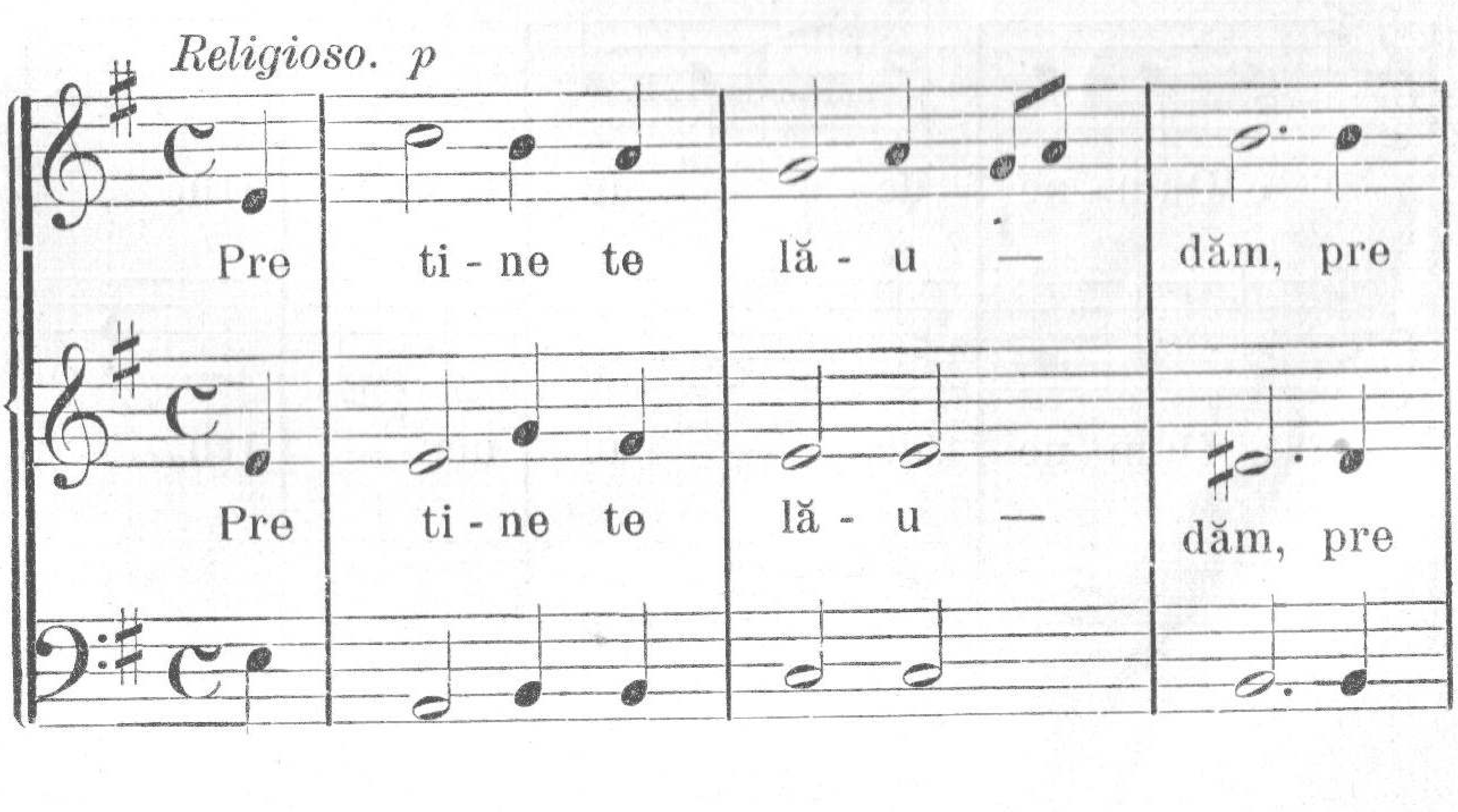

tu - luĭ Duh, Tre- i - meĭ ceĭ de o fi - in
tu - luĭ Duh, Tre- i - meĭ ceĭ de o fi - in
rit.
ță și ne- des - păr - ți tă.
ță și ne- des - păr - ți tă.
Allegretto.
Sfînt, Sfînt, Sfînt, Dom-nul Sa - va-ot plin e ce
Sfînt, Sfînt, Sfînt, Dom-nul Sa - va-ot plin e ce

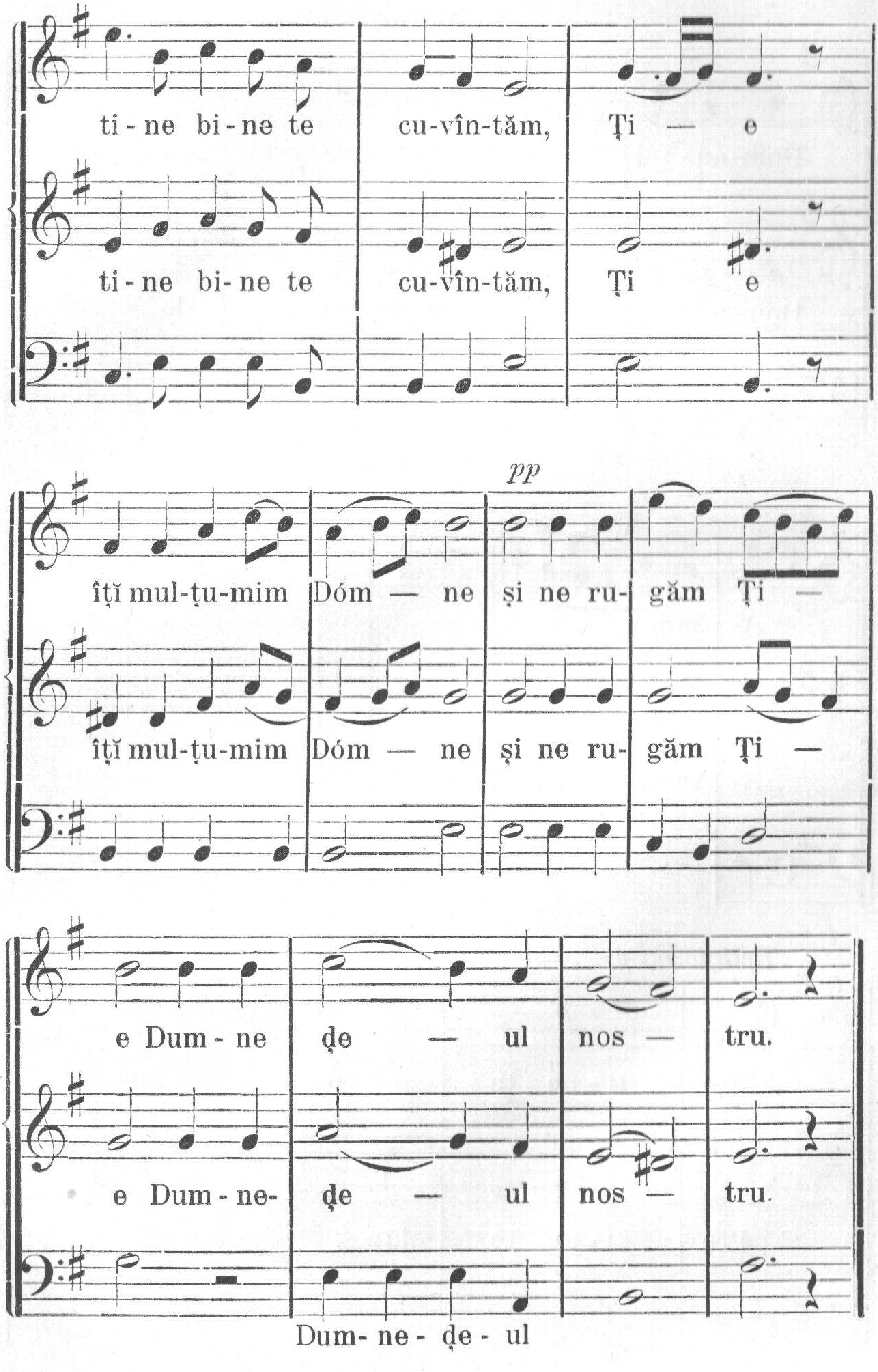

rul și pă- mîn— tul de mă- ri- rea Luĭ. Os- sa -
rul și pă- mîn— tul de mă- ri- rea Luĭ. — Os- sa -
p
na în - tru ceĭ de sus. Bi- ne es - te cu - vîn- tat
na — în - tru ceĭ de sus. Bi- ne es - te cu - vîn- tat
p
cel ce vi— ne în - tru nu - me - le
cel ce vi— ne în - tru nu - me - le

rit.
Dom-nu - luĭ Os- sa- na— în-tru ceĭ de sus.
Dom-nu - luĭ în-tru ceĭ de sus.
în-tru ceĭ de sus.

No. 1. No. 2.
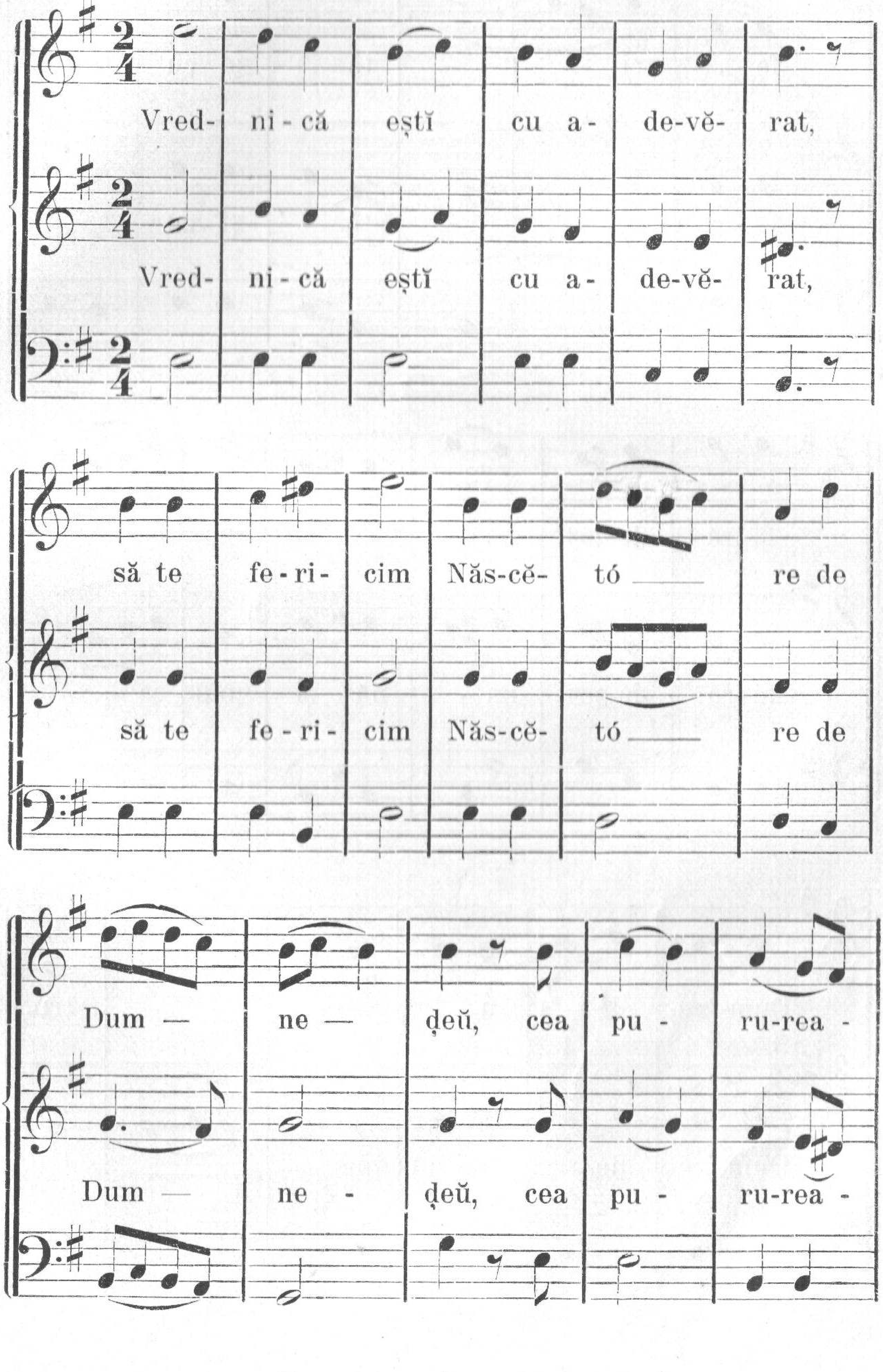

A- min— — A- min — a- min.
A- min, a - min. A- min — a- min
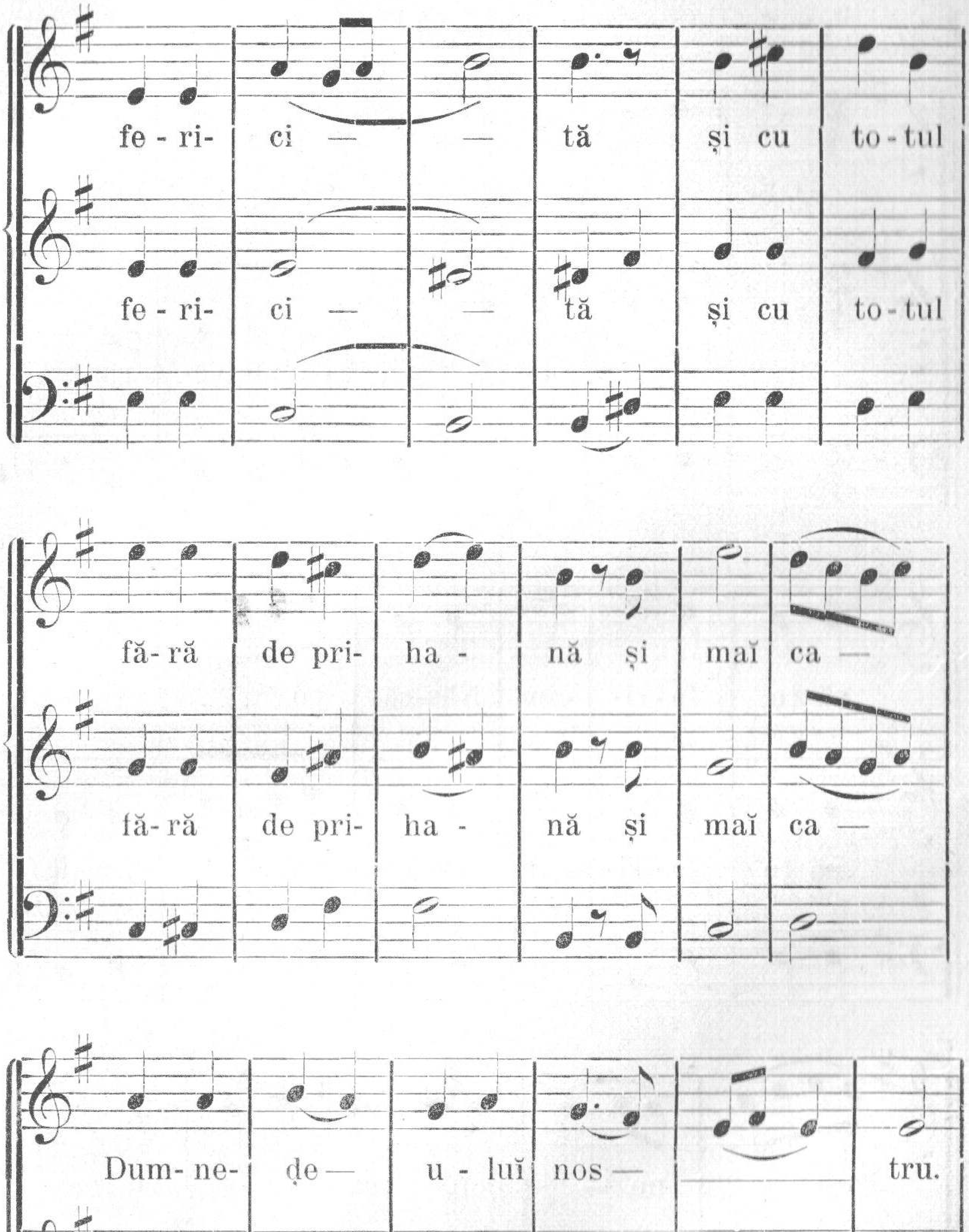

Religioso. p
Pre ti - ne te lă - u — dăm, pre
Pre ti - ne te lă - u — dăm, pre

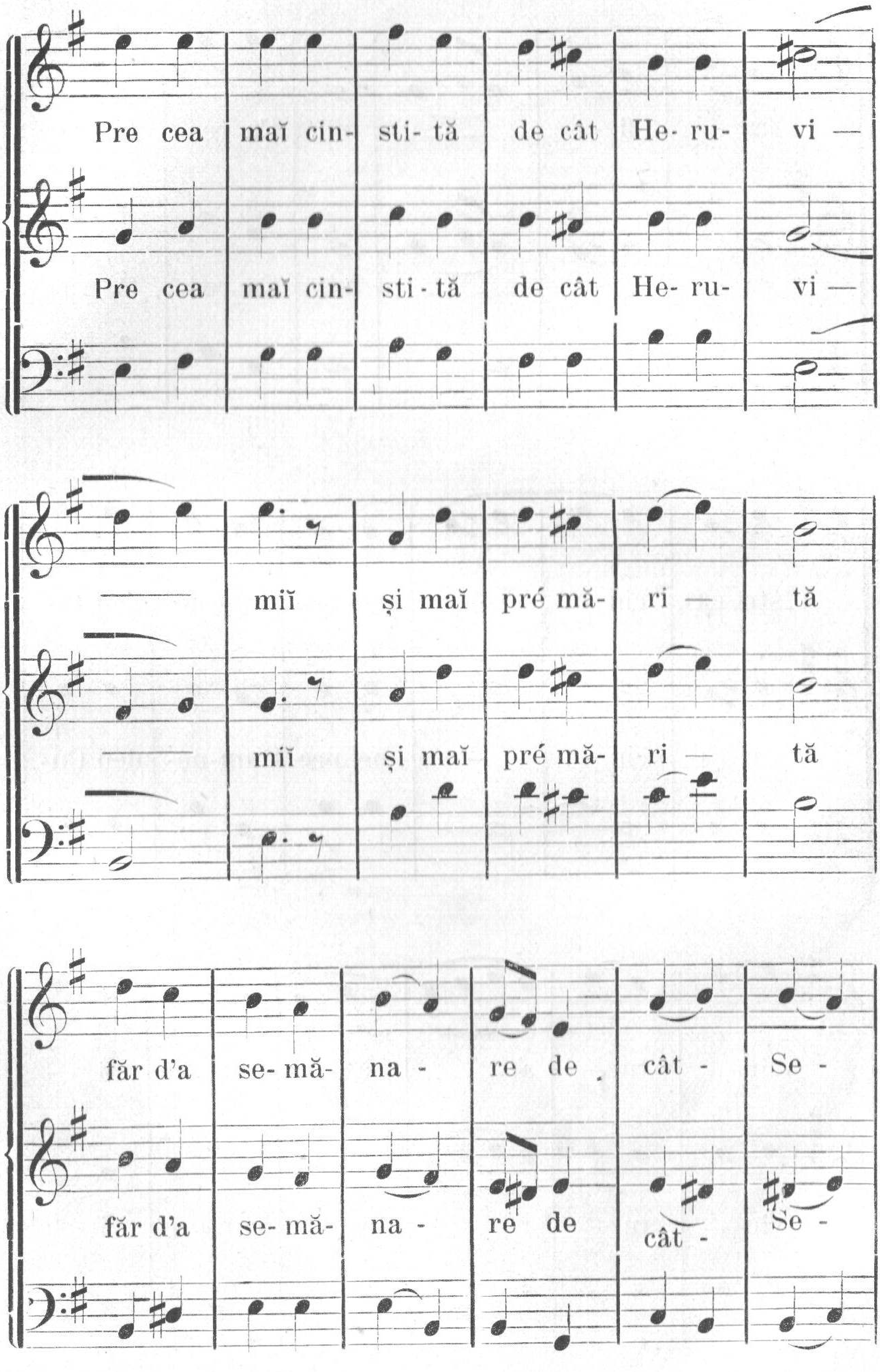

ti-ne bi-ne te cu-vîn-tăm, Ţi — e
ti-ne bi-ne te cu-vîn-tăm, Ţi e
pp
îţĭ mul-ţu-mim Dóm — ne şi ne ru- găm Ţi —
îţĭ mul-ţu-mim Dóm — ne şi ne ru- găm Ţi —
e Dum-ne ḍe — ul nos — tru.
e Dum-ne- ḍe — ul nos — tru.
Dum-ne-ḍe-ul
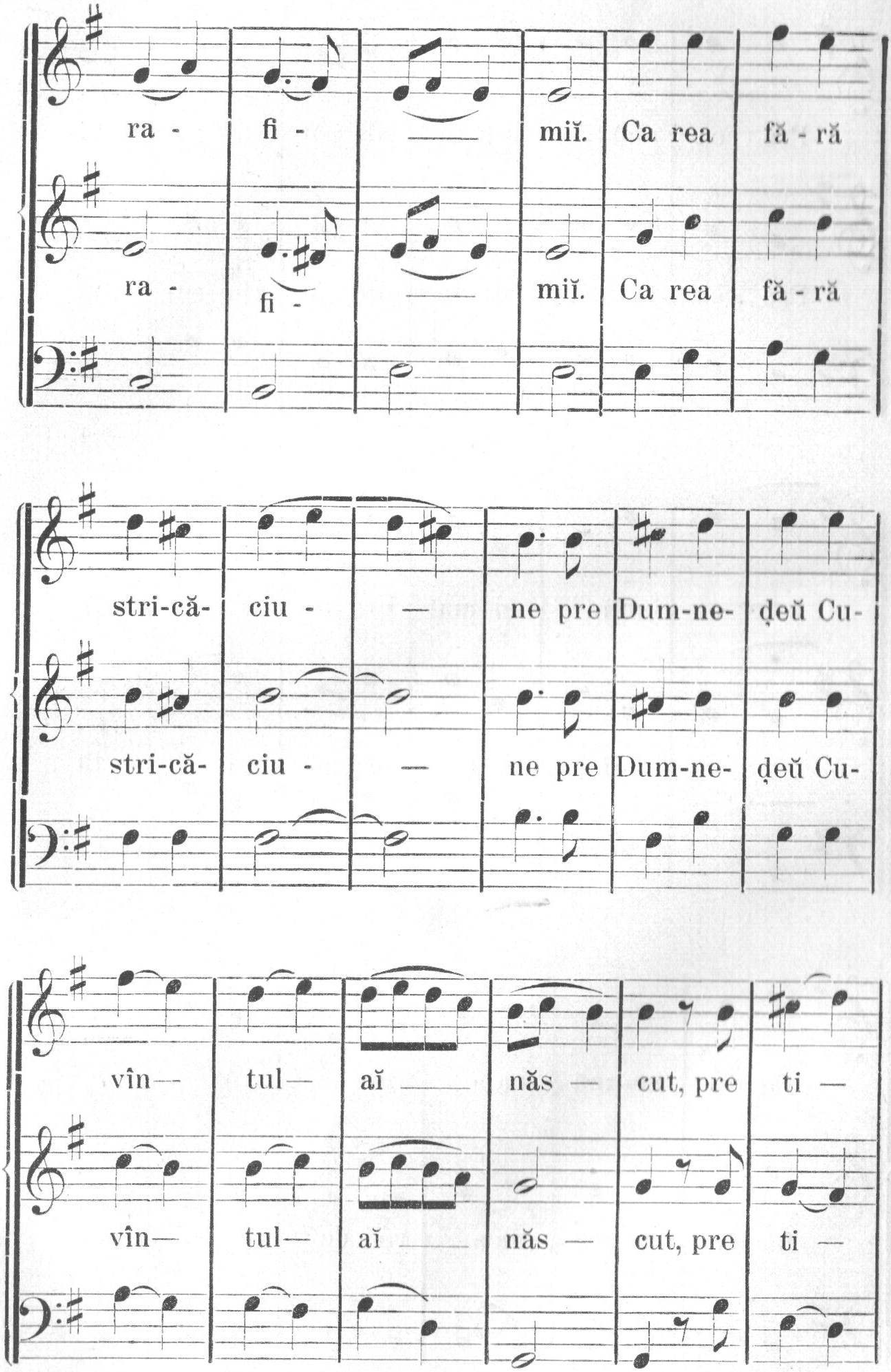
Axionul.
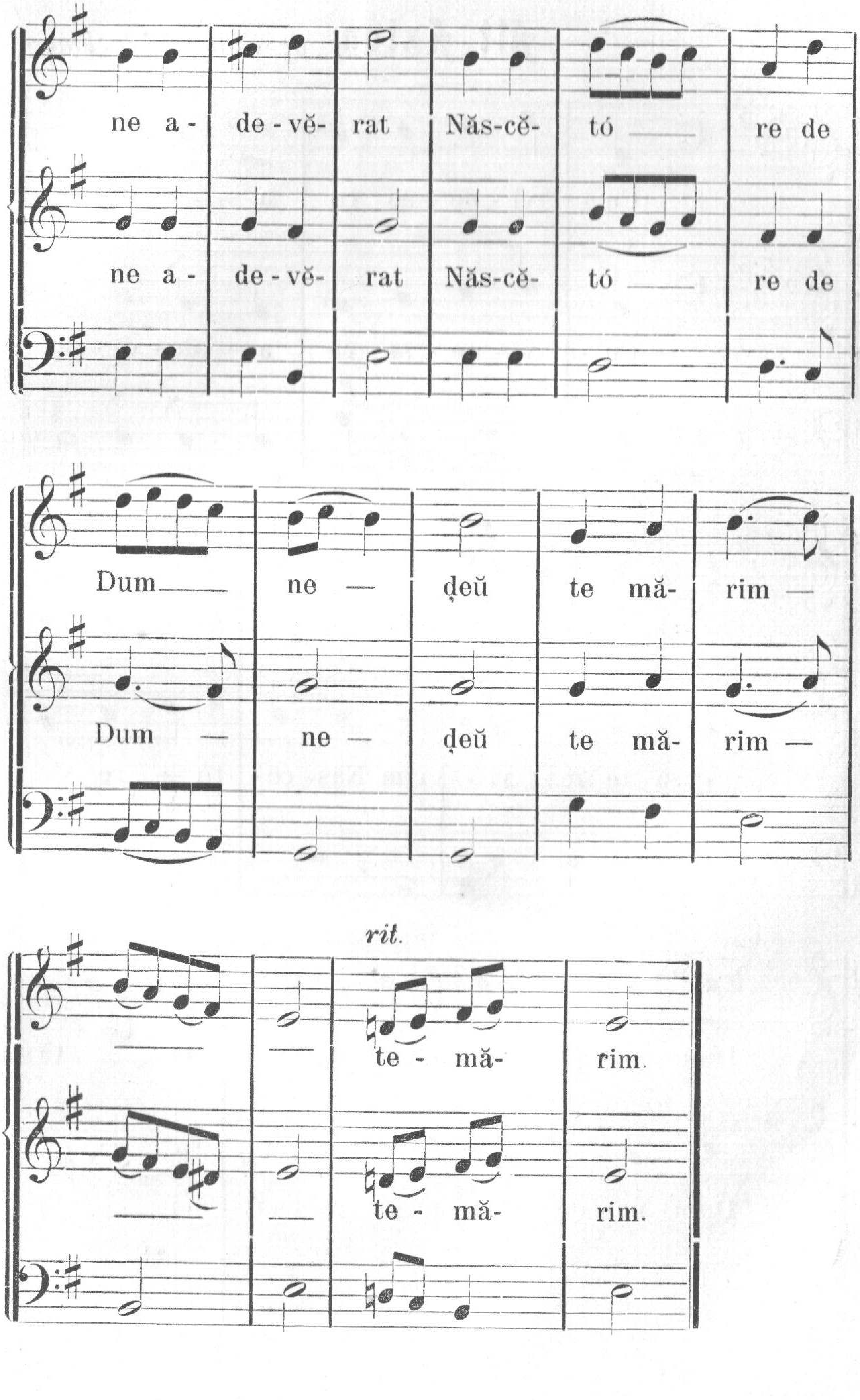
Maestoso.
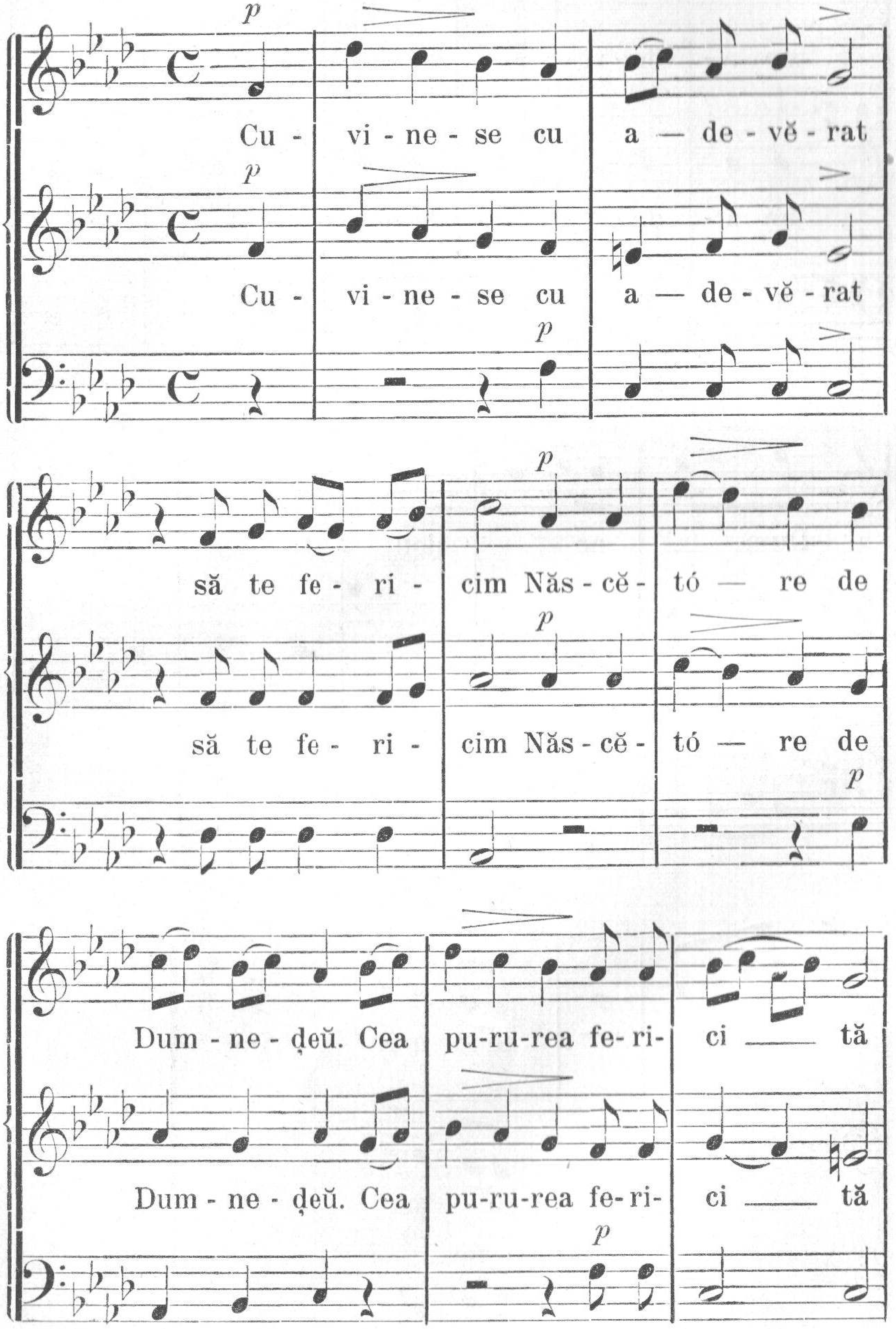

fe - ri- ci — — tă și cu to - tul
fe - ri- ci — — tă și cu to - tul
fă - ră de pri- ha - nă și maĭ ca —
fă - ră de pri- ha - nă și maĭ ca —
Dum- ne- ḑe — u - luĭ nos — tru.
Dum- ne- ḑe — u - luĭ nos — tru.
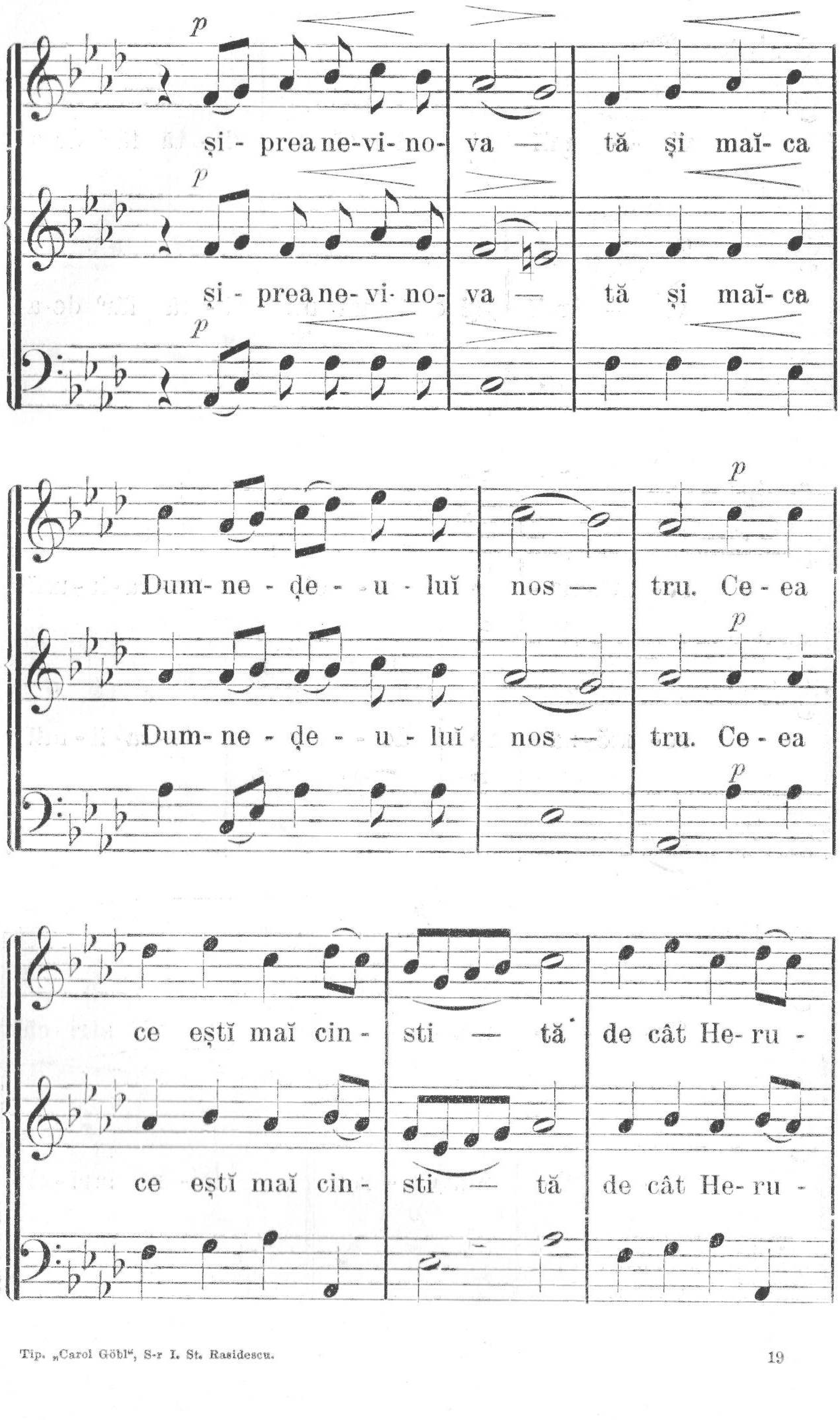

Pre cea maĭ cin- sti- tă de cât He- ru- vi —
Pre cea maĭ cin- sti - tă de cât He- ru- vi —
miĭ și maĭ pré mă- ri — tă
miĭ și maĭ pré mă- ri — tă
făr d'a se- mă- na - re de cât - Se -
făr d'a se- mă- na - re de cât - Se -
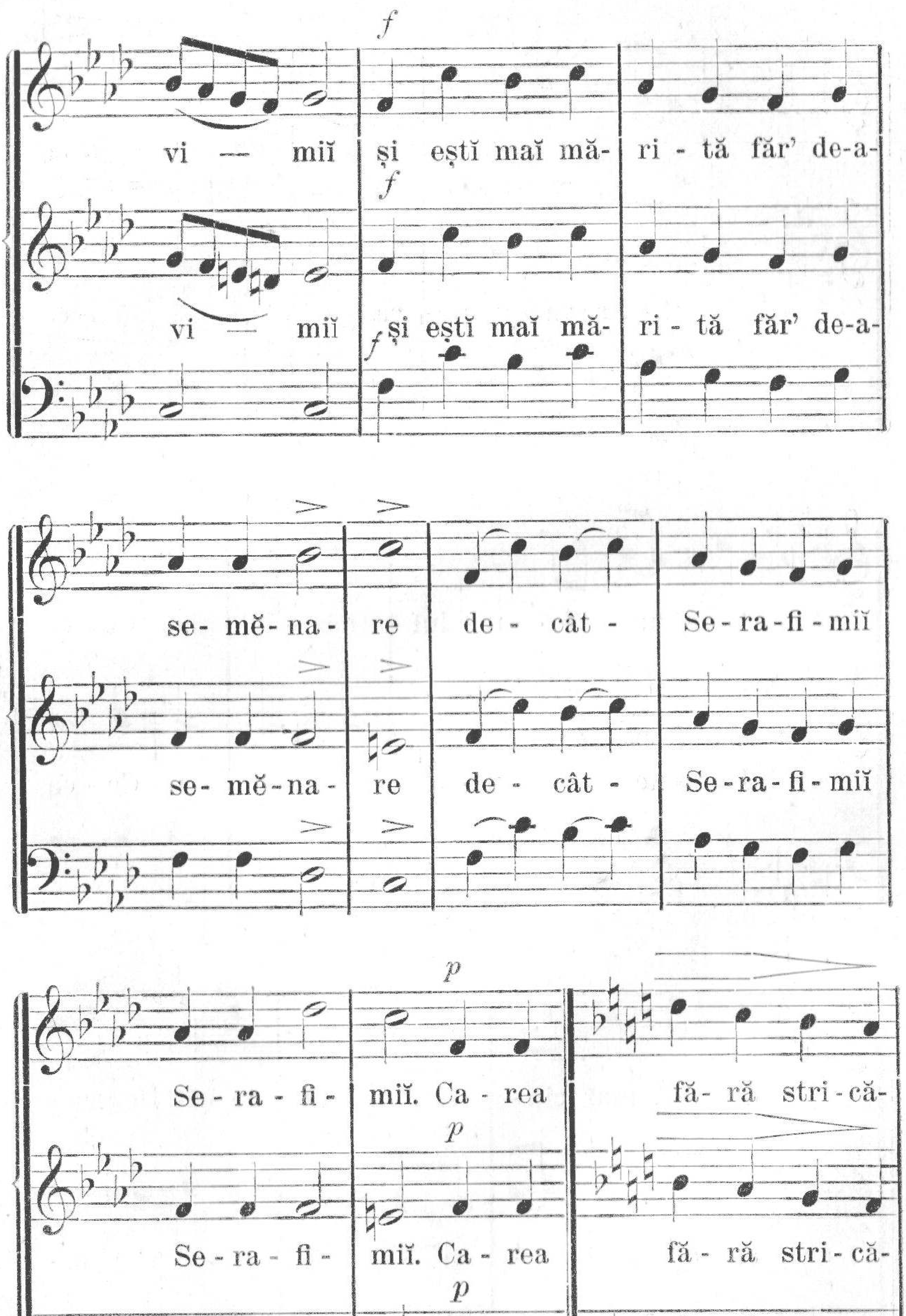

ra - fi - miĭ. Ca rea fă - ră
ra - fi - miĭ. Ca rea fă - ră
stri-că- ciu - ne pre Dum-ne- ḑeŭ Cu-
stri-că- ciu - ne pre Dum-ne- ḑeŭ Cu-
vîn— tul— aĭ năs — cut, pre ti —
vîn— tul— aĭ năs — cut, pre ti —
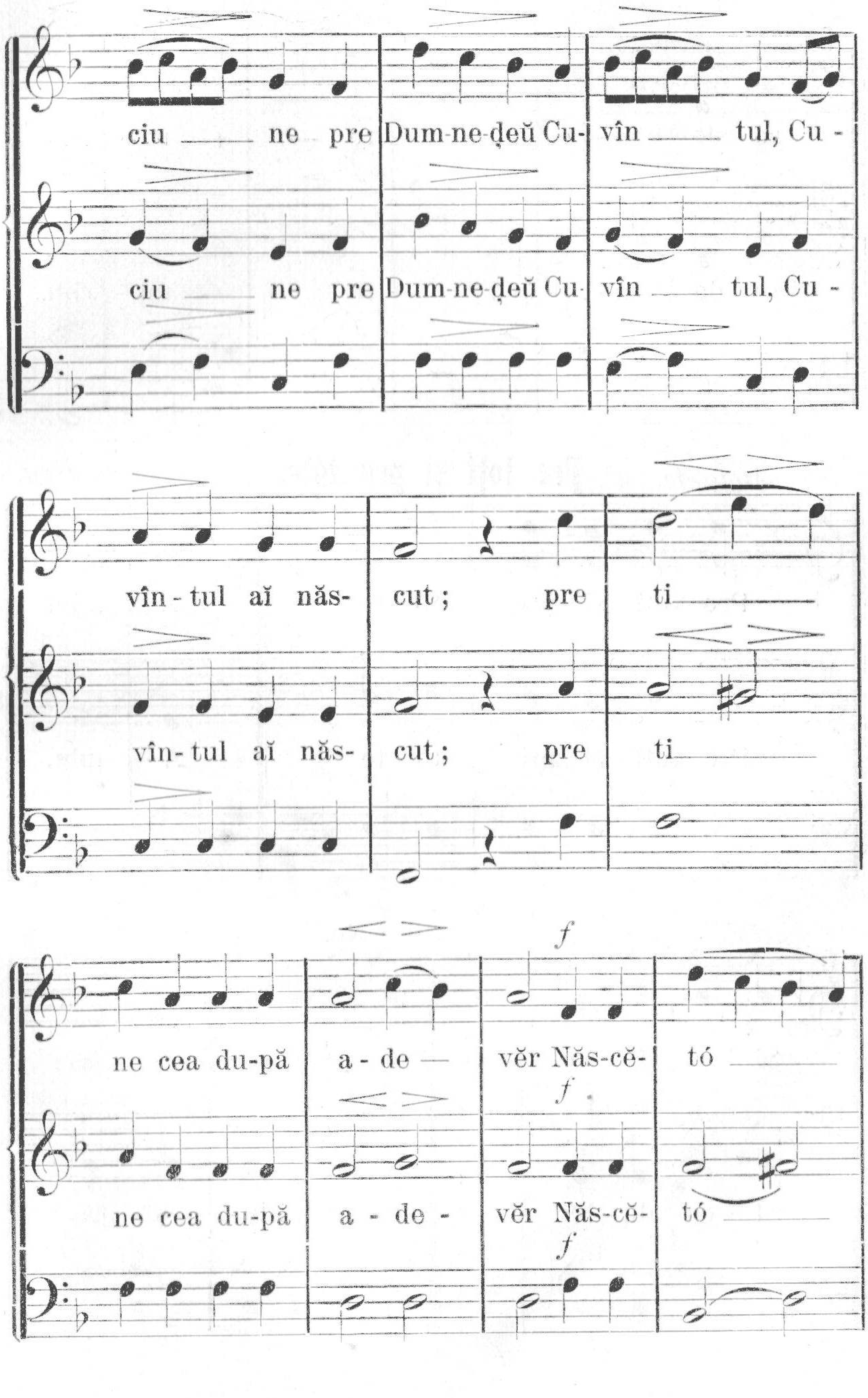

ne a- de-vĕ- rat Năs-cĕ- tó —— re de
ne a- de-vĕ- rat Năs-cĕ- tó —— re de
Dum—— ne — ḑeŭ te mă- rim —
Dum — ne — ḑeŭ te mă- rim —
rit.
—— — te - mă- rim.
—— — te - mă- rim.

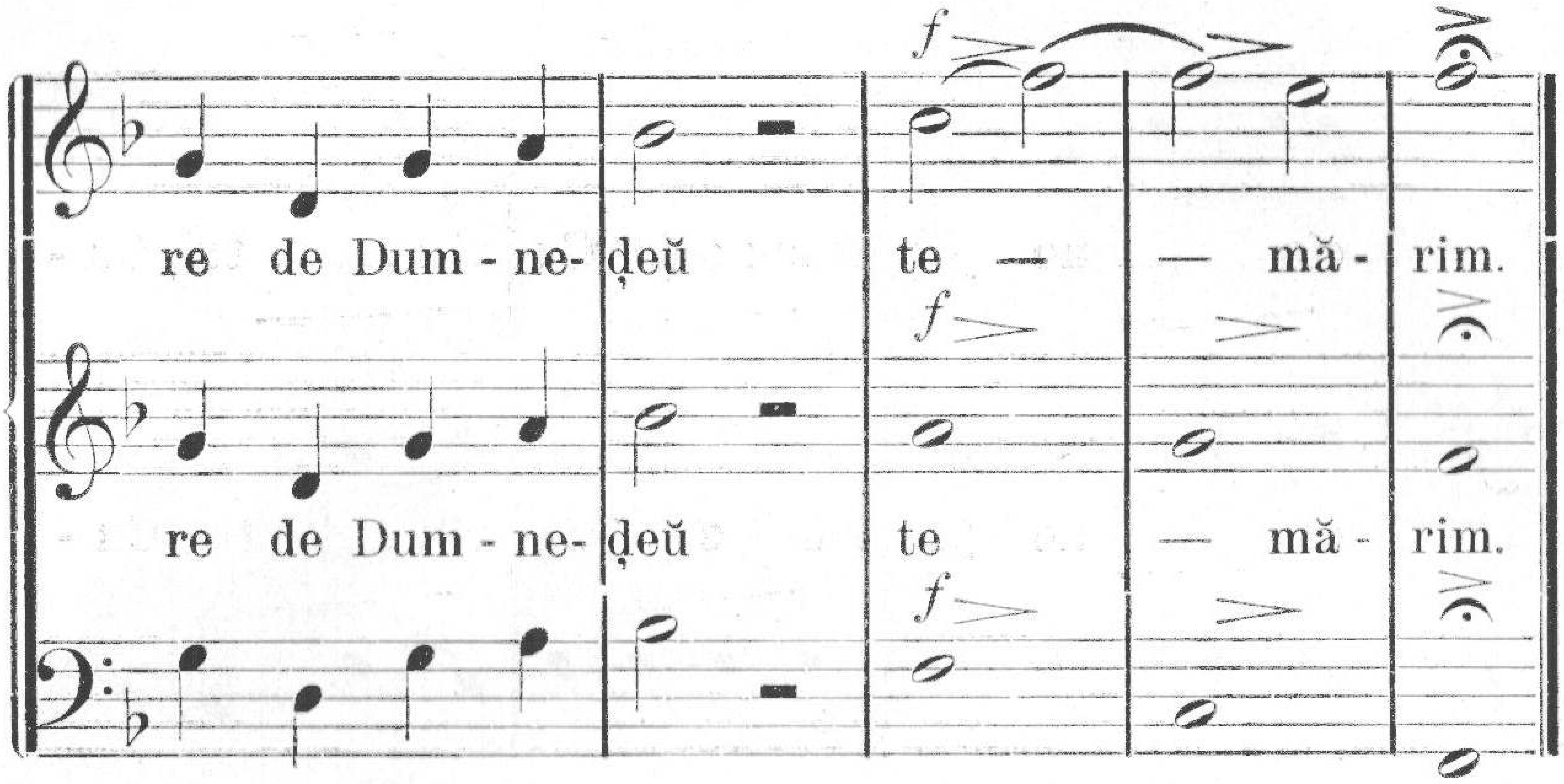
Alt Axion, *de Eduard Wachman.*

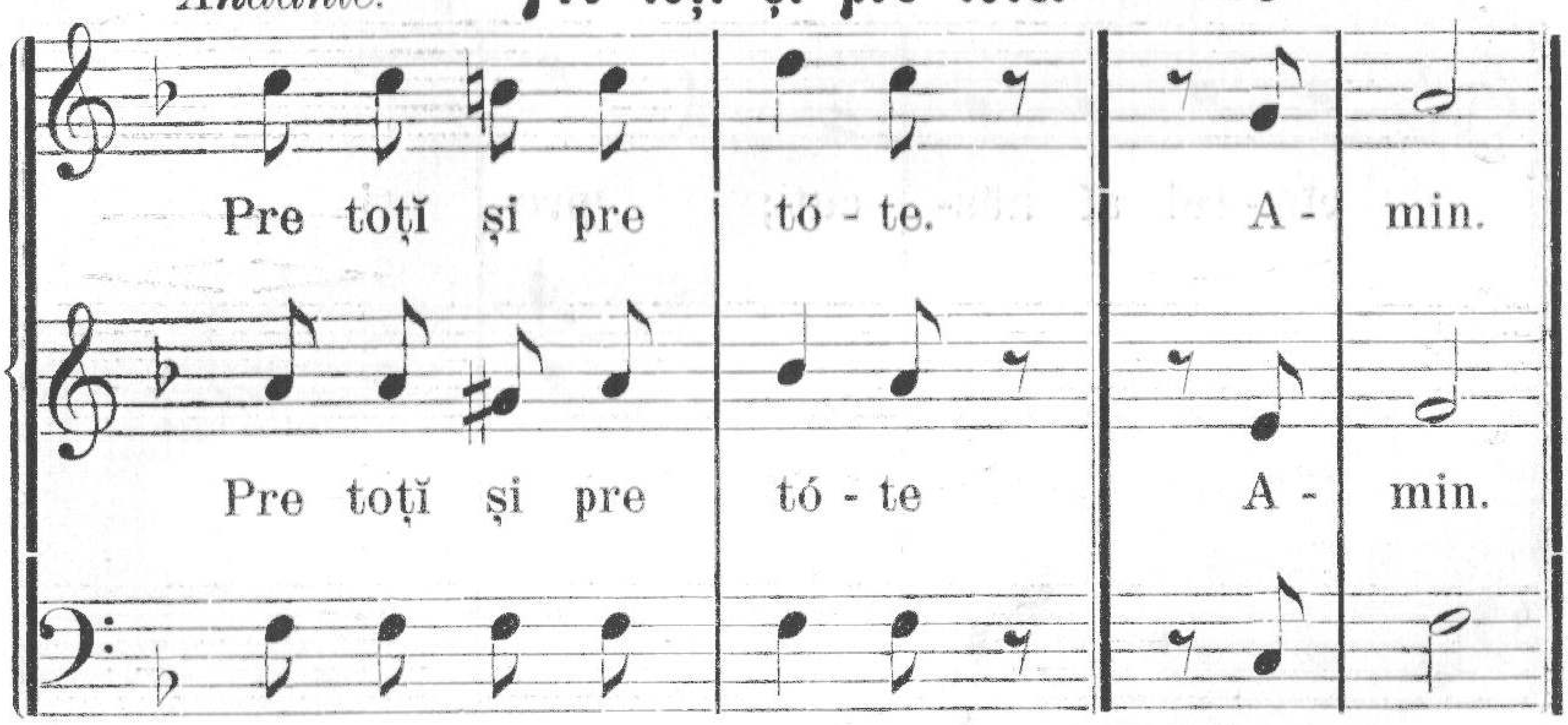

p
și - prea ne-vi- no- va — tă și maĭ- ca
p
și - prea ne- vi- no- va — tă și maĭ- ca
p
Dum- ne - ḍe - - u - luĭ nos — tru. Ce - ea
p
Dum- ne - ḍe - - u - luĭ nos — tru. Ce - ea
p
ce ești maĭ cin - sti — tă de cât He- ru -
ce ești maĭ cin - sti — tă de cât He- ru -

f
vi — miĭ și ești maĭ mă- ri - tă făr' de-a-
f
vi — miĭ și ești maĭ mă- ri - tă făr' de-a-
f
se- mĕ- na - re de - cât - Se - ra - fi - miĭ
se- mĕ - na - re de - cât - Se - ra - fi - miĭ
Se - ra - fi - miĭ. Ca - rea fă - ră stri - că-
p
Se - ra - fi - miĭ. Ca - rea fă - ră stri - că-
p
p

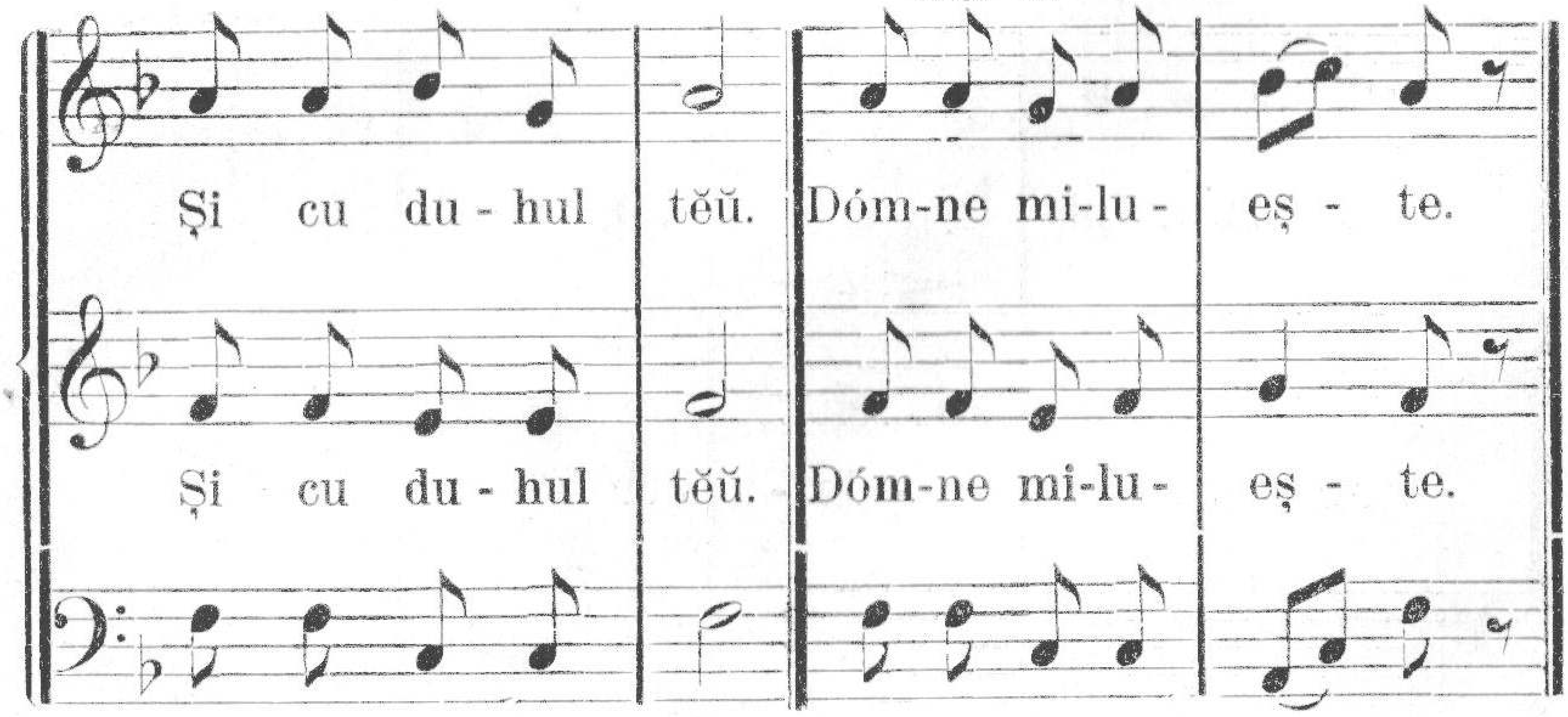

ciu ne pre Dum-ne-ḑeŭ Cu- vîn tul, Cu -
ciu ne pre Dum-ne-ḑeŭ Cu- vîn tul, Cu -
vîn - tul aĭ năs- cut ; pre ti
vîn- tul aĭ năs- cut ; pre ti
ne cea du-pă a - de vĕr Năs-cĕ- tó
ne cea du-pă a - de - vĕr Năs-cĕ- tó
f
f
f

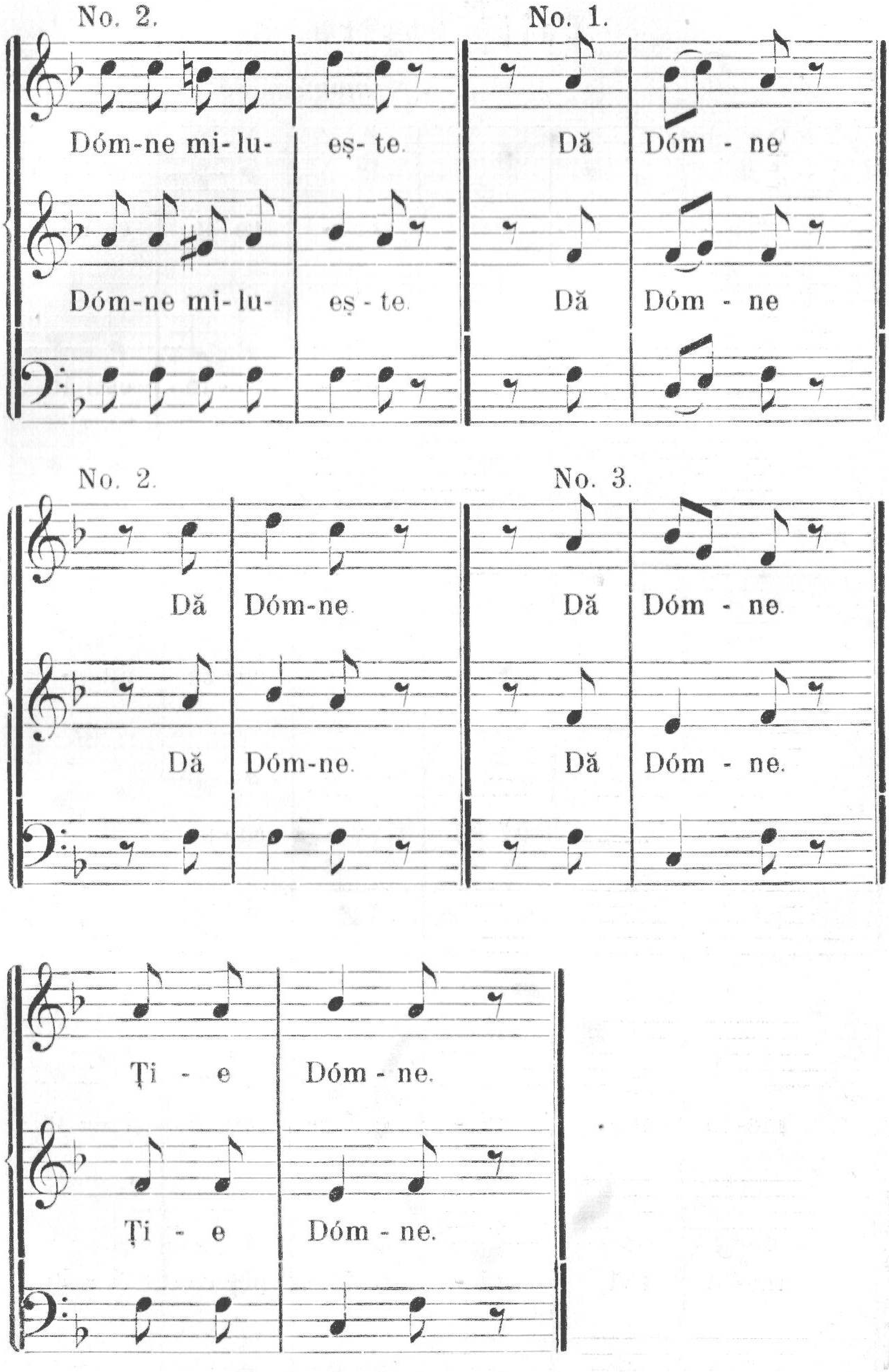

Andante. **Pre toți și pre tóte.** *de G. Jonescu.*
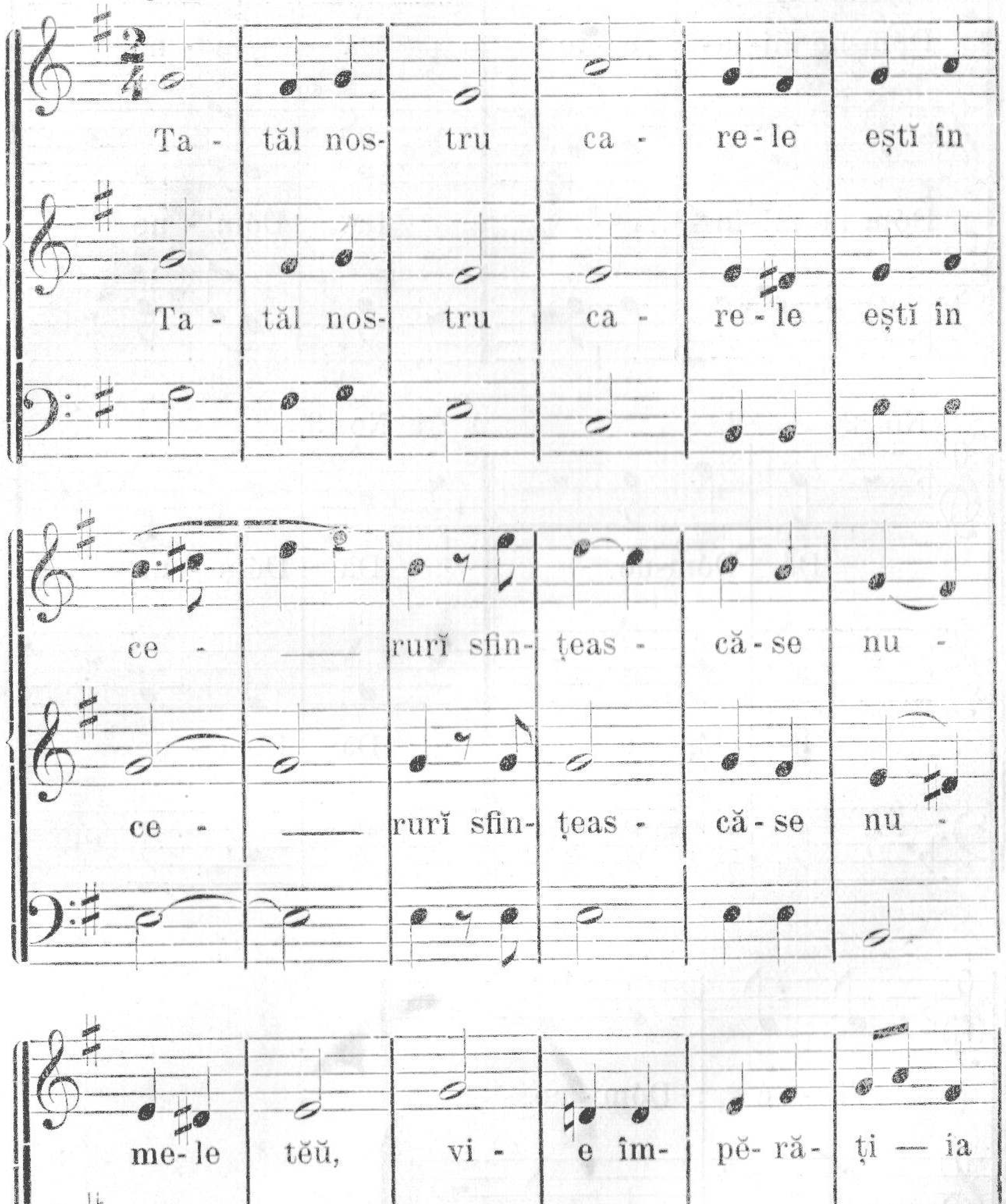

No. 1.

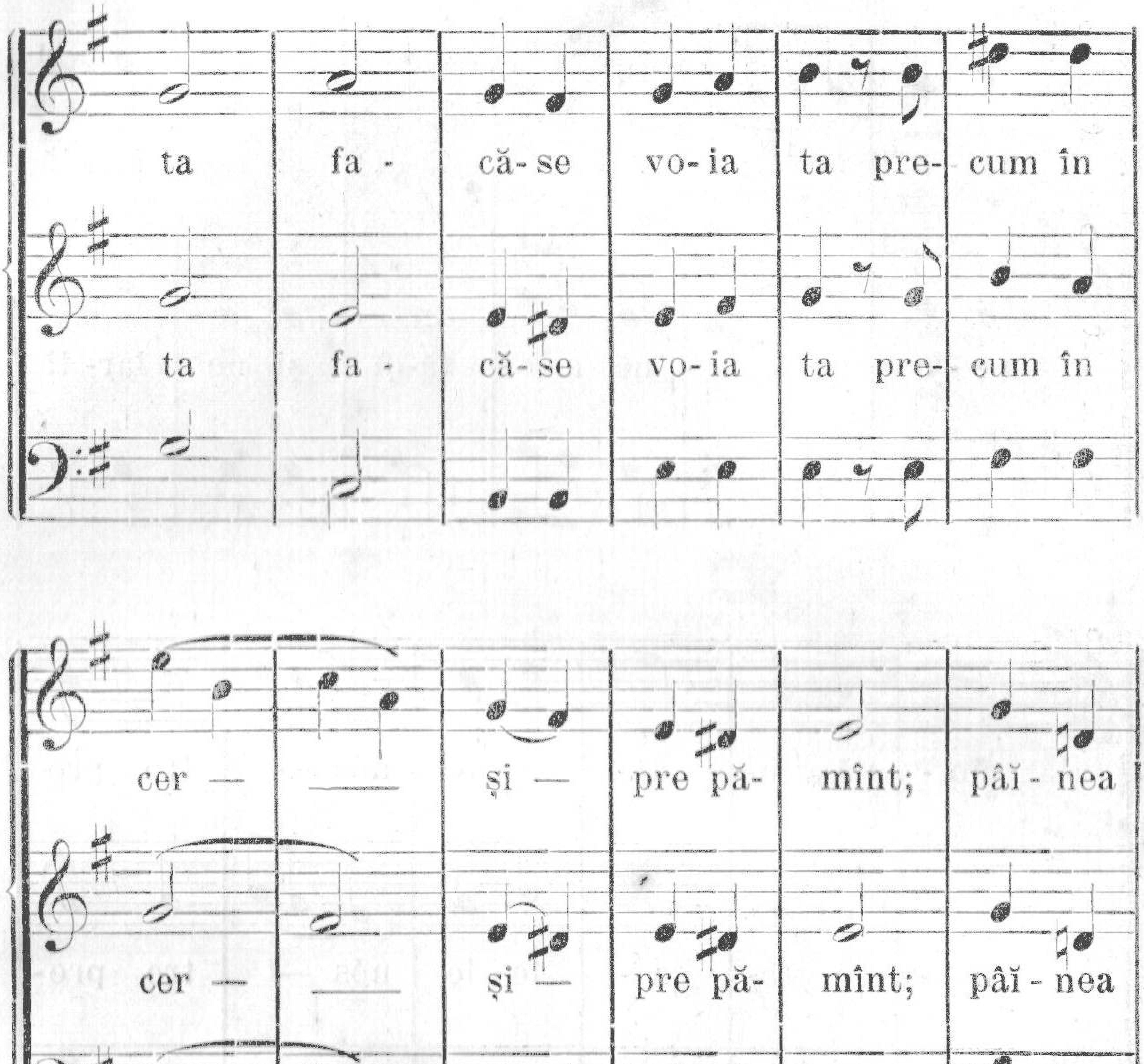

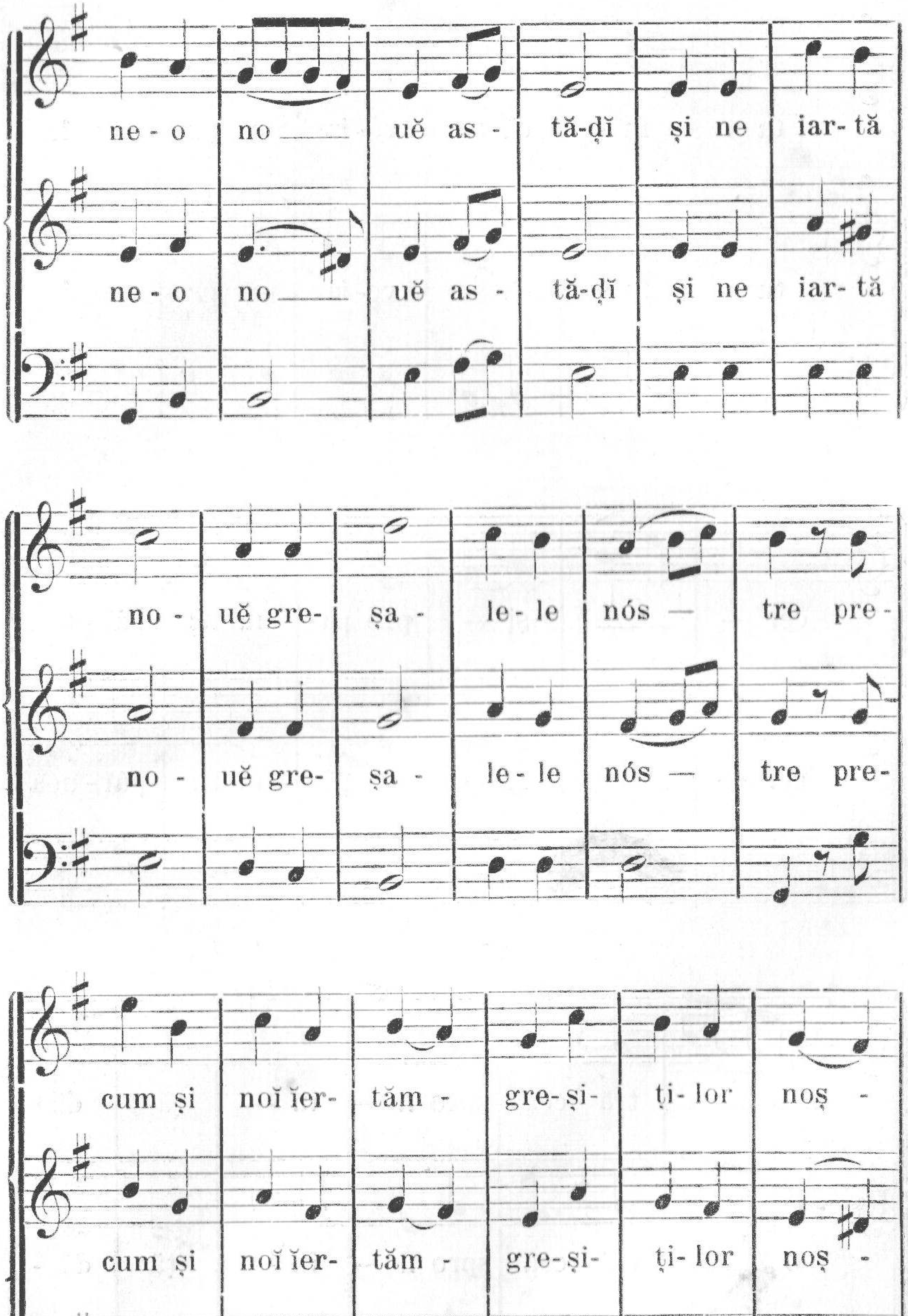

No. 2.
No. 1.
Dóm-ne mi-lu- eș- te. Dă Dóm - ne
Dóm-ne mi-lu- eș - te. Dă Dóm - ne
No. 2.
No. 3.
Dă Dóm-ne. Dă Dóm - ne.
Dă Dóm-ne. Dă Dóm - ne.
Ți - e Dóm - ne.
Ți - e Dóm - ne.
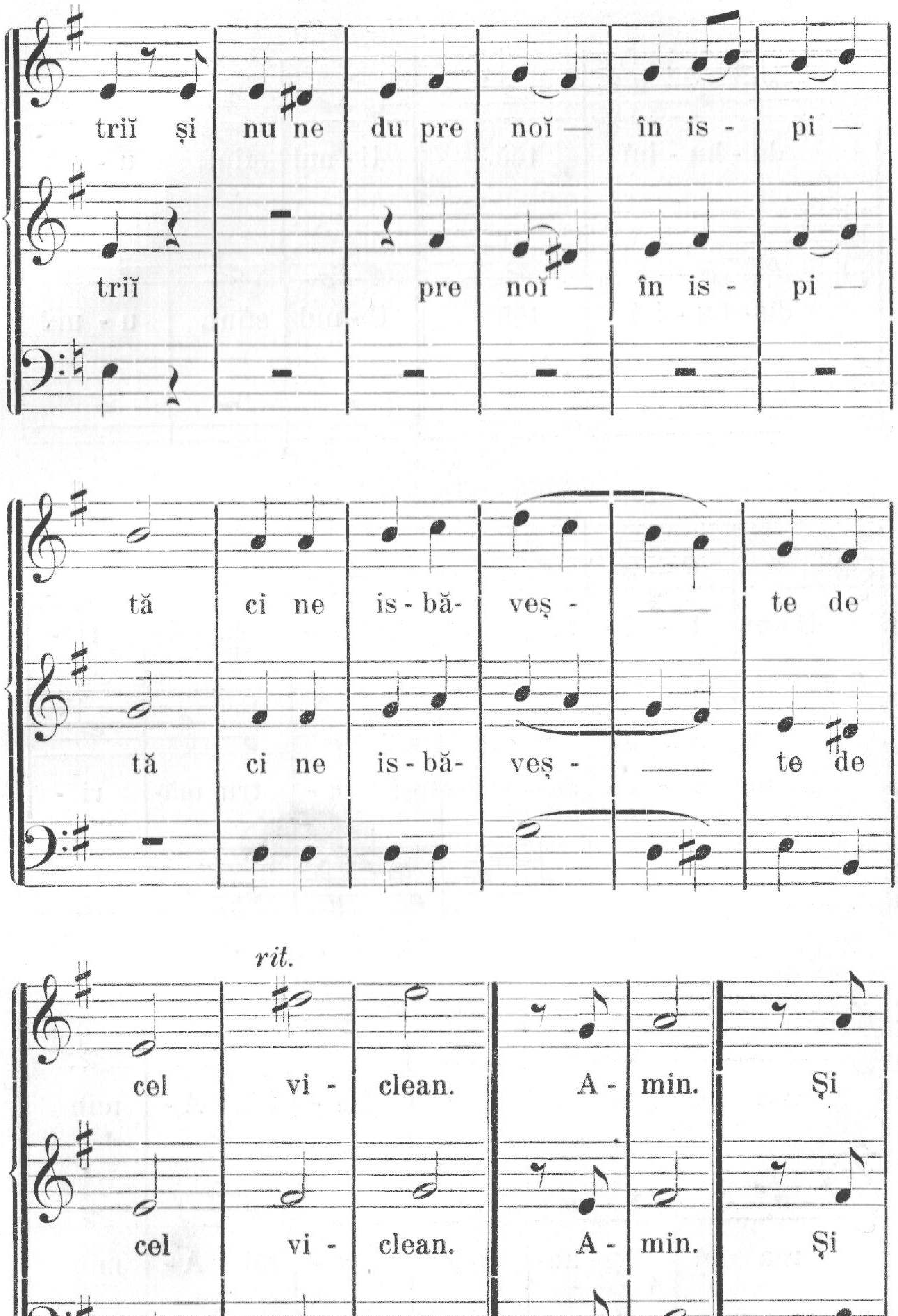
Tatăl nostru.
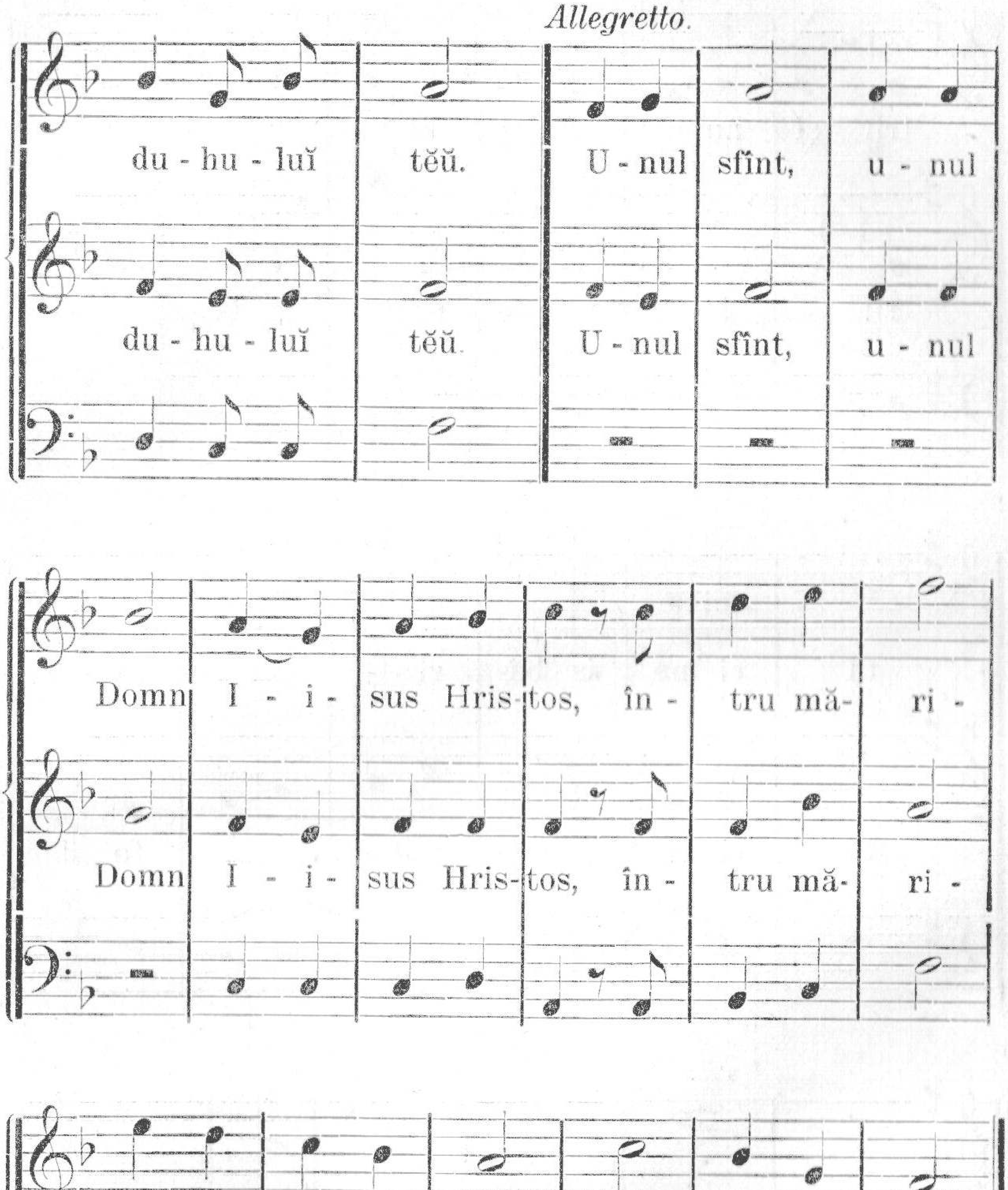
Allegretto. *Armonisat de G. Ionescu.*

ta fa - că- se vo- ia ta pre- cum în
ta fa - că- se vo- ia ta pre- cum în
cer — şi — pre pă- mînt; pâĭ - nea
cer — şi — pre pă- mînt; pâĭ - nea
nós — tră cea spre fi — in — ţă dă -
nos — tră cea spre fi — in — ţă dă -

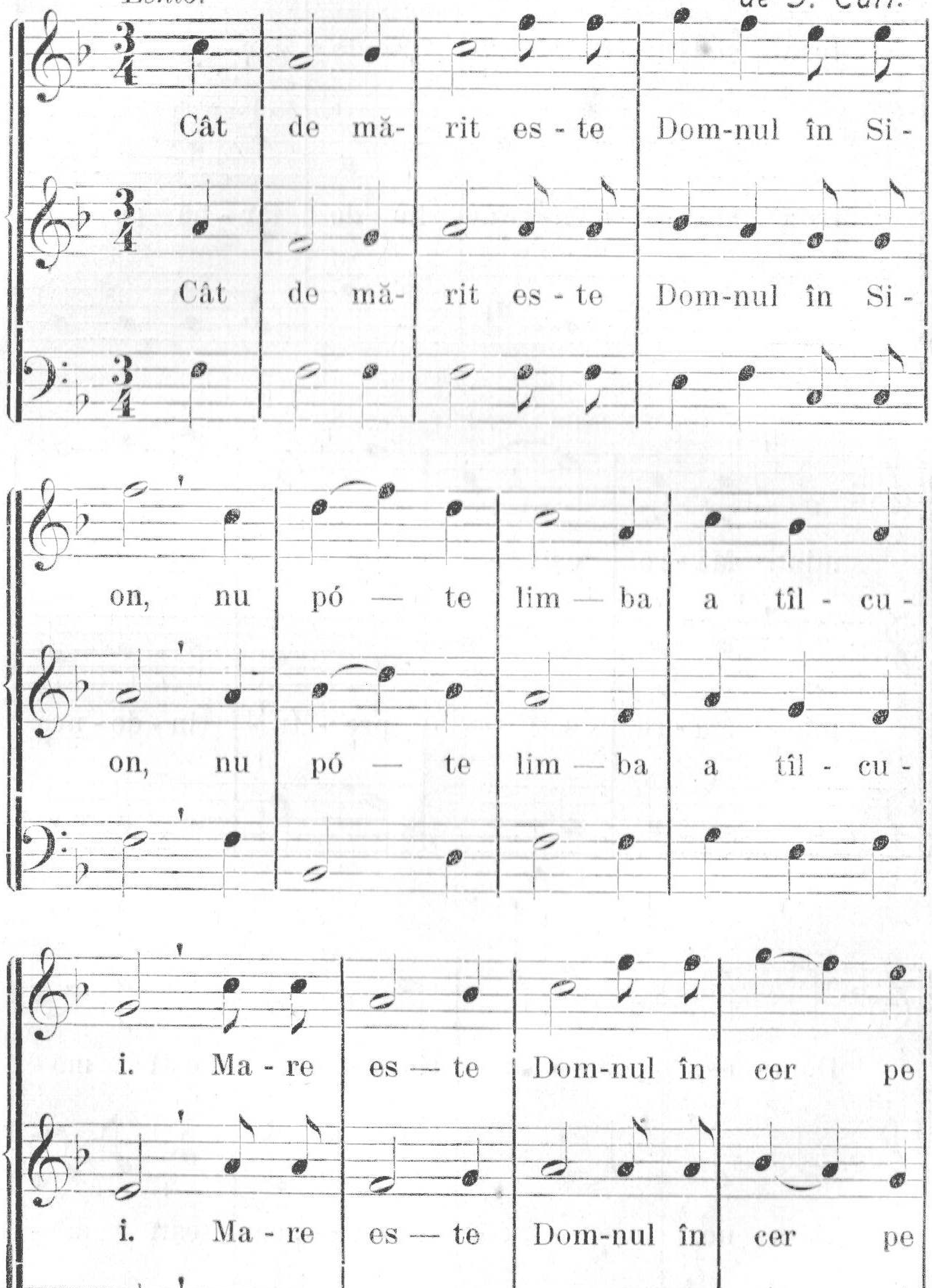

ne - o no uĕ as - tă-ḑĭ și ne iar- tă
ne - o no uĕ as - tă-ḑĭ și ne iar- tă
no - uĕ gre- șa - le- le nós — tre pre -
no - uĕ gre- șa - le - le nós — tre pre-
cum și noĭ ĭer- tăm - gre- și- ți- lor noș -
cum și noĭ ĭer- tăm - gre- și- ți- lor noș -

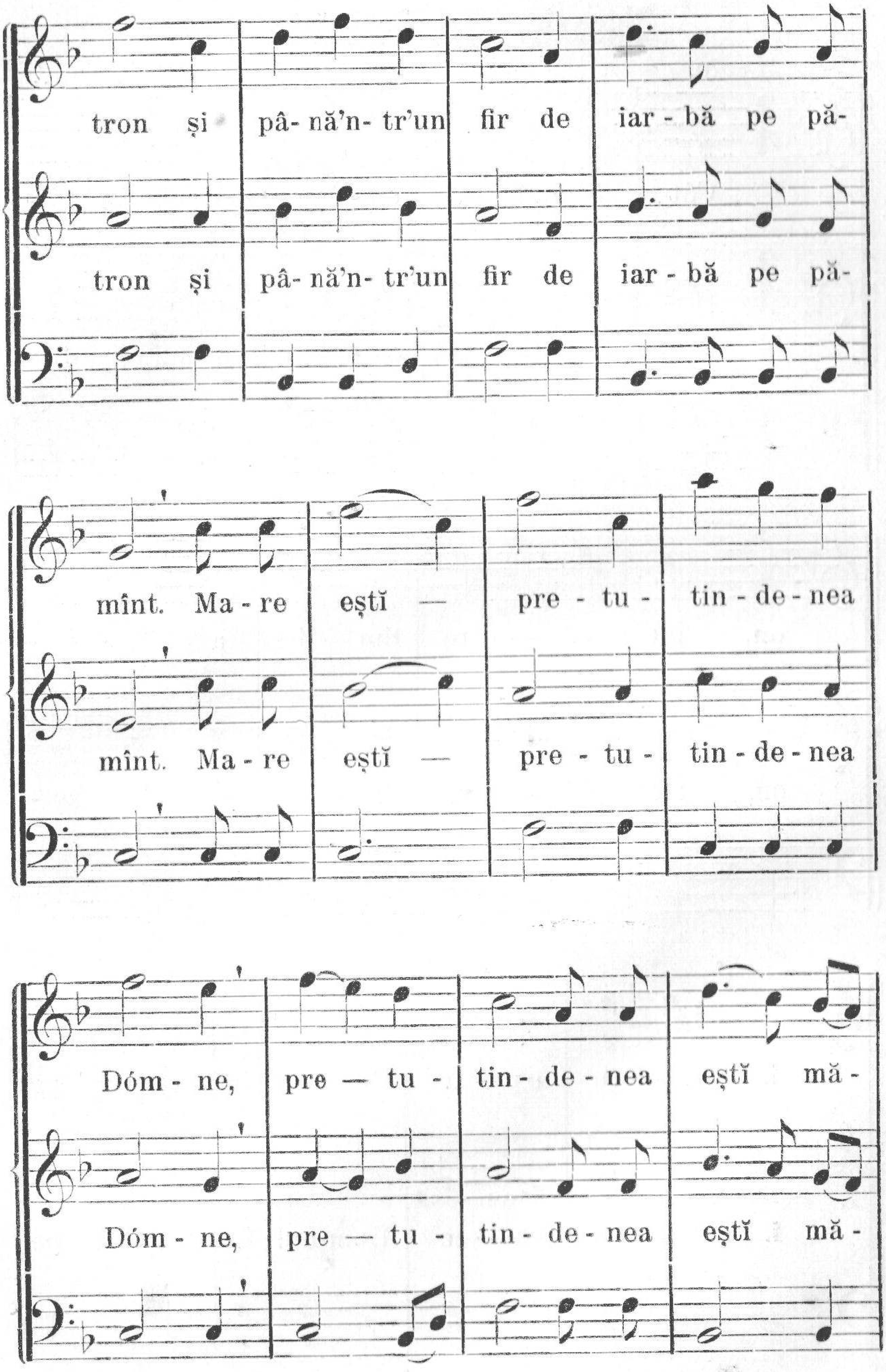

triĭ și nu ne du pre noĭ — în is - pi —
triĭ pre noĭ — în is - pi —
tă ci ne is - bă- veș - —— te de
tă ci ne is - bă- veș - —— te de
rit.
cel vi - clean. A - min. Şi
cel vi - clean. A - min. Şi
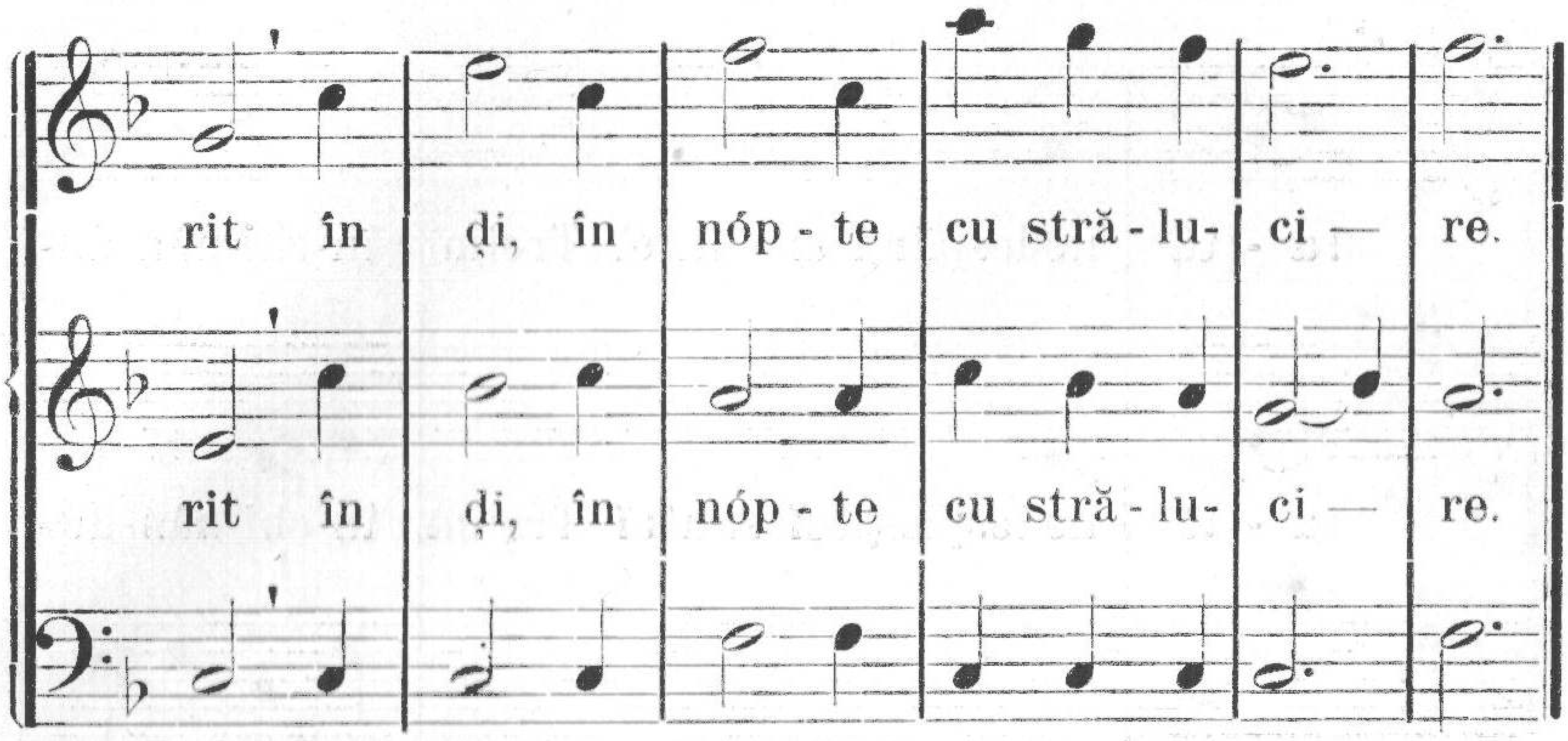

Allegretto.
du - hu - luĭ tĕŭ. U - nul sfînt, u - nul
du - hu - luĭ tĕŭ. U - nul sfînt, u - nul
Domn I - i - sus Hris-tos, în - tru mă- ri -
Domn I - i - sus Hris-tos, în - tru mă- ri -
rea luĭ Dum- ne- ḑeŭ Ta - tăl, A - min.
rea luĭ Dum- ne- ḑeŭ Ta - tăl, A - min.

Chinonic. Cât de mărit.

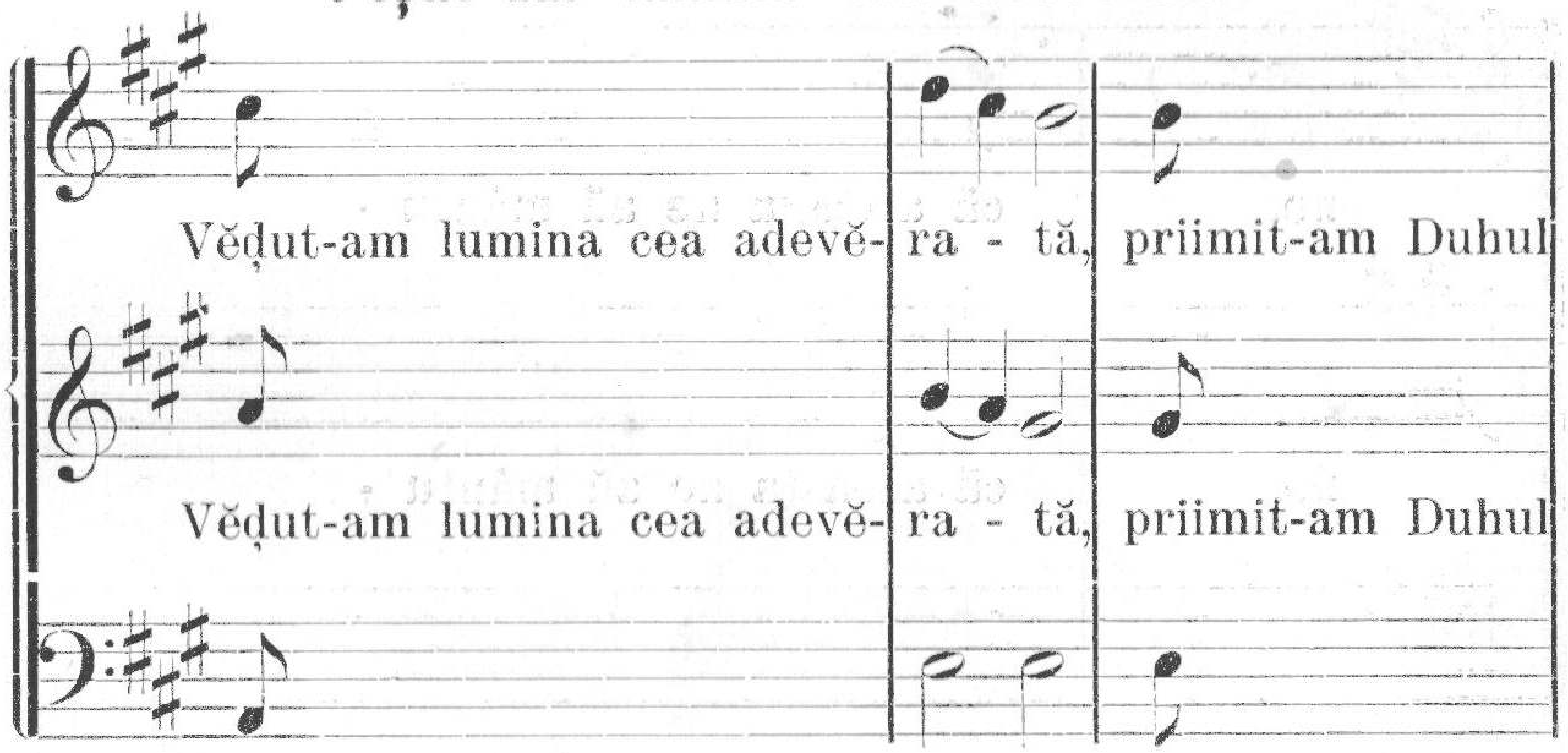
Lento. *de J. Cart.*

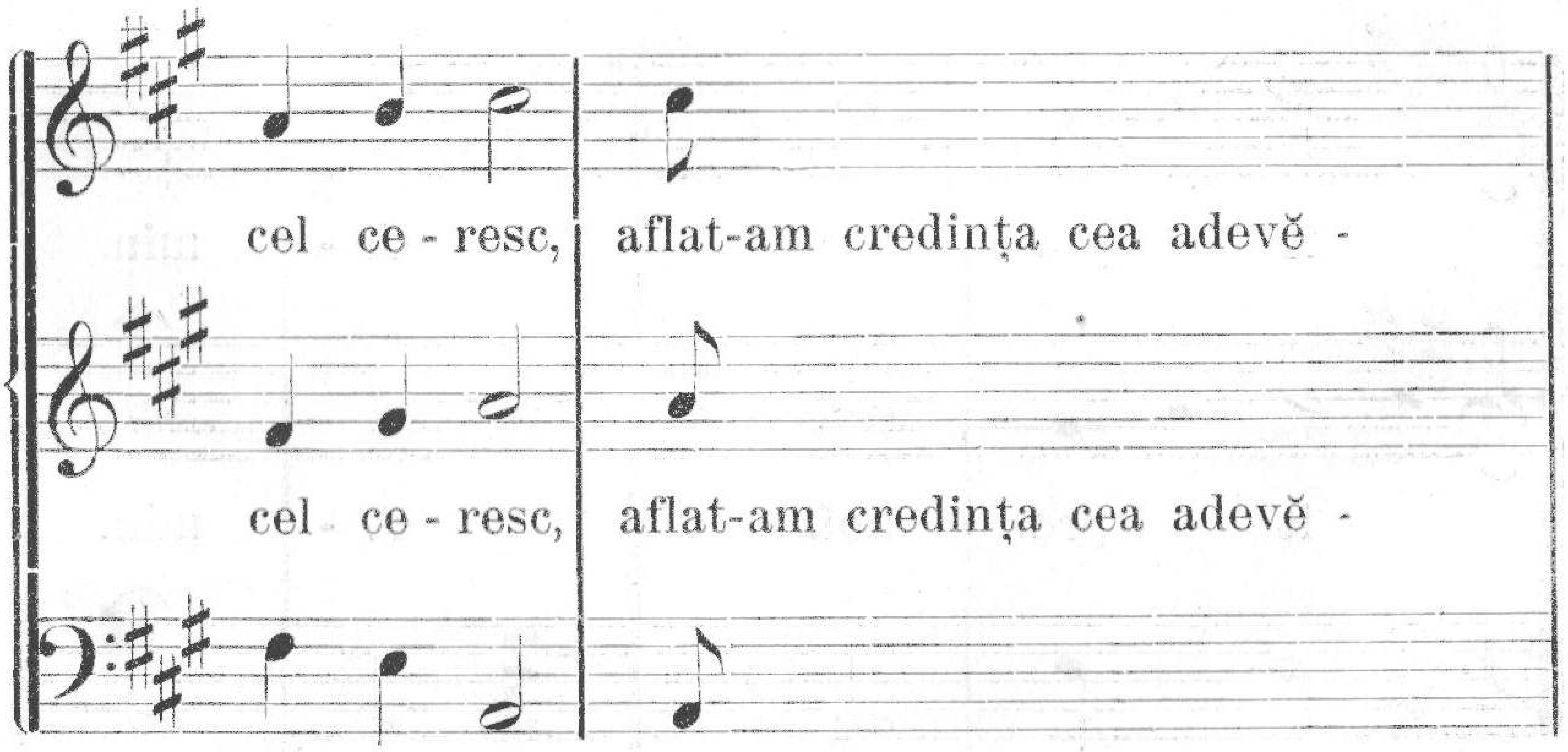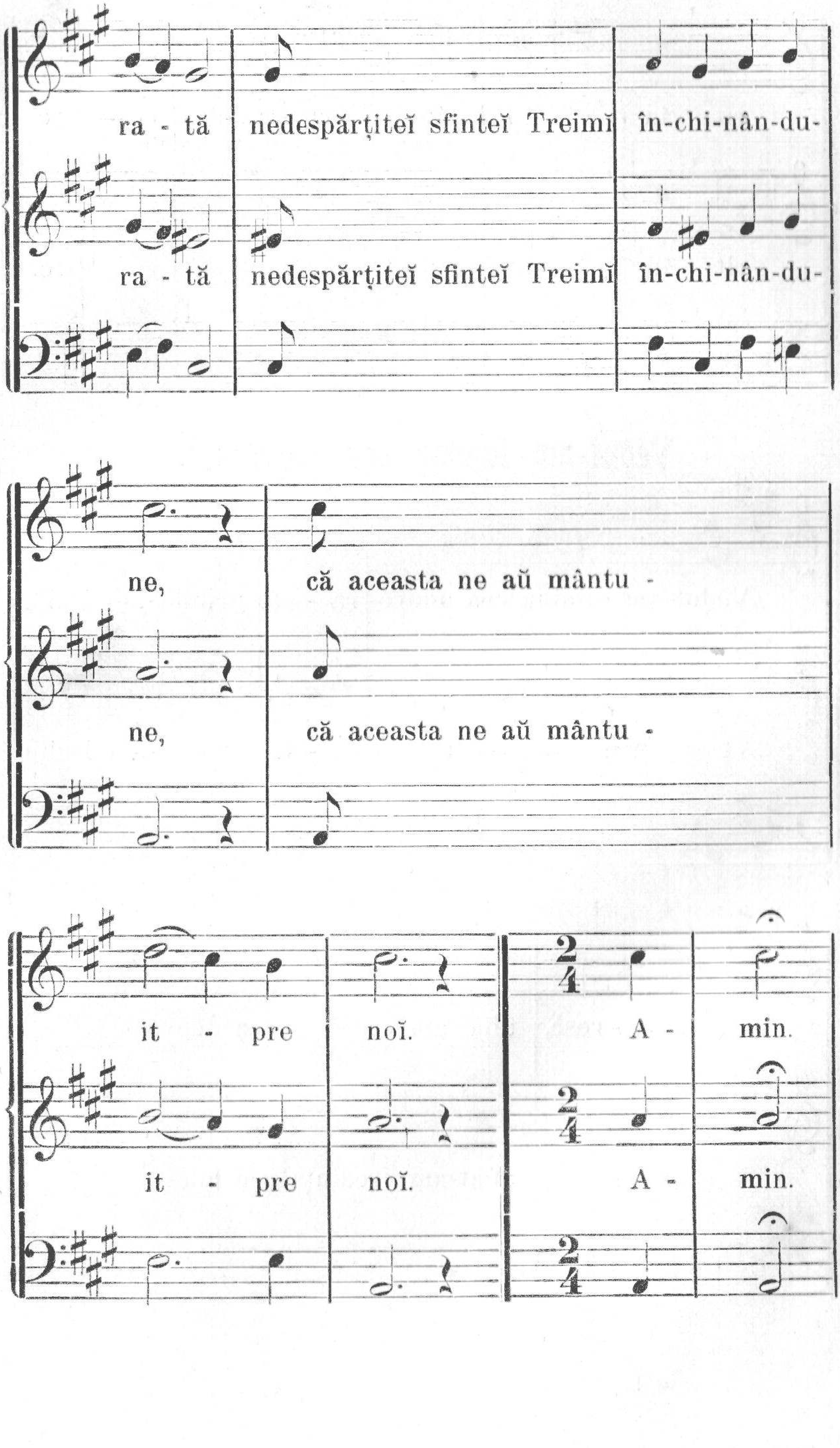

tron și pâ- nă'n- tr'un fir de iar - bă pe pă-
tron și pâ- nă'n- tr'un fir de iar - bă pe pă-
mînt. Ma - re ești — pre - tu - tin - de - nea
mînt. Ma - re ești — pre - tu - tin - de - nea
Dóm - ne, pre — tu - tin - de - nea ești mă -
Dóm - ne, pre — tu - tin - de - nea ești mă -

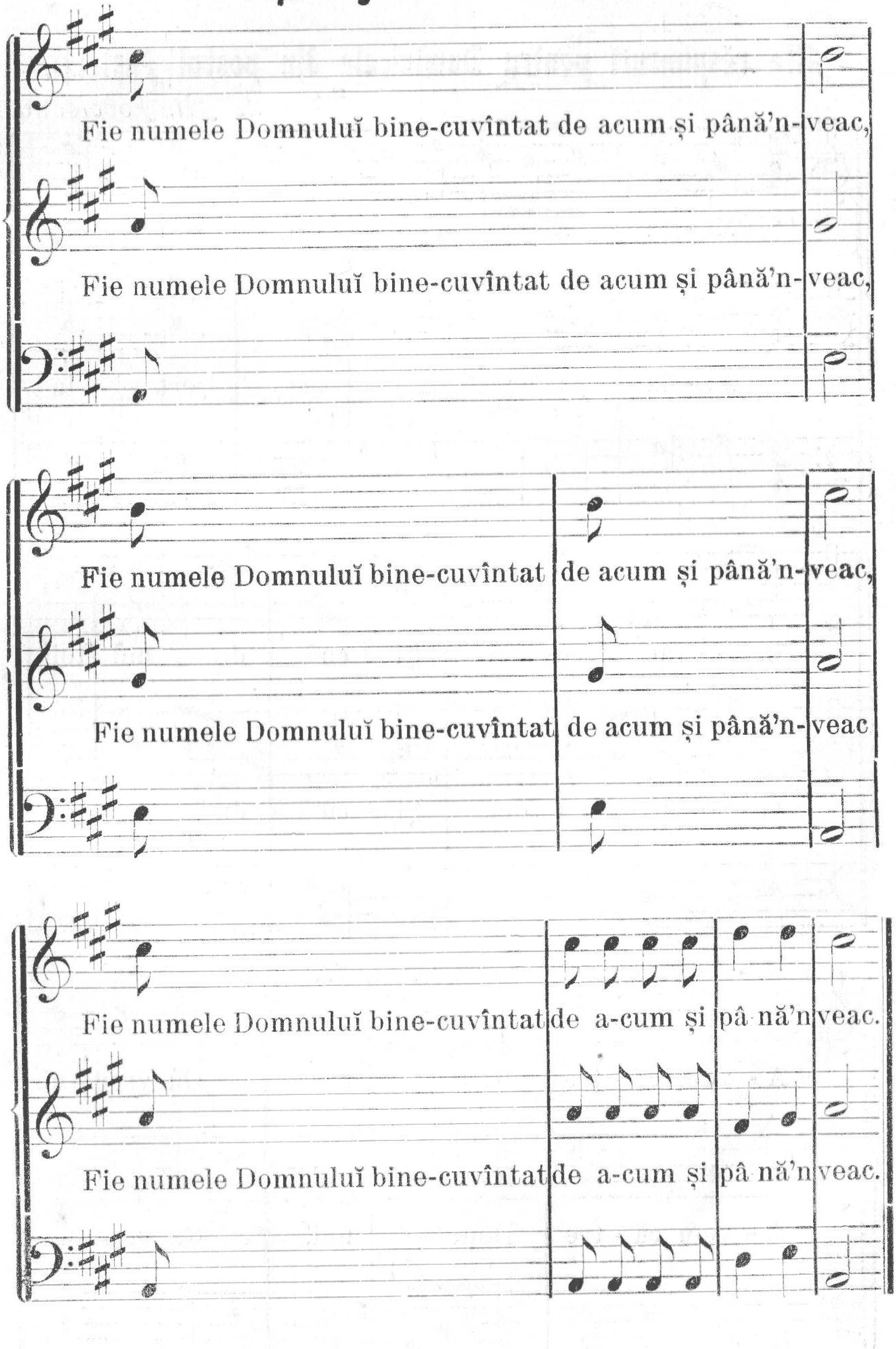
Vĕdut-am lumina cea adevĕrată.

ra - tă nedespărțiteĭ sfinteĭ Treimĭ în-chi-nân-du-
ra - tă nedespărțiteĭ sfinteĭ Treimĭ în-chi-nân-du-
ne, că aceasta ne aŭ mântu -
ne, că aceasta ne aŭ mântu -
it - pre noĭ. A - min.
it - pre noĭ. A - min.

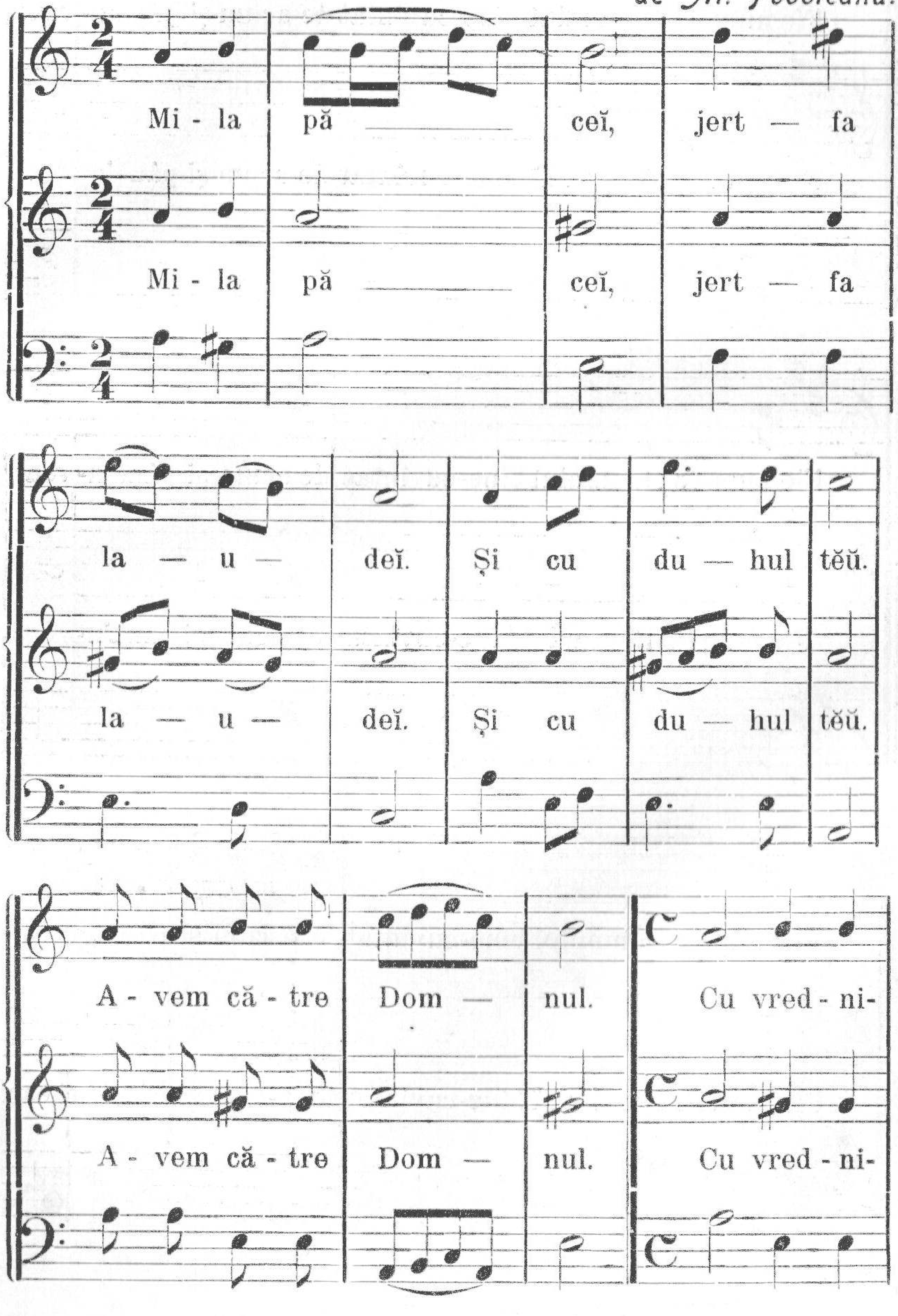
După rugăciunea amvonului.
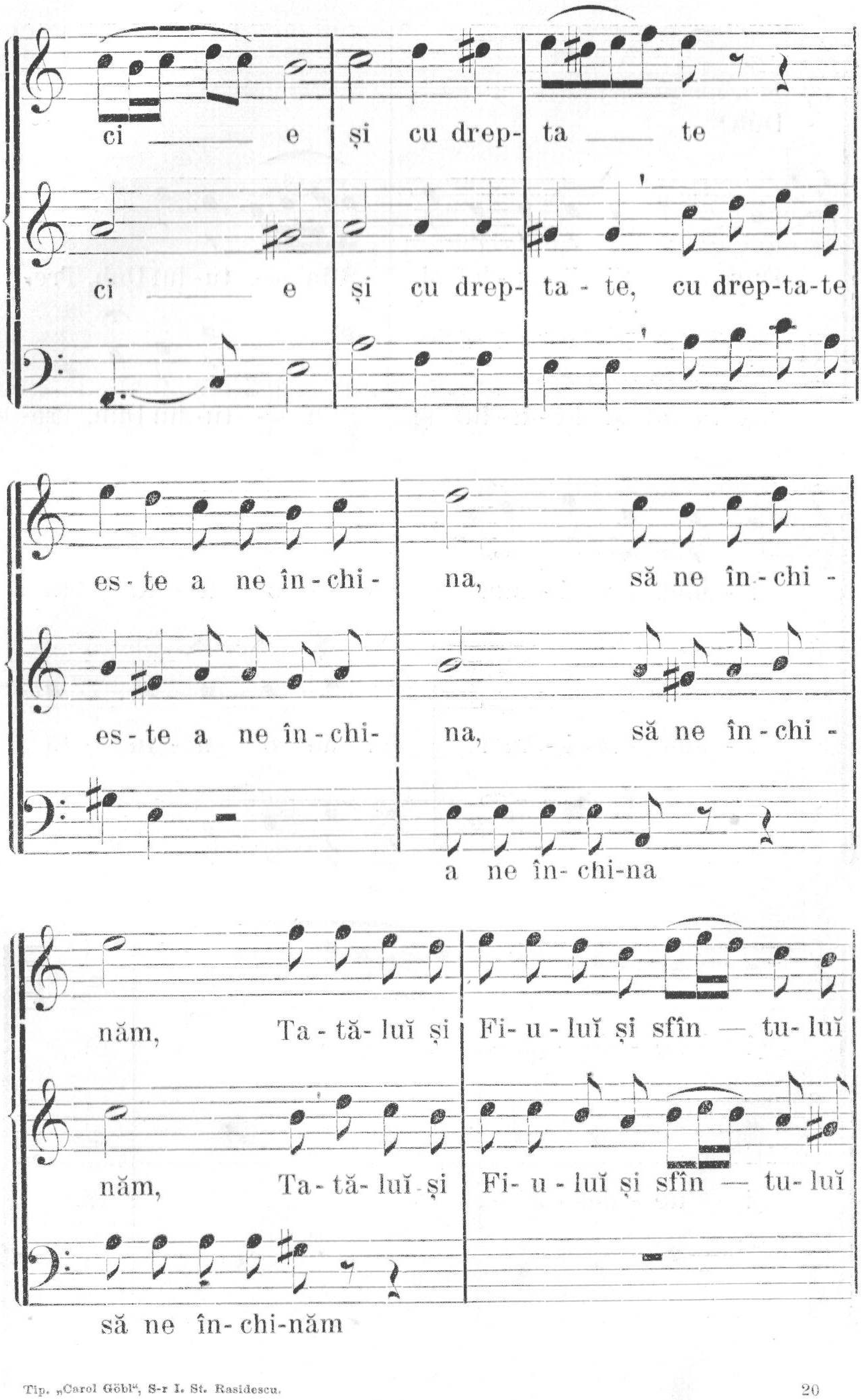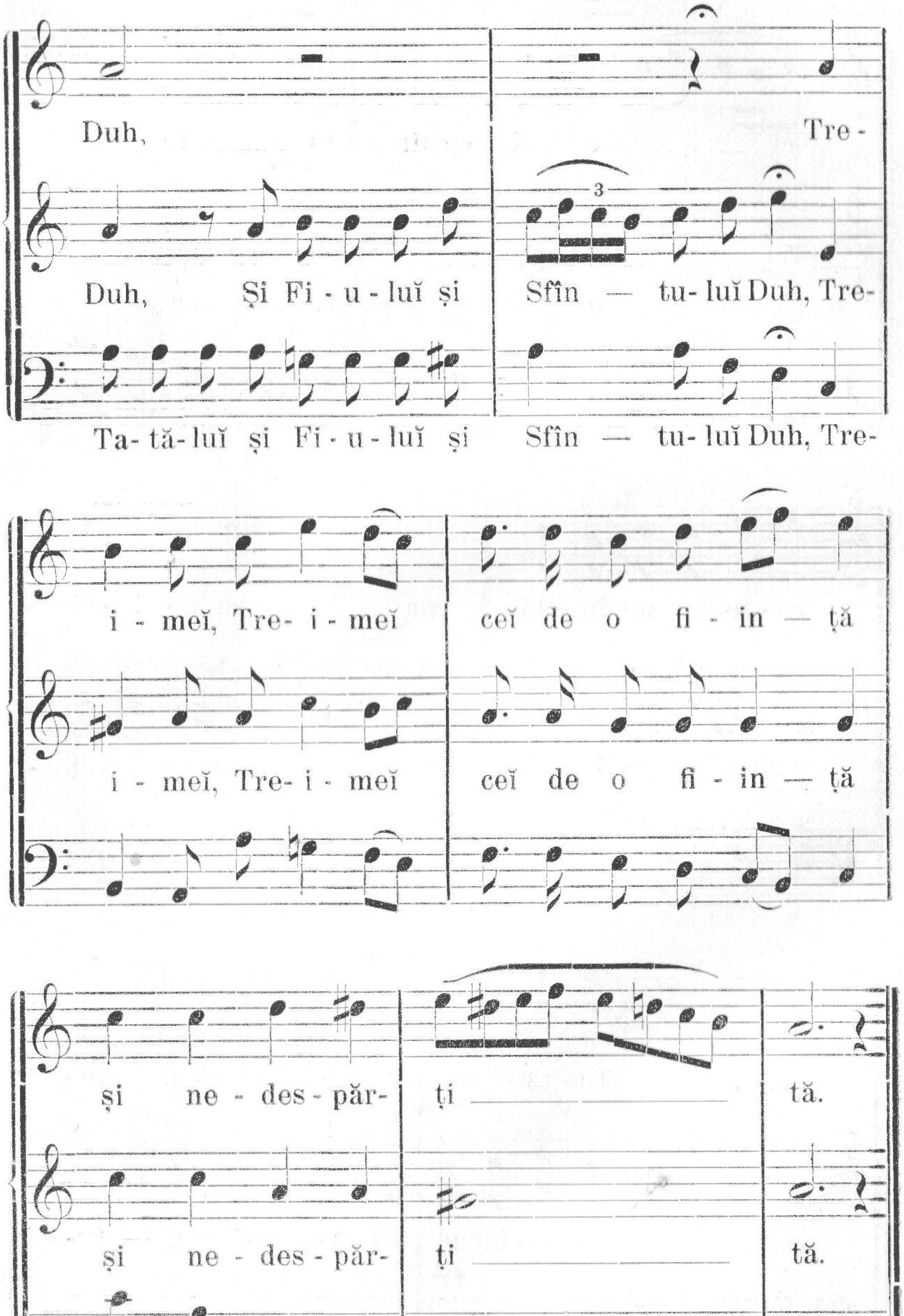

CÂNTARI PENTRU POSTUL MARE
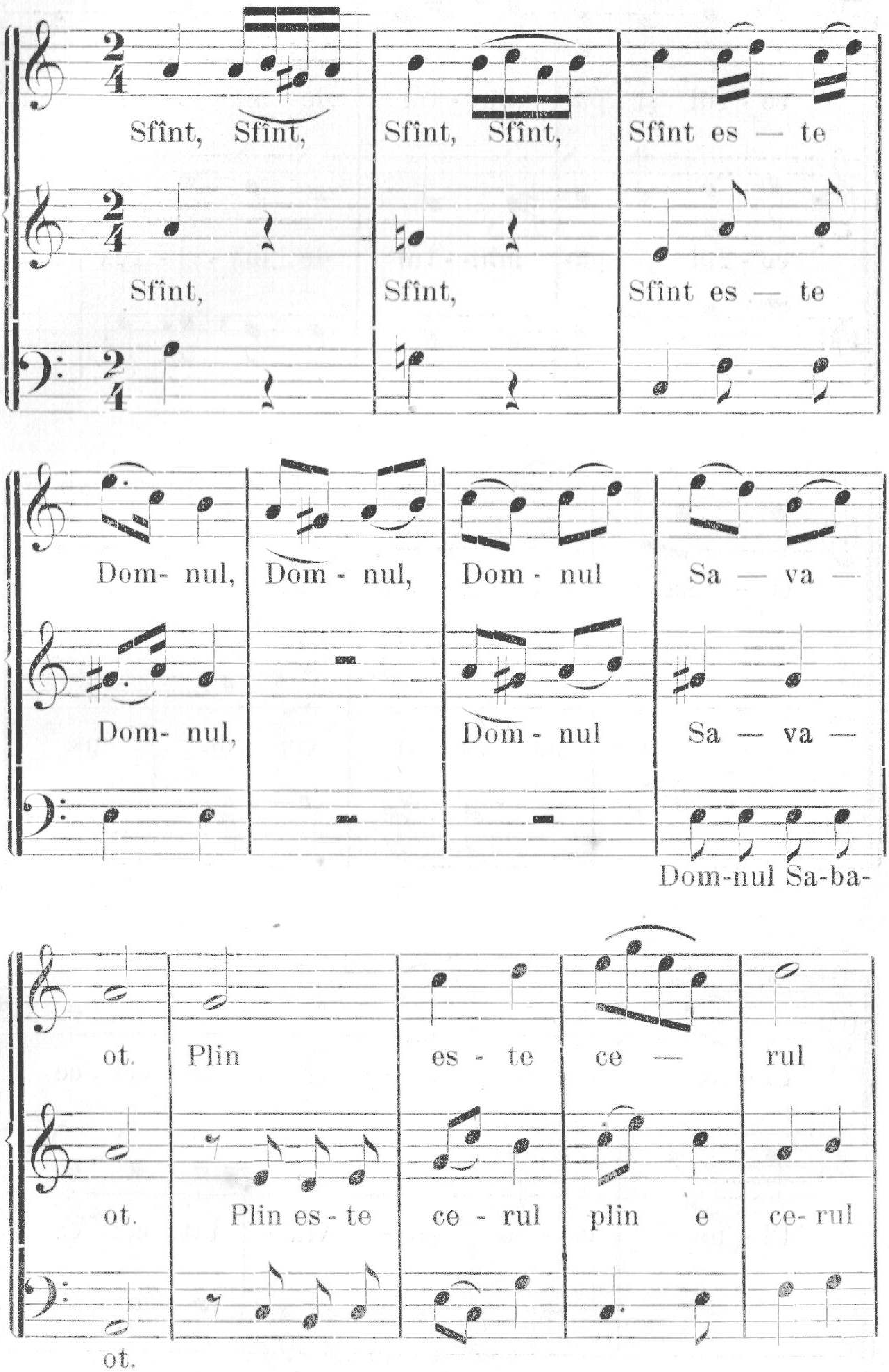
Alte rĕspunsurĭ pentru Duminicele din postul Paştelui.

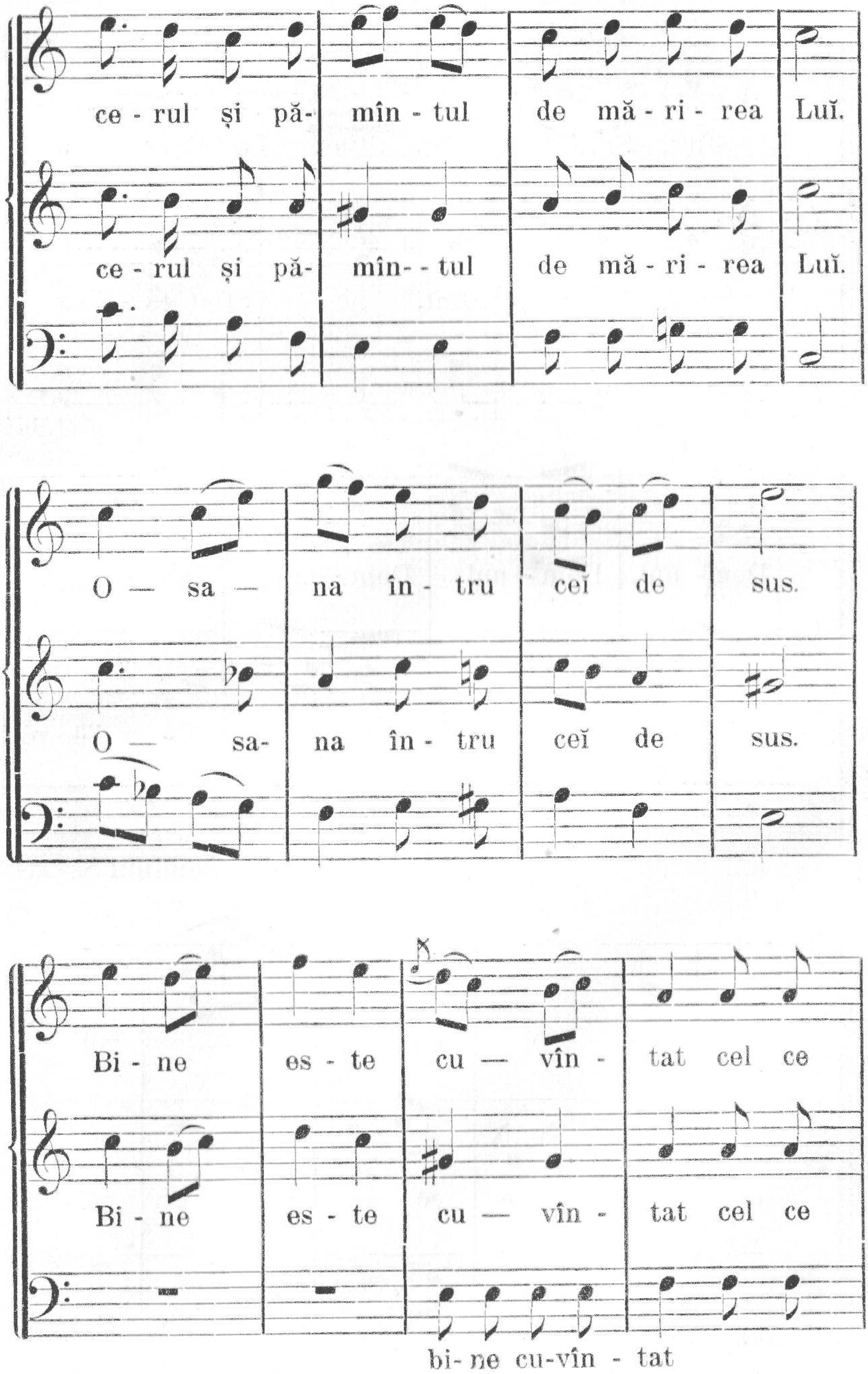
de Al. Podoleanu.

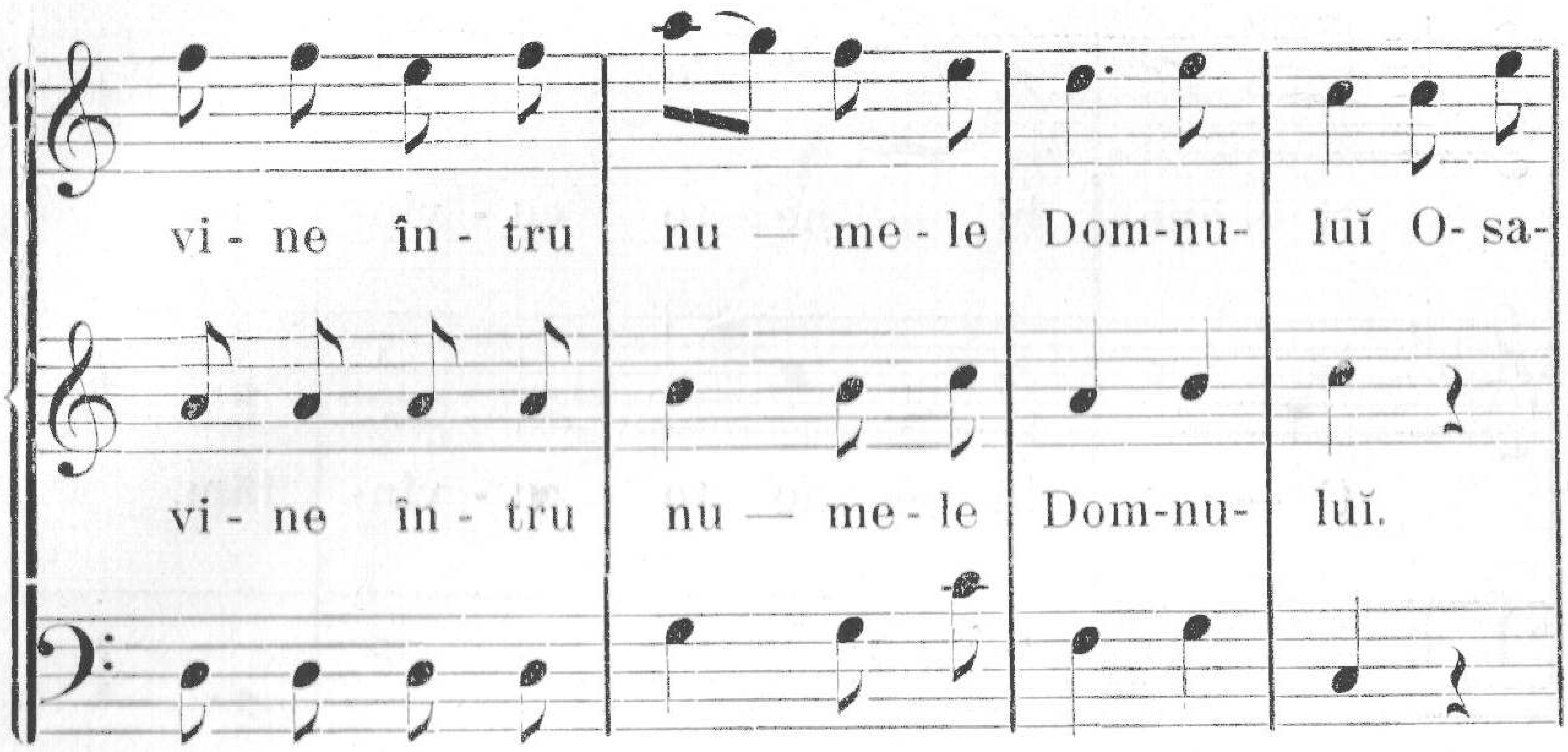

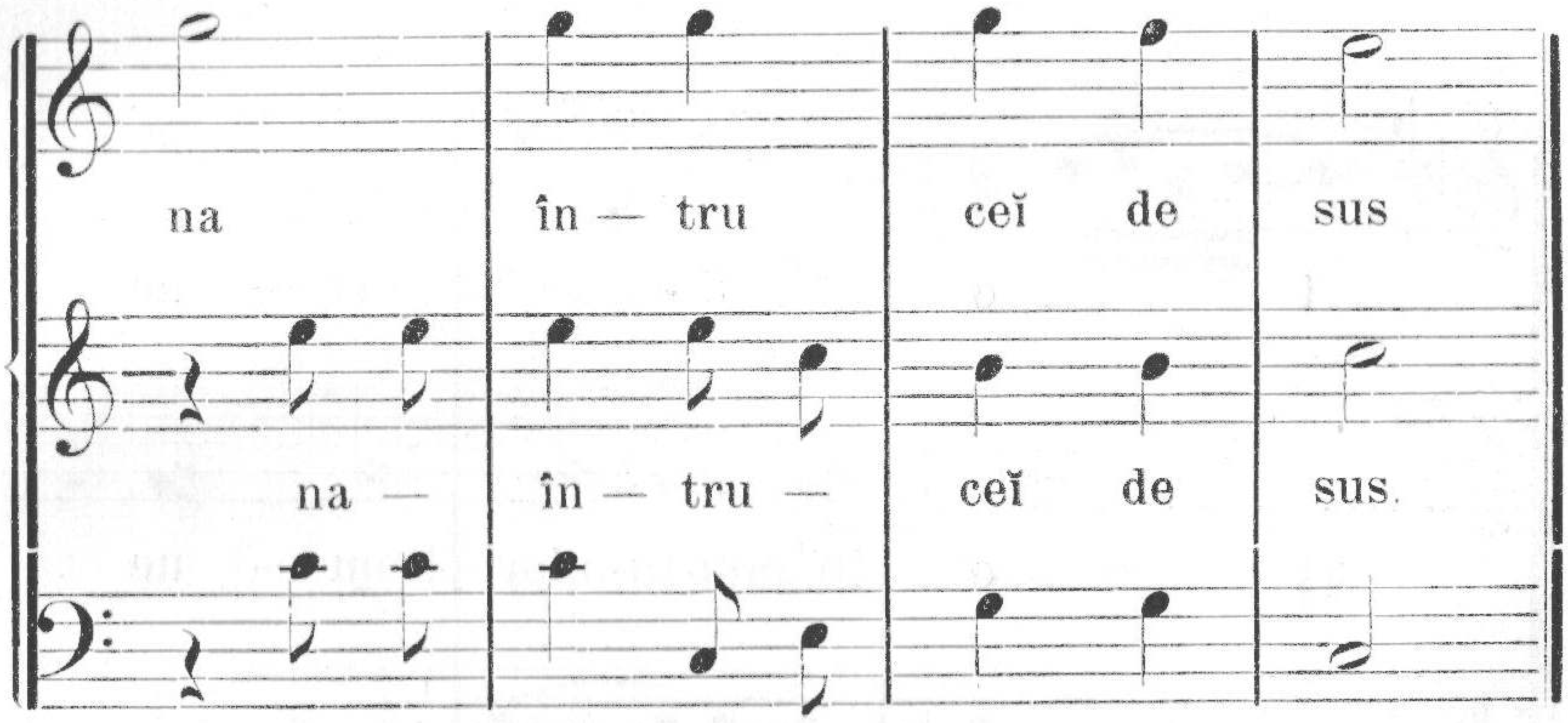

ci — e și cu drep- ta — te
ci — e și cu drep- ta - te, cu drep-ta-te
es - te a ne în - chi - na, să ne în - chi -
es - te a ne în - chi- na, să ne în - chi -
a ne în- chi-na
năm, Ta - tă- luĭ și Fi- u - luĭ și sfîn — tu- luĭ
năm, Ta - tă- luĭ - și Fi- u - luĭ și sfîn — tu- luĭ
să ne în- chi-năm

Duh, Tre-
Duh, Şi Fi - u - luĭ şi Sfîn — tu- luĭ Duh, Tre-
Ta- tă- luĭ şi Fi - u - luĭ şi Sfîn — tu- luĭ Duh, Tre-
i - meĭ, Tre- i - meĭ ceĭ de o fi - in — ţă
i - meĭ, Tre- i - meĭ ceĭ de o fi - in — ţă
şi ne - des - păr- ţi tă.
şi ne - des - păr- ţi tă.

Sfînt, Sfînt, Sfînt, Sfînt, Sfînt es — te
Sfînt, Sfînt, Sfînt es — te
Dom- nul, Dom - nul, Dom - nul Sa — va —
Dom- nul, Dom - nul Sa — va —
Dom-nul Sa-ba-
ot. Plin es - te ce — rul
ot. Plin es - te ce - rul plin e ce- rul
ot.
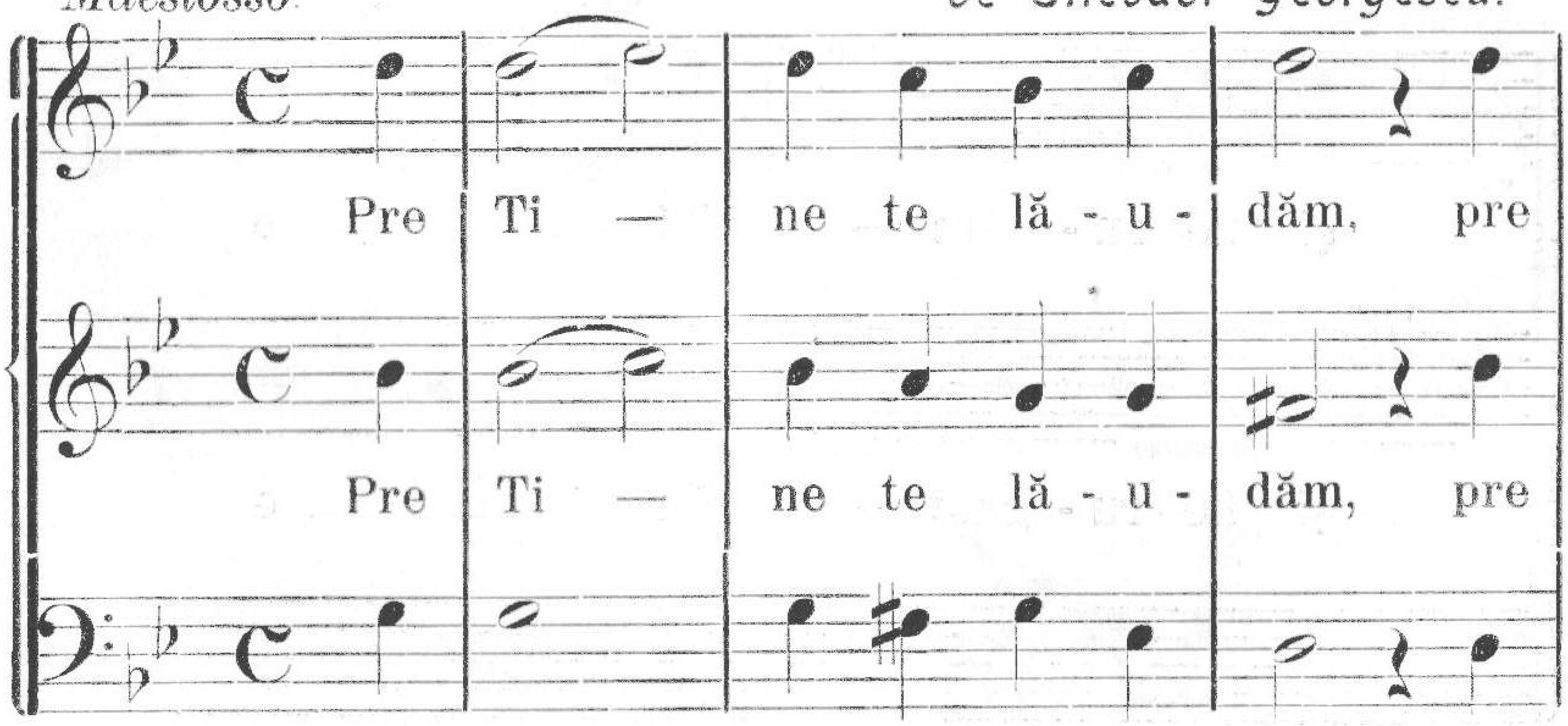

ce - rul și pă- mîn - tul de mă - ri - rea Luĭ.
ce - rul și pă- mîn- - tul de mă - ri - rea Luĭ.
O — sa — na în - tru ceĭ de sus.
O — sa- na în - tru ceĭ de sus.
Bi - ne es - te cu — vîn - tat cel ce
Bi - ne es - te cu — vîn - tat cel ce
bi- ne cu-vîn - tat

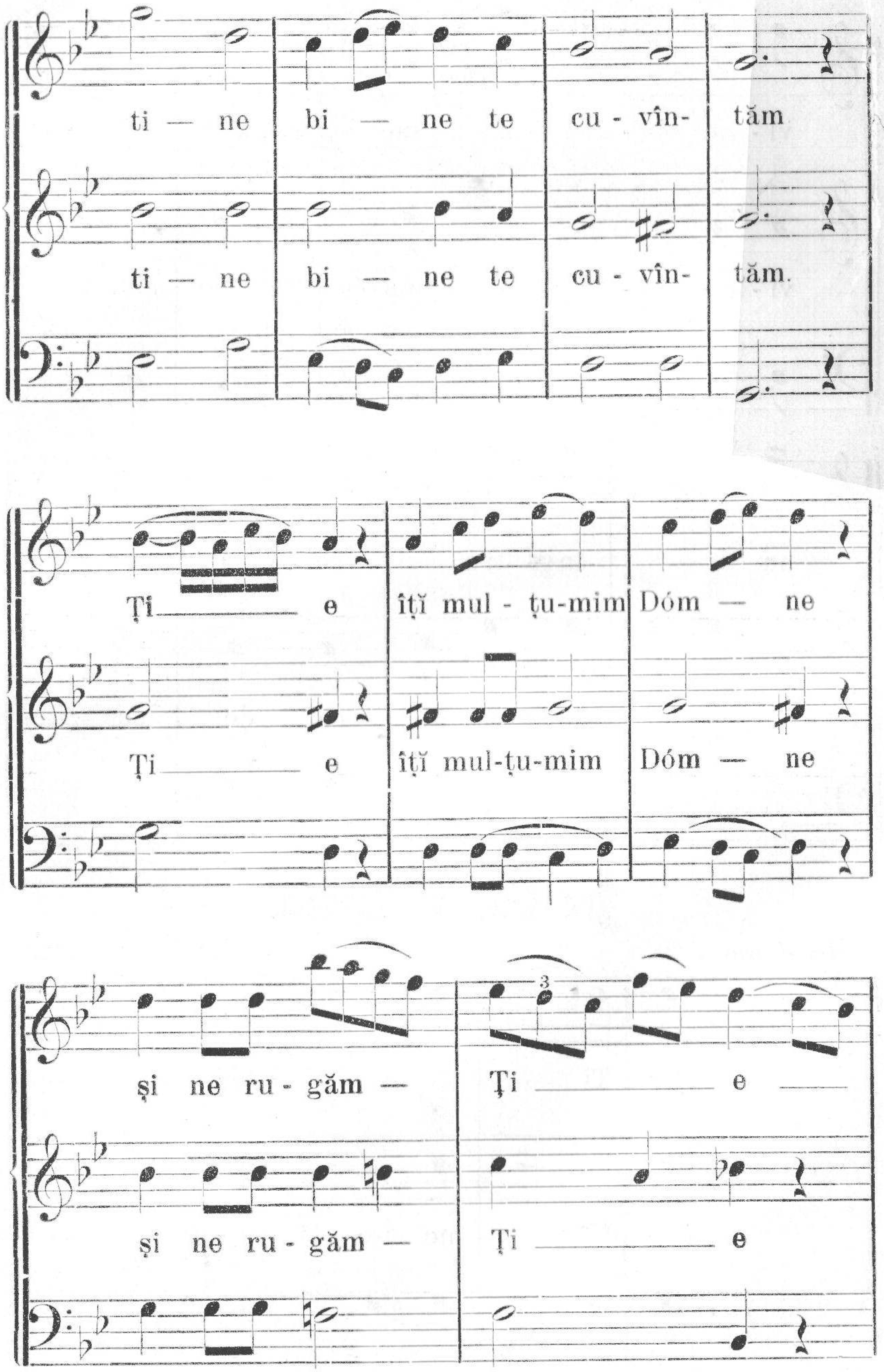

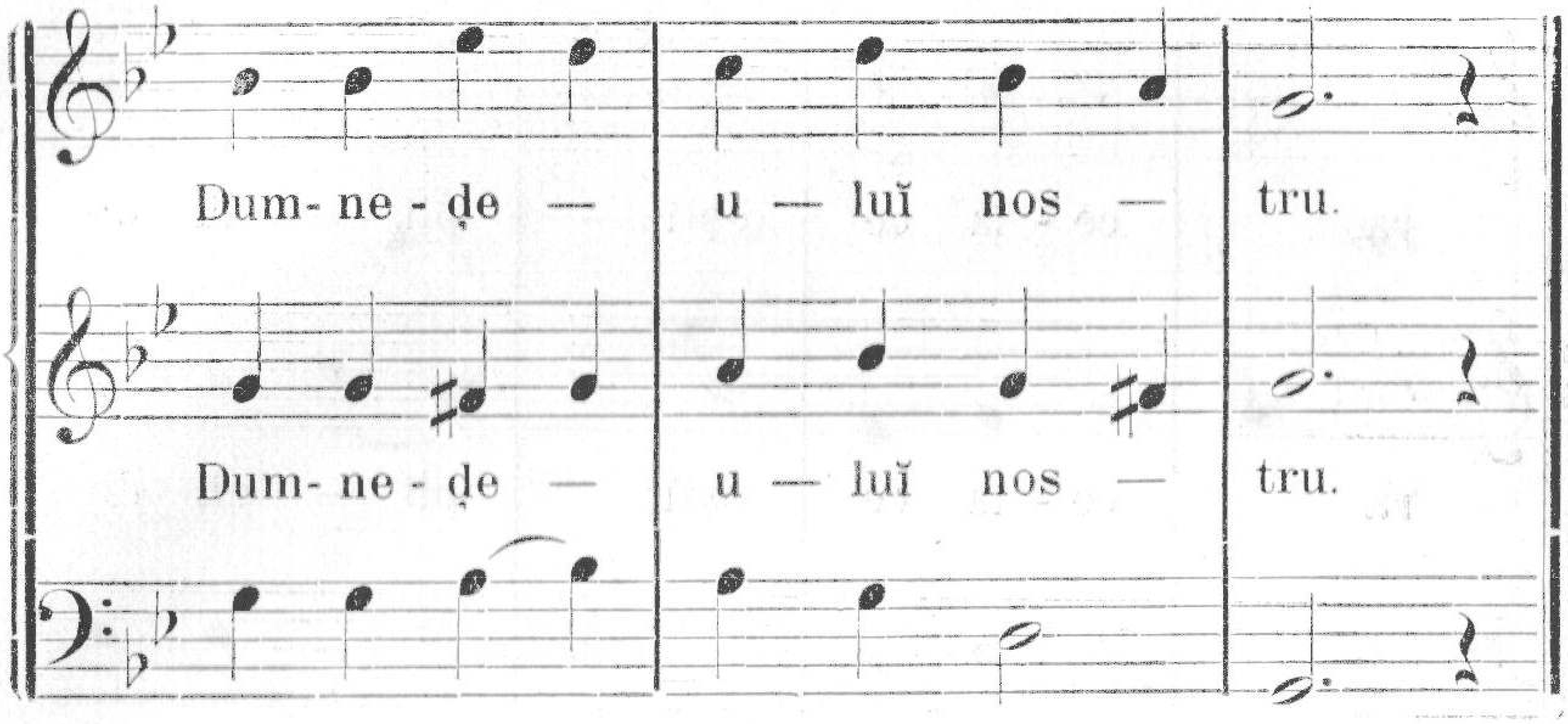

Pre Tine te lăudăm.

Maestosso. *de Theodor Georgescu.*
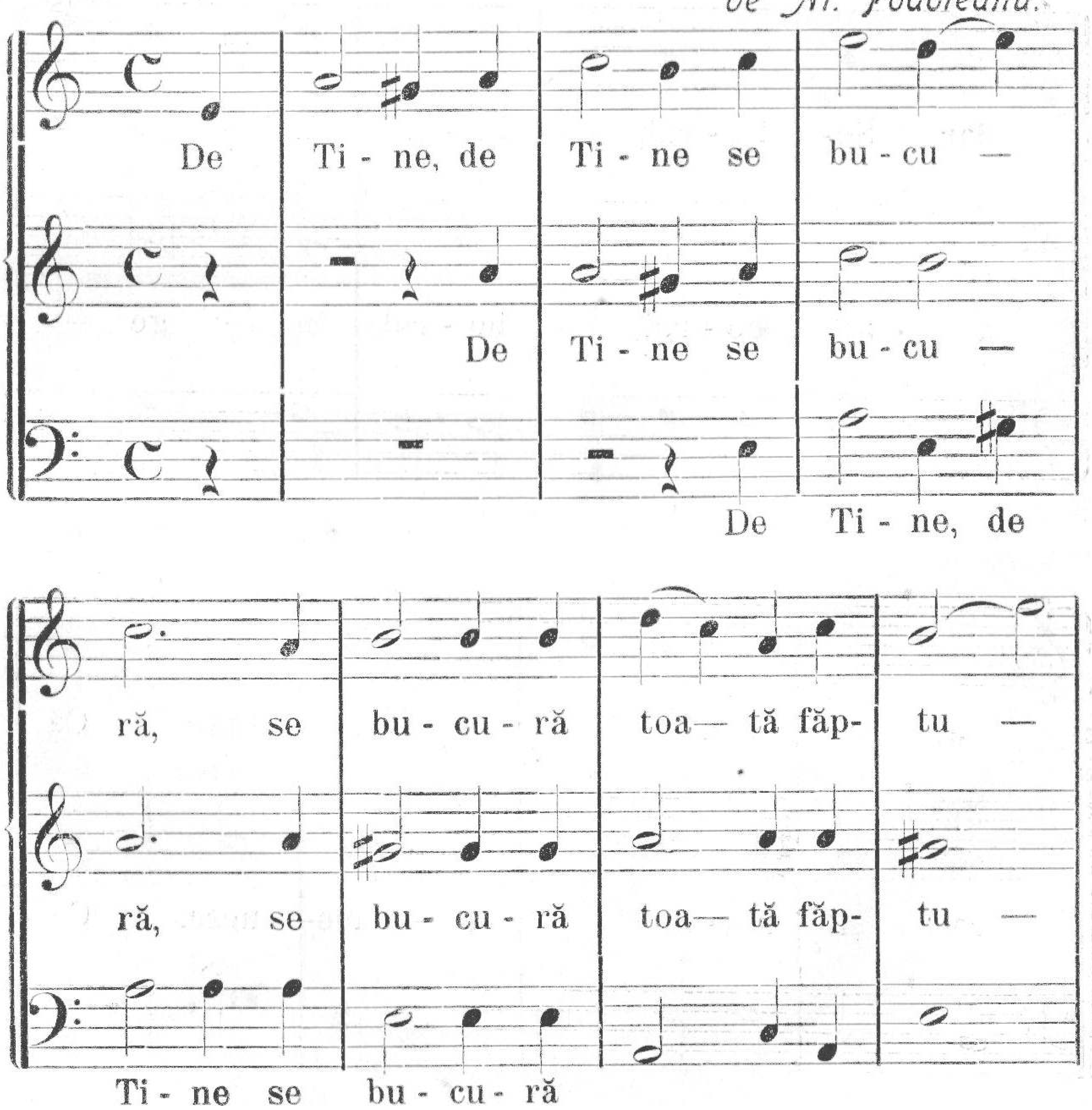

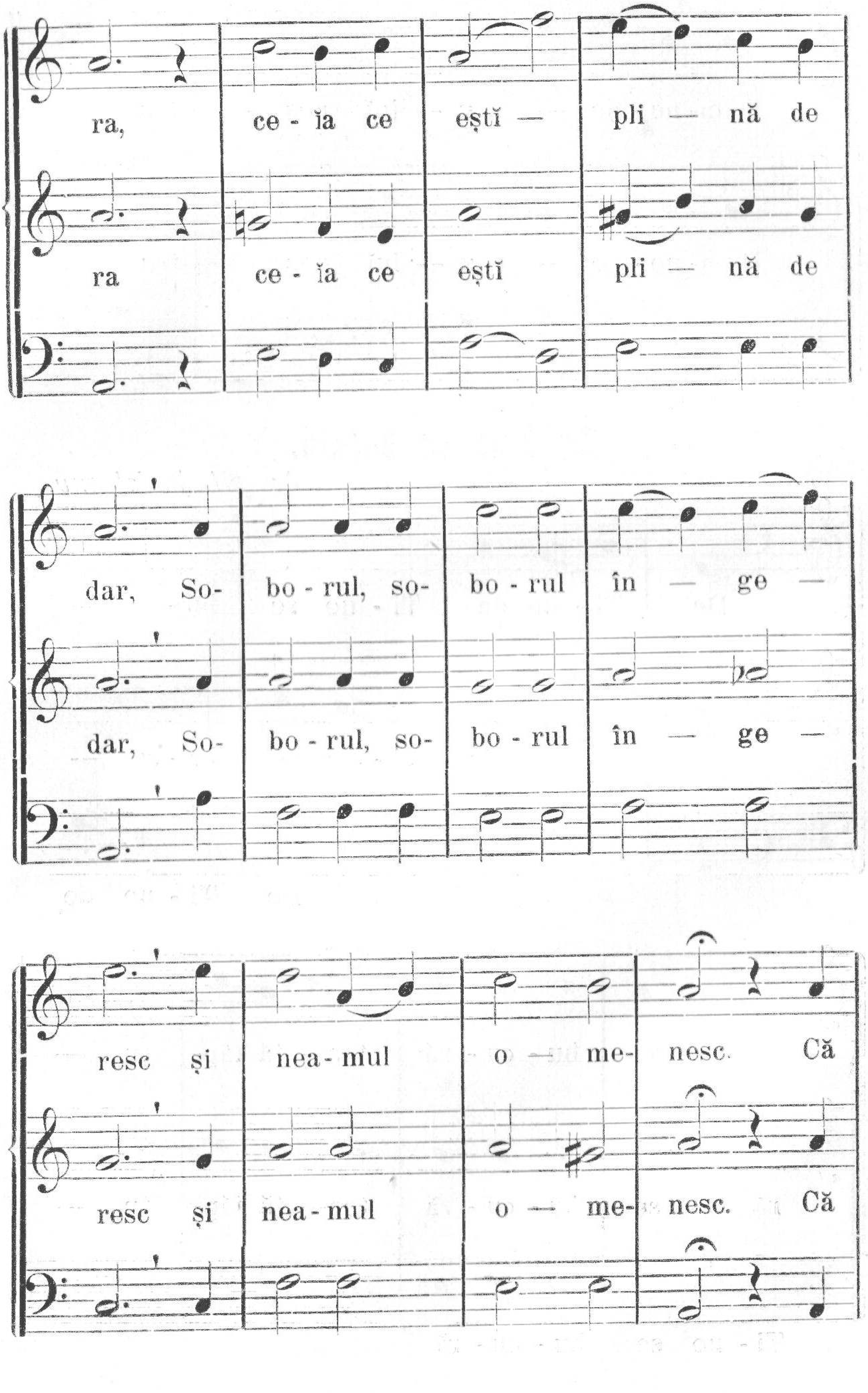

ti — ne bi — ne te cu - vîn- tăm
ti — ne bi — ne te cu - vîn- tăm.
Ți e îți mul - țu-mim Dóm — ne
Ți e îți mul-țu-mim Dóm — ne
și ne ru - găm — Ți e
și ne ru - găm — Ți e
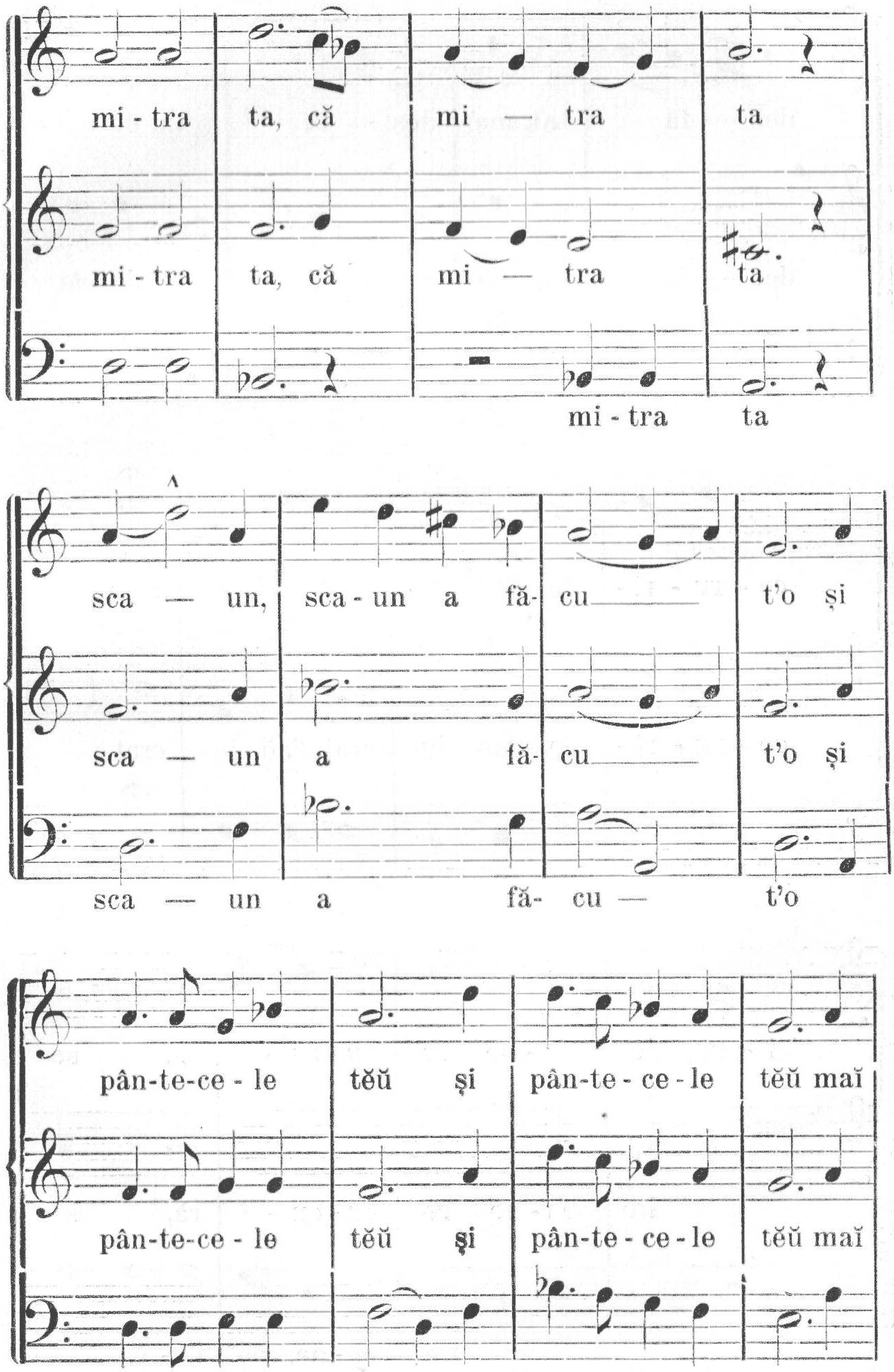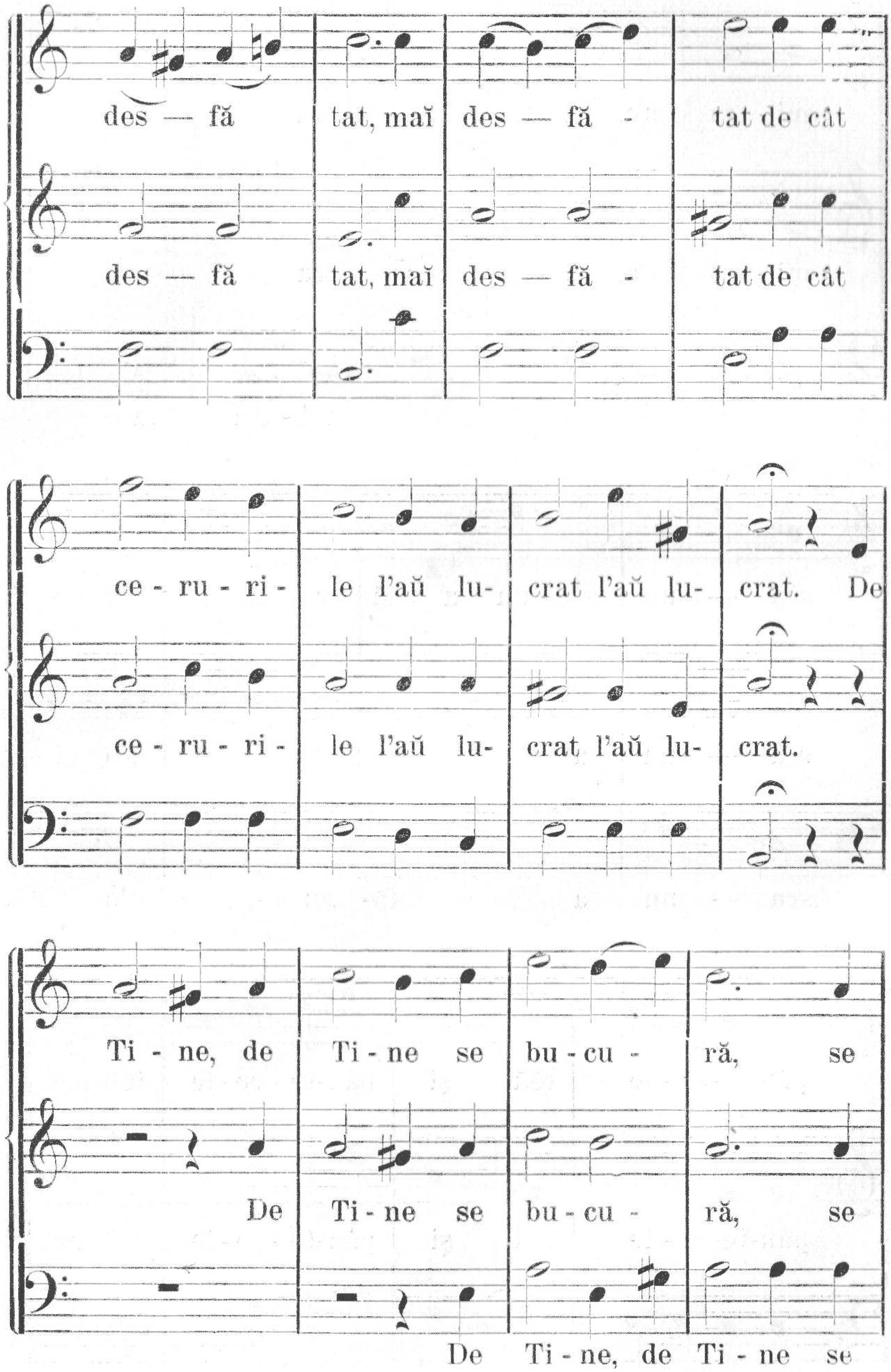

De Tine se bucură.

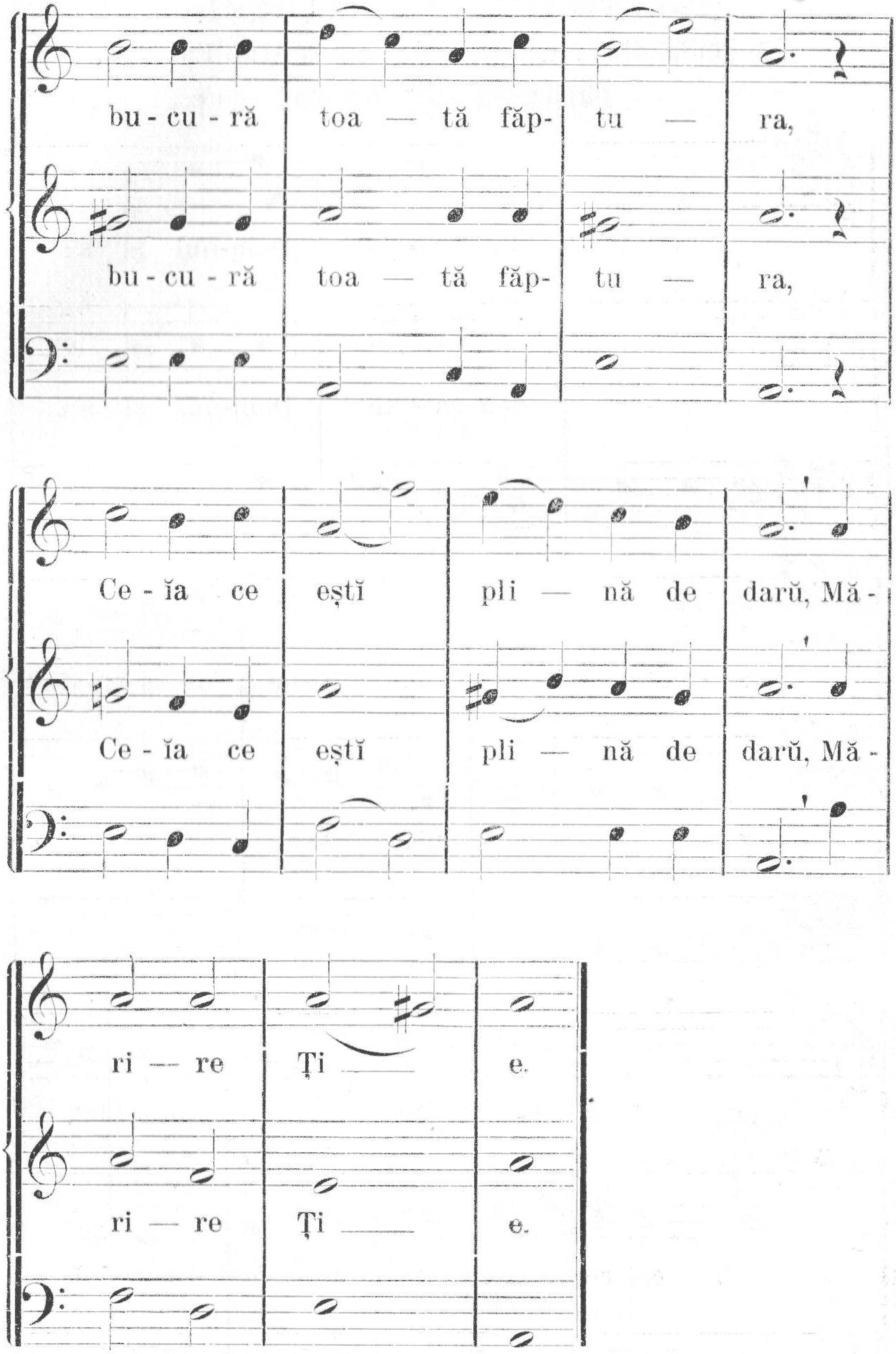
de Al. Podoleanu.

ra, ce - ĭa ce eștĭ — pli — nă de
ra ce - ĭa ce eștĭ pli — nă de
dar, So- bo - rul, so- bo - rul în — ge —
dar, So- bo - rul, so- bo - rul în — ge —
resc și nea - mul o — me- nesc. Că
resc și nea - mul o — me- nesc. Că

mi - tra ta, că mi — tra ta
mi - tra ta, că mi — tra ta
mi - tra ta
sca — un, sca - un a fă- cu t'o și
sca — un a fă- cu t'o și
sca — un a fă- cu — t'o
pân-te-ce - le tĕŭ și pân-te - ce - le tĕŭ maĭ
pân-te-ce - le tĕŭ și pân-te - ce - le tĕŭ maĭ
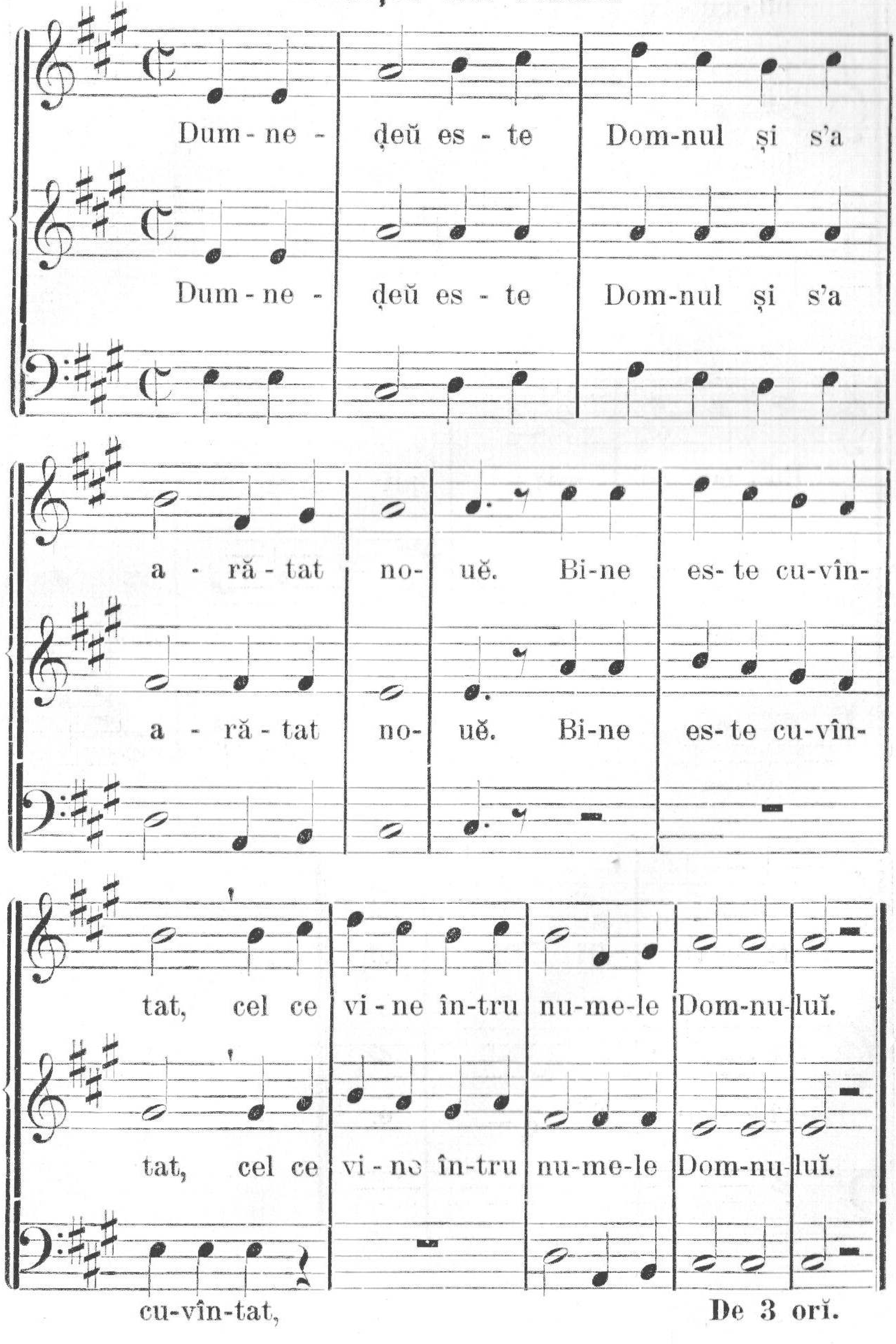

des — fă tat, maĭ des — fă - tat de cât
des — fă tat, maĭ des — fă - tat de cât
ce - ru - ri - le l'aŭ lu- crat l'aŭ lu- crat. De
ce - ru - ri - le l'aŭ lu- crat l'aŭ lu- crat.
Ti - ne, de Ti - ne se bu - cu - ră, se
De Ti - ne se bu - cu - ră, se
De Ti - ne, de Ti - ne se

bu - cu - ră toa — tă făp- tu — ra,
bu - cu - ră toa — tă făp- tu — ra,
Ce - ĭa ce eştĭ pli — nă de darŭ, Mă -
Ce - ĭa ce eştĭ pli — nă de darŭ, Mă -
ri — re Ţi —— e.
ri — re Ţi —— e.

SERVICIUL ACATISTULUI.
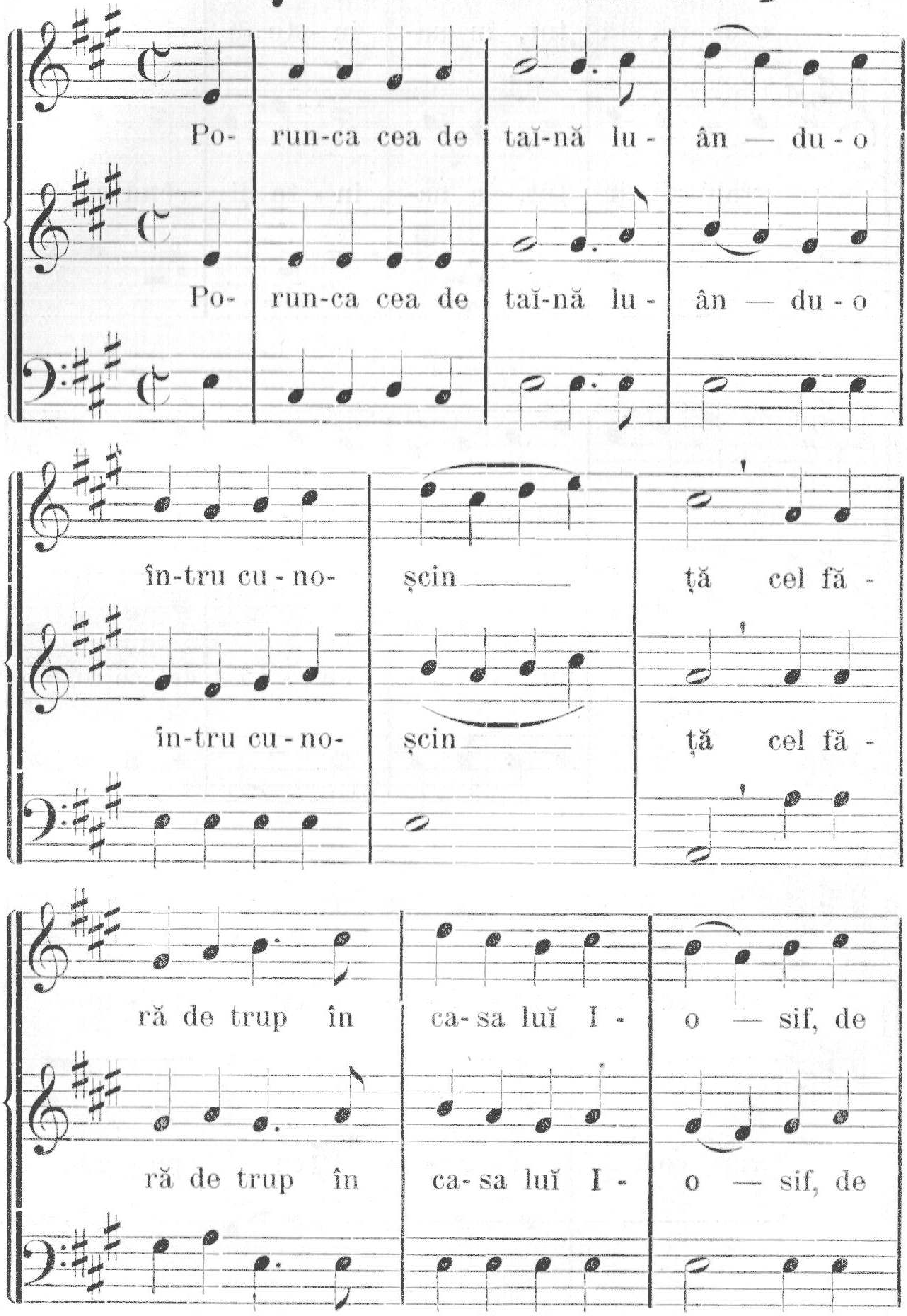
La denia din Vinerea a V-a din postul Paştelui.
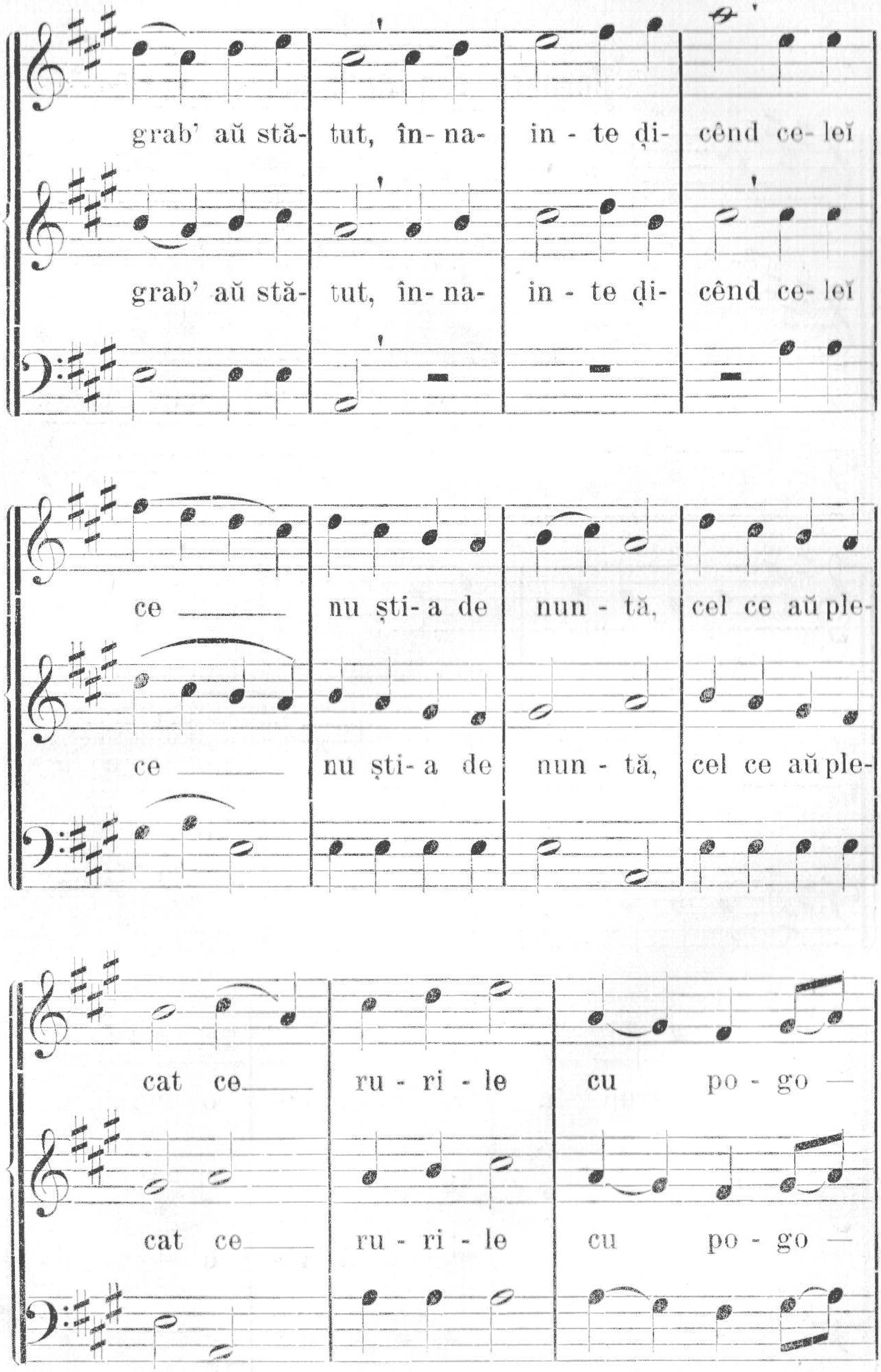
Dumnedeŭ este Domnul. *de J. Bunescu.*
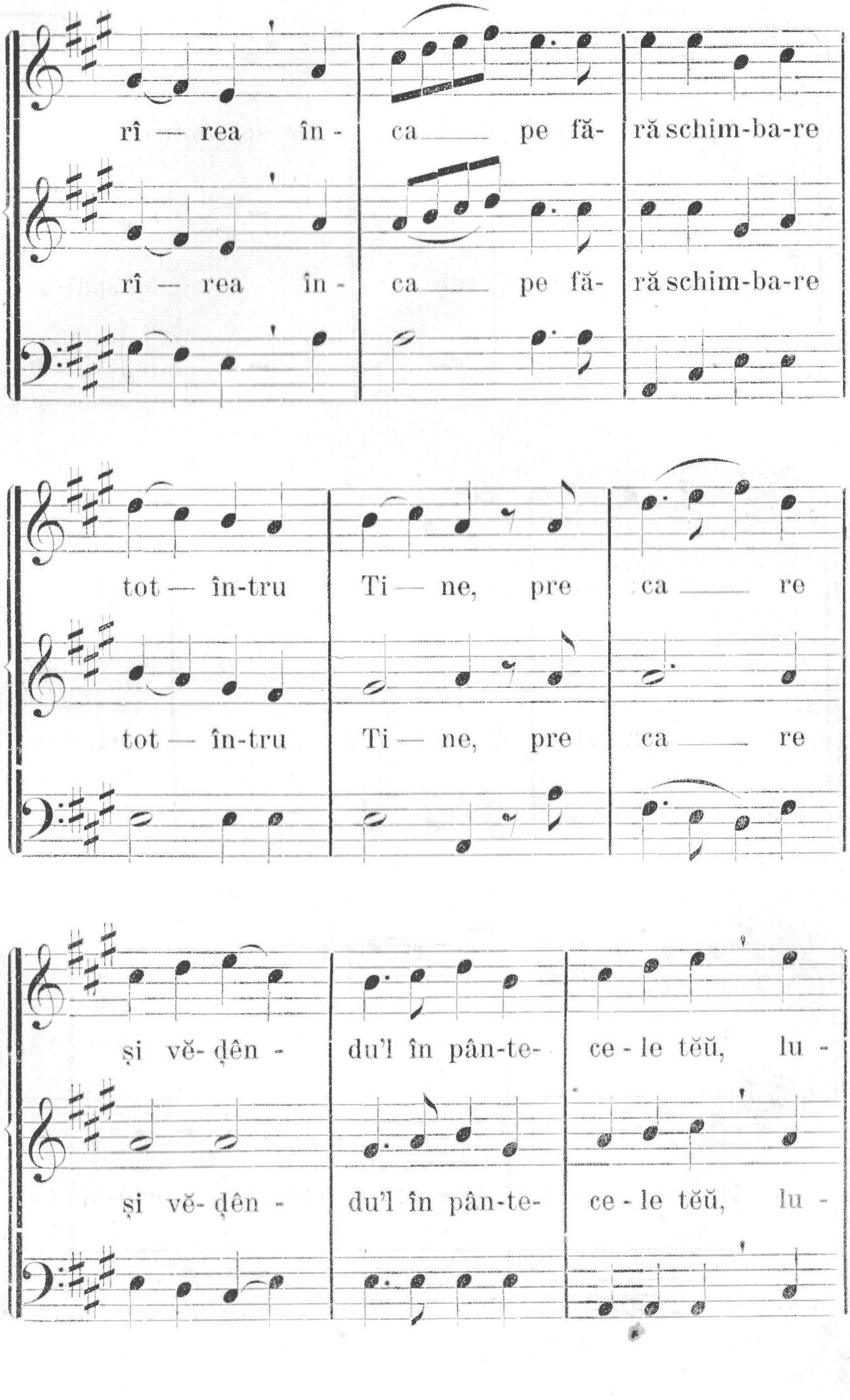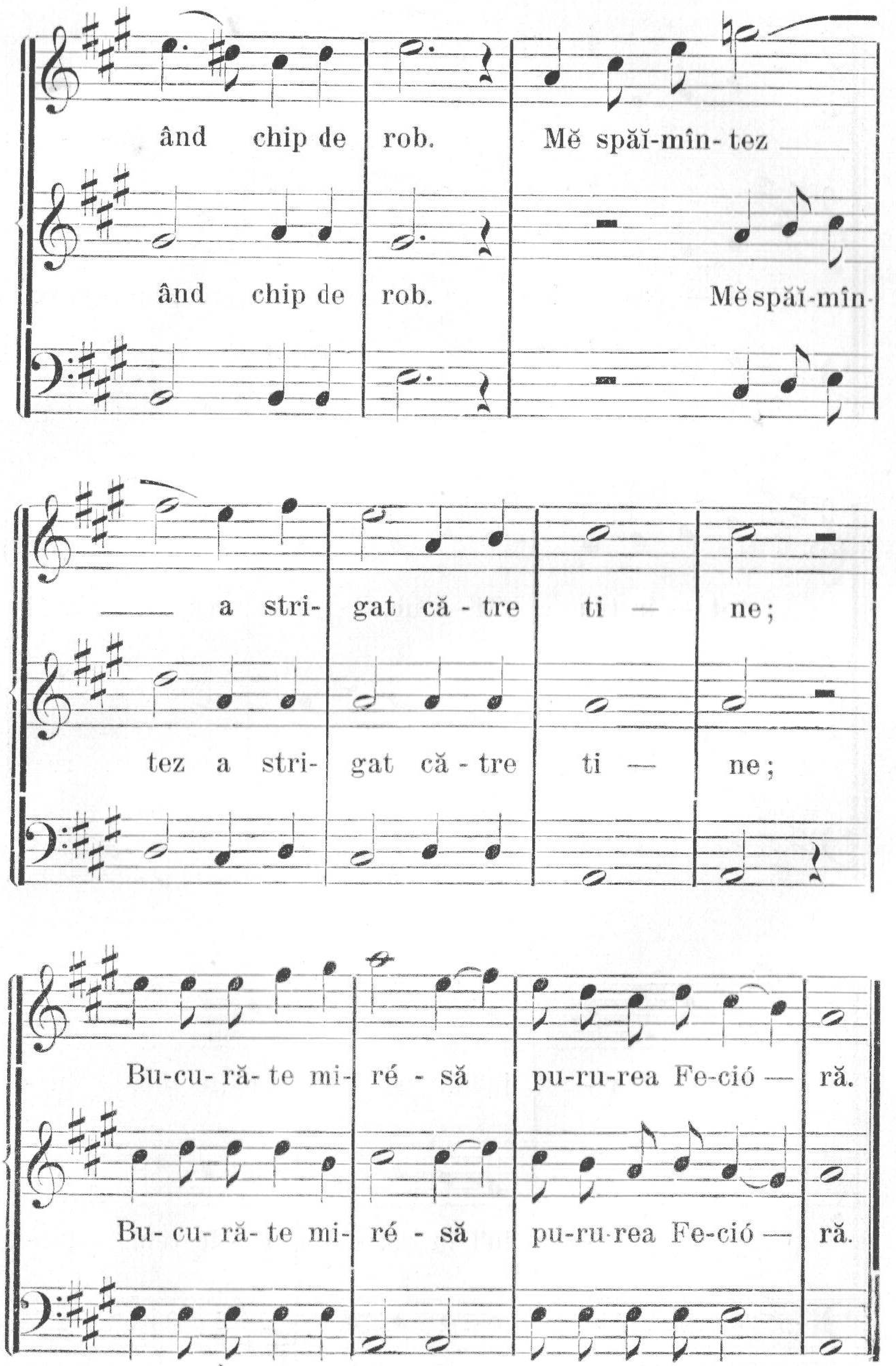

TROPARUL

Porunca cea de taină. *de J. Bunescu.*

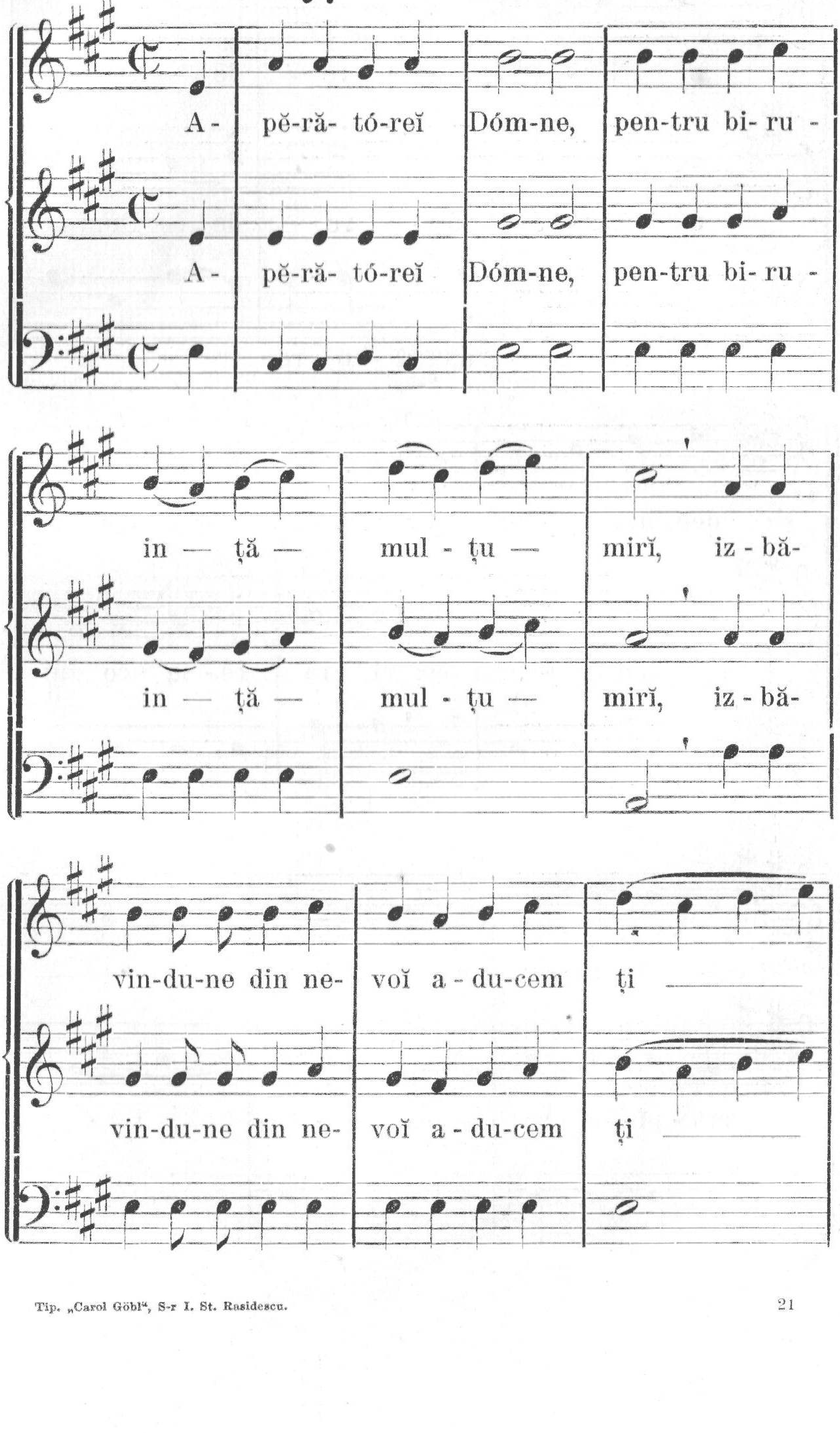

grab' aŭ stă- tut, în- na- in - te ḑi- cênd ce- leĭ
grab' aŭ stă- tut, în- na- in - te ḑi- cênd ce- leĭ
ce nu ști- a de nun - tă, cel ce aŭ ple-
ce nu ști- a de nun - tă, cel ce aŭ ple-
cat ce ru - ri - le cu po - go —
cat ce ru - ri - le cu po - go —

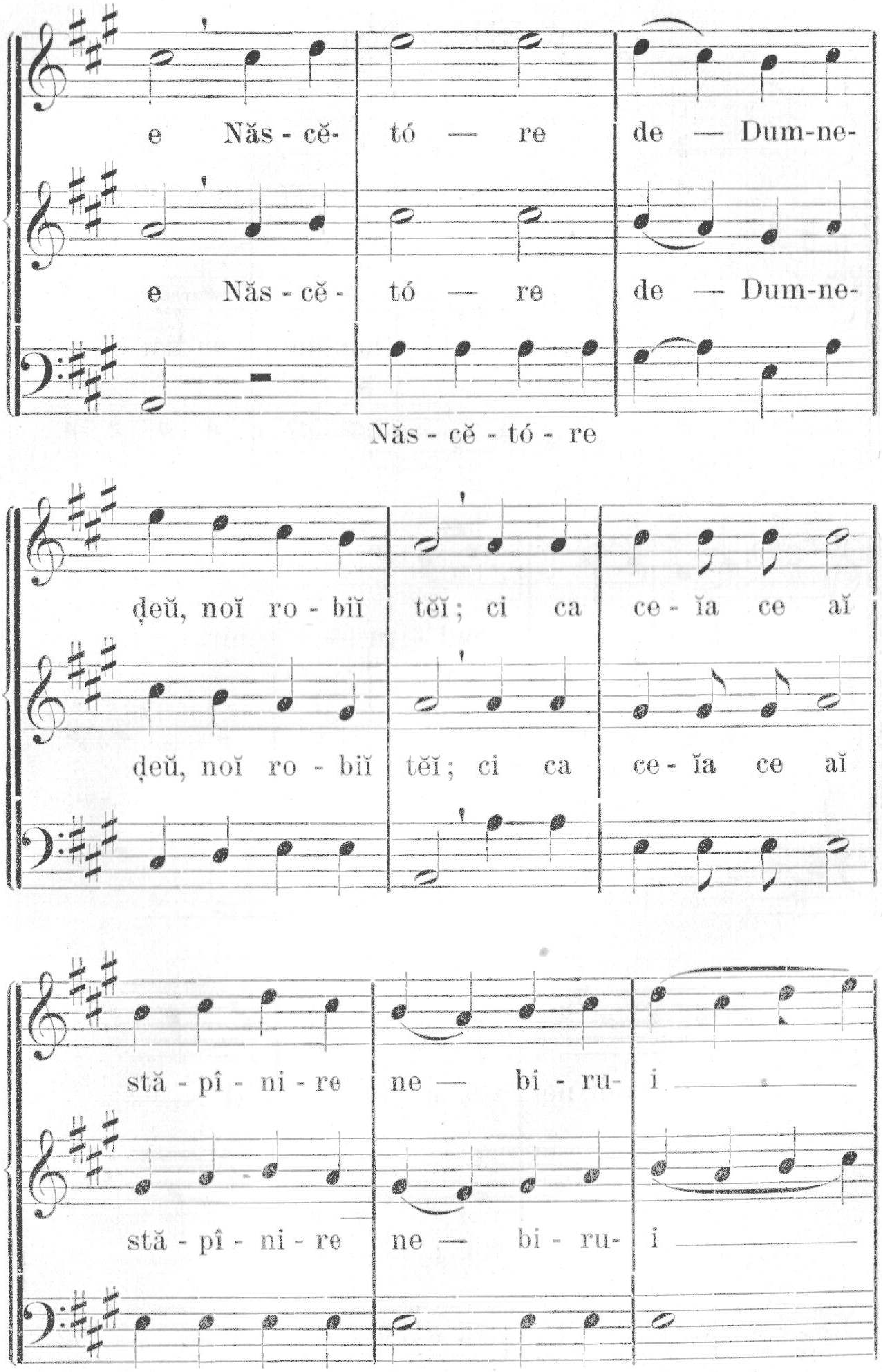

rî — rea în - ca pe fă- ră schim-ba-re
rî — rea în - ca pe fă- ră schim-ba-re
tot — în-tru Ti — ne, pre ca re
tot — în-tru Ti — ne, pre ca re
și vĕ- ḍên - du'l în pân-te- ce - le tĕŭ, lu -
și vĕ- ḍên - du'l în pân-te- ce - le tĕŭ, lu -
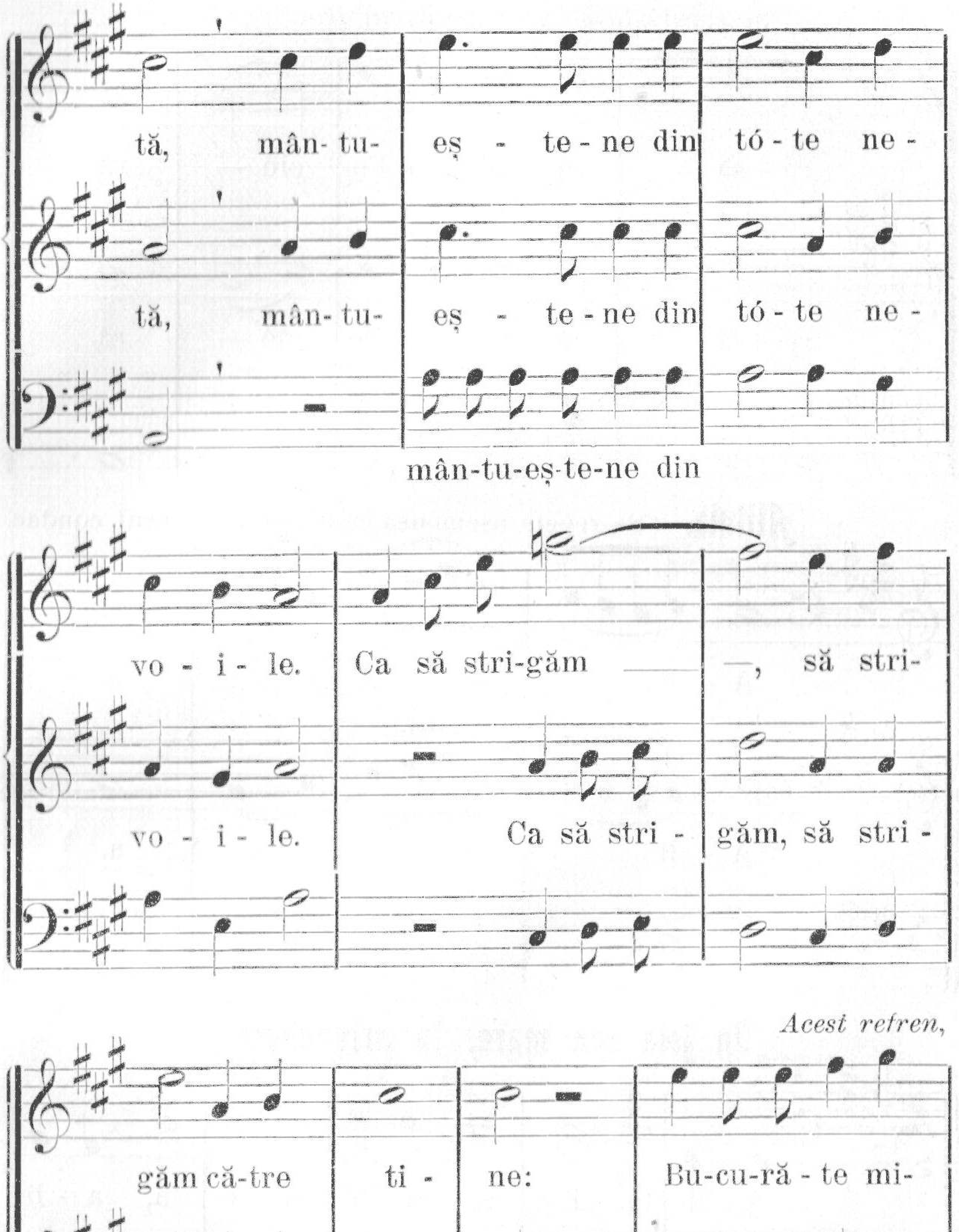

ând chip de rob. Mĕ spăĭ-mîn- tez
ând chip de rob. Mĕ spăĭ-mîn-
a stri- gat că - tre ti — ne;
tez a stri- gat că - tre ti — ne;
Bu-cu- ră- te mi- ré - să pu-ru-rea Fe-ció — ră.
Bu- cu- ră- te mi- ré - să pu-ru-rea Fe-ció — ră.

Apĕrătórei Dómne.

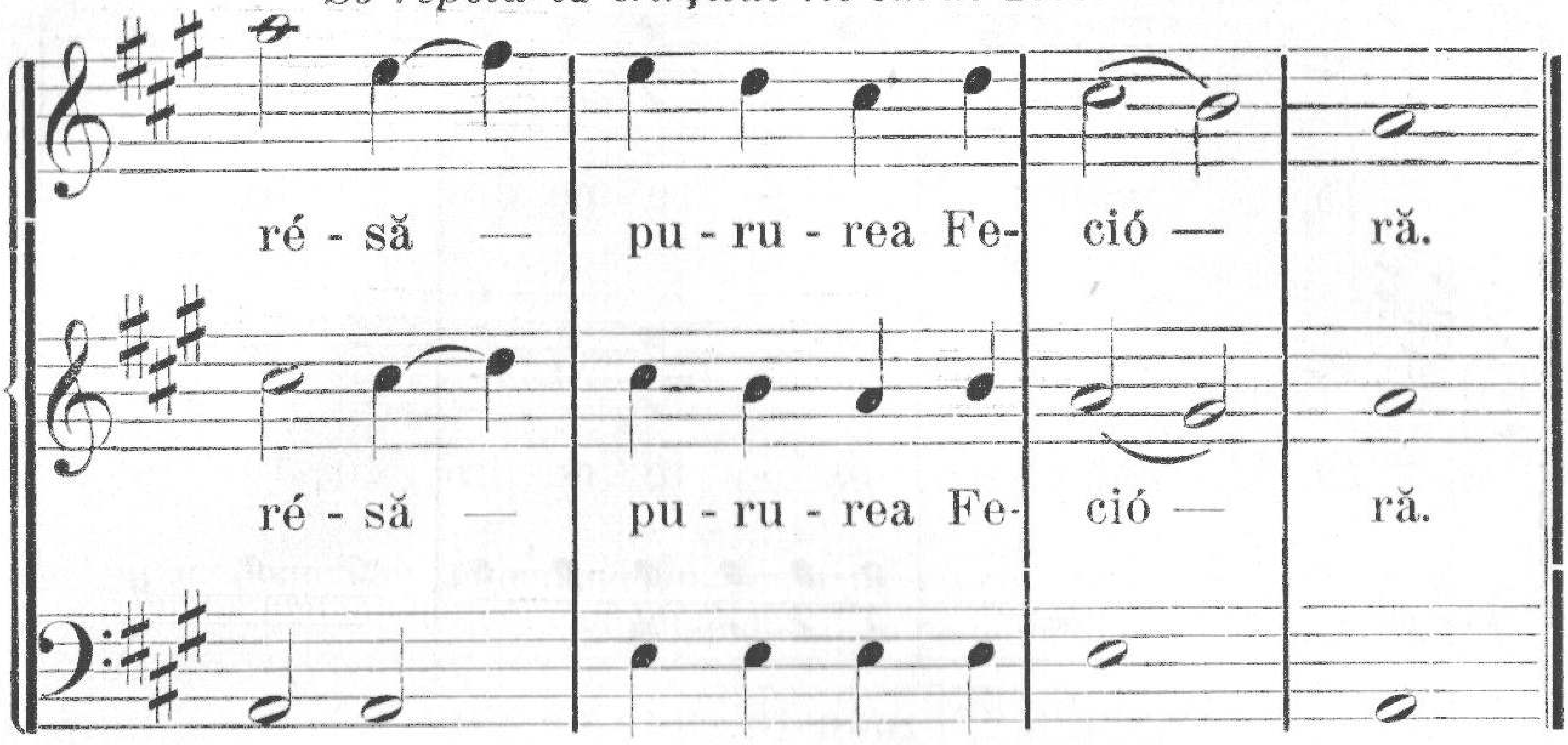
de J. Bunescu.
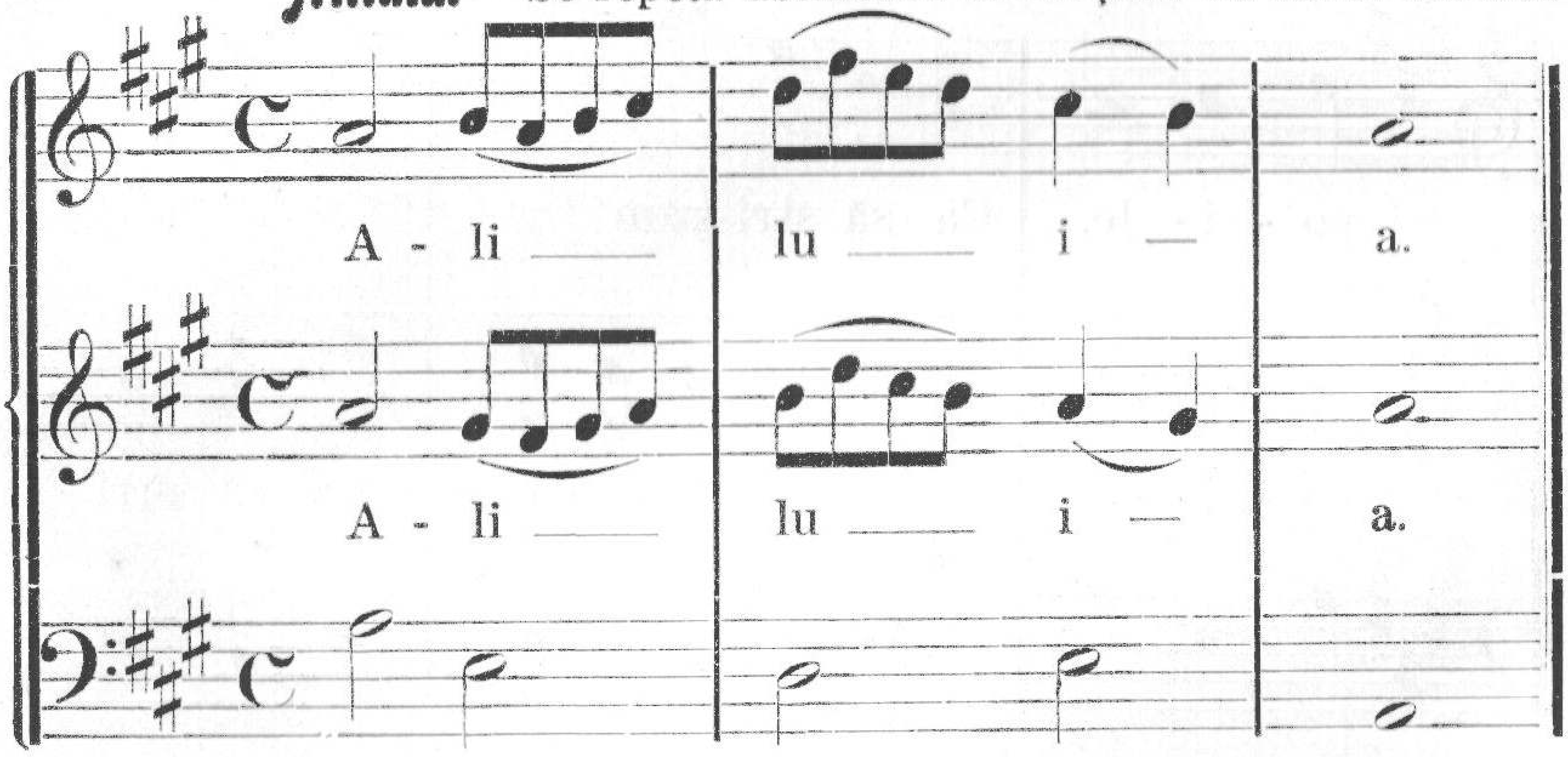

e Năs - cĕ- tó — re de — Dum-ne-
e Năs - cĕ - tó — re de — Dum-ne-
Năs - cĕ - tó - re
ḑeŭ, noĭ ro - biĭ tĕĭ; ci ca ce - ĭa ce aĭ
ḑeŭ, noĭ ro - biĭ tĕĭ; ci ca ce - ĭa ce aĭ
stă - pî - ni - re ne — bi - ru- i
stă - pî - ni - re ne — bi - ru- i

tă, mân- tu- eș - te - ne din tó - te ne -
tă, mân- tu- eș - te - ne din tó - te ne -
mân-tu-eș-te-ne din
vo - i - le. Ca să stri-găm —, să stri-
vo - i - le. Ca să stri - găm, să stri -
Acest refren,
găm că-tre ti - ne: Bu-cu-ră - te mi-
găm că-tre ti - ne: Bu-cu-ră - te mi-

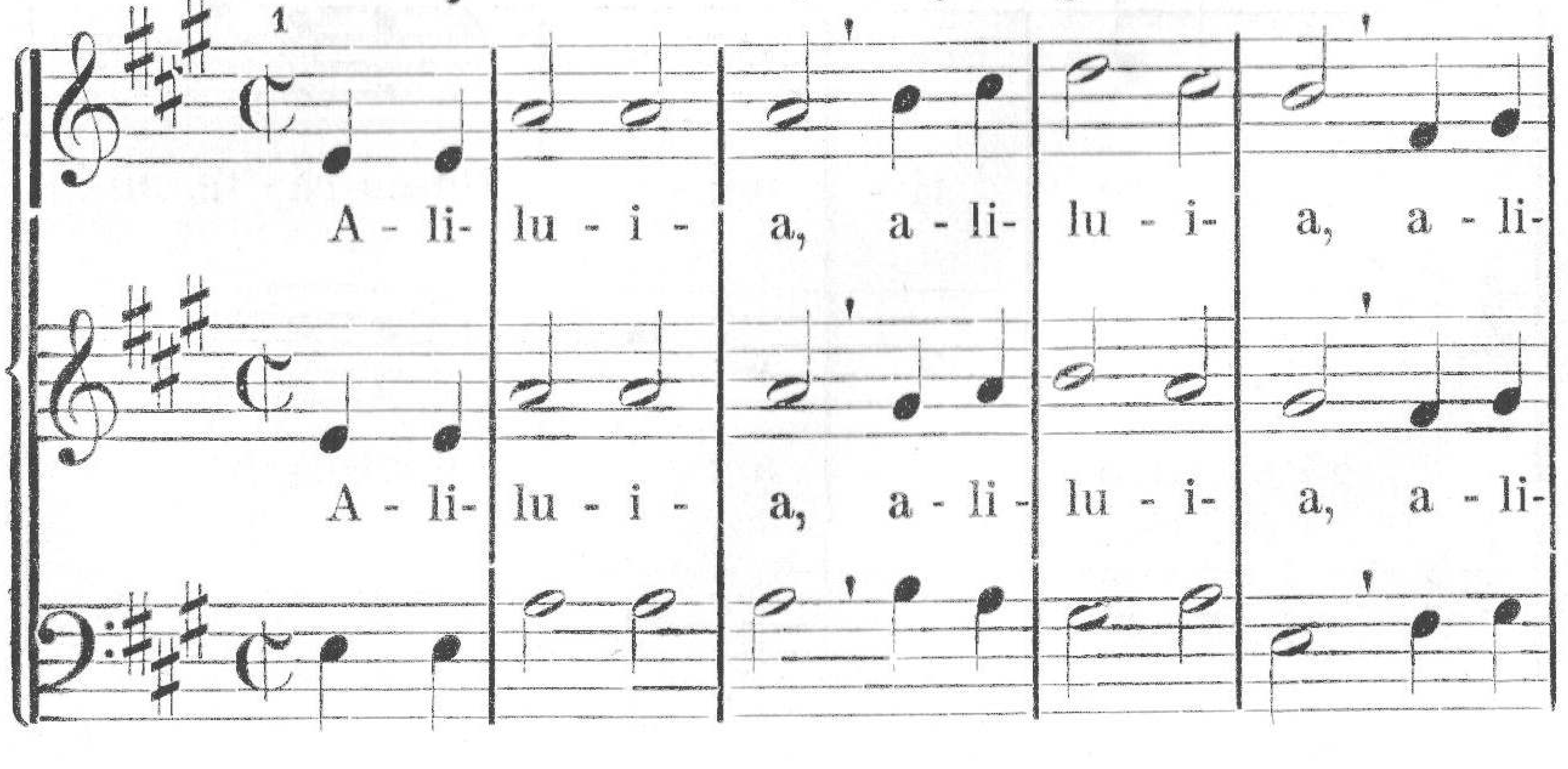
Se repetă la sfîrşitul fie-căruĭ Icos.
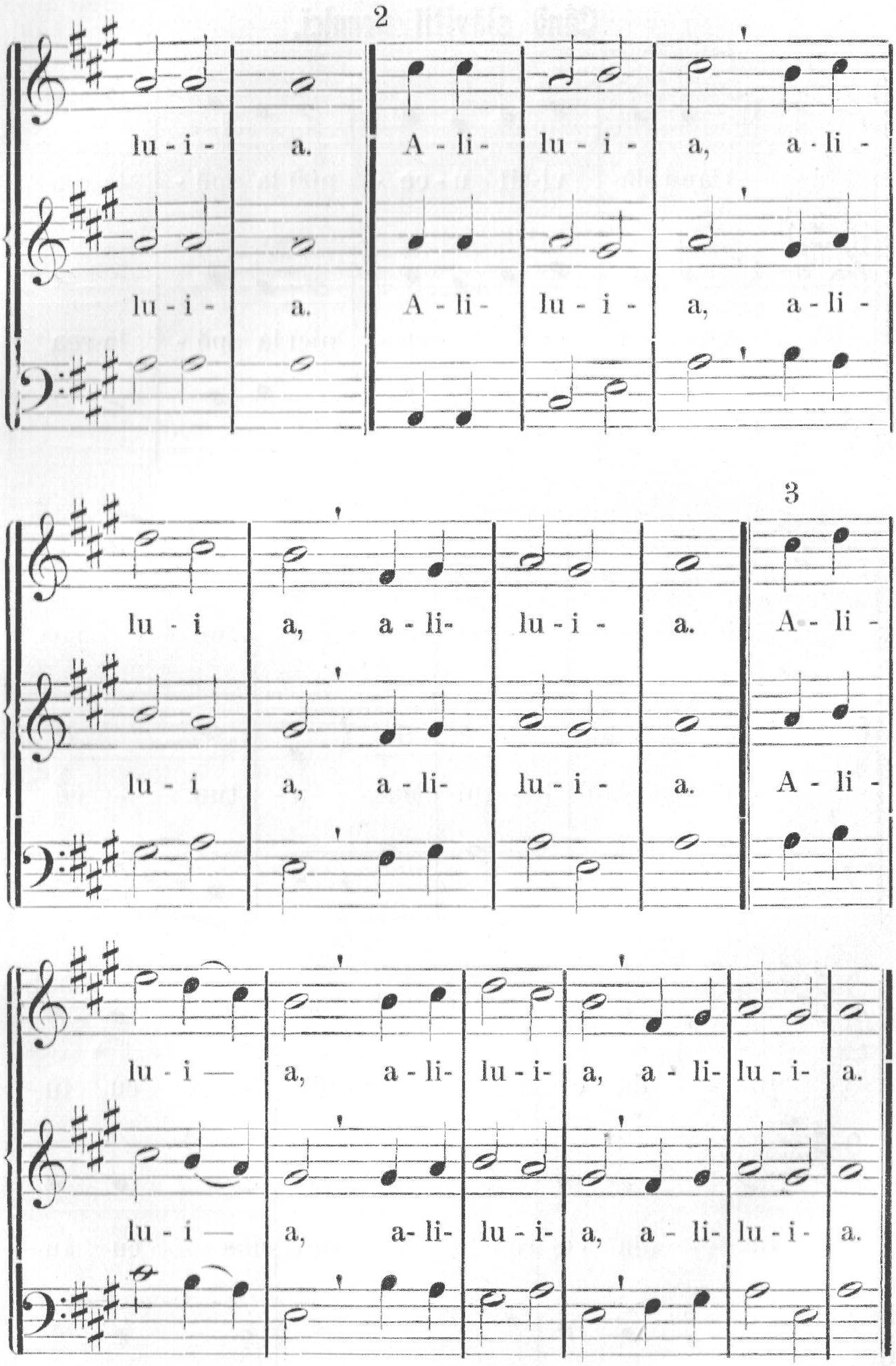

Aliluia. Se repetă asemenea la sfîrşitul fie-căruĭ condac.
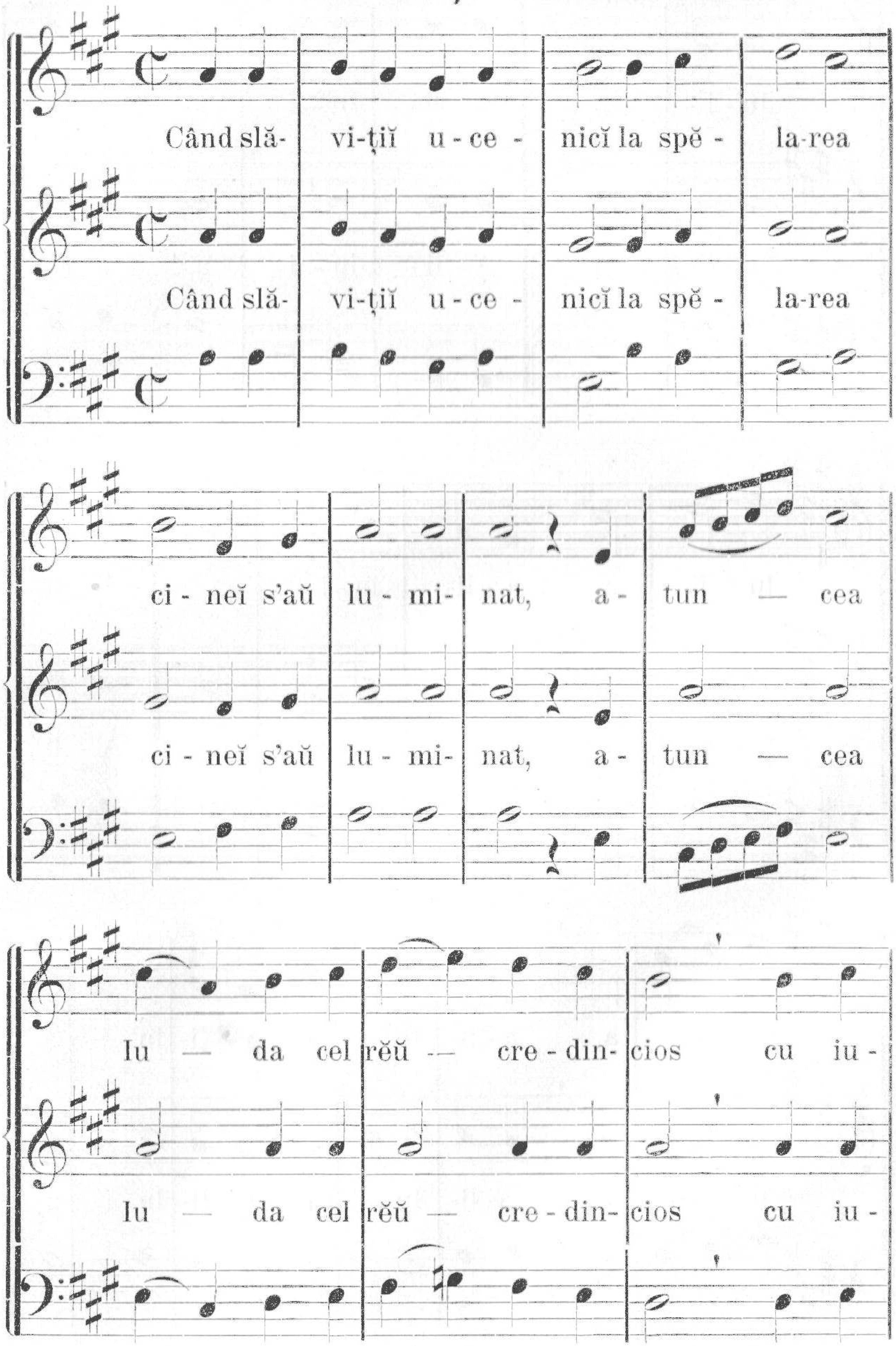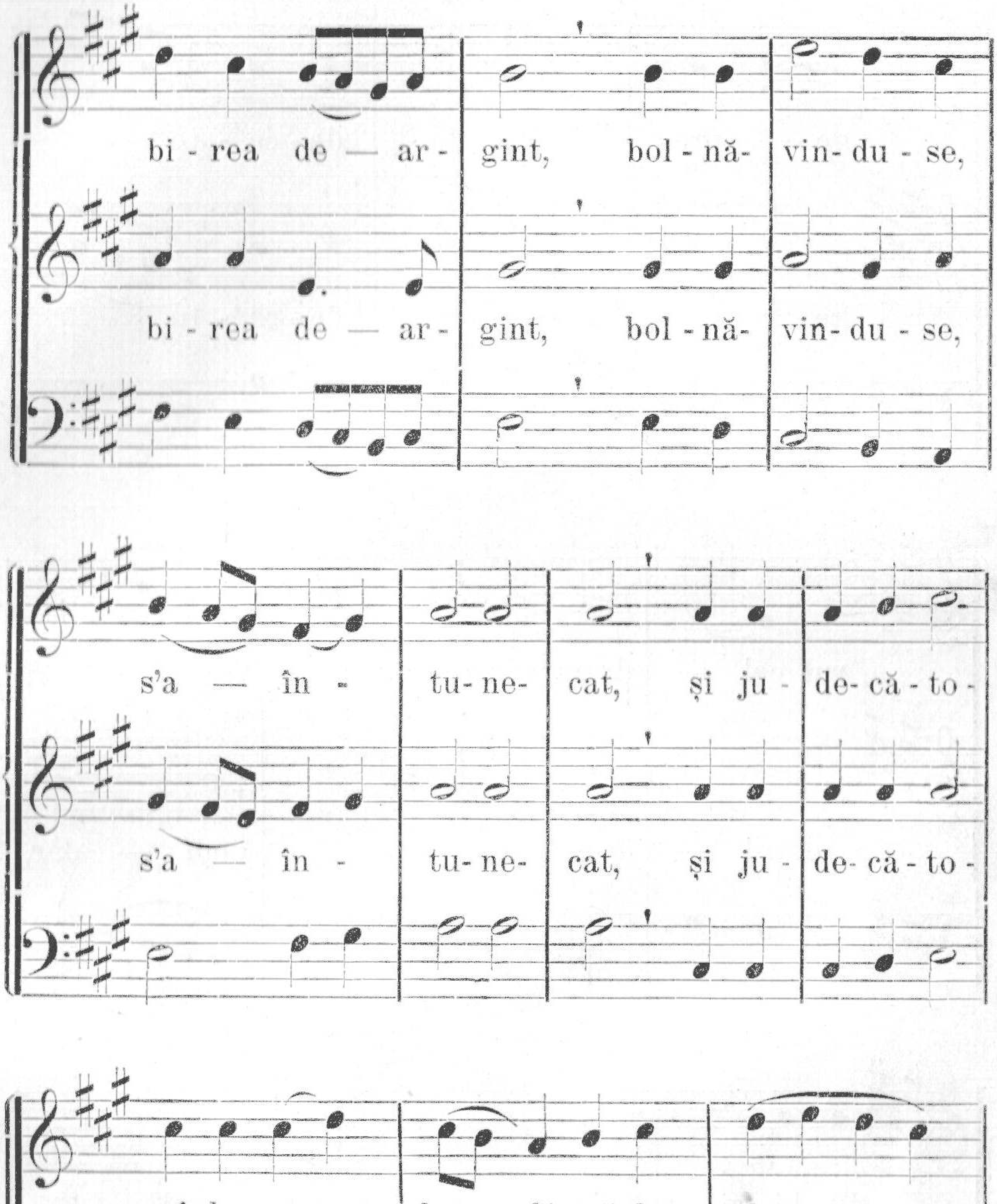

In joia cea mare, la priveghere.
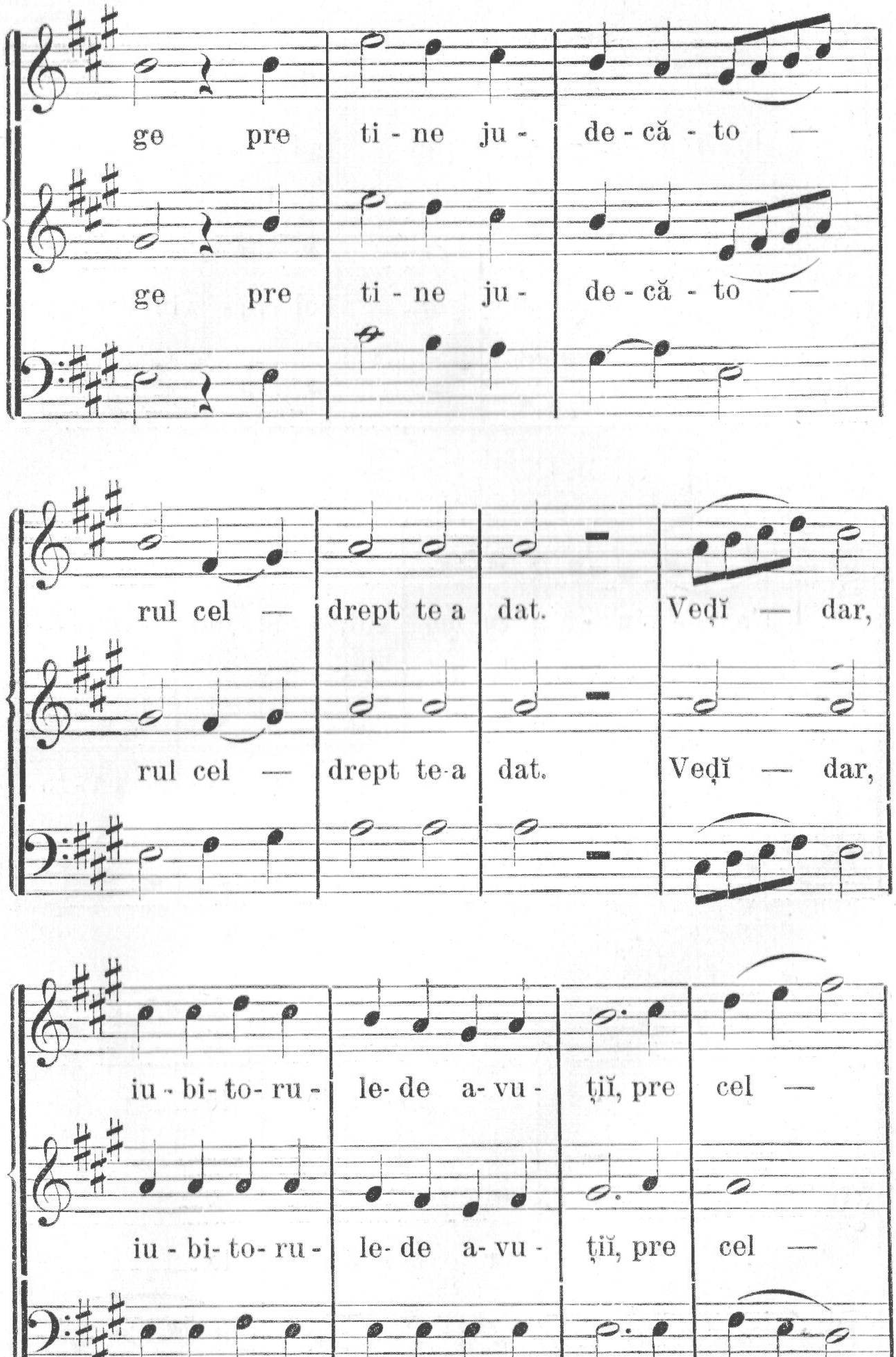

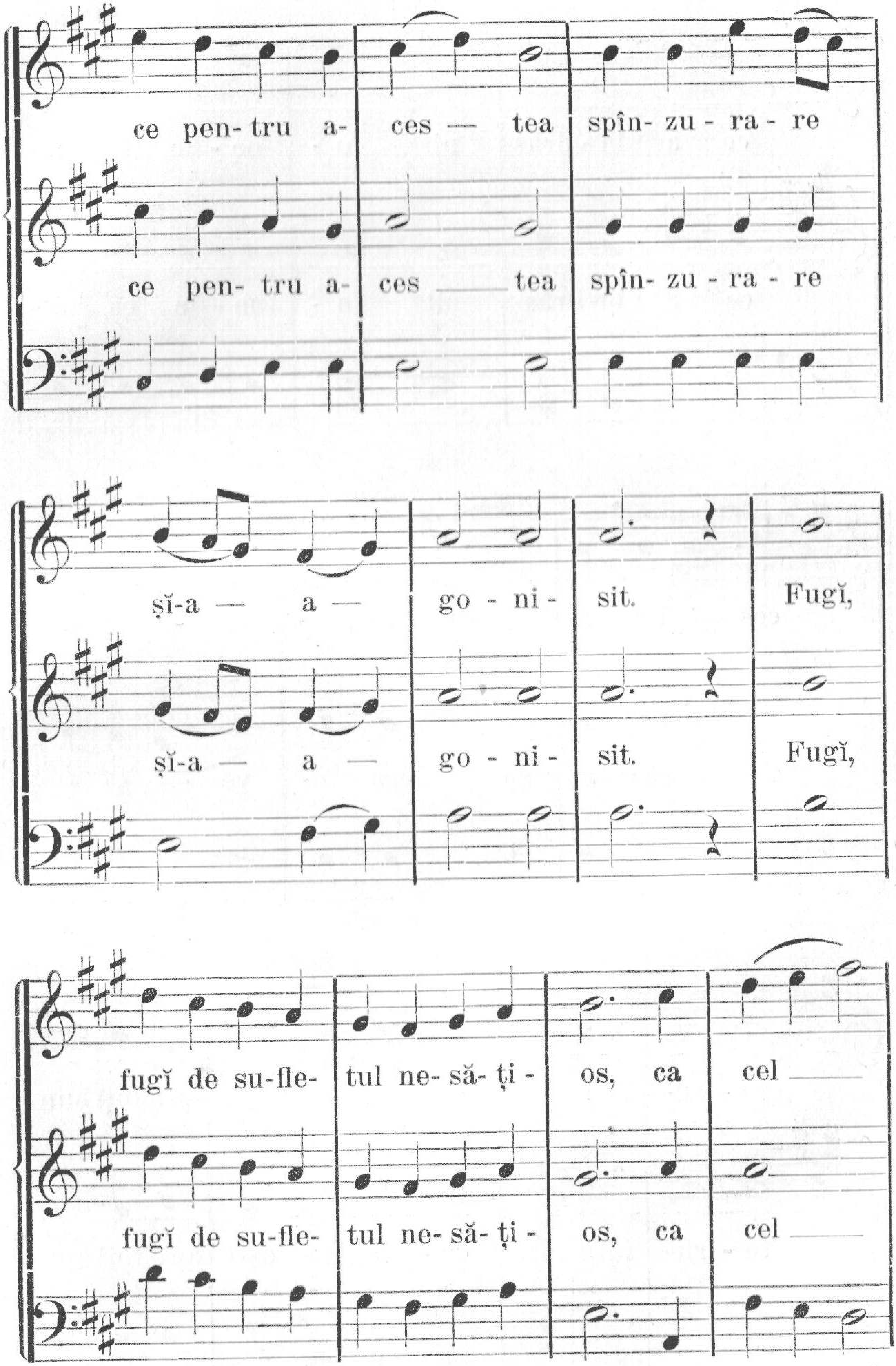

2
lu - i - a. A - li- lu - i - a, a - li -
lu - i - a. A - li- lu - i - a, a - li -
3
lu - i a, a - li- lu - i - a. A - li -
lu - i a, a - li- lu - i - a. A - li -
lu - i — a, a - li- lu - i- a, a - li- lu - i- a.
lu - i — a, a- li- lu - i- a, a - li- lu - i - a.

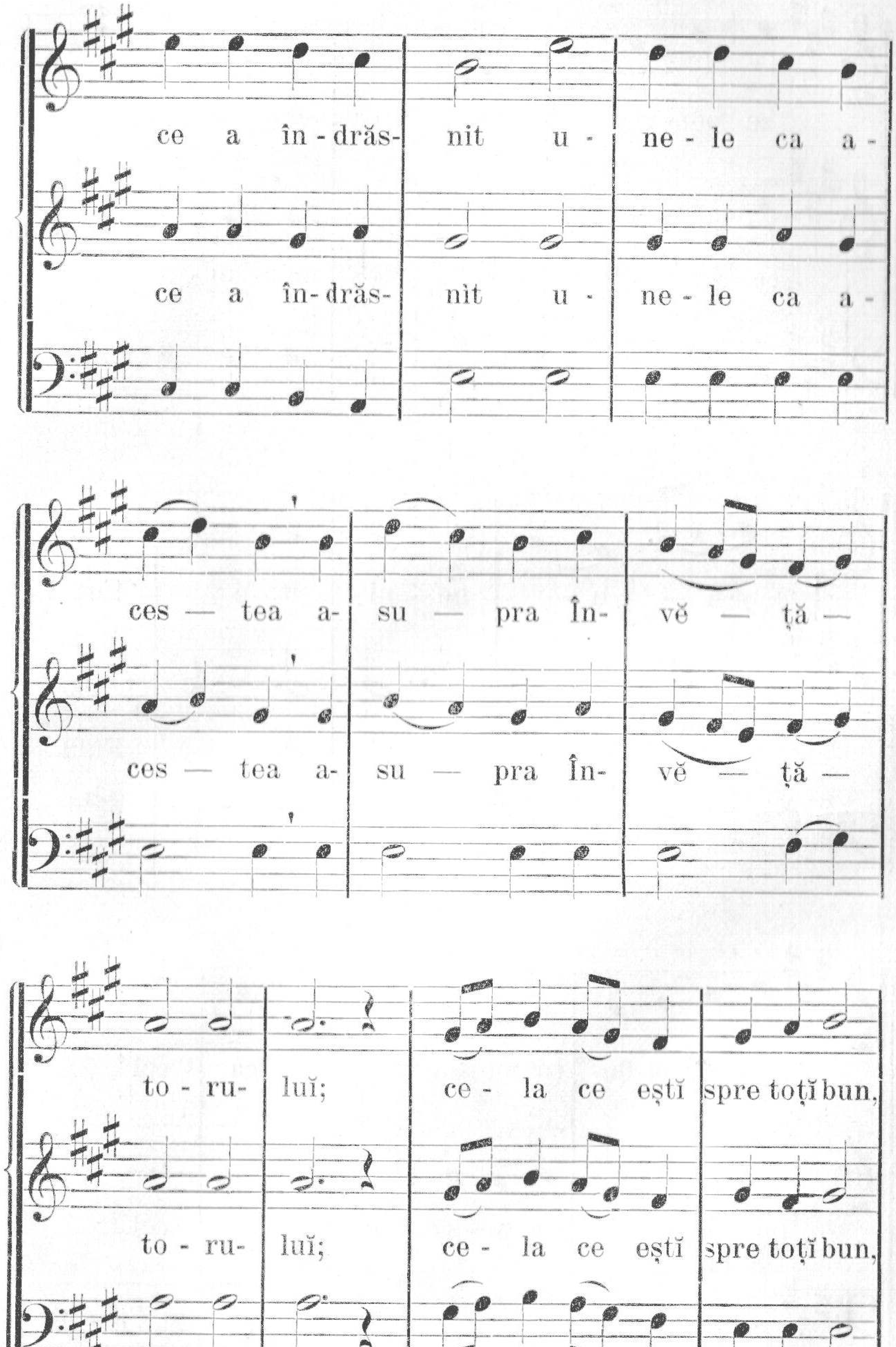
Când slăviţii ucenici.
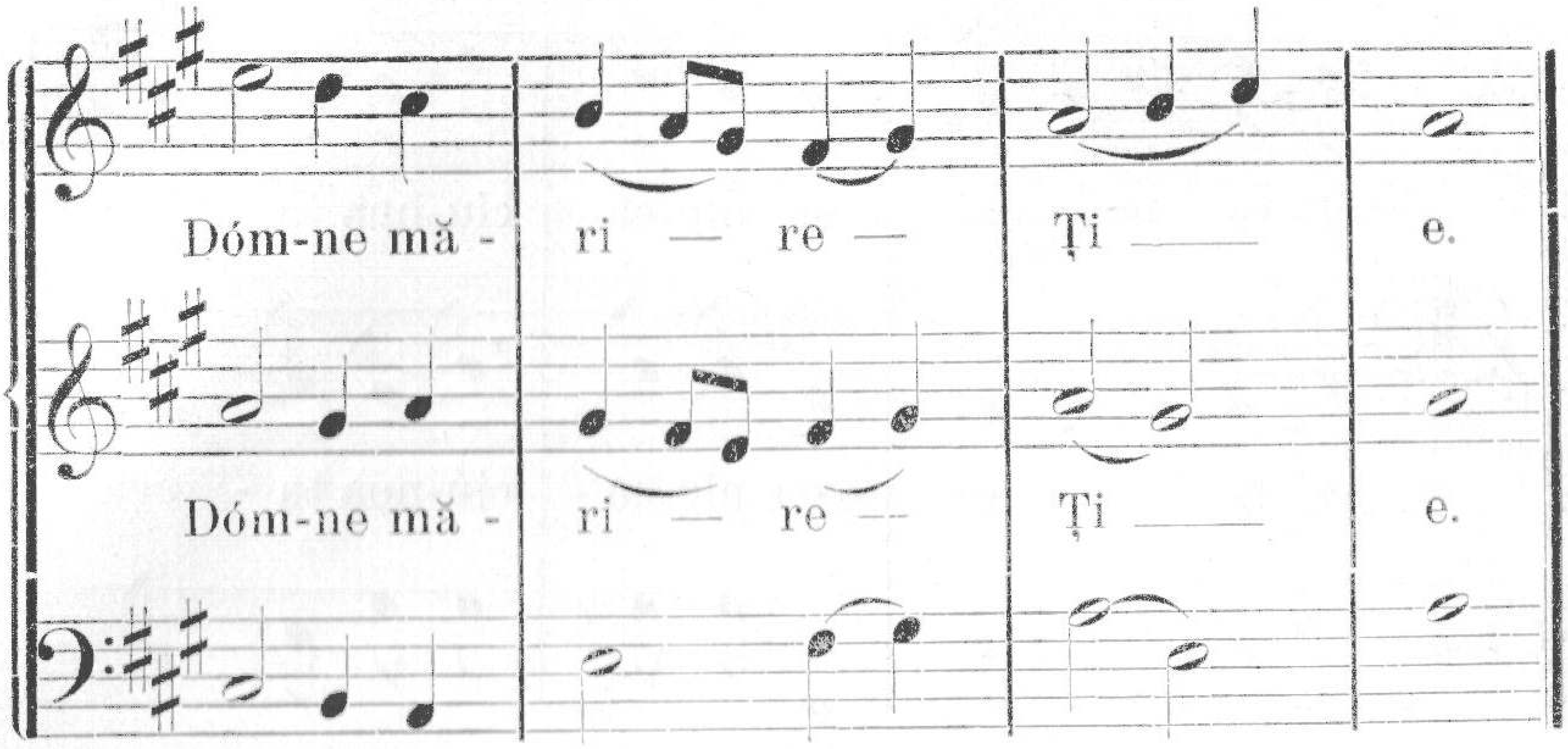

bi - rea de — ar - gint, bol - nă- vin- du - se,
bi - rea de — ar - gint, bol - nă- vin- du - se,
s'a — în - tu- ne- cat, și ju - de- că - to -
s'a — în - tu- ne- cat, și ju - de- că - to -
ri- lor ce - lor fă - ră de le
ri- lor ce - lor fă - ră de le

ge pre ti - ne ju - de - că - to —
ge pre ti - ne ju - de - că - to —
rul cel — drept te a dat. Vedĭ — dar,
rul cel — drept te-a dat. Vedĭ — dar,
iu - bi- to- ru - le- de a- vu - ţiĭ, pre cel —
iu - bi- to- ru - le- de a- vu - ţiĭ, pre cel —

ce pen- tru a- ces — tea spîn- zu - ra - re
ce pen- tru a- ces ___ tea spîn- zu - ra - re
şĭ-a — a — go - ni - sit. Fugĭ,
şĭ-a — a — go - ni - sit. Fugĭ,
fugĭ de su-fle- tul ne- să- ţi - os, ca cel ___
fugĭ de su-fle- tul ne- să- ţi - os, ca cel ___

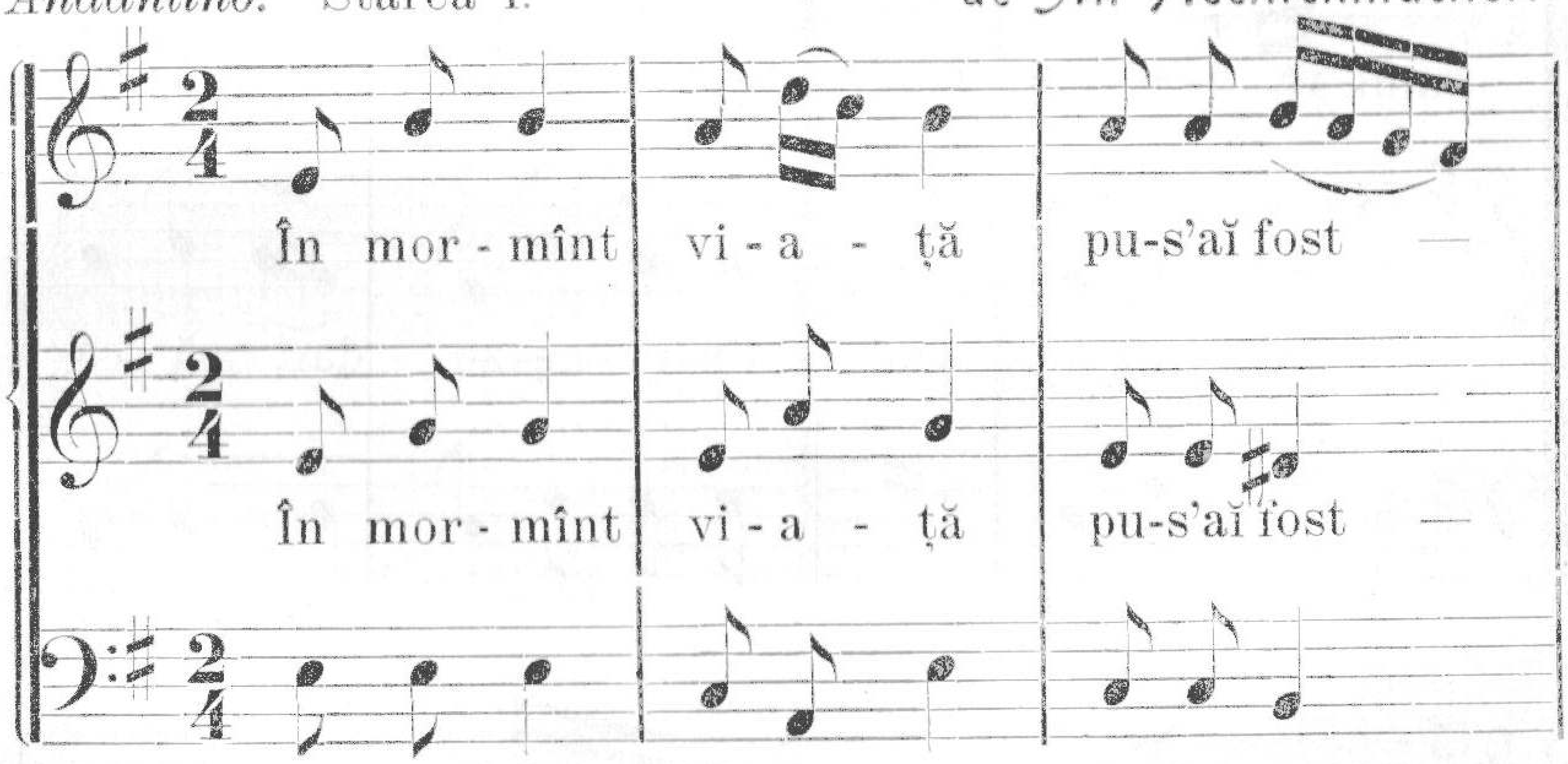

ce a în-drăs- nit u- ne-le ca a-
ce a în-drăs- nit u- ne-le ca a-
ces — tea a- su — pra În- vĕ — ţă —
ces — tea a- su — pra În- vĕ — ţă —
to-ru- luĭ; ce-la ce eştĭ spre toţĭ bun,
to-ru- luĭ; ce- la ce eştĭ spre toţĭ bun,

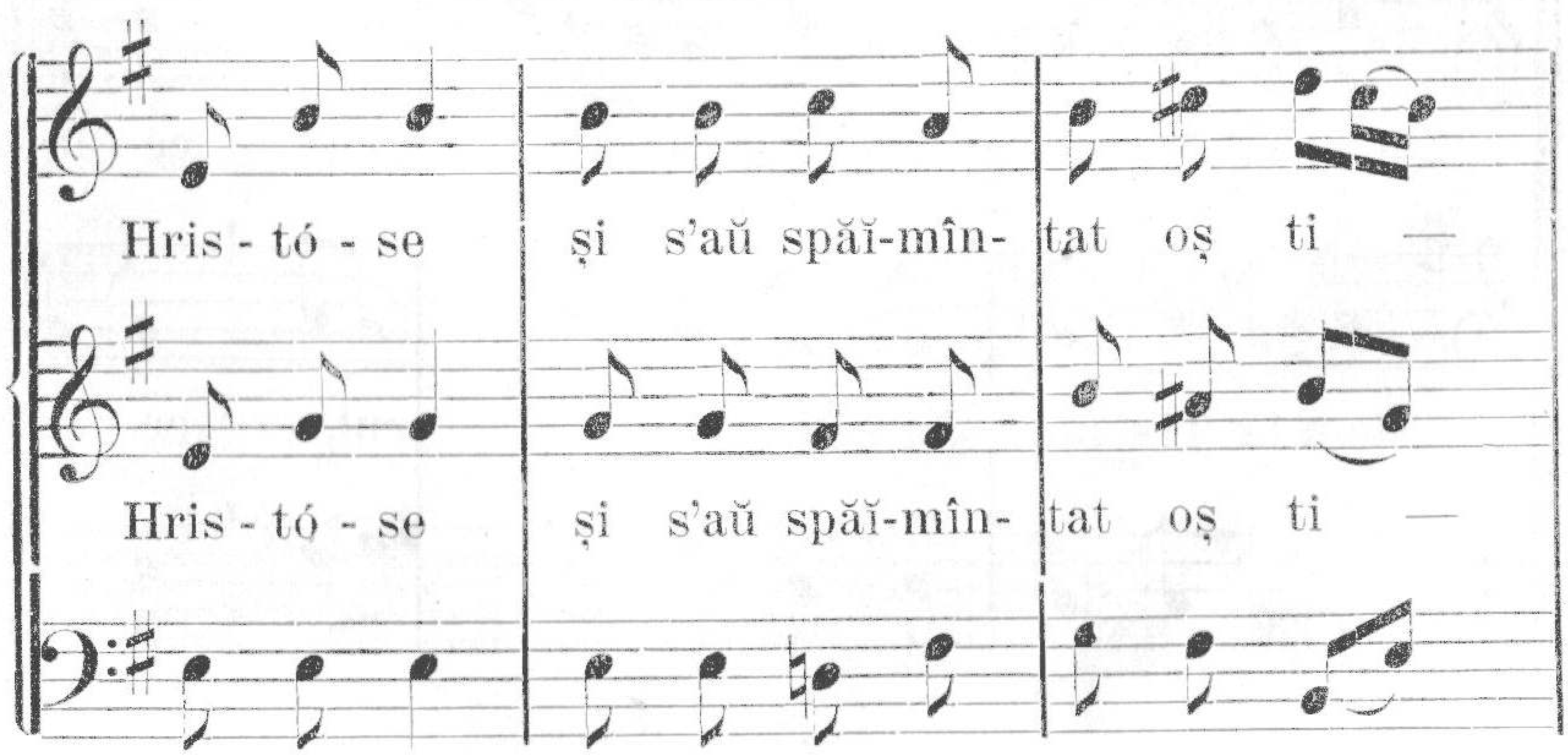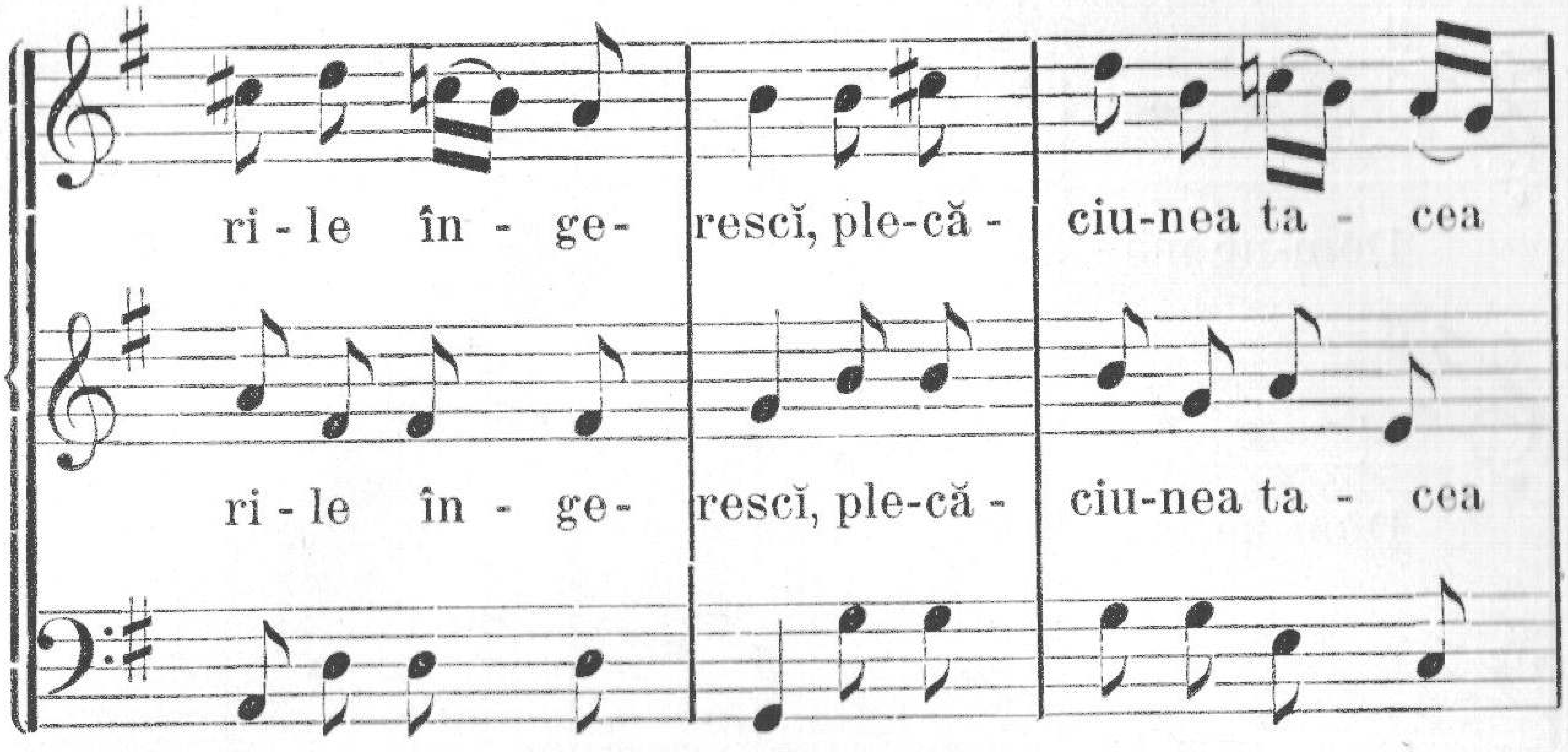

PROHODUL.

In Vinerea cea mare.

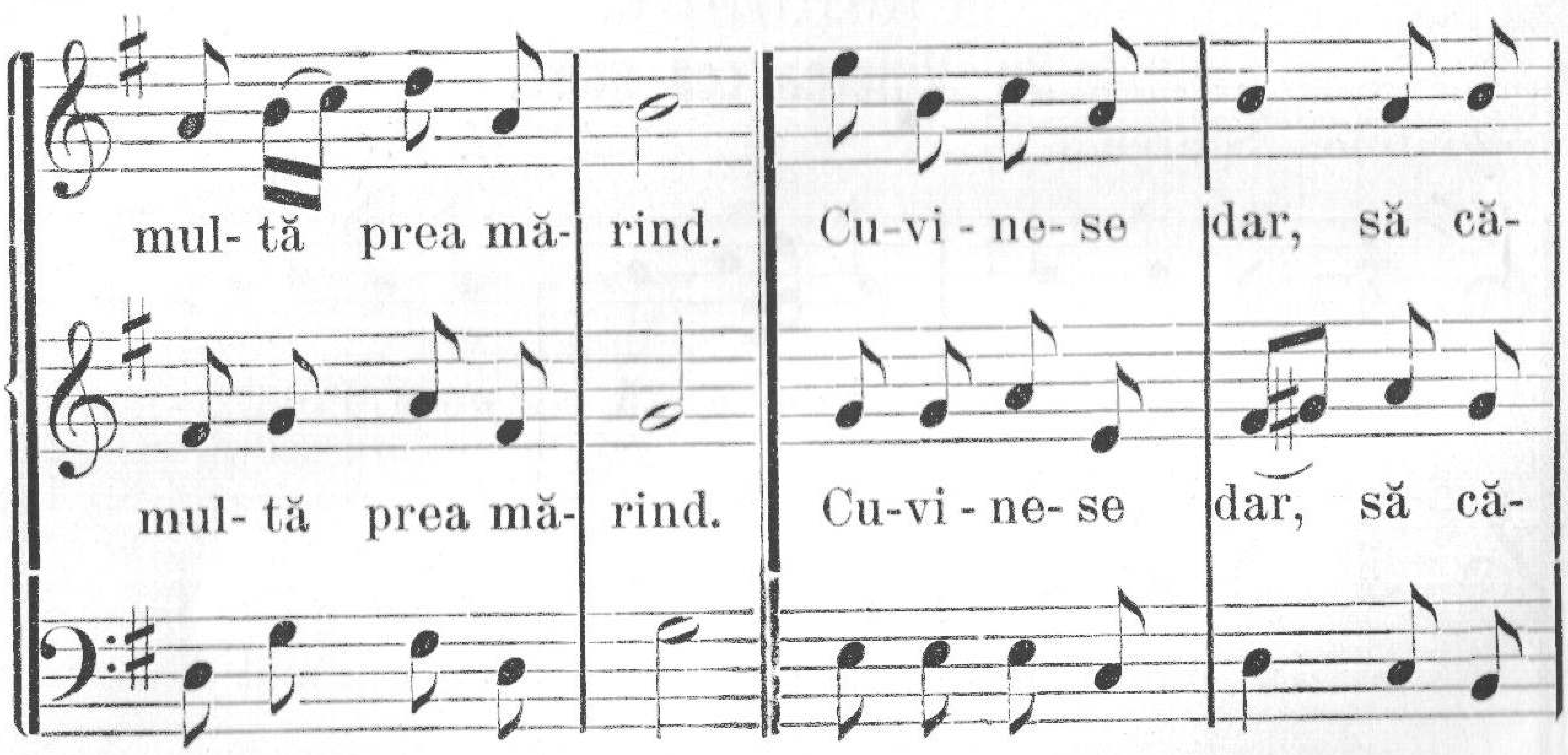
Andantino. Starea I. de *Al. Flechtenmacher.*
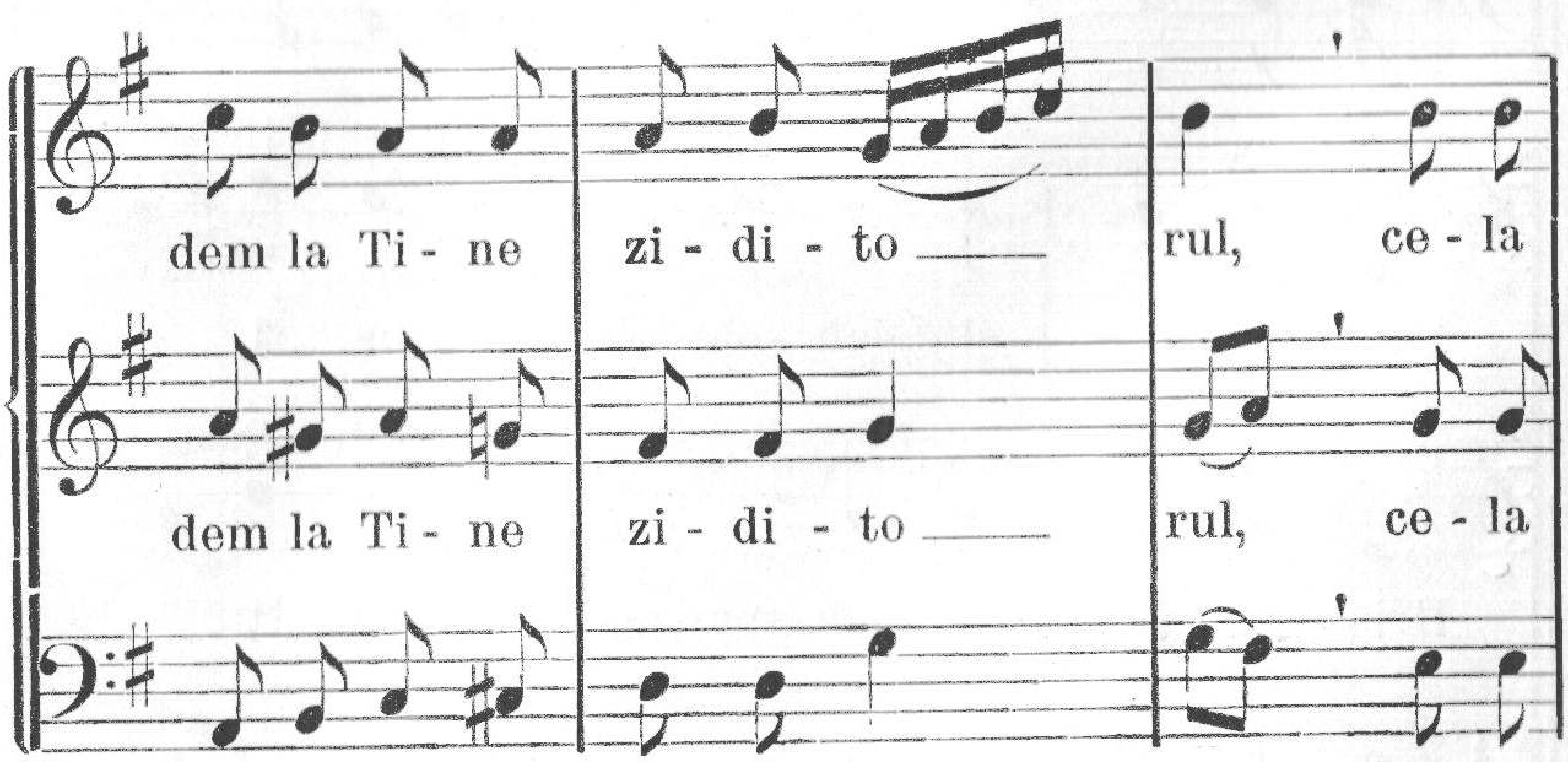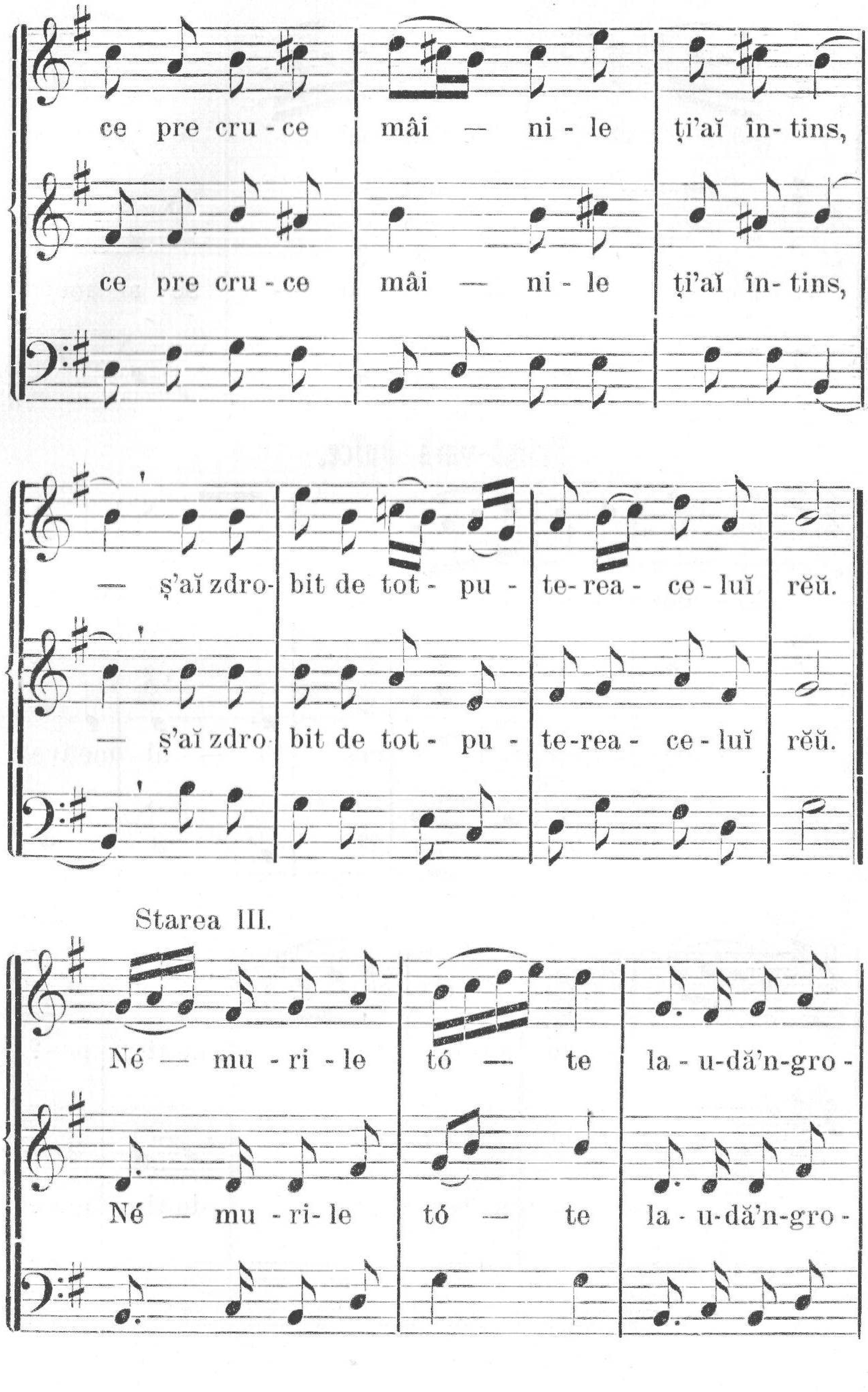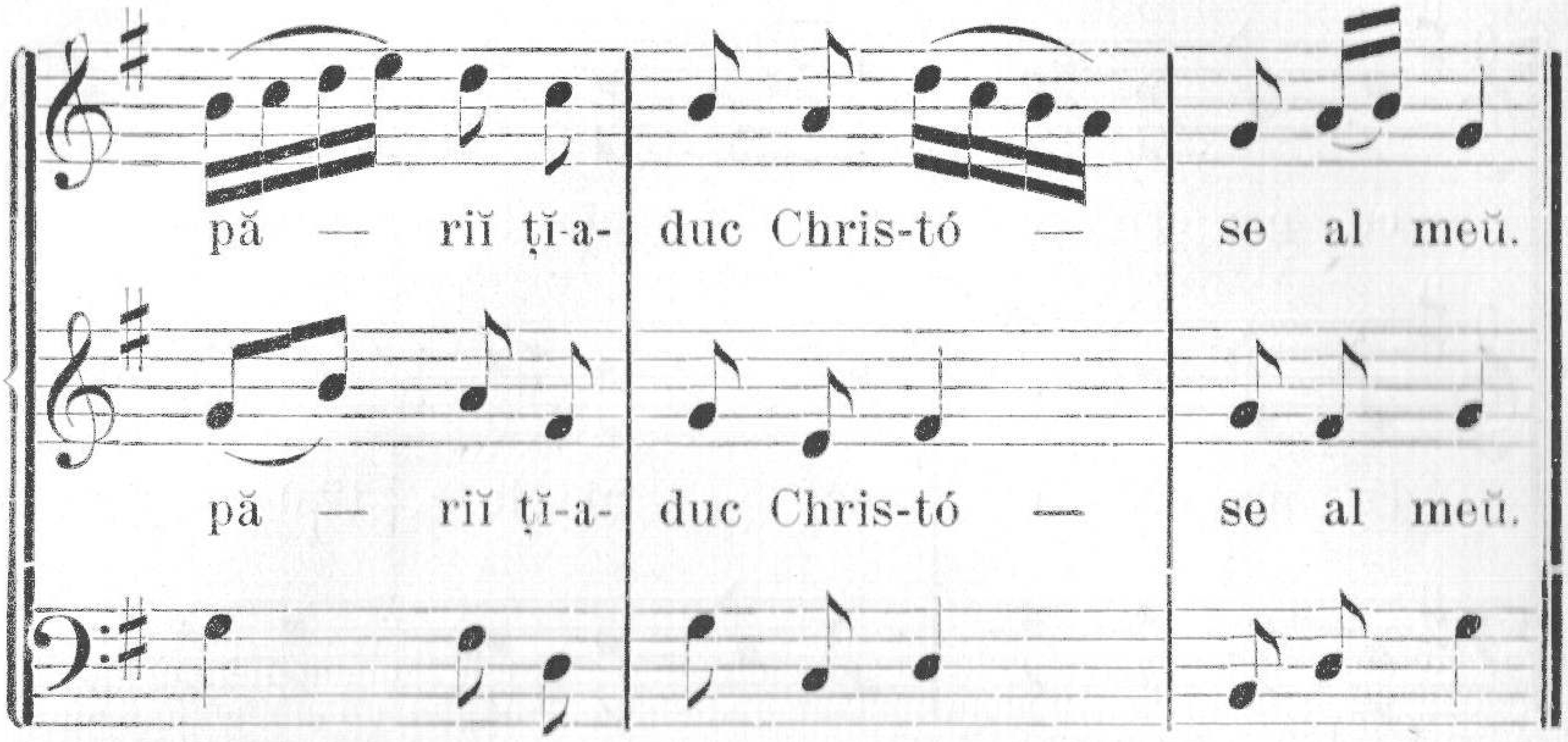

ri - le în - ge- resci, ple-că - ciu-nea ta - cea
ri - le în - ge- resci, ple-că - ciu-nea ta - cea

Starea II.

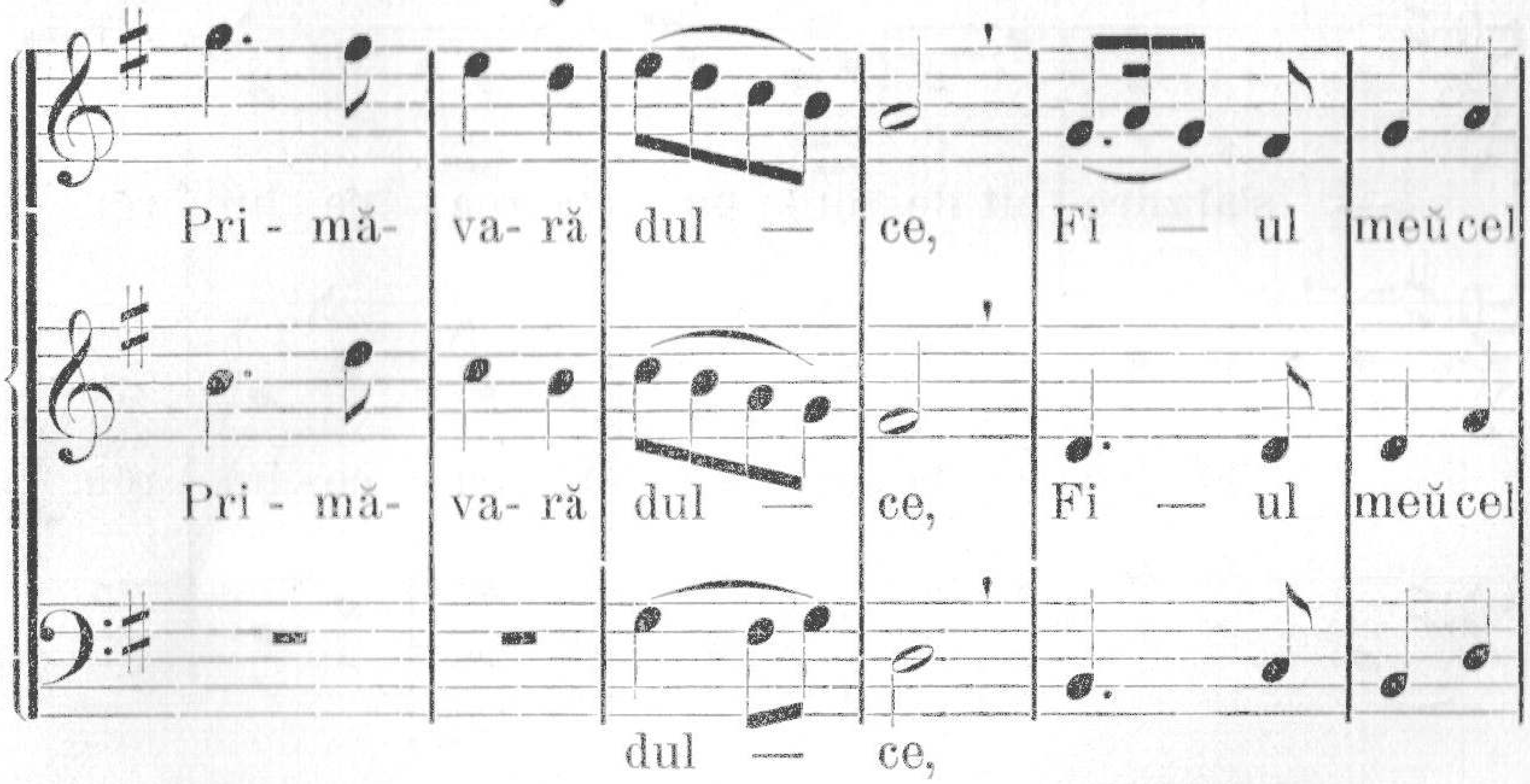

mul- tă prea mă- rind. Cu-vi - ne- se dar, să că-
mul- tă prea mă- rind. Cu-vi - ne- se dar, să că-

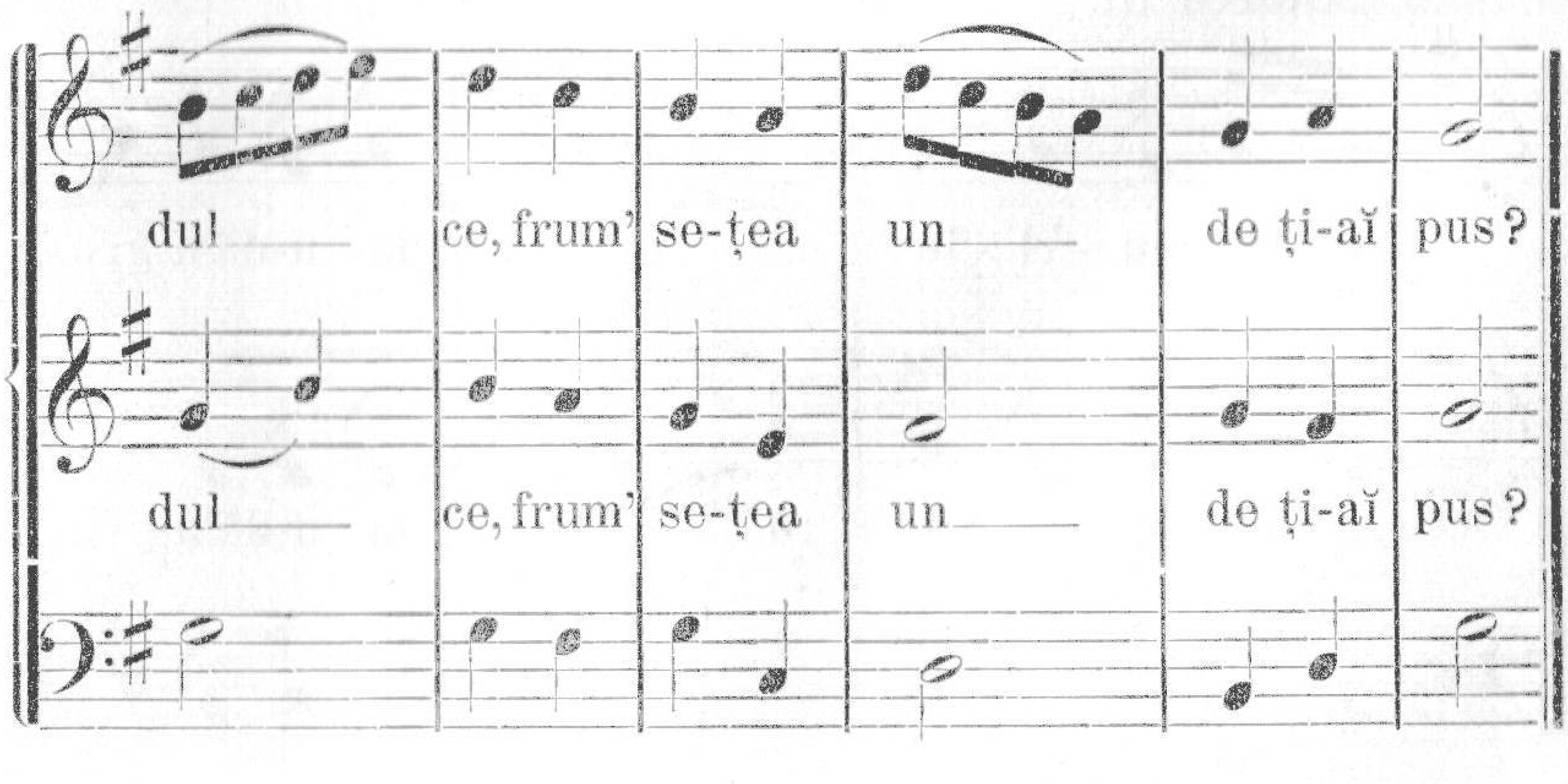

dem la Ti - ne zi - di - to rul, ce - la
dem la Ti- ne zi - di - to rul, ce - la

ce pre cru - ce mâi — ni - le ţi'aĭ în- tins,
ce pre cru - ce mâi — ni - le ţi'aĭ în- tins,
— ş'aĭ zdro- bit de tot - pu - te-rea - ce - luĭ rĕŭ.
— ş'aĭ zdro- bit de tot - pu - te-rea - ce - luĭ rĕŭ.
Starea III.
Né — mu - ri - le tó — te la - u-dă'n-gro -
Né — mu - ri- le tó — te la - u-dă'n-gro -

Primă-vară dulce.
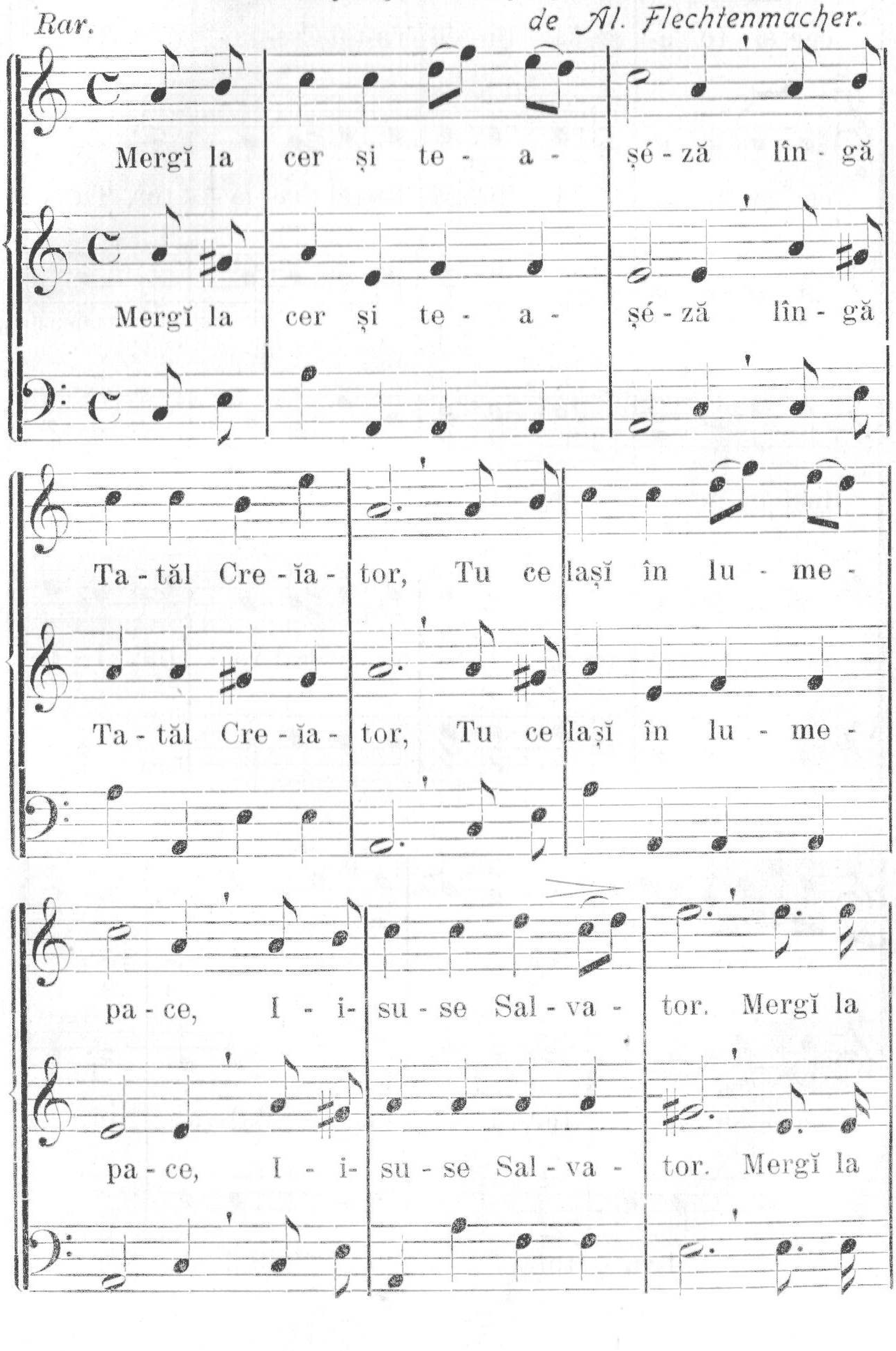

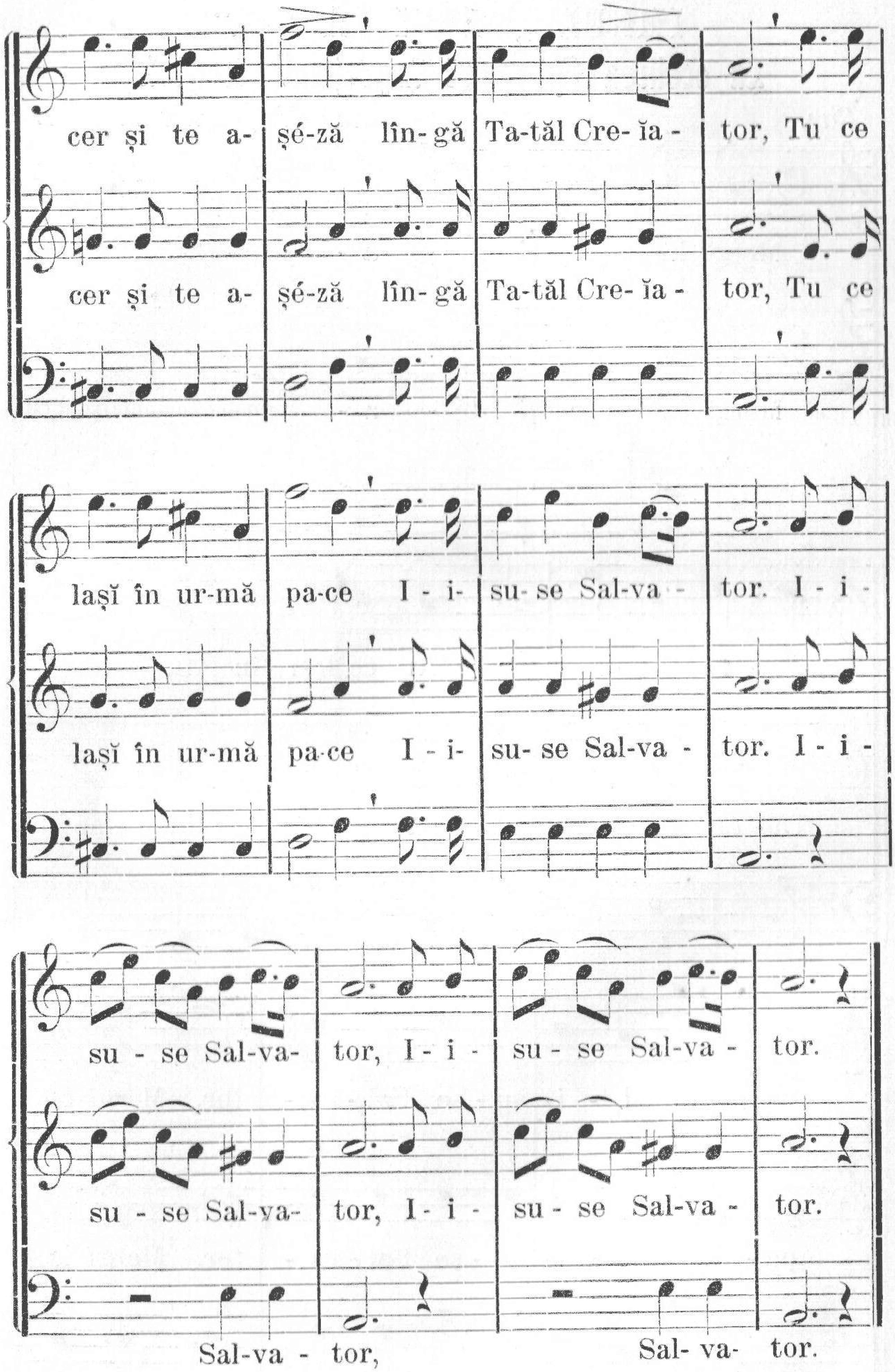

IMNUL „MERGI LA CER“

La ocolirea Epitafuluĭ împrejurul bisericeĭ.
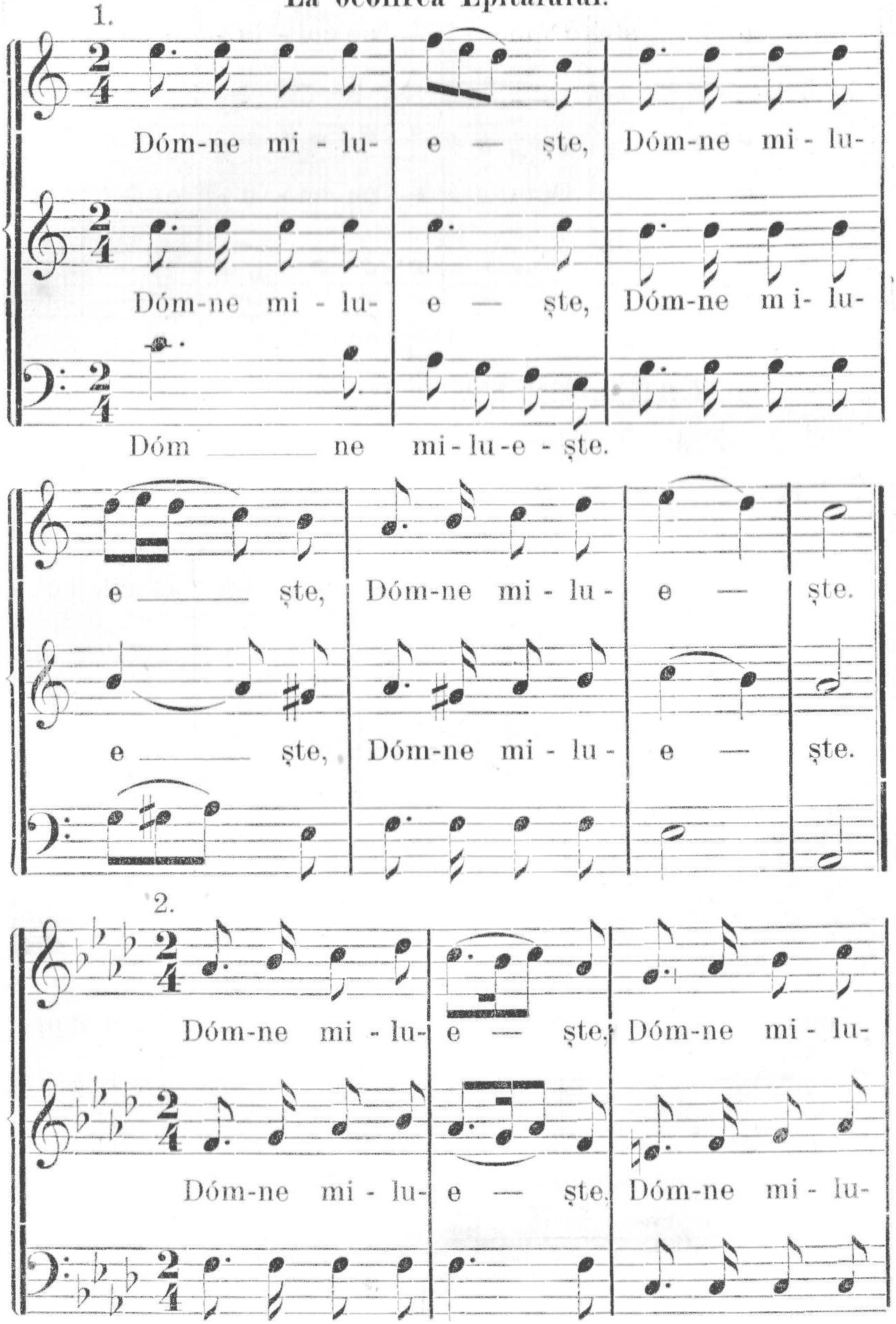
de Al. Flechtenmacher.

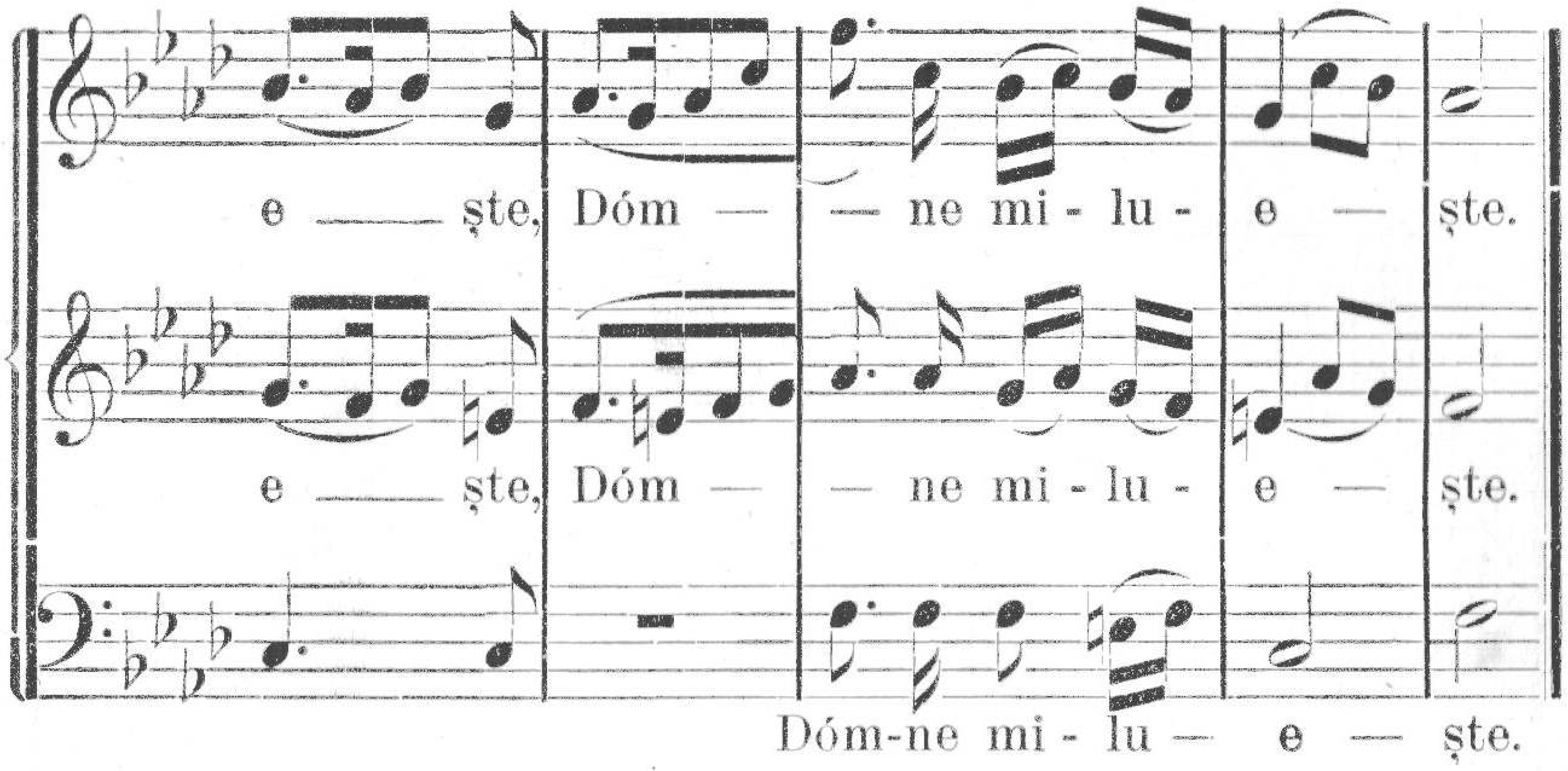

cer și te a- șé-ză lîn-gă Ta-tăl Cre-ĭa - tor, Tu ce
cer și te a- șé-ză lîn-gă Ta-tăl Cre-ĭa - tor, Tu ce
lașĭ în ur-mă pa-ce I - i- su- se Sal-va - tor. I - i -
lașĭ în ur-mă pa-ce I - i- su- se Sal-va - tor. I - i -
su - se Sal-va- tor, I - i - su - se Sal-va - tor.
su - se Sal-va- tor, I - i - su - se Sal-va - tor.
Sal-va - tor, Sal- va- tor.

Dómne miluește (de 3 orĭ).

La ocolirea Epitafuluĭ.

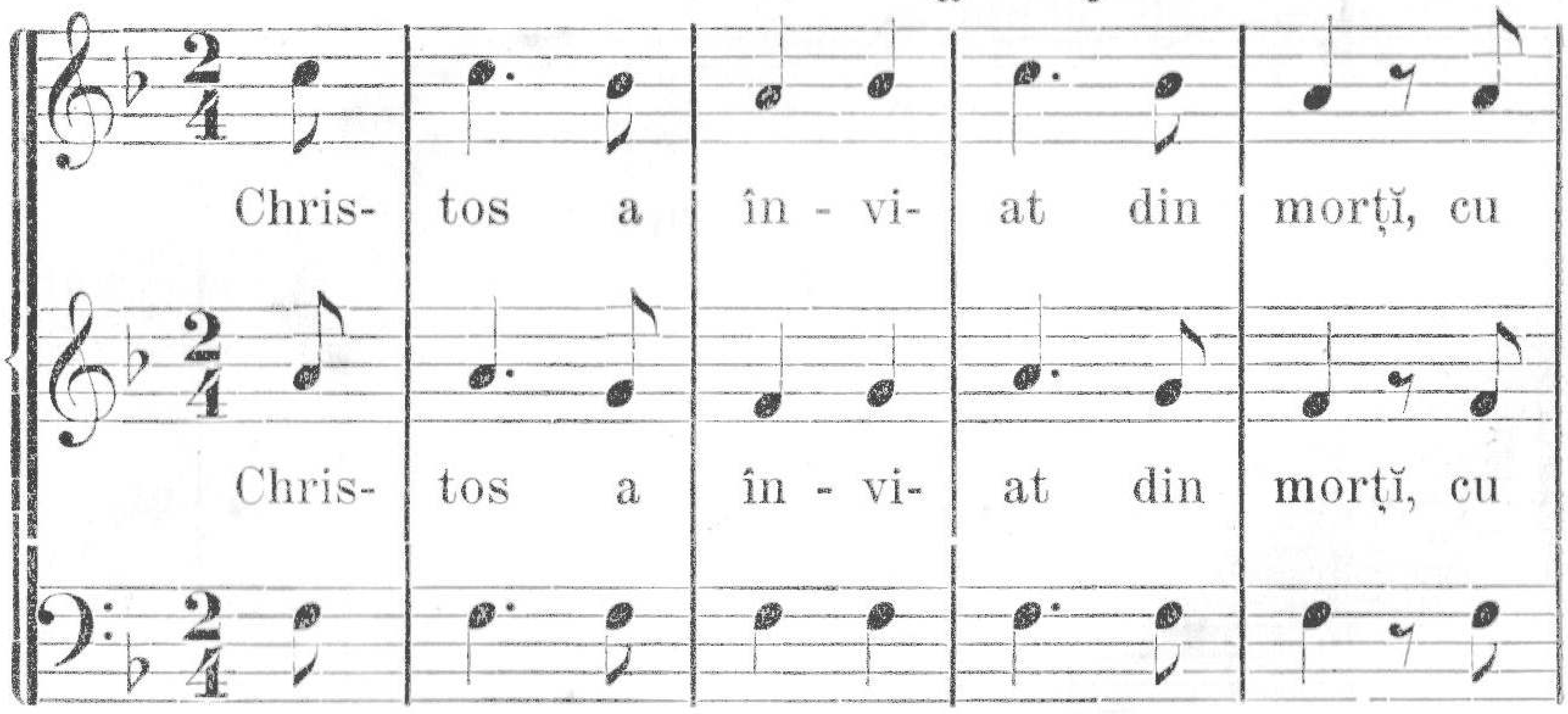

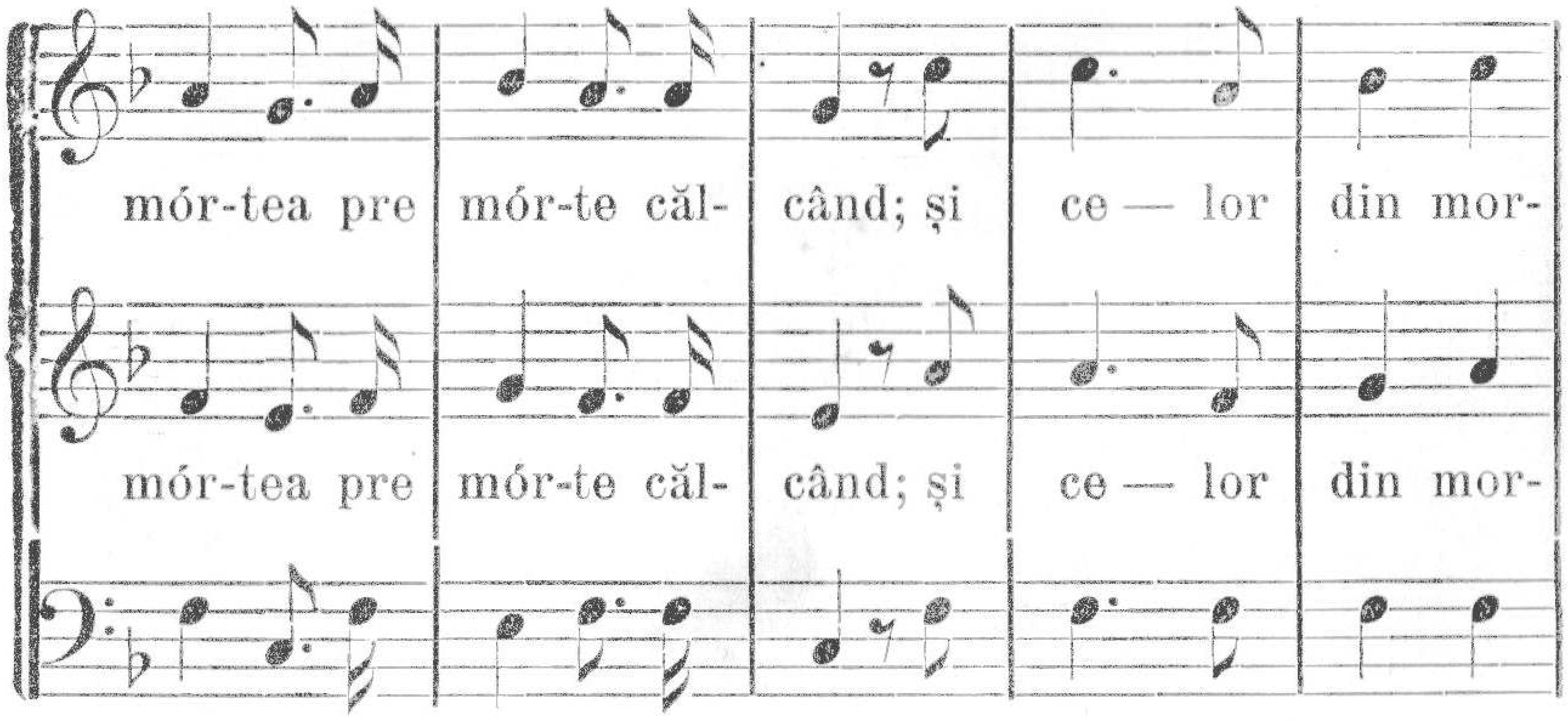
Tip. „Carol Göbl", S-r I. St. Rasidescu.

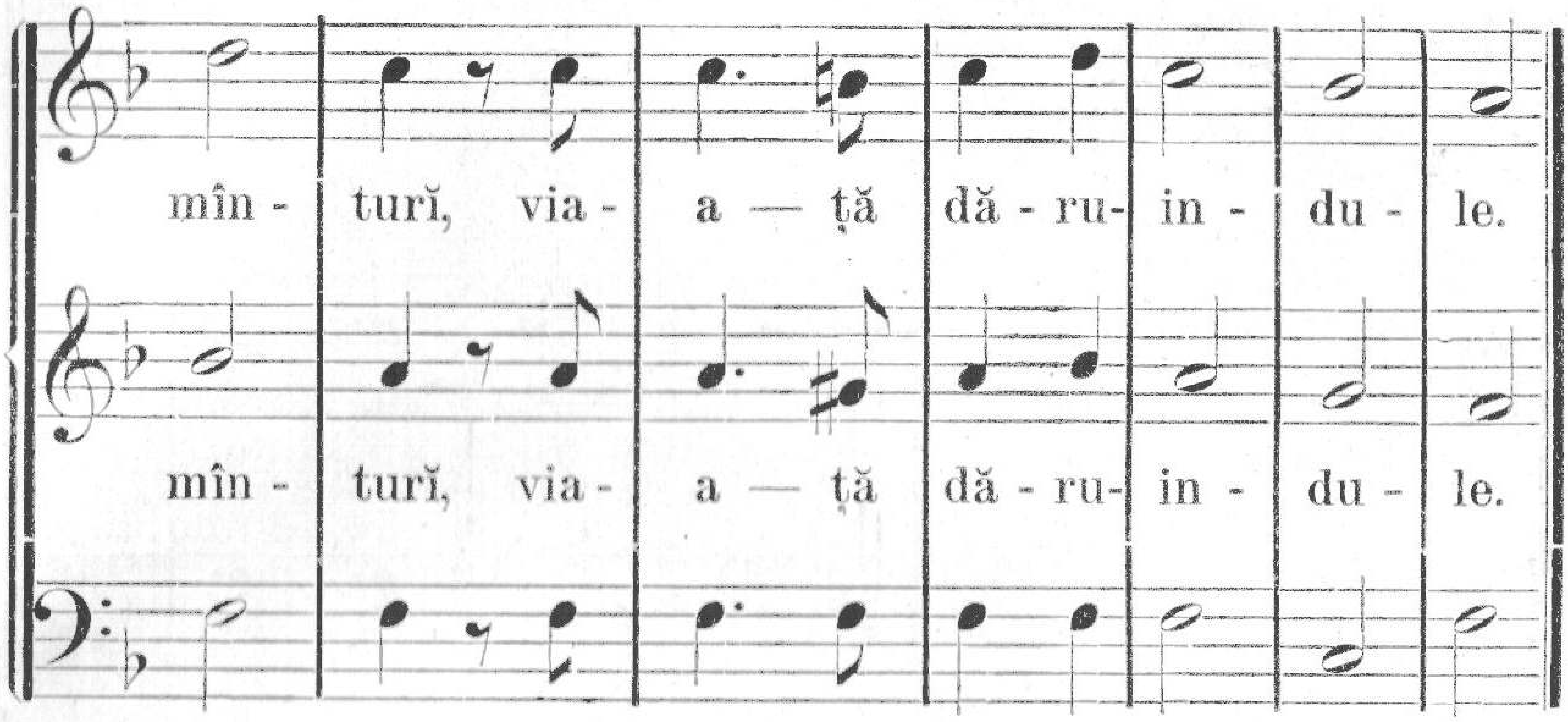

CÂNTARI PENTRU PAȘTE.

Christos a înviat (No. 1).

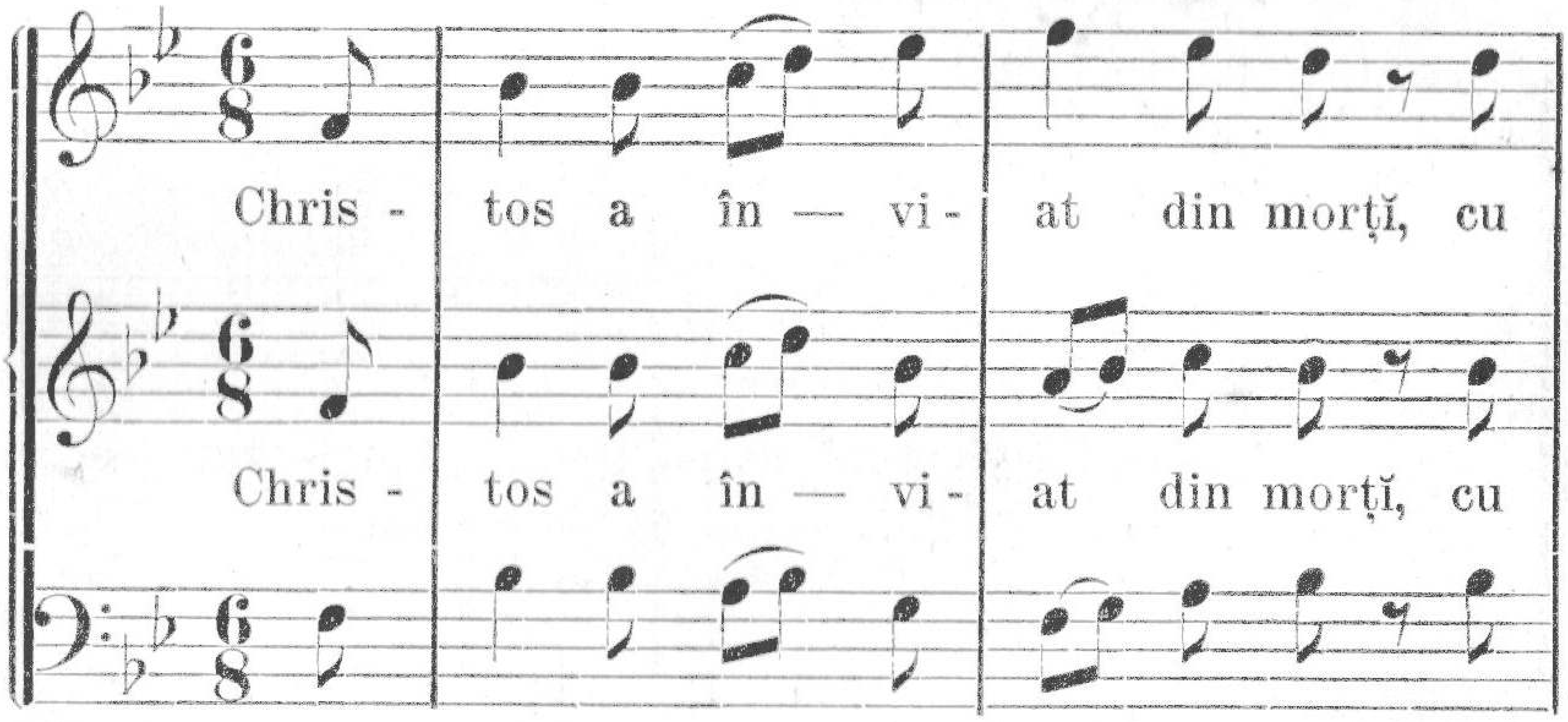

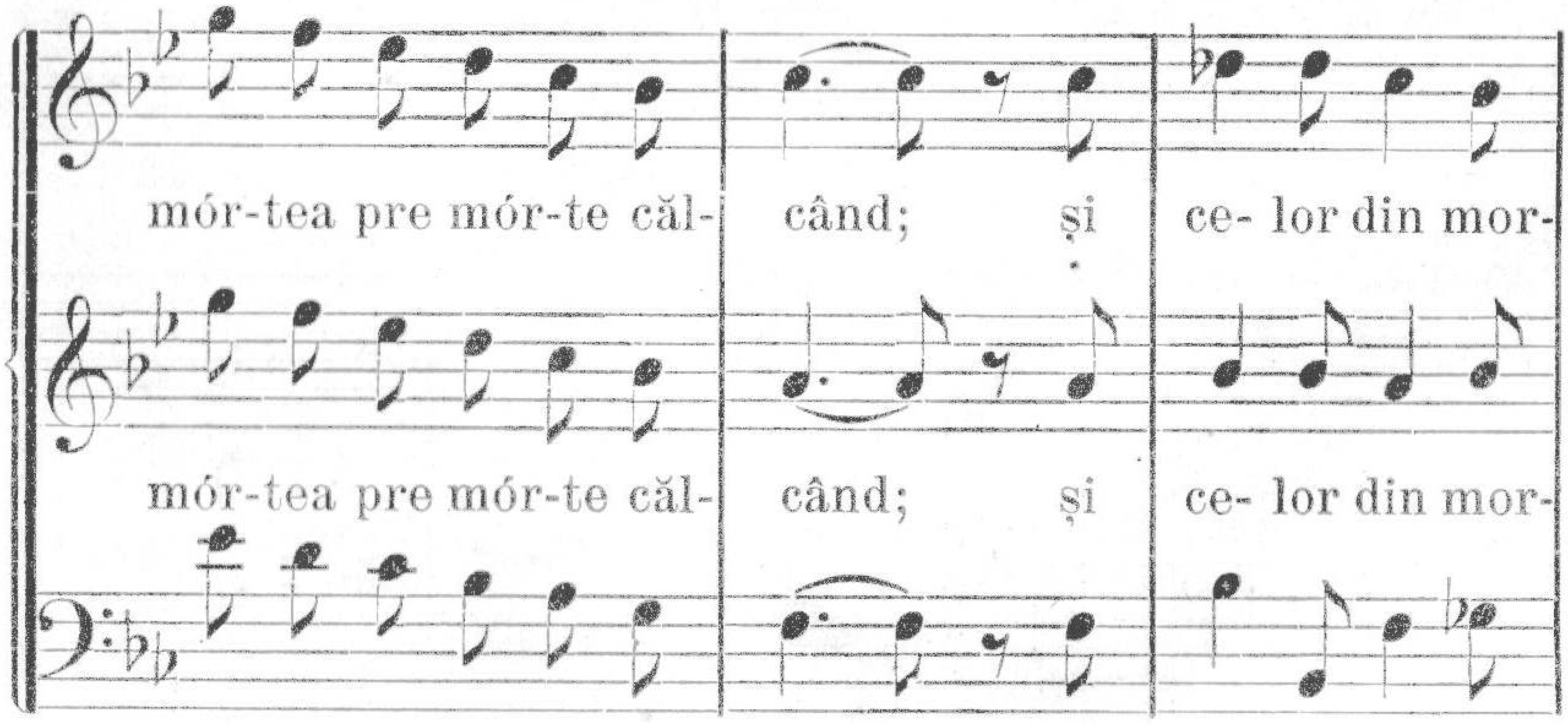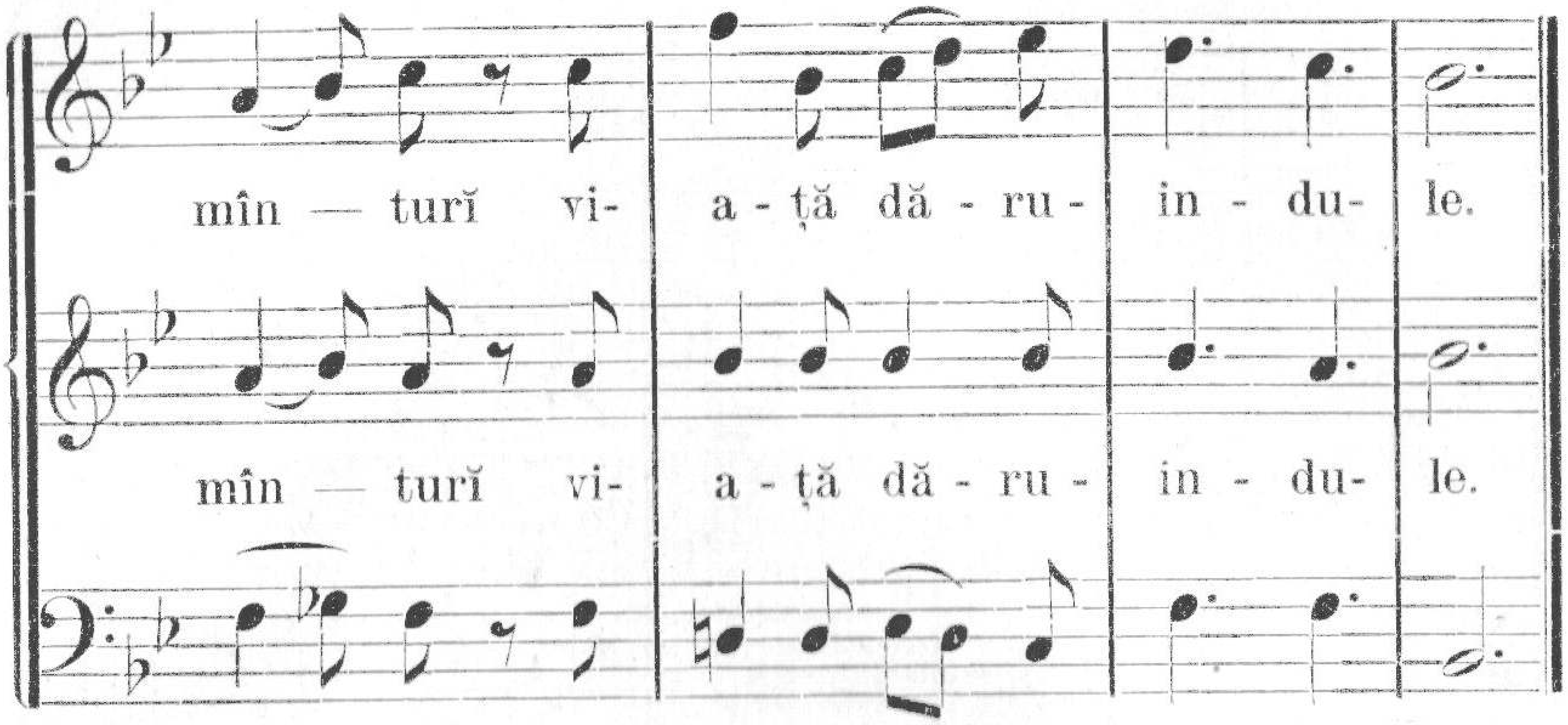

Christos a înviat (No. 2).

de Al. Podoleanu.

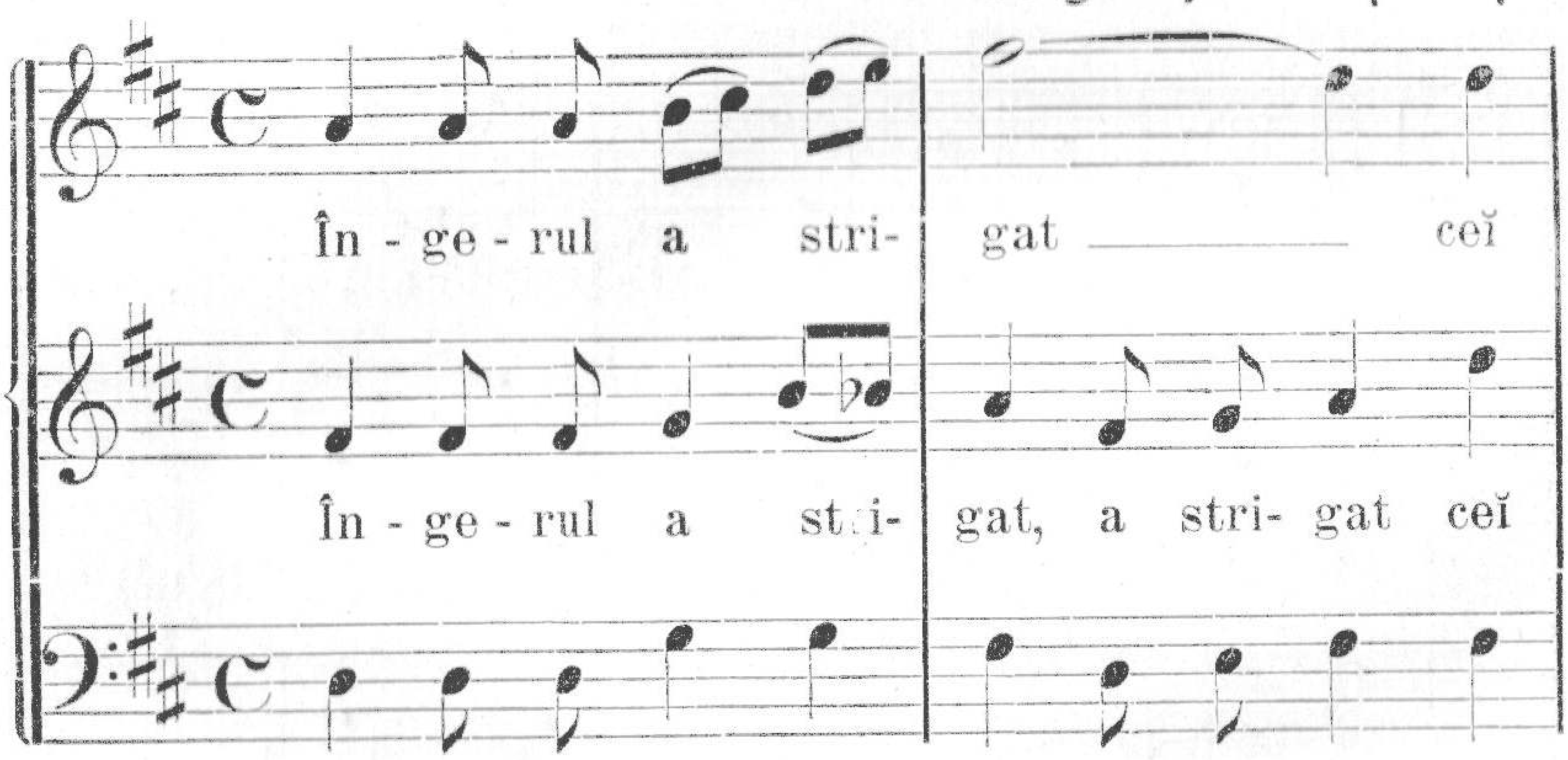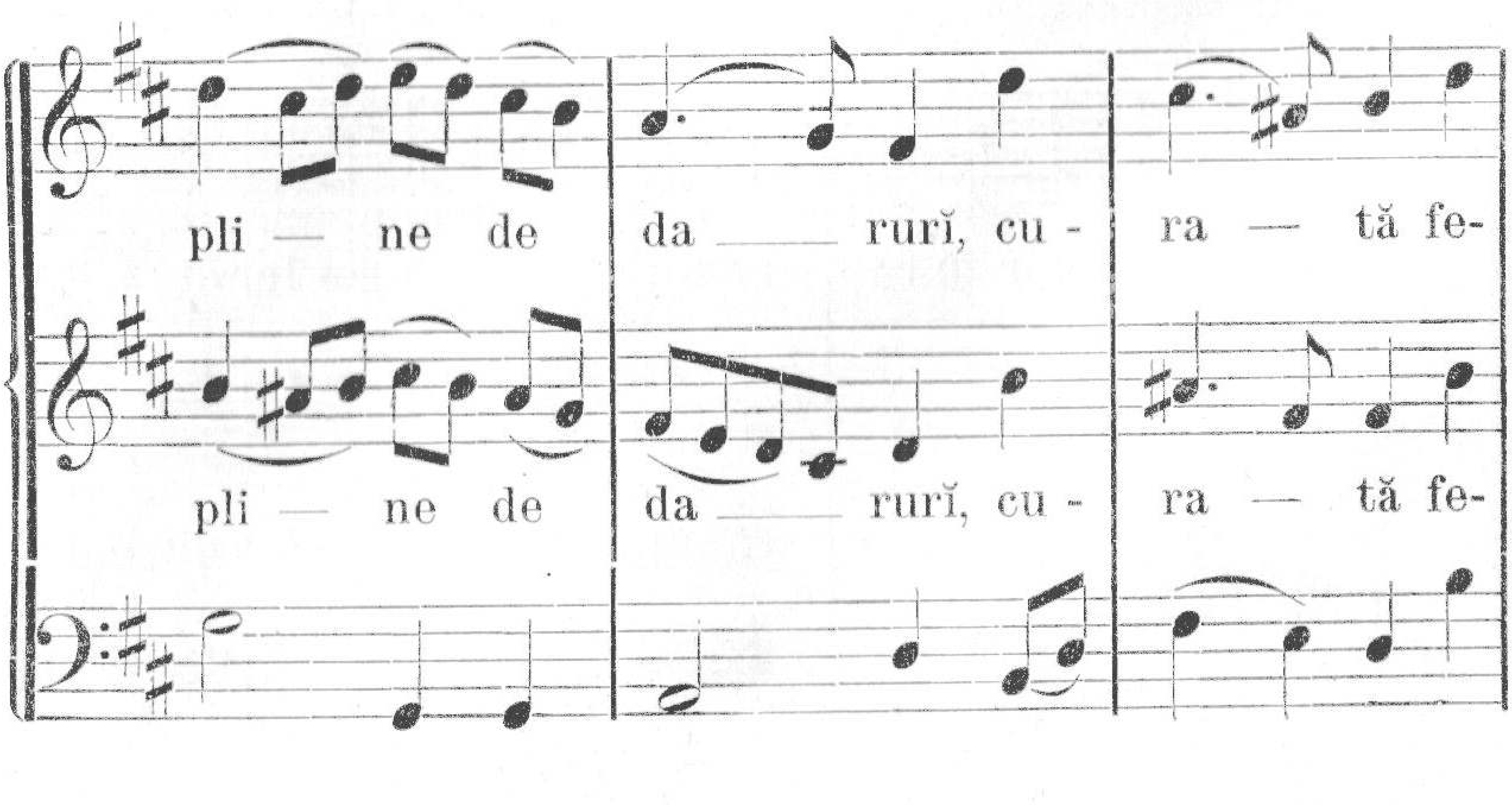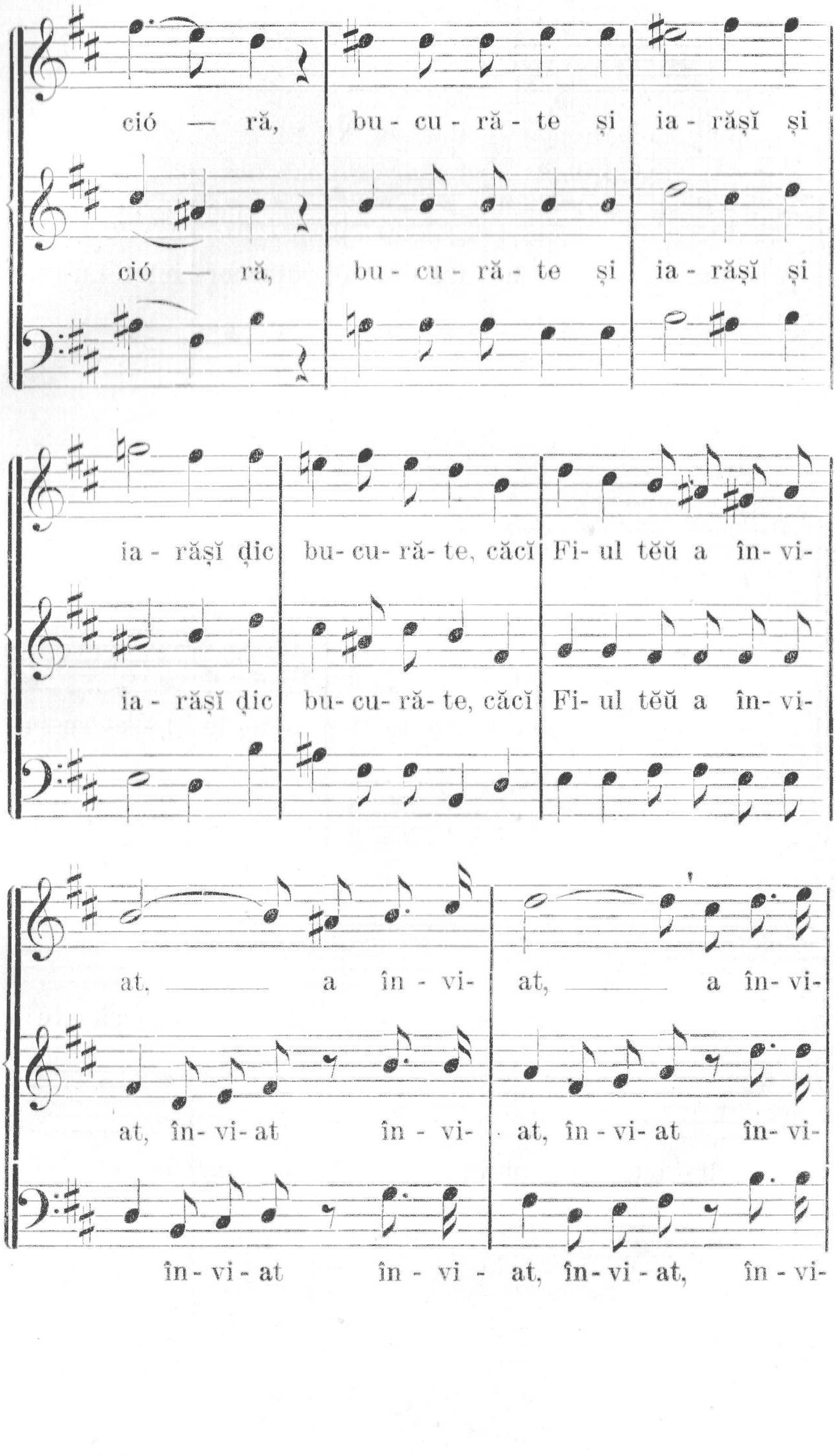

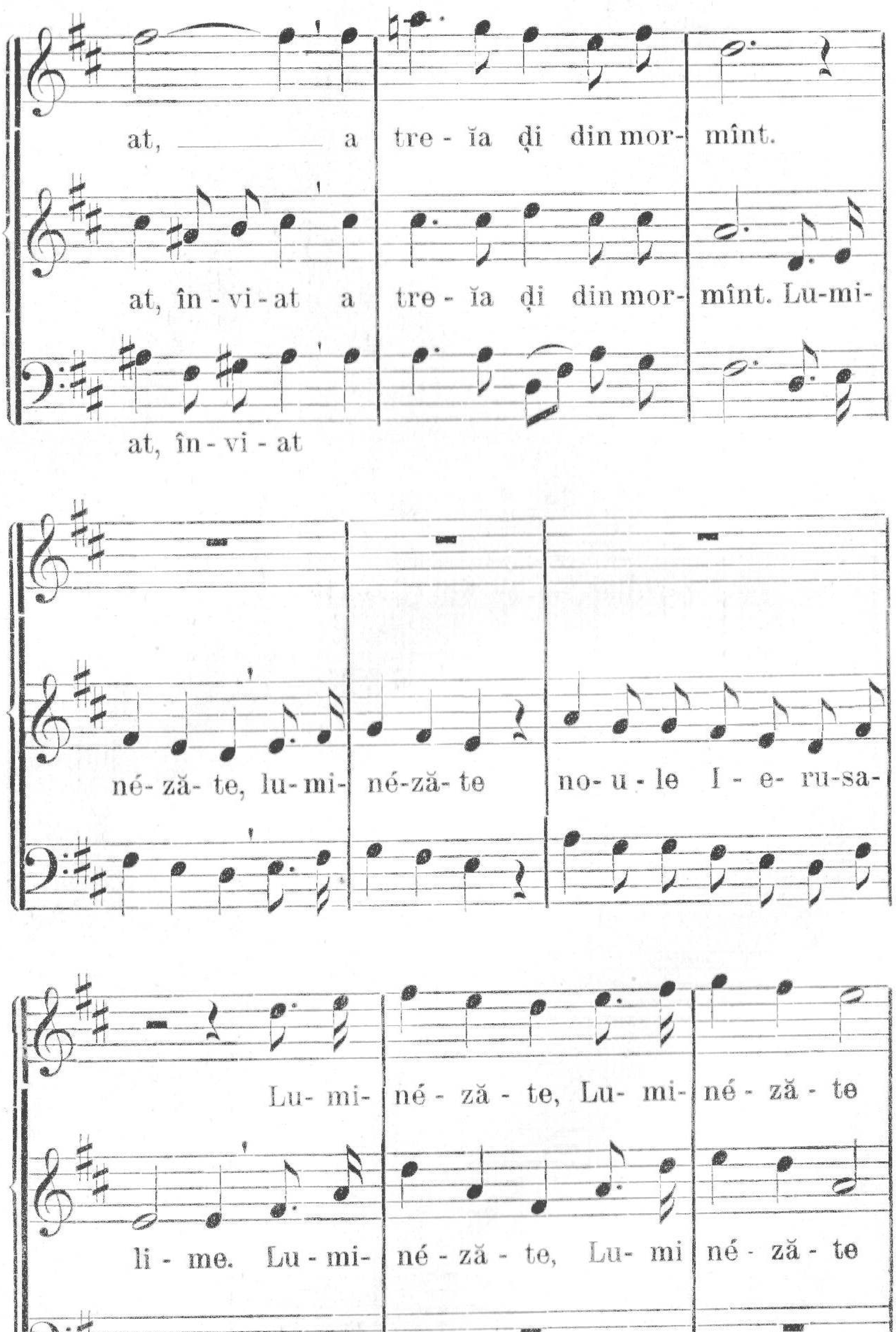
Îngerul a strigat.
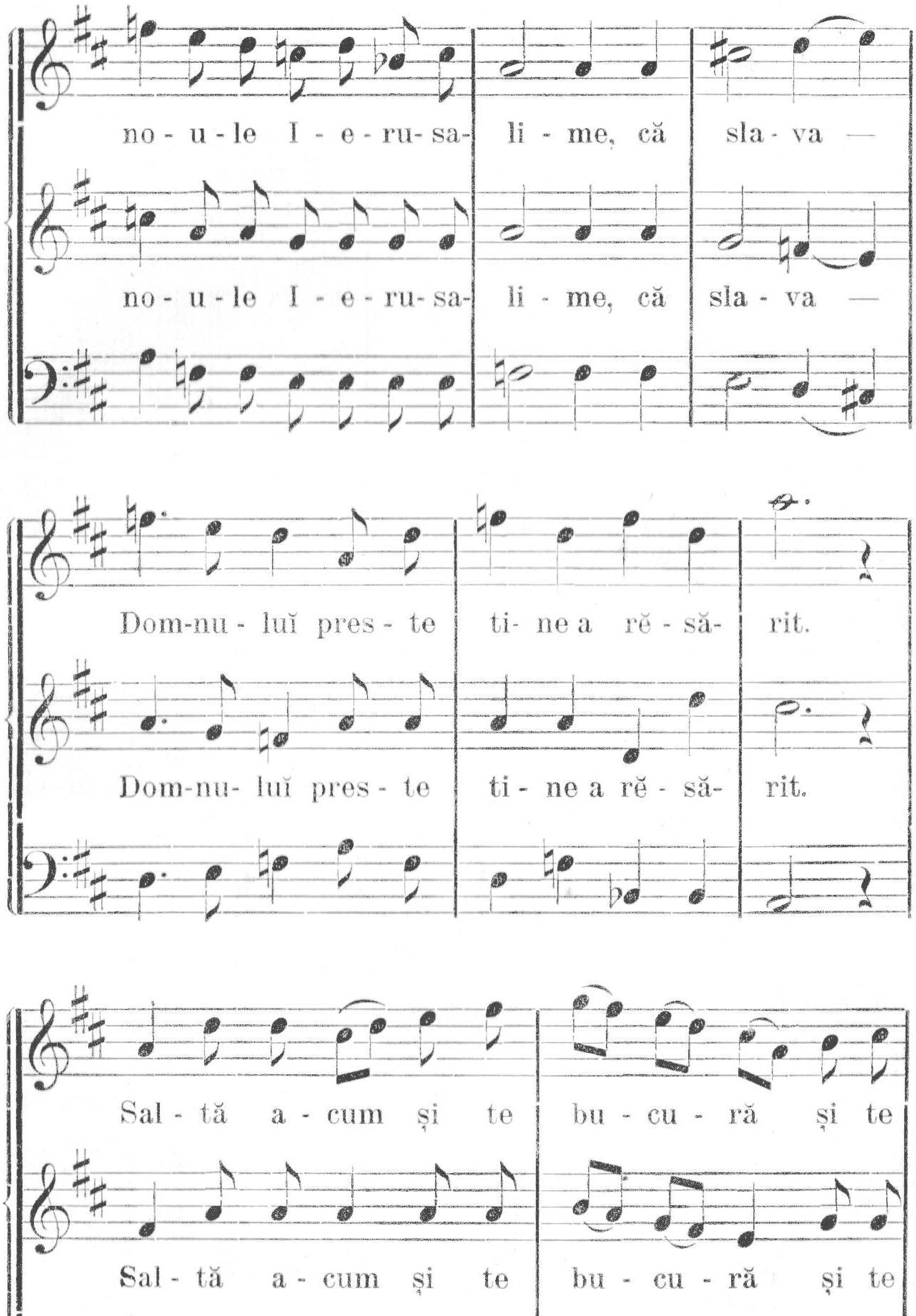
de Al. Flechtenmacher.

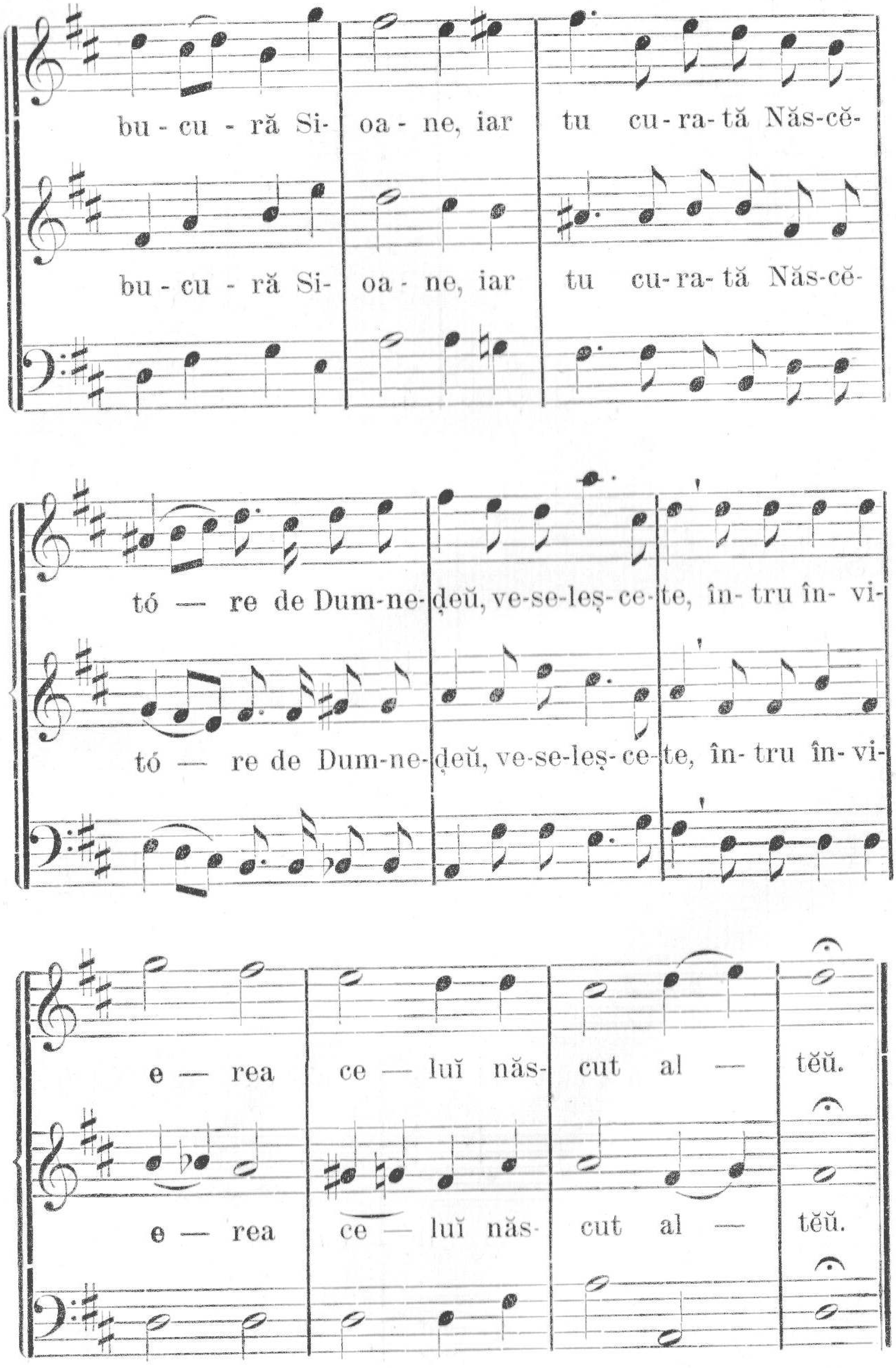

ció — ră, bu - cu - ră - te și ia - rășĭ și
ció — ră, bu - cu - ră - te și ia - rășĭ și
ia - rășĭ ḑic bu- cu- ră- te, căcĭ Fi- ul tĕŭ a în- vi-
ia - rășĭ ḑic bu- cu- ră- te, căcĭ Fi- ul tĕŭ a în- vi-
at, a în - vi- at, a în- vi-
at, în- vi- at în - vi- at, în - vi- at în- vi-
în- vi - at în - vi - at, în- vi - at, în - vi-

at, a tre - ĭa ḍi din mor- mînt.
at, în - vi - at a tre - ĭa ḍi din mor- mînt. Lu-mi-
at, în - vi - at
né- ză- te, lu- mi- né-ză- te no- u - le I - e- ru-sa-
Lu- mi- né - ză - te, Lu- mi- né - ză - te
li - me. Lu - mi- né - ză - te, Lu- mi né - ză - te

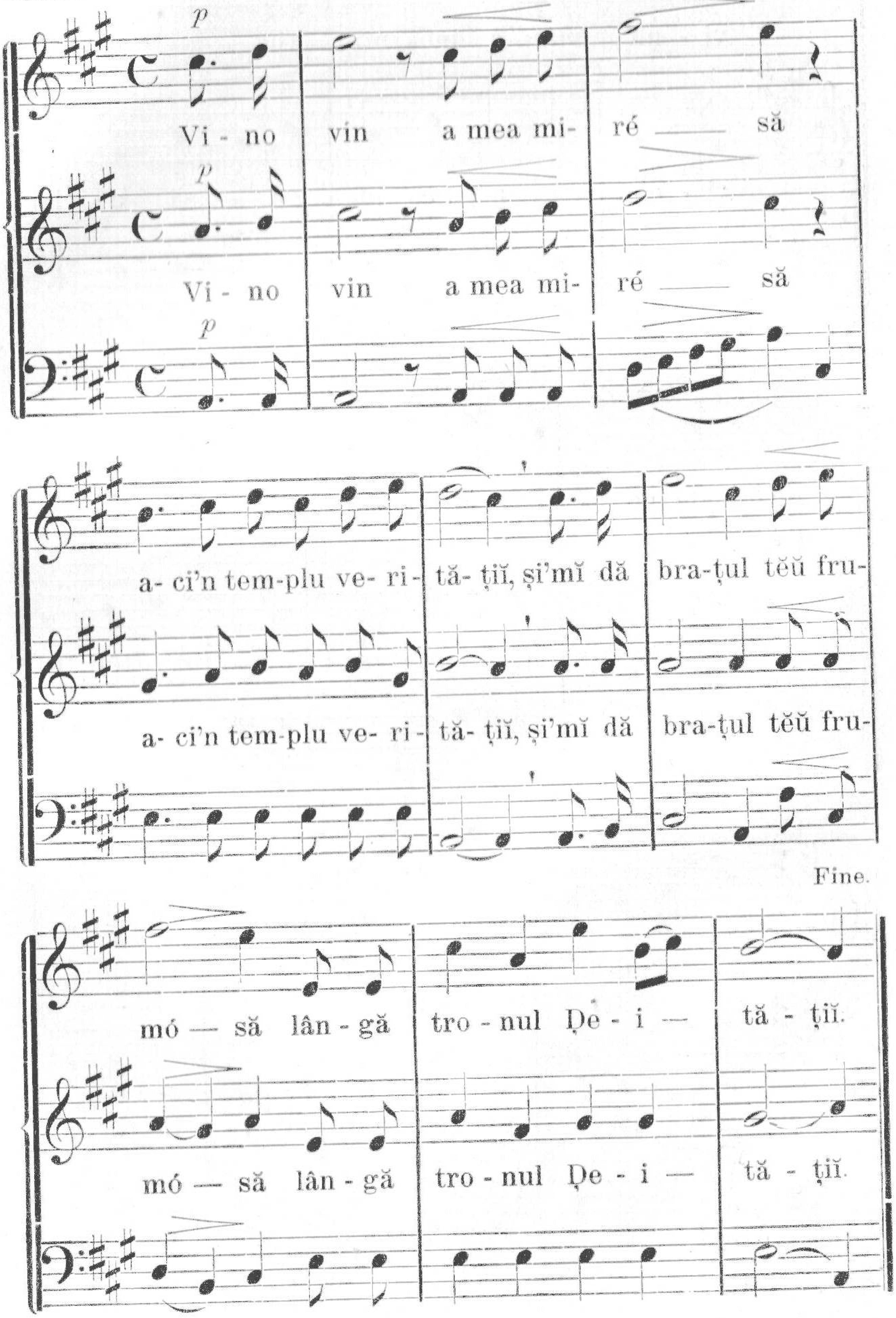

no - u - le I - e - ru - sa- li - me, că sla - va —
no - u - le I - e - ru - sa- li - me, că sla - va —
Dom-nu - luĭ pres - te ti- ne a rĕ - să- rit.
Dom-nu- luĭ pres - te ti - ne a rĕ - să- rit.
Sal - tă a - cum și te bu - cu - ră și te
Sal - tă a - cum și te bu - cu - ră și te

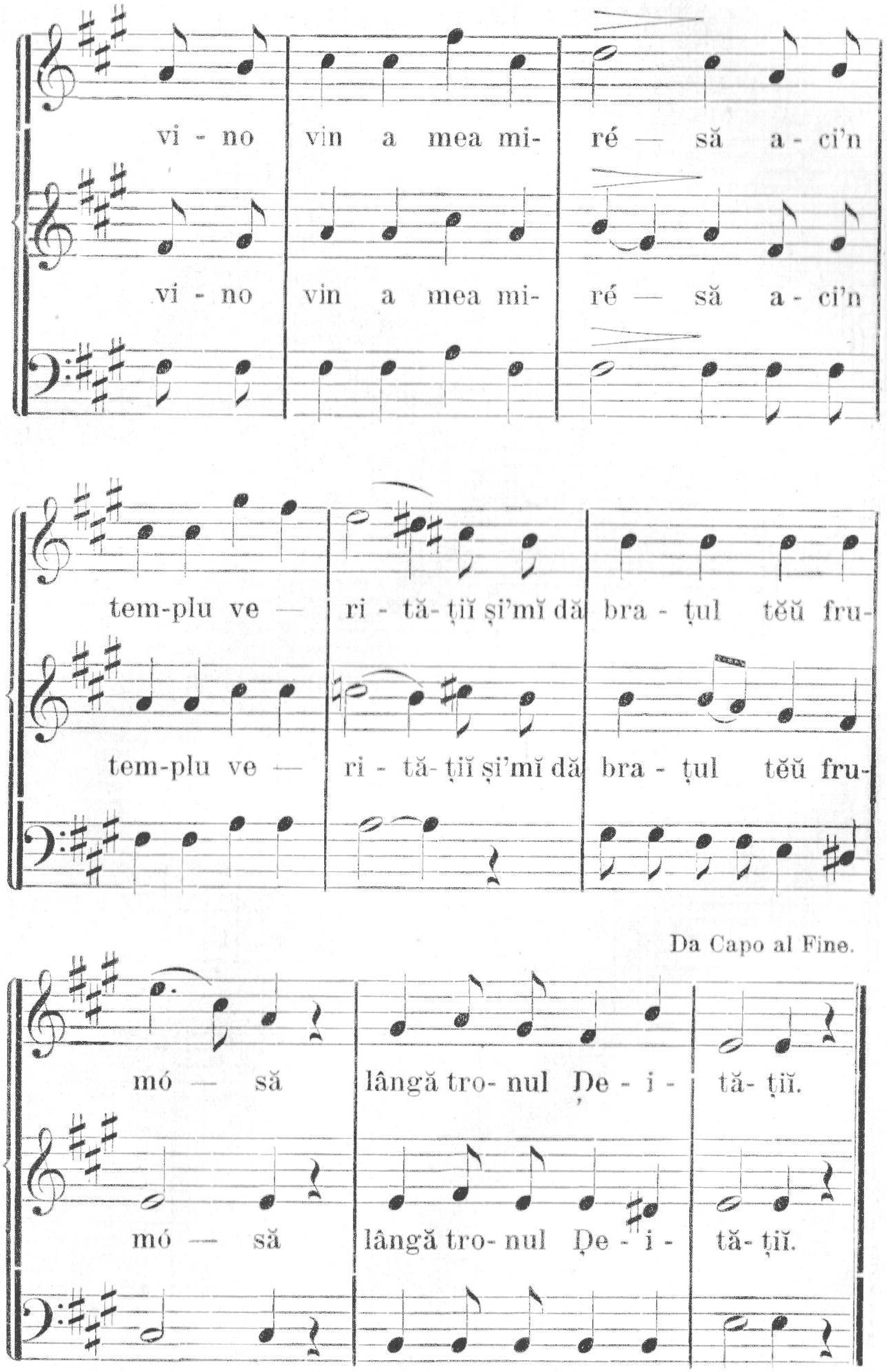

bu - cu - ră Si- oa - ne, iar tu cu-ra-tă Năs-cĕ-
bu - cu - ră Si- oa - ne, iar tu cu-ra-tă Năs-cĕ-
tó — re de Dum-ne-ḑeŭ, ve-se-leş-ce-te, în-tru în- vi-
tó — re de Dum-ne-ḑeŭ, ve-se-leş-ce-te, în-tru în-vi-
e — rea ce — luĭ năs- cut al — tĕŭ.
e — rea ce — luĭ năs- cut al — tĕŭ.

CÂNTARI PENTRU CUNUNIE.

Imnul Mirilor.

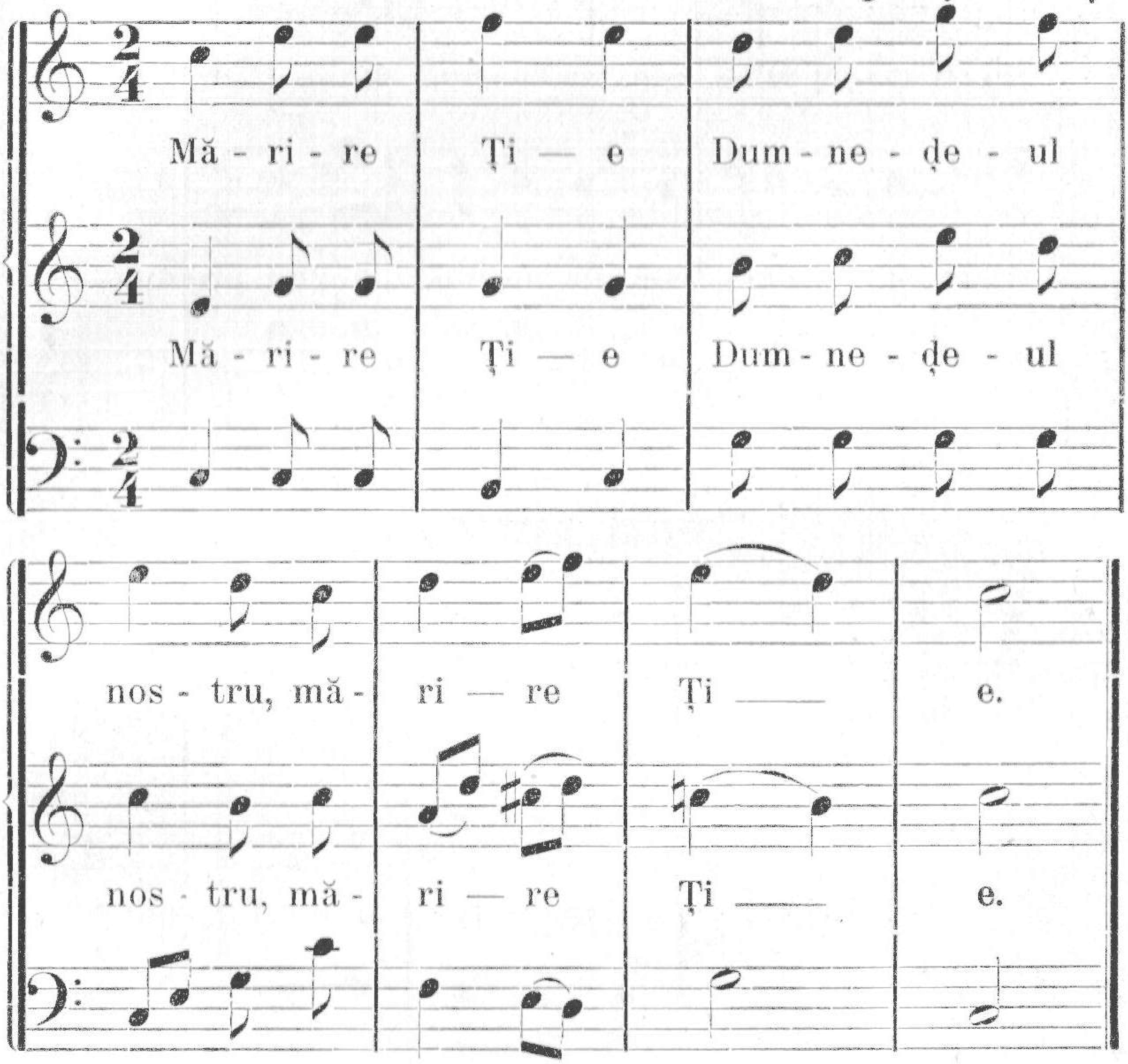
Andante maestoso. *după G. Ştefănescu.*

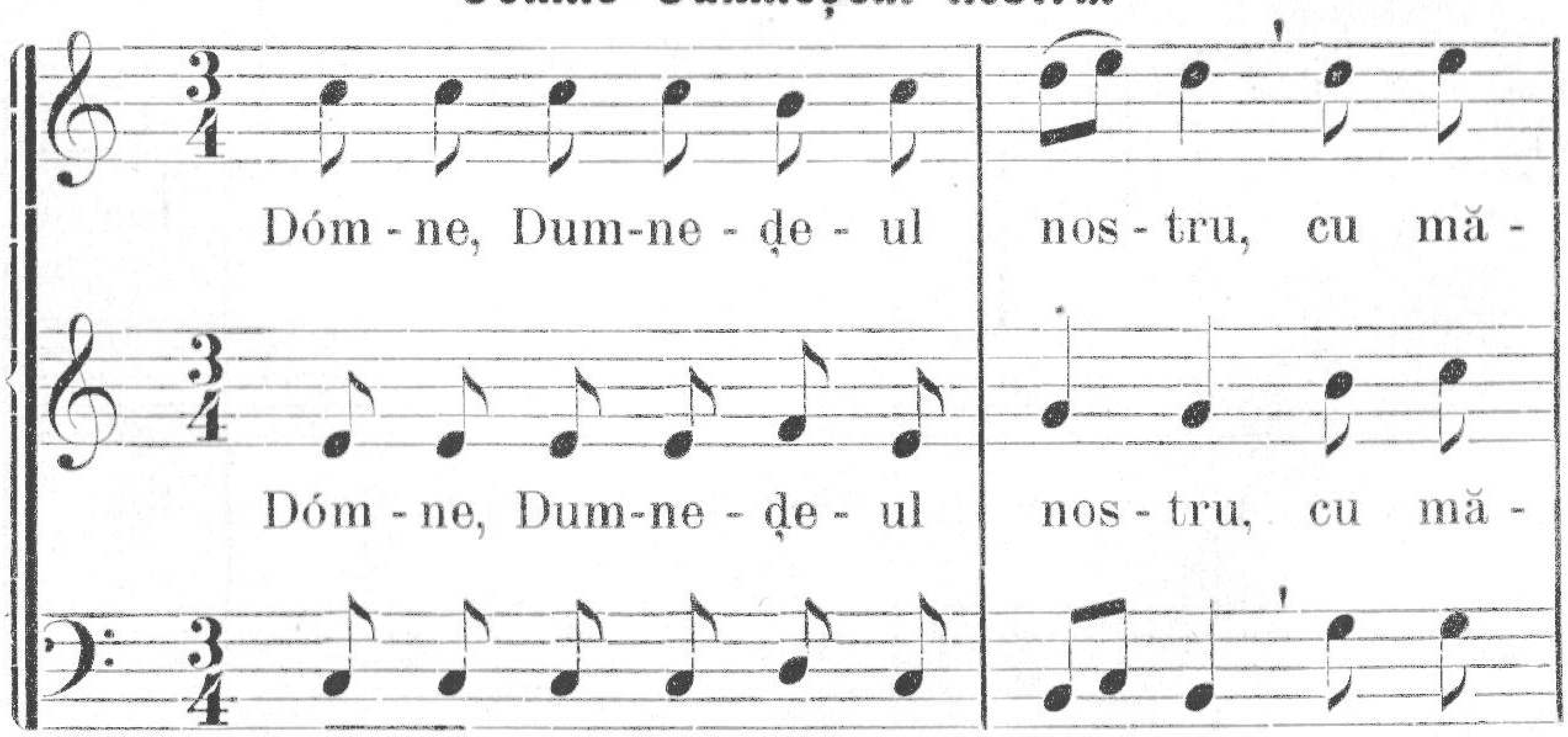

vi - no vin a mea mi- ré — să a - ci'n
vi - no vin a mea mi- ré — să a - ci'n
tem-plu ve — ri - tă- ţiĭ şi'mĭ dă bra - ţul tĕŭ fru-
tem-plu ve — ri - tă- ţiĭ şi'mĭ dă bra - ţul tĕŭ fru-
Da Capo al Fine.
mó — să lângă tro- nul Ḍe - i - tă- ţiĭ.
mó — să lângă tro- nul Ḍe - i - tă- ţiĭ.

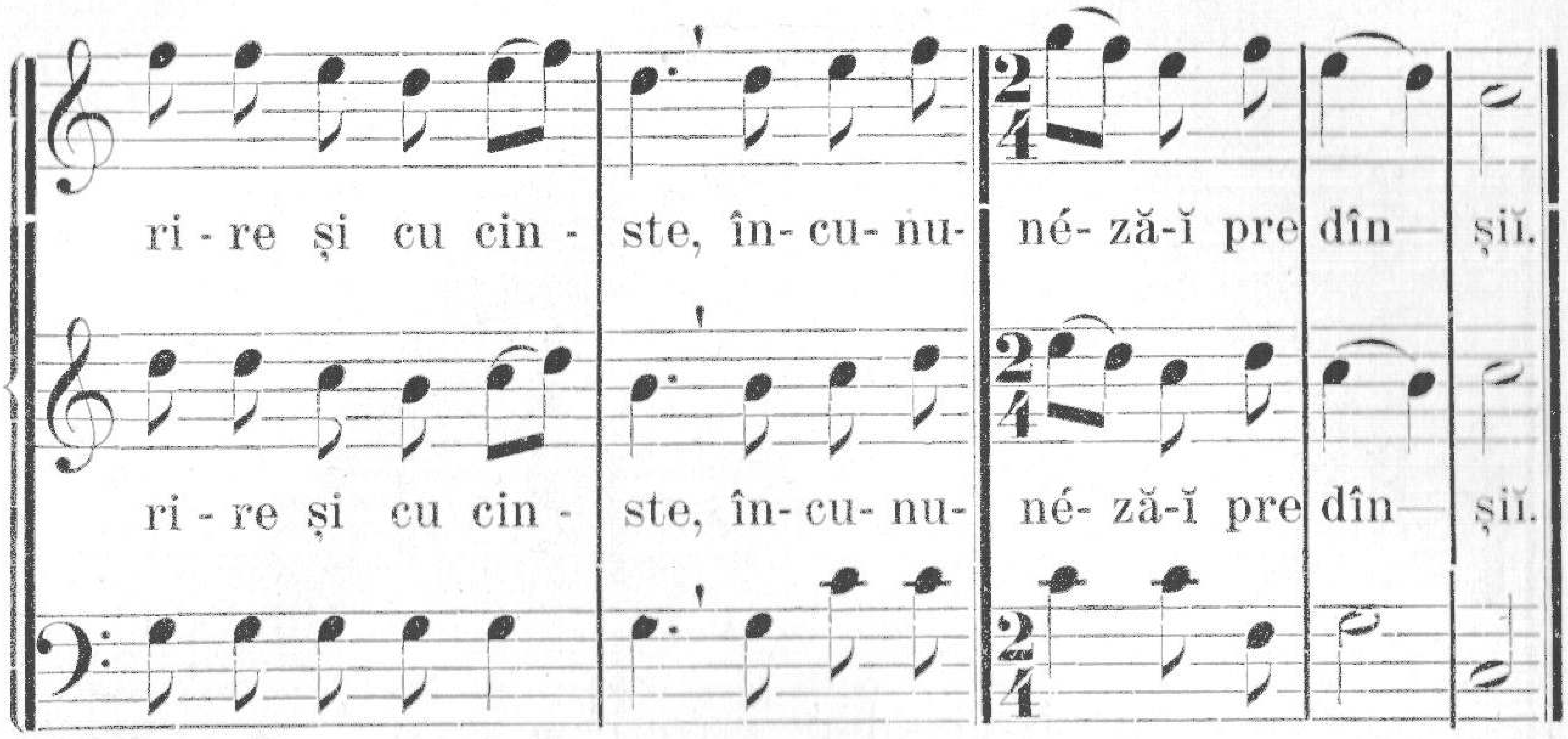
Mărire ție.

de Al. Podoleanu.

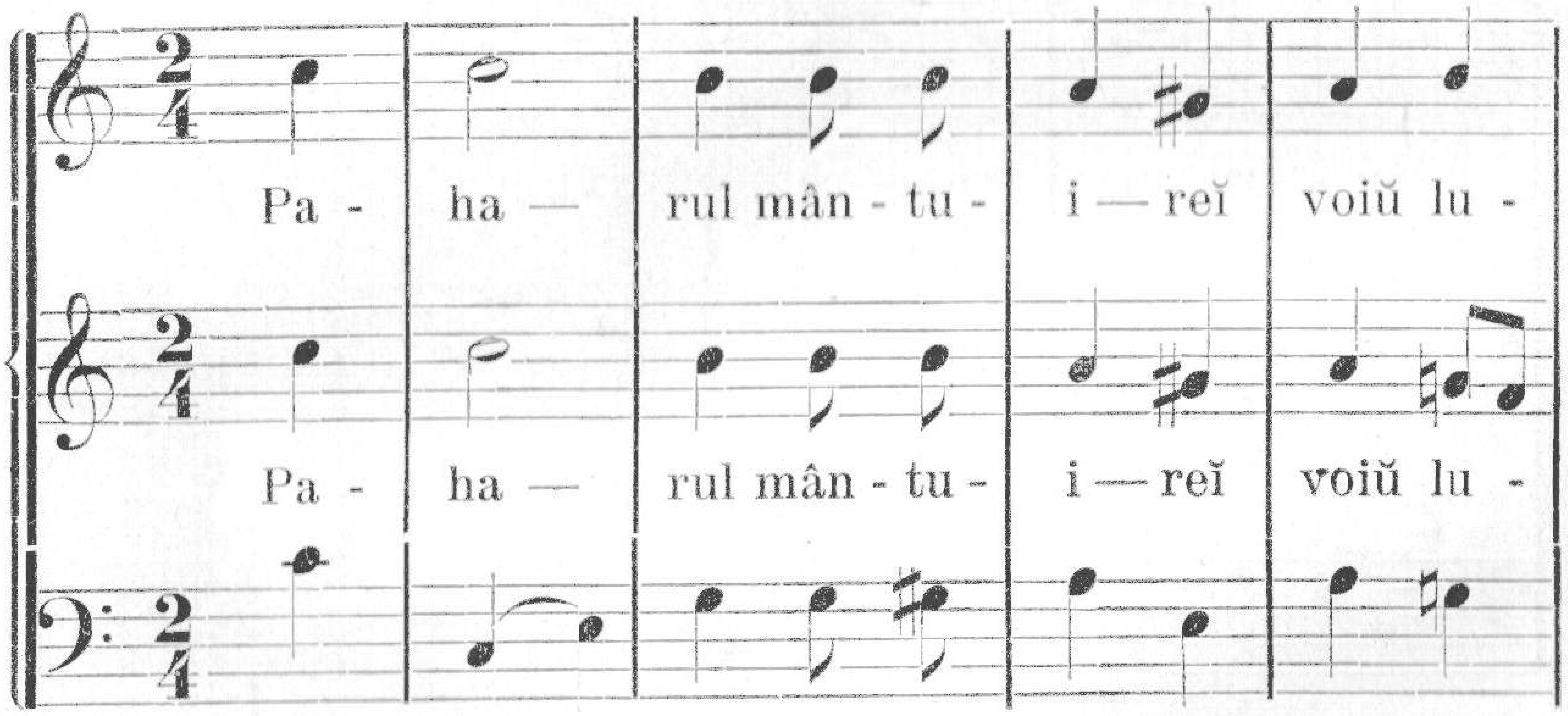

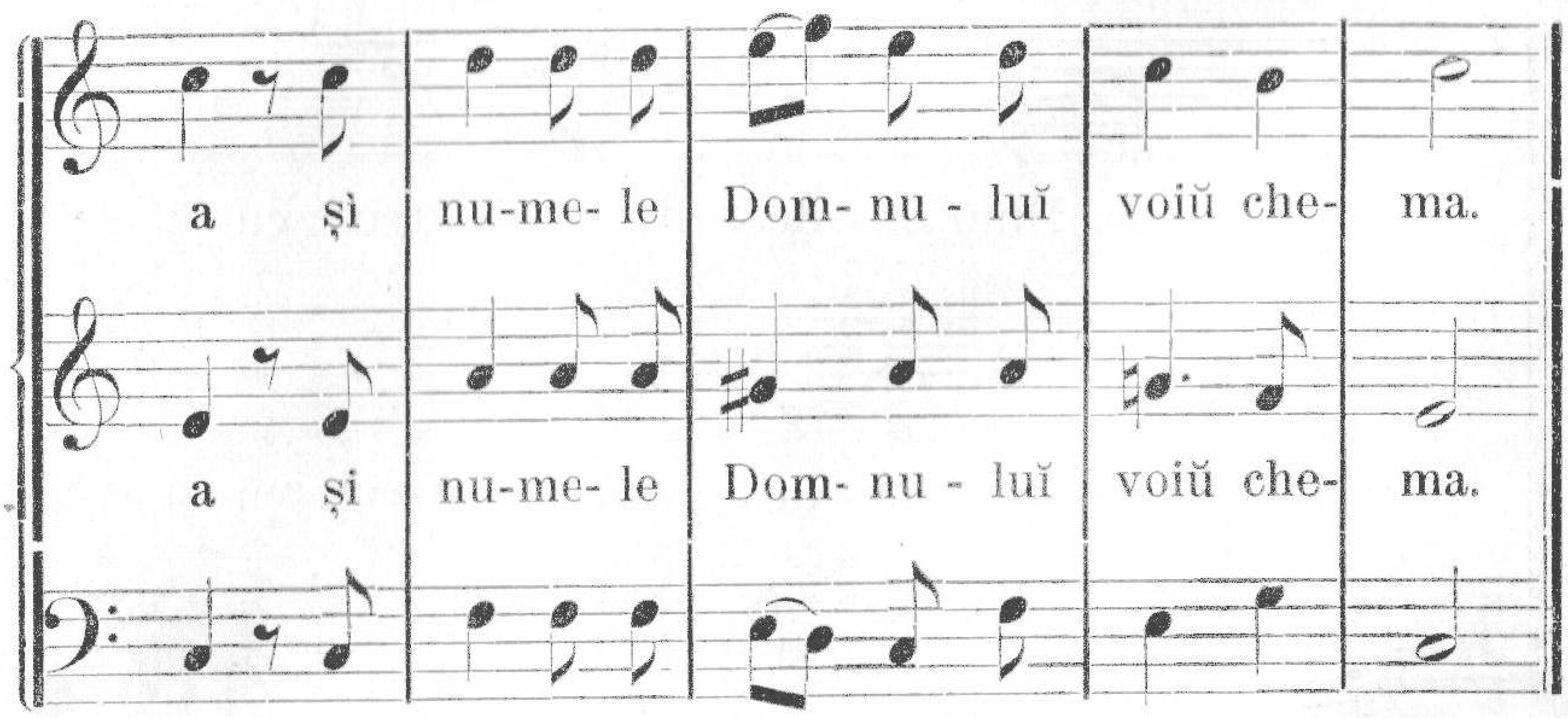
Dómne Dumneḑeul nostru.
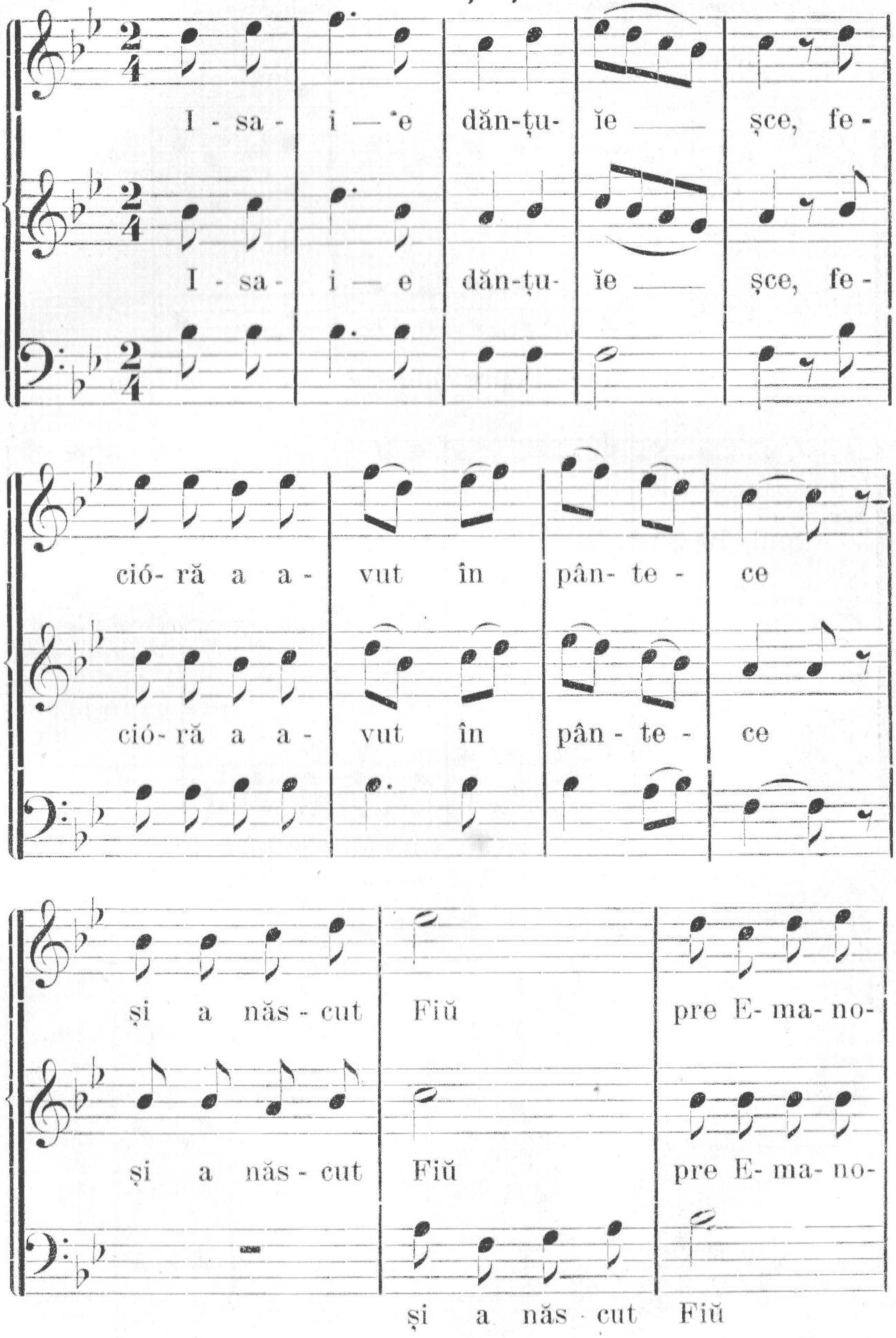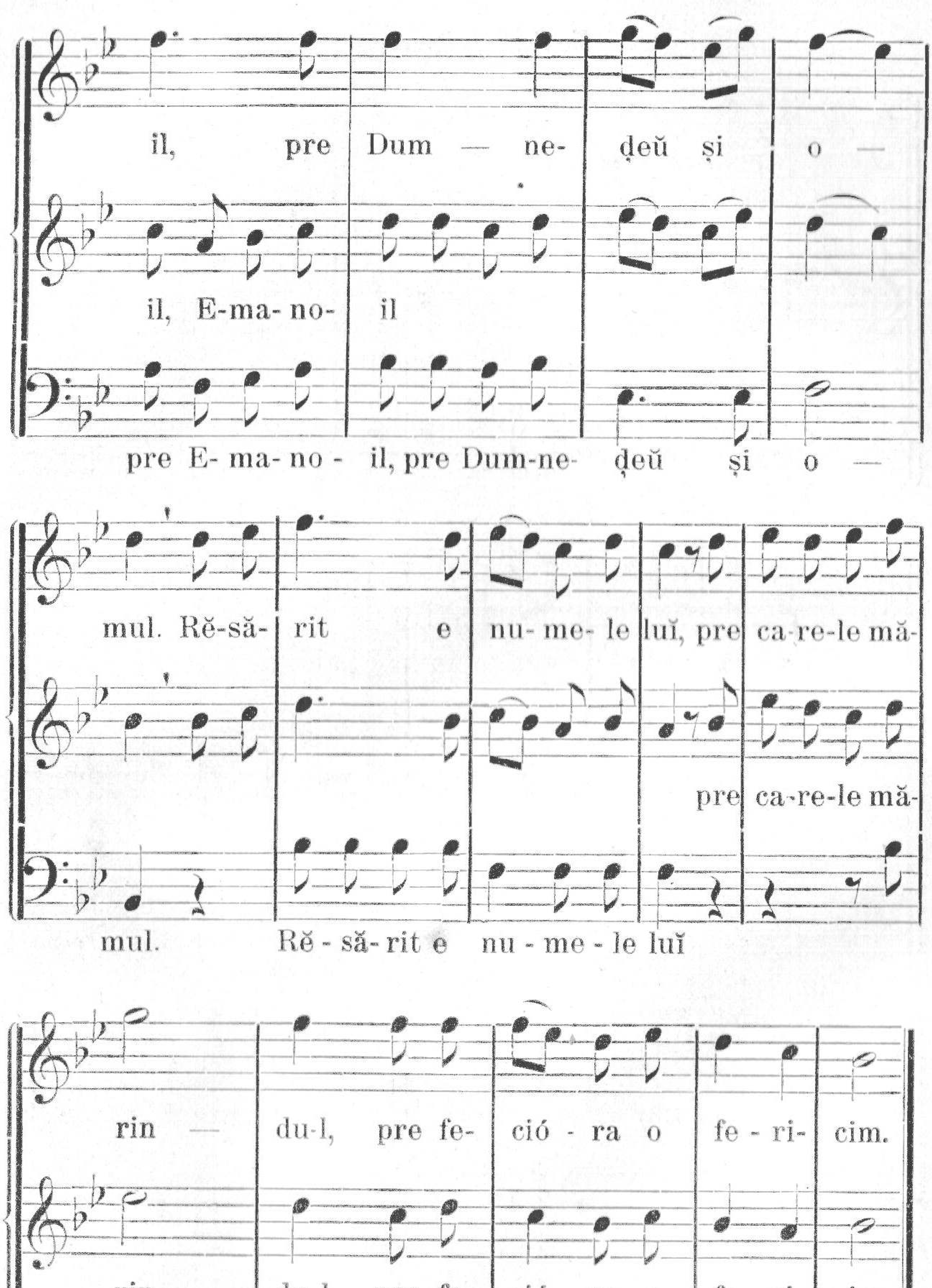

Paharul mântuireĭ.
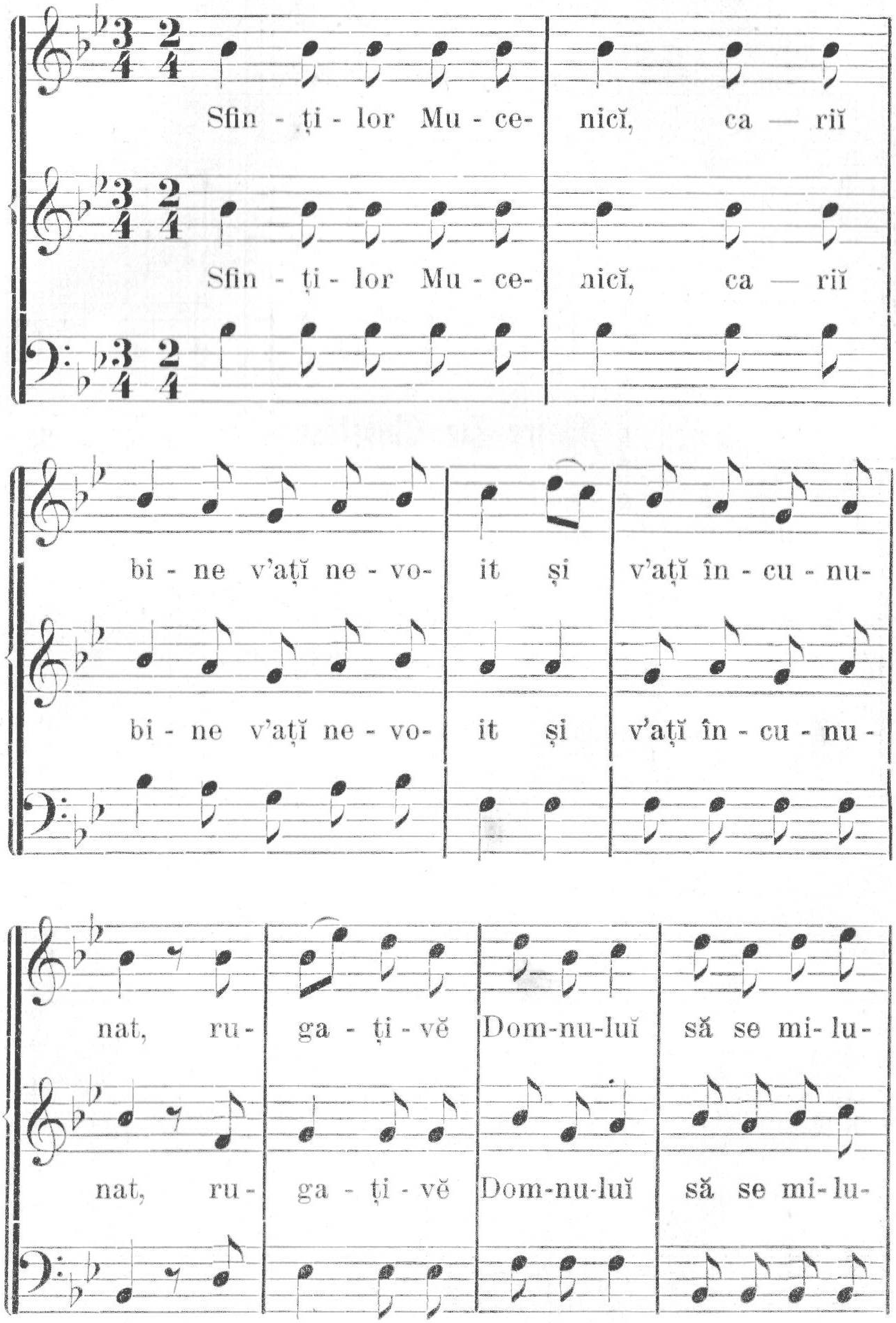

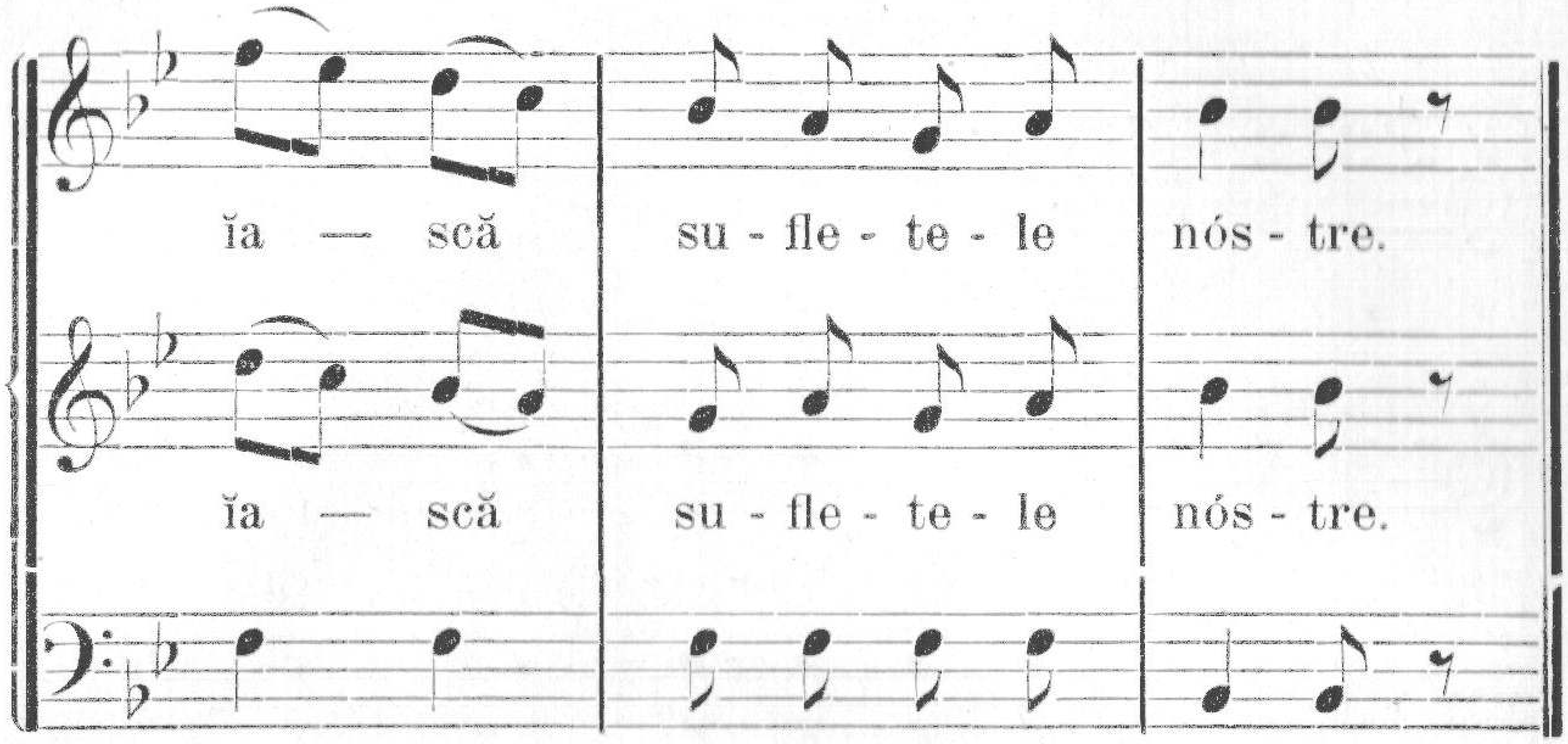
Isaie dănțuesce.

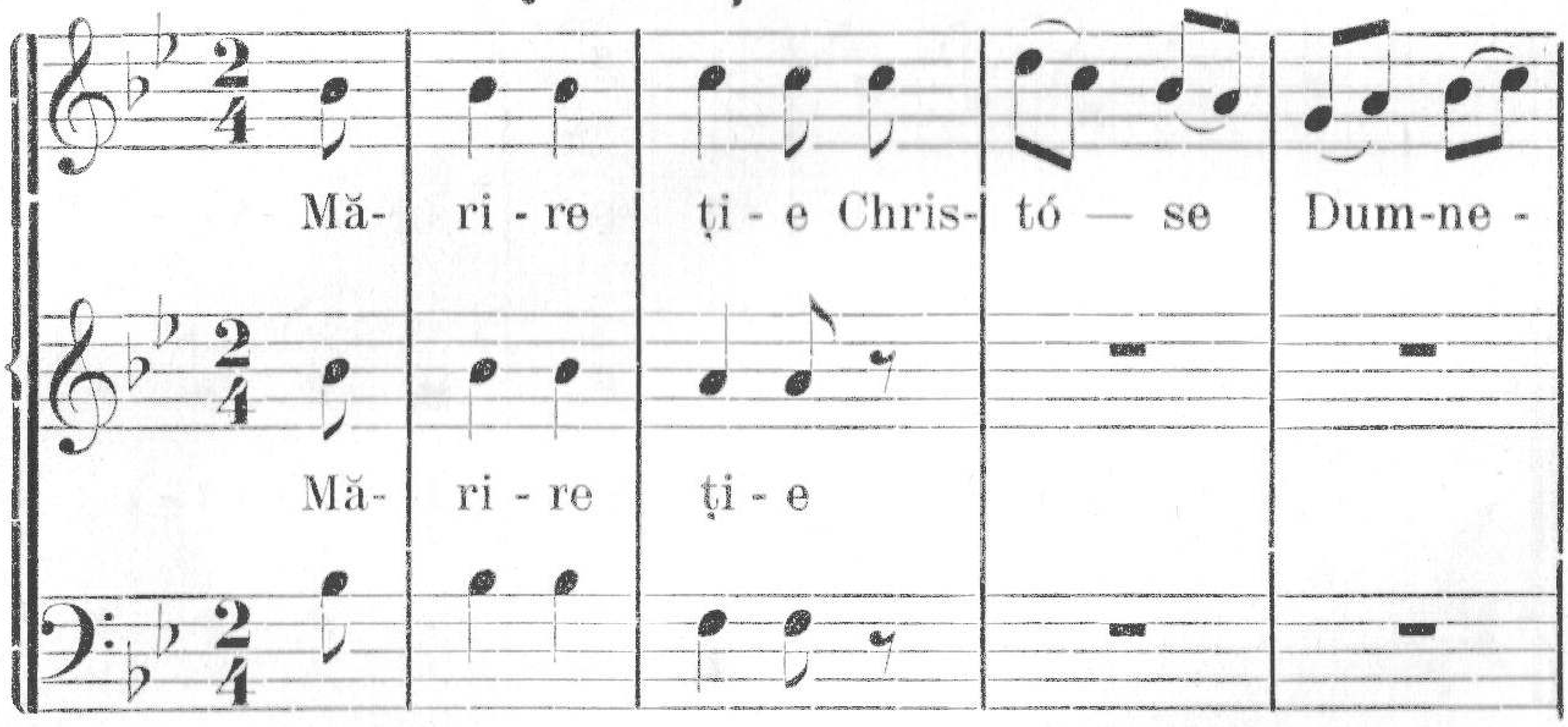

il, pre Dum — ne- ḍeŭ și o —
il, E-ma- no- il
pre E- ma- no - il, pre Dum-ne- ḍeŭ și o —
mul. Rĕ-să- rit e nu- me- le luĭ, pre ca-re-le mă-
pre ca-re-le mă-
mul. Rĕ - să- rit e nu - me - le luĭ
rin — du-l, pre fe- ció - ra o fe - ri- cim.
rin — du-l, pre fe- ció - ra o fe - ri- cim.

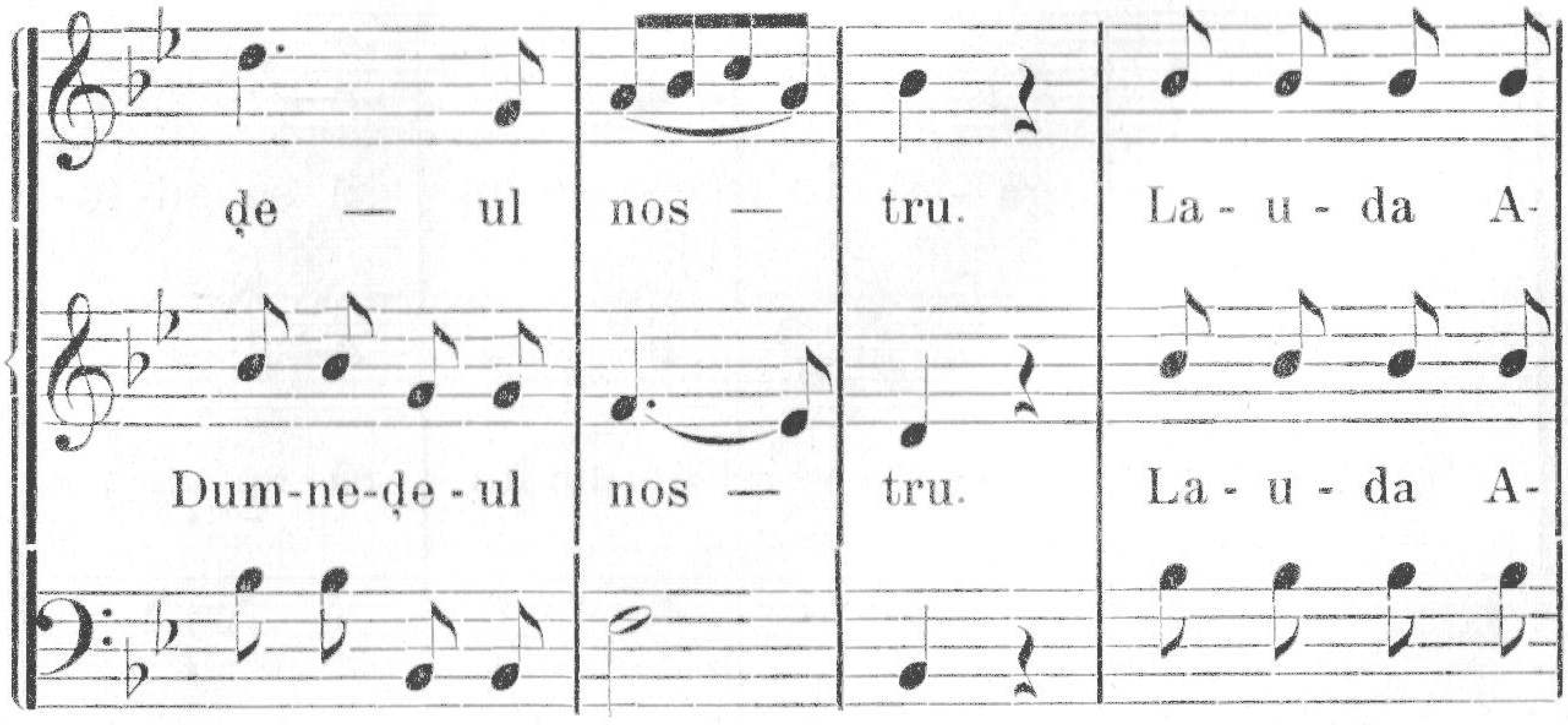
Sfinților mucenici.
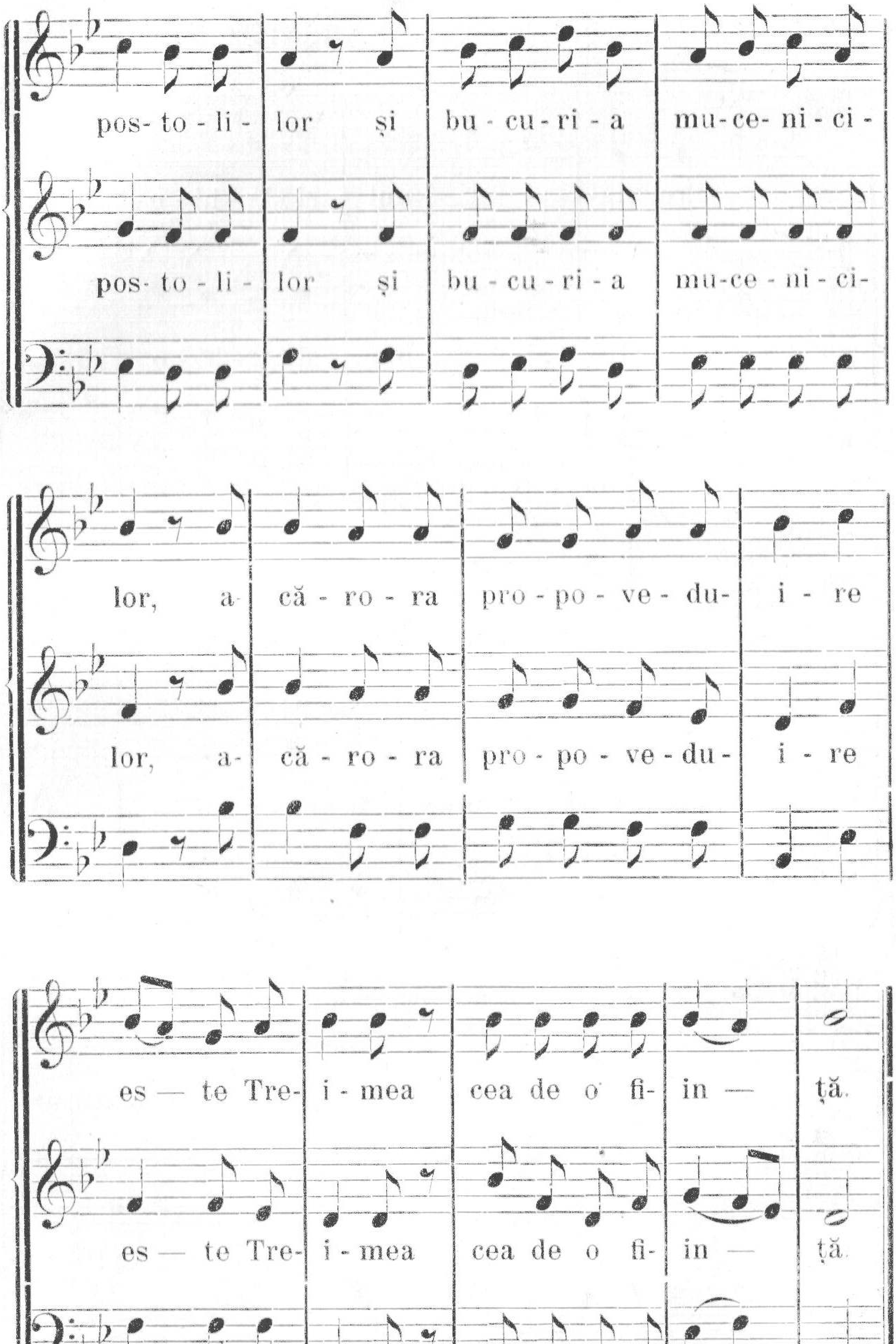

Mărire Ție Christóse.
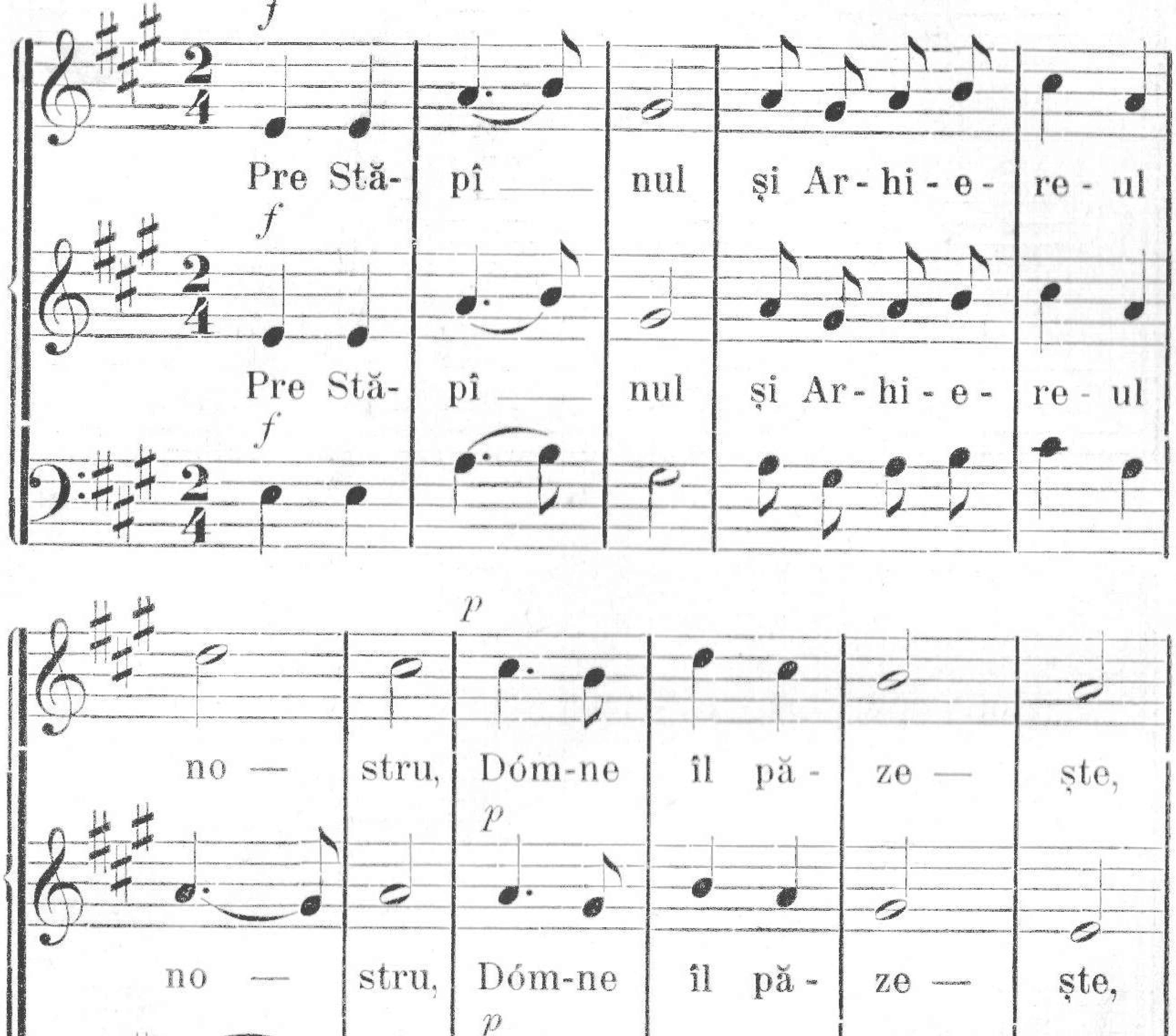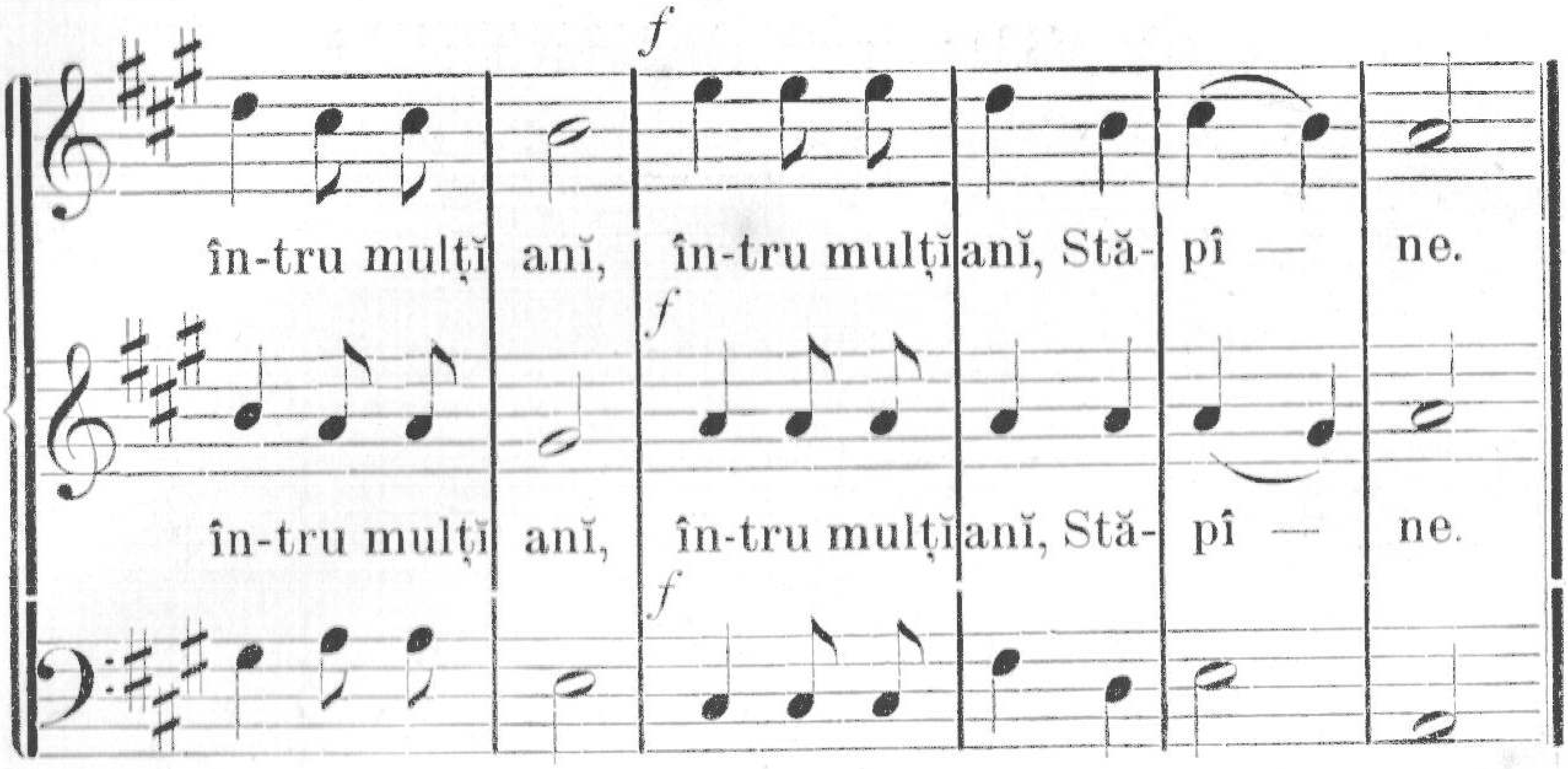

pos- to - li - lor și bu - cu - ri - a mu - ce - ni - ci -
pos- to - li - lor și bu - cu - ri - a mu - ce - ni - ci-
lor, a- că - ro - ra pro - po - ve - du- i - re
lor, a- că - ro - ra pro - po - ve - du - i - re
es — te Tre- i - mea cea de o fi- in — ță.
es — te Tre- i - mea cea de o fi- in — ță.

Pre Stăpînul și Arhiereul nostru.
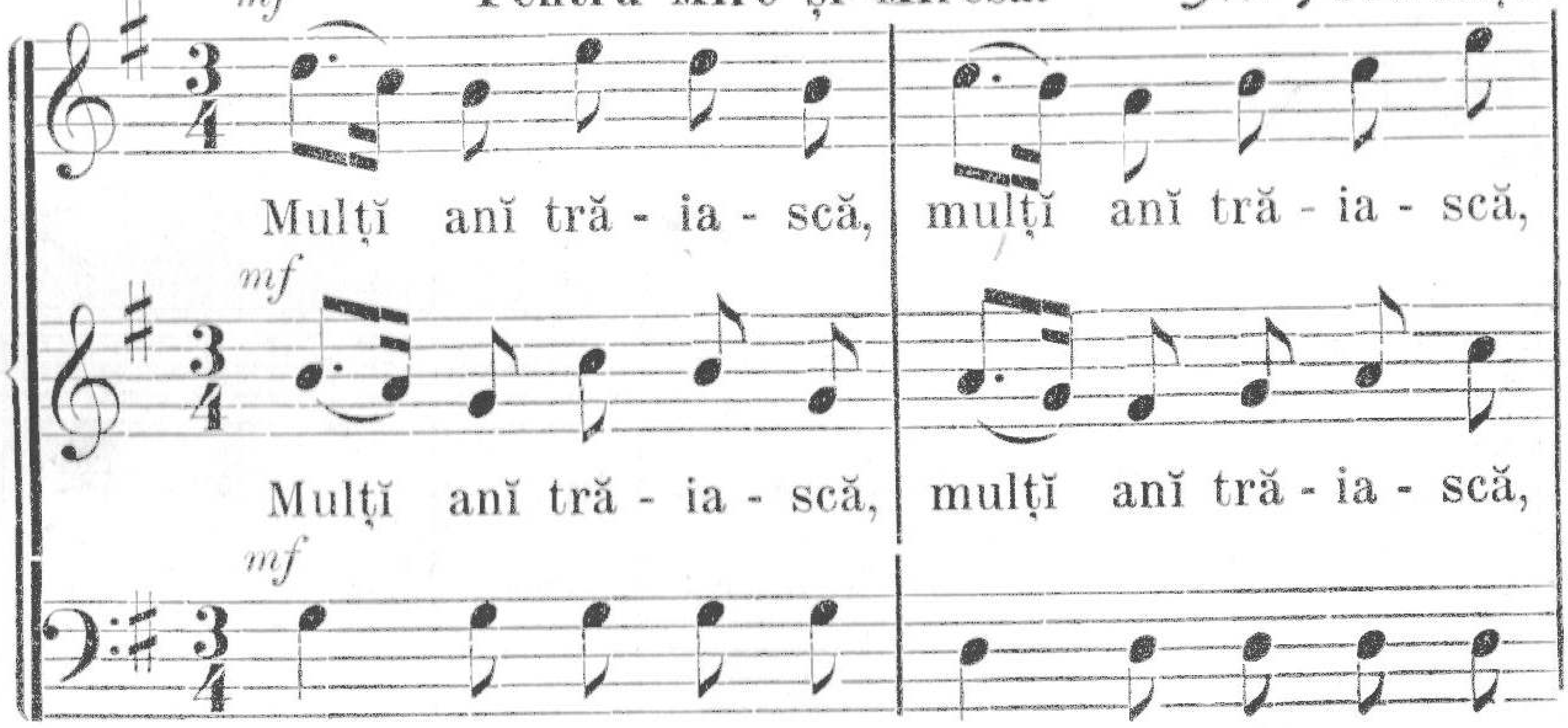
Moderato.

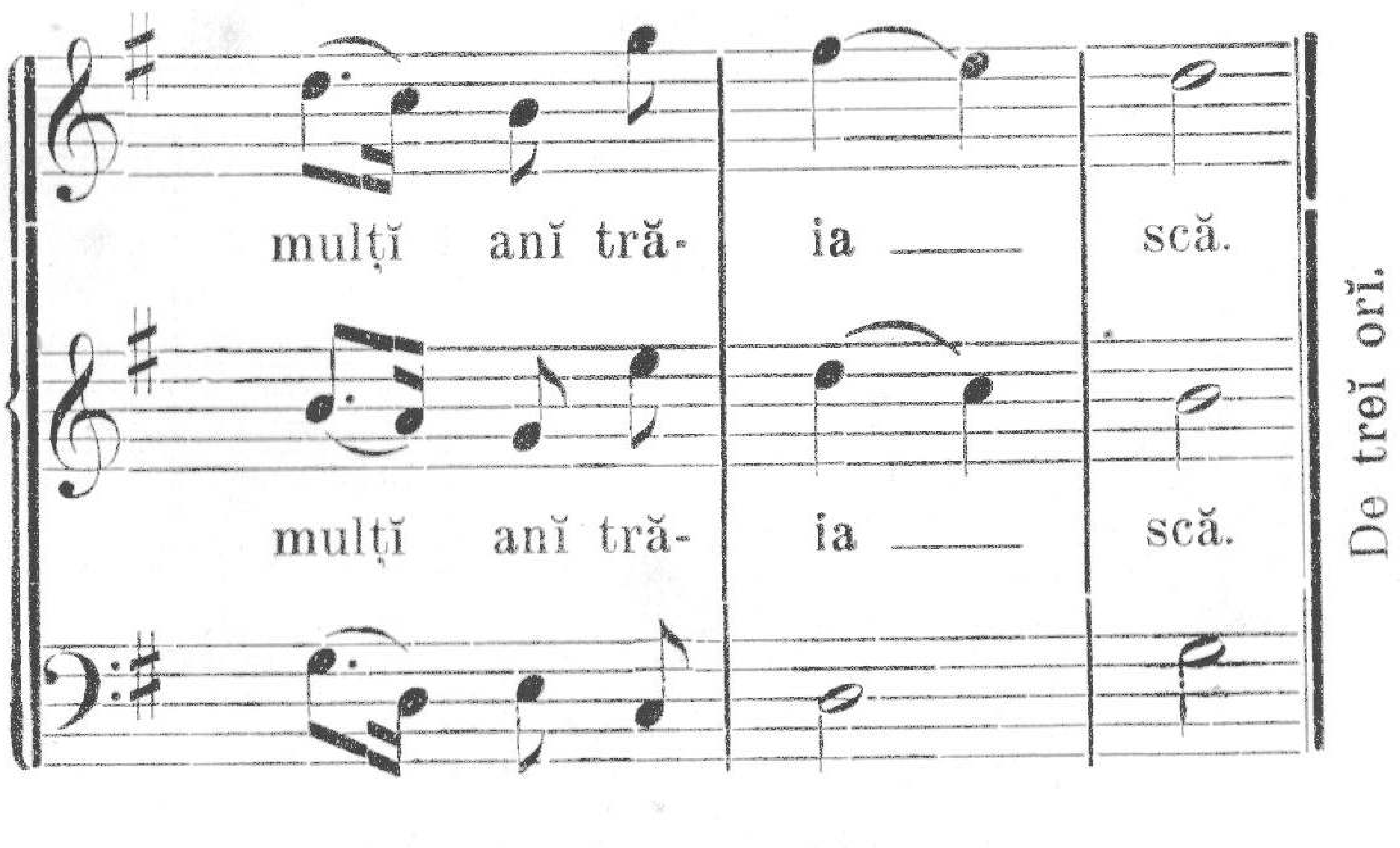

Mulțĭ anĭ trăiască.

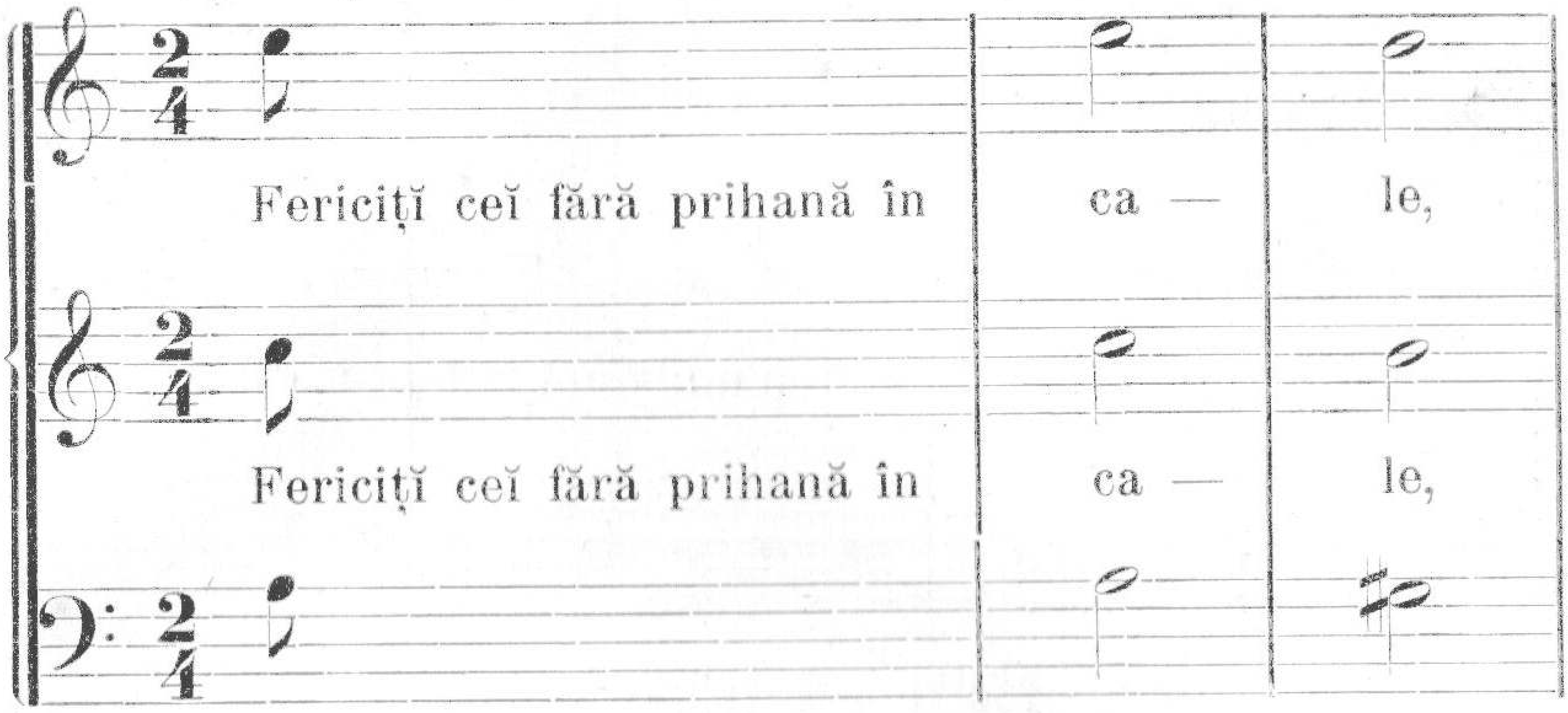
Pentru Mire și Mirésă. *Al. Podoleanu.*

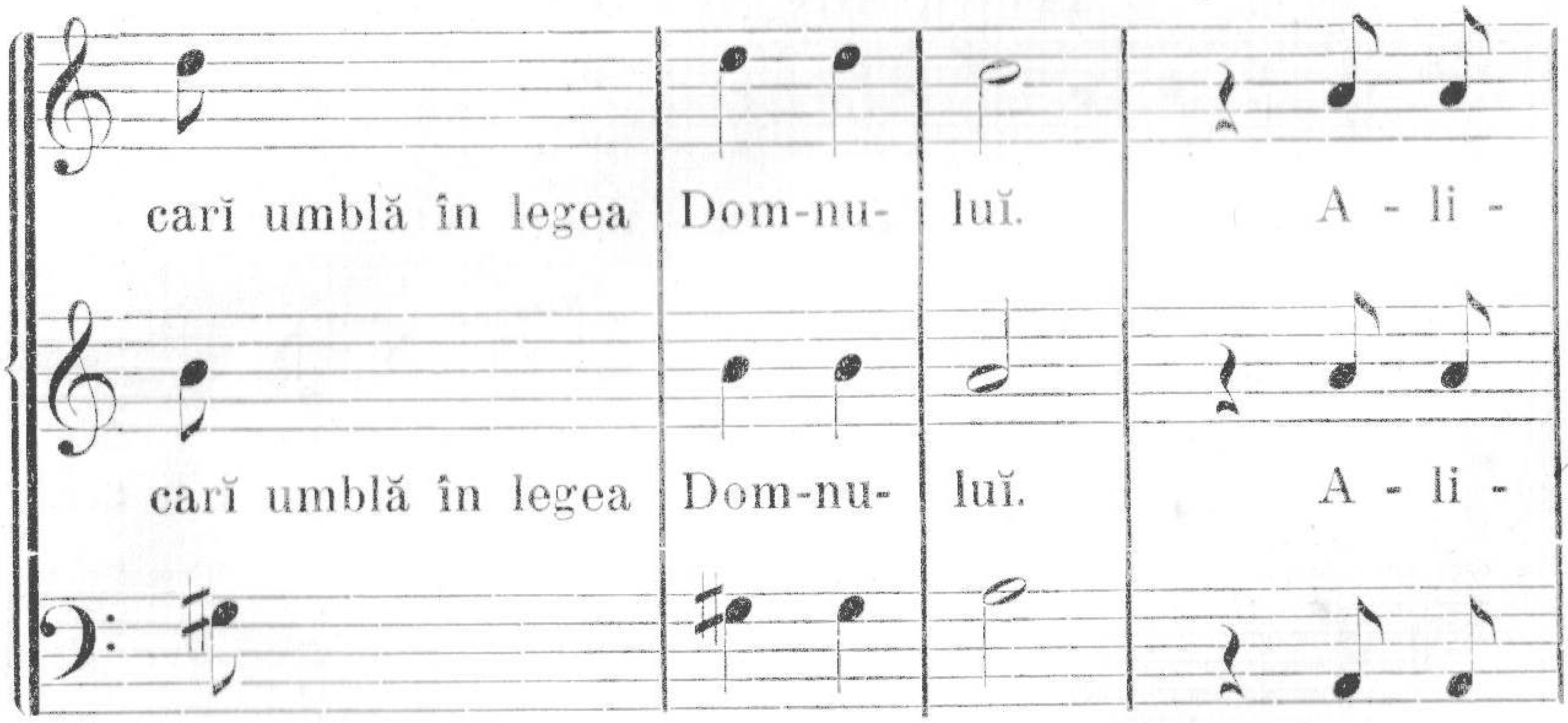

SERVICIUL ÎNMORMÎNTĂRII.
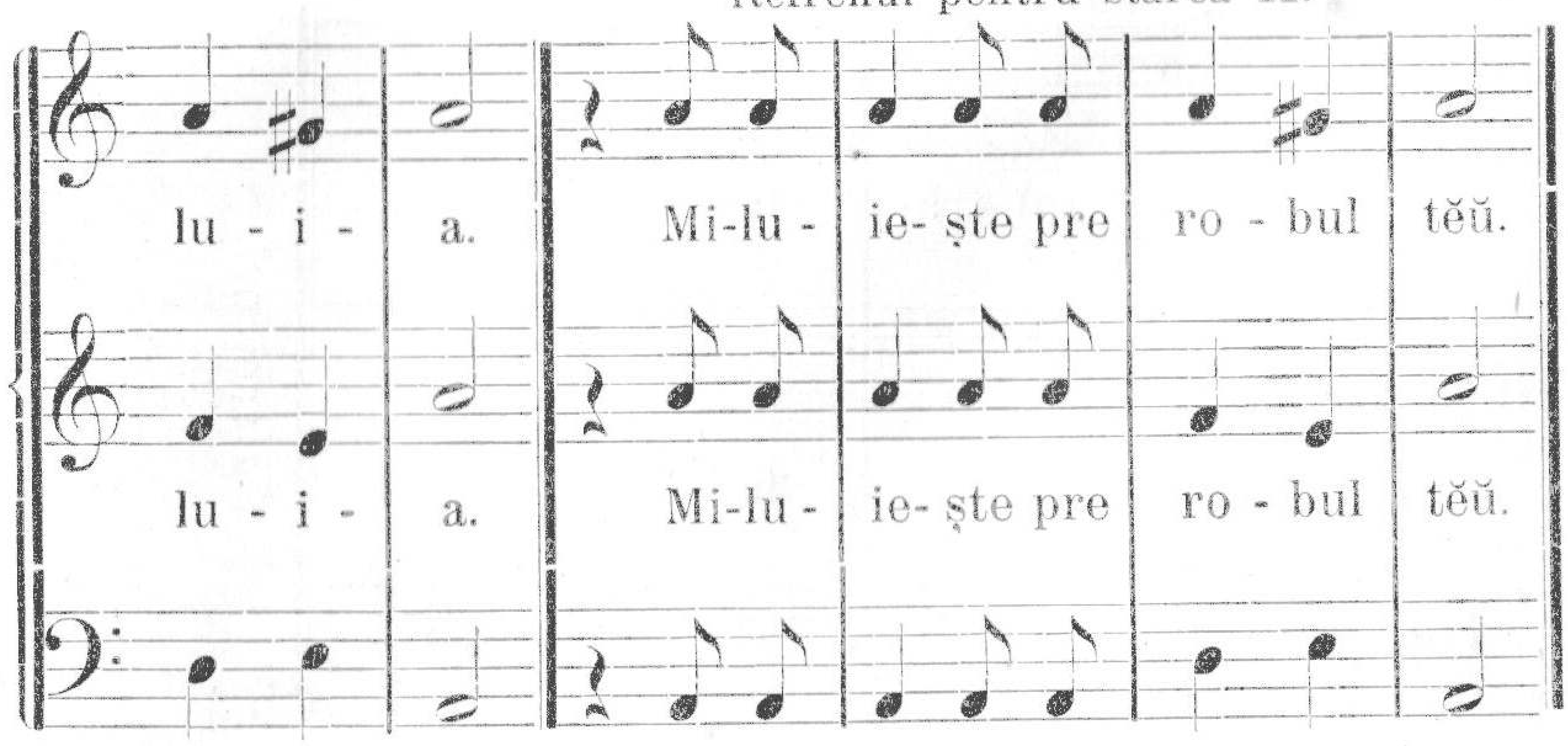
După troparul «Cela ce cu adâncul înțelepciuneĭ», ḑicem :

Refrenul pentru starea I.

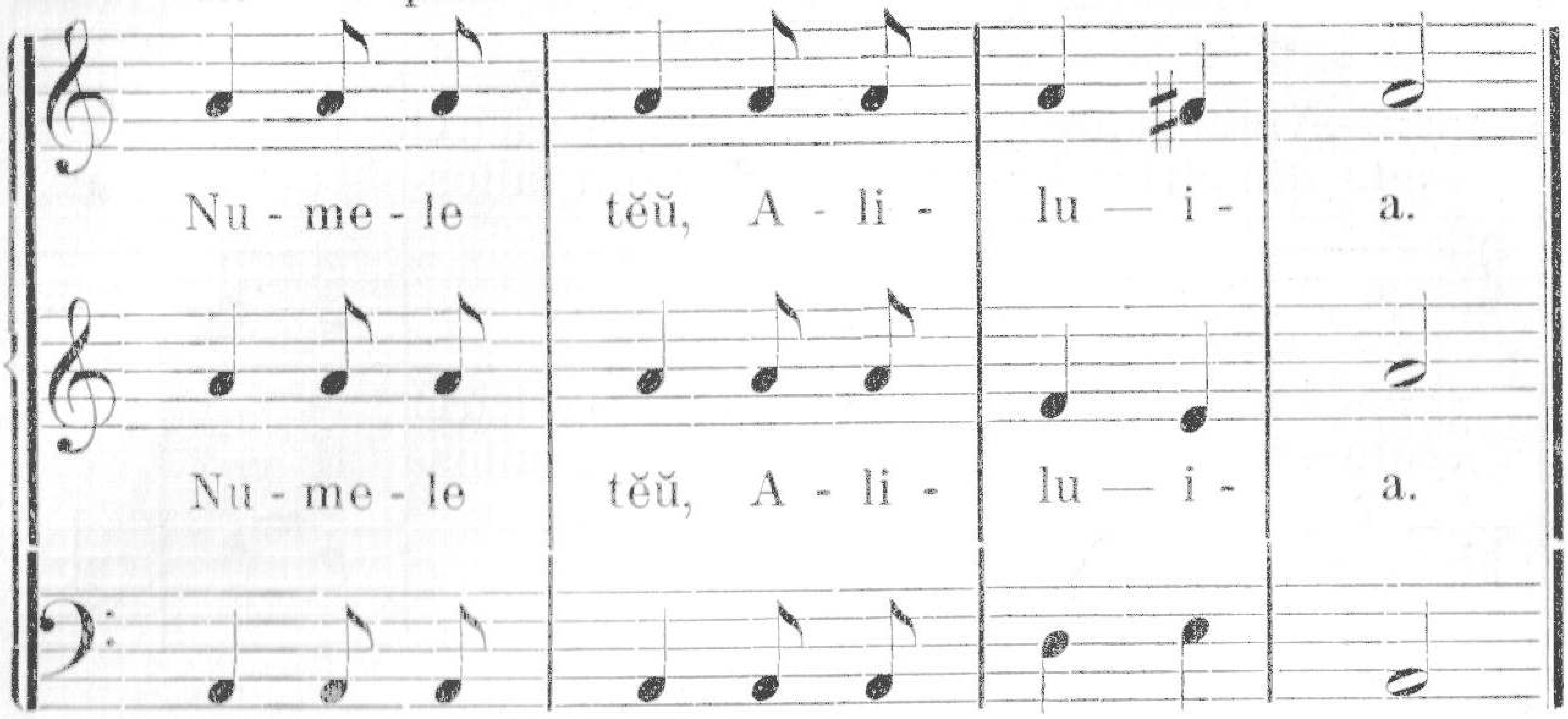

Refrenul pentru starea II.

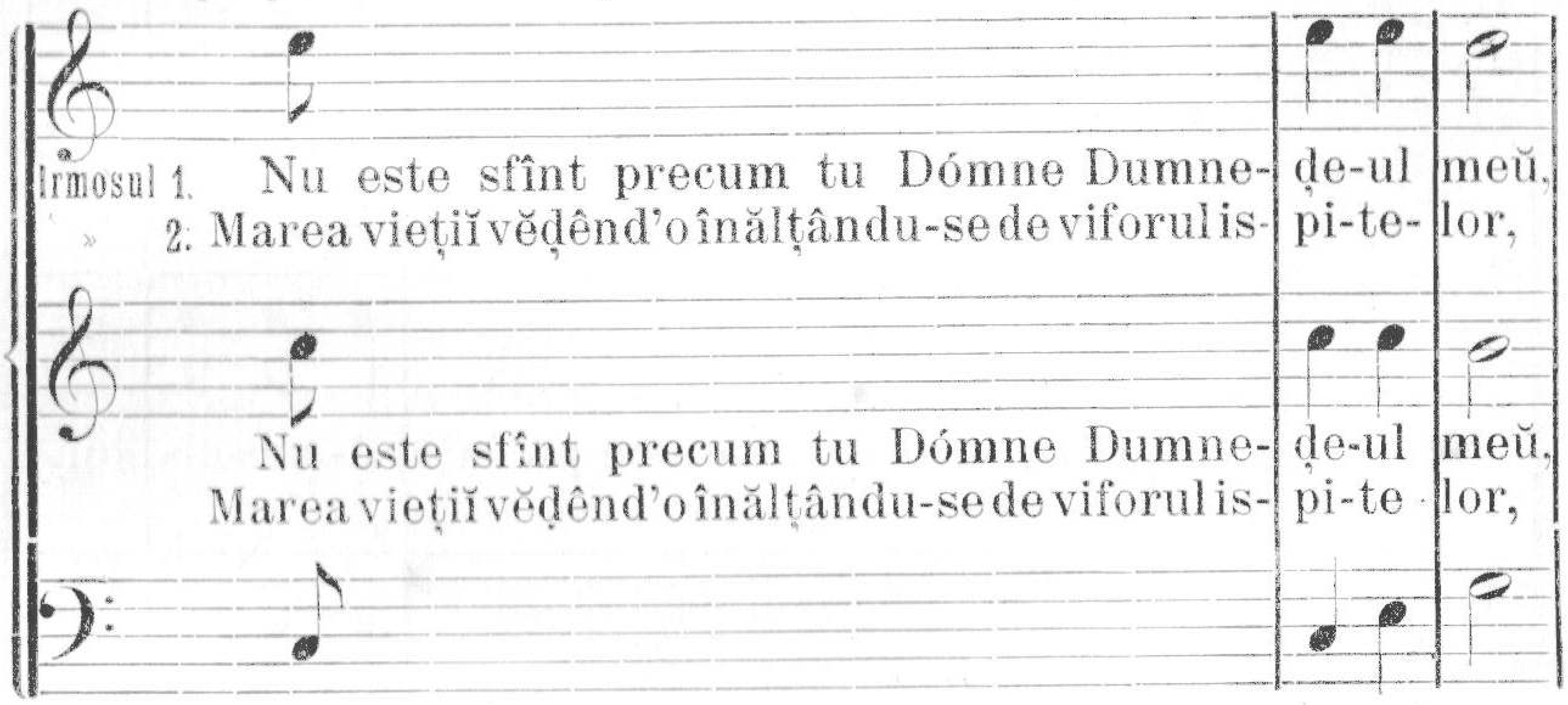

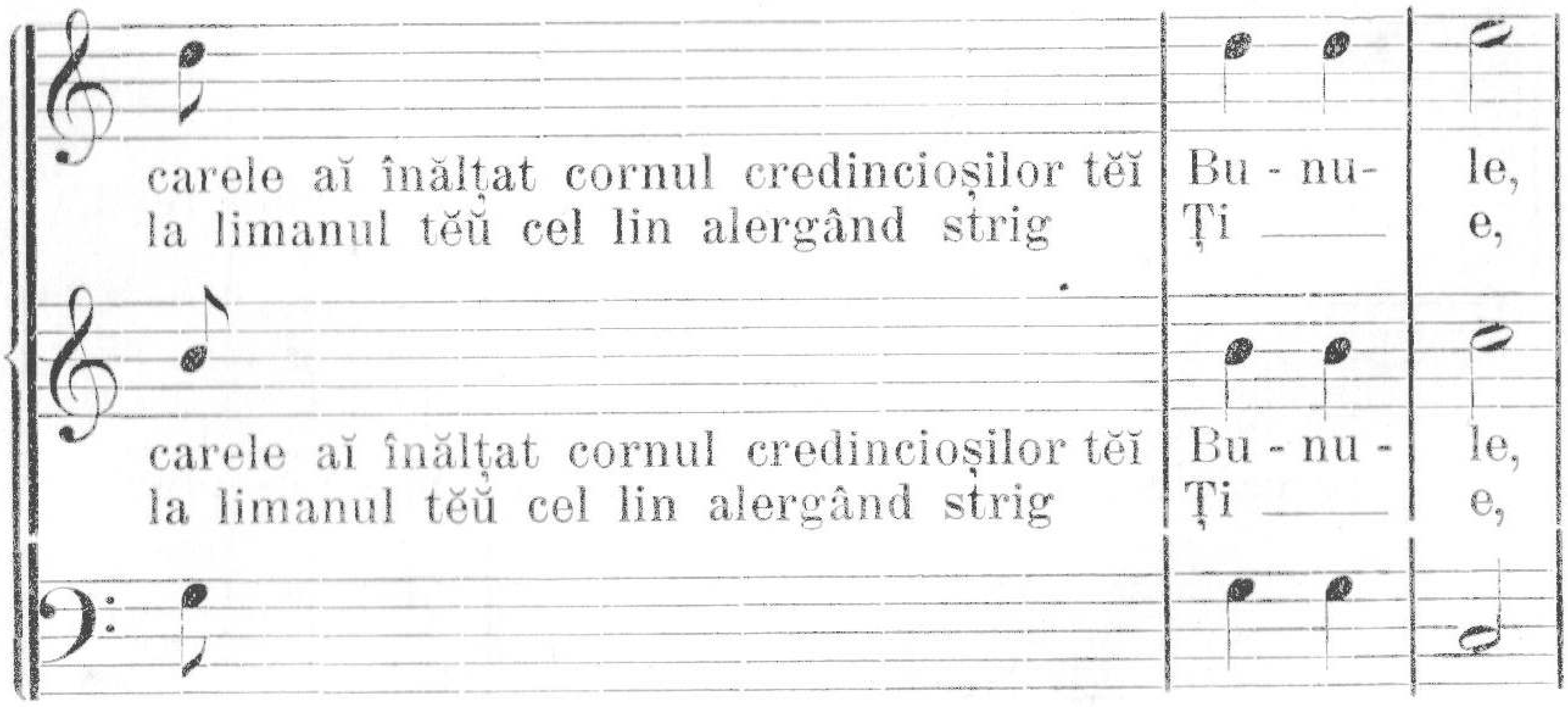
NB. Din fie-care stare se vor alege câte treĭ stihurĭ, carĭ se vor cânta întocmaĭ după modelul de maĭ sus, adăogându-se la sfirșitul fie-căruĭ stih refrenele indicate; iar între fie-care stare se face pausă, spre a se ḑice ectenia pentru morțĭ. Nota autoruluĭ.

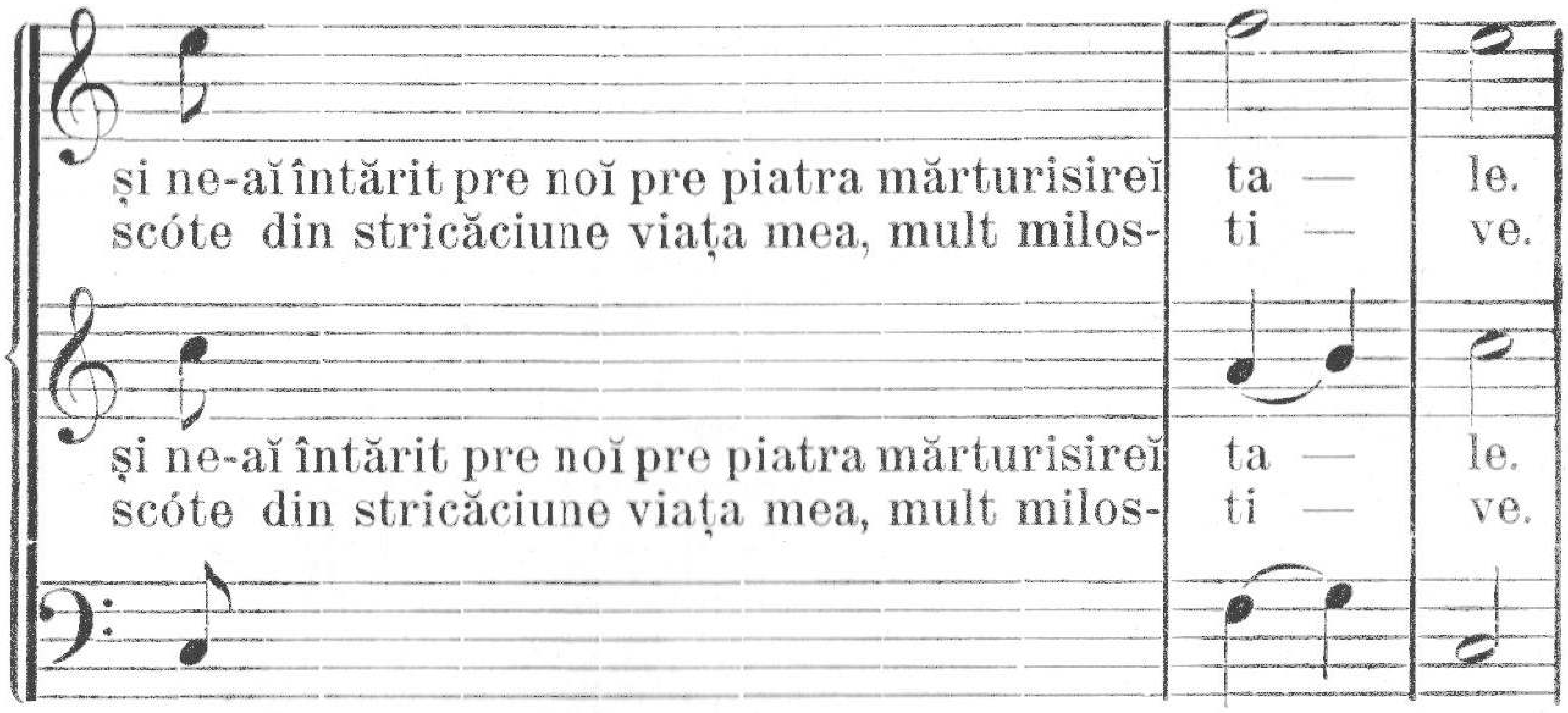
Refrenul pentru starea a III-a.

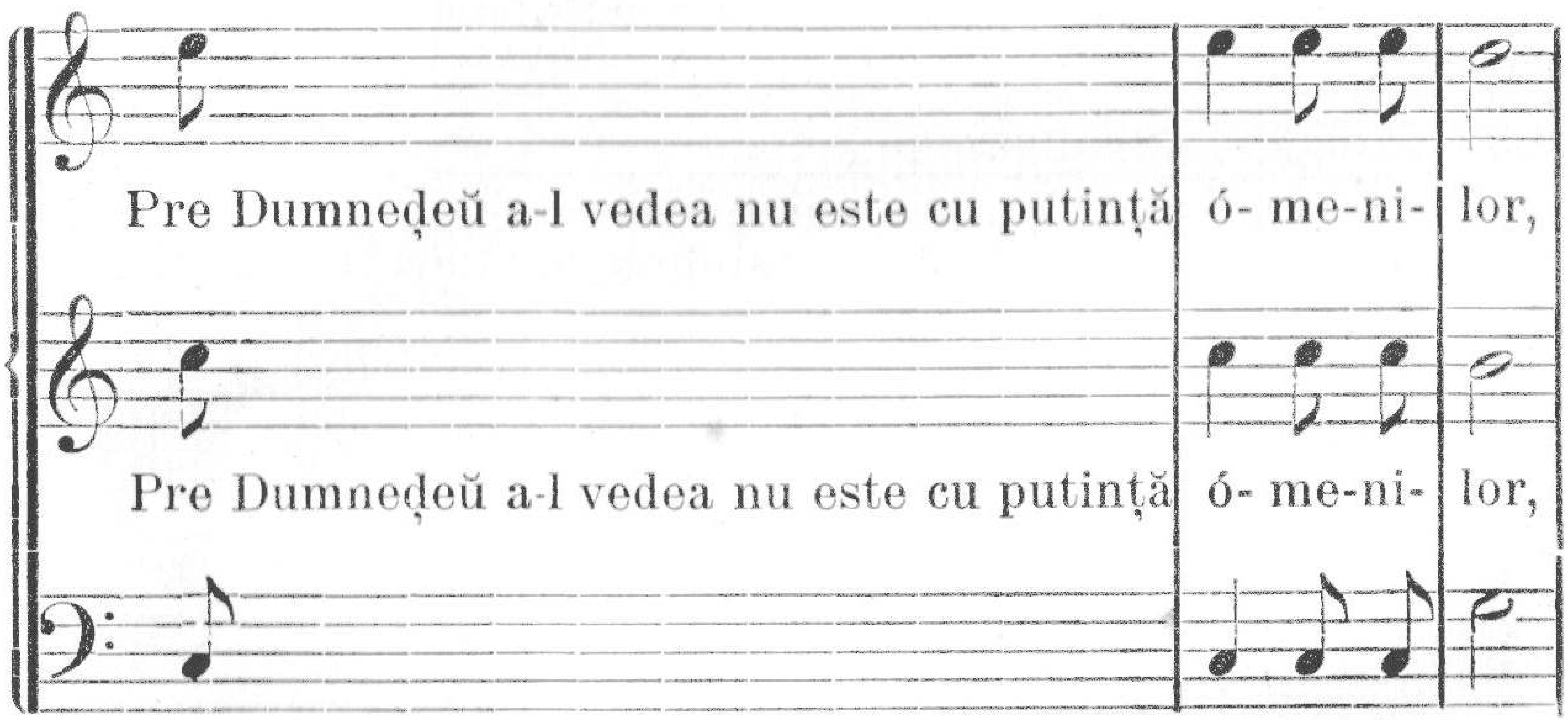
După psalmul «Milueşte-mě Dumneḑeule», ḑicem:

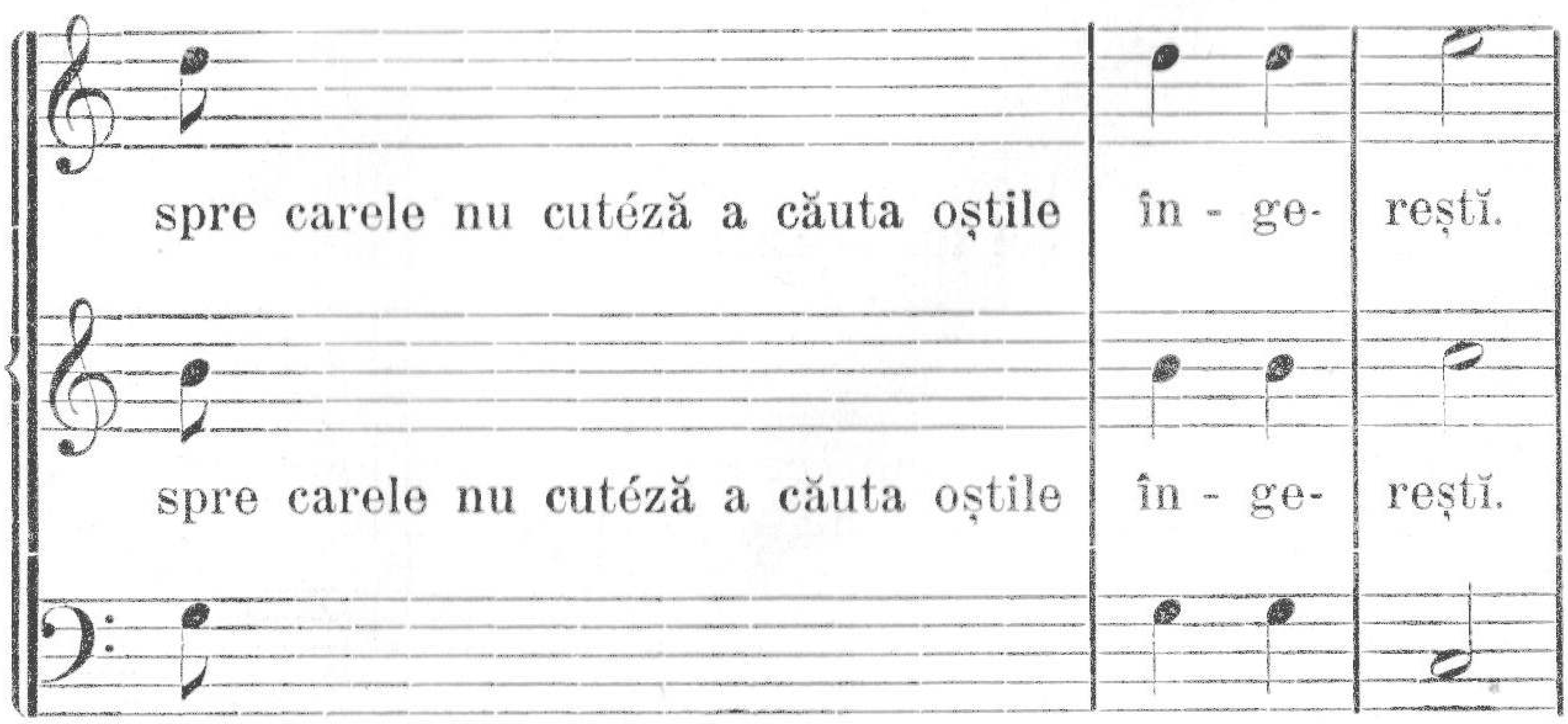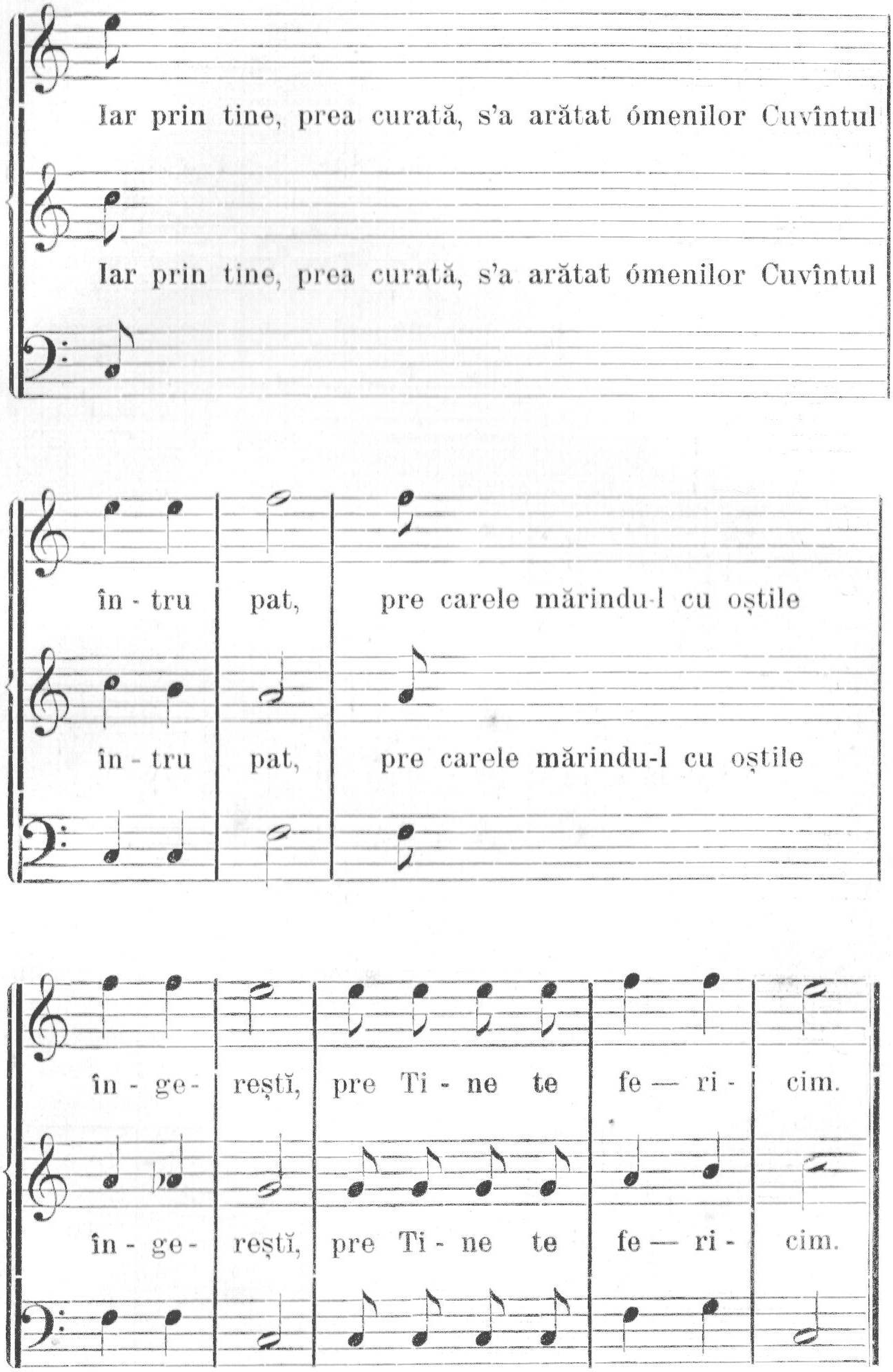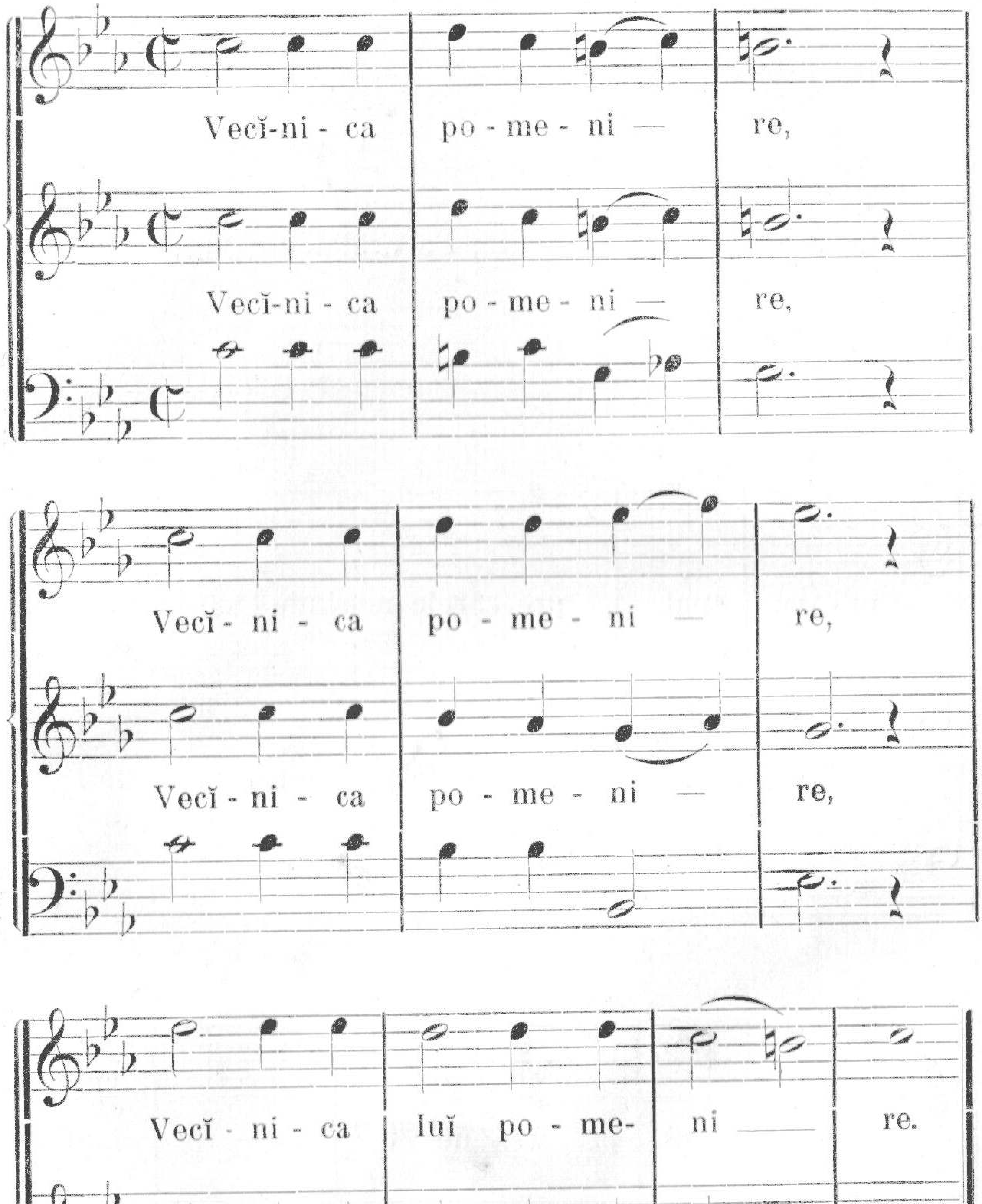

Irmosul al III-lea.
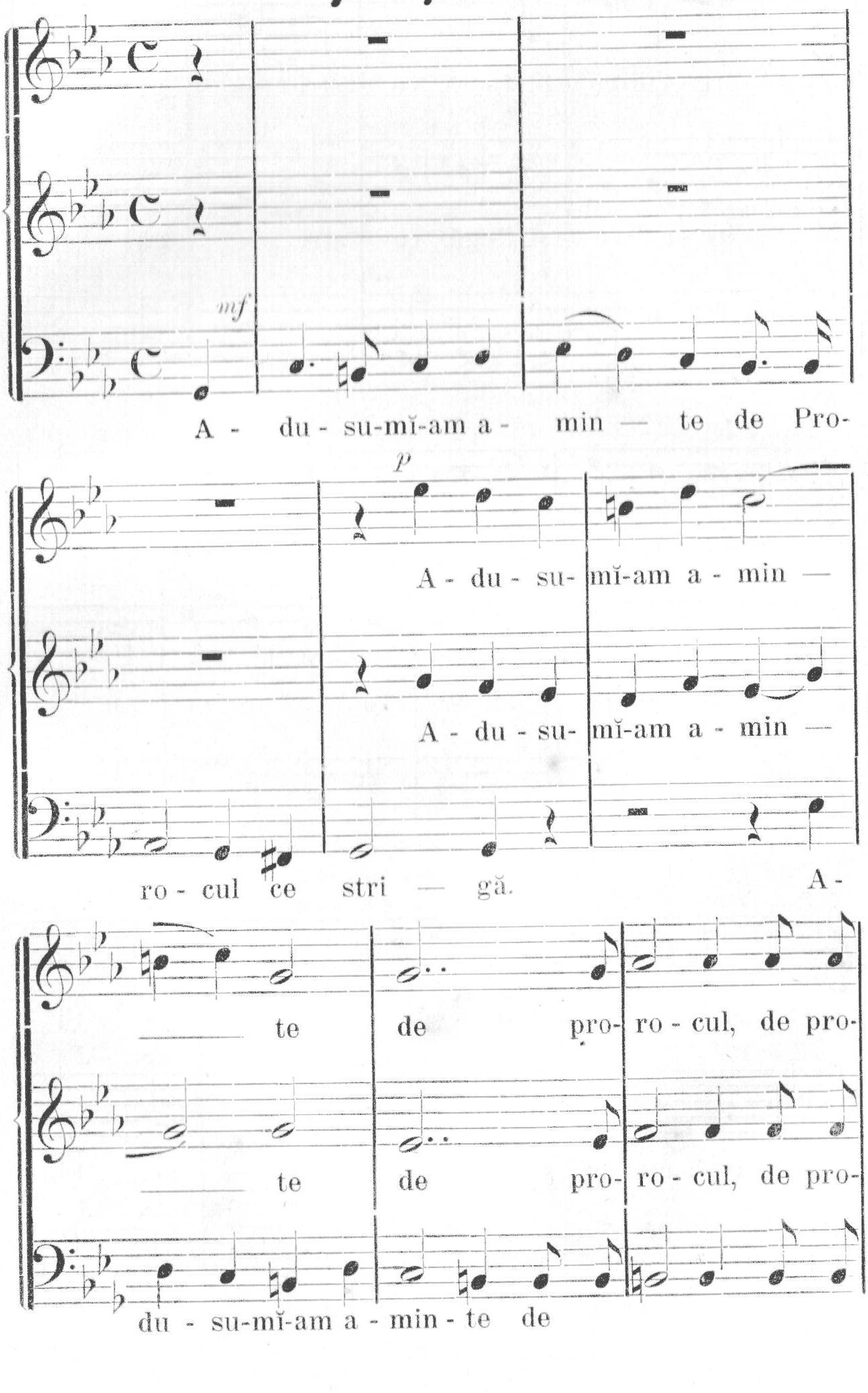

Iar prin tine, prea curată, s'a arătat ómenilor Cuvîntul
Iar prin tine, prea curată, s'a arătat ómenilor Cuvîntul
în - tru pat, pre carele mărindu-l cu oștile
în - tru pat, pre carele mărindu-l cu oștile
în - ge - reștĭ, pre Ti - ne te fe — ri - cim.
în - ge - reștĭ, pre Ti - ne te fe — ri - cim.
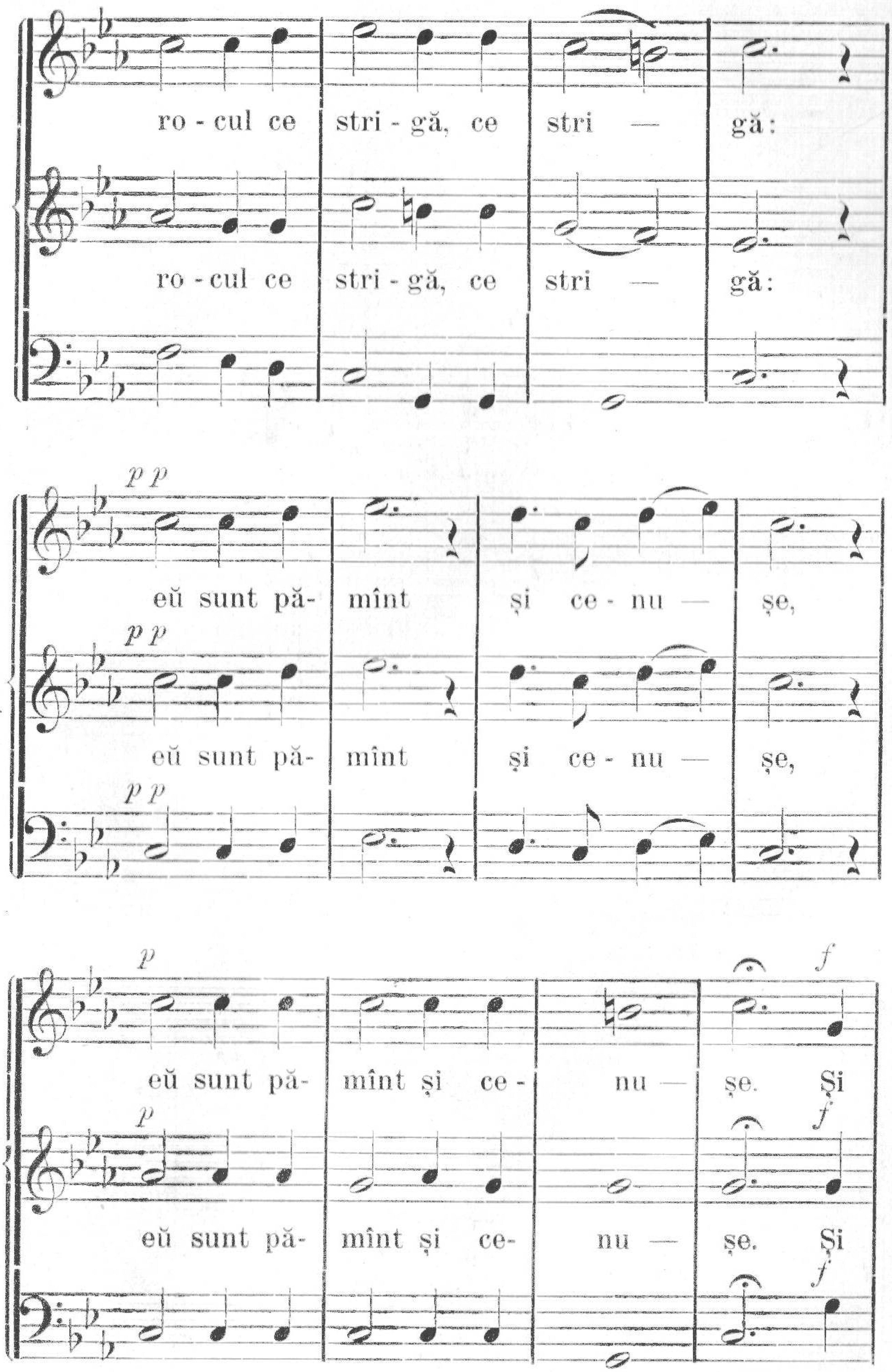
Vecĭnica pomenire.
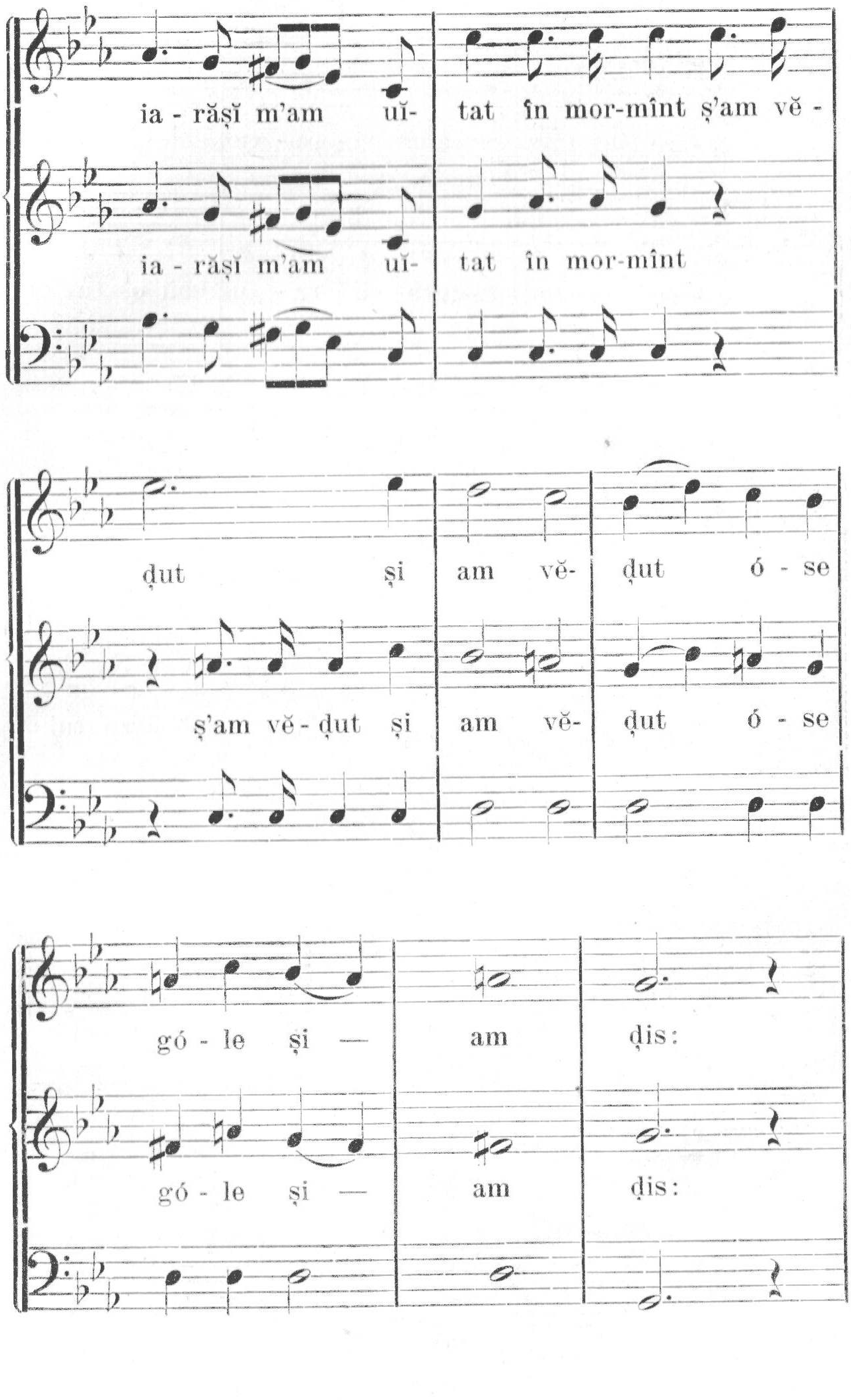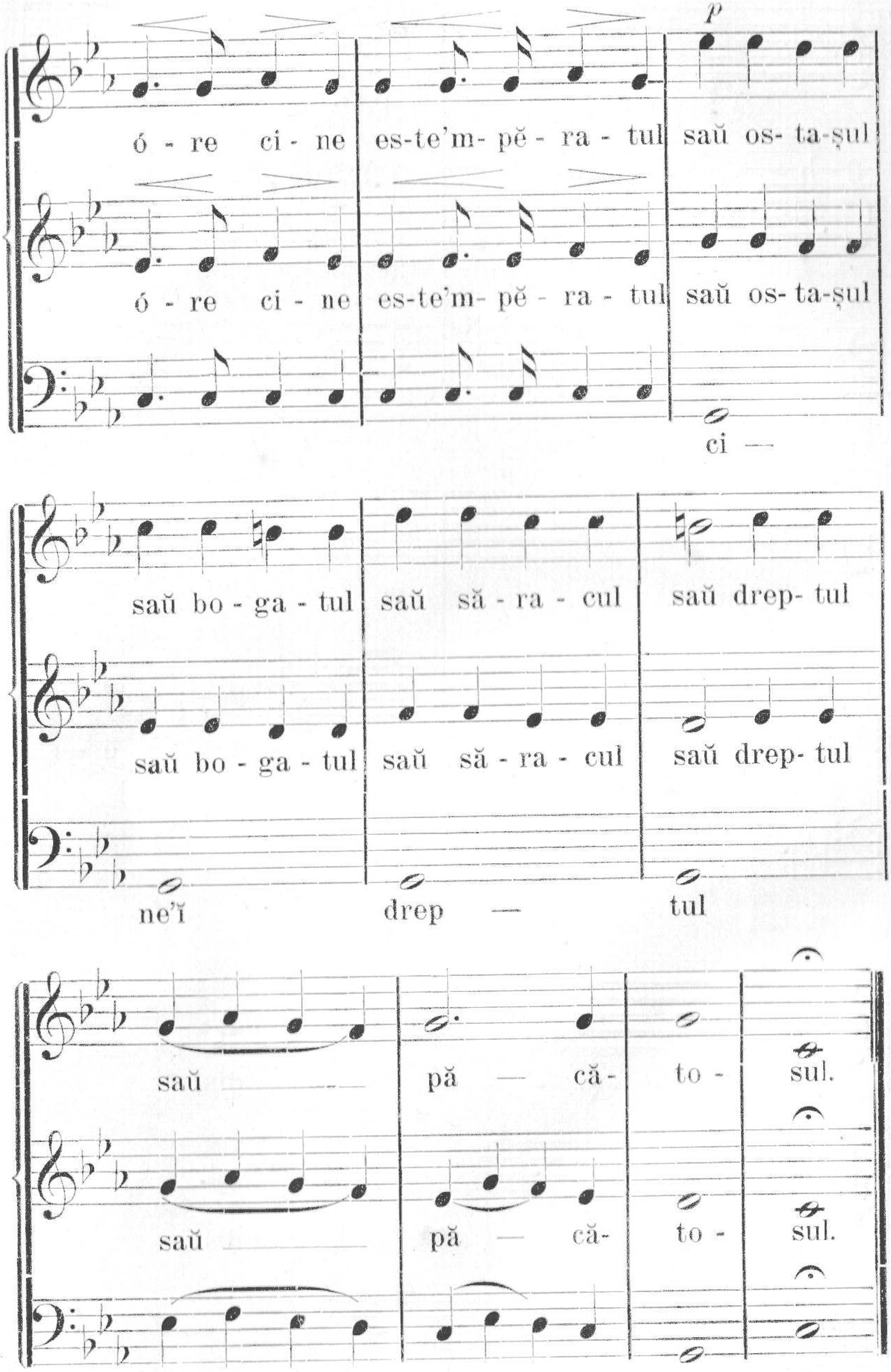

Himn funebru.

de C. Porumbescu.
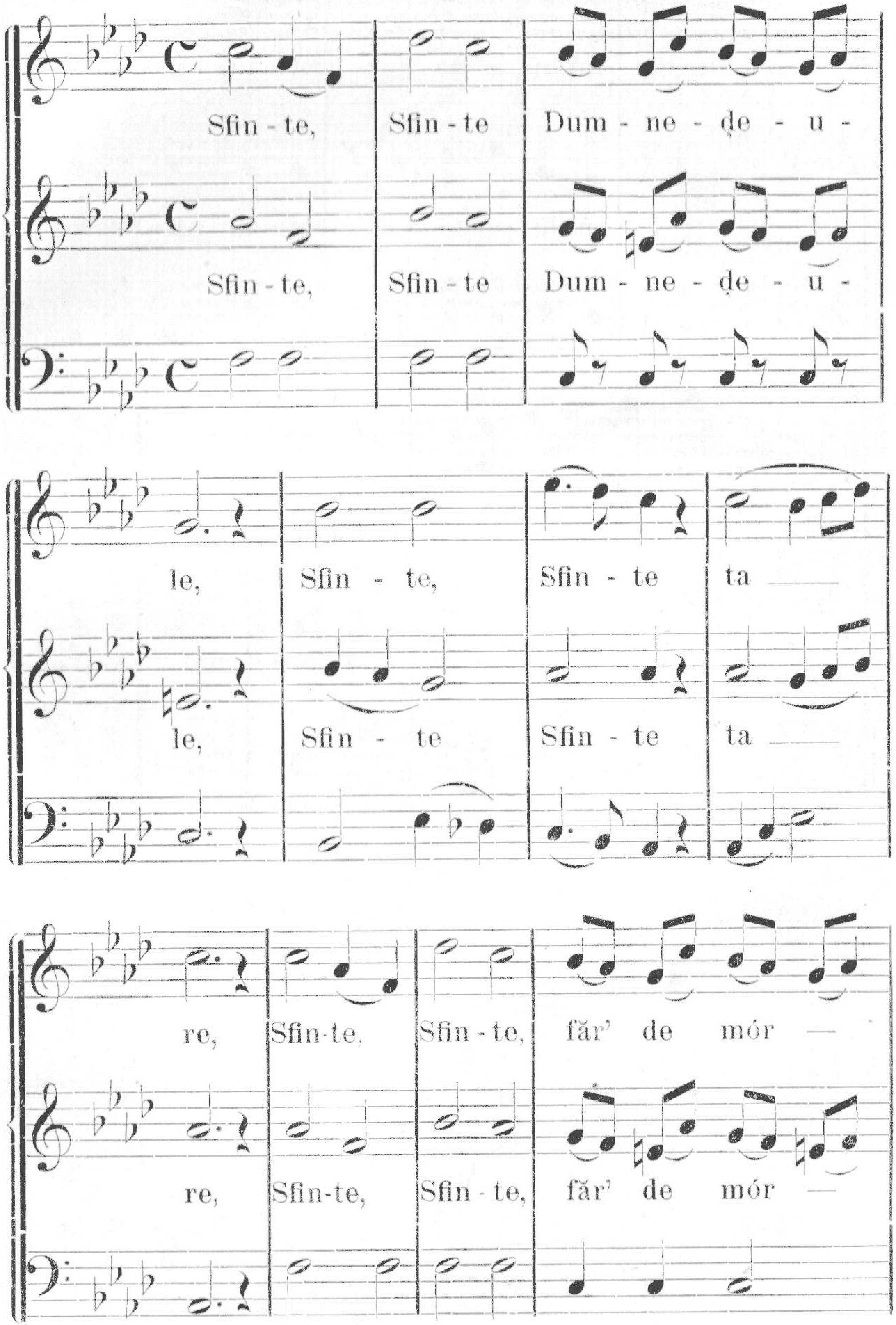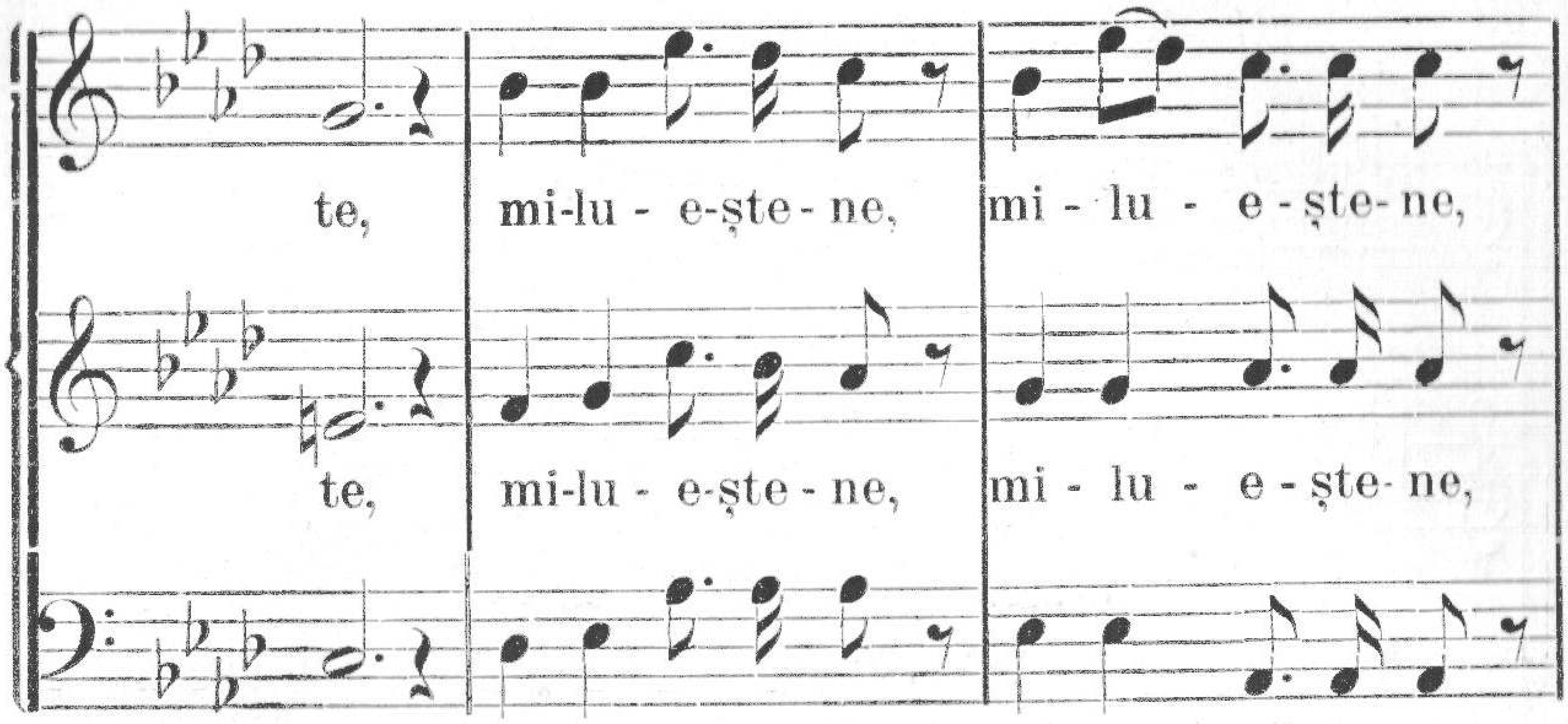

ro - cul ce stri - gă, ce stri — gă:
ro - cul ce stri - gă, ce stri — gă:
p p
eŭ sunt pă- mînt și ce - nu — șe,
p p
eŭ sunt pă- mînt și ce - nu — șe,
p p
p
eŭ sunt pă- mînt și ce - nu — șe. Și
f
p
eŭ sunt pă- mînt și ce- nu — șe. Și
f
f
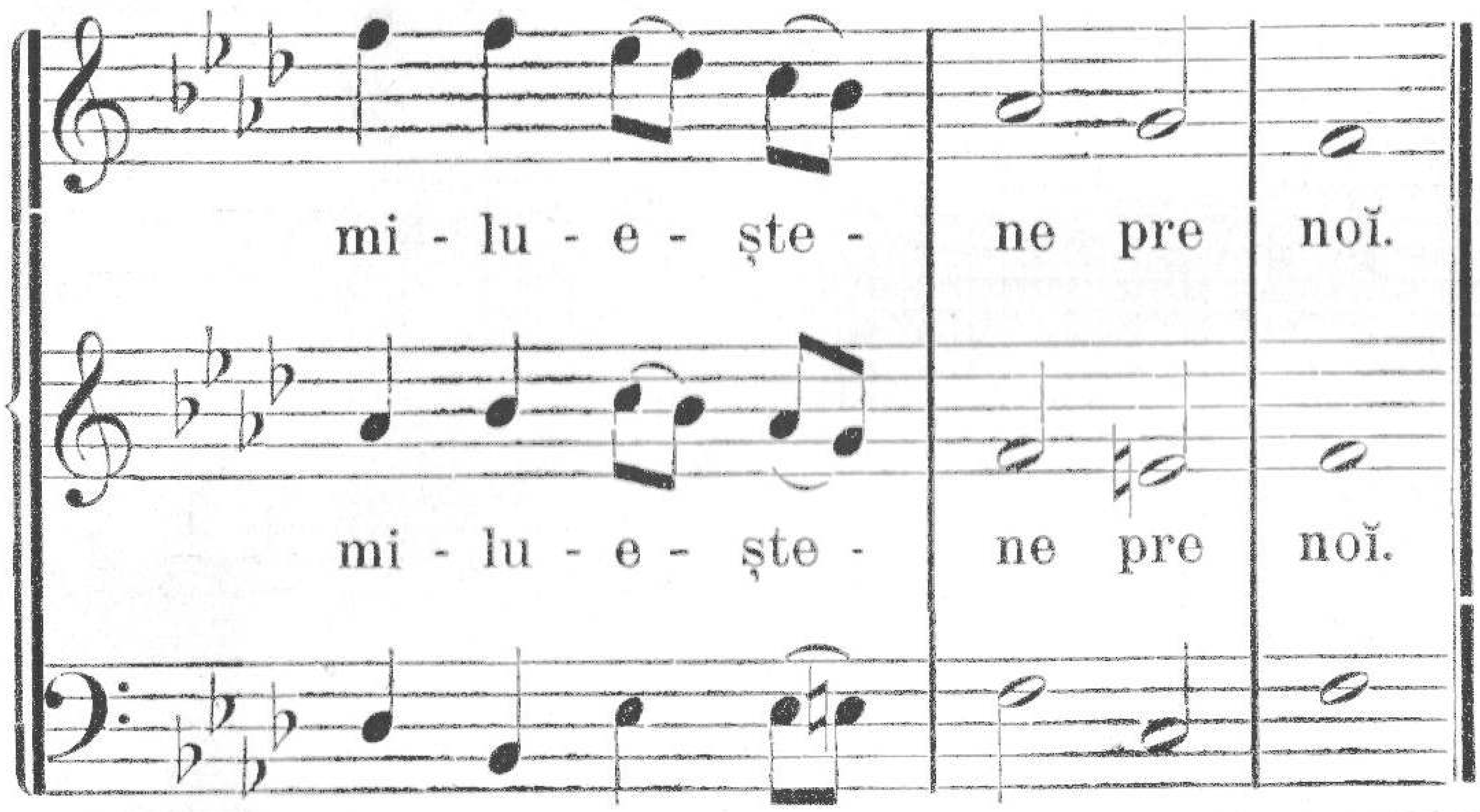

ia - răşĭ m'am uĭ- tat în mor-mînt ş'am vĕ -
ia - răşĭ m'am uĭ- tat în mor-mînt
ḑut şi am vĕ- ḑut ó - se
ş'am vĕ - ḑut şi am vĕ- ḑut ó - se
gó - le şi — am ḑis:
gó - le şi — am ḑis:

p
ó - re ci - ne es-te'm- pĕ - ra - tul saŭ os- ta-şul
ó - re ci - ne es-te'm- pĕ - ra - tul saŭ os- ta-şul
ci —
saŭ bo - ga - tul saŭ să - ra - cul saŭ drep- tul
saŭ bo - ga - tul saŭ să - ra - cul saŭ drep- tul
ne'ĭ drep — tul
saŭ — pă — că- to - sul.
saŭ — pă — că- to - sul.

Sfinte Dumneḑeule, funebru.

Se repetă de maĭ multe orĭ, până se ajunge cu mortul la grópă.

SUPLIMENT LA PARTEA II.

Cuvine-se cu adevĕrat. (1)
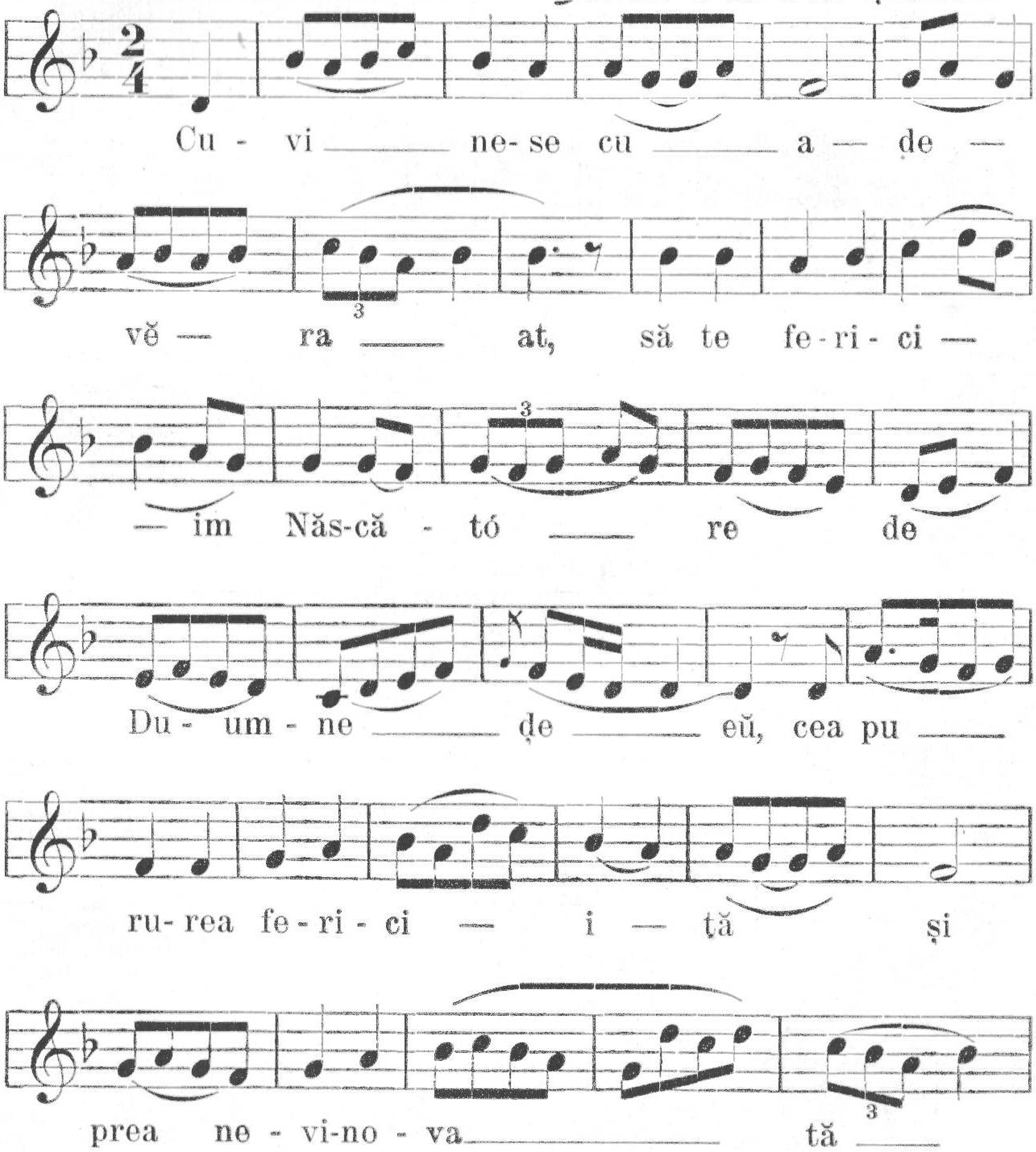
GLASUL AL 5-lea.

Compus pe psaltichie și transcris pe note lineare, pe cât s'a putut maĭ aprópe de originalul musiceĭ bisericescĭ,
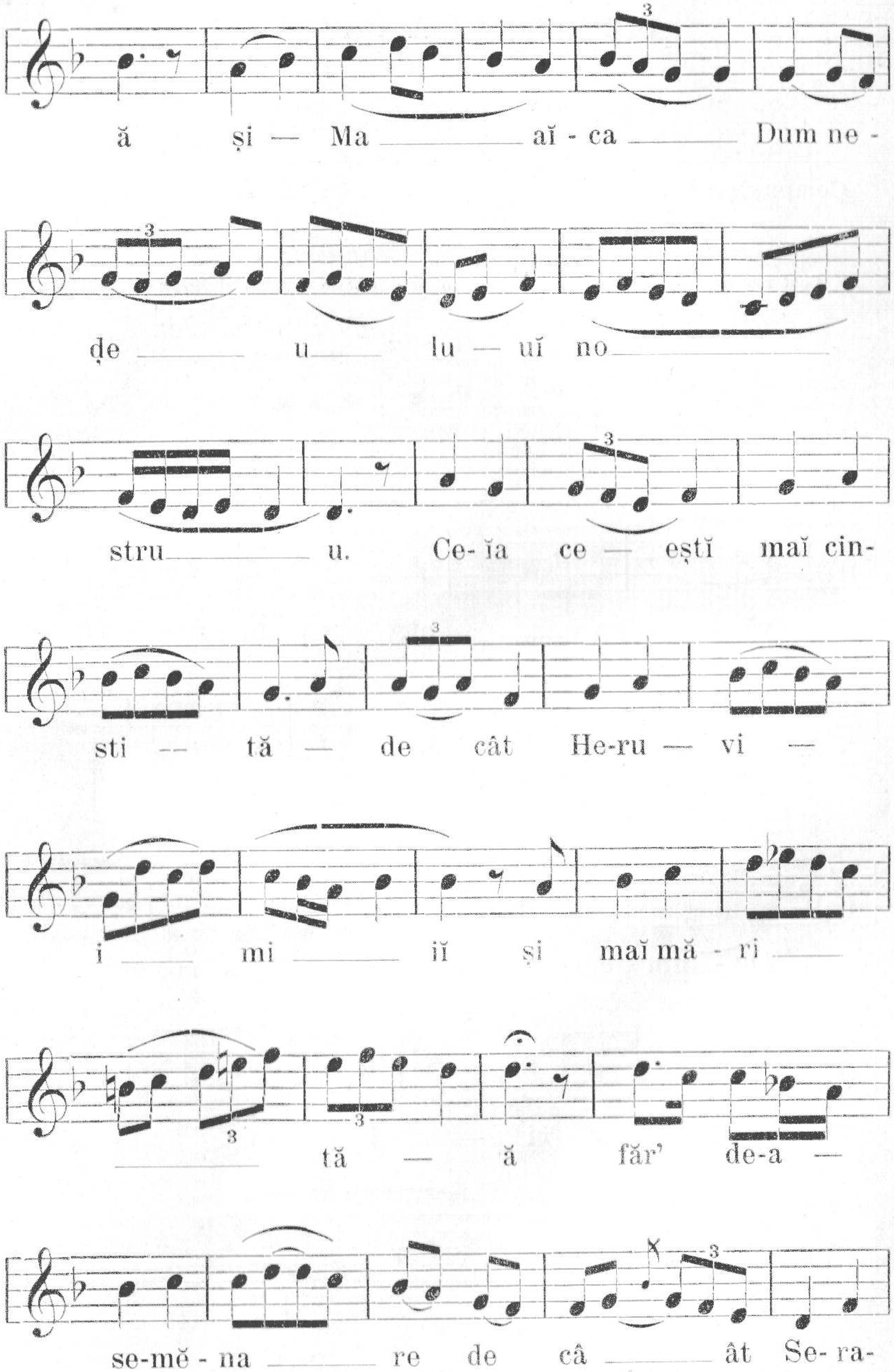
de Ștefan Popescu

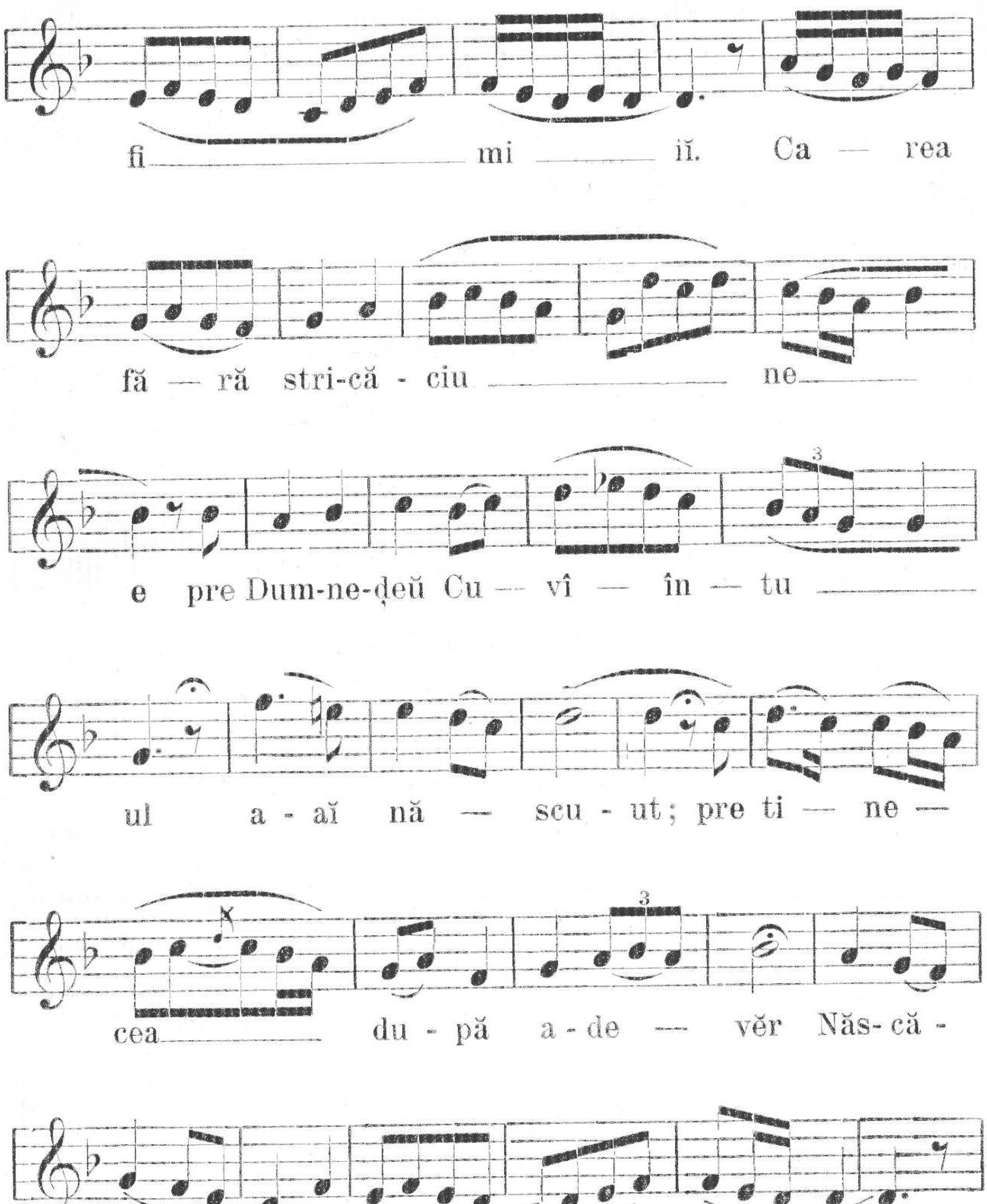
Fost profesor de musica bisericéscă la Seminariile Central și Nifon Mitropolitul.

Andante Moderato. *Dedicat d-luĭ Jón Rozescu.*

(1) Să se vadă acest axion pus pe psaltichie la pagina 140.

ă și — Ma aĭ - ca Dum ne -
ḍe u lu — uĭ no
stru u. Ce- ĭa ce — eștĭ maĭ cin-
sti — tă — de cât He-ru — vi —
i mi iĭ și maĭ mă - ri
tă — ă făr' de-a —
se-mĕ - na re de câ ât Se- ra-

fi mi iĭ. Ca — rea
fă — ră stri-că - ciu ne
e pre Dum-ne-ḑeŭ Cu — vî — în — tu
ul a - aĭ nă — scu - ut; pre ti — ne —
cea du - pă a - de — vĕr Năs- că -
tó — re de Du — um- ne — ḑe eŭ
te mă - ri i im.

Cuvine-se cu adevĕrat.

(Melodie naţională).

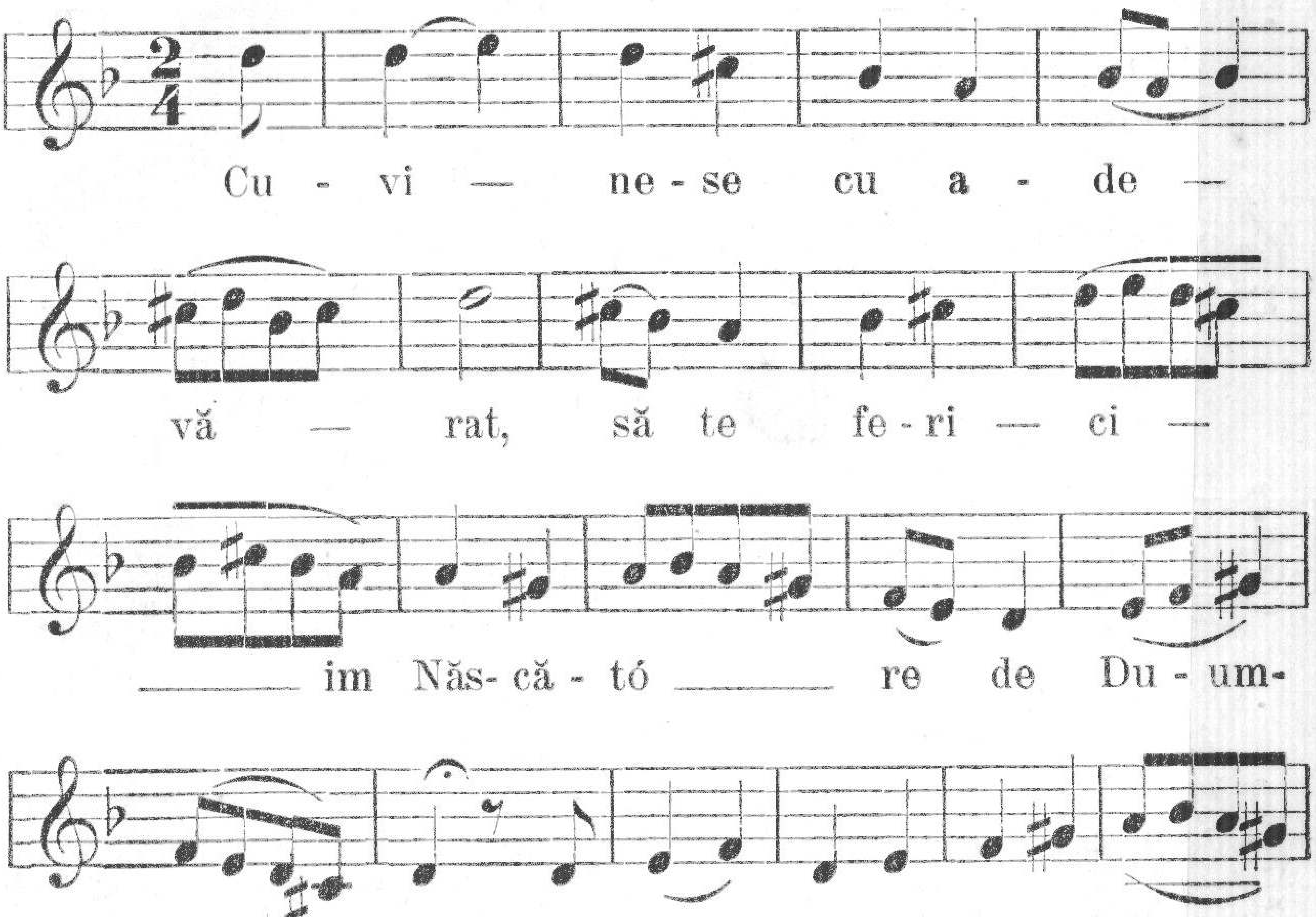
PE GLASUL AL 6-LEA CHROMATIC. (1)

Compus pe musica bisericéscă orientală, şi transcris pe note liniare, pe cât s'a putut maĭ apropiat de originalul musiceĭ bisericescĭ,
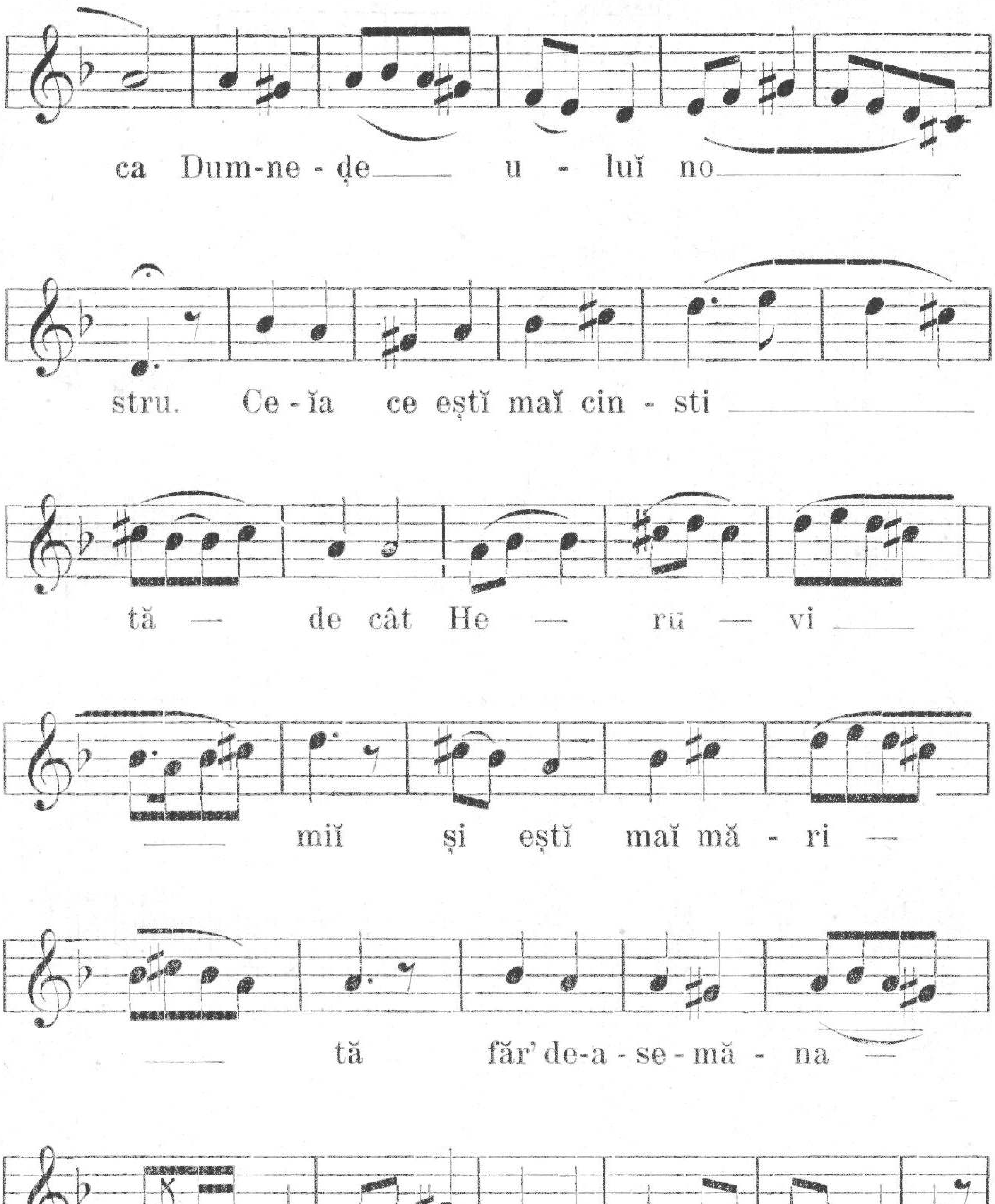
de Ștefan Popescu

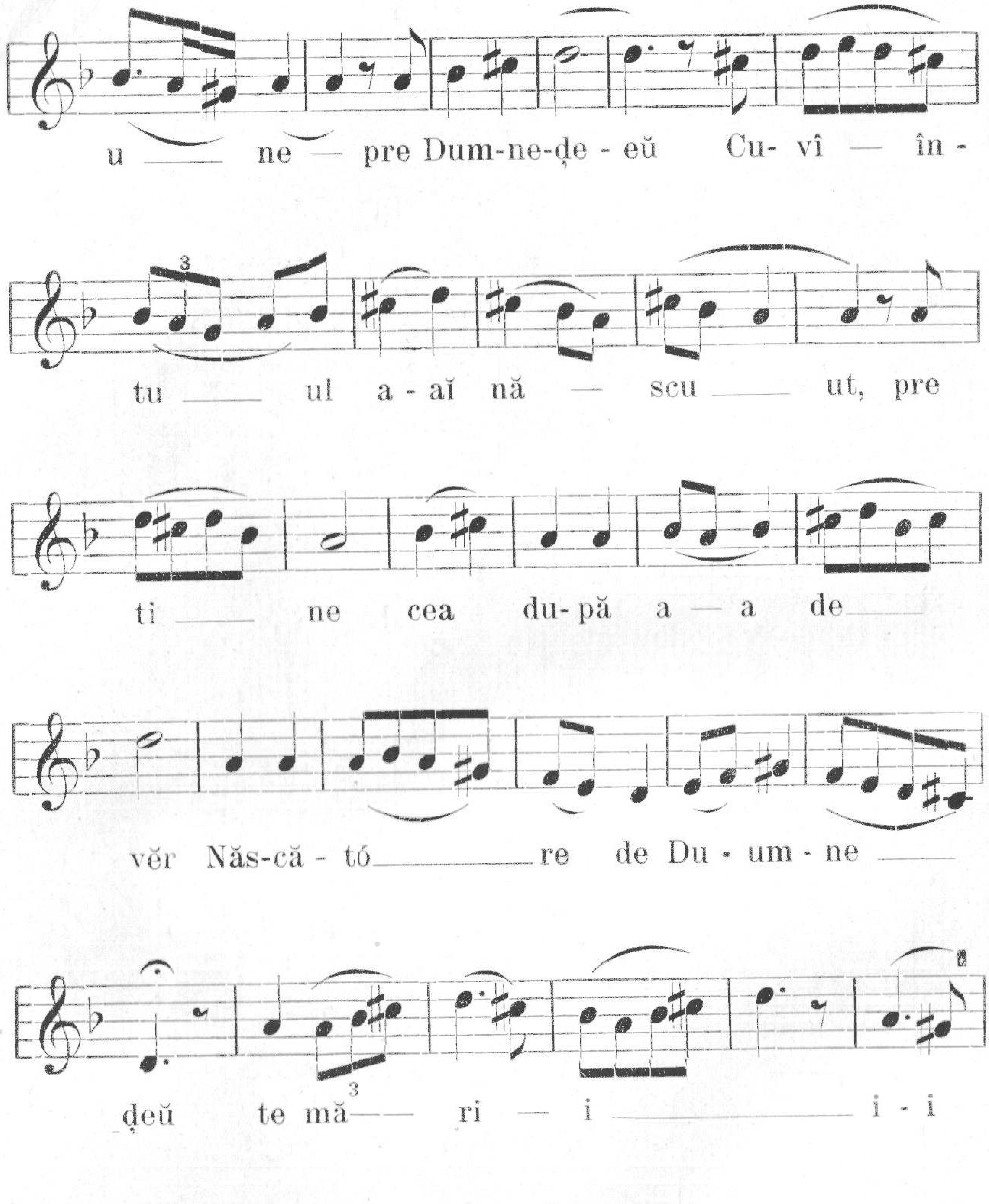
Fost profesor de musica bisericéscă la Semin. Central şi Nifon Mitropolitul din Bucurescĭ.

Andante Maestoso.

(1) Să se vaḍă acest axion pus pe psaltichie, la paginele 142 şi 143 din acéstă carte.
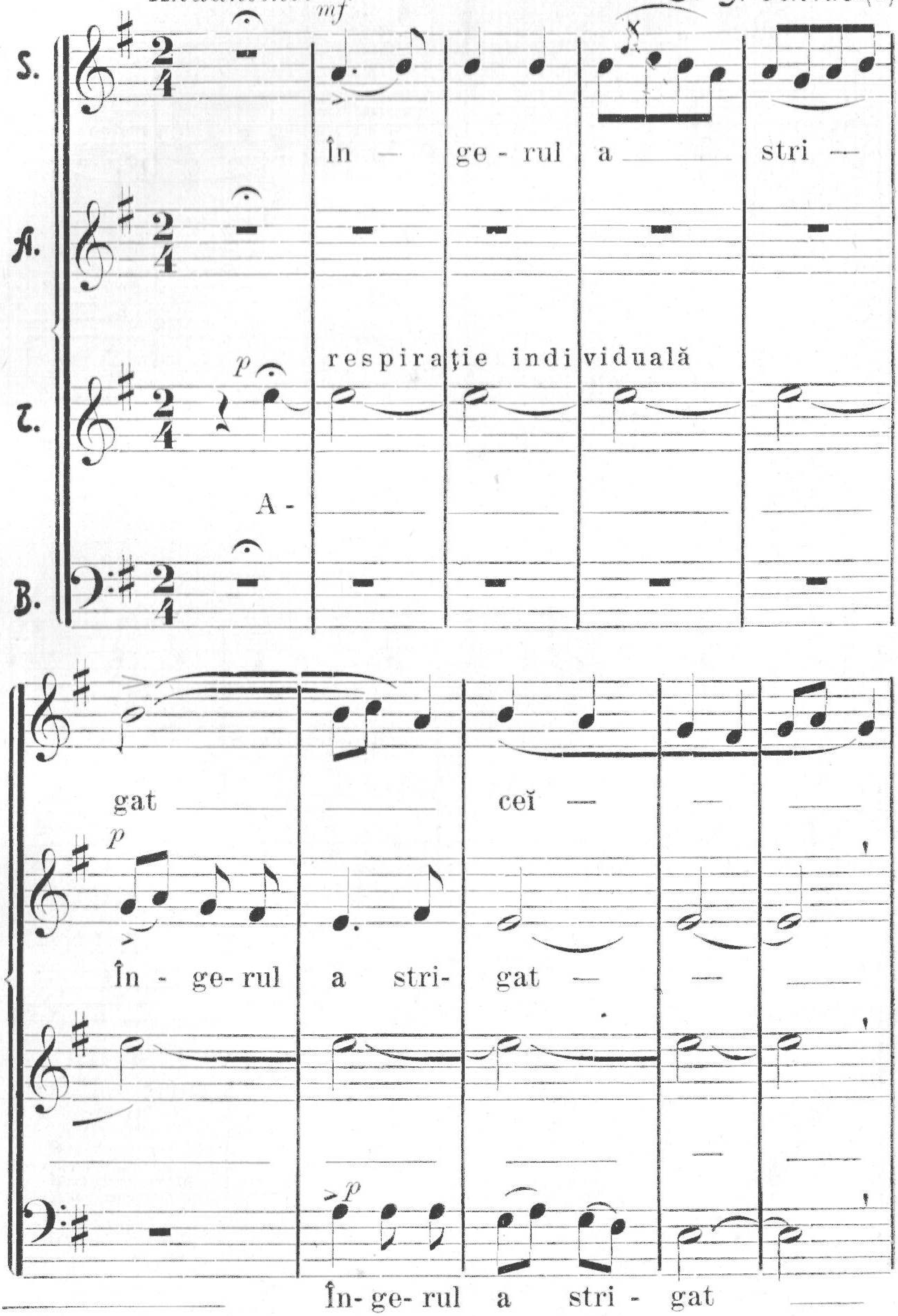

ca Dum-ne - de u - luĭ no
stru. Ce - ĭa ce eștĭ maĭ cin - sti
tă — de cât He — rū — vi
miĭ și eștĭ maĭ mă - ri —
tă făr' de-a - se - mă - na —
re — de câ — ât Se - ra - fi mi — iĭ.
Ca - rea fă - ră stri - că - ciu

u — ne — pre Dum-ne-ḑe - eŭ Cu- vî — în -
tu — ul a - aĭ nă — scu — ut, pre
ti — ne cea du- pă a — a de —
vĕr Năs-că - tó — re de Du - um - ne —
ḑeŭ te mă — ri — i — i - i
i — im.

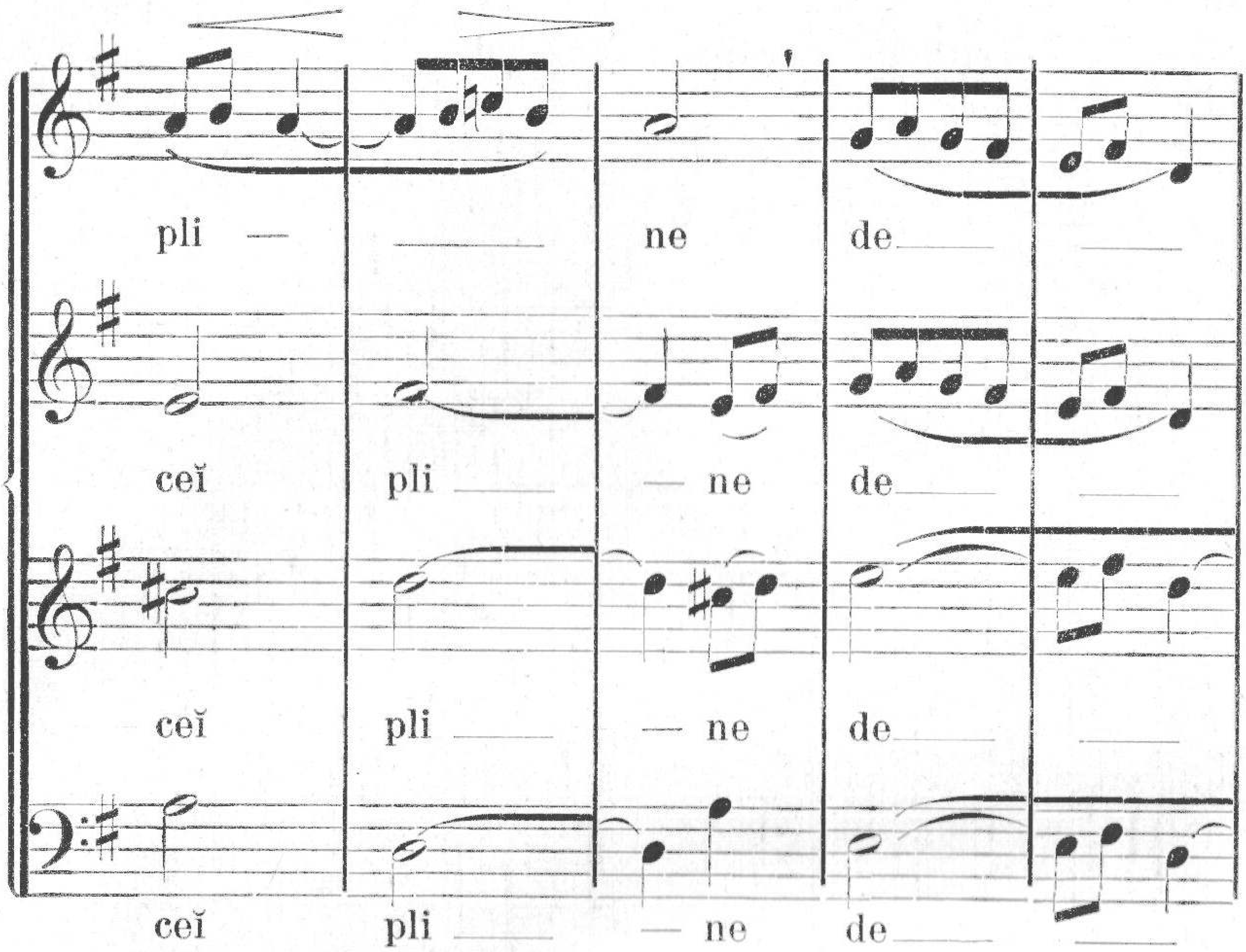
Axionul Învierei, Îngerul a strigat.
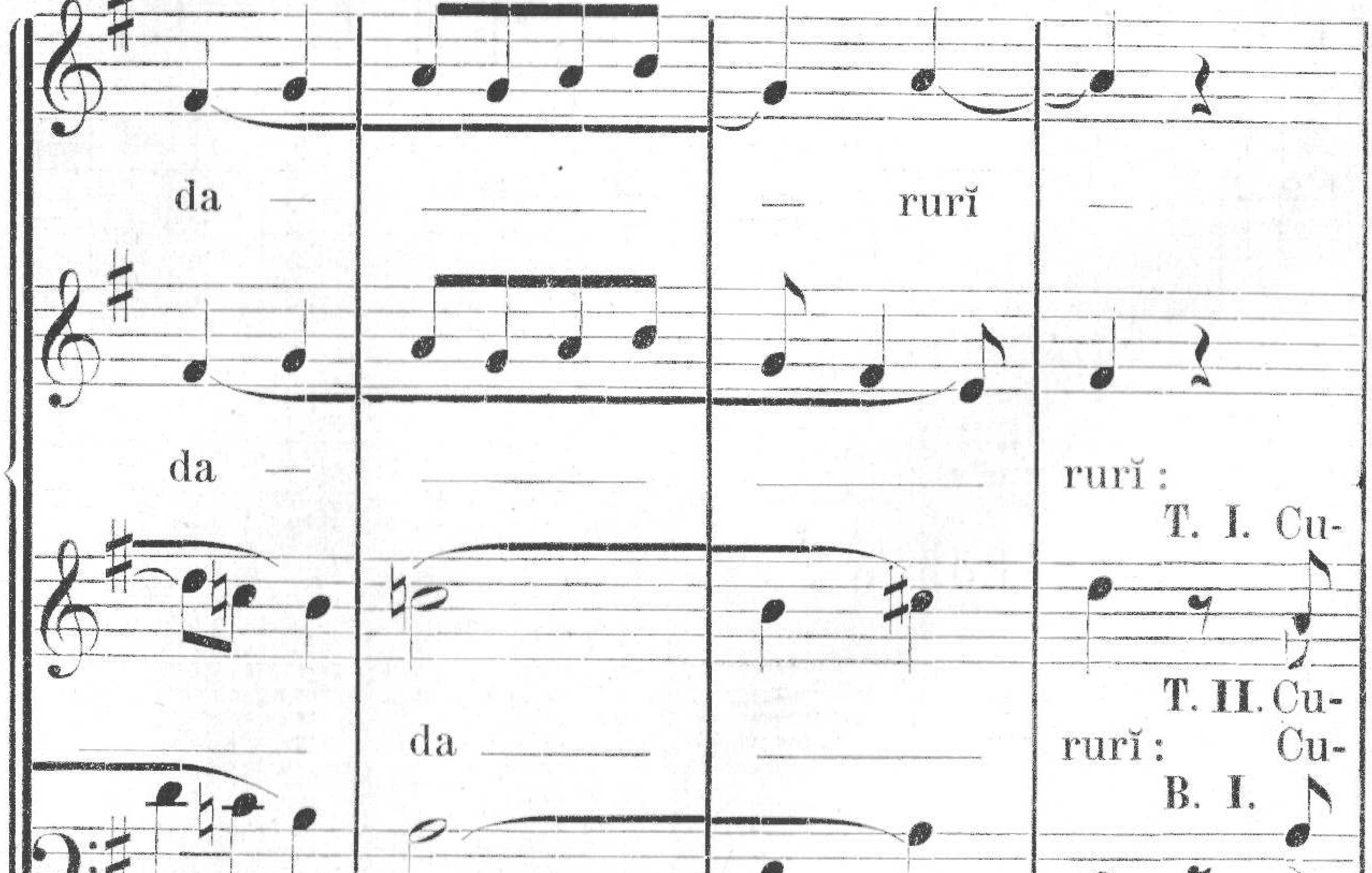
Armonisat pentru cor de 4 voci mixte, de
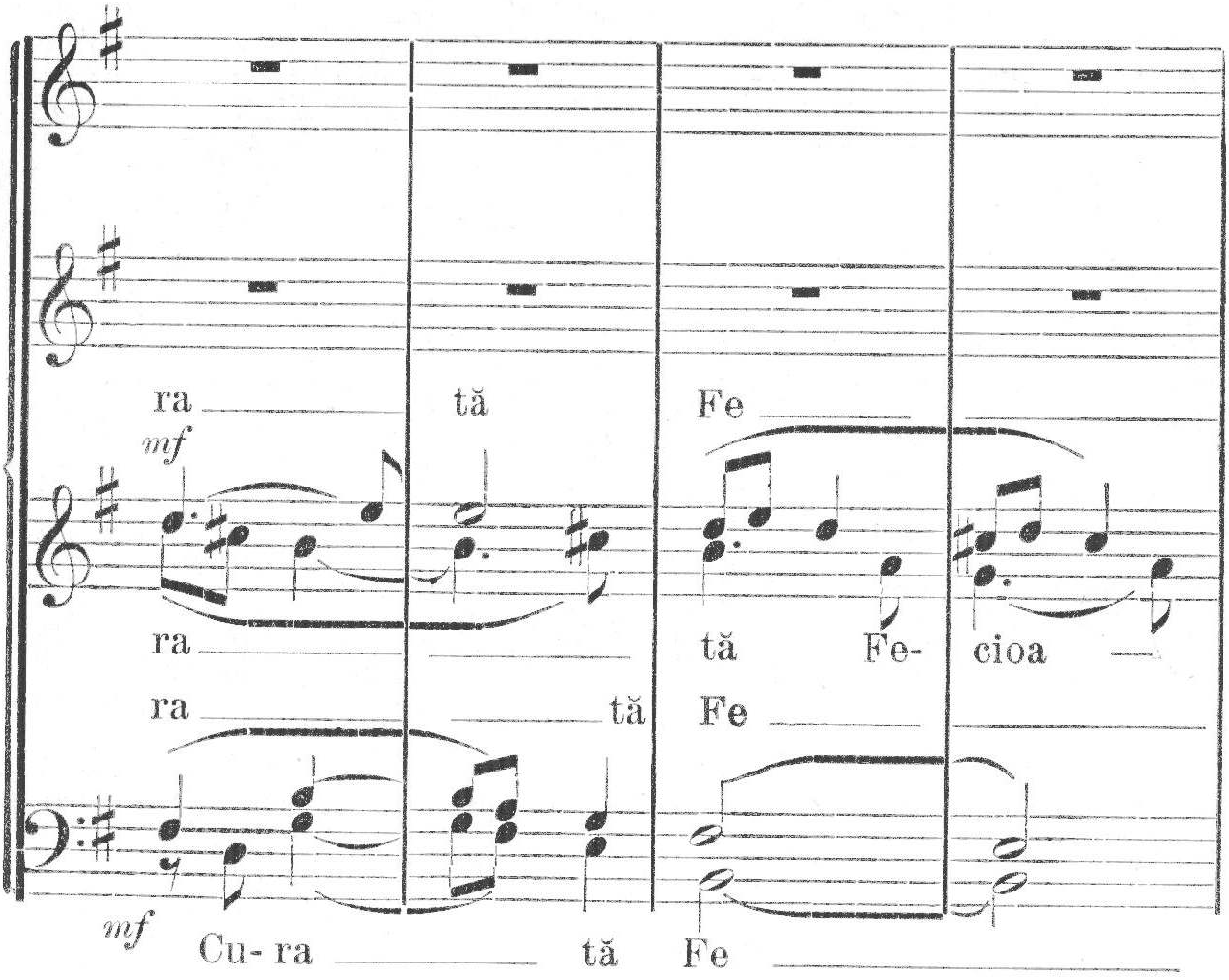
Andantino. *D. G. Kiriac.*(1)

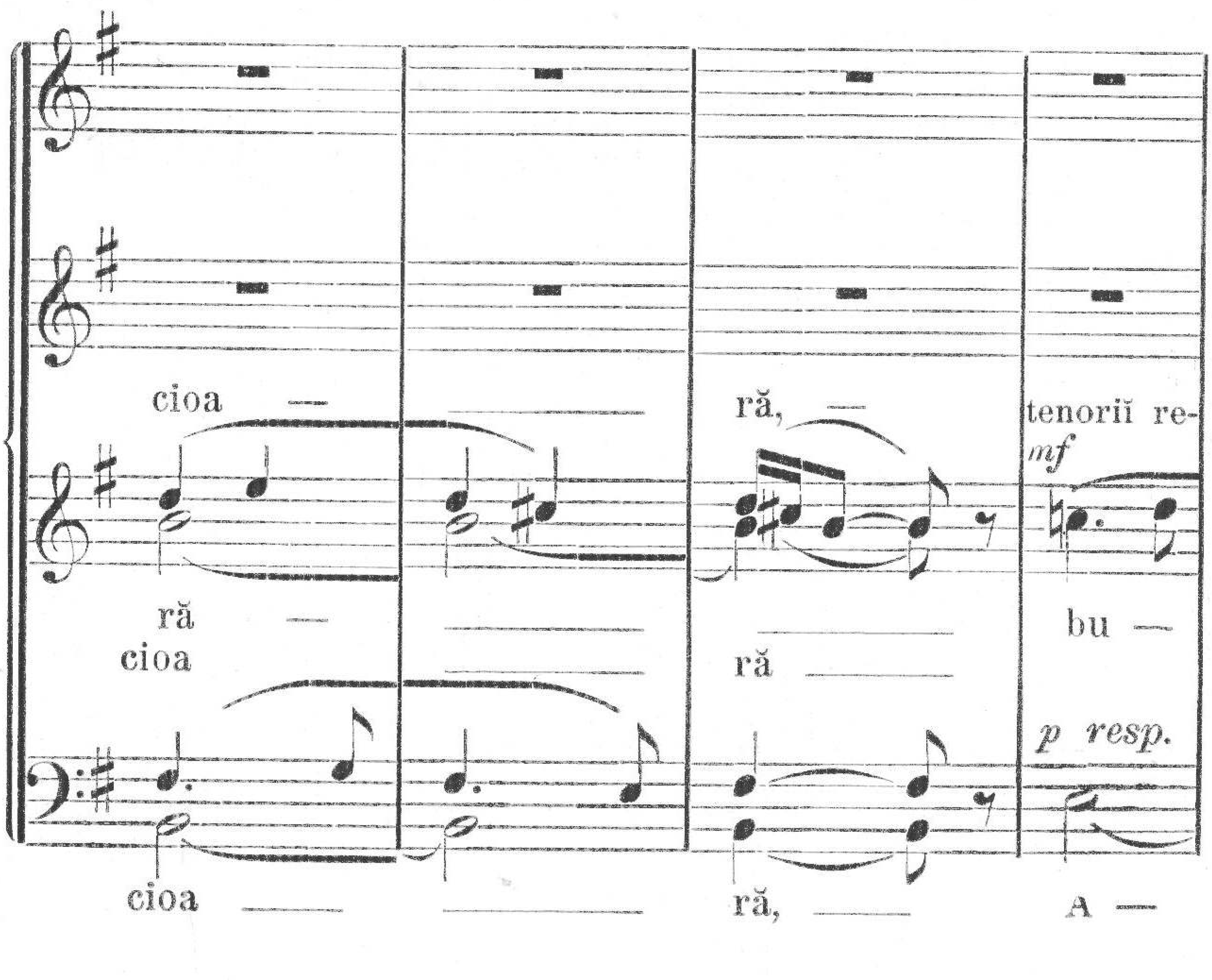
(1) Pe cât s'a putut maĭ apropiat de melodia Ieromonahuluĭ Macarie, care se póte vedea la paginele 167, 168 și 169 din acéstă carte.

pli — ne de
ceĭ pli — ne de
ceĭ pli — ne de
ceĭ pli — ne de

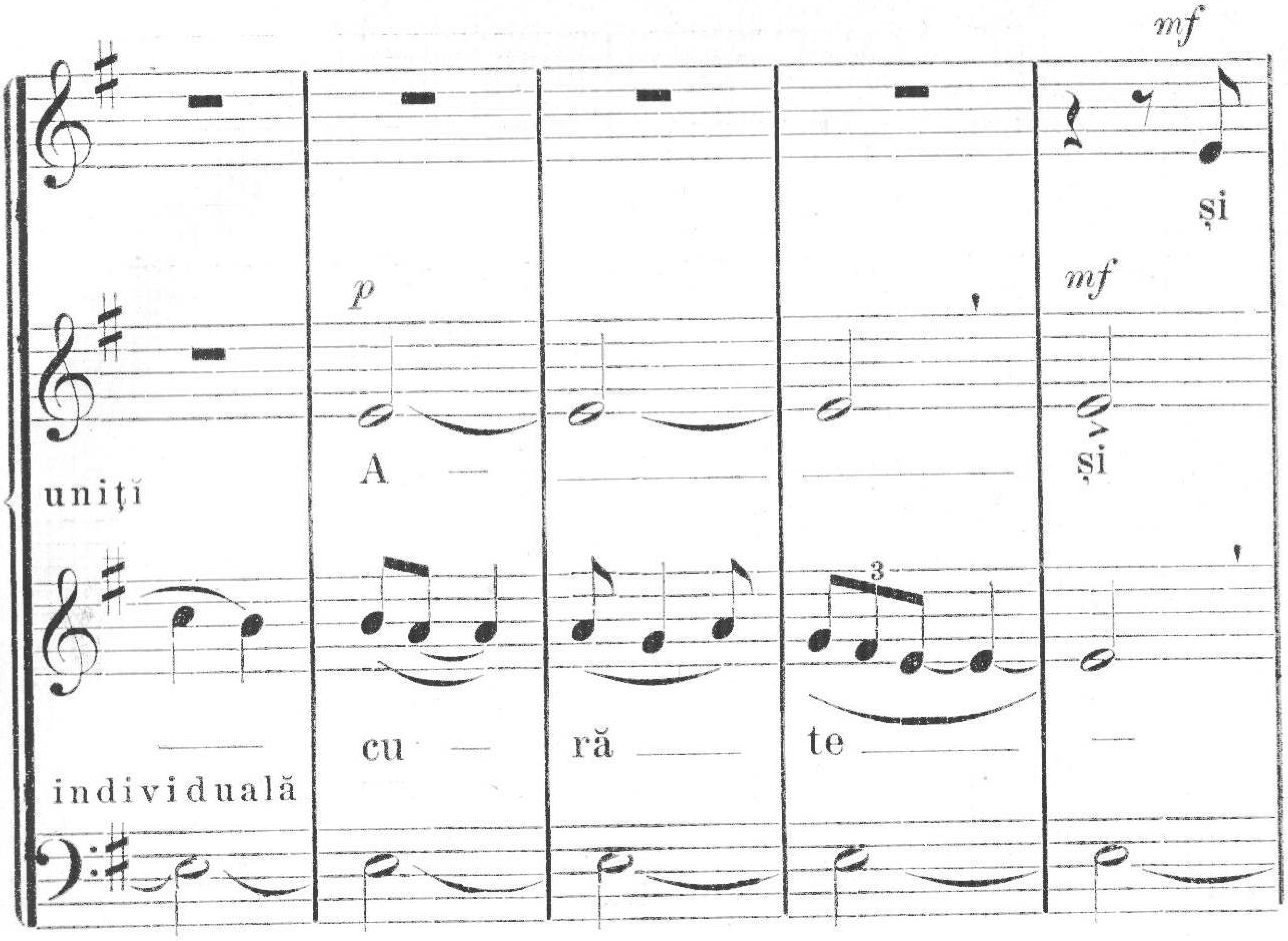

da — — ruri —
da — rurĭ :
T. I. Cu-
T. II. Cu-
da rurĭ : Cu-
B. I.
da rurĭ : B. II.

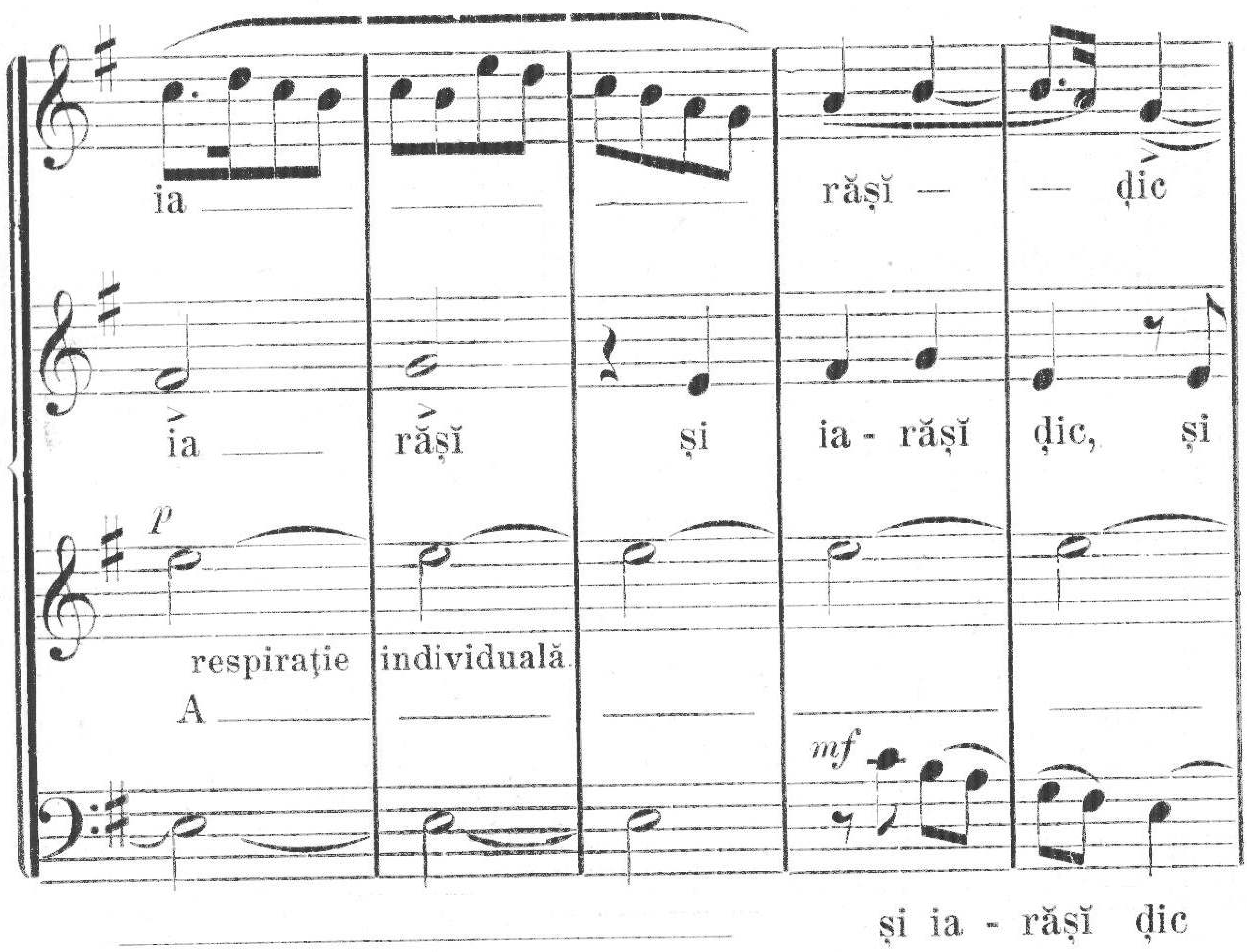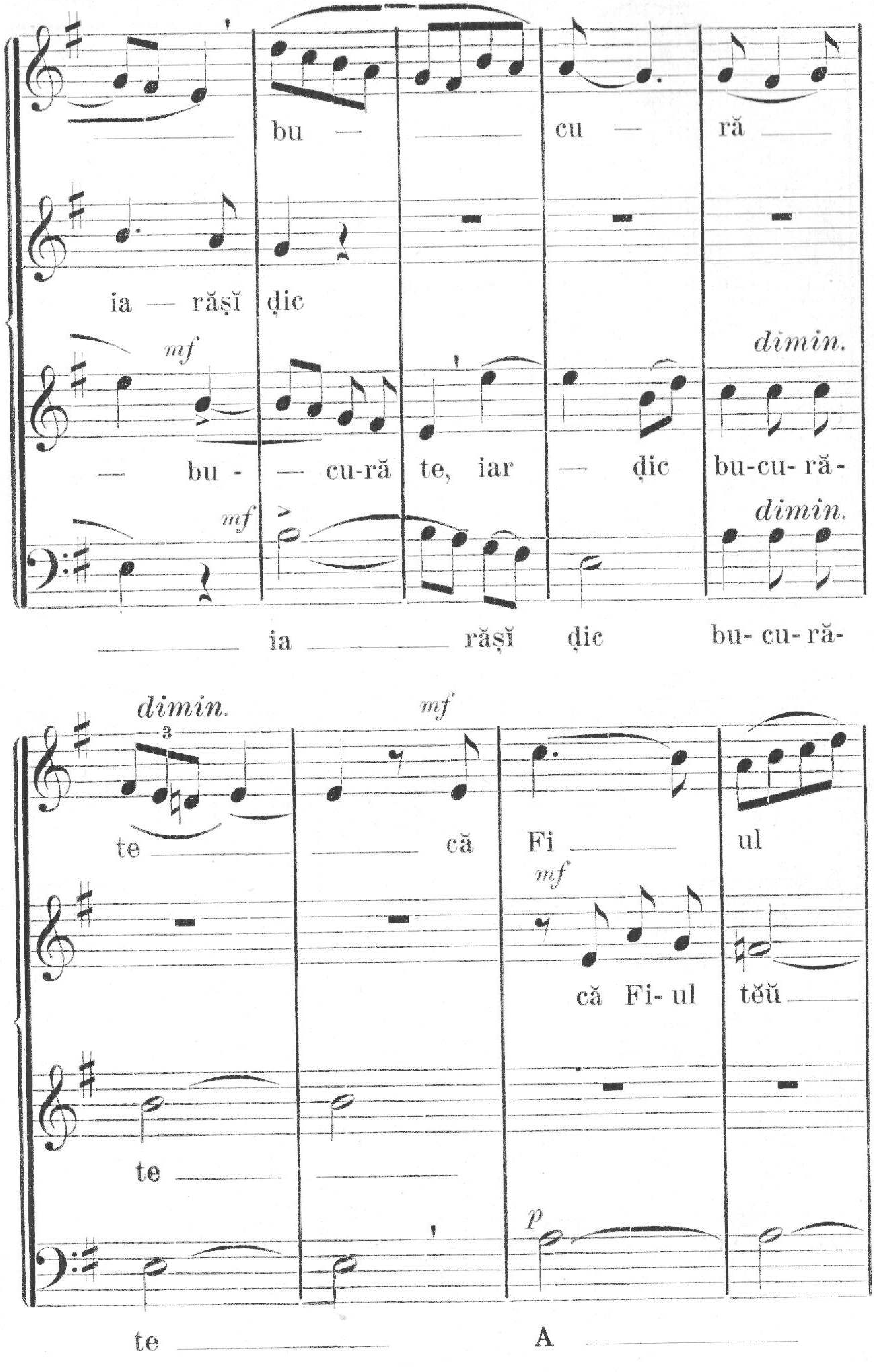

ra — tă Fe —
mf
ra — tă Fe- cioa —
ra — tă Fe —
mf
Cu-ra — tă Fe —
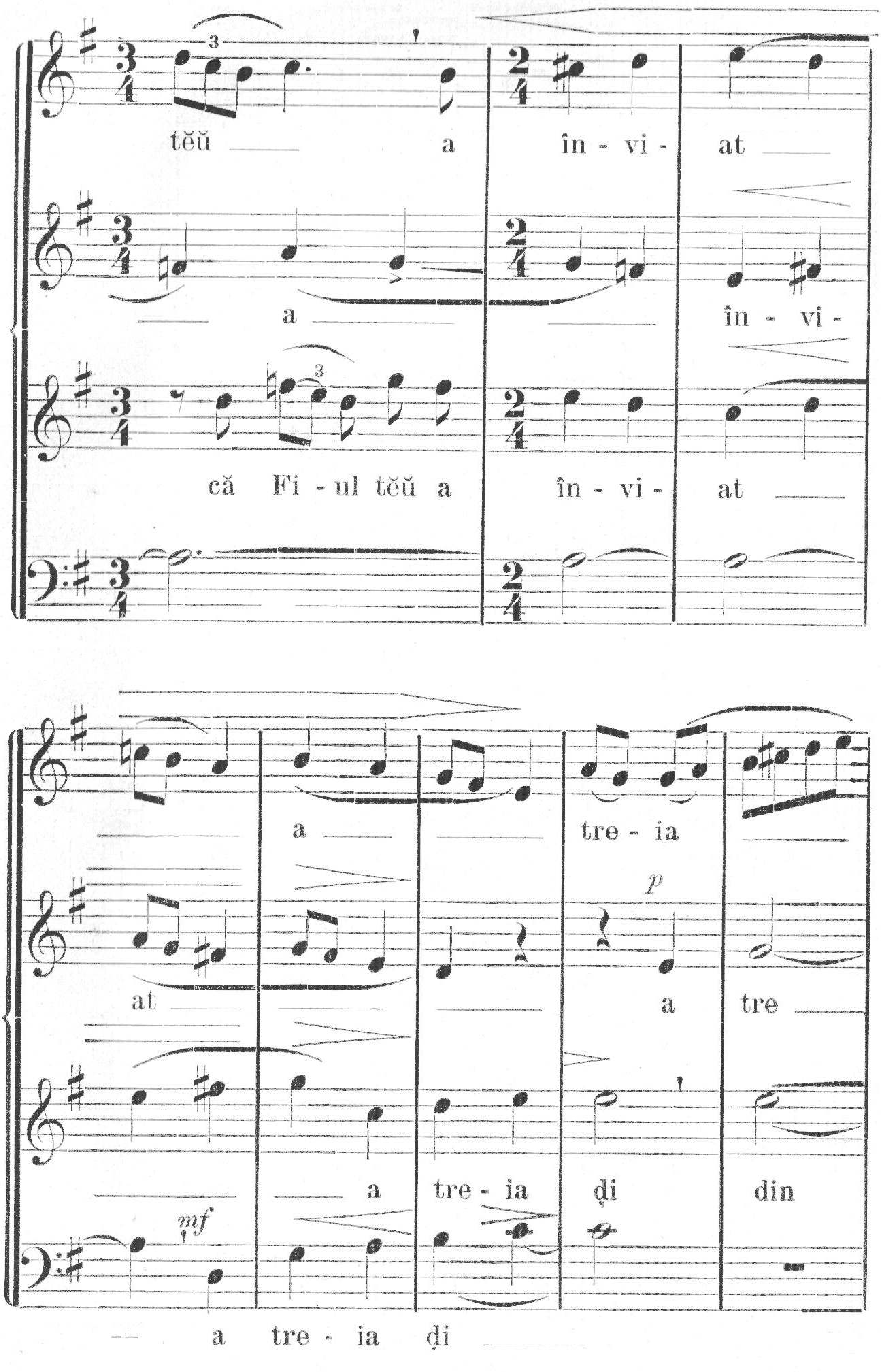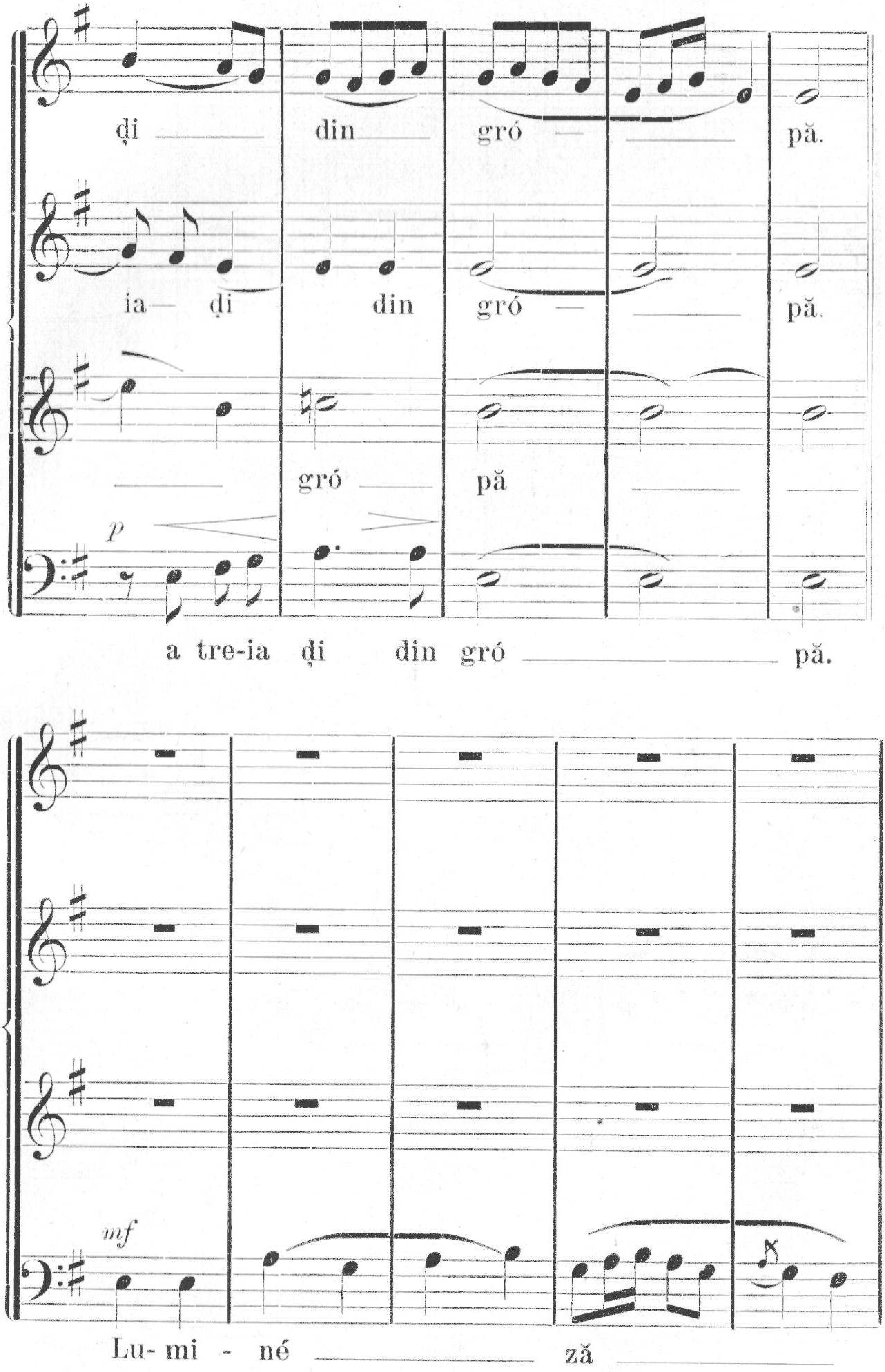

cioa — ră, — tenorii re-
mf
ră — bu —
cioa — ră —
p resp.
cioa — ră, — A —
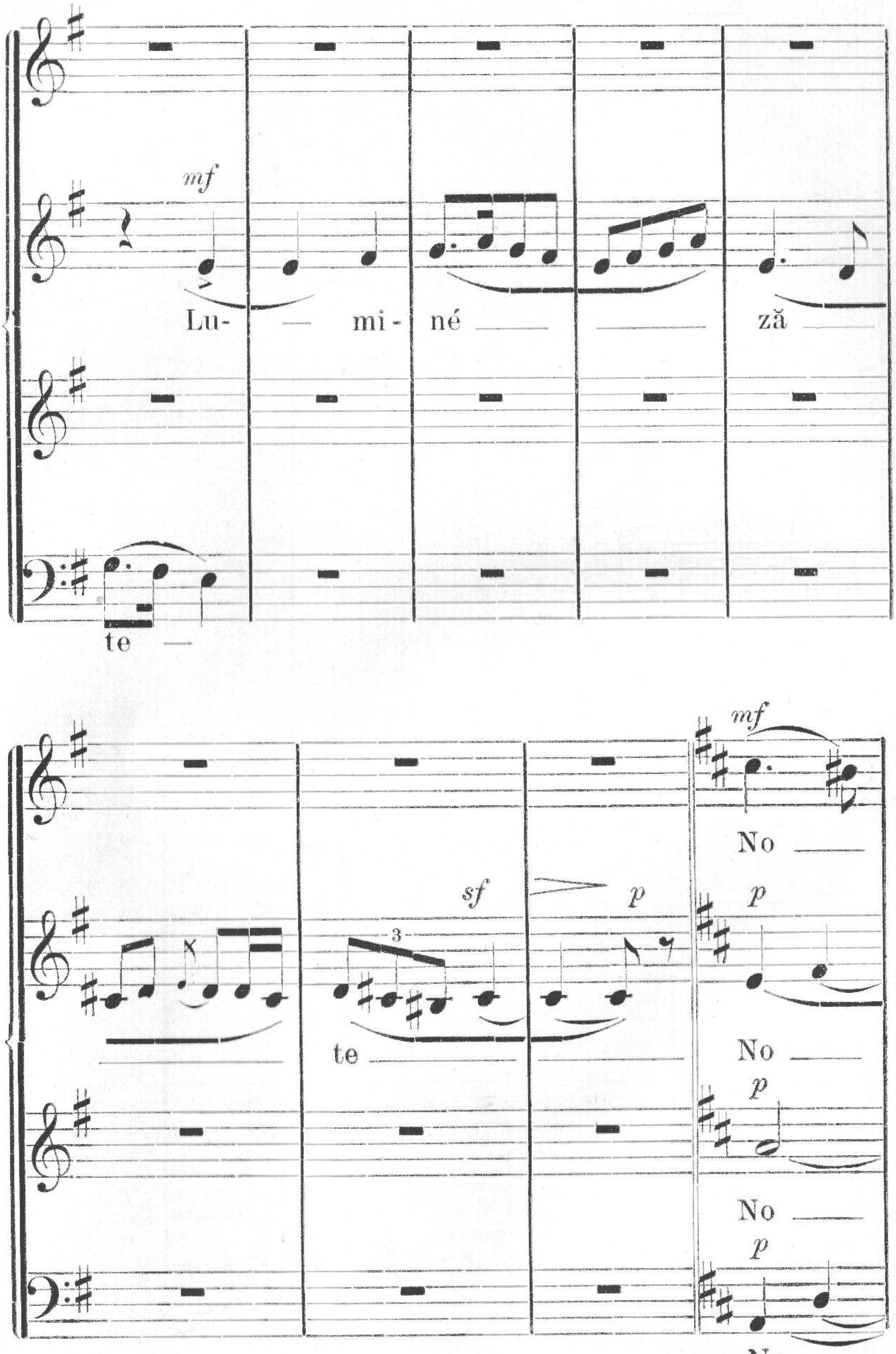

mf
și
p
mf
A
și
uniţĭ
cu
ră
te
individuală
3
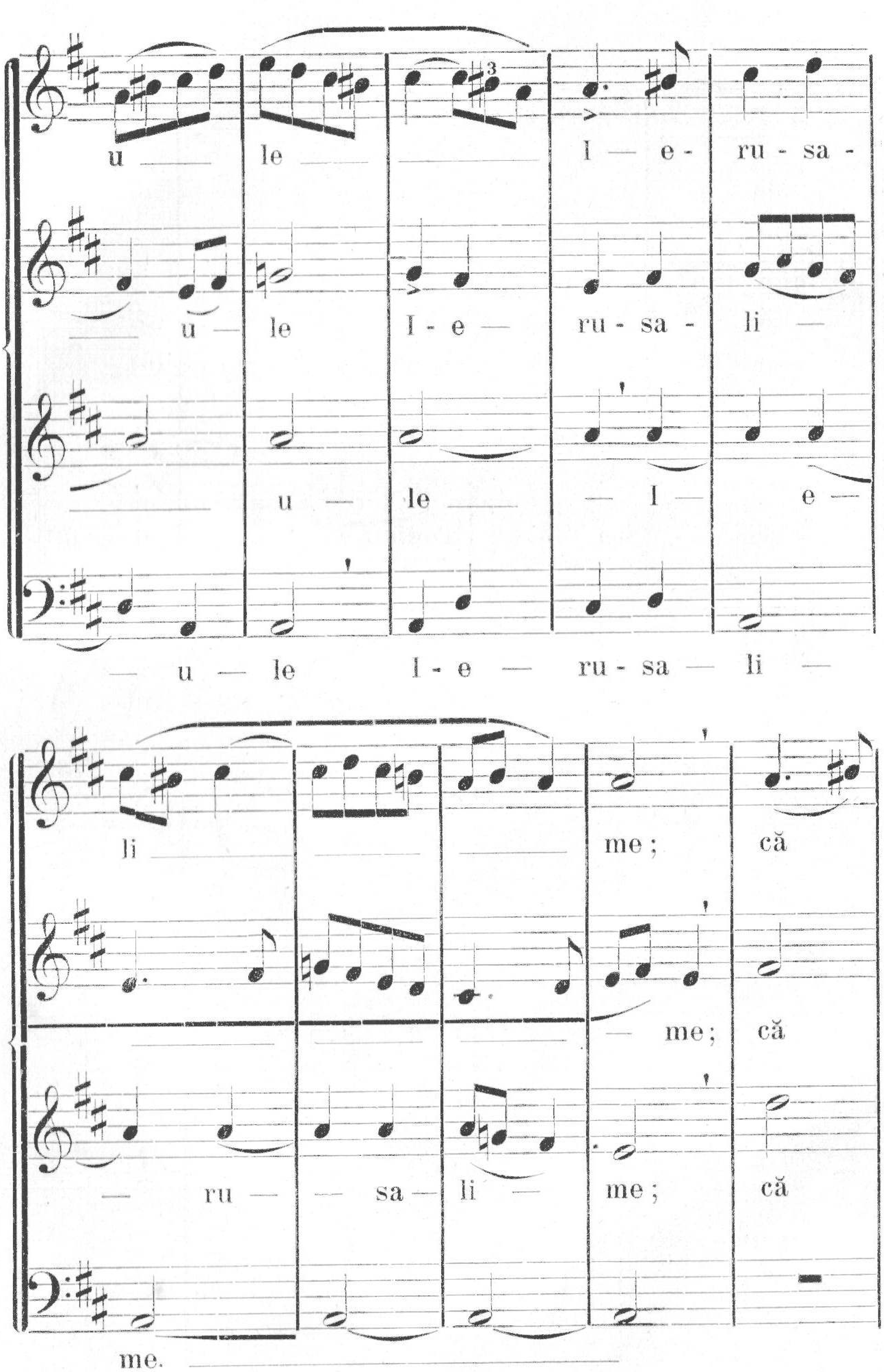

ia
rășĭ — — ḑic
ia
rășĭ
și
ia - rășĭ
ḑic, și
p
respiraţie
individuală
A
mf
și ia - rășĭ ḑic

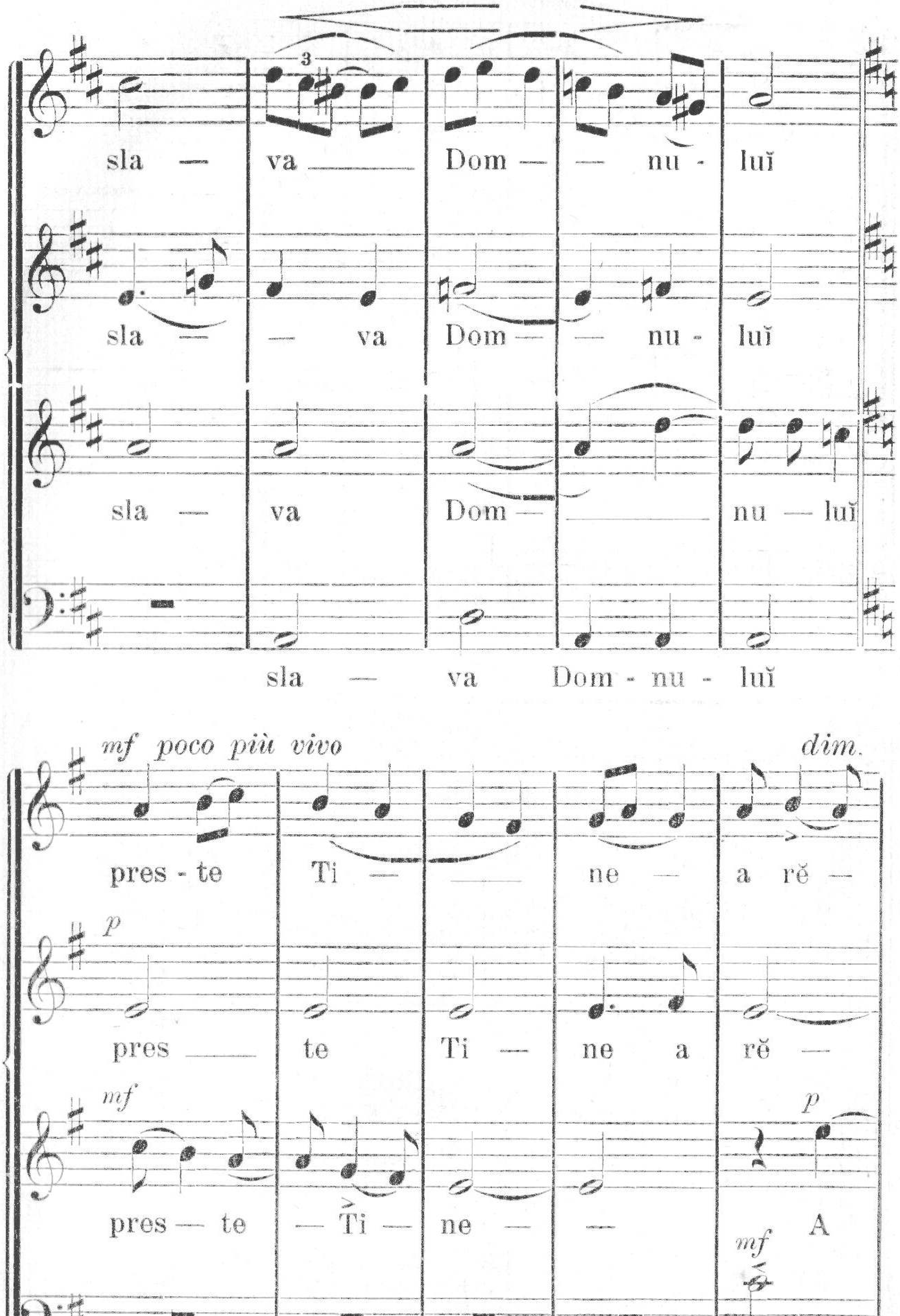

bu — cu — ră
ia — rășĭ ḑic
dimin.
mf
— bu- — cu-ră te, iar — ḑic bu-cu-ră-
mf
dimin.
ia răşĭ ḑic bu- cu- ră-
dimin.
mf
te că Fi ul
mf
că Fi- ul tĕŭ
te
p
te A
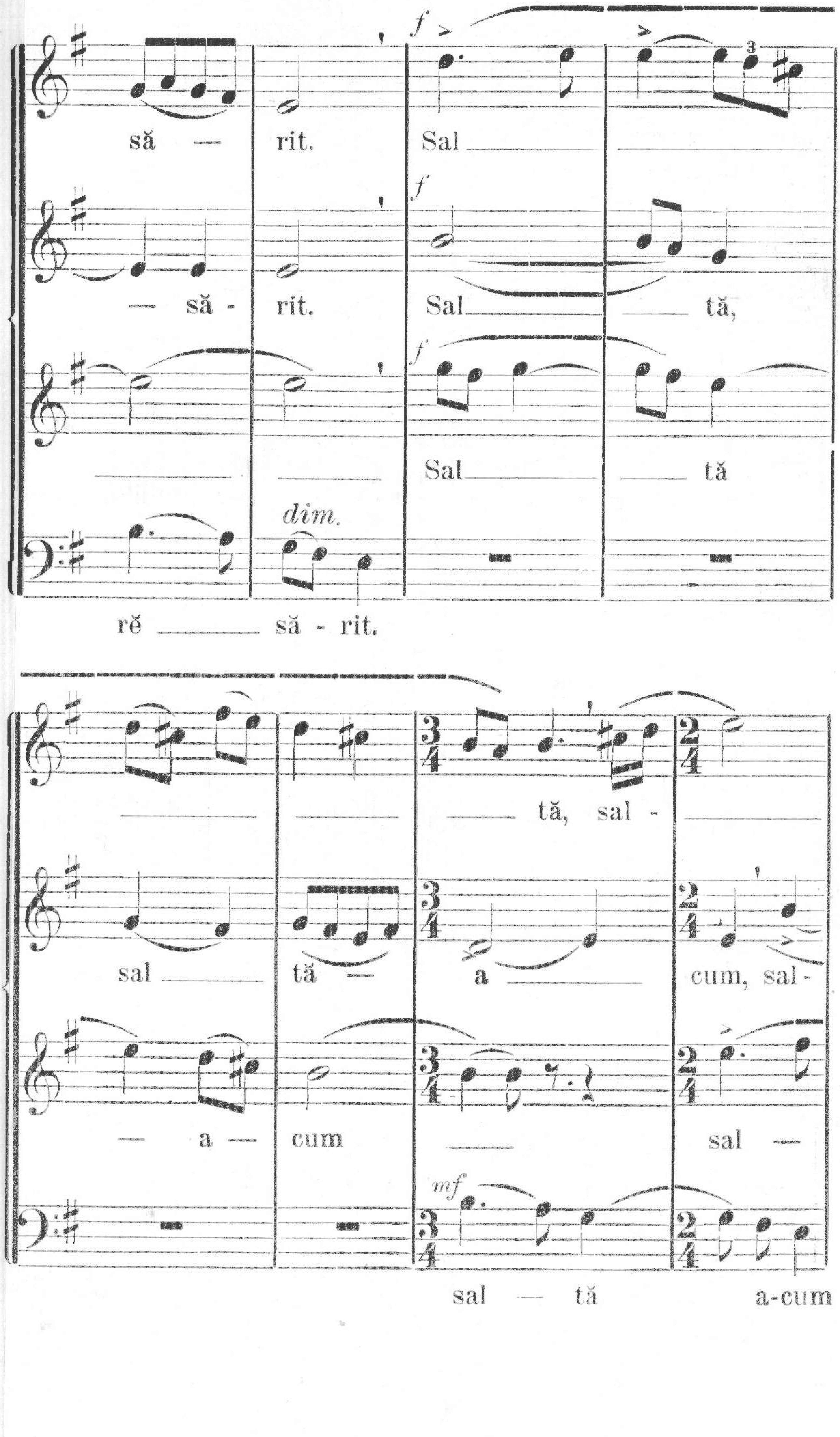

tĕŭ a în - vi - at
a în - vi -
că Fi - ul tĕŭ a în - vi - at
mf
a tre - ia
p
at a tre
a tre - ia ḑi din
a tre - ia ḑi
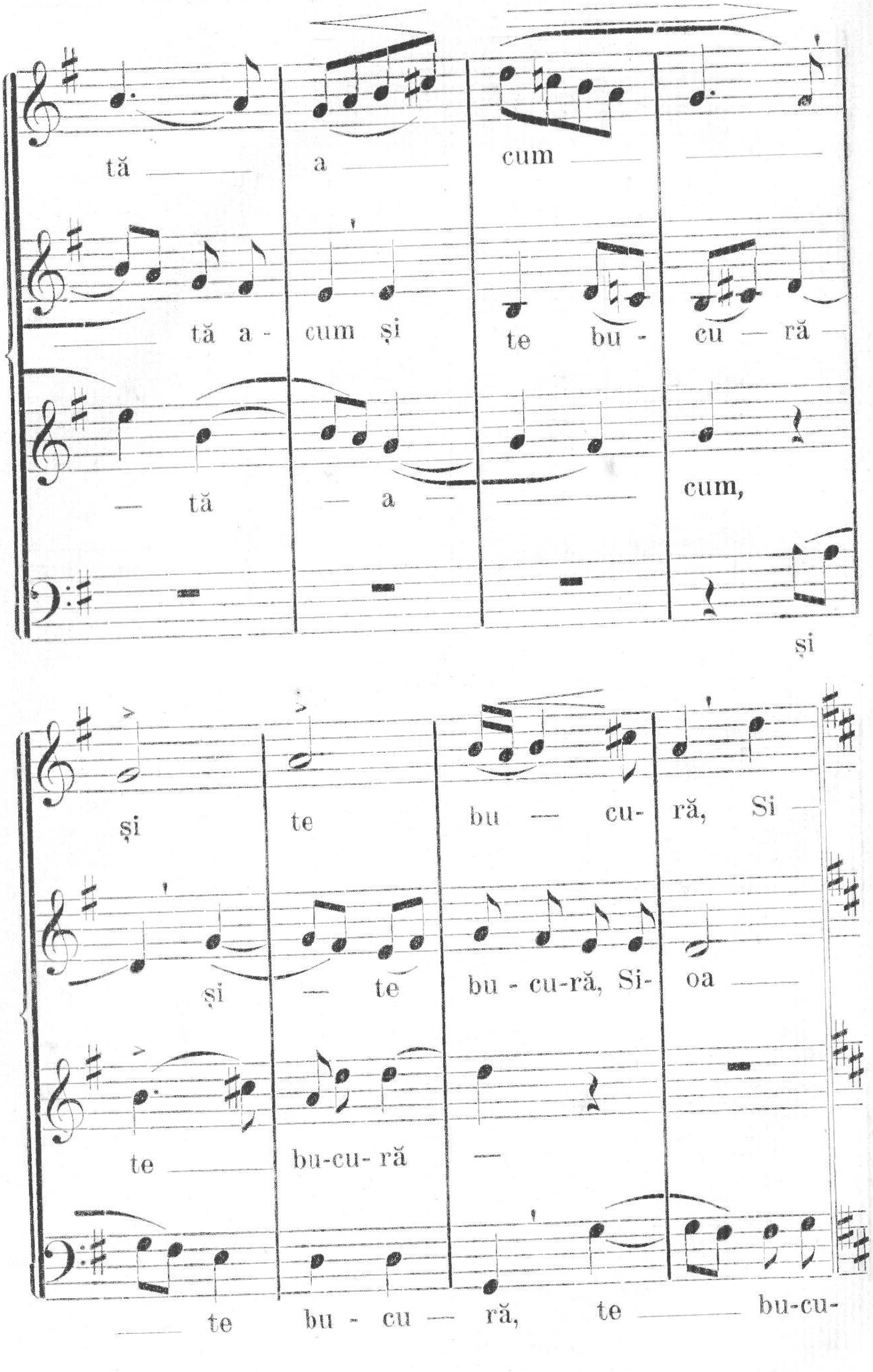

ḍi din gró pă.
ia ḍi din gró pă.
gró pă
p
a tre-ia ḍi din gró pă.
mf
Lu- mi - né ză

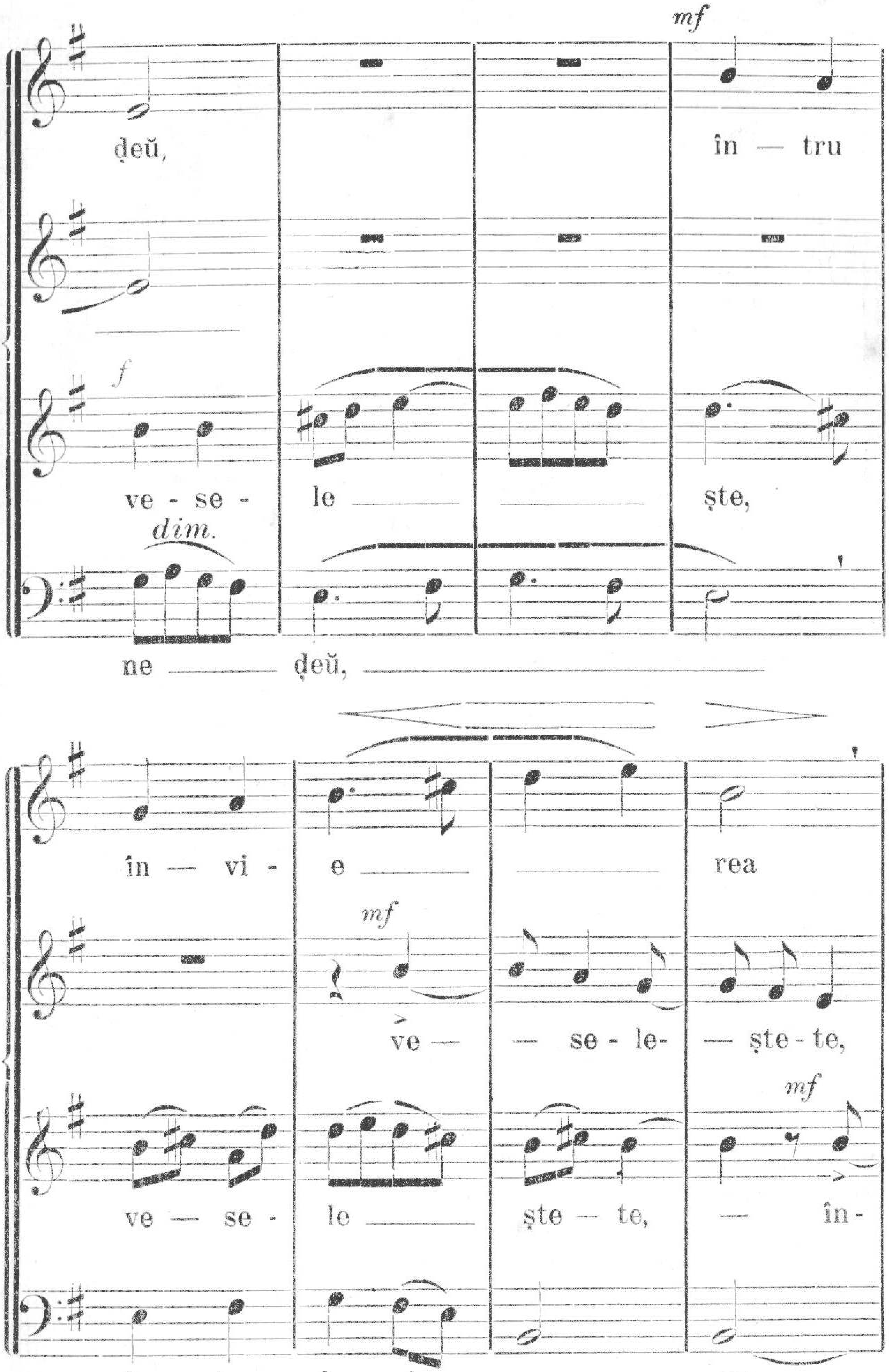

mf
Lu- mi- né ză
te
mf
No
sf p
p
te
No
p
No
p
No
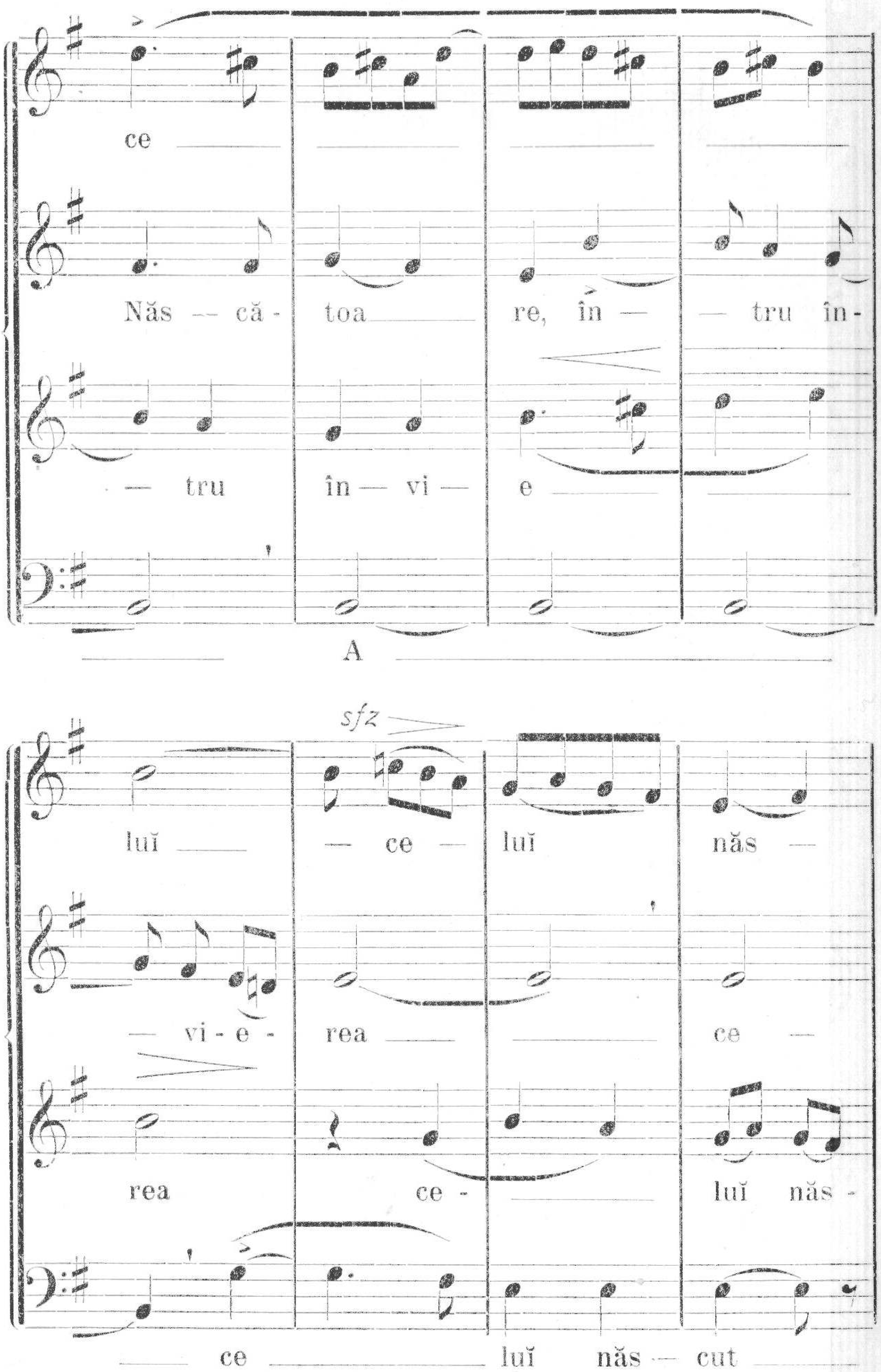

u — le — I — e- ru - sa -
u — le I - e — ru - sa - li —
u — le — I — e —
— u — le I - e — ru - sa — li —
li — me; că
— me; că
— ru — — sa — li — me; că
me. —

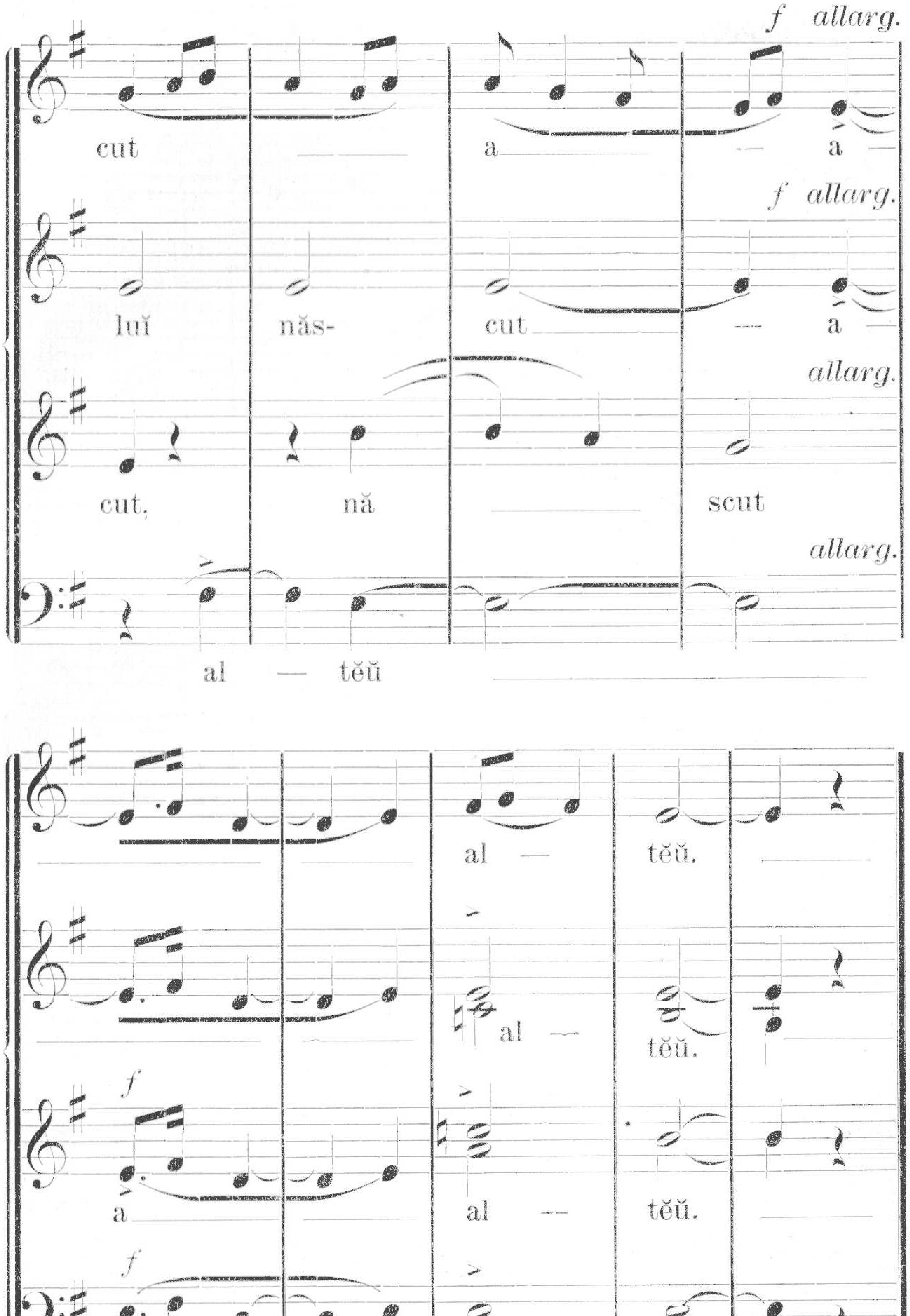

sla — va ___ Dom — — nu - luĭ
sla — — va Dom — — nu - luĭ
sla — va Dom — ___ nu — luĭ
sla — va Dom - nu - luĭ
mf poco più vivo
dim.
pres - te Ti — ___ ne — a rĕ —
p
pres ___ te Ti — ne a rĕ —
mf
pres — te — Ti — ne — —
p
A
mf
a

să — rit. Sal
— să - rit. Sal tă,
Sal tă
dim.
rě să - rit.
tă, sal -
sal tă — a cum, sal-
— a — cum sal —
mf
sal — tă a-cum

tă a cum
tă a- cum și te bu- cu — ră
— tă — a — cum,
și
și te bu — cu- ră, Si
și — te bu - cu-ră, Si- oa
te bu-cu- ră —
te bu - cu — ră, te bu-cu-
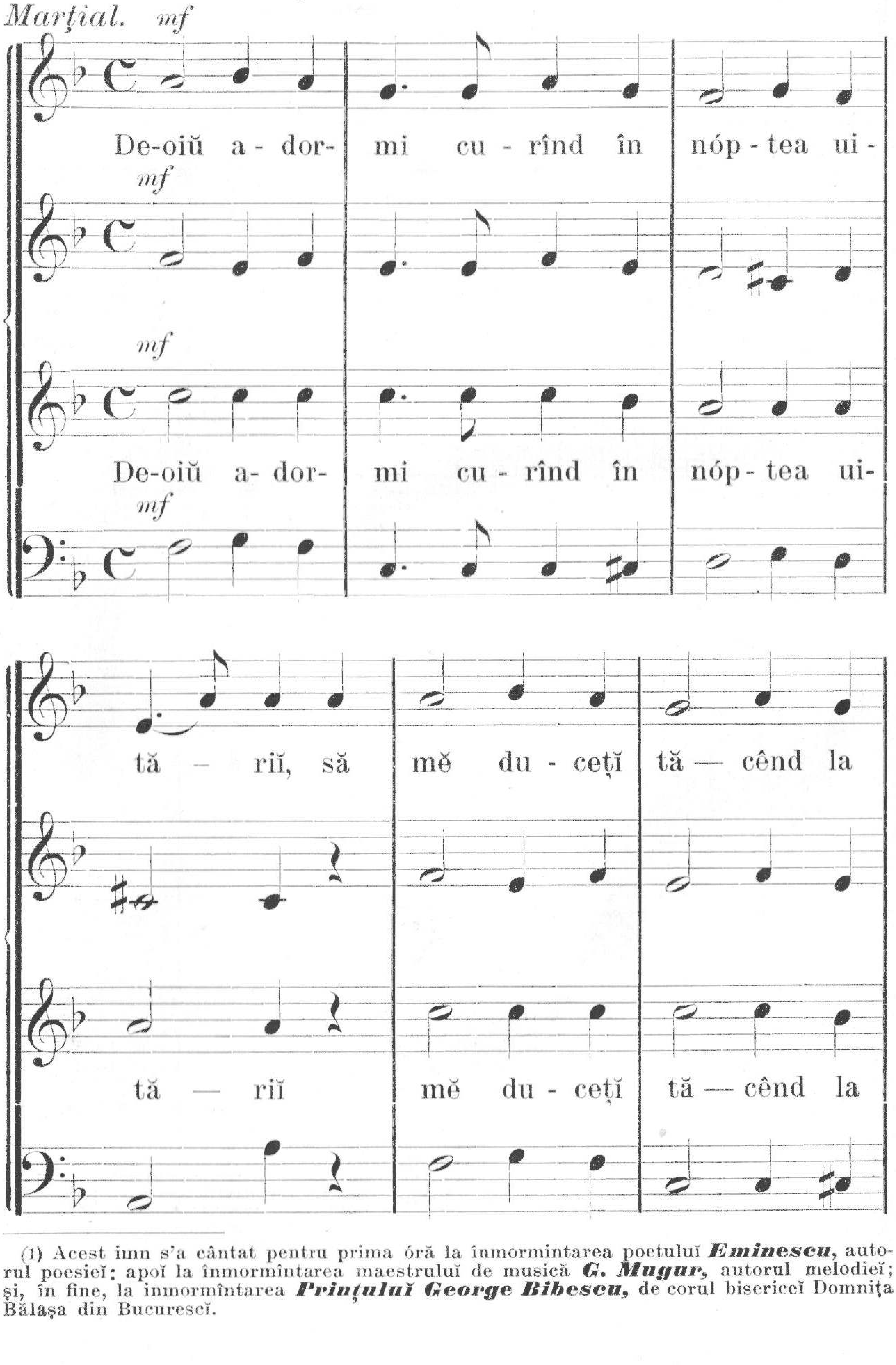

mf
ḍeŭ, în — tru
f
ve - se - le — ște,
dim.
ne — ḍeŭ, —
în — vi - e — rea
mf
ve — — se - le- — ște - te,
mf
ve — se - le — ște — te, — în-
în — tru în - vi — e — rea —

ce
Năs — că - toa re, în — tru în-
— tru în — vi — e
A
sfz
luĭ — ce — luĭ năs —
— vi - e - rea ce —
rea ce - luĭ năs -
ce luĭ năs — cut

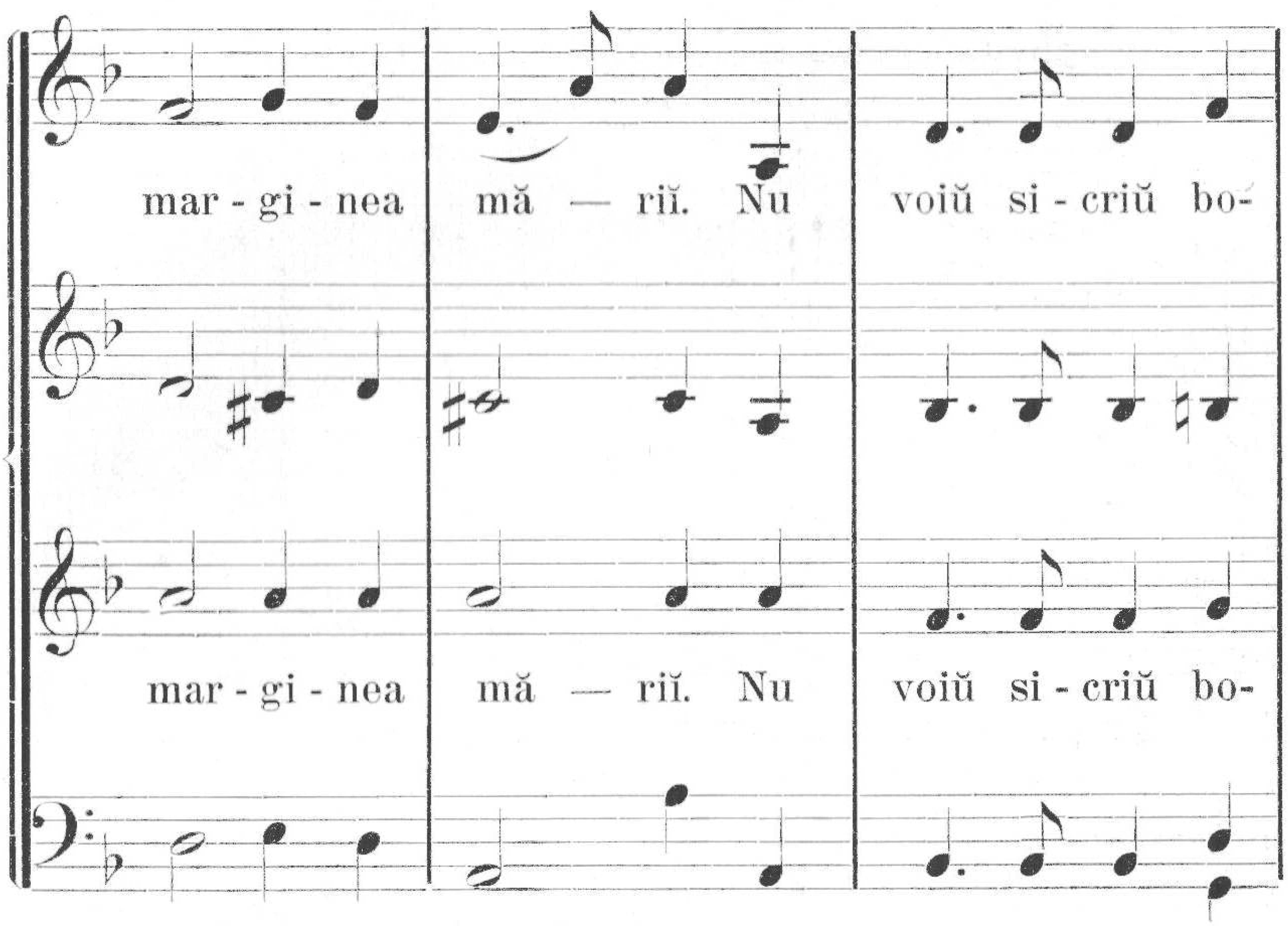

f allarg.
cut a a
f allarg.
luĭ năs- cut a
allarg.
cut, nă scut
allarg.
al tĕŭ
al tĕŭ.
al tĕŭ.
f
a al tĕŭ.
f
a al tĕŭ.

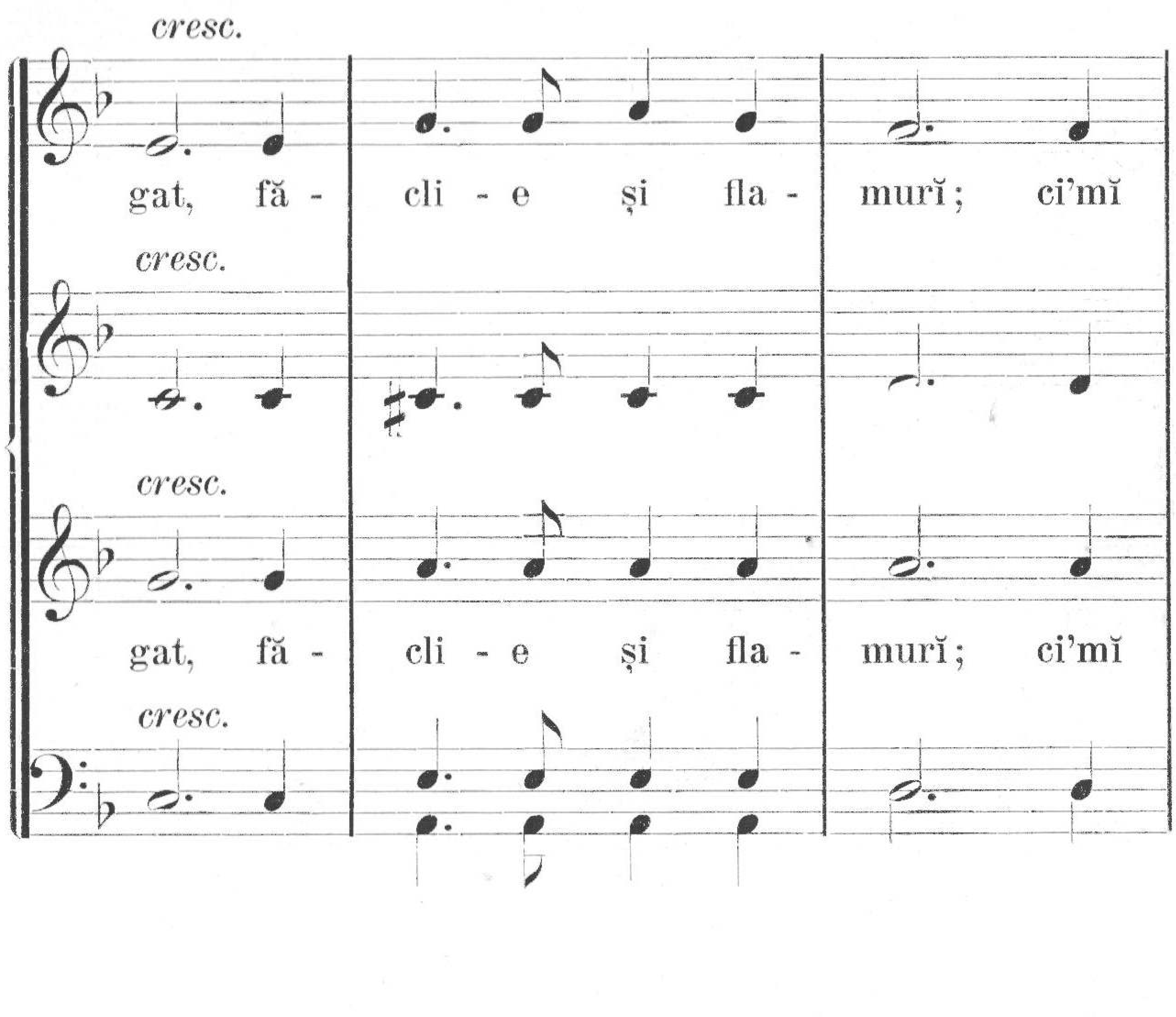
Imn funebru, Ultima-mĭ dorinţă. Pentru 4 vocĭ mixte. (1)

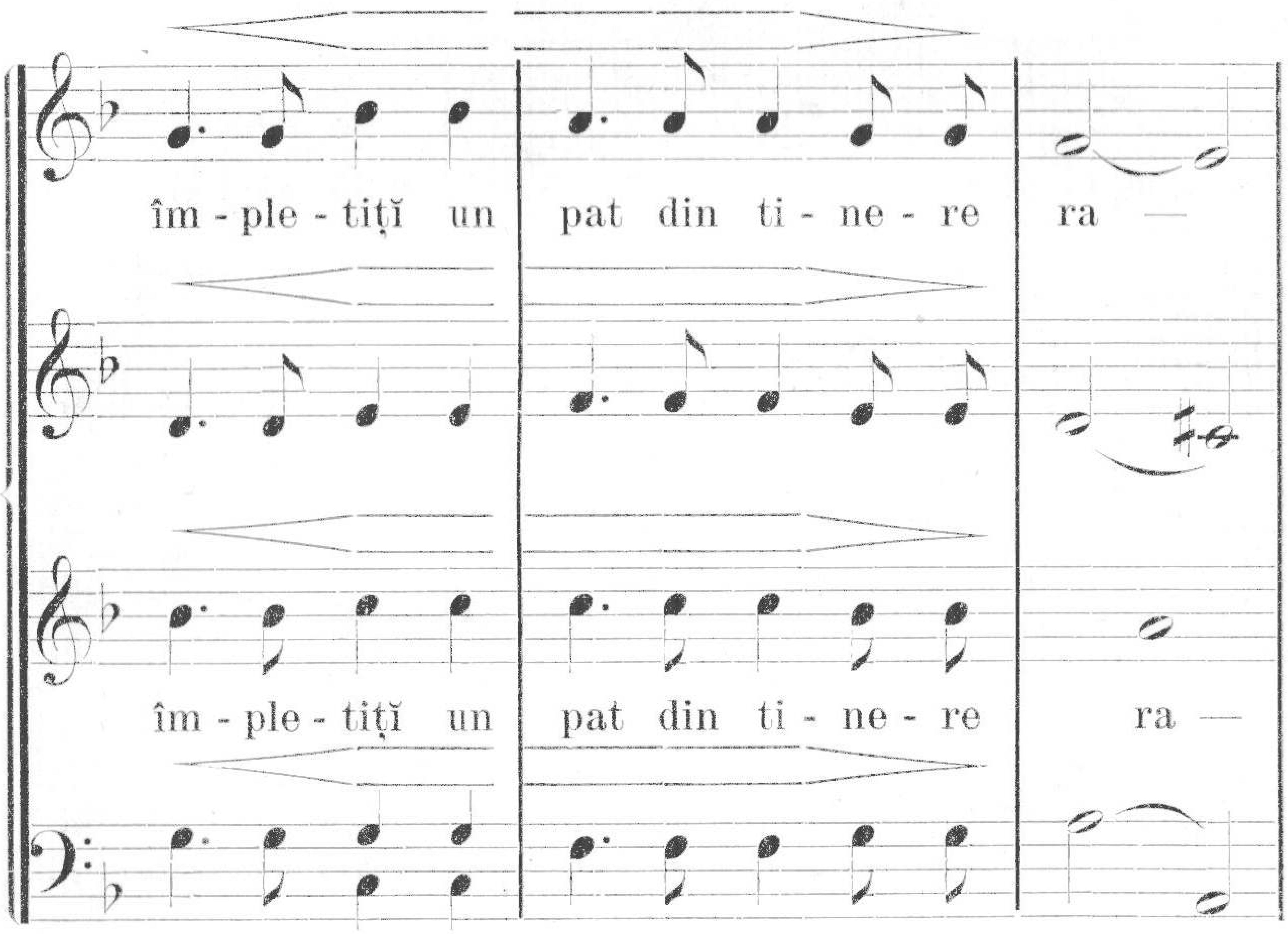
Musica de G. Mugur. *Poesia de M. Eminescu.*

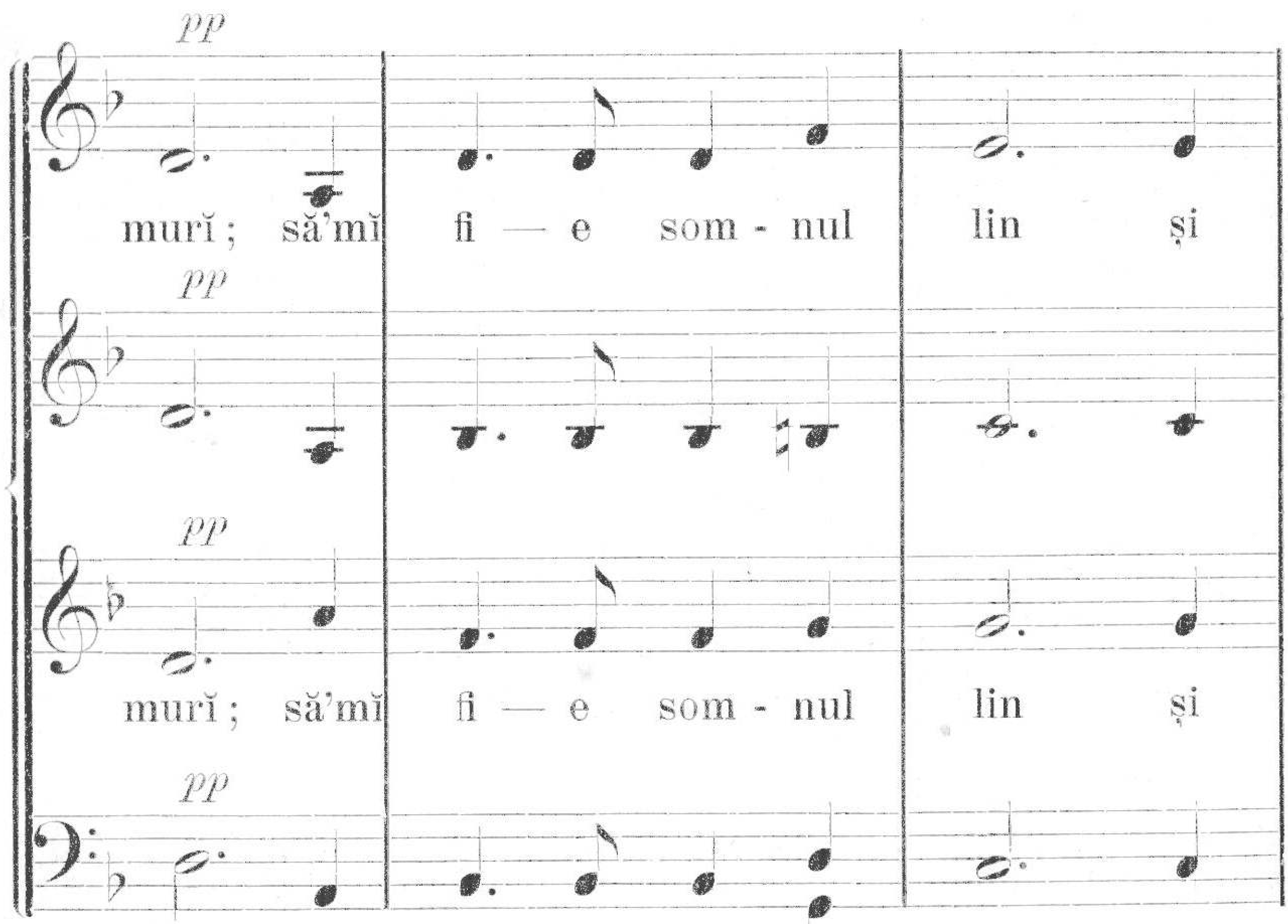

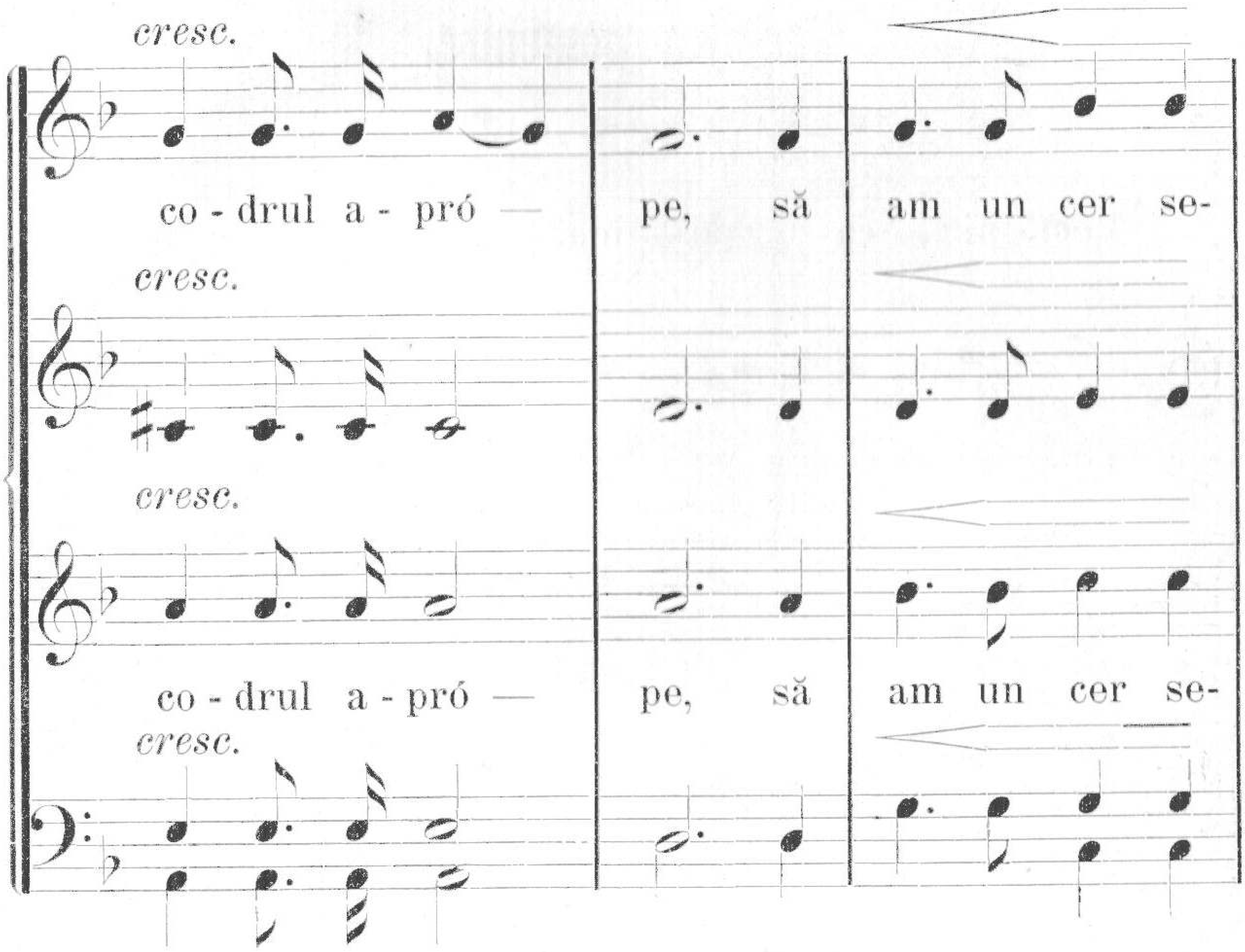
(1) Acest imn s'a cântat pentru prima óră la înmormîntarea poetuluĭ ***Eminescu***, autorul poesieĭ; apoĭ la înmormîntarea maestruluĭ de musică ***G. Mugur***, autorul melodieĭ; şi, în fine, la înmormîntarea ***Prinţuluĭ George Bibescu***, de corul bisericeĭ Domniţa Bălaşa din Bucurescĭ.

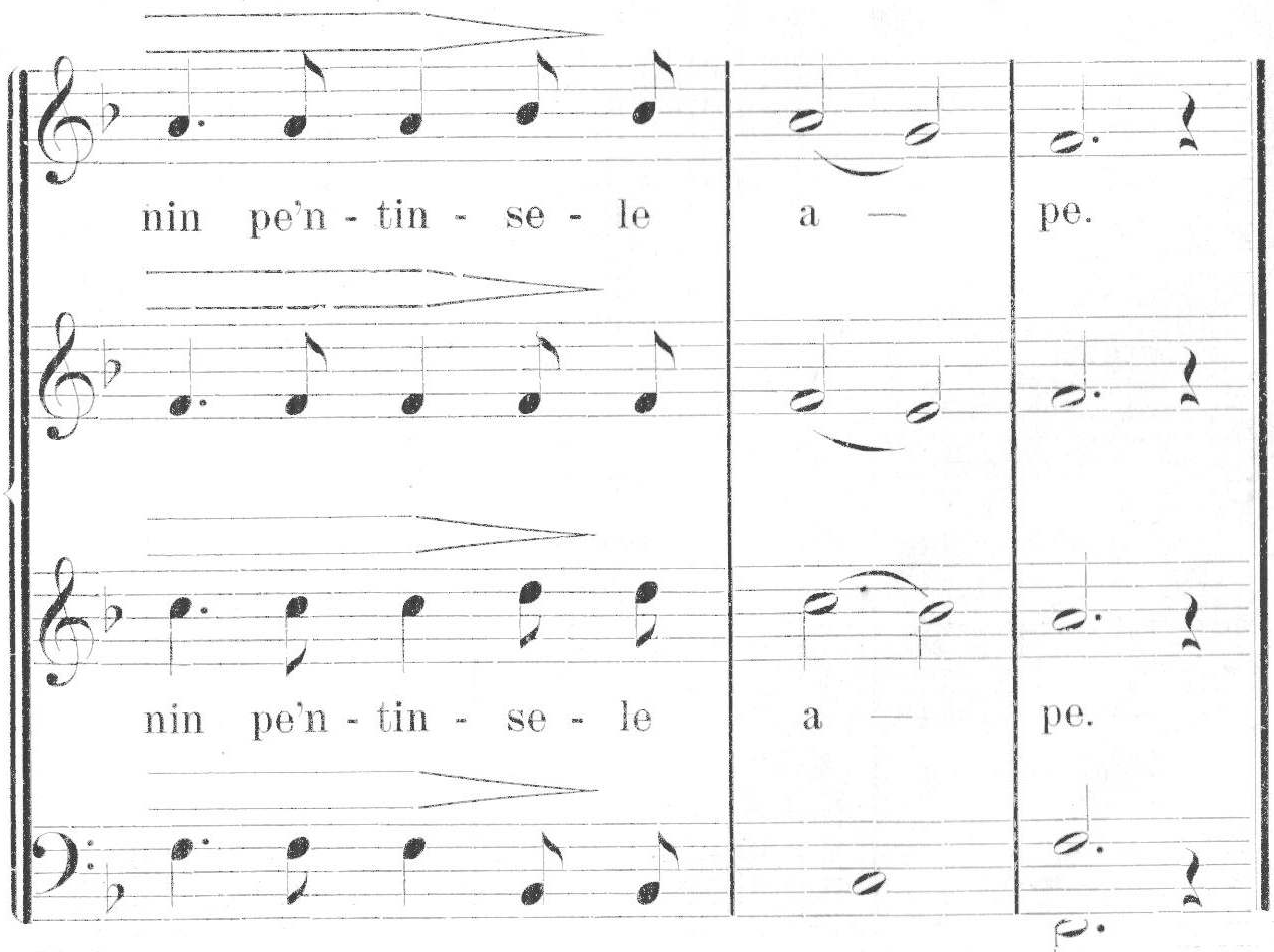

mar - gi - nea mă — riĭ. Nu voiŭ si - criŭ bo-
mar - gi - nea mă — riĭ. Nu voiŭ si - criŭ bo-

cresc.
gat, fă - cli - e și fla - murĭ; ci'mĭ
cresc.
cresc.
gat, fă - cli - e și fla - murĭ; ci'mĭ
cresc.
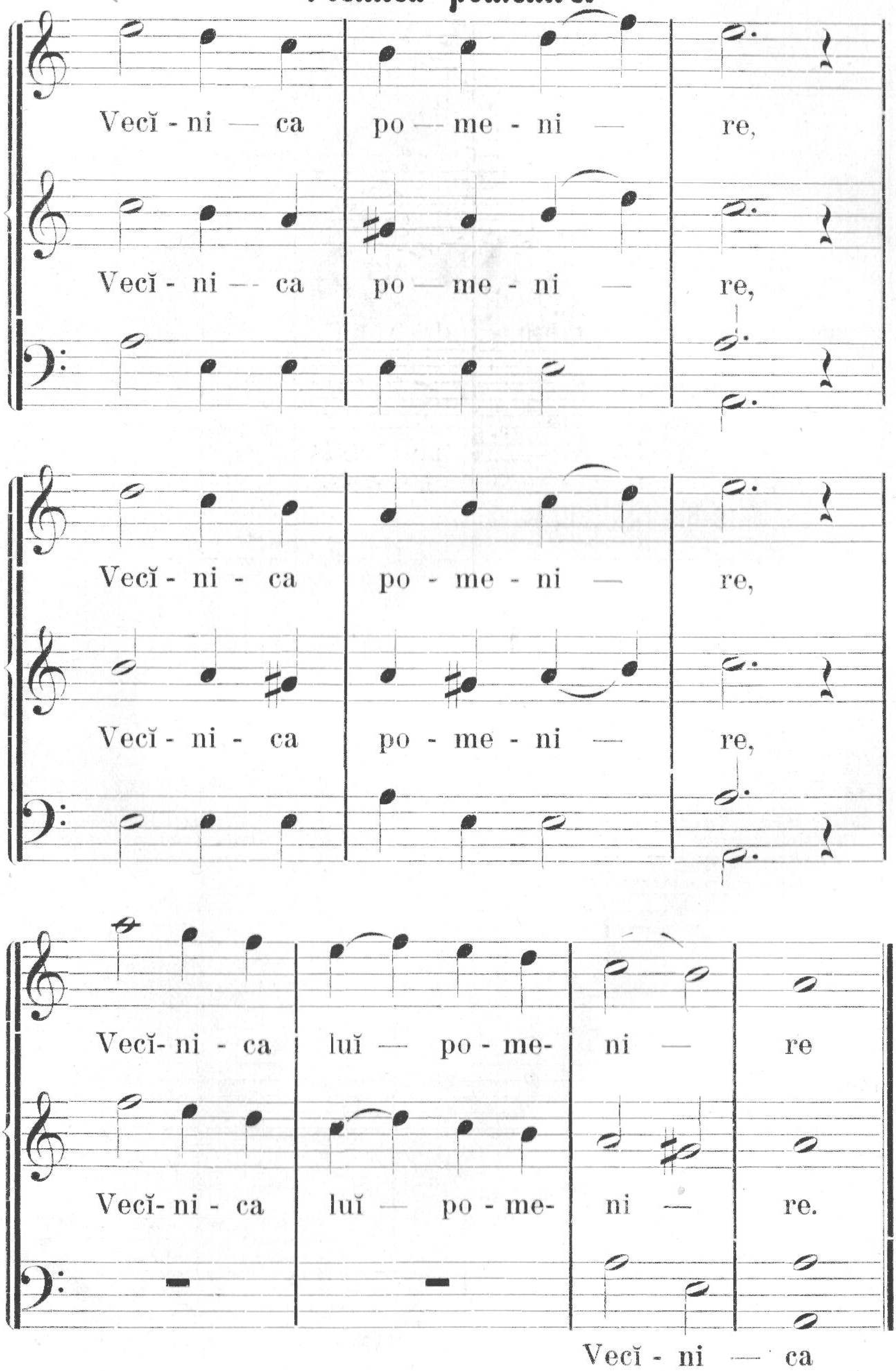

îm - ple - tiţĭ un pat din ti - ne - re ra —
îm - ple - tiţĭ un pat din ti - ne - re ra —

pp
murĭ ; să'mĭ fi — e som - nul lin şi
pp
pp
murĭ ; să'mĭ fi — e som - nul lin şi
pp

cresc.
co - drul a - pró — pe, să am un cer se-
cresc.
cresc.
co - drul a - pró — pe, să am un cer se-
cresc.

nin pe'n - tin - se - le a — pe.
nin pe'n - tin - se - le a — pe.

Vecĭnica pomenire.
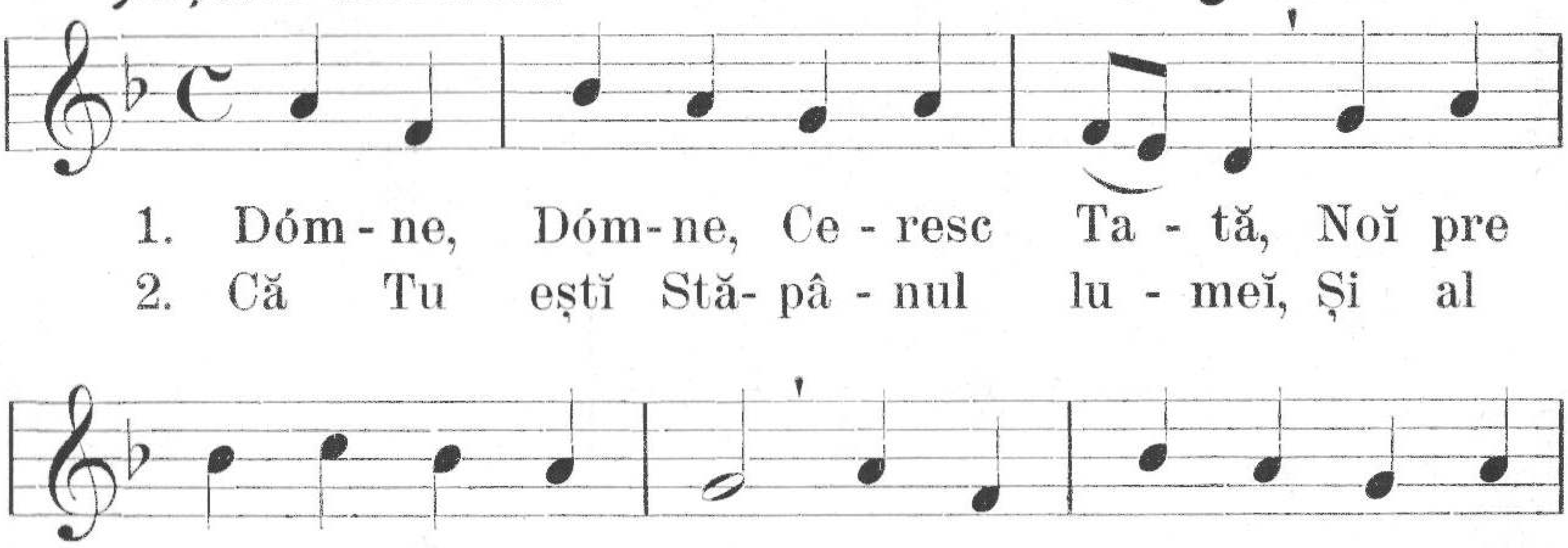

RUGACIUNI ŞCOLARE.

Dómne, Dómne, Ceresc Tată.

La intrarea în şcólă.
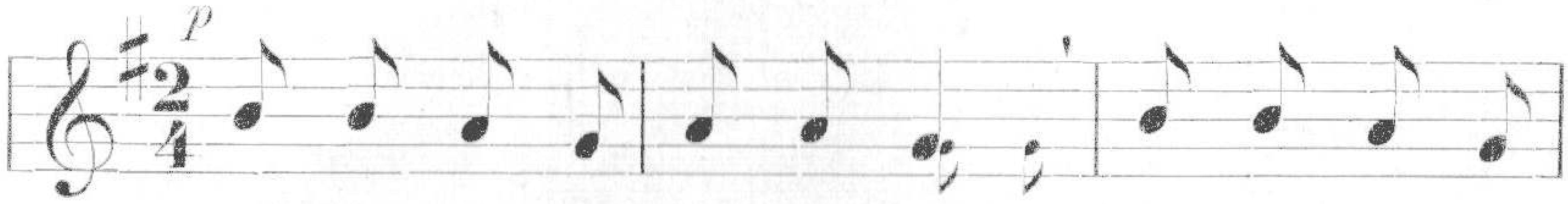
Mişcare moderată. *D. G. Kiriac.*

Ochiul luĭ Dumneḑeŭ.

La ĭeşirea din şcólă.

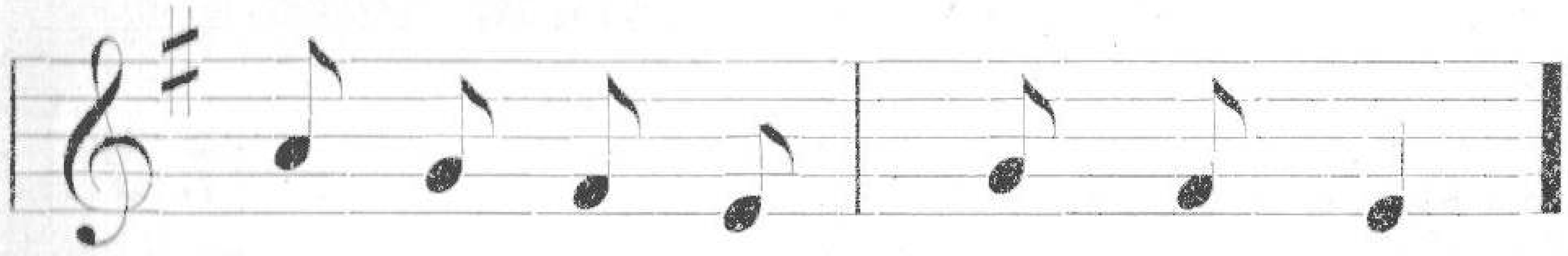
Incetinel. *D. G. Kiriac.*

1. Ni - mĕ- nuĭ să nu facĭ rĕŭ, Că te ve - de
2. Dîn-sul nicĭ- un rĕŭ nu-ţĭ fa- ce, Să nu-ĭ facĭ nicĭ
3. Fi - rul ĭer - biĭ îl hră - ne- sce, Ia - ră ro- ua'l

1. Dum- ne - ḑeŭ. Tu, când veḑĭ un vĭer- me mic,
2. tu ni - mic. Cât îl veḑĭ de mi - ti - tel,
3. rĕ - co - re - sce. La - să-l şi nu-ĭ fa - ce rĕŭ,

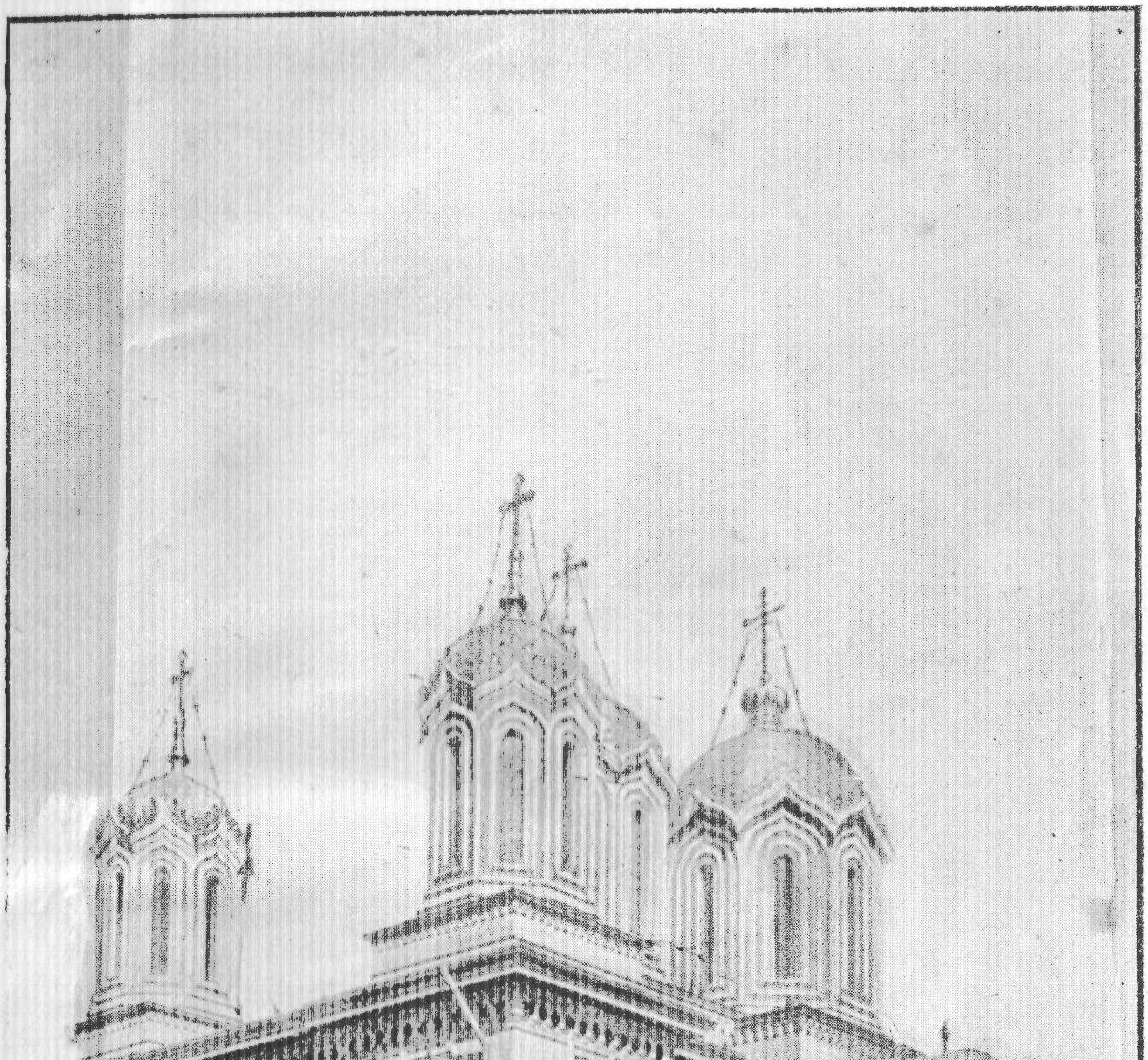
1. Nu'l stri - vi, nu-ĭ fă ni - mic.
2. Dum-ne - ḑeŭ şti — e de el.
3. Căcĭ te ve - de Dum - ne - ḑeŭ.

Sfîrşit şi luĭ Dumneḑeŭ laudă.

TABLA DE MATERIE

A

CĂRȚEĬ DE MUSICĂ BISERICÉSCĂ PE PSALTICHIE ȘI PE NOTE LINIARE PENTRU 3 VOCĬ.

Biserica Sfinţiĭ Impĕraţĭ din Ploeştĭ.

Începută în anul 1894 şi terminată în anul 1902, prin râvna şi ostenelele Economuluĭ-Stavrofor **Costache Theodorescu**, parohul bisericiĭ; după planul întocmit de rĕposatul Architect **Toma N. Socolescu**, şi zugrăvită admirabil de pictorul **Toma R. Vintilescu** din Ploeştĭ.